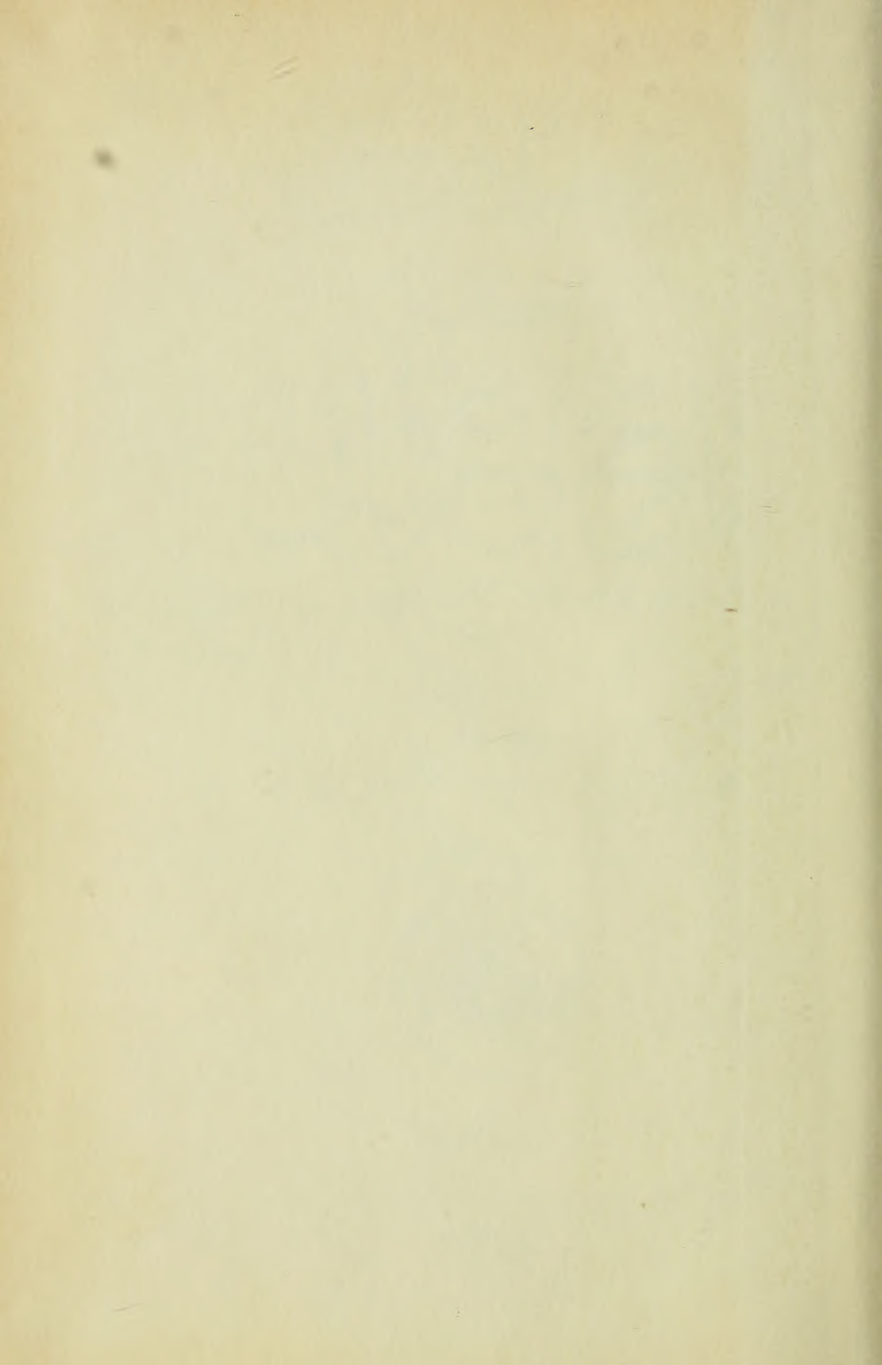

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 15 03 10 027 4

Reşīt, Aḥmet
Harīṭalı ve resimli
mukěmmil tārīḫ-i 'Os̱mānī

خريطه‌لی و رسملی
مکمل
تاریخ عثمانی

محرری

احمد رشید

عموم مکاتب اعدادیه‌لرده تدریس ایدلك اوزره ترتیب ایدلمشدر .

طابع و ناشری

درسعادت

آرتین آصادوریان ومخدوملری مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر .

١٣٢٨

LIBRARY
FEB 12 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

عثمانلیلرك اجدادی

قایی خانلر . — عثمانلیلرك جداعلاسی قبائل اتراکدن قایی خان عشیرتیدر. قایی خانیلرك تورکستاندن بلاد رومه‌اسباب وصورت هجرتلری حقنده‌کی روایات پك قوتلی اساسلره مستند دکلدر . قایی خانیلرك ارمنستانده اخلاطده اقامت ایتملرینی عشیرت حیاتی ایچون مبداء اتخاذ ایتمك وبدایت وقایع عثمانیه‌یی او تاریخدن یوریتمك الك کسدرمه بر یولدر .

قایی خانیلرك اخلاطدن حرکتله فرات کنارینه کلدکلری وسبب حرکتلری یوردلرینی دکیشدیرمك‌دها طوغریسی ینه‌تورکستانه‌عودت مقصدینه مبتنی ایدی. آنجق رئیس عشیرت‌اولان‌سلیمان شاهك فرات کچیدلرندن اثنای مرورنده مغروقاً وفاتی مقصدی تبدیله و رأیلرك انقسامنه سببیت ویرمشدر.اولادسلیماندن ایکیسی‌وطن‌اصلیلرینه‌عودتی بلاد رومده‌اقامته ترجیح‌ایدیورلروکندیلرینه‌تابع اولنلرله‌تورکستانه کیتمك ایستیورلر ایدی. ارطغرل ایله دوندار بکلر ایسه بلاد رومده اقامتله مأمون الغائله یشامق فکرنده بولنیورلر ایدی.افکارك انقسامی عشیرتك‌ده ایکی‌یه‌تفریقنی استلزام ایتدیکندن ارطغرل بك‌ایله‌قرنداشی دوندار بلاد رومده اقامته قرار ویرمش دیکر ایکی برادرلری وطن اصلی‌یه عودته شتابان اولمشلردر .

ارطغرل بکك سلطان رومه التجاسی . — ارطغرل بکك معیتی اولان درت بشیوزقدر چادر خلقی‌همان ایکیبیك نفوس اوله‌رق بلاده

رومه طوغری توجیه عنان عزیمتله قونیه‌ده حکمران اولان سلطان علاء الدین سلجوقینك ظل حمایتنه داخل اولمشلردر. سلطان مشار الیه بو جسور تورك عشیرتنك کندیسنه دخالتندن اظهار ممنونیتله بونلری سکود وحوالیسنده یرلشدرمش وقیشلاق ویایلاقلر تخصیص ایلمشدر (٦٣٠).

آناطولی . — کوچك آسیا دنیلان آناطولی قطعه‌سی دولت سلجوقیه‌نك دائرهٔ حکومتی اولوب آنجق بروسه وازمیت وقسماً بولی حوالیسی وساحل بحر سیاهده کائن صامسون وطربزون سنجاقلری روملر النده ایدی. روملردن هر برقلعه‌ده تکفور نامیله متوارثاً اجرای حکومت ایدن بر حاکم اقامت ایدر ایدی که بوتکفورلر لفظاً استانبول ایمپراطورلرینه مربوط و صورت حقیقیه‌ده مستقلاً اجرای حکومت ایدرلر ایدی .

دولت سلجوقیه ایسه وقتیله پك قوی بر دولت اولدیغی حالده، سوء اداره وبوکا انضمام ایدن تاتار مهاجمات متوالیه‌سی بو حکومتی اساسندن صارصمش وعادتا انقراضه محکوم برحاله کتورمش ایدی . بیزانس ایمپراطورلغی دخی بونك برنظیره‌سی اولوب پای تختدن ماعدا خارجه‌ همان نفوذی پك آز تأثیر ایدر ایدی. ایمپراطورلرك ساحهٔ عظمتلری اهالیسنك فساد اخلاقی بوقوجه شرق ایمپراطورلغنی پك قوتسزواویوشوق برحاله قویمش ایدی تاتارلرك دخی ضبط ایتدکلری مملکتلری تخریب و اهالینك اموال واشیاسنی یغما ایتمکدن بشقه ایشلری اولمدیغندن بو قوجه آناطولی قطعه‌سی اولتاریخده عادتا بر یانغین یرندن فرقلی دکل ایدی .

دولت سلجوقیه‌نك محکوم زوال اولمسنده امراسنك بیوك تأثیرلری

اولمشدر. چونكه متغلبه‌دن اولان واليلرك مظالم واقعه‌سى وكنديلرنده موجود فكر استقلال مملكتك اعمارينه دكل خرابيسنه خدمت ايتديكى كبى واصل مقاصد اولمق ايچون حكومت مركزيه عليهنه درلو درلو انتريقه‌لر چويرمكده وبودولتك ميراثنى بكليان اعداى سلطنت ايله خفياً عقد اتفاق ايله دولتلرينك ضعفنى تسهيل ايتمشلر ايدى .

ارطغرل بك . — ارطغرل بك بعدما دولت سلچوقيه‌نك امراسندن معدود وهمان نيم مستقل بر حدود بكى ايدى . بوكا اوزمانك تعبيرنجه اوج بكى ديرلر ايدى زيرا دائرهٔ امارتى روم سنورى اوزرنده وبيزانس دولتى سرحدنده ايدى .

محاربه‌لر اولدقجه ارطغرل بك متبوعنك سنجاغى آلتنده حربه كيدر و حال حضريده ايجاب زمانه‌دن اولان روملرله سرحد غوغالرنده چاپول ايدر هم كندى كچينور وهمده معيتنى اعاشه ايلر ايدى . دولت سلچوقيه ايله بيزانس بيننده مصالحه موجود اولديغى حالده بيله سرحد سكنه‌سى بربرينك اموال واملاكينه هجوم ايدرك اغتنامه دسترس اولمق احوال جاريه ومرعيه‌دن صاييلوب معاهدهٔ موجوده‌يى اخلال ايتمز ايدى. ايشته ارطغرل بك ده بو اعتياده رعايتله روم تكفورلريله دائما چارپشمقدن خالى قالمز ايدى. وقايى خانيلرك شوكت وسطوتلرى سرحد اهاليسنك كوزلرينى ييلدرمش اولديغندن بونلر هرغوغاده مظفر ومغتنم اولورلر ايدى .

٦٥٦ تاريخ هجريسنده غازى عثمان بك ارطغرل بكك صلبندن سكودده دنيايه كلمشدر. عثمان بك آوان صباوتنى كچيردكدن صكره حقيقةً قره عثمان ناميله اوحواليده شجاعت وبسالتله اشتهار ايتمش بر

باباییکیت اولمش ایدی. نام و شانی ایشیدنلرك عقلی پریشان وقد وقامت لوندانه‌سنی و اطوار جوانمردانه‌سنی کورنلر مبهوت وحیران اولورلر ایدی. فقط عثمان بکك بو قدر کسکین اولان نفوذ واعتباری اسکیشهر و حوالیسنده تغلباً اجرای حکم وحکومت ایدن امرای محلیه‌نك موجب حسدلری اولمقده ایسه‌ده کندیسنه مرکز سلطنتدن فوق‌العاده امتیاز ویرلدیکندن طبیعی سس چیقاره‌مز و آنجق کیزلیدن کیزلی‌یه حقنده اظهار خصومت وعداوت ایدرلر ایدی .

مظهٔ کرامدن صاحبهٔ حسن جمال اولان شیخ‌اده‌بالینك کریمه‌سی مال خاتون ایله ازدواج مسئله‌سی دخی اولحوالیجه اولدقجه موجب قیل و قال اولمش ایکن محضا عثمان بکك معلوم اولان حصلت جنکاورانه‌سی بر چوق ذی نفوذ طلبکارلرك اوکنه سد چکدیکندن اول عفیفهٔ جمیله‌یی تحت ازدواجه آلمغه موفق اولمشلردر .

غازی ارطغرل ٦٨٠ تاریخنده سنی طقسانه قریب بر پیر اولدیغی حالده ارتحال ایتدکده مقامنه غازی عثمان بك کچمشدر ذاتاً پدرینك اواخر عمرنده ادارهٔ امور مشارالیه طرفندن ایفا اولنور ومعناً امیر قبیله طانیلور ایدی .

امارت عثمان غازی . — ارطغرل غازینك وفاتی اوزرینه قونیه‌دن مشارالیهه ویریلان امتیاز مع زیاده اوغلی عثمان غازی‌یه‌ده اعطا ایدلمش ایدی انجق بر قاچ سنه صکره کندیسنده کوریلان قابلیت و باخصوص اینه‌کول قولاجه‌یار حصار ومتعاقباً قره‌جه حصاری و بیله‌جکی ضبطی اوزرینه کندیسی مرکز سلطنتجه رسماً بکلکه ارتقا ایدیله‌رك قونیه‌دن سنجاق طاول و فرمان کوندرلمش و فتح ایتدیکی

یرلر اسکیشهره الحاقاً بر سنجاق اعتباریله عهده سنه تودیع قلنمشدر . ٦٨٨
ایشته بو تاریخدن اعتباراً عثمان غازی دولت سلجوقیه یه تابع بر سنجاق بکی طانیلوب دائرهٔ امارتی کوندن کونه توسع و معیتنك عشیرت حیاتی بر حیات مدنی یه تحول ایلمشدر .

عثمان بك دار الامارتی اسکیشهره نقل و مذکور قصبه یی اعمار و تزین ایتمك صورتیله مؤخراً تأسیس ایده جکی دولتك تمل طاشلرینی وضع ایتمشدر .

عثمان بکك مدت امارتی اون بر سنه قدر امتداد ایلدی .

انقراض دولت سلجوقیه و استقلال عثمانی . — یدنجی عصره طوغری دولت سلجوقیه نك انتظام احوالنه خلل طاری اوله رق قوای شوکتلری کسب ضعف ایتمش و متوالیاً وقوعه کلان تاتار مهاجماتی ایسه بتون بتون کوکندن صارصمش اولدیغندن ٦٩٩ تاریخنده دولت مزبوره محکوم انقراض اولمغله ممالك موروثه سی امرای سلجوقیه نك ایادیٔ غاصانه سنه کچمشدر .

عثمان غازی کرچه متبوعنك ملکنده کوزی یوق ایسه ده بویله انقسامه اوغرامش اولان بر دولتك اك نامدار امراسندن بولنمسی حسبیله بو انقسامه بیکانه قاله میه جغندن مشار الیهده دائرهٔ ممالکنك انضباط و آسایشنی محافظه ایله اعلان استقلال و تأسیس ایتدیکی دولتنی نام عالیسیله توسیم ایدرك عثمانلی دولتنك اساسنی قورمشدر . ٦٩٩

طوائف ملوك . — دولت متفرقهٔ سلجوقیه نك انقاضی اوزرنده تأسس ایدن اونی متجاوز حکومتلر اناطولیده بر طوائف ملوك دوری کشاد ایتدیلر . بونلرك هر بری دولت سلجوقیه نك صوك زمانلرینی

امرادن قونور الپ — برنجی پادشاه غازی عثمان خان — امرادن آقچه قوجه

معناً مستقل اولدقلری حالده بودفعه رسماً اعلان استقلال ایله دائرهٔ امارتلرینی برر حکومت مستقله‌یه تحویل ایتمشلر وکندیلرینی حکمدار طانیتمشلردر .

بو حکومات جدیده‌نك اسامیسی ایله بولندقلری حوالی شونلردر :

قرەمان اوغلی حکومتی قونیه وحوالیسنده
آیدین اوغلی » آیدینده
صاروخان اوغلی » مغنیسا وحوالیسنده
منتشا اوغلی » منتشا وجوارنده
کرمیان » کوتاهیه وجوارنده
اسفندیار » قسطمونی وحوالیسنده
قرەسی » بالیکسر وقرەسی حوالیسنده
حمید اوغلی » حمید آبادو یالواج وسیدی شهر »
رمضان اوغلی » اطنه جهتنده
ذوالقدر اوغلی » مرعشده
دولت عثمانیه » بروسه واسکیشهر وجوارنده .

بونلردن بشقه برطاقم دها اوفاق تفك حکومتلر موجود ایدی .

دولت عثمانیه‌نك حین استقلالنده اناطولیده موجود طوائف ملوك خریطه‌سی

دولت عثمانیه

عثمان غازینك ایام سلطنتی . — غازی عثمان حضرتلری ٦٩٩
تاریخنده خطبهٔ استقلالنی اوقوتدقدنصکره بر دولت مستقلهنك
حکمداری صورتیله اجرای سلطنت ایتمشدرکه سلطنت عثمانیهنك بدایتی
اشبو تاریخدن اعتبار اولنمق طبیعیدر . عثمان غازی بو وجهله عثمانلو
دولتنك ایلك تمل طاشنی وضع ایتدکدنصکره مستقل بر دولت ایچون
لازمکلان هردرلو اجرآت وتدابیرك هیچ برینده قصور ایتمدی .
وتوسیع ملکه کمال درجه اهتمامندن طولایی پای تختنده راحت
اوطورمیوب زمانی آت اوزرنده سرحدلرده کچورمشدر . عثمان
غازی ملکنك توسیعنه بیزانس اراضیسندن باشلامش ایدی زیرا بو
عصردیده ایمپراطورلغك قوت و شوکتی بسبتون زائل اولدیغی کبی
تکفور نامنه آناطولیده اجرای حکومت ایدنلر متفرق صورتده
یاشادقلری ومرکزه مربوطیتلری همان یك ضعیف اولدیغی کبی عثمانلی
سرحداتی هپ بو مثللو تکفور حکومتلریله محاط ایدی . ذاتاً
تکفورلرك ادارهٔ مستبدانه و منفعتپرستانهلری مملکتلرینك زوالنی
تسریعه خدمت ایدرك رومـلرك عثمانلی حکومتنده کوردکلری عدل
وحقانیتدنطولایی حکومت متبوعهلرینه رابطهلری کوندن کونه کسب
ضعف ایتمکده وعثمانلی ادارهسنه میل و آرزولری تزاید ایتمکده ایدی
ایشته بومحکوم انقراض اولان حکومتلر توسع عثمانی ایچون یك مساعد
ایدی حضرت غازی بو دقیقهیه واقف اولدیغی ایچون اول امرده
فتوحاتنی رومستانه طوغری اجرا ایتمك فکر مصیبنی رهبر حرکت
اتخاذ ایلمشدی .

عثمان غازی یکرمی یدی سنه دوام ایدن ایام استقلالنده بروسه وازمیت حوالیسنی (شهرلردن ماعدا) کاملاً تسخیر وحدودلرینی بحر سیاه و مرمره‌یه قدر ایصال حتی امرالی اطه‌سنی دخی دائرۀ حکومته ادخاله موفق اولمشدر. ازنیق و بروسه کبی بیوجك شهرلر اواوقت عثمانلیلرده قلعه تسخیرینه الویره‌جك ادوات فقداننده طولانی تحت استیلایه کیرمامش ایسه‌ده آنلرکده اطرافنه حواله قله‌لر و درونلرینه مستحفظلر ادخال اولنه‌رق محاصره آلتنه آلنمش ومحصورلر بو صورتله تسلیمه اجبار ایدلمشدر .

ارتحال غازی عثمان . — کنجلکندنبری عمرینی غزا وجهاده صرف ایتمش اولان حضرت غازی انحطاط سنك دخی انضمامیله آخر عمرنده خسته‌لنه دوچار و شیخوختی جهتیله اعادۀ عافیتلری دشوار اولدیغندن بروسه محاصره‌سیله مشغول اولان اوغلی اورخانی نزدینه دعوت ایتمش وکندیسنه تدبیر امور ملك دولته دائر بعض وصایا اجرا اسندن صکره ارتحال ایلمشدر .

عثمان غازی یه حال احتضارنده بروسه‌نك فتحی خبری ورود ایتمش ایسه‌ده مشارالیه بو خبر مسرتی غالبا طوقسزین تکمیل انفاس ایلمش وسکودده دفن ایدلمش ایدی .

بروسه‌نك فتحندنصکره غازیٔ مبرورك وصیتی موجبنجه نعشی بروسه‌یه کتوریلوب مناستر نام کنبدده دفن ایدلدی . چونکه بروسه‌نك فتحیله کندیسنك اورایه دفنی وصایای غازینك برفقره‌سنی تشکیل ایدییور ایدی .

عثمان غازی دولت عثمانیه‌نك برنجی پادشاهی اولوب اسمی تأسیس

ایتدیکی دولته واو دولتك تپه‌سنه‌ویرلمشدر. آلتیوز اللی آلتی تاریخنده سکودده طوغمش ، آلتیوز سکسان سکزده نائل امارت و آلتی یوز طقسان طقوز سنه‌سی مستقلاً پادشاه اوله‌رق یدییوز یکرمی آلتیده اجل‌موعودیله داربقایه رحلت بیورمشدر. اطواری مردانه، قدوقامتی لوندانه، جسور وشجیع و سلاحشورلقده اقرانی مفقود ایدی . ایکی قوللرینی سربست یانلرینه صالیویردکلرنده دیز قپاقلرینی تجاوز ایلر ایدی . ادارهٔ حکومتده‌کی مهارتنــه تأسیسکرده‌سی اولان دولت بیوك بردلیلدر . مخدوملرندن اورخان غازی ارباب حرب وضربدن اولمغله پدرلرینك حال حیاتلرنده سردارلقله زمانی محــارباتده امرار وبیوك اوغلی علاءالدین پاشــا دخی ارباب معارفدن اولمغله دائما نزد پدرده اقامتله افکار حکیمانه‌سیله ادارهٔ دولتده مســتشار صفتیله نتیجه مآثر کارآگاهی اظهار ایلر ایدی .

سلطنت اورخانی

علاءالدین پاشا . — ســلطان عثمانك بیوك اوغلی علاءالدین پاشــا موجود ایکن کوچك اوغلی اورخانك جلوسی اصولك خارجنده اولسه‌ده زمانجه پك کوزل دوشونیلمش بر تدبیر ایدی . چونکه علاءالدین درویش نهاد واورخان ایســه شجاعت وبسالتنی بالنفس کوســترمش بر ذات ظفر اعتیاد اولمغله ادارهٔ ملك و ملتده باخصوص توسیع دائرهٔ ممالك ایچون لزومی درکار اولان اوصافك کافه‌سنی مع زیادةٍ جامع ایدی . بونکله برابر فکرحکیمانه‌سندن استفاده ایدلمك اوزره علاءالدین پاشاده مقام وزراته اصعاد ایدلمشدر .

آناطولی فتوحاتی . — اورخان غازینك افكار جهانكیرانه‌سی پدرینك توسیع مملكت حقنده‌كی تصوراتنك موقع فعله ایصاله كافی ایدی . اورخان غازی ممالك عثمانیه‌نك سرحداتی تحكیم و ترصین و اطرافدن وقوعبوله‌جق مهاجمات اعدایه مساعد اوله‌جق صورتده توسیع خصوصنه اهتمام ایدرك حدود عثمانیه‌یی برطرفدن بولی‌یه دیكر طرفدن بیزانس وقره‌سی امارتنه قدر ایصال وبو ارالق عجلان بكك وفاتندن طولایی منحل قالان قره‌سی امارتنی بالسهوله قلمرو حكومتنه ادخال ایلدی .

بروسه‌نك فتحندن صكره تحت تضییقده طوتیلان ازنیقك محاصره‌سی تشدید وذاتاً اطراف و حوالیسی كاملاً تطهیر ایدلمش اولدیغندن ازنیق قلعه‌سیده اورخان غازی‌یه اطاعته مجبور اولمشدر . بوكا قیاساً ازمیت قلعه‌سی دخی آله‌رق حدود عثمانیه قارتاله ومرمره‌یه قدر ایلرولمشدر .

اصلاحات داخلیه تشكیلات و تأسیسات عسكریه . — علاءالدین پاشا قرنداشنك فتوحاته دوام ایتدیكی صره‌لرده كندیسیده بردولت مستقله‌یه لازم اولان اصلاحات وتأسیساتك وبالخاصه عسكری تشكیلاتنك پروژه‌لرینی احضار ایله مشغول اولمش ایدی. بواصلاحاتك موقع تطبیقه وضعی حربدن ازاده بر زمانه احتیاج كوستردیكندن بونك ایچون اورخان غازینك حدود ممالكنی تحكیم و تقویه ایله استراحته میل ایتمش اولدیغی زمان انتخاب ایدلمشدر .

تشكیلات عسكریه . — دولت عثمانیه‌نك بدایت حالده منتظم

و موظف عسكری صنفی اولمیوب اهالیٔ اسلامیه‌نك جمله‌سی زمان حربده غزا وجهاده كیدرلر ایدی . مملكتك وسعت ونفوسنه كثرت كلدكده ایروجه بر عسكری صنفی ایجادی دوشونیله‌رك نفوس اسلامیه‌یه حلل كلامك اوزره خرستیان چوجقلرندن هر سنه مقدار كافیسی جلب وبونلر تعلیم وتربیه ایله اوجاغه اخراج اولنمق اوزره دوشیرمه قانونی وضع اولندی كه بو صورتله تأسس ایدن اوجاغه یكیچری اوجاغی نامی ویرلدی . هر یكیچری نفرینه یومیه برر اقچه علوفه تخصیص و ایروجه معینات اعطا اولنور ایدی . بونلر كیجه‌لی كوندزلی قشله‌لرنده اوطوروب تعلیم‌وتربیه ایله اشتغال ایدرلر وحرب وقوعنده پك چوق ایش كوررلر ایدی .

او زمانه قدر هیچ بر دولتده بویله منتظم و قشله‌نشین عسكری صنفی اولمدیغندن عساكر منتظمه‌نك ایجادی شرفنی توركلر احراز ایتمشلردر .

سكه ضربی . — دولت مستقله‌نك اك بیوك نشانه‌سی سكه خصوصی ایسه‌ده سلطان‌عثمان مرحوم زماننده بوكا موفق اولنه‌مامش ومتداول سكه‌لر دولت منقرضهٔ سلچوقیه نامنه محكوك اولنلر ایدی . علاءالدین پاشا بو سكه ماده‌سنی پك زیاده اهمیت ویردیكندن اوچی بردرهم اولمق اوزره نام اورخانی‌یه كموشدن اقچه‌لر ضرب اولنمشدر .

قیافت نظامنامه‌سی . — صنوف سائره ایچنده ممتاز بر صنف اولان عساكرك زراع و اصناف ایله بر قیافتده بولنمسی مناسب اولمدیغندن علاءالدین پاشانك اخطاری اوزرینه هر صنف اهالینك قیافتلری تنظیم وتحدید وقیافت‌عسكریه ایچون آیریجه البسه وسرپوشلر

احداث اولنمشدر . و بوكا دائر برده نظامنامه وجوده كتورلمشدر .

يكيچرى اوجاغى بر نوع پياده صنفى اولوب سوارى ايچون دخى تيمارلو آتلولرى موجود ايدى . بونلره تيمار ناميله بر اراضى تمليك ايديلوب وقت حضرده تيمارندن استفاده و وقت سفرده تيمارى داخلنده كى سواريلرله برابر تعيين اولنان قوماندانك معيتنده جمع اولنورلر ايدى . دور اوائلده عساكر عثمانيه نك جمله سى آتلو صنفندن اولمغله اردولرده پياده همان يوق كبى ايدى. حالبوكه

يكيچرى قيافتى

يكيچرى ايجاد اولندقدن صكره سواريلرينك آيرى بر صنف حالنده اداره سى لازم كلديكندن تيمارلى سپاهينك ده تنسيق و تنظيمنه صورت مخصوصه ده اعتنا اولنمشدر .

خلاصهٔ كلام اورخان غازى اردوسنى سوارى و پياده اولمق اوزره ايكى صنف عسكردن تأسيس ايلمشدر .

اصلاحات اورخانيه دن بريسيده امور شرعيه و عدليه نك دخى محور انتظامنده جريان ايتمسى ايچون قاضى و مفتى كبى مأمورين موظفه تعيين ايدلمسى ايدى .

ايشته بومثللو اصلاحات واجراآت مدنيه دولتك بر دولت مدنيه

سلطان اورخان غازی

حالنه تحولنی اثبات ایتدیکندن اورخان غازی حضرتلرینك نام محترمی نقدر تبجیل اولنسه آزدر. زیرا بر عشیرت حیاتندن درحال بر دولت حالنه کچیرمك پك بیوك بر اقتداره متوقف و بو قدرت ایسه حضرت اورخانك ذاتنده مع زیاده موجود ایدی .

عثمانلیلرك روم ایلی یه مروری (٧٥٨) . — عثمانلیلر سرحداتنی بوغازلره قدر ایصال ایتدکدنصکره روم ایلی یاقه‌سنه کچمك هوسی اویانمش ایدی. روم‌ایلی طوپراغنك درکار اولان فیض و برکتی و آناطولی‌یه نظراً ثروت ومعموریتی مجاهدفی‌سبیل‌الله اولان غازیلرك انظار نحریری وطمعنی بو قطعه‌یه جلب ایتدیکی کبی مقصد اصلی کهنه بیزانس ایمپراطورلغنك اورته‌دن قالدیریله‌رق استانبولی فتح ایتمك ایدی حالبوکه استانبولك موقعی زماننه کوره سور و استحکاماتنك متانتی شهر مزبوری تسخیری غیری‌قابل بر حالده کتورمش واطرافی

احاطه ایدلدکجه ضبطی امکانسزلغی تقرر ایتمش اولدیغندن روم ایلی یاقه‌سنه کچیلهرك بیزانسه تابع قلاع ومواقع مستحکمه‌یی‌ده برر برر ضبط ایله شهری اناطولی وروم ایلی جهتلرندن قوشاتمق لزومی روم ایلی جهتنه کچیلمك خصوصنی استلزام ایلدی غازی اورخان بو نقطه‌لری‌ایوجه ذهننه‌یرلشدرمش وروم‌ایلیده اجرای حرکات‌عسکریه‌یه قرار ویرمش اولملیدرکه اوغلی سلیمان پاشایی بوغازه حاکم اولان قره‌سی سنجاغنه والی نصب ایدرك یقینده اجرای کشفیات ایله کچید ایچون اقتضا ایدن استحضاراته مأمور ایلدی .

عثمانلیلر اولتاریخه قدر دکز آشوری یرده محاربه ایتمامش وباخصوص دونمایه مالك اولدقلرندن بویله بر سفره تشبث ایتمك تهلکه‌لی ایدی چونکه بوغازی کچمك ایچون الده سفائن اولمدیغی کبی کچیلسه بیله فرقهٔ سفریه‌نك دونمایه استناد ایتمدکجه موقعی تهلکه‌لی اوله‌جغی شبهه‌سز ایدی . سلیمان پاشا بوکبی مهالکی نظر مطالعه‌یه آلمغله برابر متوکلا علی‌الله برکیجه سکسان قدر دلاور ایله صالللرله قارشو یاقه‌یه کچدی وهمان جمنی قلعه‌سنی صاروب بر خرستیان دلالتیله قلعه‌یی ضبطه موفق اولدی .

عثمانلیلر روم ایلی‌یه آیاق باصدقدنصکره قارشودن پی‌درپی عسکر جلب ایدرك اولدقجه مهم بر قوته مالك اولدقلرندن اجرای حرکاته باشلامق وبوحرکات عسکریه‌یه استنادکاه اولمق اوزره کلیبولی قلعه‌سنی تسخیر وبعده اطرافه صالدیررق مریچ وادیسنه وتکفور طاغنه قدر بتون قلعه‌لری ضبط‌ایله استانبولی دهشت ایچنده براقمشلردر . بواثناده ایمپراطورك دامادی اولان اورخان غازی‌یه مراجعتی طبیعی نتیجه‌سز قالمشدی .

عثمانليلرك روم ايلی‌يه مروری

سلیمان پاشا بولایر قصبه‌سنی ممالك مفتوحه‌سنه مرکز امارت اتخاذ ایدرك اطراف واکنافده جولان ایتمکده ایکن قضاءً آتو اثناسنده آتدن دوشه‌رك ارتحال ایتمکله عثمانلی مجاهدلرینی حزن وکدر ایچنده براقمشدر .

فرقهٔ موحدینك سردار شجاعتشعاردن بو صورتده محرومیتی روم و صرب و بلغار وافلاق امراسنی امیده دوشوردیکندن بونلر بالاتفاق اوتوز بیك عسکرله براً وبحراً مجاهدین اسلامیه اوزرینه هجوم ایتدیلر ایسه‌ده بلطفه تعالی بو فرقهٔ صلیبیه هزیمت کلیه‌یه کرفتار اولمش و بو مظفریت عظما عثمانلیلرك روم ایلیده بقا و استقرارینی تأمین ایلمشدر .

ارتحال اورخان غازی . — سلیمان پاشانك خبر ارتحالی ایله مژدهٔ مظفریت پادشاهه مرك شادی کبی تأثیر بخش اولمش وذاتاً سنی سکسانی متجاوز اولوب وجودلرنده الم افتراق فرزنده تحمل ایده‌جك متانت قالمامش اولدیغندن بو حادثه‌دن ایکی آی صکره بروسه‌ده ارتحال بیورمشلردر (٧٦١).

اورخان غازی عقل وفطانت و ادارهٔ ملك وملتده اولان مهارتی جهتیله عثمانلی پادشاهلری ایچنده برنجی درجه‌یی احراز ایتمش بر حکمداردر . وکلا وامراسنی انتخاب و ایشی اهلنه تودیعده‌کی اصابت وموفقیتی وملتك اوته‌دنبری اولدیغی مألوف کوچه‌لك عالمنی حیات مدنی‌یه ودولتی متمدن برحکومت حالنه کتورمسی قدرت سیاسیه‌سنك علویتنه اك بیوك برهاندر .

وزارت وقاضیعسکرلك عهد سلطنتلرنده احداث اولنمشدر .

ولی‌العهد غازی سلیمان پاشانك حادثهٔ ارتحالندن صکره کوچك اوغلی مراد اول کندیلرینی تخت سلطنتده استخلاف ایتمشلردر .

سلطان مراد اول

انقره‌نك فتحیله آخیلرك تأدیبی . — سلطان مراد اورخان جنتمكانك ایكنجی شهزاده‌سی ایكن سلیمان پاشانك ارتحال نابهنگامی اوزرینه شیوهٔ قدر كندیسنی یدی‌یوز آلتمش بر سنه‌سی مقام حكمدارییه ایصاله خدمت ایتمشدی . سلطان بدایت جلوسنده قرمان اوغلنك تشویقیله عثمانلیلره ابراز خصومته قیام ایدن

اوچنجی پادشاه سلطان مراد اول

آنقره‌ده‌كی آخیلر طائفه‌سی مسئله‌سنه معترض بولنمش ایدی. آخیلر زمرهٔ ملوكدن اولمیوب دولت سلجوقیه‌نك انقراضی ایله انقره قلعه‌سنی الده ایتمش اولان یرلی متغلبه‌سی ایدی. وبونلرك بودفعه‌كی قیامی عثمانلی دولتی علیهنه آناطولی دره‌بكلری طرفندن متصور اولان اتفاق عمومینك برمقدمه‌سی وقوهٔ عثمانیه‌نك تقدیری ایچون برتجربهٔ امتحانیه ایدی. سلطان مراد بوتصورك اجراسنه وقت براقمیه‌رق همان آنقره‌یه هجوم و آخیلر كروهنی دوچار

پریشانی ایدرك قلعه‌یی اللرندن آلدی‌و بو فتح مبین ممالك عثمانیه‌یه هجوم ایچون دها نکثه‌ای اتفاق اولان طوائف ملوکه بر عبرت مؤثره تشکیل ایتدیکندن پك موافق بر تدبیر سیاست اولمشدر .

روم ایلی اسفاری . — پدرلری زماننده روم ایلیده باشلانیلمش اولان فتوحاتك یوز اوسته براقیلمسی موافق اولمدیغی جهتله سلطان مراد بالذات بر قاچ دفعه اردو ایله روم ایلی‌یه کچمشدر . و هر دفعه سنده بر چوق فتوحات و مظفریاته موفق اولمشدر .

ایشته برنجی دفعه اوله‌رق انقره سفرینی متعاقب بیوك بر اردویی مستصحباً قلعهٔ سلطانیه بوغازندن قارشویه کچدیلر . و درحال چورلو ومیسوری قلعه‌لرینی و متعاقباً ادرنه تکفورینك لاجل المقابله کوندردیکی اردویی سازلی دره نام محلده تدمیر ایدرك ادرنه قلعه‌سنی آوردهٔ قبضهٔ تسخیر بیوردیلر .

روم ایلی‌یه حین مرورلرنده غازی سلیمان پاشادن دخی قلان وزارته قاضیعسکر چاندارلی قره‌خلیل و روم ایلی بکلربکلکنه لالاسی شاهین پاشایی نصب وتعیین ایتمشلر ایدی .

شاهین پاشا ایله امرادن غازی اورنوس بك روم ایلی فتوحاتنده پك چوق موفقیاته نائل اولدقلری کبی بو سفر پادشاهك ادرنه‌ده اقامتی اثناسنده بو ایکی ذات طرف طرف دشمن ممالکنه اقتحام ایله زغره وکوملجنه و حوالیسنی قلمرو عثمانی‌یه الحاق ایتمشلردر .

بونك اوزرینه سلطان مراد شاهین پاشایی ادرنه‌ده براقوب کندیلری بروسه‌یه عودت ایلدی . موکب پادشاهینك بروسه‌یه عودتنده شاهین پاشا ینه فتوحاته دوام ایدرك فلبه قلعه‌سنی ضبط ایتمش ایدی .

قلعه‌سنی عثمانلیلره تسلیم ایدن قلعه حاکمی حکمداران خرستیانیه‌یه مراجعتله صرب، بوسنه، مجار، افلاق قراللرینك متفقاً ممالك عثمانیه‌یه هجوم ایچون بیوك بر اردو تشکیلنه موفق اولدیغندن ۶۰ کشیلك بر قوهٔ صیابیه ادرنه اوزرینه یورێمش وبوهجوم ناکهانی روم‌ایلی بکلربکی شاهین پاشایی تلاشه دوشورمش ایدی.

بوخبر سلطان مرادك سمعنه‌واصل اولدقده درحال موکب‌همایونی مستصحباً بوغازه قدر کلمش و اوراده عواقب حاله انتظاراً توقف ایتمش ایدی.

شاهین پاشانك اعظام ایتدیکی بو اردونك عثمانلیلرك بر پیشدار مفرزه‌سنه قوماندا ایدن حاجی ایل بکینك برکیجه باصقینیله بر آنده تارتار اولیویرمسی خبری سلطان مراده واصل اولدقده روم ایلی‌یه کچمکدن فراغت ایله‌روملرده بوانلرن بیغاقلعه‌سنی بعدالتسخیرپای‌تختلرینه عودت بیوردیلر. شاهین پاشا ایله حاجی ایل بکینك اراسنه کیرمش اولان‌منافرتك اسبابی‌حاجی ایل بکینك صرب‌صندیغی مظفریتی‌ایدی. بیچاره ایل بکی شاهین پاشاکبی متنفذ بر حضم قوینك سوء قصدینه اوغرایه‌رق خدمتنك مکافاتنی کورمش‌ایدی.شاهین پاشانك حاجی‌ایل بکی‌یه تسمیم ایتدیکی مرویدر.

لالا شاهینك بوتسمیم مسئله‌سی پك بیوك براچاقلق اولدیغی‌کبی پادشاهك‌ده بویله مسبوق الخدمه وعظیم موفقیاته نائل اولمش بر ذاتی افناسنه سس چیقارمامه‌سی وپاشایی مواخذه ایتمامه‌سی قدر ناشناسلق و سلطنتی ایچون برلکه‌در.

استانبول ایمپراطورینك مرائی. — عثمانلیلر علیهنه هیچ بر

اتفاق واتحاد عداوتكارانه يوق ايديكه ايمپراطور بوندن بيگانه قالسون و ايچنده پارمغى اولماسون ايشته بو دفعه‌كى مهاجمات صليبيه‌ده دخى اشتراكنى يلاق آباد (ياوه) ساحله چيقارديغى عسكرله تأييد ايتمشدر .

پادشاهك روم ايلنده‌كى مشغله‌سنى اشكال ايتمك و دول متفقه‌نك مهاجماتى تسهيل ايلمك مقصديله ايمپراطور يلاق آباد ساحلنه گميلرله بر فرقه عسكر سوق ايدرك عثمانلى دولتنى مركزدن اورمق و پاى تختى تهديد ايلمك ايستمش ايدى . حالبوكه سلطان مراد بو شرزمهٔ قليله‌يى تنكيل ايچون بالذات حركته لزوم گورميوب برمفرزهٔ عسكريه سوقيله ايمپراطورك فرقهٔ سفريه‌سنى تدمير ايتدرمشدر .

ايكنجى دفعه روم ايلى‌يه عزيمت همايون — سلطان مراد (٧٦٨) سنه‌سى ينه روم ايلى‌يه گچمك لزومنى حس ايله طوغريجه ادرنه شهرينه عزيمت ايتدى. پادشاه بو شهرك موقع لطيفندن خوشلانديغى و دائما حال سفربريده بولنان اردولرى ايچون بر اس الحركته لزوم گورديكندن ادرنه‌يى پاى تخت ثانى اوله‌جق صورتده تزيين واعمار و جامعلر و سرايلر انشاسيله مغبوط يار واغيار اوله‌جق بر حاله افراغ ايلديلر .

سلطان مراد بوراده ٧٧ تاريخنه قدر اقامت ايدرك هم اردويه نظارت وهم داكمال فتوحاته همت ايتمشدر. گاه كنديلرى وگاه سردارلرى روم ايلينك جهات مختلفه‌سنه عزيمت ايدرك بر چوق قلاع وبقاعى سلسلهٔ فتوحات عثمانيه‌يه الحاق ايلديلر .

بو صورتله گوملجنه ، سيروز ، درامه وقواله جهتلرى غازى اورنوس طرفندن ضبط وتسخير وصربستانده واقع نيش قلعه‌سى بعدالتسخير صرب حكمدارى خراجه ربط اولندى وگوستنديل ،

نیکبولی و سلستره حاکملری دخی بو میانده ویرکو اعطاسنی متعهد اولمشلردر .

آناطولیده بعض قلاعک التحاقی . — سلطان مراد روم ایلی والیلکنی شجعاندن تیمورطاش پاشایه توجیه ایتدکدن صکره بروسه پای تختنه چکلمشلر ایدی . بو اثناده مخادیم شهریاریلرندن شهزاده بایزیدک ولیمه جمعیتلرینی غایت مکلف صورتده اجرا ایتدیلر. کوتاهیه حاکمی کرمیان زاده نک کریمه سی خاتمی کتورملک اوزره طرف سلطانیدن کوندریلان مأمورین مخصوصه یه کلینك جهازی اولمق اوزره سیماو ، طاوشانلی قلعه لرینك آناختارلریده توديع قلنمش ایدی. سلطان مراد جهاز طریقیله دیار کرمیاندن بو قلعه لره متصرف اولدقدنصکره دیار قرمانه طوغروده توسیع حدوده لزوم کوردیکندن حمید اوغلی حسین بکدن دخی یلواج ، اسپارته ، بکشهر ، قره آغاج ، سیدی شهر کبی نواحی وقلاعی اشترا ایلدی .

دفعهٔ ثالثه روم ایلی یه مرور پادشاهی . — سلطان مراد اوچنجی سفرنده طوغریجه صوفیه اوزرینه یوریمش وشهری دست تسخیره کچیرمش ایدی که بو اثناده آناطولیده ظهور ایدن بر وقعهٔ مهمه تکرار عودتنی استلزام ایلدی .

قرمان اوغلی حادثه سی . — عثمانیلرك کرك جهازاً وکرك اشتراءً بو کره تصرف ایتدکاری اراضی حدود قرمانه ملاصق اولمسندن قرمان اوغلی توحش ایدرك پادشاهك روم ایلیده کی اشتغالنی فرصت عد ایله ممالك عثمانیه یه هجوم واقتحام ایتمش ایدی .

بونك اوزرینه سلطان مراد درحال آناطولی‌یه کچه‌رك قرمان دیارینه دهشت صالدی وقرمانیلرك درنکنی برحمله‌ده طاغیده‌رق قونیه قلعه‌سنی حصر وتضییق ایلدی. ایشك فنایه منجر اوله‌جغنی فهم ایدن قرمان اوغلی زوجه‌سی وهمشیرهٔ پادشاهی نفیسه سلطانی لاجل الشفاعه درگاه مرادخانی‌یه ارسال ایتمسیله مظهر عفو پادشاهی اولمشدر.

پادشاهك قرمان سفریله اشتغالی روم ایلی فتوحاتنه اصلا تأثیر ایتمامشدر تیمورتاش پاشا مناستر وپرلپه‌یی و واردار بوتجه بتون ممالکی آلدقدن صکره بوسنه و هرسکه قدر ایلرولمش و اورالرده عظیم اغتنامات ومظفریاته نائل اولمش ایدی. قرمان اوغلی بوسنه قرالیله خفیاً اتفاق ایتمش وپادشاهه قونیه سفرنده دلگیر اولان صربلو دخی بواتفاقه داخل اوله‌رق بتون حکومات خرستیانیه‌یی عثمانلی دولتی علیهنه اتفاق ایتمك ایچون ترغیب وتشویق ایتمکده بولنمش ایدی. بواثناده بوسنه‌یه سوق اولنان بر آقنجی فرقه‌سنك بردنبره پوصویه اوغرایه‌رق دوچار انهزام اولمسی ذاتاً حاضرلنمقده اولان اتفاقك تأثیرینی اویاندرمقله اولطرفده خرجکذار اولان حکومتلر ربقهٔ اطاعتدن خروج ایتمشلر ودولته قارشو برر وضع خصمانه آلمشلر ایدی. روم ایلی‌یی تهلکه‌ده کورن پادشاه دردنجی دفعه اولق اوزره‌ینه روم ایلی‌یه کچدی وصدراعظم جاندارلی زاده علی پاشا واسطه‌سیله شمنی، پراوادی، طرنوی، سلستره ونیکبولی قلعه‌لرینی فتح وتسخیره موفق اولمش و بولغار ستانی یکیدن خراجه ربط ایتدرمشدر.

قوصوه محاربه‌سی. — سلطان مرادك قرمان اوغلی تأدیبی صره‌سنده معیت پادشاهیده برمفرزه صرب عسکری بولندیغی وبونلرك

بعض مرتبه حركات غاصبانه‌لرى كورلديكى جهتله حقلرنده سياست اجرا ايدلمش ايدى .

صرب قرالى بو سياستدن دلگير اولديغندن مملكتنه عودتنده عثمانليلر عليهنده بعض مرتبه حركات خصمانه‌يه قيام و قرەمان اوغلنك تشويقاتى ده مرقومك فكر عداوتكارانه‌سنه انتظام ايتمش وهرايكيسيده او حواليده موجود ملل خرستيانيه‌يى عثمانلى دولتى عليهنه تحريكده امن درميان اهتمام اولمش اولدقلرندن سلطان مراد بونلرك حركاتنى ترصد ايتمك اوزره قلبه‌ده اقامت ايتمكده ايدى .

ملوك خرستيانيه ذاتاً عثمانلى دولتنك روم ايليده كوندن كونه توسع وكسب قوت ايتمسنه ايونظرله باقدقلرندن بوتحريكات وتشويقاتى نعم الوسيله اتخاذ ايدرك ١٠٠ بيك كشيلك بيوك بر اردو تشكيل وبو اردويه بر چوق حكمدارلرده التحاق ايدرك ممالك عثمانيه‌يه طوغرى خطوه بخطوه ايلرولديلر .

سلطان مراد بو مهاجمات صليبيه‌يى قارشولامق وتجاوز اتنه ميدان ويرممك اوزره قوهٔ كليه ايله قوصوه‌يه طوغرى يورىمش ودشمنك دهشتلى اردوسنه قارشو اخذ موقع ايتمش ايدى .

مهاجملرك عسكرى عثمانليلرك برقاچ مثلى اولديغى كبى تجهيزاتى ده پك مكمل وسواريلرى عموميتله زرهلى ايدى آنجق بونلرك نه قوتى ونه ده مكمليتى هركونى حرب ووغا ايچنده امرار ايدن عثمانليلرى قورقوده‌مدى وبلكه تزييد غيرت وجرأتلرينى موجب اولمش ايدى .
درحال بر مجلس حرب عقد ايتديلر وبو مجلسده هجوم ويا مدافعه شقلرينك قرار ويرلمسى تذكر ايدلمش ايدى .

بعض امرا حرب تدافعى رأينده بولنديلر بر طاقيده هجومك باعث

قوصوه محاربه‌سی

فوز وظفر اوله‌جغی جهتله همان هجوم اولنمسنی اوكه‌سوردیلر . نهایت بو دشمن قوی اوزرینه هجوم اولنمسی تقرر ایتدیكندن مستعیناً بالله عثمانلی فرقه‌لری موضعلرندن كمال سرعتله هجومه قالقوب اعدانك اردوكاهنه صالدیررق آن واحدده كروه اعدا مضمحل و پریشان و میدان محاربه‌ده بتون اشیا و آغرلقلری و برچوقده مقتول ترك ایدرك راه فراره شتابان اولمشلر (٧٩١) .

قوصوه مظفریت عظیمه‌سی نامیله مشهور اولان بو ملحمهٔ كبرا عثمانلیلرك درجهٔ قوت و مكنتلرینی انظار یار و اغیارده كوسترمش وایكیده برده دولت عثمانیه‌یه قارشو متحداً حركت ایتمك فكرینی برمدت قلوب اعدادن سیلوب چیقارمشدر .

شهادت سلطان مراد . — پادشاه مظفر سپاه بعد الحرب میدان محاربه‌یی سیر و تماشا ایتمك اوزره یرلره سریلمش اولان بونجه اجساد آراسنده طولاشمقده و بر آنده خاك هلاكه سریلان ابنای بشری مشاهده ایله فنای عالمی تفكر ایتمكده ایكن مقتوللر اراسنده بردنبره آیاغه قالقوب حضور شهریاری‌یه كیرمك رجاسیله متقربان سلطانی اغفال ایدن میلوش اسمنده بر صرب فدائیسی بر خنجر زهرناك ایله سلطان مرادی شهید ایلدی .

استطراد . — قوصوه مظفریت عظیمه‌سی حقنده بعض اسباب ظاهریه و معنویه واردر .

بو محاربه‌ده ایكی جهتك قوتی بیننده پك بیوك برفرق وار ایدی دشمن عسكری عساكر عثمانیه‌نك همان بش مثلی راده‌سنده اولدیغی كبی قسم اعظمی زرهلی و حربی كندیلرینه صنعت اتخاذ ایدن برچوق

شواليه وسرسريلردن مركب ايدي وجملهسي روم ايلينك واوروپانك طاغلق مملكتلري اهاليسندن اولوب جرأت و جسارتله اشتهار ايتمش طاقدن اولغله شمدي‌يه قدر عثمانليلرله تماس ايدن قوای اعدانك هپسنك دهشتليسي ايدي . بو جهتله بو اردو كنديسنك غلبه‌سني محقق اعتقاد ايديور ايدي .

عثمانليلر ايسه عدداً دشمنك دونده اولغله برابر زرهلي افرادي آنلره نسبتله آز و بولندقلري مملكت هپ يكيدن تحت تسخيره آلنمش ويا هنوز عثمانليلره رابطه تأسيس ايتمش اقوامدن مركب اولغله مغلوبيت حالنده خصمه التحاق ايده‌جكلري آشكار ايدي . وميدان حرب ياغان شدتلي يغمورلردن طولايي فارسان عثمانينك جولاننه غير مساعد ونقاط حاكمه دخي خصم طرفندن اشغال اولنمش ايدي. بو سببدن عثمانليلر هم قوت واسلحه وهم ده موقع و تعبيه‌جه اعدانك بر قاچ درجه دونده بولنيورلر ايدي . آنجق معناً و مادةً بعض موجود اولان سببلر عثمانليلرك مظفريتلريني تأمين ايتمشدر :

حصمك غلبه‌ني محقق بيلوب مغرورانه حركتي ايله تعبيه‌لرنده‌كي اصول ونظاماته رعايت ايتمامسي ثانياً بر كون اقدم ياغان شدتلي ياغمورلردن متحصل چامورلرك كشايش هوا ايله سير وحركته مساعد برحاله گلمسي وبوحالك هجوم ايدن عثمانليلرك استفاده‌لريني تأمين ايتمسي ثالثاً طرف اعداده هنوز اسلحهٔ ناريه بولنميوب عثمانلي اردوسنده طوپ استعمالي رابعاً حضرت خداوندكارك بارگاه احديته دستكشاي تضرع اوله‌رق قلوب عثمانيانده متانت فوق العاده تأسيس ايله قوهٔ معنويه‌لرينك تزييدي و شجاعت ومهارت عسكريه‌جه دشمن قوماندانلرينه فائق بولنمسي وعثمانليلر ايچون بو محاربه بر حيات وممات مسئله‌سي تشكيل

ایتمكله جمله سنك یا اولوم یا مظفریت فكریله حرب ایتملری كبی اسباب مادیه ومعنویه موفقیت عثمانیه‌یی تامین ایتمشدر .

سلطان مرادك خصائلی . — خداوندكار غازینك اوائل حالیله صكره‌كی حالی بیننده بیوك بر فرق كوریلوركه مشارالیهك برادری سلیمان پاشای غازینك ارتحاله‌دكین حیات خصوصی‌سنی تعقیب ایدنلر كرك تحصیل وكرك بر ملت مقام ریاستنه تجسم بیله واسلافنه قیاساً ادارهٔ ملك وملت ایچون امیدبخش بر اقتدارك موجود اولمادیغی ، فكرنده بولنمشلردر . فی‌الحقیقه مشارالیه بیوك برادری سلیمان پاشاده موجود اولان جدیت ووقار كبی خصائل بركزیده وتحصیل فوق‌العاده‌دن نصیبدار اوله‌میوب زمانی هوسات طفلانه‌سنه حصر ایتمش ایدی . وطبیعتلرنده نوعما تلون موجود ایدی. حتی بو عدم‌ثباتی تحت‌سلطنته جلوسلرندن صكره‌بیله بعضاً مشهود اولور ایدی . بونكله برابر بخت وطالعی یار ودكرلی امرایه مالك اولدقلری جهتله زمان سلطنتلرنده اسلافنه فائق موفقیاته نائل وقوصوه محاربه‌سی كبی بر ملحمهٔ كبراده اكتساب مظفریت ایتمشلردر . اكر پدرلری اورخان غازیده اولان جدیت وقدرت سیاسیه بونلرده اولسه ایدی ، دها موفقیتلره مظهر اوله‌جقلری شبهه‌سز ایدی .

بونكله برابر سلطان مراد شهید درویش مشرب وزهد صلاح ایله تزین صفات ایتمش مقتدر بر ذات اولوب كندیلرندن بعض خارق‌العاده احوالری روایت اولنور .

ارتحال خداوندکار غاریده ممالک عثمانیه

برنجی سلطان بایزیدك زمان سلطنتی

شهزاده یعقوب چلبینك اعدامی . — سلطان بایزیده قوصوه میدان حربنده بیعت اولنمش و بیعتی متعاقب تعقیب دشمندن عودت ایدن کوچك قرنداشی شهزاده یعقوب چلبی ویریلان قرار موجبنجه چادرنده اعدام قلنمشدر .

یعقوب چلبینك اعدامی حقنده اهل تاریخك بیان ایتدکلری اسباب صرف بایزیدك قرنداشنك اطاعتی حقنده‌کی عدم امنیت واعتمادی ایله عسکرك شهزاده‌یه اولان میل ومحبتی‌در . سلطان بایزیدك ایلك اجراآتنه بویله بر قانلی وقعه ایله بدأ ایتمسی ومحضا سائقهٔ رقابت ایله استقباله بنای حکم ایدرك اوز قرنداشی واردونك پك دکرلی برركنی اولان یعقوب چلبی‌یه قیمه‌سی عفو اولنور خطالردن اولمدیغی کبی بایزیدك دامن سلطنتنه سیلنمز برلکه براقشدر . واقعا قدرت عسکریه‌سنی محاربه میدانلرنده بالفعل کوسترمش وجلادت ذاتیه‌سی بایزیدك بیله فوقنده بولنمش وعلی الخصوص پدرینك حال حیاتنده قره‌سی والیلکنده مستقل بر حکمدار کبی یاشایه‌رق سلطنتدن لذت آلمش بر پرنسك قرنداشنه اطاعتی شبهه‌لی اوله‌بیلور وبویله بر حال بو طارز زماننده عثمانلیلر ایچون نه درجه‌ده تهلکه‌لی اوله‌جغی اوکه سوریلور ایسه‌ده هنوز پدرینك حیاتیله قرنداشنك کیفیت جلوسندن بی خبر اوله‌رق آیاغی توزیله تعقیبدن عودت ایدن بر بی کناهك ملاحظهٔ آتیه اوزرینه جانیلر کبی بوغدیرلمسی سلطان بایزید ایچون تأویل قبول ایتمز بر جنایتدرکه بو جنایت بالآخره خاندان عثمانیده بلیهٔ استرقاب

ایله اعتیاد حکمنی آلان قاتلکك مبدأی اولارق بغیرحق برچوق قان دوکلمسنه سبب اولمشدر .

بو عادت سیئه یه اخلافندن بر چوق پادشاهلر طرفندن اتباع اولنمشدر : یاوز مرحوم بروسه‌ده بش نفر بکلریله ایکی بیوك قرنداشلرینه هم اجرای سیاست ایتمش وهمده کمال تأسفندن « بو عادت قبیحه‌یی اجدادمزدن ایجاد ایدنلر رحمت حقدن بعید اولسون » دیه بددعا ایتمش ایدی . اکری فاتحی دنیلان محمد ثالثك بدایت جلوسنده اون طقوز معصوم برادرلرینی و اوغلنی تلف ایتمسی وایکنجی سلطان عثمانك کندیسندن آلتی آی کوچك برادرینی اولدیرمسی هکذا . . . هپ بایزید اولك وضع ایتمش اولدیغی قانلی بر عادتك سیئهٔ تقلیدیدر .

سلطان بایزید بونك مجازات مادیه ومعنویه‌سنی کورمش واسلاف واخلافندن هیچ برینك معروض اولمدیغی برفلاکته دوچار اوله‌رق تیمورك زندان اسارتنده وفات ایتمشدر .

بیزانس ایمپراطورینك تأدیبی . — قوصوه محاربه‌سنك نتایج قطعیه‌سنی استحصال ایچون اقتضا ایدن حرکات عسکریه‌نك اجراسنه قوماندانلر تعیین وصربستانی یکیدن خراجه ربط ایتدکدنصکره سلطان بایزید هر فسادك مرتبی وهر وقعه‌نك مشوقی اولان بیزانس ایمپراطورینی تأدیب ایچون مظفر اردوسنی استانبول سورلری اوکنه سوق وایصال ایدرك رومره دهشت صالدی وایلك ایشی ایمپراطوری خلع ایله یرینه دیکرینی نصب ایتمك اولمشدر . وایمپراطوری محضا تحقیر مقصدیله آناطولیده لسبب رومار ادارەسنده براقیلمش وفتح

وتسخيرينه اغماض عين ايدلمش اولان آلاشهر قلعه‌سنی کندیسنه تسخیر ایتدرتمشدر. ایمپراطورك کندی بایراغی آلتنده‌کی برقلعه‌یی مهاجملرك اوکنه دوشه‌رك هجوم ایله عثمانلی نامنه ضبط ایتمسی برحکمدار ایچون نه بیوك ذلتدر!

آناطولیده فتوحات — سلطان بایزید آناطولیده دولت عثمانیه‌یه رقیب کچینان دره بکلرینك وجودینی قالدیره‌رق مستقلاً آناطولی‌یه صاحب اولمق پولتیقه‌سی زهننده یرلشمش وذاتاً صاروحان، آیدین، منتشا، قره‌مان، اسفندیار اوغللری عثمانلینك کوندن کونه اعتلای شوکتندن یقین زمانده نوبت کندیلرینه کله‌جکنی تفرس ایدرك مدارا مسلکنی طوتوب عثمانلی ملکنه تعرض ایچون وقت فرصته انتظار ایتمکده بولنمش اولدقلرندن سلطان بایزیدك بوتصوراتی پك طوغری برسیاست ایدی.

بوائناده قره‌مان اوغلی علاءالدین بکك وقوعه کلان برکستاخلغی سلطان بایزیدك تصمیماتنی موقع فعله وضع ایتمسی ایچون تمام بربهانه تشکیل ایتمکله درحال عثمانلی اردوسی دیار قره‌مانی اشغال ایتدی وقره‌مان اوغلی اسیر ایدیله‌رك ملك قرمان ممالك عثمانیه الحاق اولندی.

علاء الدین بك لاجل المحافظه تیمور تاش پاشایه تسلیم اولنمش ایکن پاشا میر مومی الیهی درحال اعدام ایتمش اولدیغندن پادشاه طرفندن توبیخ ایدلمشدر.

بایزید خانك قره‌مان سفرینی متعاقب اردوسنك جبهه‌سنی دیکر دره بکلرینه توجیه ایده‌جکنی و اورالرده بعض اصلاحات اجراسی تصوراتنی تفرس ایدن صاروحان، منتشا آیدین بکلری نوبت تسخیرك

کلدیلرینه کلدیکنی اکلاملری اوزرینه اسفندیار بکه دخالت وموکب پادشاهینك دیار اسفندیاره توجهنده جمله‌سی بردن تیمورك نزدینه التجا ایتملریله بو مملکتلرك کافه‌سی وسیواسده حکمران اولان قاضی برهان الدیندن آلنان سیواس الکاسی ممالك عثمانیه‌یه الحاق ایدلمشدر .

خلاصهٔ کلام ملك عثمانی بلارقیب آناطولیده برطرفدن کردستان ودیکر جهتدن عربستانه قدر توسع ایلمش اولدیغندن سلطان بایزید نشئهٔ موفقیتله سرمست مدام و صرب پرنسسی اولیوه‌رانك دخی پادشاهه زیاده‌جه حلولی طبیعتلرنده بعض مرتبه طاشقینلق ظهورینی استلزام ایتمش اولدیغندن مزاج همایونلرنده خارج معتاد برتغیر وتبدل تحدث ایتمش و ابا واجدادنده کورلمیان مسکراته زیاده‌جه تمایلی سببیله سرای همایونلرنده نوعما فساد اخلاق باش کوسترمشدر .

آنجق معاصرلری ودامادلری اولان سادات کرامدن امیر بخاری حضرتلرینك اخطارات و تعریضات خیر خواهانه‌لری تأثیریله تائب ومستغفر اولدقلری بعض تاریخلرده کورلمشدر .

سلانیك وینکشهرك فتحی . — (٩٩٦) سنه‌سی روم ایلیدن بعض مدهش خبرلر ورود ایتمش ایدی. عثمانلی علیهنه اوله‌رق فرانسه، وندیك وسائر اقوامدن مرکب برفرقهٔ عسکریه‌نك سلانیك سواحلنه چیقدقلری واوحوالیده بعض تهدیدات اجرا ایلدکلری مسموع پادشاهی اولدیغندن درحال روم ایلی‌یه عساکر کلیه ارسالنده استعجال وینکشهر وسلانیك قلعه‌لریده ممالك مفتوحه عدادینه ادخال قلنمشدر .

اهل صلیب وینکبولی مظفریتی . — روم ایلی غازیلری

اطرافه آتشلر صاچەرق بالقان حکومتلرینی دهشت ایچنده براقیورلر ایدی . ذاتاً بلغارستانك وعثمانلونك برمفرزەسی طرفندن تسخیر ایدلمش اولان افلاقك فتحندنطولایی آتش پوسکورمکده اولان مجار قرالی سیژیسموند ایله بو آرالق سلطان بایزك استانبولی محاصرەسندن طولایی صیقیشمش اولان ایمپراطورك وبالجمله بالقاندەکی حکمدارلرك اوروپانك عثمانلیلر حقنده تعصبنی تحریك ایچون اوروپایه کوندردکاری فریاد نامەلر اوروپا متعصبلرینك آرایوبده بولەمدقلری فرصت ایچون برزمین احضار ایتمش اولدیغندن عالم خرستیانیده ینه اهل صلیب فکرلری اویانمش ایدی . آنجق قوصوه مغلوبیتی بونلره بردرس عبرت اولدیغی ایچو بوکره تشکیل ایدیلەجك اردونك قوت وانتظامنه صوك درجەلرده غیرت ایدلمش ونقدر ایلری کلان فرانسه ومجار وایتالیان شوالیەلری وار ایسه همان بواردویه داخل اولمش ایدی .

کروهمتفقین طونه طریقیله ممالك عثمانیەیه داخل اولەرق متانتی ایله اول زمانلر مشهور اولان نیکبولی قلعەسنی تحت محاصرەیه آلەرق محافظ قلعه اولان نامداران امرای عثمانیەدن طغان بککی تضییقه باشلامشلر ایدی . بوخبر سلطان بایزیده ایرشیر ایرشمز ییلدیرملر قدر برسرعتله نیکبولی‌یه یتشدیکه بوقدر سرعت واستعجال اهل صلیبك خاطر وخیالندن بیله کچمامش ایدی .

سلطان بایزیدك کندیسنه مخصوص براصول حربی وار ایدی وخصمنه دائما بواصول سایەسنده غلبەیه موفق اولور ایدی . بواصول مخصوصەسنی بوراده دخی موقع تطبیقه وضع ایدرك شعشۀ مکنتی

کوزلری قاشـدیران و آوازهٔ سطوتی قولاقلری طولدیرمش اولان اوقوجه اهل صلیب اردوسنی آن واحدده پریشان و بر چوغنی‌ده اسیر ایتمشدر (۹۹۷).

اسیرلر ایچنده برچوق فرانسـه ومجار زادکانی موجود ایدی خصوصـیله بورغونیا دوقه‌سی اولان قورقوسز ژانده بوکروه میاننده بولنیور ایدی. مرقوم فدیه مقابلنده صالیویرلمشـدر. اهل صلیبك اولجه الی قولی باغلو مسلمان اسیرلرینی قیون بوغازلرکبی قتل ایتمسنه مقابل سلطان بایزیدده اون بیك قدر اسیرایی بونلرك کوزلری اوکنده قتل ایتمك صورتیله برمقابلهٔ انتقامجویانه‌یه قاپیلمشدر.

حربده اسیر اولنلره سیاست ایتمك پك چرکین اجرا آت اولوب بوکانه دین ونه‌ده انسانیت جواز ویرمدیکندن کرك اهل صـلیب متعصبلرینك اولجـه یاپدقلری وکرك مقابلةً سـلطان بایزیدك اجرا ایتدیکی اسیر بوغازلامق مسـئله‌سی جنایتکارانه بر تشبث وچرکین بر انتقام صاییلور.

نیکبولی مظفریتی ملاحم عظیمهٔ عثمانیه‌دن معدود وحتی قوصوه مظفریتنه بیله فائق برغزای غزای اکبردر. اوروپانك الك منتظم وقوتلی براردوسنی بویله آن واحدده تارمار ایتمك عثمانلیلرك شجاعت واصول حربیه‌ده‌کی مهارتلرینی و پادشاهك امر و قوماندا وسرعت سوق جنود امرنده اولان غیرت وفعالیتنی انظار یار واغیارده برقات دها اثبات ایلمشدر.

بوغزای اکبر بتون اسلام حکمدارلرینه بیلدیرلدیکندن مصرده‌کی خلیفهٔ عباسی طرفندن پادشـاهه تبریك غزایی متضمن کوندریلان تبریکنامه «سلطان ملك الروم» عنوانی ایله مزین وموشح ایدی.

بونك اوزرینه اوروپا قطعه‌سنده عثمانلیلر علیهنده موجود غلیان افکاره سکونت کلدیکی کبی وقعه‌نك مسببی اولان استانبول ایمپراطورینك تأدیبی اقتضا ایتدیکندن پای تختی تحت محاصره‌یه آلنمشدر .

ایشته بوغاز ایچینك آناطولی یاقه‌سنده واقع اولوب کوزلجه حصار دیمکله معروف اولان آناطولی حصاری بو اثناده بنا ایدلمش وایمپراطور ویرکویی واستانبولده محکمه و اسلام محله‌سی احداثنی قبول ایتمك شرطیله بو دفعه‌کی محاصره‌دن‌ده یقاسنی قورتارمشدر .

آناطولی حصاری

بعض فتوحات . — بواثناده روم‌ایلی و آناطولیده‌اوفاق تفك بعض فتوحات وقوعه کلدی‌که آنلرده سرحد شرقیده ایادی متغلبه‌ده اولان کماح وبهسنی حوالیسی ایله روم ایلنده روملرك اداره‌سنده اولان آتنه ایله ترحاله قلعه‌لرینك تسخیریدر .

وقعهٔ تیمور. — تیمورلنك سمرقندده كش امیرینك اوغلی اولوب خاندان جنكیز ایچنده ظهور ایتمش اولان اك بیوك بر جهانكیردر. تیمورك حركات جهانكیرانه‌سنه نسبتله اسكندرك وجنكیزك موفقیاتی پك كریده قالمشدر.

بر آرالق چغتای تختنی دردست ایدن تیمور حركات خونریزانه‌سیله آسیانی قان دریاسنه دوندرمش وتشكیل ایتدیكی دولت عظیمه‌نك تملی ییقدیغی حكومتلرك وسوندردیكی اوجاقلرك انقاضی ایله قورمشدر.

تیمورك سیل هجومی اوكنده نه هند وایران ونه ده دشت قبچاق وشروان قورتیله‌بیلمشدر.

عراق عربی وعجمی‌یی وآذربایجانی دست تخریبنه كچیرمش اولان تیمور ممالك عثمانیه‌دن اولان سیواس قلعه‌سنی دخی ضبط وتخریب وشهزاده ارطغرل بن بایزیدی قتل واعدام ایتمش ایدی. تیمورك دهشتندن قاچان بغداد حاكمی احمد جلایری ایله تبریز حكمداری قره‌یوسف دركاه عثمانی‌یه التجا ایله اولومدن تخلیص جان ایده‌بیلدیلر. ذاتاً بایزید خانك جلادتندن فرار ایدن دره‌بكلری دخی تیموره دخالت ایتمشلردی. هرایكی طرف ملتجیلری واصل مقاصد اولمق ایچون نزدنده بولندقلری حكمداری تحریك وتشویقدن خالی قالمیورلرایدی كه بوكیفیت ودها سائر مسائل منظمه تیمور ایله سلطان بایزیدك آراسنی آچمغه وتیمورك قودورمش كبی عثمانلی ملكنه هجومنه سبب اولدی.

تیمور باشنده‌كی بی‌حد وقیاس حشراتی اعاشه ایتمك ایچون یغما كرلك مسلكنی طوتمغه مجبور اولدیغندن ممالك عثمانیه‌نك ثروت ومعموریتی جالب حرص وطمعی اولمقده وبربهانه ایله عثمانلی ملكنه هجوم ایتمك ایچون

زمان بكلمكده ایدی فقط چیكنیوب كچدیكی حكومتلر ایله عثمانلیلرك بیننده‌كی فرقی وعثمانلیلرك انتظام وجلادت فطریه‌لرینی ملاحظه ایتدكجه بردرلو هجومه جرأت وجسارت ایده‌میور ایدی .

تیمورلنك

تیمور بو ترددلر وتفكرلر وقیاسلرله ممالك عثمانیه‌نك اطرافنده طولاشدیغی زمانلر بریدن سلطان بایزید بر آنشپارهٔ جلادت كسیله‌رك تیموره قارشو حقارت آمیز مكتوبلر كوندرر وتیمورك ملایمانه تكالیفنه متحكمانه وباردانه جوابلر ویریر ایدی .

تیمور درجه درجه تكلیفاتنی تنزیل ایتدیكی وعادتا سلطان بایزیدك اوفاق بر ترضیه‌سنه قناعت ایده‌جكنی افهام ایلدیكی حالده بیله سلطان بایزید تحقیراتندن واز كچمامش وتیمورك عزت نفسنی پارچه‌لایه‌جق معاملاتدن واز كچمامشدر .

كرك سلطان بایزیدك بو معاملات متحكمانه‌سی وكرك ملتجیلرك تشویقاتی تیمور ایله بایزید آراسنده دهشتلی بر مصادمه‌نك وقوعنی انتاج ایتدیكندن تیمورلنك ۷۰۰ بیك حشرات ایله ممالك عثمانیه‌یه صالدرمش وقارشولرنده عثمانلی اردوسنی حاضر ومهیای حرب بر حالده بولمشدر .

سلطان بایزیدك امرای عسكریه‌سی بالخاصه تیمورتاش پاشا كبی صاچ وصقالنی محاربه‌لرده آغارتمش سالدیده امرا بوقدر حشراته قارشو میدان محاربه‌سنه لزوم كورمیوب كچیدلری ویوللری طوته‌رق تیمورك عسكرینی آجلقله تلف ایتمك، قافله‌لرینی اورمق كبی چته محاربه‌لریله یورارق موخراً آچ وزبون براقدقدنصكره هجوم ایتمك كبی بر فكر مصیبی اورته‌یه سورمشلر ایسه‌ده شدت غضبندن قابینه صغمیان پادشاهه سوز

كچیرمامشلر وچاروناچار میدان محاربه‌سی ایتمكه مجبور اولمشلر ایدی.

نفس الامرده بوتدبیر عسكری پك مصیب ایدی چونكه بوقدر كلیتلی عسكره ارزاق یتیشدیریله‌جك اولور ایسه طبیعی آجلقدن مضایقه‌یه دوچار اوله‌جق ومحاربه اوزایه‌رق ذاتاً انتظامدن محروم ویغما كرلكدن ممنوع قالان حشرات طاغیله‌رق غلبه خصوصی كسب سهولت ایده‌جك ایدی.

آنقره مغلوبیتنك اسبابی. — عثمانلو دولتنك قوای عسكریه‌سی او زمانلره كوره غایت منتظم و یكیچریلرك اطاعت وانقیاد و تعلیم وتربیه‌جه معلم وهنوز شیوع بولمش اولان آلات ناریه‌دن طوپ وتفنك ایله مجهز اوله‌رق اثنای حربده بر كتلهٔ آهنین كبی خصمه غلبه خصوصنده مشكلات چكلمز ایدی. حتی اوروپانك الك ممتاز زرهلی سواریلری بیله عثمانلی اردولرینه قارشی مقابله‌دن اظهار عجز ایتدكاری قوصوه ونیكبولی مظفریتلرنده كورلمشدر. بویله منتظم وهر كونی حرب وغاده كچیرمك صورتیله مجرب بر عسكرك تیمورك ولو چوق اولسه بیله كروه یغما كراندن مركب اولان حشراتنه قارشو احراز مظفریت ایلیه‌جكی محقق اولمق لازم ایكن صورت فاحشه‌ده كرفتار مغلوبیت اولمسنی اهل تاریخ بعض اسباب مادیه ومعنویه‌نك تأثیراتنه عطف واسناد ایتمشلردر:

اولاً: ییلدیرم خان غایت غضوب ومتهور وسوز دیكله‌مز نصیحت قبول ایتمز بر ذات اولوب آناطولی و روم ایلیده اكتساب ایتدیكی مظفریات متتابعه و متوالیه‌سی كندیسنه فوق العاده بر كبر وغرور ویرمش ونشئهٔ غالبیت هردرلو خصماسنی استخفاف واستحقاره سوق ایلمش اولدیغندن تیموری دخی حقیر نظرلرله كورمش ایدی. حالبوكه

تیمورك باشنده‌كی یارم میلیون عسكر عادتا بر كومه خلق دخی اولسه
ینه عثمانلیلر ایچون بر بیوك تهلكه اوله‌جغنی مرقومك چیكنه‌یوب
كلدیكی الكالرك حالیله قیاس ایتمك وسیلابهٔ استیلاسنی توقیفه امكان
كوریله‌مامش اولان برصاحب استدراجه قارشی مغلوب شدت اوله‌رق
حركت ایدلمیه‌رك تدابیر حكیمانه دائره‌سنده متبصرانه طاورانمق ایجاب
ایدر ایدی. سلطان بایزید بونلره هیچ لزوم كورمامش والجای تهورله
خصمنه قارشو بی‌پروا آتیلمشدر .

ثانیاً : تیمور عسكرینك كثرت و اهمیتنی ادراك ایدن امراسی
میدان محاربه‌سنه كیریشیلمیوب كچیدلرك ومهم نقطه‌لر طوتیله‌رق
لشكر اعدایی انقسامه مجبور ایتمك ، اره صره باصقینلر وشبخونلرله
تعجیز ایتمك ، صولری كسمك ، ارزاق قافله‌لرینی اورمق صورتیله
حركت ایدیله‌رك تیمور عسكرینی یوردقدنصكره هجوم قطعی ایله نتیجه‌یی
استحصال ایتمك كبی وصایای حكیمانه عرض ایتدكاری حالده اولاً
قبول ایدلمامش و تیمور صولری كسوب دره‌لری چویره‌رك عثمانلو
اردوسنی صوسز براقدنصكره بالضرور میدان محاربه‌سنه كیریشیلمشدر .

ثالثاً : سلطان بایزیدك امرا وافرادعسكریه حقنده مروی اولان
سوء معامله‌سی سببیله امرانك پادشاهه خاطرمانده‌لكی متفقاً وجان
وكوكلدن حركت ایدلمامش ومحاربه‌فداكارانه‌صورتده اجرا اولنمامشدر .

رابعاً : سلطان بایزیددن خوفاً تیموره التجا ایدن آناطولیده‌كی
دره بكلرینك حكمران اولدقلری مملكتلر اهالیسنك هنوز سلطنت
عثمانیه‌یه ایصینه‌جق قدر زمان كچمامش اولدیغندن بونلر كندی
حكمدارلرینی تیمورك اردوسنده كوردكلری زمان خصم طرفنه

التحاق ایلمشلردر که بو اهانت اردوی عثمانینك قوتنه مهم بر تأثیر اجرا ایلدی .

خامساً : اردوده ضرب عسکرینك بولنمسی عسکر بیننده موجب شئامت عد ایدلمسی وسلطان بایزیدك هوسات نفسانیه‌سنه ابتلاسی و عشرته انهماکی سببیله خارج شریعت بعض مرتبه‌ده طاشقینلقلره جرأتیاب اولمسیدرکه بونلر اسباب معنویه‌دن اولمغله عسکرك قوهٔ معنویه‌سنه طوغریدن طوغری‌یه تأثیر ایتمشدر. پادشاهك اسارتنه کلنجه: بوده سلطان بایزیدك معندانه بر ثباتی نتیجه‌سیدر. چونکه هزیمت تحقق ایدنجه بیوك شهزاده ایله صدر اعظم وسائر امرا سلامت یاقه‌سنه چکامك اوزره صاوشمش و فراره موفق اولمشلر وپادشاهه‌ده بو لزومی تکلیف ایتدکلری حالده او زمانه قدر خصمندن فرار ایتمامش اولان پادشاهه بو تکلیف آغیر کلدیکندن دها طوغریسی عثمانیلرك سبب فلاکتی کندیسی اولدیغندن توطین نفسه قرار ویرمش اولملی‌که یاننده برقاچ یوز کشی قالنجه‌یه قدر میدان محاربه‌ده ثبات ایتمش واصحاب جلادتدن اولدیغندن دشمندن نیجه‌لرینی بالذات خاك هلاکه سردکدن صکره احاطه ایدن برکروه تاتارعسکرینه تسلیم نفسه مجبور اولمشدر.

سلطان بایزیدك ارتحالی . — سلطان بایزید خان اسیراولدقدن صکره تیمور کندیسنه درجهٔ نهایه‌ده حرمت و رعایت ایتمش وتسلیت بخش اوله‌جق سوزلرله فلاکتنی اونوتدرمغه چالیشمش ایسه‌ده اول زمانه‌قدر چاشنیٔ فتح ونصرت ایله لذتیاب اوله‌رق اك قوی دشمنلری بیله سیف جلادتنه باش اکدیرمش اولان شهریار شیردل بر درلو فلاکت اخیره‌یه طیانه‌میوب آخرکار آقشهرده علت حفقان ایله عازم دارقرار اولمشدر .

اوصاف شهریار مغفور . — سلطان بایزید اعاظم ملوك عثمانیه‌دن اولوب اون اوچ سنه‌لك سلطنتلرنده ملك موروثی ایکی مثلی درجه‌سنده توسیع ایتمش واسلافنك موفق اوله‌مدیغی نیجه نیجه پارلاق مظفریتلره نائلیتله سرافراز حکمداران زماندن اولمشلردی.

یلدیرم بایزید خان

شجاعت مفرطه و سرعت مشی و حرکت کبی دها شهزاده‌لکلری زماننده کوستردکلری مآثر جلادت کندیلرینه یلدیرم لقبنی ویردرمش واثنای محاربه‌ده کندیسی بر فرقه‌یه، برادرلری یعقوب چلبی دیکر فرقه‌یه قوماندا ایتدکلری جهتله بو ایکی برادرك اردونك ایکی جناحندن بر چفت شاهین کبی سوزیله‌رك خصمه صورت مطلقه‌ده ظفریاب اولملری اردوی عثمانینك قوهٔ معنویه‌سنه بیوك بر تأثیر اجرا ایدر ایدی .

شجاعت ذاتیه‌سنك الك بیوك برهانی نیکبولی محاصره‌سنده بالذات دشمنك خطوط محاصره‌سندن کچه‌رك قلعه محافظی طوغان بکله مخابره ایتدکدن صکره ینه عودت ایتمسیدر . قرەمان اوغلنك پدرلری

ظرفندن اثنای تدیننده ییلدیرم بایزیدده کوریلان بسالت اصلا انکار قبول ایتمز .

بونکله برابر ادارهٔ حکومتده شجاعتی قدر مهارت کوستره‌مامش واجراآتی اخلافك سنك تعریضنه هدف اولمشدر .

شدت تهوری ، غضب مفرطی ، هوای نفسه تمایلی ، امرا وخاندانی حقنده غدارانه‌معامله‌سی وتعجولکی کندیسی‌ایچون نواقصدن معدوددر .

آنقره هزیمتنك نتایجی . — آنقره مغلوبیتنك نتایجی بروجه زیر اوچ ماده ایله خلاصه اولنه‌بیلیر :

اولاً : آناطولی قطعه‌سنده یوماً فیوماً ثروت معموریت متزاید اوله‌رق اهالیسی بر رفاه وسعادت ایچنده یاشامقده وشهرلر و قصبه‌لر تأسیس واعمار اولنه‌رق ترقیات مدنیه‌دن مستفید اولمقده ایکن یوز بیکلرجه غارتکران تاتارك یازدهٔ خیول استیلاسی اولمغله آز زمان ظرفنده بوخطهٔ‌معموره یانغین یرینه دونمش واهل‌قرا وقصبات دوچار فلاکت وسفالت اولمش واعادهٔ معموریتی سنه‌لره توقف ایلمشدر .

ثانیاً : یوز سنه ایچنده سلطنت سنیه کسب قوت ومکنت ایدرك آناطولی ورومایلیده واقع حکومات متجاوره‌نك اك معظم ومنتظم بر دولتی صره‌سنه کچمش و اکتساب ایلدیکی فتوحات متتابعه ایله بین‌الدول بر موقع عالی احراز ایدرك اهل‌صلیبه قارشو بر سد متین تشکیل ایتمش ایکن تیمورلنك مسئله‌سی بو سد متینی پارچه‌لامش و بر قوهٔ مجاهده‌نك انقسام وضعفنه سبب اولمشدر .

فی‌الحقیقه تیمور آناطولینك اسکی بکلرینی ینه مقاملرینه اعاده

ایتمك صورتیله ملك عثمانی‌یی پارچه‌لامش ووسعت عثمانی‌یی همان نصف درجه‌سنه تنزیل ایلمش وحال سابقك عودتی یارم عصر قدر تأخر ایتدیكندن ترقیات عثمانیه دوچار توقف اولمشدر .

ثالثاً : مع هذا آنقره محاربه‌سنك سلطنت سنیه ایچون بعض منافع معنویه‌سی ده قابل انكار دكلدر . زیرا آنقره فلاكتی وقوعبولمامش اولسه ایدی ییلدیرم خانك بیوك شهزاده‌سی اولمق اعتباریله سلیمان چلبی كبی بر سفیهی استخلاف ایده‌جك ایدی حالبوكه شهزادهٔ مشارالیه مست مدام وهوسات نفسانیه و سفاهت مفرطه‌یه متمایل بر ذات اولدیغندن اول زمانه قدر بر سرعت خارقه ایله ایلرولمكده ایكن تیمور وقعه‌سی سببیله بردنبره تفرقه واختلاله معروض اولان دولت عثمانیه‌نك اعادهٔ انتظامنه موفق اوله‌میه‌جغندن هر حالده محكوم زوال اولمسی محقق ایدی . بونك اثباتی ایسه شهزاده‌لر فترتنده مشهود اولان چلبی شهزاده‌نك اطوار ومشواری ایدی .

تیمورك پای تختنه عودتندكبن ممالك عثمانیه‌ده‌كی وقایعی .—

آنقره محاربه‌سندن صكره تیمور باشنده‌كی غارتكران تاتاری اطرافه صالدیره‌رق آناطولینك تخریبنه تشبث ایتمشدی . تیمورك حشراتی آناطولی‌یه طاغیلدیلر و راست كلدكاری معموره‌لری یاقوب ییقدیلر وبولدقلری اموال مسلمینی یالایوب یوتمشلردر .

تیمور حفیدی میرزا محمد شاهی اوتوزبیك سواری ایله بروسه اوزرینه كوندرمش ایدی . بروسه‌یه چكلمش اولان شهزاده سلیمان چلبی میرزانك سمت توجهنی اولجه خبر آلمش اولدیغندن بروسه خزینه‌سنده بولنان نقودی بالاستصحاب روم ایلی‌یه صاوشمش

و بروسه‌ده نقوددن اثر کورمیان محمد شاه اهالی‌یی ازعاج واطراف ونواحی‌یی یغما کران تاتارك دندان غضب وطمعنه ترك ایلمشدر .

تیمور کوتاهیه‌ده مدخر بولنان تیمورطاش پاشانك خزینه‌سنه کوز دیکمش اولدیغندن درحال غصب ایله عونه‌سنه طاغیتمشدر . اوغلی حسن شاه دیار قرمانی ، امیر شاه منتشا وآیدین سمتلرینی خرابه‌زاره چویرمشدی .

تیمورك ممالك عثمانیه‌ده ذکره شایان برایشی وار ایسه اوده ازمیر قلعه‌سنی فرنکلردن آلمسی وقره تاتار نامیله برمدتدنبری آناطولینك توقاد سمتلرنده اقامت وهر بار عثمانلیلره ایراث مضرت ایدن کروه یغما کرانی عودتنده برابر کتورمسیدر .

تیمور اکردیر فتحندن عودتده ارتحال ایتمش اولان سلطان بایزیدك وفاتنه کویا پك زیاده تأسف ایتمش وپدریله برلکده اسارتده اولان اوغلی موسی چلبی‌یی لاجل التطییب بروسه امارتنه نصب ایتمشدر . تیمور ملك عثمانی‌یی بر دها اکتساب شوکت ایده‌میه‌جك صورتده تقسیم ایتدکدنصکره پای تختنه ییقیلوب کیتدی .

تیمور بیوك برجهانکیر اولمقله برابر متلون ومسلکسز خونخوار بر ظالم ایدی . صورتده علمایی سور ، ارباب کماله حرمت ایدر ، النده تسبیح دوشمز وطریق زهدوتقوایه منسوب کورینور ، فقط بوحالك تماميله ضدی اوله‌رق جان یاقار ، خانمان‌سوندیرر برشقی وغدار ایدی .

شقاوتنك اك آچیق مثالی بتون مظالمی ممالك اسلامیه‌ده اجرا ایتمسی وغدرینك اك کوچك نمونه‌سی مسلمان کله‌لرندن برج وحصار یاپدرمش اولمسیدر .

تیمور ممالك عثمانیه‌ده‌كی وحشتنی معذور و بلكه‌ده مشروع كوسترمك ایچون اولادو عیالندن مهجور براقیلان آناطولیده‌كی طوائف ملوكك سوز وكذارینه تحمل ایده‌مدیكنی ویلدیرمك حقارت آمیز مكتوبلرینی سبب كوسترمشدر. نه عجیب عذر و بهانه ! مملكتلرندن دور اولان برقاچ متغلبه‌یه آجیوبده كسدیكی مسلمانلرك یتیم براقدیغی اولادلرینه مرحمت ایتامسی عذرندن بیوك برقباحت دكلیدر ؟

فترت چلبیلر . — بایزید مرحومك سلیمان ، موسی ، عیسی ، محمد ، مصطفی اسمنده بش نفر اوغللرندن وارث مشروع اولان سلیمان چلبی آنقره هزیمتنده سرآمدان امرا ایله ادرنه‌یه‌عزیمتله روم ایلیده سلطنت عثمانیه‌یی محافظه‌یه غیرت واك كوچك شهزاده محمدچلبی آماسیه وتوقاد سمتلرینه چكیلوب عواقب حاله انتظاراً اولحوالیده اختیار اقامت ایلمش ایدی .

موسی چلبی پدریله برلكده اسیراولمش وعیسی چلبی‌دخی بروسه اطرافنده كشت كذار ایتمكده بولنمش ایدی . مصطفی چلبینك بعدالمحاربه‌نام‌ونشانی بللی‌اولمیوب هرنقدر آرانمش ایسه‌ده‌بولنه‌مامشدر.

چلبیلر پدرلرینك ارتحالنه قدر اولدقلری یرلرده كمال سكونله قالمشلردی . وقتاكه یلدیرمك آقشهرده وفاتی اطرافه شایع اولدی موسی چلبی تیمور طرفندن بروسه حكومتنه منصوب اولدیغندن پدرینك نعشنی مستصحباً دارالحكومتنه عزیمت وصارقندیاقده دوام ایدن قرنداشی عیسی چلبی‌یی اولحوالیدن دفع ایلدی .

سلطنتك وارثی اولمق حسبیله سلیمان چلبی ادرنه‌ده رسماً جلوس ایتمش ودولت عثمانیه‌نك بالجمله اركان وامراسنی نزدنده جمع

ایتمش اولدیغندن موسی چلبینك عثمانلی پادشاهلغنی انقسامه اوغراتمق کبی حرکات ومعاملاتنی خوش کورمیه‌رك قوۀ کافیه ایله همان آناطولی‌یه کچمش وبروسه اوزرینه یورعش ایدی . بیوك قرنداشنك دهشتلی اردوسنه مقاومتك عدم امکانی حس ایدن موسی چلبی فراراً اولاً قرمان اوغلنه ومؤخراً اسفندیارزاده‌یه دخالت ایتمشدر .

امیر سلیمان بوجهتله روم ایلی و آناطولیده تأیید نفوذ واستقلال ایتمش ایسه‌ده آخرکار بختیار اوله‌مامشدر .

موسانك دیار اسفندیارده بارینه‌مامسی ایچون امیر سلیمانك معناً اعمال نفوذی وظاهراً تعقیبی موسی چلبینك اورالرده دخی اقامتنی اشکال ایتدیکندن ویاخود اجراتندن ممنون اولمیان معیتی طرفندن خفیاً موسانك روم ایلی‌یه دعوت ایدلمسندن دها طوغریسی عواقب حاله انتظاراً اماسیه‌ده مقیم کوچك شهزاده محمد چلبینك سلیمان چلبی علیهنده برغائله چیقارمق اوزره موسایی ترغیب واقتدار ایتمسندن موسی چلبی بحراً افلاق بکی نزدینه عزیمت واورادن آلدیغی عسکرله سلستره اووه‌سنده رکز خیمۀ اقامت ایلدی .

افلاق بکی میرچه امیر سلیماندن خشنود اولمدیغی کبی محمد چلبی طرفندن موسایه معاونت حقنده‌ده امرخفی آلمش ایمش .

وقتیله امیر سلیمانك عیسی چلبی‌یی آناطولی‌یه اقداراً اعزامنه قارشو بووقعه‌ده محمد چلبینك موسایی امیرسلیمانه تسلیطی برمقابلۀ بالمثل اولمشدر .

بودهشتلی خبر امیرسلیمانه منعکس اولدقده درحال بوغاز ایچندن روم ایلی‌یه کذار ایله موسی چلبی‌یی مجبور فرار ایلدیسه‌ده بالآخره مألوف اولدیغی هوسات نفسانیه‌یی ترك ایتمیه‌رك ینه عالم سفاهته طالمش

وامور ملك وملتی یوزاوسته براقمش اولدیغندن چارچشمله مترصد فرصت اولان موسی چلبی ادرنه اوزرینه هجوم و بالسهوله شهره دخول ایتمشدر .

موسی چلبینك ادرنه یه کیرمسی خبری حمامده مست ومدهوش اولان امیرسلیمانه واصل اولمشکن مومی الیه اهمیت ویرمامش وتبلغ اخبار ایدن امرایی تکدیر وتحقیر ایلمش ایدی .

سلیمان چلبینك بوصورتده کی احوالی امکداران امرایی دلگیر ایتمکله جمله سی موسا چلبی طرفه توجه ایله آنك موفقیتنی التزام ایتدکلرندن امیرسلیمانك عقلی باشنه کلمش وفقط ایش ایشدن کچمش ایدی . بونك اوزرینه سلیمان چلبی خواه ناخواه سمت فراری اختیار ودوکنجی قریه سنه وصولده قتیلاً ترك حیات مستعار ایلمشدر .

امیر سلیمان عالم ، فاضل ، ادیب وشاعر ایسه ده عشرته شدت ابتلاسی سفالتنی وسفالت واقعه سی عاقبت بوصورتده فلاکتنی انتاج ایلدی .

سلیمان چلبینك ارتحالیله روم ایلی حکومتی موسی چلبینك النه کچدیسه ده غایت تیتیز وسرت اولمغله ارکان دولتی کندیسندن تنفیر وحکومات متجاوره یی ازعاج وتحقیر ایلدیکندن امراسی برر برر یانندن صاوشمقده ایدی. حتی صدراعظم علی پاشا زاده ابراهیم پاشا پاره تحصیلی بهانه ایله ایمپراطور نزدینه کیدرك اورادن آناطولی یه صاوشمش وچلبی سلطان محمد نزدینه التجا ایله صدراعظم نصب اولنمشدر .

پاشای مومی الیه موسی چلبینك شدت مزاجی سببیله دوام اقبالنك پك قیصه اولدیغنی وروم ایلی یه کچیلور ایسه ولایات عثمانیه نك تصرفی پك قولای اوله جغنی محمد چلبی یه عرض واخطار ایتدیکندن معروضات

واقعه‌سی موافق كورلمش و ١٥٠٠٠ سواری ایله استانبول طریقیله روم ایلی‌یه كچیلمشدر. استانبوله قریب اینجكز موقعنده موسی چلبینك عسكریله وقوعه كلان مصادمه‌ده درجنك اول محمدچلبینك فرقه‌سی اكتساب غلبه ایتمش ایكن سواریلرك تعقیباته قویوله‌رق چلبی‌یی تك وتنها براقملری فرصت بین‌اولان موسی چلبینك موجب استفاده‌سی اولمغله درحال برهجوم ناكهانی‌ایله عساكر مستحفظه‌یی تارمار ایدرك مغلوبیتی مظفریته تحویل ایلدی .

بو عدم موفقیت اوزرینه محمد چلبی تكرار آناطولی‌یه كذار و ایكنجی دفعه روم‌ایلی‌یه كچمك اوزره تداركاته ابتدار وقائن پدری ذوالقدریه بكی سلیمان بكی دخی دعوت ایله تكثیر جمعیته اهتمام وشهزاده‌نك مغلوبیتنی فرصت اتخاذ ایدرك اطرافه صارقندیلق ایتمكده اولان جنیدبكی ایوجه‌تأدیب ایتدكدن‌صكره ٨٨٦سنه‌سی ینه‌استانبول طریقیله روم‌ایلی یاقه‌سنه كچمشدر .

اینجكز موقعنه مواصلتلرنده چلبی موسانك حركات ومعاملات غیرلایقه‌سندن بیزار اولان امرای عسكریه وملوك عیسویه‌دن دخالتی متضمن عبودیتنامه‌لر كلمش وبونلرك التحاق وارتباطیله محمدچلبینك جمعیتی تكثر ایلمشدر .

ادرنه‌یه وصوللرنده موسی‌چلبی‌ادرنه‌یی‌تركله‌بالقانلره‌طوغری فرار ایتمش‌اولدیغندن بلقان‌كچیدلری‌كمال‌سهولتله‌كچیله‌رك‌صوفیه‌صحراسنده مكث و آرام‌اولندی.اردوی‌محمدخان‌هرمرحله‌ده‌خصم‌طرفندن اردویه‌التحاق وقوعبولدیغی‌جهتله‌یوماًفیوماًچوغالمقده‌وبالعكس‌موسانك‌اردوسی‌انقسام وتفرقه‌یه دوچار اولمقده ایدی .

موراوا وادیسنه کلندکده امرای عثمانیه‌نك مابه‌الافتخاری اولان غازی اورنوس بك ایله صرب قرالی لازاری ودها برچوق امرای مشهوره چلبی محمدخانه ملاقی اولمشلردر .

بیچاره موسی عسکرینك قسم اعظمنی طاغتدقدن صکره ظفردن مقطوع الامل اوله‌رق تخلیص نفس امیدیله طاغدن طاغه فرار ونهایت چاموزلی صحراسنده چلبی سلطان محمدخانك معقبارینك مصادمهٔ شدیده‌سنه دوچار اولمش ایدی. وقوع بولان صوك مصادمه‌ده اساساً قوتدن دوشمش واسباب مقاومتدن تجرد ایتمش اولان عسکری پریشان وکندیسی‌ده بوملحمه‌ده واصل سرمنزل جنان اولدی .

موسانك نعشی بر بطاقلقده بولنمشدر (٨١٨).

سلطان محمدك بو موفقیتی چلبیلر غائله‌سنك موجودیته ختام ویرمش واون بر سنه‌دنبری صحنهٔ وقایع کوناکون اولان ممالك عثمانیه‌نك اعادهٔ سکوننه مبدأ تشکیل ایلمشدر .

استطراد. — کوچك بر عشیرت حالنده سلجوقیلرك جناح حمایه‌سنده نشو ونما بولان عثمانلیلرك پك آز زمان ایچنده بالقانلره وطونه نهرینه قدر متواسع بر دولت عظیمه تأسیسنه موفق اولمسی وبالخصوص سلجوقیه انقاضی اولان دیکر اونبر حکومت ایچنده عثمانلیلرك پارلایوب چیقمه‌سنی طالع عثمانینك مدار انکشافی اولان مادی ومعنوی بر طاقم اسبابك تجمعنده آراملیدر. اسباب ظاهریه‌دن بریسی واك قوتلیسی عثمانلیلرك فطرةً متحلق اولدقلری خصائل جنکاوری ایله برابر عدالت واطاعت وقدردانلق کبی اوصاف ممیزه‌یی دائما رهبر ترقی وتعالی اتخاذ ایتمش اولملریدر. فی‌الحقیقه عثمانلی افرادی فطرتاً

علوجنابانه ومزایای شجیعانه‌لرینی دها کندیلرینه صیغینه‌جق برمسکن تحریسی اثناسنده تاتارلرك عساکر سلجوقیه‌یی دوچار هزیمت ایتملرینه رمق قلمش ایکن درحال طرف مغلوبه التحاق ایله قوجه غالب براردوینی تارمار ایتملریله کوسترمشلردی وسکود اسکیشهر حوالیسی ایسه قایی خانیلرك مفتون شجاعت وجسارتلری اولمشدی. بیله‌جك باصقینی‌ده حماست وشجاعت عثمانیه‌یه بیوك برمثال تشکیل ایتمش ایدی. برده عثمانیلر زیر تابعیتلرینه ادخال ایتدکاری اهالی‌یه معاملهٔ مشفقانه‌ده بولنه‌رق انلرك جلب قلوبنه وحتی ملل غیرمسلمه‌یه بیله عدالتکارانه معامله‌ده بولنمق صورتیله کندیلرینه ایصندرمغه چالشمشلر ومساعئ فتوحاتکارانه‌لرینه اشتراك ایتمش اولان صداقتکاران امرایه بذل مکافاتدن کیری قالمامشلر ایدی بومثللو مسبوق الخدمه ذواتی تیمارلر ومالکانه‌لرله تلطیف وترفیه ایدرلر ایدی . حالبوکه بوحصائل برگزیده اناطولیده وروم ایلیده موجود اولان حکومتلرك هیچ بریسنده مشهود دکل ایدی . بو فضائل عالیه‌یی کورن خلق جان وکوکلدن عثمانلی تبعه‌سی اولمغه قوشار وعدالت عثمانیه‌دن مستفید وحروب وغزادن متنعم اولورلر ایدی عثمانلیلرك ترقیات سریعه‌سی اسبابندن بریسی‌ده علما وصلحایه اولان حرمت ورعایتلریدرکه بوسایه‌ده‌دها ابتدای تأسسده بیله ممالك اسلامیه‌دن پك چوق ارباب کمال بروسه‌یه کلمشلر ویرلشمشلردر .

عثمانلیلرك توسیع دائرهٔ استیلا ایتملرینه موقعلرینك‌ده بیوك دخلی اولمش ایدی. زیرا سرحدات اوزرنده بولندقلری جهتله بیزانسك مختل اولان اداره‌سی توسیع فتوحات عثمانیه ایچون پك مساعد بر فرصت احضار ایتمشدر .

برده عثمانلیلر دولت سلجوقیه‌نك تحت تابعیتنده بولندقلری مدتجه

متبوعلرينك ممالكنه كوز ديكميوب كمال مطاوعت وانقياد ايله معامله‌ده بولنمشلر وتا انقراض سلجوقيانه قدر بو اطاعتده ثبات ايتمشلردی . بوخصلت ايسه تعاليات عثمانيه ايچون برسبب معنوی اوله‌رق قبول ايدلمليدر .

برده عثمانليلر حقوق عباد جهتنه پك زياده اهميت ويرمشلر وبو اهميتلرينی دها بدايت تأسسده قاضی ومفتی وقاضيعسكر نصب وتعيينيله ارائه ايلمشلردر . امور شرعيه‌يه دخی اصلا مداخله ايتميه‌رك شريعت غرای اسلاميه‌يه صوك درجه رعايت وحرمت ايلمشلردر .

دولت عثمانيه‌نك بدايت ظهورنده آناطوليده موجود ملوك طوائف وحكام

دولت سلجوقيه انقراض قطعيه‌يه دوچار اولدقدن صكره بتون امراسی بولندقلری محللرده اعلان استقلال ايدرك برر مستقل حكومت حالنه كلمشلردی كه بونلرك بريسی‌ده عثمانلی دولتی ايدی . مذكور حكومتلر دولت عليه ايله صورت دائمه‌ده رقابت و دولت عثمانيه‌نك ترقياتنه ممانعت ايتمك اوزره مناسبات حربيه‌ده بولنمشلر و كيت كيده جمله‌سنك قلمرو حكومتلری دولت عثمانيه‌نك اياديء فتوحاتكاريسنه انتقال ايله حكومت و دولتلرينی اللرندن قاچيرمشلردی .

انقاض سلجوقيه اوزرنده تأسس ايدن بو ملوكك عددی اونی متجاوز اولوب تاريخ دولت عثمانيه‌يه مناسبتلری واكثر وقايع عثمانيه‌نك حكومات مزبوره ايله جريانی حسبيله بونلرك خلاصهٔ وقايع تاريخيه‌لرينی

ذکر ایتمك فائده‌دن غیرخالی اولدیغندن بروجه‌زیر بیانی مناسب کورلمشدر .

قرمان اوغللری . — قرمان اوغللری آناطولیده‌ توره‌ین ملوك طوائفك الك مهمیدر . بونلر دولت سلجوقیه‌نك اکابر اعیان وامراسندن اولدیغندن دولت سلجوقیه‌نك انقراضندن صکره کندیلرینی دولت مزبوره‌نك وارثی مقامنده طانتمق ایستمش وامرای موجوده‌یی زیرتابعیتلرینه آلرق سلجوقی دولتنك یرینه‌ بر قرمان دولتی اقامه ایتمشلر ایدی . کرچه بعض جوار کوچك حکومتلری اطاعته مجبور ایتدیلر ایسه‌ده برچوقلری بونلرك اطاعتندن روکردان اولمشلر ایدی. عثمانلی دولتنك کوندن کونه تزاید ایدن شان وشکوه سلطنتی قرمان بکلرینك کوزلرینه باتدیغندن دائما دولت مشارالیهایی دهشتلی صورتده استرقاب ایله ایکی عصر قدر اوغراشدرمشلردر .

قرمان اوجاغنك اوائل حالنه دائر موجود اولان روایت پك قاریشیقدر . آنجق بوبابده ابن‌بی‌بی وجنابی کبی مورخلرك صحائف الاخبارده کوریلان روایتلری بروجه‌زیر نقل اولنور .

ابن‌بی‌بی دییورکه « سلاجقه‌دن علاءالدین کیقباد (٦٢٥) سنه‌سی ارمناك شهرینی ارامنه یدندن استخلاص ایلدیکی وقت برنیجه ترکمان قبائلنی کوچوروب اول حوالیده اسکان ایلدی تاکه اول سرحدلری دشمندن محافظه ایلیه‌لر . وامراسندن قمرالدین نام کمسه‌یی اول ممالکه حاکم نصب ایلیوب مدت مدیده اولحوالیده اقامت ایلدی . شویله‌که اولحوالی‌یه قمرالدین ولایتی دنیلدی . کیدرك خلق غلط سویلیوب قمرالدینی قرمانه تبدیل ایتدیلر . اول بلادالسنهٔ ناسده ولایت قرمان

دیو معروف اولدی . اسکان اولنان ترکمانلر میاننده نوره صوفی نامنده
بر ترکمن اودون کسر و کمور یاقار و لارنده و دیار قرمانه کتوروب
صاتار ایدی .

بونك قرمان واونکسوز نام ایکی اوغلی اولوب تاتار استیلاسی
وقتلرنده مملکته اختلال طاری اولدقده اول ایکی اوغلان
باشلرینه بر مقدار اشقیا واوباش جمع ایدوب حرامیلك ایتمکه
باشلادیلر . و اول حوالی شرلرندن متضرر اولدی . صکره
(٦٥٥)ده سلطان رکن الدین قیلیچ ارسلان جلوس ایلدکده امور ملکه
نظام ویروب آنلره دخی استمالت کوستردی . وقرمانه ارمناك
بکلکنی توجیه وانکسوزی یاننه کتیردوب میراخور ایندی .

لکن قرمان برظالم وسفاك برشقی اولوب استمالت ایله ظلمندن فراغت
ایتمدی غائله‌سی مخوف اولمغله رکن الدین صبرایدوب (٦٦٠) ده اجلیله
قرمان هلاك اولیجق رکن الدین بوطرفده اونکسوزی وسائر قرمان
اولادینی اخذوقونیه اعمالندن کاوله قلعه‌سنده حبس ایلدی صکره
رکن الدین فوت اولدقده آنلرك هربریسنی برقلعه‌ده حبس ایلدیلر
بعدذالك معین الدین پروانه روم حکومتنه متصدی اولیجق آنلری
حبسدن اطلاق ایتمکین ینه باشلرینه اشقیا جمع ایدوب تخریب ممالکه
شروع قیلدیلر کیدرك ایچلرندن قرمان اوغلی محمد بك بونلرك اوزرینه
باشبوغ اولوب تحصیل ملك ایلدی .»

بالاده‌کی افاده ابن بی بینك‌در. جنابی‌ده شو وجهله بسط حکایت
ایدر: «بونلرك جدی اولان نوره‌صوفی اصلنده ارمنی اولوب صکره
اسلامه کلدی ومقدما سلطان غیاث الدین النده مقتول اولان باباالیاسدن

بیعت ایدوب برزمان آنك چله‌سن چکدی‌صکره قونیه‌یه کلوب اظهار
زهدوورع ایتمکله خلق کندویه بغایت اعتقاد ایلدیلر حتی پادشاه
دخی عظیم حسن‌ظن ایلدی و آنك قرمان‌نام براوغلی اولوب پادشاه
بونی کندیسنه‌میراخور ایدندی ونوره‌صوفی اولوقت سلفکه تکفوری
ایله دوستلق پیدا ایدوب قلعه‌سنه واروب کلمکه باشلادی .

بردفعه فرصت دوشوروب مریدلریله سلفکه قلعه‌سن ضبط
وتکفوری برطرف قیلدی و پادشاهه کیفیتی اعلام واوغلی قرمانك
قلعه‌یی ضبط ایچون ارسال قلنمسنی التماس ایلدی پس پادشاه قرمانی
برمقدار عسکرله سلفکه‌یه حاکم نصب وارسال ایتمکین کلوب آنده
مقیم اولدی وکفاره غزالر ایلدی پادشاه مسرور اولوب فتح ایتدیکی
ممالك کندونك اولمق اوزره منشور ارسال وبعض‌روایتده کریمه‌سنی
دخی اکا تزویج ایلدی بعده سلاچقه انقراض بولدقلرنده مومی‌الیه
اعاظم امرادن بولنمغله سائرلری بالجمله اکا انقیاد ایلدیلر وقونیه‌یه‌کلوب
مستقر اولدی‌ونیکده واقسرای‌ولارنده وقره‌حصار و آقشهر وقیصریه
وبك‌شهری وسیدی شهری‌ودخی غیری‌شهرلری قبضهٔ تسخیره‌چوردی
لکن سلاچقه امراسندن آیدین‌بك وصاروخان ومنتشا بك وحمیدبك
وکرمیان‌بك قرمانه اطاعت ایتمیوب هربری الده بولنان ولایته استیلا
ایتمشلردر صکره قرمان فوت اولوب اوغلی علاءالدین بك یرینه قائم
اولدی.»بوایکی روایتك اصح وشایان قبول اولانی برنجی‌سیدر زیرا
ابن‌بی‌بی‌دورسلجوقی رجالندن اولمغله اووقایعه البتده دها زیاده‌وقوفی
طبیعیدر. قرمان اوغللرینك دارالملکاری‌قونیه شهری‌ایدی‌ظهورلری
(٦٧٦) وانقراضلری (٨٨٠) سنه‌سیدر .

قرمانیلرك ایلك حکمداری صایلان محمد بك کیخسرو وسلچوقینك اذربایجانده ابقاخانك نزدنده بولنمسنی فرصت عدایله مجهول النسب بر شخصه متوفی عزالدین کیکاوسك اولمق ادعاسیله قونیه‌ده وراثت سلطنتی ادعا ایتدرمش وکاوب قونیه‌یی ضبط ایتمش ایدی. بوخبر اوزرینه پادشاه قونیه‌نك استخلاصنه قوشدیغندن محمدبك فرار ایتمش وقونیه اهالیسی‌ده قاضی صاحب المطالعك تدبیریله بقیهٔ قرمانیانی سوروب چیقارمشلردر .

محمدبك تکرار قونیه‌یی محاصره ایلدیسه‌ده بربلوك ابقانك معیتنه مغلوب وکندیسی‌ده قتل ایدلمشدر .

محمدبکك محمودنامنده بر اوغلی پدرینك امراسندن بری طرفندن تربیه ایدیله‌رك بیودکده قرمانیلر بونك باشنه بریکدیلر بوچوجق تاتارلرله جنکلشه جنکلشه ایجه قوت ومکنت صاحبی اولمش وقونیه وتوابعنی ضبط ایتمش ایدی سلاچقه‌نك کلیاً انقراضی اوزرینه (٨٠٧) ده استقلال تام بولدیسه‌ده بوده تنظیم ملك روم ایچون آناطولی‌یه کلمش اولان امیر چوبان النده مقتول اولمشدر .

بقیه قرمانیان اوغلی یخشی بکك باشنه طوپلاندیلر و ارمناك حوالیسنده ضرب مواقعده صورت ظاهره‌ده ابو سعید خانه مطیع صورتنده یاشادیلر . امیر چوبانه ضعف طاری اولدیغی زمان یخشی بك میدانه چیقوب قونیه وحوالیسنی استیلا واکثر حکام متجاوره‌یه غلبه ایتمش ایدی. یخشی بکك وفاتنده یرینه اوغلی علاءالدین وآندن صکره‌ده علاءالدینك اوغلی علی بك یرینه کچدی .

اولوقت سلطنت سنیهٔ عثمانیه‌نك قوای شوکت وعظمتی یوماً فیوماً

متزايد و اعداسنه هر يرده غالب اولمغله على بك سلطان مراد اول حضرتلرينك شرف صهريتنى رجا ايدرك كريمه‌لرينى تزوج ايله بو صهريت كنديسنه باعث قوت ومكنت اولمش ايدى . لكن على بك بك غدار و حيله‌كار بر مرد عيار اولمغله سلطان مرادك روم ايليده مشغوليتنى فرصت عد ايدرك عصيان وممالك محروسه‌يه هجومه اجتسار ايتديكندن خداوندكار غازى قونيه‌يى تحت محاصره‌يه آلمش ايكن زوجه‌سى كريمهٔ پادشاهينك شفاعتيله يقاسنى قورتارمش وينه تك طورميوب كراراً عصيان ونهايت (٧٩٢) ده ييلديرم بايزيد خان زماننده كنديسى مقتول واوغلى محمد بك محبوس اولدى .

بعده محمد بك حبسدن خلاص اوله‌رق تيمورى ممالك عثمانيه‌يه ترغيب ايدنلردن برى دخى بو اولمش ايدى. تيمور وقعه‌سندن صكره ينه ملك موروثنه تيمور طرفندن اعاده اولنمشدر .

شهزاده‌لر فترتنده بروسه‌يى محاصره ايتمش ايكن سلطان محمد خان الندن برقاچ قلعه‌سنى اخذ وقونيه‌يى محاصره ايلدى فقط ينه منافقانه مواعيد ايله جرمنى عفو ايتدرمكه موفق اولمشدر . فقط جبلتنده مركوز اولان فتن‌وفساد جهتيله سوزنده طورميوب بالدفعات اعلان بغى‌وطغيان‌ايتمش وعاقبت انطاليه‌قلعه‌سى محاصره‌سنده برطوپ كله‌سيله تلف اولوب كيتمشدر ..

محمدبكك اوغللرندن موسى‌بك قونيه‌ده جلوس‌ايتمشكن ديكرلرى سلطان مراده دخالت ايتدكلرندن پادشاه مشاراليه ابراهيم بكى قونيه حكومتنه اصعاد وديكر قرنداشلرينه برر همشيره‌لرينى تزويج ايلدى .

ابراهيم بكك حس رقابتى صهريت‌شرفنه غالب اولديغندن برمدت

صکره ینه قیام ایله عثمانلی ملکنه تجاوز ایتدیکندن خدی بیلدیرلمك اوزره ایکن همشیرۀ پادشاهی اولان زوجه‌سنی توسیط ایدرك ینه مجازاتدن قورتولمشدر . ابراهیم بکك هنوز برحیات ایکن حال احتضارنده اوغلی پیر احمد بك مقام حکمداری‌یه کچدی و اصل ولیعهد اولان اسحق بکه برقاچ پارچه قریه تخصیص اولندی .

اسحق بك بونکله قناعت ایتمدیکندن اوزون حسنه التجا ایتمکله حسن بلادرومه عسکر چکدی و بواثناده پیر احمدبك‌ده فاتح حضرتلرینه دخالت ایتمکله قونیه‌یی خالی بولان حسن اسحق بکی قرمان تختنه اقعاد ایلمشدر. بری طرفدن‌ده پیر احمدبك فاتحك ترفیق ایتدیکی عسکرله قونیه‌یه کلوب اسحق بکی قاچیررق ینه قرمان بکلکنی دردست ایتمشدر .

قرنداشنك واصل مقصد اولمسی اوزرینه اسحاق بك اوزون حسن نزدینه فرار ایلدی (۸۷۰) .

پیر احمد بك قونیه‌ده بولندیغی مدتجه قرنداشلریله دائما مجادله ومنازعه‌دن خالی قالمدی مملکت بر اغتشاش دائمی ایچنده قالدی .

پیر احمد بك سلطان محمدك سایه‌سنده ملك پدره نائل اولدیغی حالده بوایولکی اونوده‌رق قرنداشی قاسم ایله برابر ملك عثمانی داخلنده قالمش اولان لارنده‌یی محاصره ایتمشلردی .

آرتق بونانکور عائله‌نك حدی بیلدرلمك زمانی کلمکله حضرت فاتح روم محمد پاشایی دیار قرمانه مأمور ایتدی محمدپاشاده بونلری ملجا دائمیلری اولان طاش ایلنه قاچرمشدی .

موخراً اسحق پاشا دیار قرمانی کاملاً تسخیر ایدرك قرمان اوجاغنی اورته‌دن قالدرمشدر .

پیراحمد شامره قاسم بك اوزون حسن زاده یعقوب بك نزدنده اقامت ایله اورالرده هلاك اولدیلر .

آیدین اوغللری . — آیدین اوغللری ده بقایای سلاجقه دن اولوب قونیه حکومت سلجوقیه سنك انقاضی اوزرنده تأسیس حکومت ایدن طوائف ملوكدندرلر. بونلرك بولندقلری اراضی آیدین وحوالیسنده وسرحد رومه ملاصق مواقعدن عبارت ایدی .

آیدین اوغللری حقنده صحائف الاخبارده کوریلان معلومات شو وجهله در: ۷۰۰ تاریخلرنده ظهور و (۸۳۰)ده منقرض اولمشلردر. ابتدالری اولان آیدین بك روم دیارنده اوج بکلرندن (سرحد محافظی دیمکدر) اولوب زیر تابعیتنده نیجه قبائل اتراك وارایدی. آیدین بك عاقل ومدبر برذات اولوب سلاجقه انقراضنده النده بولنان ممالکی ضبط ایلدی که الیوم اوممالکه آیدین ایلی دیرلر . برمدتدنصکره وفات ایدوب یرینه اوغلی وآندن صکره بونك اوغلی عیسی بك مقام امارته کچدی. عیسی بك محب علما و اهل علم برذات اولوب زمان دولتنده چوق علما جمع اولمش و اسمنه نیجه کتب تصنیف ایتمشلردر . ازجمله حاجی پاشا کتب طبدن شفائی آنك نامنه تألیف ایلشدر. ییلدیرم خان عثمانی یه قارشی عدم اقتدارینی ادراك ایتدیکندن ملکنی حسن رضاسیله پادشاه مشارالیه تسلیم ایتمکله ازمیر ایالتی ینه کندیسنه اعاده اولنوب سائر ممالکنه حاکملر نصب ایلدی. صکره بونك اوغلی جنید بك تیمور طرفنه فرار و قهر پادشاهیدن تشکی وبیله سنجه رومه کلوب وقعه عقیبنده تیمور آنی کیری پدری ملکنه اعاده ایلدی. بعده عیسی چلبینك کندیسنه التجاسی اوزرینه سلطان

محمد خان ایله محاربه ایدوب منهزم اولدی وممالکی کیرو یدندن آلنوب برمنوال سابق النده آنجق ازمیر براقیلدی. برایکی دفعه دخی عصیانی وقوعه کلوب هر برنده منهزم واستعفا ونیـازی حسبیله جرمی عفو اولنـدی. عاقبت آناطولی والیسی اوروج بکه قارشی مغلوب اولوب ملکی ایالات عثمانیه‌یه قلب ایدلدی. لکن کندیسی غایت بهـادر اولمغله نجات بولدی. صکره اوروجك قرنداشی حمزه‌بك آنی بوزوب اوغلنی وکندوینی بر قلعه‌ده محاصره وتضییق ایلدی. بر کون آلتمش آدم ایله چیقوب محاصره‌ده اولان عسکری یاردی و واروب قرمان اوغلندن استمداد ایلدی: خوف انتقـامدن ناشی مسئولنه مسـاعده ایتمیجك دونوب ینه کیرویه کلدی وهجوم ایله ینه محاصره خطنی یاروب اسلوب سابق وجهله قلعه‌یه دخول ایلدی. لکن عاقبت قلعه استیمان ایله اخذ ومومی‌الیه اوغللریله برابر اعدام اولندیلر .

صاروخانه اوغللری . — صاروخان اوغللرندن صـاروخان بك ده سـلجوقی امراسـندن اوج بکی اولوب متبوعنك انقراض واضمحلالی اوزرینه النده‌کی ممالکی بنمسه‌مش واعلان استقلال ایلمش وهمجواری بولنان روملرله غزا و جهـاده صرف‌همتله ملکنی اییجه توسیعه موفق اولمشدر . صاروخان وفات ایتدکدنصکره یرینه اوغلی الیـاس بك کچدی. بو ذات حسن سلوك اصحـابندن اولوب خیرات وحسناته مائل درویش مشرب ایدی .

بوندن‌صکره اوغلی اسحق بك مقام امارته چیقدی . اسحق بك اهل معارف ومحب‌علما وعاقل وعادل ایدی. مغنیساده بر مولویخانه بنا ایتمشدر. (٧٩٠) ده ارتحالنده خضرشاه بك امیر اولدی .

خضر شاه پدر وجدی مسلکندن انحراف ایتمش سفیه وسفلی پرور ایدی. بواخلاقندن طولایی اهالی کندیسنی سومز ایدی.

ییلدیرم بایزیدك آناطولی‌یی طوائف ملوکدن تطهیری مسلکنه اهالینك خضر شاهدن نفرتی موافق گلکله همان دیار صاروخانه هجوم ایله ملکنی الندن آلمشدی. خضرشاه بونك اوزرینه نزد تیموره التجا ایلدی وبعده تیمور ایله عودت ایدرك ییلدیرم بایزیدك اسارتندن صکره ملك موروثنی دردسته موفق اولمش ایسه‌ده بوده چوق سورمیوب عیسی چلبی‌یه معاونتی نتیجه‌سنده چلبی سلطان محمد خان مغنیساده باصدیروب اعدام ایدرك صاروخان بکلکنه خاتمه چکمشدر (٨١٣).

صاروخان حکومتی مغنیسا وجوارندن متشکل اولوب دارالحکومتلری مغنیسا شهری ایدی.

منتشا اوغللری . — منتشابك‌ده اوچ بکی ایکن حادثهٔ انقراضده کسب استقلال ایدن امرای سلجوقیه‌دن ایدی.

منتشابك برمدت حکومتدن صکره اوغلی یعقوب پدرینك مقامنه گچدی. یعقوبك اوغلی الیاس زماننده ییلدیرم بایزیدك صولت جهانگیرانه‌سی بو عائله‌نك ادامهٔ حکومتنه مانع اولدیغندن ملکلری عثمانلی خریطه‌سنه انضمام ایتمش ایدی بوحال اوزرینه الیاس بکده سائر بکلر گبی تیمور نزدینه فرار ایله تیموری سلطان بایزید علیهنه تحریکه اهتمام ایلمشدر. تیمور سائر دره بکلرینی مملکتلرینه اعاده ایتدیکی صره‌ده بونی‌ده منتشا حاکمی اوله‌رق وطننه کوندرمش ایدی.

الیاس بکك فوتنده چلبی سلطان محمدخان نزدنده مرهون اوغللری فرار تشبثنده اولدقلرندن ایکیسی‌ده توقادده حبس ایدلمش ایسه‌لرده

ینه بر تقریب فرار طریقنی بولدقلرندن اویس بك طوتیلوب اعدام وبرادری احمد بك مصره واورادن دیاربکره قاچوب اورالرده گمنام اولمشدر .

ایشته الیاس بکك ارتحالیله منتشا عائله‌سی‌ده انقراض بولمشدر .

کرمیان اوغللری . — کرمیان اوغللری کوتاهیه وحوالیسنده اجرای حکومت ایتمشلردر . اسمنی بو عائله‌یه ویرن کرمیان بك‌ده امرای سلچوقیه‌دن غایت عاقل ودکرلی بر ذات اولوب انقراض سلچوقیه‌ده نامنه خطبه اوقوته‌رق اعلان استقلال ایتمشدی . کرمیان بك ارتحال ایتدکده اوغلی علیشر وآندن‌صکره علمشاه بکلر وآندن صکره‌ده علمشاهك اوغلی علی بك مقام امارته کچمشدر .

علی بك غایت عاقل ودوراندیش برذات اولوب سلطنت‌عثمانیه‌نك او آرالق پارلاق بر صورتله ترقی وتعالیاتنی وکندی ملکنك سرحد عثمانی ایله همحدود ومتلاصق بولندیغی جهتله کونك برنده دیار کرمیانك دخی خریطهٔ عثمانی‌یه داخل و علاوه اوله‌جغنی کسدرمش اولدیغندن اوغلی یعقوب بکه بو خاندان ایله خوش کچنمك لزومنی توصیه وافهام ایتدیکی کبی قیزینی دخی شهزاده ییلدیرم بایزیده تزویج ایله پیدای صهریته اهتمام ایتمش وجهاز اوله‌رق بعض قضالری دخی حضرت خداوندکاره تقدیم ایتمشدر .

علی بکك ارتحالنده یعقوب بك صدرامارته صاعد اولمش ایدی . ییلدیرم بایزیدك عصبیت احوالی معلوم وشدت‌غضبی مجزوم اولدیغندن برخصوصدن طولایی یعقوب‌بکه دلگیر اولمغله تکه تسخیرینه کیدرکن هدایاسی‌ایله اردویه کلن یعقوب بکی حبس وتوقیف وممکلتنی الندن

آلمش ایدی بو اغبرار نتیجه‌سی اوله‌رق یعقوب بك تیمور ملتجیلری میانده بولنمش وکندیسی اطوار پسندیده اصحابندن وحسن کلامه مالك زمرۂ ملوکدن اولدیغندن تیمورك آشوری درجه محبتنی جلب ایتمش ایدی .

تیمور بوکا ملك موروثنی ویرمکله برابر برچوق ممالکده ضم ایتمش ایدی ویلدیرم بایزیدك ارتحالنده جنازه‌سنی ایصاله دخی یعقوب بکی مامور ایلدیکندن یعقوب بك نعش پادشاهی‌یی چلبی سلطان محمده ایصال ایدرك آنكده مظهر احترامی اولدی .

یعقوب بك بلاولد اولدیغندن اواخر عمرنده ملك موروثنی دولت عثمانیه‌یه باوصیت ترك ایله ارتحال ایلدی . بعدالوفات وصیتی اوزره دیار کرمیان دخی ضمیمۂ ملك عثمانیان اولمش وبو صورتله خاندان کرمیان ختام بولمشدر .

حمید اوغللری . — حمید اوغلی حکومتی قرمان اوغلی ممالکی ایله ممالك عثمانیه آراسنده اسپارته، یلواج، بك شهری، آقشهر قضا وحوالیسندن عبارت ایدی .

بو عائله میانده ظهور ایتمش اولان مشهور حاکملر فلك الدین ابن حمید ایله حسین بکدر .

فلك الدین‌ده اوج بکی اولوب اکردیر شهرینی بنا وتزیین ایدرك اسمنی فلك آباد قویمش ایدی .

حسین بك بو عائله‌نك صوك حاکمیدر ملکندن بر قاچ پارچه قضایی ثمن معلومه مقابلنده سلطان مراد خداوندکاره صاتمش ووفاتیله

متباقیسنك بر قسمنی جواریت حسبیله قرمان اوغللری و بر قسمنی عثمانلیلر ضبط ایتمشلردر .

قره‌سی حکومتی . — قره‌سی حکومتی دیدیکمز ممالك شمدیکی بالیکسر ایله بیغا سنجاقلری و آیدین ولایتنك غرب جهتلرنده متواسع اولوب آیدنجق ، میلاس ، برغمه ، ادرمید ، کمر ، بکار حصار ، ایورندی ، آیازمند ، بیغادیج ، مندهوریا ، صندرغی ، کردوس ، دمیرجی ، قیزلجه طوزله ، کلمبه قضالرینی محتوی ایدی .

بوحکومت دخی سلطنت سنیه اراضیسنه ملاصق اولدیغندن ایادیٔ تسخیر عثمانیه‌یه کچه‌جکی وارستهٔ اشتباه ایدی . دارالحکومتی بالیکسر شهری اولوب ایلك حاکملری قره‌سی بك ایدی .

قره‌سی حاکمی عجلان بك (٧٣٧) ده وفات ایتدیکی زمان مقامنه کچن بیوك اوغلی سفیه اولدیغندن اهالی کندیسندن نفرت ایتمش وارکان حکومت قومشولری بولنان دولت عثمانیه‌یه دخالت فکرینی بسلدکلرندن کیزلجه اورخان غازی ایله بو بابده مخابره ایتمشلر ایدی .

سلطان اورخان عجلان زاده طورسون بکی برلکده آلوب قلعه‌یی محاصره ایلدی وقرنداشنه اجرای نصیحت ایچون میرمومی الیهی خصمنك مقابلهٔ خطابنه کوندرمش ایدی اول نابکار قرنداشنی بالذات اوق ایله پنجهٔ موته کرفتار ایتمکله پادشاه همان قلعه‌یی تسخیر وملك موروثنی دفتر ممالك عثمانیه‌ده تسجیل ایتدرمشدر .

بوصورتله قره‌سی حکومتی‌ده عجلان بکده نهایت بولدی .

قزل احمدلو حکومتی . — قزل احمدلو حکومتی قسطمونی ایله سینوب وبحرسیاه سواحلنده اولوب عثمانلیلرك بدایت ظهورلرنده

وقایع عثمانیه‌یه اشتراك ایتمش اولان زمرهٔ طوائف ملوکدندرلر .

بوحکومتك دارالاماره‌سی قسطمونی شهری ایدی . تاریخ ظهورلری (٦٩٠) سنه‌سیدر (١٧٤) سنه دوام ایلدی. سکز نفر حکمدار گلمشدر.

قزل احمدلولرك سلسلهٔ نسبلری کندی ادعالرنجه خالد بن ولید حضرتلرینه ملاقی اولورایمش بوعائله‌نك ایلك رئیسی اولان شمس الدین (٦٩٠) ده کیخاتو طرفندن بوحوالیده حاکم نصب ایدیلمش ایدی فقط اثنای اغتشاشده سائر امرایه تقلیداً علم استقلالی رفع ایله بر حکومت مستقله صاحبی اولدی . بونك اوغلی اولان امیر شجاع الدین سلیمان پاشا نامیله معنون اولوب محب علم ومعرفت وارباب فضل وکمالدن برذات ایدی زمان حکومتنده اطراف ممالکدن پك چوق علما بورایه گلوب توطن ایتدیلر حتی علامهٔ مطلق محمود شیرازی کتاب احیایی سلیمان پاشانامنه تألیف ایتمشدر . دیار رومك تنظیم اموری ایچون رومستانه گلان امیرچوبان بوذاتك فضلنه حرمةً سائرحکامدن زیاده حرمت وتعظیم ایتمش ایدی.سینوب وحوالیسنی دخی دائرهٔ حکومتنه ادخال وروملرله غزا وجهاد ایله اشتغال ایتمشدر . وفاتنده اوغلی عادل بك وآنك ارتحالنده‌ده بایزیدبك جانشین پدر اولمشدر. ایشته بوبایزیدبك تاریخمزه بیگانه اولمیوب وقایع عثمانیه‌مزه مناسبتدار برذاتدرکه بونی عثمانلیلر کتوروم بایزید نامی ایله طانیورلر .

کتوروم بایزیدغایت دسیسه‌کار وعقل وذکا وخرم واحتیاط وحسن تدبیر ایله شهرتشعار ایدی .

ییلدیرم بایزید خانك سطوت دلیرانه‌سندن قاچان حکامك ایلك ملجألری کتوروم بایزیدك ظل حمایتی اولمش ایدی . فقط کندیسی عثمانلیلره قارشی عجزینی بیلدیکی جهتله آچیقدن آچیغه بایزیدخانه

مخالفته قییشه‌میوب ال آلتندن مخالفین عثمانیـه‌یی تشویق وباخصوص
پادشاهی روم‌ایلی‌ایله اشغال ایچون افلاق حاکمنی تحریك‌ایلر وسلطان
بایزید خانه‌ده صورتا مماشاة وخلولدن کیری قالمازایدی . عاقبت مسالك
منافقانه‌سی معلوم اوله‌رق ییلدیرم‌خان اول حوالی‌یه سفرعزمنده‌ایکن
فوت‌اولدیغی‌ایشیدلمکله‌ممالکی‌ضبط‌اولنمشدر واوغلی‌اسفندیار بکه‌استدعاسی
وجهله سینوب براقلمشدر . ایشته بوذات اسفندیار سلاله‌سنك‌رئیسی
اولوب بونلرك استقلالیتلری تا زمان فاتحه‌قدر دوام ایتمشدر اسفندیار
بکده تیموره‌التجا ایدنلردن وتیمور واسطه‌سیله ممالك موروثه‌سنه‌صاحب
اولان حکامدندر .

اسفندیاربك کریمه‌سنی مراد ثانی‌یه ویرمش ایدی .

اسفندیار بکدن‌صکره اوغلی ابراهیم‌بك واندن صکره‌ده اسماعیل
ابن‌ابراهیم‌بك‌حاکم‌اولمشدر . ابراهیم‌بك ارباب‌مراعاتدن‌اولوب‌موجب‌اتهام
هیچ برحالی اولمدیغی حالده صدراعظم محمود پاشانك تأثیر نفوذی
ایله حکومتدن اسقاط اولنه‌رق یرینه قزل احمدبك سینوب حکومتنه
نصب اولنمش واسماعیل بکده آریجه خاصلر تعیین اولنه‌رق اقدار
و ترفیه قلنمشـدر . انجق آناطولیده طوائف ملوك بر اقیلمامسی
فاتحك پولتیقه‌سی ایجابندن اولدیغندن احمدبکه موره ایالتی توجیهیـله
سلسلهٔ امرای‌عثمانیه میانه وملك موروثی جریدهٔ ممالك عثمانیه‌یه قید
وادخال قلنمشدر .

بووجهله اسفندیار حکومتی ختام بولمش‌ایسه‌ده عائلهٔ‌حکامی مدت
مدیده دولت مأموریتلرنده استخدام اولندی . شمسی پاشا وقرنداشی
مصطفی پاشا بوخانداندرلر .

شمسی پاشـا ارباب فطانتدن اولمغله‌برابر اخلاقسز واجدادینك

انتقامنی آلمق ایچون صاف و پاك اولان عثمانلی پادشاهلرینك وجدانی تسمیمه چالیشمش برسفیه اولدیغندن تاریخده پك فنا بر نام براقمشدر. سلطان سلیمان قانونی وسلیم ثانی ومراد ثالث زمانلرنده ندیملك ومصاحبلکده بولنمش ومشهور صقوللینك دائما اجرا آتنی عقیم براقمق ایچون پادشاهلره مشارالیه علیهنده اجرای تلقیناتدن کیری قالمامشدر .

ذوالقدریه حکومتی . — ترکمانیه‌دن بر فرقهٔ سیاره اولان آل ذوالقدر مرعش، عینتاب، ملاطیه، حرپوط وحصمنصور جهتلرنده قونر وکوچر بر عشیرت حالنده ایدی. بونلرك حکومت صورتنده ظهورلری (٨٤٠) سنهٔ هجریه‌سنه مصادفدر .

بدایت تأسس عثمانیده هنوز انکشاف ایتمامش وساحهٔ فعالیت عثمانیه‌یه اوزاق بولنمسی جهتیله ذوالقدریه حکومتنك دولتمزله مناسبات حربیه وسائره‌سی مسبوق اولمامشدر . آنجق دولت کسب وسعت ایدرك اناطولیده‌کی انقاض سلاچقه‌یی رفعه موفق اولدقدن صکره اولتاریخده شامه وحلبه مالك اولان مصرلیلرله همحدود اولدیغی زمانلر ذوالقدریه حکومتنك اهمیت موقعیه وسیاسیه‌سی کسب نزاکت ایلمشدر . چونکه کوندن کونه اکتساب قوای سلطنت ایدن دولت عثمانیه‌نك سرحد چراکسه‌یه تقرب وبلکه تلاحق ایتمسی مصر حکومتنك موجب تحاشیسی اولدیغندن ایکی سرحد آراسنده بولنان بومسلکسز حکومت نزاکت موقعیه‌سندن استفاده ایله کاه چرکسلره وکاه عثمانلیلره تمایل ایتمك صورتیله ایکی عصره قریب زمانده مهم روللر اوینامش وایکی اسلام حکومتی آراسنده باعث نزاع ومجادله اوله‌رق اراقهٔ خون مسلمینه سبب اولمشدر .

ذوالقدریه حکومتنه دائر صحائف الاخبار شو صورتله معلومات ویرییور : « اوائلده طائفهٔ مرقومه ترکمن قبائلندن شهامت ایله معروف برفرقه اولوب سلسلهٔ نسبلرینك کسرای نوشیروانه منتهی اولمهسن ادعا ایدرلر مرعش ملاطیه وعینتاب وخرپوط وحصنمنصور حوالیسنده قونر کوچرلردی ظهورلری (٨٤٠) تاریخنده اولوب یوز سکسان سنه متمادی اولدیلر ابتدا آنلردن زین‌الدین قراجا ابن‌ذوالقدر ظهوره کلمشدر بربهادر آدم قوپوب مصر وشام امراسیله سفرلره کیدردی وکندودن پی‌درپی آثار شجاعت واقدام ظهوره کلور ایدی فلاجرم روز بروز رغبت واشتهاری ازدیاد بولدی وقومنك ایچلرنده حسب ونسبی دخی اولمغله عشیرت خلقی کندویه محبت ایتدیلر وجنکلرده آلنان اموالی بذل ایلیوب جمع رجال و (٧٤٠) ده ابلسیه استیلا ایلدی صکره حلب والیسی بلیغا اکا حسدبرله اوزرینه کلدی قراجا برطاغه چیقوب بلیغا انك عیالنی اسیر ایلدی لکن صکره قراجا دخی آنی باصوب قاچیردی ووافر عسکرین قیردی بوسببدن شهرتی ازدیاد بولوب بعض محلره استیلا ایلدی شویله‌که سلطان مصر بالضروره اکا مدارات ایله اسیر اولان حرمنی امانئامه ایله ارسال ایلدی وارمن دیارینه غزالر ایدوب اخذ غنائم ایلر ایدی صکره سلطان مصر طرفنه دخی مخالفت وعصیان ایتمکله شام بکلر بکیسی اوزرینه تعیین اولنه‌رق قراجا اثنای معرکه‌ده اخذ واعدام اولندی. یرینه اوغلی خلیل بك جانشین اولوب سلطان مصر طرفنه اطاعت ایتمکین مقامنده مقرر قیلندی وافر زمان حکومت سوروب مرعش وملاطیه وخربوت ممالکنه دخی مالك اولدی وکیدرك استقلال بولوب مصرلیلره دخی مخالفت ایلدی لکن بروجهله ظفر

بولنمدیلر (٣٤) سنه حكومت سوردكدنصكره مصر سلطانی آنك
اتباعندن برینی اطماع تسليط ايليوب قتل ایتدیردیلر انك یرینه
برادری سولی بك كچدی بوده مصرلیلره مخالفتله برایكی دفعه چركسلری
بوزمش فلاجرم استمالت ویریلوب (١٤) سنه حكومت سوردكدنصكره
قرنداشنه ایتدكارینی بوكاده یاپدیلر یعنی اتباعنی اطماع ايله قتل
ایتدیردیلر یرینه برادر زادەسی ناصرالدین محمد بك جانشین اولدی
(٨٢١) ده مصر سلطانی مؤید طرفنه هدایا وایلچی اعزام واظهار
انقیاد واطاعت ایتمكله خیز قبولده واقع اولوب ولایتنه قیساریه
وطرابلس دخی ضم والحاق اولندی .

بوندن صكره ملوك مصره حسن انقیاد اوزره اولوب طرفلرندن
دائما مكرم اولور ایدی (٨٤٣) ده كندیسی دخی مصره واروب ملك
ظاهر چقمق طرفندن بالجمله امرا واعیان دولت استقبالنه چیقدیلر
وغایت مكمل آلای ملوكانه ايله محمد بكی آلوب قلعەیه كتوردیلر
وپادشاهه بولیشوب بعده امیر نوروز سراینه انزال وانواع اكرام
ايله تطییب قلندی بعده چقمق آنك كریمەسنی تزوج ایلدی وبرنیجه
ایام مصرده مكث وآرام وضیافت واكرامی اتمام قلندقدنصكره كیری
ولایتنه عودت ایلدی عمری (٨٣) وسلطنتی (٤٤) سنەیه بالغ اولدقده
فوت اولوب (٨٤٦) ده یرینه اوغلی سلیمان بك جانشین اولدی بغایت
سیمین وزنه مائل آدم ایدی حتی درت نفردن زیاده منكوحه جمع
ایلدیكی مرویدر بونی مباح عد ایدردی وجنك وحربدن كریزان
اولوب خلق ايله مدارات ايله كچنمكله زماننده برفتنه حادث اولمادی
ستی خاتون نام كریمەسنی سلطان روم ابوالفتح حضرتلرینه تزویج
وجهاز فراوان ايله ارسال ایلدی مشارالیها ادرنەده برجامع شریف

بنا ایلیوب الیوم سلطان جامعی نامیله معروفدر سلیمان بك اون ایکی
سنه حکومت سوروب (٨٥٨) ده فوت اولدقده یرینه سلطان مصرك
تعیینیله اوغلی ارسلان بك نصب اولندی اوزون حسن عسکریله مراراً محاربه
وعاقبت صلح اولدی (٨٧٠) ده غفلةً قتل اولنوب ملك قایتبای آنك
قرداشی بوداق بکی نصب ایلدی لکن دیکر برادری سهسوار بك شهریار
روم سلطان محمد خانه التجا ایدوب معاونت خسروانه لریله پدری ملکن
ضبط ایلدی مصریلر طرفندن کوندریلان عسکری برقاچ دفعه منهزم
ایدوب بر ایکی دفعه ده کندیسی بوزولدی آلتی سنه حکومت سوروب
بالآخره چرکسلر غلبه ایله مومی الیهی اخذ وباب زویله ده صلب ایتدیلر
یرینه شاه بداق مصریلر طرفندن حاکم نصب ایدلدی دیکر برادرلری
علاءالدوله بك کلوب سلطان رومه التجا ومعاونتلریله ملکی بداقك
النـدن اخذ ایلدی بداق مصره واروب تکرار امـداد آلمق فکرنده
ایکن علاءالدوله امرای مصریه طرفنـه وافر هدیه ارسـال ایتمسی
حسبیله علاءالدوله نك التماسی اوزرینه بداقی حبس ایتدیلر بر مـدت
صکره خلاص بولوب سـلطان روم بایزید خانه التجا وکندویه ویزه
سنجاغی عنایت بیورلدی بوخبر علاءالدوله یه واصل اولدقده عصیان
برله ممالك عثمانیه یه ایصال مضرت ایلدی لاجرم بداقك یاننه عسـکر
ترفیق اولنوب کوندرلدکده بودفعه علاءالدوله مصره دوشوب آنلرك
امدادی ایله بوداقی بوزدی وقید وبند ایله مصره کـوندروب صکره
اعدام اولنمغله علاءالدوله استقرار بولدی مملکته خیلی نظام ویروب
شاه اسماعیل صفوی ایله معرکه لری اشاغیده ذکر اولنه جقدر .
(٤٠) سنه مقداری مقام حکومتده مستقر اولدقدنصکره (٩٠)
یاشنه کیرمشدر پادشاه جهانکشا سلیم خان (٩٢٠)ده ایران اوزرینه

کیدرکن علاءالدوله‌نك بعض اولادی ذخائر اوزرینه دوشوب وافر خسارت ایلدیلر شهریار حضرتلری مقید اولمیوب منصوراً عودت بیوردقلرنده کاخ وبایبورد قلعه‌لرین بعدالتسخیر طواشی سنان پاشایی اوتوز بیك مردنبردایله علاءالدوله اوزرینه کوندردیلر اول دخی ۲۵ بیك آدم ایله قارشولایوب محکم دوکوشدی بالآخره سنان پاشا غالب کلوب علاءالدوله معرکه ایچنده قتل اولندی یرینه شهریار مشارالیه سلیم خان طرف شریفلرندن علاءالدوله‌نك حفیدی علی‌بك نصب اولندی مومی‌الیه‌مصرده غدراً مقتول‌اولان شهسواربکك‌ولدارجمندی اولوب جدی‌سلیمان بك‌بن‌ناصرالدین بکدر علاءالدوله‌دن انحراف ایله بایزیدخان حضرتلرینك عتبهٔ‌علیالرینه وصول بولدی وخدمت شریفه‌لرنده اولوب بعده سلیم خان خدمتنه متصل اولدی چالدیران محاربه‌سنده چرخه‌ده بولنوب کندیسندن چوق شجاعت واقدام مشاهده قلندی مقدما دخی‌اطواری پسندیدهٔ همایون اولوب سلطان سلیم‌حضرتلری کندویی‌اوغلی‌کبی سوزایدی بودفعه‌طرف همایونلرندن اجدادی ملکنه نصب اولنوب بعده مصر وشام فتحلرنده دخی‌ملازم رکاب همایونلری ایدی طوما نبای اخذ اولندقده مومی‌الیهه تسلیم اولنوب پدری شهسوار بکه‌مقابلةً قصاصاً باب‌زویله‌ده صلب ایلدیکه شهسوار بکده بعینه اول‌محلده صلب اولنمش ایدی .

بعدذلك سلطان سلیمان زماننده جانبرد غزالینك عصیانی سببیله انك اوستنه تعیین اولنوب بعدالمحاربه غزالی‌یی قتل ورأس مقطوعنی عتبهٔ‌علیه‌یه ارسال ایلدی فرهاد پاشا بومظفریتنه حسد وخلاف انها ایله شهریار حضرتلرینی اغضاب ومومی‌الیهك استیصالنه اذن آلوب

عجم اوزرینه کیتمك بهانه‌سیله کتوردوب بالجمله اولادی ایله غداراً قتل ایلدی » .

ایشته شو تفصیلاتدن اکلاشیلیورکه ذوالقدریه حکومتی مصر ایله عثمانلی دولتنك رقابتندن استفاده ایتمش ومقام حکمداری‌یه صعود ایدن ایکی قرنداشك بری مصره دیکری عثمانلی‌یه التجا صورتیله نائل حکومت اولمشلردر .

ذوالقدریه حکومتنده ایکی حمایه‌وار ایدی بریسی مصر حمایه‌سی اولوب بو سلطان سلیم زمانه‌قدر دوام ایده‌بیلدی مصرك ضبطندن اعتباراً حکومت مزبوره مستقلاً دولتك حمایه‌سنده مستقل بر بکلك حالنده قالمشدی .

الحاصل ذوالقدریه حکومتنك انقراضی علی بکك شهادتیله تمام اولمشدر .

رمضان اوغللری . — رمضان اوغلی حکومتی‌ده عشایر ترکمانیه‌دن اولوب اطنه وحوالیسنده اجرای حکومت ایتمشلردی.

بونلرك حکومتی رمضان زاده احمد بکله باشلار (۷۸۰). بو حکومت صغیره‌ده مصر حکومتیله عثمانلی دولتی آراسنده نازك بر موقعده بولنمشدر مصرلیلر بونی کندی واساللرندن عدایدرلر ایسه‌ده حقیقت اویله دکلدر. حتی مصرلیلرله بالدفعات محاربات ومجادلاتده بولنمشلردر.

رمضان زاده‌لرك وقایع تاریخیه‌سنی قاریشدیرر ایسه‌ك حلب والیلریله منازعه ومصر حکمدارلرینك بونلر حقنده‌کی عزل ونصبلردن بشقه برشیٔ کوره‌میه‌جکز. (۹۱۹) ده حکمدار اولان محمود بك سلطان سلیمه دخالت ومصر سفرینه برلکده کیدرك مظهر

التفاتلری اولمش و (٩٢٢)ده اوراده ترك حیات ایتمشدرکه اشبو (٩١٩) تاریخی رمضانیه حکومتنك عثمانلی دولتی حمایه‌سنه کیرمسی ایله استقلالنی ضایع ایتمش اولدیغنی کوستر. چونکه محمود بکك وفاتیله مقام حکمداریده بولنانلر پیری بك درویش کبی پادشاه طرفندن نصب وتعیین قلنمشلر ایدی.

ایلك دور تأسسده کلان امرا ورجال علمیه ومشایخ مشهوره

کوندزالب ، اینه‌کولی والیسی ایدی عثمان غازی حضرتلری زماننده بولنمشلردر .

حسن‌الب ، یارحصار والیسی ایدی .

طورغودالب ، اینه‌کول والیسی ایدی .

قوکرالب ، قوکریه حوالیسی بونك اسمنه منسوبدر .

آقجه قوجه ، قوجه‌ایلی بوکا منسوبدر

قره‌مرسال ، قره‌مرسال حوالیسی نامنه نسبتله‌در دولت عثمانیه‌ده ایلك قپودان بو ذات ایدی .

صمصمه چاوش، چاوش کویی وجواری حاکمی ایدی .

آق تیمور ، سلطان عثمانك یکنی‌در.

صالتق‌الب ،

کوسه میخال ، حرمن‌قیا حاکمی ایکن اسلامه کله‌رك عبدالله تسمیه قلنمش ایسه‌ده بعدالاسلام دخی میخال بك اسمنی محافظه ایلمشدر .

علاءالدین پاشا ، عثمان غازینك فرزند کبیری اولوب اورخان غازی‌نك وزیری اولمش ایدی دولتده ایلك وزارت مشارالیهدن باشلار .

غازی سلیمان پاشا ، اورخان غازینك اوغلی وسرعسکری اولوب

روم‌ایلی یاقه‌سنه کچمشدی .

خیرالدین پاشا ، چاندارلی قره خلیل افندی درکه عثمان غازی زماننده بیله‌جك اورخان زماننده بروسه قاضیسی بعده قاضیعسکر ومراد اول زماننده خیرالدین پاشا نامیله وزیراعظم نصب اولنمش ایدی . دولتك ایلك صدراعظمی بودر .

علی پاشا ، قره خلیل افندینك اوغلی اولوب باباسندن صکره قاضیعسکر و باباسنك وفاتیله صدارته کچدی ارباب فطانتدن وفقط سفاهتله مألوف ایدی .

لالاشاهین ، سلطان اورخانك کوله‌سی و خداوندکارك لالاسی اولمغله وزارت ویرلمشدر روم‌ایلی فتوحاتنده بیوك خدمتی کورلدی.

تیمورتاش پاشا ، امرادن علی بکك اوغلی اولوب شجعان امرادن ایدی وزارت ایله بکلربکلکی. جمع ایتمشدر اوچ اوغلندن یخشی وامور واوروج بکلر دخی امرای عثمانیه‌نك نامدارانندن درلر .

غازی اورونوس بك، قره‌سی امراسندن ایکن عجلان بکك ارتحالیله امرای عثمانیه میاننه داخل اولمشدر روم‌ایلی فتوحاتنك غرب قسمی کاملاً میرمومی الیهك اثر همیتدر سلطان مراد اول مشارالیهه عظیم مالکانه‌لر ویرمش اولدیغندن اوقافی پك زنکیندر . سلطان مراد ثانی دورنده ارتحال ایتمش معمریندندر .

حاجی ایلبکی، بوده رجال عجلانیه‌دن اولوب قره‌سی امارتنك وزیری ایکن عثمانلیلرك قره‌سی‌یی آلمسیله امرای عثمانیه سلکنه کیرمشدر . روم‌ایلیده باخصوص صرب صندیغی نامیله معروف اولان مظفریتی لالا شاهینك باعث حسدی اولدیغندن بیچاره‌یی تسمیم ایلدی .

میخال‌زاده محمد بك . برادری یخشی بك ایله آقنجی سرکرده‌سی اولوب بیوك خدمتلری واردر .

قوتلو بك ،
اینه بك ،
آجه بك ،
فیروز بك ،
پاشا یکیت ،
طوبلجه بالابان ،
یاره‌لی طغان ،
قوتلو بغا ،
مستجاب صوباشی ، بونلر نامداران شجعان عثمانیه‌دندرلر .

زمرهٔ علما و مشایخ عظام

شیخ اده‌بالی ، قرمانی‌الاصل اولوب علوم ظاهریه و باطنیه‌یه مالك ایدی سکود اعمالندن ایت‌برونی قریه‌سنده متمکن ایدی کریمه‌لری مال‌خاتونی عثمان غازی‌یه ویرمش و کندیلرینه داماد ایلمش‌در .
طورسون فقیه ، اده‌بالینك اقرباسندندر عثمان غازینك قره‌جه حصارده ایلك خطبهٔ استقلالنی اوقومش ایدی دولتده برنجی مفتی وقاضی اولان ذاتدر .
ملاحطاب، قره‌حصارلیدر عمر نسفی منظومه‌سنی شرح ایتمشدر .
شیخ مخلص‌پاشا، قرمان دیارندندر علوم باطنیه‌ده یدطولا صاحبی ومظنهٔ کرامدن اولوب کرك اوغلی وکرك کندیسی مقام ولایته قدم باصدقلرنده شبهه یوقدر .

علوان چلبی ،   عاشق پاشازاده اولوب بوده صاحب کرامات
بر ذاتدر . اماسیه‌ده مدفوندر .

کیکلو بابا
بابا الیاس } دیار عجمدن اولوب اماسیه‌ده توطن ایتمش عزیزلردر.
اخی اورن

محمدشمس الدین بخاری، امیر بخاری امیر سلطان نامیله معروف کملین
اولیاالله‌دن وسادات کرامدن کرامات عدیده‌سی مشهود برذات شریف
اولوب یلدیرم خانه دامادی اولمش. (٨٣٣)ده‌کی بیوك طاعونده وفات ایتمشدر.
بدرالدین سماونی،   علمای بنامدن صاحب التصانیف بر ذات ایسه‌ده
منتسبلرینك حوصلهٔ ناسه صیغه‌میان بعض اطوار واقوالی ومریدانك
کثرتی باعث فلاکتی اولمش وصلباً اعدام قلنمشدر .

ایلك عصر ناسده احوال اراضی . — ممالك عثمانیه‌نك
اراضیسی تیمار وخاص نامیله ایکی قسمه تقسیم اولنمش ایدی . تیمار دیو
برقاچ ویادها زیاده قریه‌لری ارباب جهاددن بریسنه ویروب اول شخص
بونك عشرندن وفراغ و انتقالی خرجندن مستفید اولور و بویله‌جه
برسنجاق برچوق تیماره تقسیم اولنور ایدی .

تیماره متصرف اولان کیمسه وقت حضرده تیماری داخلنده اوتوروب
هم اول ممالکی ضبط وربطه باقار وهمده کندیسی مستفید اوله‌جغی ایچون
طوپراغی بوش براقدرمیوب دائما اکدیروب بیچدرمکه غیرت ایدر ایدی.

تیمار صاحبی سواری عسکری اولوب بوکا ویریلان اراضی ، دخی
برنوع معیشت اولدیغندن محاربه ظهورنده اسلحه وحیوان وبر قاچ
توابعیله منسوب اولدیغی میرلوانك معیتنده اثبات وجود ایتمکه مجبور
اولور ایدی. بونکله برابر تیمارلی سپاهی اراضی‌یه متصرف اولمیوب

سپاهی عسکری

هر بر تارلانك ایروجه اصحابی موجود اولدیغندن تیمار صاحبی انجق اعشار وسائره سیله اکتفا ایلر ایدی .

تیماردن خارج قلان قسمه دخی خاص اطلاق اولنور ایدی خاصده

ایکی قسم ایدی بریسی طوغریدن طوغری‌یه خزینهٔ دولته عائد اولاندرکه بوکا خاص همایون دنیلور ودیکر قسمی دخی سلاطین ، وزرایه وامرایه وشهزادکانه ویریلورایدی . خاصلر بعضاً اصحابنه ملکیت صورتیله ویریلور ایدی اولوقت صاحب خاص صاحب ارض اولورایدی .

تشکیلات عسکریه وترقیات جنودیه . — بدایت حالده عثمانلیلرك کافه‌سی عسکر ایدی بونلردن الی سلاح طوتانلر حرب وقوعنده بایراق آلتنده طوپلانه‌رق حربه کیدرلر ایدی انجق دولت تأسس ایتدکدن صکره عسکرك برنظام آلتنده بولندیرلمسی وتعلیم وتربیهٔ عسکریه ایله الفت ایتدیریله‌رك حین سفرده‌الده معلم ومنتظم عسکر بولندیرلمسی لازم کلدیکندن یکیچری نامیله برصنف پیاده عسکری احداث اولندی .

اوائلده عساکر عثمانیه جملةً سواری وآتلی ایدی حالبوکه محاربه‌ده یالکز سوارینك فائده‌سی تعقیب وهجومده مشهود اولوب قلعه محاصره وضبطنده چندان فائده‌سی کورلمامکه باشلامش اولدیغندن پیاده صنفنه لزوم قطعی کورلمش ایدی ایشته بویکی تشکیل اولنان اوجاق پیاده اولمق اوزره تأسیس اولندی .

یکیچری عسکرینك افرادی خرستیان چوجقلرندن طوپلانیلان لزومی قدر اطفالك اولا تعلیم وتربیه وعقائد اسلامیه اوکره‌دیله‌رك بعده یومیه براقچه وظیفه ایله اوجاغه خراج اولنورلر ایدی‌که بواصول سایه‌سنده نفوس اسلامیه ایله نفوس غیرمسلمه بیننده برموازنت تأسیس ایتمش ایدی زیرا زمان فتوحات دوری اولدیغندن ممالك مفتوحه اهالیسی کاملاً ملل غیرمسلمه‌دن عبارت اولمغله مایهٔ اسلامیه دائما تناقص غیرمسلمه تکثر ایتمك تهلکه‌سنه معروض قاله‌جقلر ایدی دیوشرمه قانونی دنیلان بو

اصول ایله دولت منتظم ومعلم عسکره مالك اولمش وهمده نفوس اسلامیه ضیاعدن وقایه ایدلمشدر .

یکیچری اوجاغی بدایت حالده عادتا برعسکری مکتبی حالنده ایدی بوراده فنون عسکریه‌دن و تعلیم و تربیه‌دن بشقه معارف وعلوم دخی اوکرتیلور ایدی بوجهتله بواوجاقدن پك بیوك امرا و وکلا یتشمش ودولت وملته عظیم خدمتلر کورمشلردر. دیوشیرمه اصولندن اقدم مولاناقره خلیلك رأیی ایله افراد اولاد اتراکدن آلنور و وظیفه‌لری ربع درهم شرعی اولوب حین حضرده قطع اولنور ایدی وبونلره یایا اسمی ویریله‌رك اون باشی، بیك باشی کبی ضابطلری وار ایدی انجق بونك فوائدی محدود و مضرتی مشهود اولمغله دیوشیرمه قانونیله بو اصول فسخ اولنوب خرستیان چوجقلرندن التمغه قرار ویرلدی بو صورتده پیاده صنفی تشکل ایتدیکی کبی بونلر کبی برده سواری صنفی تأسیسی اقتضا ایتمش ایدی. کرچه تیمارلو سپاهیسی موجود ایسه‌ده بونلر تیمارلری داخلنده اوطوروب اجتماعلری محاربه‌لره متحصر بر نوع زمانمزك ردیف عسکرلری دیمك اولدیغندن صنوف منتظمهٔ عسکریه‌دن معدود ذکللر ایدی. بنابرین یکیچری کبی بر صنفده قشله نشین ومنتظم بر سواری صنفی احداث اولنه‌رق بوکاده ابنای سپاهیان اسمی ویرلدی .

ایشته بوحال دولتك قوهٔ منتظمهٔ عسکریه‌سی ایکی صنف واوچ قسمدن مرکب اولمشدرکه صنفلر سواری وپیاده وقسملر یکیچری وابنای سپاهیان وتیمارلی سپاهی‌در .

زمانمزك اصول عسکریه‌سنك قبا برموده‌لی اولان بوتنسیقاتی عثمانلیلر ملل موجوده‌نك جمله‌سندن اول تقدیر ایدرك تشکیلات عسکریه‌لرینه اهتمام ایتمشلر وتاریخ عسکریده ملل سائره‌یه نمونهٔ تقلید اولمشلردر .

عثمانلیلرك اسلحه‌سنه كلنجه اوق و یای وقلنج ومزراق و حشت دنیلان بر نوع قیصه مزراق ایله قالقان ودپوس‌دن عبارت ایدی . بونلری عثمانلیلر غایت مهارتكارانه قوللانیرلر ایدی. قلنج چالمق كچه وتیموری كسدرمك حشت آتمق اوق آتمق كبی تعلیملری ماهرانه اجرا ایدرلردی ذاتاً جرید اویناملق عثمانلی‌قومنك ملی اویونی اولوب بونی حشت‌ایله اجرا ایتدكلرنده خصمك كوكسلرندن امرار ایدرك بر قاریشدن زیاده یلمان چیقارملری كثیر الوقوع ایدی . تیری زهكیردن كچیرمك قلنج ایله بر اوروشده بر اوكوزی ایكی‌یه بولمك یكرمی اوتوز قیه‌لك كورز صاللامق بر عثمانلی جنكاورینك خصائل مخصوصه‌سندن ایدی . محاربه‌لرده پوصو قورمق ویا دشمنه آت قالدیرمق صورتیله ظفریاب اولورلر ایدی .

آلات قلعه‌كیری اولمدیغندن قلعه‌لری یا اوزون مدت محاصره ایدرلر آچلقدن تسلیمه اجبارایدرك ضبط ایدرلر یاخود مردیونلرله سپردن آشوب قلعه‌یه دخول ایدرلر ایدی .

عثمانلیلر باروتك ایجادندن دخی استفاده ایتمكده ملل سائره‌یه تفوق ایتمشلردر. حتی قوصوه‌ده ومؤخراً آنقره محاربه‌سنده عثمانلو اردولرنده طوپ استعمال اولندیغنی بعض تاریخلر یازمشلردر .

اوائلده عساكر موظفه اولمدیغندن قیافت خصوصی نظراعتباره آلنمامش ایدی. انجق عسكری صنفلرینك تأسیسیله بونلرك قیافت رسمیه‌لرینك دخی تفریقی لازمهٔ حالدن كورلدیكندن یكیچریلره آیریجه البسه تخصیص اولنه‌رق قیافت‌عسكریه عوام كسوه‌سندن تفریق ایدلمشدر .

بو تاریخه قدر كروه عسكریه‌قرمزی‌قلنسوه كیرلر ایدی.موخراً

بیاضه تحویل اولندی بو اصول ییلدیرم زمانه‌قدر جاری اولوب اولوقت بیاض قلنسوه پادشاه خدمتنده بولنانلره تخصیص اولنوب سائرلری قرمزی اکتسا ایتدیلر . ییلدیرم خان بورمه تعبیر اولنور عمامه کیرلر ایدی ایام سائره‌ده آلتون وکومش ایله مطلا مولوی کلاهی کیرلر ایدی وشهزاده‌لر دخی بوسرپوشلری قوللانیرلر ایدی صکره‌لری وزرایه دخی بو مثللو سرپوش کیملرینه مساعده اولنمشدر .

یکیچریلرك سرپوش عسکریسی اوجی آرقه‌یه طوغری قیورلمش کچه کلاهدن عبارت اولوب آیاقلرنده قرمزی یمنی وعبادن دیزلك نوعندن بر نوع صیقمه‌دن عبارت چویك وخفیف البسه ایدی . حین سفرده سرحدلی دنیلان یاندن باغلانیر بر نوع آیاق قابی کیرلر ایدی . سواری صنفی دخی اوجی سیوری وقیوریق چیزمه کیر ایدی قلنج آصقیلری دخی قلنج بند ایدلمش قالین غیطان اولوب حمائل واری طاقیلور ایدی . خنجر عثمانلیلرك پك سویملی بر سلاح مدافعه‌سی اولوب دائما قوشاقلرینه صوقیلور ایدی وزرا وامرانك صوك زمانلره قدر مجوهرلی وقیمتدار خنجرلری باقی ایدی .

واردات ومصارفات . — بوعصرده دولتك منابع وارداتی برقاچ قلمه منحصر اولوب آنلرده جزیه، کمرك وطوزله‌لر حاصلاتی وممالك تابعه‌دن النان ویرکوی مقطوع ایله خزینهٔ دولته عائد خواص عشریه‌دن عبارت ایدی. ایراد دولتك ارکان اصلیه‌سی تا اورخان غازی زمانه‌قدر بووجهله ایکن بوکابرده غایت مهم برواردات شرعیه اولمق اوزره خمس غنائم ضم ایدلمشدر. چونکه اولوقته دکین آلنان غنائم بین العسکر تقسیم اولنه‌رق میری ایچون برحصه افراز اولنماز ایدی .

علمادن قره‌رستم بومسئلهٔ شرعیه‌یی قاضیعسکر اولان چندارلی قره خلیل افندی‌یه اخطار ایتدیکندن بعدما خمس شرعی آلنمغه باشلامغله دولته بیوك برایراد حاصل اولمشدر. دورتاسمز اولدیغی وعساکر عثمانیه هرکون یکی بر مملکت ضبط ایتدیکی جهتله وقوعه‌کلان محاربات متعدده پك کلی اموال غنائمه دسترس اولدیغندن خمس شرعی پك بیوك بریکون تشکیل ایدر ایدی.

مصارفات جهتنه کلنجه وارداته نسبتله عادتا هیچ مثابه‌سنده‌ایدی. زیرا الك بیوك مصارف مصارف عسکریه اولوب بوایسه تیمارایله تأمین اولنمش اولمغله خزینهٔ دولته طوقونمازایدی. انجق خزینه‌دن ویریله‌جك معاش وعلوفهٔ عسکریه‌یکیچری وابنای سپاهیان بلوکلرینه منحصراولوب بوایسه‌اهمیتسز بریکون تشکیل ایدرایدی چونکه عساکرك قسم اعظمی تیمارلی سپاهیسی ایدی . بوندن ماعدا علما وسادات وبعض وظیفه خوارانه مخصوص یومیه‌لرده پك اوقدر اهمیتلی دکلدی .

خاندان سلطنت و وزرا وامرا کندی خاصلری ایله اداره ایتدکلرندن آنلرده بوقسم ایراددن استفاده ایتمزلر ایدی .

شوحالده ایراد دولت ایله مصارف موازنه ایدلدکده واردات جهتنده بیوك بریکوك کوریلور ایدی‌که بو مبلغ مهم اعمار بلده‌یه تخصیص اولنه‌رق مکاتب ومدارس وجوامع وکوپری وخان وحمام کبی مؤسسات نافعه وجوده کتوریلور ایدی .

بوعصرك صوکنه طوغری سلاطین و وزراده احتشاماته میل چوغالدیغی جهتله فضله واردات دولتك یکوننك خیلیدن خیلی‌یه کوچولدیکی وعادتا خزینه‌ده مضایقه آثاری کوریله‌رك مصارف

عسكريه‌نك تنزيلنه لزوم حس ايلديكى نتايج‌الوقوعات نام تاريخده كورلمشدر .

اورخان غازى زماننه دكين آيروجه عثمانلى سكه‌سى ضرب اولنميوب ايادىء ناسده دولت سلجوقيه نامنه مضروب پاره‌لر تداول ايدر ايدى . دولت عثمانيه بر دولت مستقله اولوب سكه ضربى دخى لوازم استقلاليه‌دن اولديغندن علاءالدين پاشا بوخصوصى عرض ايتمكله نام اورخان غازى‌يه اوله‌رق كوموشدن سكه ضرب اولنمشدر . وايلك سكه بروسه‌ده ضرب اولندى‌كه ضربخانه الآن حصار محلاتندن ضربخانه محله‌سى ناميله معروف اولان محلده بولنمسى اغلب احتمالدندر .

سكهء اورخانيه‌نك بريوزنده‌ده « اورخان خلدالله‌ملكه » عباره‌سى محرر ايدى .

سكه تازمان فاتحه قدر كوموشدر فاتح زماننده التوندن سكه ضرب اولنمشدر .

اورخاندن صكره خداوندكار وييلديرم زماننده سكه‌لر كرك محل ضرب وكرك يازيلرنجه تبدل وتحول ايتمش وتكثير اعدادينه همت اولنمشدر .

سكه‌لرك اساسى درهم عثمانى ايدى‌كه بومقدار بر درهم شرعينك ربعى ايدى حتى يكيچريلرك وظائف يوميه‌لرى يعنى علوفه‌لرى بردرهم عثمانى اوله‌رق تعيين وتخصيص قلنمش ايدى .

چلبی سلطان محمدك مستقلاً سلطنتی

قاسم چلبی . — چامورلی دره وقعه‌سی دورفترته خاتمه چکدیکی جهتله سلطان محمد خان ادرنه‌ده بلارقیب جالس سریر سلطنت عثمانی اولمشدر .

قاسم چلبی وقعه‌سنك دور فترته تعلقی دهازیاده ایسه‌ده غائلهٔ عصیانی پادشاه مشارالیهك سطوت جهانكیرانه‌سیله تسكین اولندیغندن بو شهزاده‌نك عصیان مسئله‌سنی موفقیات اورخانی میاننده ذكر ایتمك دها مناسبدر .

قاسم چلبی میرسلیمانك مخدومی اولوب رهن طریقیله استانبولده ایمپراطورك نزدنده براقمش ایدی. چلبی برمدت استانبولده مستریحانه برحیات كچیرمش ایسه‌ده سلطان محمدك بدایت اقبالنده روملردن استثقال كورمكه باشلادیغندن پرنس میرچه‌یه التجا ایتمك اوزره افلاق یولنی طوتمش ایدی آنجق قرین آباده وصولنده موسی چلبی غائله‌سنی فرصت عدایله بعض مرتبه مناسبتسز ادعایه قیام ایتدیكندن درحال سطوت پادشاهی ایله عسكری تارمار و آنجق كندیسنك حداثت سننه مرحمةً كوزلرینه میل جكلمك صورتیله تأدیب اولنمشدر .

قرمانه اوغلی محمد بك . — سلطنت عثمانیه‌نك دهشتلی صورتده رقیبی اولان قرمان اوغللری فرصت دوشدكجه عثمانلیلری اتعاب وازعاجدن خالی قالمدقلرندن بوكره محمد بك پادشاهك موسی چلبی ایله روم ایلیده اشتغالنی فرصت عدایله بروسه‌یی تحت محاصره‌یه

آلمش ومحافظی اولان عوض پاشایی تضییق ایتمکده بولنمش ایدی . ناکاه موسی چلبینك نعش مقتولی دفن ایچون بروسه‌یه کتورلدکده سلطان محمدك مظفریتنی درك ایدرك بروسه‌یی بالاحراق فراری اختیار ایتمش وبوفرارینه تعریض ایدن ندیمی خرمن طناسنی بوتورکانه تعریضندن طولایی براغاج دالنه صلب ایتدرمشدر .

خرمن طناسی خوشکو وحاضرجواب برشخص اولمغله افندیسنك بردنبره فرارینی کورر کورمز «سن عثمانلینك اولوسندن بوقدر قورقدك یادیریسنی کورسه‌ك نه اولاجق ایدك» دیمش وبوسوز فراری محمد بکك عظمتنه طوقونمش ایدی . محمد بکك بواسائتی قابل عفو اولمدیغندن صوچنك عفوی ایچون شفاعتچیلر کوندرمش ایسه‌ده پادشاه، مرقومك اسائت واقعه‌سندن تجاهل عارفانه ایله جواب ویروب مجازاتنی تاخیر ایلدی . وبراز صکره همان آناطولی‌یه کچوب دیار قرمانه هجوم ایلدی و یولده آقشهر ، بکشهر ، سیدی‌شهری و سعیدایلنی برر برر تسخیر ایتدکدنصکره قونیه قلعه‌سی اوکنده اردوی عثمانی مهابت افزای اقامت اولمشدر .

اردوی عثمانینك حرکات سریعه وشدیده‌سنه قارشی قرمان عسکری مقاومت ایده‌میوب همان طاغیلدقلرندن محمدبك قونیه قلعه‌سنه قپاندیغی کبی اورادده بارینه‌میه‌رق ایچ ایل طاغلرینه فرار ایتمشدر .

قونیه شدیداً تحت محاصره‌یه آلندی ایسه‌ده سورکلی یاغمورلر اردوی عثمانینك اقامتنی اشکال ایتدیکی جهتله محاصره اوزامقده اولدیغندن ایدی .

بایزید پاشا برحیلهٔ حربیه‌یه توسل ایدرك محمدبکی قاندیروب تختکاهندن چیقارمش و عثمانلی اردوکاهنی باصمغه تشویق ایلمش ایدی .

انجق عثمانلیلر اولجه دسیسهٔ حربیه‌یه واقف اولدقلری ایچون غفلته اردویی باصان محمد بکی کرفتار و مقیداً حضور شهریاری‌یه تسیار ایلدیلر .

قره‌مان اوغلی حضور پادشاهی‌ده ایوجه مؤاخذه اولنمش وقتلی چوقدن واجب اولمش ایسه‌ده بعدما صداقتدن آیرلمیه‌جغنه دائر ایتمش اولدیغی یمینلر وسوز وکدازلر پادشاهك شفقت ومرحمتنی تحریك ایتمکله صوچی عفو اولنه‌رق ینه حکومتی کندیسنه اعاده قلنمشدر . روایته نظراً قره‌مان اوغلی محمد بك حضور پادشاهی‌یه کیررکن برخیله‌قوللانمشدرکه اوده ایده‌جکی یمیننده حانث اولمامق ایچون قوینته بر دیری کوکرجین صاقلامش و « بوجان بوتنده ایکن صداقتدن آیرلمام» دیو ایتدیکی یمینی مظهر عفو اولنور اولماز کوکرجینی بوغمق صورتیله اسقاط ایله « بزم عثمان اوغللریله عداوتمز من‌المهد الی اللحد‌در»دیه‌رك صاووشوب کیتمشدر .

افلاق بکی میرچه‌نك تأدیبی .— افلاق بکی میرچه‌نك موسی چلبی‌یه معاونتی تأدیبی ایجاب ایتدیکی کبی فترتدن دخی بالاستفاده حقوق تابعیتی‌اخلال ایدر اوضاعه تشبثی ومجار قرالیله اتفاقی تأدیبنی تسریع ایتدیکندن سلطان محمد خان مظفر اردوسیله دیار افلاقه دهشت انداز اولمشدر. (٨١٩)ده آقنجیلر سوقیله کشور افلاقی یریرتالان ایتدیردیکی صره‌ده میرچه‌نك اوچ سنه‌لك ویرکوسیله درکاه شهریاری‌یه دخالت ایتمسی اوزرینه جرائم سابقه‌سی عفواولندی وبودفعه اردوی عثمانینك جبهه‌سی مجارستانه توجیه قلندی وحملهٔ اولاه سورین قلعه‌سی فتح وتسخیر ایدلدی . مجار قرالی دخی سطوت عثمانیه‌یه تاب

آور مقامت اولەمیەجغنی اکلامش اولدیغندن اودەتقدیمەهدایا ایلە اردوی عثمانینك اعادەسنە موفق اولمشدر .

آناطولیده بعض فتوحات . — اسفندیار بکی نزد پادشاهیدەکی اوغلنه اغبرارندن طولایی طوسیه ، کنغری ، قلعەجك قضالرینی پادشاهە ویرمش (۸۲۲) و اقصای شرقیەدە طوائف ملوك آراسندە ظهورایدن خصومتو قره یوسفك منسوبیندن پیر عمرك تسلطی و اسفندیار بکك و زمرۂ حکامدن الپ ارسلان اوغلنك جانبکی اله کچورمسی پادشاهك اول سمتە عزیمتنی انتاج ایلمش ایدی.

چلبی حضرتلری ملکنك برکوشەسندە ظهور ایدن اغتشاشك ممالك عثمانیەیه دخی سرایتنی منع ایدەجك تدابیری اجرا ایلە برابر جانیك و صامسون و اسکی صامسون قلعەلرینی عثمانلی ملکی عدادینە الحاق ایلمشلردر .

ینەبوسنە ایچندەممالك مفتوحەدن ایکن غائلۂ فترت اثناسندەبیزانس ایمپراطورلغنە کچمش اولان قرتال، پندك ، هرکە ، ککبوزەقصبەلری تیمورطاش پاشا زادە امور بك واسطەسیلە سلسلۂ تسخیرە کچورلدی .

منت بك . — آناطولیده تیمور بقایاسندن بیوك بر تاتار قبیلەسی منت بك اسمندە برسرسرینك ادارەسندە اولەرق آناطولیده قالمش واسکلیب حوالیسنەیایلمشلرایدی. پادشاه تاتارلردن منفعل اولدیغندن بونلرك بو صورتدە آناطولیده قالملرینە پك زیادە جانی صیقیلمش اولمغلە جملەسنك روم ایلیەیه کچملرینی فرمان بیوردیلر . مرقوملر فلبه جوارندە وتاتار پازاری دنیلان قصبەدە اسکان اولندیلرکە قصبەیه تاتار پازاری دنیلمسی اوزماندن قالمشدر .

شیخ بدرالدین سماوی . — مصنفین مشهورەدن واصحاب مجاهدەدن شیخ بدرالدین موسی چلبینك زمان ادارەسندە قاضی عسکر اولمغله حضرت پادشاه بیك اقچه ایله بونی ازنیقه نفی ایتمش ایدی.

شیخ بدرالدین ارباب فضیلتدن اولمغله برابر علوم باطنیەدە دخی یدطولا صاحبی اولمغله برچوق شاکرد و طلاب یتشدرمش واتخاذ ایتدیکی برمسلك مخصوص سیاست زمانەیە کورە سوء تفسیرە اوغرایەرق تشبثات فسادیه صورتندە تلقی اولنمشدر .

شیخك کتخداسی اولان ددە سلطان کە بونك اسمی بورکلوجە مصطفی در. ازمیر حوالیسندە شیخك مسلك مخصوصنی تلقین ایله اون بیکی متجاوز منتسب ودرویش جمع ایتمسی فسادینه حمل ایدیلەرك دولتجە تأدیبی تقرر ایتدیکندن شیخ بدرالدین ازنیقدن فرار ودیار افلاقی طولاشەرق دلی اورمانه کلمش وبوفراری محضا بیم جان ایله اختیار ایلمش ایکن حرکاتی سوء تأویل ایدیلەرك اولاً ددە سلطان جمعیتی تارمارو مؤخراً شیخ بدرالدین دخی طوتیلوب سیروز بازارندە حیدرهروی فتواسیله بردار ایدلمشدر .

شیخ بدرالدینك مسلك مخصوصی بین العناصر حریت ومساوات کبی بر فکر احرارانەیە مستند اولدیغندن منتسبلری میانندە خرستیانلر وپاپاسلر ویهودیلر کبی ملل غیرمسلمەدن دە بك چوق کیمسەلر موجود ایدی . بوجهتله مومی الیهی سرقافلهٔ احراران عثمانیه اولەرق قبول ایتمك لازمدر .

ارتحال شهریاری . — چلبی سلطان محمد حضرتلری غوائل موجودەیی تسکین و دولتی همان مجدداً تأسیس و تقویه ایلدکدن صکره

ادرنه تختگاهنده علت صداع ایله بو عالم فانی‌یه وداع ایتمشلردر . خبر ارتحاللری بین العساکر شیوع بولمامسی ملتزم اولدیغندن نعشی قرق کون قدر دفن ایدلمامش و آره صره عسکره قراکاق بر محلدن کوستریله‌رك ونعشك ارقه‌سندن بریسی النی تحریك ایدرك ادارهٔ مصلحت قلنمشدر . قرقنجی کونی سلطان مرادك بروسه‌یه ورودنده اعلان جلوسی متعاقب نعشلری بروسه‌یه نقل ایله انشا کرده‌لری اولان جامعك قربنده‌کی بی نظیر تربه‌لرینه دفن ایدلدی .

چلبی سلطان محمد خان حضرتلری تیمور وقعه‌سی مناسبتیله محو اولمش درجه‌سنه کلمش اولان دولت عثمانیه‌نك یکیدن تجدید واحیاسنه موفق اولمش غیرتلی، عالی همت وجسور وشجیع بر پادشاه اولوب همان کنجلکنی حرب ووغاده کچیرمش غیرتلی برپادشاه ایدی . ادارهٔ ملك وسیاستده اولان بهرهٔ تامنه فترت شهزادکان کبی بر بیوك وقعه‌یی برحماست رستمانه وتدابیر حکیمانه ایله اداره ایله شوکت وسطوت سابقهٔ عثمانیه‌یی اعاده‌یه موفق اولمسی اك بیوك بر دلیلدر .

تاریخ ولادتلری ٧٨١ . جلوسلری ٨١٨ . وفاتلری ٨٢٢ . مدت سلطنتلری بالاستقلال ٨ سنه . مدت حیاتلری ٤٣ سنه‌در .

پادشاه مشارالیهك ولادت سنه‌لری پدرلرینك تاریخ جلوسلری اولان ٧٥١ سنه‌سی اولوب جلوسلری ٨١٦ و وفاتلری ٨٢٤ سنه‌لریدر. بو حالده مدت سلطنتلری بالاستقلال سکز و مدت عمرلری ٤٣ سنه‌در.

کندی اورته بویلی مدور الوجه چاتیق قاشلی سیاه صقاللی و رنکلری قزللغی غالب اوله‌رق بیاضدر. ایکی اوموزلری آراسی غایت واسع اولوب مهیب جسور ، و قور برپادشاه ایدی . عمامه والبسه‌لری اجدادی طرزنده ایدی .

شهزاده‌لری: سلطان مراد، سلطان محمود، سلطان یوسف، سلطان مصطفی، سلطان احمد در .

محمود ، احمد ، یوسف بیوك و باده ارتحال ایتدیلر . مصطفی برادری

سلطان مراده عصیان ایتمکله کوزلرینه میل چکلمشدر .

وزرا وامراسی : چلبی سلطان محمد خان چاندارلی زاده علی پاشانك اوغلی ابراهیم پاشایی مسند صدارتده استخدام ایتمشلردر .

فضلادن وارباب فطانت و درایتدن برذات اولوب ۸۳۱ تاریخنده ارتحال ایتمشدر .

بایزید پاشا ، لالالری وشهزاده‌لکاری زمانلرنده دخی مقربلری اولوب روم ایلی بکلربکلکنی توجیه ایتمشلر وقرمان اوغلنی اسیر ایتدیکی اثناده خدمتنه مکافاةً رتبهٔ وزراته چیقارمشلردی . دوزمه مصطفی وقعه‌سنده مرقوم طرفندن شهید ایدلمشدر .

حاجی‌عوض‌پاشا، بروسه صوباشیسی‌ایکن قرمان‌اوغلنك بروسه‌یی‌محاصره‌سنده شهری مدافعه ومحافظه‌ده حسن خدمتی کوریله‌رك رتبهٔ وزارت ویرلمشدر .

سلطان مراد ثانی

ایکنجی سلطان مراد نامیله معروف اولان چلبی سلطان محمدك بیوك اوغلی مراد ثانی دارالحکومتی اولان اماسیه‌دن حرکتله ۸۲٦ سنه‌سی صفرینك اون یدنجی کونی اون سکز یاشنده اولدیغی حالده بروسه‌ده تخت عثمانی‌یه جالس اولمشلردر .

ایلك اجراآت سنیه‌لری پدرلرینك حال مرضنده بعض حرکات غیرمرضیه‌یه جرأت ایتمش اولان بعض دره‌بکلرینك دائرهٔ اطاعته ادخاللری قضیه‌سی اولمشدر .

دوزمه‌جه یاخود مصطفی چلبی بن یلدیرم بایزید — پادشاه نوجاه آناطولیده دره‌بکلرك اصلاحیله مشغول بولندقلری صره‌ده ناکاه اساس قویم سلطنتی صارصه‌جق درجه‌ده اولوقتلر مدهش کورونمش اولان دوزمه مصطفی وقعه‌سی ظهوره کلمشدر .

بزانس ایمپراطورلری دولت عثمانیه‌نك تزاید شوکت وسطوتنی زوال حکومتلرینه سبب حقیقی اعتقاد ایتدکلرندن دائما فرصت دوشدکجه ممالك عثمانیه‌ده ایقاع فساد ایله دوام دولتلرینه چاره تحریسندن کیری طورمزلر ایدی . ایشته بو سفر دخی ایمپراطور مانوئل چلبی سلطان محمدك ارتحالیله اریکه‌نشین سلطنت اولان سلطان مراددن یوز بوله‌مدیغی دها طوغریسی (١٠٠) بیك اقچـه مقابلنده لیمنی‌ده توقیف ایتدیکی چلبی مصطفانك فدیهٔ توقیفی اولان مبلغی صاغلایه‌مدیغی ایچون وارث مشروع سلطنت اولمق اوزره مرقومی صالیویرمش وبوجهتله سلطان مرادك سلطنتنی تهدید آلتنه آلدرمشدر .

عثمانلی تاریخلرینك دوزمه‌جه دیه اورته‌یه چیقاردقلری بر تعبیر پادشاهه یارانمق وسلطان مرادك تأمین موفقیتنه خدمت ایتمك ایچون زمانك بر سیاستی ایدی. کرچه بونكییلدیرم خانك حقیقةً اوغلی اولوب اولمدیغنی تعیین ایتدیره‌جك الده بر واسطه یوق ایسه‌ده روم ایلی امراسـنك همان کافه‌سی و هله اورنوس و دوملو اوغللری کبی امرای قدیمهٔ دولتك بونك باشـنه طوپلانمه‌لری مورخین متأخره‌یی دوچار شبهات ایده‌جك مسائل مشکله صره‌سنه کچمشدر .

روایته‌کوره مصطفی چلبی بدایت ظهورنده کندیسنی ییلدیرم خانك اوغلی اولدیغنی اثبات ایچون قارننده‌کی اثر جریحه‌یی کوسترمش وبو یاره‌یی تیمور وقعه‌سی اثناسنده آلدیغنی ادعا ایله امرای مشهوره‌یی اقناع ایتمش ایمش. روم ایلی اعیانك متحیزانندن اولوب اوته‌دنبری خاندان سلطنت سـنیه خدمتنـده بولنمش اولان اورخان وترخان و دوملی اوغللری کبی بکلرجه بونك ادعاسی تصدیق اولنه‌رق وارث مشروع سلطنت اولدیغنه قنـاعت حاصل اولمش اولدیغندن بالجمله روم ایلی

عسکری چلبی‌نك معیتنه طوپلانمشدر [*] .

پادشاه نوجاهك طوغریدن طوغری‌یه سلطنتنی تهدید ایدن بو خبر دهشت اثر ارکان سلطنت سنیه‌یی حیرتلره غرق ایتمکله سلطنت عثمانیه‌نك اك نامدار امراسندن عسکر و امرا بیننده مرعی الخاطر اولوب موسی چلبینك سرعسکری اولدیغی ایچون سلطان محمد خان طرفندن یدی سکز سنه‌دنبری توقادده بدوی چار طاغنده حبس ایدلمش اولان میخال زاده محمد بك جلب وتلطیف ایدیله‌رك بو غائلهٔ حائله‌نك چارهٔ اندفاعی مومی الیهك عهدهٔ رویتنه تودیع قلندیغی کبی بایزید پاشا دخی قوهٔ کافیه ایله روم ایلی یاقه‌سنه امرار ایدلمشدر .

دوزمه‌جه‌نك جمعیت عظیمه‌سی بایزید پاشانك فرقهٔ جزئیه‌سیله قابل دفع اوله‌میه‌جغی میدانده ایکن حتی بو خصوص موقع اعتذارده پاشا طرفندن‌ده بالدفعات سرد واتیان ایدلمشکن خصماسندن اولان عوض وابراهیم‌پاشالرك تشویق وترغیبنه قارشی بایزید پاشانك اعذاری کارکر اوله‌مدیغندن بیچاره بایزید پاشا خواه ناخواه روم ایلی‌یه کچدی وسازلی دره‌ده مصطفی چلبی ایله محاربه‌یه طوتوشدی آنجق بایزید پاشانك معیتنده‌کی عسکر وفاسزلق ایدرك دوزمه‌جه اردوسنه التحاق

---

[*] مصطفی چلبی سلطان محمد زماننده میدانه چیقوب برغائله چیقارمق اوزره ایکن استانبول ایمپراطوری طرفندن لمی‌یه حبس ایدلمش و بونك محافظه‌سی ایچون سنوی ۱۰۰ بیك اقچه تحصیص اولنمش ایدی . مراد ثانینك جلوسنده ایمپراطور تبریك جلوس ایچون کوندردیکی ایلچیلرك بو یوز بیك اقچه‌یی تأمین خصوصنده‌کی تکالیفی پادشاه طرفندن رد اولندیغندن ایمپراطور لیمنیدن مصطفایی جلب ایله صالیویرمشدی . مصطفی سیروزده باشنه کلیتلی خلق طوپلادقدنصکره ادرنه‌یی ضبط وبکان یکان روم ایلی اعیان وامراسی عسکرلریله کله‌رك مرقومه اتباع ایلدیلر .

ایتملریله بایزید پاشا ایله برادری حمزه بك میدان حربده تك وتنها قالدیلر عاقبت بونلرده دوزمه‌جه‌یه دخالته مجبور اولمشلردر .

دوزمه‌جه اول امرده بایزیدپاشایه حرمت ورعایت ایتمش وکندینه وزیر ایدنمش ایسه‌ده بالآخره صداقتندن اشتباه ایتدیکی ایچون مومی الیهی قتل واعدام ایتمشدر .

دوزمه‌جه بو موفقیتدنصکره سلطان مرادك روم ایلی‌یه کچه‌جکنی خبر آلمش اولدیغندن آندن دها اول طاورانه‌رق کلیبولیدن آناطولی‌یه کچمش وجمعیت عظیمه ایله بروسه تختکاهنه قریب اولوبادنهری ساحلنه قدر کله‌رك اردوسنی قورمش و سلطان مراد خان دخی عسکریله کله‌رك مصطفانك قارشوسنه و نهرك بری طرفنده دوزمه اردوسنه مقابل طورمش ایدی .

دوزمه‌جه‌نك جمعیت کثیره‌سنه حرباً مقاومت سلطان مراد ایچون یکده ممکن دکل ایدی زیرا اللی بیك سواری ویکرمی بیك پیاده‌دن مرکب اولان وروم ایلینك نامداربکلرینك تحت قومانداسنده حرکت ایدن کزیده بر عسکره قارشی قرق بیك قدر هنوز جندیلکده کسب ملکه و مهارت ایده‌مامش و علی العجله آناطولینك ترك وترکمنلرندن طوپلانمش بولنان عسکرك برایش کوره‌میه‌جکنه اردوی عثمانیجه دخی قناعت حاصل اولمش ایدی . میخال زاده محمد بك بو آرالق کلمش ودوزمه‌جه‌نك جمعیتنی طاغیتمغی وطرف پادشاهی‌یه تحویلی متعهد اوله‌رق طوغریجه نهر کنارینه کیدرك اولجه‌طانیدیغی روم ایلی امراسنی مقابلهٔ خطابته دعوتله « بره تورك ترخان بره دوملی اوغلی بره فلان بره فلان بر مجهول النسب حریفه اتباع ایله اصیل اولان پادشاهکزه عاصی اولمق سزه یاقیشیرمی عار وغیرتکز یوقمیدر » دیمش

و اثبات هویت ایدرك جملەسنك مصطفادن روکردان اولمسنە موفق اولمش وبر مناسب زماندە بری طرفە کچملری ایچون سوز آلمشدر .

میخال اوغلنك تبلیغات مؤثرەسی مصطفی چلبی اردوسنە باعث تزلزل اولدیغی کبی مصطفانك دخی باعث انسلاب امنیتی اولدیغندن وعوض پاشانك ریاکارانە مکتوبلریدە بوامنیتسزلکی تزیید ایلدیکندن عثمانلی عسکرینك ایلك حملەسندە دوزمەجەنك جمعیتی تارمارومرقوم ایلەوزیری مقامندە بولنان ازمیراوغلی چنیدبك مجبور فرار اولدیلر .

بوموفقیت عظما میخال زادەنك خطابات حکیمانە ومدبرانەسیلە حصول پذیر اولدیغی ایچون مومی الیە صورت مخصوصەدە تلطیف ودوزمەجەیە تبعیت ایتمش اولان امرانك اعدامی ارکان دولتدن بعضلری طرفندن تکلیف اولندیغی حالدە میخال زادەنك اصراری اوزرینە قباحتلری عفو وفراریلرك تعقیبنە ابتدار اولندی .

بوعربدە اثناسندە یکیچریلرك پك بیوك ایشکذارلغی کورلمش وبشیوز یکیچری، بش بیك عزب عسکرینی بوزەرق برچوغنی اسیر ایتمشدرکەبر قیون ایکی عزب اسیری ایلە مبادلە ایدلدیکنی تاریخلر خبر ویریور . یکیچری ایلە عزبلر بیننده‌کی عداوت ایشتە بوزماندن قالمشدر .

دوزمەجە بوزلدقدن صکرە کلیبولیدن قارشی یاقەیە کچمش وبوساحلدە نقدر سفائن وارایسە جملەسنی روم ایلی ساحلنە کتورمش اولدیغندن قارشویە کچمك امکانی قالمامش ایدی. کلیبولی ضابطی اولان طهارتسز خطیب بش بیك آلتون ایجار ایلە بروندیك کمیسی تدارك ایدرك عثمانلولری روم ایلیە نقل ایتدردی ومؤخراً روم ایلیدەکی کمیلر آناطولیە نقل اولنوب عساکر عثمانیە وبالذات شهریار عالیتبار حضرتلری کمیلرلە کلیبولیە کچدیلر . مصطفی اولجە بولایر طریقیلە

صاوشمش اولمغله حضرت پادشاه ادرنه‌ده آرام ومصطفانك تعقیبنه طرف طرف مفرزه‌لر اعزام بیوردیلر .

مصطفی چلبینك دوزمه بر شخص اولمسی روم ایلی‌یه پایلمش وپادشاه مظفر دخی اوحوالی‌یه سطوت انداز اولمش ایدوكندن روم ایلی خلقی مصطفادن یوزچویرمكله قزل آغاجه وصولنده اتباعی طرفندن قیدوبندایله سلطان مراده تسلیم اولنه‌رق ادرنه برجنه صلب اولنمشدر (٨٢٥) [*] .

دوزمه‌جه وقعه‌سنه ختام ویرلدكده بووقعه‌نك مرتب ومشوقی اولان استانبول ایمپراطورینك تأدیبی اقتضا ایتمش ایدی. سلطان مراد یكرمی بیك عسكرله‌درحال استانبولی قوشاتمش وروملری تلاشه‌دوشورمش ایدی . آنجق كوچك برادری شهزاده مصطفانك قیامی ترك محاصره ایله پادشاهك آناطولی‌یه كچمسنی انتاج ایلمشدر .

شهزاده مصطفانك عصیانی . — حین جلوسده سلطان مراد ییلدیرم بایزیدك قتل برادر مسلكنه اتباع ایتمیوب قرنداشی مصطفی چلبی‌یی معززاً حمید ایلنه كوندرمش وشرابدار الیاس نامنده‌مشكوك الصداقه ومتلون برشخصی لالا تعیین ایلمش ایدی. بوالیاس بر آزالق موسی چلبی طرفنه كچوب مؤخراً ینه دخالت ایدرك شهزاده‌یه لالا تعیین اولنمش، مسلكسز مشربسز بركمسه اولدیغندن محاصره‌ده بولنان ایمپراطورك القاآتی وقره‌مان و كرمیان زاده‌لرك تشویقاتی ایله

[*] دوزمه‌جه‌نك اصل ییلدرمك انقره محاربه‌سنده غائب اولان اوغلی مصطفی چلبی اولوب اولمدیغی مشكوك بركیفیتدر. عثمانلی مورخلرینك حل ایده‌مدیكی ویاخود اغماض ایتدكاری بومسئله لایقیله انكشاف ایده‌مامش ایسه‌ده جریان احوال بونك چلبی مصطفی اولدیغنده‌ده شبهه براقمیور .

خالی الذهن اولان شهزاده‌یی برادری علیهنه قیام ایتدیررك دولتك باشنه ینه برشهزاده غائله‌سی آچمشدر .

کرمیان اوغلی شهزاده‌یی کندیسنه ولد معنوی اتخاذ ایتمش وقرهمان اوغلی ده هر بر خدمتنی تعهد ایتمش اولمغله شهزاده‌نك باشنده برجمعیت عظیمه پیدا اولدی وهمان بوجمعیتله بروسه اوزرینه یوریدی . فقط بروسه اهالیسی شهزاده‌یه قلعه قپولرینی سد وبرمقدار هدیه ایله مطالبنی رد ایتدکلرندن چار ناچار ازنیق اوزرینه عزیمته مجبور اولمشدر . بوخبر استانبول محاصره‌سیله مشغول اولان سلطان مراده واصل اولدقده شرابدار الیاسه شهزاده‌یی برمدت عوق وتأخیر ایتمسی ایچون استمالتنامه کوندرلدیکی کبی کندیسنه بکلربکلکی دخی وعد اولنه‌رق اول شخص شریر الده ایدلدیکی کبی ازنیق محافظی فیروز بکه‌ده قلعه‌یی شهزاده‌یه تسلیم ایتمسی تنبیه اولنمش اولمغله بیچاره مصطفی چلبی ازنیقده اجرای حکم و حکومته باشلامش ایدی .

قرمان و کرمیان اوغللری بو خدعه‌یی درك ایدرك شهزاده‌یی دیکر برمحله آشیرمغه چوق جهد ایتمشلر ایسه‌ده شرابدار الیاس شهزاده‌نك بندهٔ خاصی وامین آدمی اولدیغی ایچون سوزلری مسموع اولمامش والیاسك اغفالی کارکر اولمشدی .

سلطان مراد بری طرفدن روم ایلینك محافظه‌سنی اورنوس زاده علی وفیروز بکلره حواله ایدرك سیر سریع ایله آناطولی‌یه کچدی وطوغریجه ازنیق اوزرینه یوریدی . ایلك مقابله‌ده قوجه میخال اوغلی محمد بك چلبینك چرخه قوماندانی تاج الدین طرفندن قتل واعدام ایدلمش ایدی . بواثناده موکب پادشاهی‌ده قلعه قپولرینه طیاندیغندن

شرابدار الیاس شهزاده‌یی تسلیمه آغاز ایتمکله بیچاره معصوم مزید بك معرفتیله برایخور آغاجنه صلب اولنمشدر. شهزاده‌نك کوزلرینه میل چکیلدکده نصکره شدت زحمتدن وفات ایتدیکی حقنده‌ده بر روایت واردر. انسان بو وقعه‌یی کوردکجه ییلدیرم بایزیدك برادری یعقوب چلبی حقنده‌کی معامله‌سنی معذور کوره‌جکی کلیور! قرنداش قاتللرینك ایکنجیسی سلطان مرادی ایسه بر درجه‌یه

سلطان مراد ثانی

قدر افعالنده انسانیةً دکاسه بیله سیاسیةً حقلی کورمك طبیعیدر.

اسفندیار بکك نادری. — (۸۲۷) تاریخنده قسطمونی حاکمی اسفندیار بك طراقلی طرفنه تجاوز ایتدیکی جهتله عسکری بوزلمش وکندیسی مجروحاً قسطمونی‌یه قاچیرلمش اولمغله قسطمونی وکرهٔ نحاس کبی اك قیمتدار قلعه‌لری الندن آلنمش ایدی. فقط بالآخره مومی الیهك علو مرحمت پادشاهی‌یه دخالت وکریمه‌سنی حرمسرای شهریاری‌یه تقدیمی نیازی اوزرینه استدعای واقعی قرین قبول اولمش

ویالکز سینوب وحوالیسی کندیسنه براقیلمشدر .

اسفندیار عائله‌سنی متعاقب سلطنت سنیه‌نك اك دكرلی وزراسندن اولان حاجی عوض پاشا وزیر اعظم ابراهیم پاشانك رقابتی نتیجه‌سی اوله‌رق مظهر قهر پادشاهی اولمغله بیچاره‌نك كوزلرینه میل چكلمش ونابینا برحالده مدت مدیده یاشایه‌رق بالآخره اجل موعودیله وفات ایله بروسه‌ده دفن ایدلمشدر .

افلاق سفری (۸۲۷). — سلطان مرادك اسفندیار بكله مشغولیتی اثناسنده افلاق بكی شیطان ویووده نامیله مشهور اولان دراقوله ممالك عثمانیه‌دن بعض جهتلره تسلط وتجاوز ایتمكله اول سمته سفر پادشاهی تصمیم اولنمش واردونك ورودینه قدر سرحد افلاق محافظی فیروز بكه مدافعه‌یه اقدام ایتمسی حقنده امر ویرلمش ایدی .

فیروز بك آلدیغی امر موجبنجه كشور افلاقی آلت اوست ایتمش وبراز صكره‌ده اردوی عثمانینك روم ایلی‌یه كچمسی دراقوله‌نك عقلنی باشندن آلمغله همان ایكی اوغلنی ومتراكم ویركوسنی مستصحباً ادرنه‌ده دامن پادشاهی‌یه صارلمش واوغللرینی‌ده رهن صورتیله براقه‌رق مظهر عفو پادشاهی اولمشدر .

سور همایون . — پادشاه حضرتلری بروسه‌ده غایت مكلف سور ترتیبیله كندیلری اسفندیار قیزینی داخل حرمسرای سلطانی ایتدكاری مثللو اوچ همشیره‌سنی‌ده قره‌جه پاشایه ، اسفندیار زاده قاسم بكه ، ابراهیم پاشا زاده محمود چلبی‌یه عقد نكاح ایتمشلردر (۸۲۸).

منتشانك استردادی . — ییلدیرم بایزید زماننده سلطنت سنیه‌یه

الحاق اولنان دیار منتشا تیمور بلیه‌سی سببیله ینه اسکی صاحبلرینك النه کچمش ایدی .

حاکملری الیاس بکك بوکره وفاتیله نزد شهریارده اولان اوغللری اویس واحمد بکلر ضبط ممالك فکریله فرار ایتملری سلطان مرادك موجب اغبراری اولمش ودرحال بونلر بالتعقیب درست ایله توقان حبسنه آتیلمش وممالك موروثه‌لری عثمانلی ملکنه قاتیلمشدر .

ازمیراوغلی جنیدك تدمیری . — دوزمه‌جه وقعه‌سنده جنیدك اوینادیغی روللر مجازاتی مستلزم ایسه‌ده غوائل موجوده بونك امهالنی ایجاب ایتمش ایدی .

جنید قباحتنی عفو ایتدرمك لازمکلور ایکن اوواد یلره یاناشمیوب فضله اوله‌رق یخشی بکك برادرینی قتل وممالك متجاوره‌یه دست تجاوزی اوزاتمش اولمسی تأدیب و تربیه‌سنی اقتضا ایتمکله آناطولی بکلربکیسی اوروج پاشا ایله آیدین والیسی یخشی بك ازمیر اوزرینه مأمور ایدلدی . جنیدبك پادشاهك بوکره عزم جهانگیرانه‌سنی وقوهٔ قاهرهٔ عثمانیه‌یه مقاومت ایده‌میه‌جکنی آکلامش اولدیغندن ابسله قلعه‌سنه قپانمغله اوروج پاشا قلعه‌یی شدتله محاصره واطراف اراضیسنی تیمار صورتیله عساکر عثمانیه‌یه توزیع ایله بالاکتفا عودت ایلمشدر .

فقط عساکر عثمانیه ازمیر حوالیسندن چکلیر چکلمز جنیدبك ینه صارقندیلغه باشلادیغندن آرتق تدابیر شدیده‌یه مراجعت لازمکلمکله امرای بنامدن حمزه بك آناطولی بکلربکی نصب ایله اوزرینه کوندرلدی . مومی الیه اولا قارشوسنه چیقان جنیدی واوغلی قورد حسنی مجبور فرار وبالآخره جنیدی اله کچیروب اوغلیله برابر ایکیسیده بردار ایتمشدر .

جنید ایله اوغلنك اورته‌دن قالقمسیله ازمیر اوغلی خاندانی دخی ختام بوله‌رق ازمیر وحوالیسی کاملاً داخل ممالك عثمانیه قلنمشدر .

صربستان وقایعی . — صرب صندالیٔ حکومتنه کچن ژورژ برانقویچ که بوکا عثمانلی تاریخلرنده ویلیق اوغلی دیرلر نقض عهد ایله پاشابك دنیلان اسحق بکزاده‌یی حبس ایتدیکی خبری پای تخته منعکس اولدقده (۸۳۰) سنه‌سی موکب همایون روم ایلی‌ده سطوت انداز اولمش ایدی. صرب قرالی بونك اوزرینه دولته سنوی (٥٠) بیك آلتون ویرمك وایستنلدیکی زمان اردوسیله اردوی عثمانیه‌یه التحاق ایتمك شرطلریله تجدید معاهده‌یه موفق اولشدر .

تکه اوغلی وابن قرمان وقایعی . — قرمان اوغلی محمد بك پادشاهك روم ایلی‌یه کچمه‌سنی فرصت عد ایله یکیدن بر فساده جرأت ایدرك اولجه خوف شمشیر عثمانیاندن کندیسنه دخالت ایتمش اولان تکه اوغلی عثمان چلبی‌یی ممالك موروثه‌سنی استرداد ایتمك اوزره همان صالیویرمش وکندیسیده آرقه‌دن کله‌جکنی وعد ایدرك بر غائله چیقارمغه تشبث ایلمش ایدی .

عثمان چلبی قرمان اوغلی طرفندن اقدار اولنه‌رق کلوب انطالیه قلعه‌سنی محاصره ایتدیکی روم ایلیده واصل سمع پادشاهی اولدقده کندیلری ادرنه‌ده اقامتله صرب ایشلرینی روم ایلی بکلر بکیسی سنان پاشایه حواله وتکه اوغلی اوزرینه‌ده براردو کوندرلمسنی تسبیب ایلدی .

آنجق عثمان چلبی قرمان اوغلنك ورودینه انتظاراً استانوز یایلاسنده اردوسنی قورمش ایکن قره حصار صاحب محافظی حمزه بك

بر کیجه علی الغفله بو اردویی باصوب تارمار و عثمان چلبی‌یی بو آرالق ایصال دار قرار ایلدی .

قرمان اوغلی عثمان چلبینك بو صورتله ازاله اولندیغنی وضرب غائله‌سنك بیتوب پادشاهك قوۂ کلیه‌ایله بالذات کله‌جکی حوادثنی ایشیدرك عقلی باشندن کیتمش ایسه‌ده هیچ اولمازایسه موکب پادشاهی ورود ایتمزدن اقدم برایش بجره‌بیلمك املیله انطالیه قلعه‌سنی محاصره‌یه قوشمش وفقط قلعه‌دن آتیلان برکله‌یه هدف اوله‌رق نانکورانك جزاسنه اوغرامشدی. اشبو طوپك دانه‌سی مؤخراً قلعه‌قپوسنه تعلیق اولنمشدر.

بونك اوزرینه قلعه‌نك محافظی حمزه‌بك قرمان اردوکاهنه هجوم ایدرك بالجمله آلات واسلحه ونفائس اشیایی اغتنام ایتمش و بو خدمت مقابله‌سنده تکه‌سنجاغی ایله تلطیف اولنمشدر .

محمدبکك هلاکی ایله قرنداشی علی‌بك مقام امارتی غصب ایدرك اوغللری علی وابراهیم وعیسی بکلری آچیقده براقمش ایدی بونلرده سلطان مراد خانك درکاه مرحمتپناهنه التجا ایتدیلر پادشاه بونلره حسن قبول کوستردی وابراهیم بکی قونیه امارتنه نصب ایدرك دیکر ایکیسنی‌ده برر همشیره‌لرینی ویرمك صورتیله تلطیف بیورمشدر .

رومیۀ صغرا وارمینۀ کبراده ابنای سبیله وقرای متجاوره‌یه ایراث حسار ایدن قزل قوجه‌اوغللری [۱] دخی بو آرالق لالایورکج پاشا واسطه‌سیله استیصال ایدلمشدر و عثمانجق قربنده کائن قوجه

---

[۱] ترکمن طائفه‌سندن قزل قوجه نام شخصك اوغللری ترکمن اشقیاسندن جمعیت عظیمه پیدا ایدرك بالدفعات آماسیه و توقات جهتلرینی یغما و قطع طریقه وشقاوته اجترا ایدرك اوحوالیده فساد ایقاعندن خالی قالمامشلر ایدی . آماسیه والیسی یورکج پاشا بونلرك شرو مضرتلرندن حوالیٔ مزبوره‌یی قورتارمق

قیاسی دخی تسخیر اولنمشدر [۲] .

فکریله برخدعه ترتیب ایتمش ایدی . شویله که پاشا بونلره گویا طرف پادشاهیدن اولمق اوزره یورکج پاشا ایله برابر جانیك ولایتنی فتح ایتمك وبونك مقابله سنده فوق العاده مظهر التفات اوله جقلرینه دائر برفرمان گوندردی و کندی طرفندن ده آیروجه خلعتلر ارسال ایلدی . ترکمنلر درت قرنداش ایدیلر. درردی ده بو دعوتی یورکج پاشانك ازاله سی ایچون نعم الوسیله عد ایدرك مرزیفونه گلمشلر و پاشا استقباله چیقدیغی زمان همان قتل و اعدامنی بینلرنده تصمیم ایتمشلر. فقط قورناز یورکج بونلرك بو قرارینی اولجه خبر آله رق تمارض ایله استقبال ایچون اوغلنی گوندرمش ، ترکمنلر فرلداقلرینی چویره مدکلرندن طولایی متأسف اولمغله برابر هیچ بللی ایتمیه رك مرزیفونده قوناقلره وخانه لره مسافرةً یرلشمشلردی .

یورکج پاشا زاده خضر بك بونلره اواقدر تملق و تبصبص گوستردی که ترکمنلر حقلرنده مرتب اولان سوء قصده قطعیاً احتمال ویرمدیلر.

قرل قوجه اوغللری مستریحانه خانه لرده اوطورمقده ایکن خضر بك برکیجه علی الغفله جمله سنی باصوب اخذ ایلدی . ودرحال چوروم ـ والیسنده کی عشیرتلرینی دخی خبرسزجه باصه رق جمله سنی قیلجدن کچیردی .

یورکج پاشا بوترکمنلری برآلتنده برمحزنه وضع و تدخین صورتیله هلاك ایتمشدر.

[۲] قوجه قیاسی دنیلان حصار عثمانجق قربنده زیتون ناحیه سنده ایدی . مذکور حصاره حیدر بك اسمنده بربیر مالك اولوب برچوق زماندنبری متانت ویرمش و قلعه یه قپانوب زمرهٔ ملوکدن هیچ بریسنه باش اکمامش ایدی .

بوحیدر بکك قاسم اسمنده براوغلی وارایدی . وبونی بعضاً هدیه لرله اطراف ملوکه گوندرر وفقط اوغلی اولدیغنی کتم ایدر ایدی . زیرا اوغلی اولدیغنه واقف اولورلر ایسه توقیف ایدرك اوصورتله قلعه یه صاحب اوله جقلرینی ملاحظه ایلر ایدی .

قاسم بك، پدرینه بویله خوف وخشیتله عمر کچورمکدن ایسه عثمانلو دولتنه دخالتله مستریحانه یاشامغی تکلیف ایتدیکی حالده جواب رد آلمش وبرقاچ گونلك عمر ایچون قید تابعیته گیرمکی تجویز ایتامامش ایدی .

سلانیكك استردادی . — ییلدیرم بایزید زماننده ضبط اولنوب تیمور وقعه‌سی مناسبتیله ینه الدن چیقمش اولان سلانیك قلعه‌سی بر آرالق استرداد اولنمق اوزره ایكن دوزمه‌جی وقعه‌سی تأخیرینی ایجاب ایتمش ایدی . بوكره استانبول ایمپراطورینك تشویقیله ممالك عثمانیه‌یی غارت ایتمك اوزره سلانیك ساحلنه كایتلی فرنك عسكرینك چیقدیغی مسموع اولدیغندن سلطان مراد بالذات روم ایلی‌یه مرور وكلیبولیده تدارك اولنان دونمایی‌ده سلانیكك بحراً محاصره‌سنه مأمور ایلمشدر .

سلانیك قلعه‌سی بحراً وبراً ٥٠ كون قدر محاصره اولنه‌رق (٨٣٢) سنه‌سی رجبنك بشنجی كونی ضبط واسترداد اولندی . تسالیا وموره جهتلرینه دخی سوق جنود ایدیله‌رك یانیه قلعه‌سی قبضهٔ تصرف عثمانیه‌یه ادخال قلندی . سلانیك ضبط اولندقدنصكره واردار یكیجه‌سندن برخیلی نفوس كتوریله‌رك قلعه درونده اسكان و محاصره حسبیله خراب اولان برج وباروسی تعمیر وترمیم اولنه‌رق اسباب مدافعه ومقاومتی اتمام قلنمشدر .

حضرت فاتحك تولدی . — صلب پاك مراد خانیدن اشبو (٨٣٣) سنه‌سی بالآخره فاتح عنوان جلیلیله معروف جهان اولان سلطان محمد خان ثانی ادرنه تختگاهنده گهواره زیب شهود اولمشلردر .

یوركج پاشا قلعه‌یی جبراً آله‌میه‌جغنی كسدرمش ایدی . زیرا قلعه‌ده اوچ سنه‌یه كافی ذخیره موجود ایدی . ینه طریق خدعه‌یه تشبث ایدرك حیدربكك طیفور اسمنده كی معتمد آدمنی اطماع ایله ذخیره انبارلرینی یاقدرمش بوجهتله قلعه‌یه ظفریاب اولمشدر .

تسخیر جانیك . — جانیك حاكمی حسین بك یوركج پاشانك حسن تدبیر وخدعه‌سندن دائما متوحش ایكن پاشابونی دوكون بهانه‌سیله دعوت ایتمش ایدی . مقصدی‌ده دعوته اجابت ایتدكده اخذ وممالكنی ضبط ایتمك ایدی .

حسین بك یوركج پاشانك پیلانی حس ایتدیكندن بوكبی تكلفاته لزوم یوقدر ملك پادشاهكدر هرنه‌زمان آرزو ایدیلور ایسه تسلیمه حاضرم دیمش ایكن یوركج پاشا بوسوزلره اهمیت ویرمیوب عسكر جمعنه باشلامغله حسین بك آیاغیله كلوب یوركج پاشایه تسلیم نفس ایتمش ایسه‌ده پاشا بوكا قانع اولمدیغندن حسین بكك اولاد و عیالنی اماسیه‌ده حفظ ایله كندیسنی مقیداً حضور پادشاهی‌یه كوندرمشدر . جانیك سنجاغی‌ده بوصورتله ولایات عثمانیه میانه ادخال اولندی .

ممالك كرمیانك الحاقی . — كرمیان اوغلی یعقوب بك اختیار وزریتدن محروم اولمغله ادرنه‌ده پادشاهی زیارت ایدرك ملوكانه صورتده مظهر اعزاز اولمش وعودتندن براز صكره ارتحال ایتمكله وصیتی اوزره ملكی عثمانلی دولتنه قالمشدر .

مجارستانه وقایعی . — تاریخلرمزده انكروس دنیلان مجارستانك اقلیمنك لطافتی و اهالیسنك ثروتی اول جهتجه توسیع حدودك لزومنی احساس ایتمكله اورنوس زاده علی بك قومانداسیله (٨٣٥) تاریخنده مجارستانه بر آقنجی مفرزه‌سی سوق اولندی . علی بك طونه‌یی بالمرور مجارستانه كیرمش ومجارلر مقاومتدن عاجز اولدقلرندن برچوق اسیر وكلیتلی اموال غنائم اخذ ایتمش ایسه‌ده

عسکرینی مفرزه‌لره طاغیتمق کبی بر خطای عسکریده بولندیغندن مجارلیلر قوهٔ کلیه‌ایله بوطاغینق فرقه‌لری برر برر تدمیر وبرچوغنی‌ده اسیر ایتمکله علی بك کوچ حال ایله یاقه‌سنی قورتاره بیلمشدر .

هزائم واقعه مجارستانده یکیدن ارائهٔ سطوت اولنمق لزومنی حس ایتدردیکندن پادشاه بالذات مجارستانه سفر ایتمکی تصمیم ایلدیسه‌ده قرهمان اوغلنك ینه‌تجاوزی ومجارلرله اتفاق خفیسی واروپا حکمدا- رانندن بعضلرینك مجارستانه معاونتی ایشیدیلدیکندن تیز الدن سنان پاشا قوماندا‌سیله کوکرجنلك قلعه‌سنه براردو کوندریله‌رك اولطرف تحت محافظه‌یه آلنمشدر .

سنان پاشا کوکرجینلك قلعه‌سنك دشمن طرفندن محاصره ایدلدیکی صره‌ده یتشمش ایسه‌ده ذاتا قلعه محافظی اولان شجعان بنامدن سنان‌بکك حرکات جرأتکارانه‌سی سایه‌سنده دشمن مجبور فرار ایدلمش ایدی .

مجارعسکری کوکرجینلك جوارندن دفع ایدلدکدن صکره نوبت تأدیب مجارلونك متفق بولنان قرمان‌اوغلنه‌کلمش اولمغله موکب‌پادشاهی قونیه صحراسنده دهشت افزای جلادت اوله‌رق قونیه قلعه‌سی تحت محاصره‌یه آلندی .

قرمان اوغلی ابراهیم‌بك عادت مألوفه‌سی وجهله سنکستان اولان طاش ایله‌قاچمش اولدیغندن قونیه‌ایله قلاع سائره بالسهوله تسخیر ایدلمشدر .

بوسفرده تکمیل قرمان دیارینك تسخیری اخص آمال‌شهریاری اولمغله ایچ ایلینك صرب وطاشلق یوللری تسویه ایدلمکه تشبث اولندقده ابراهیم بك نتیجه‌نك نه‌لره وارهجغنی کشف ایتدیکندن

علمادن مولانا حمزه واسطه‌سیله مرحمت پادشاهی‌یه دخالت ایتمش ایدی .

ابراهیم بك پادشاهك نصبکرده‌سی و اوته‌دنبری لطفدیده‌سی اولدیغی حالده حق نعمتی کوزتمه‌رك اعدای سلطنت سنیه ایله اتحاد واتفاق ایتمه‌سی سلطان مرادك فوق‌العاده جانی صیقمش و بعدما بونك قرمان امارتندن تبعیدی ایله یرینه قرنداشی عیسی بکك اقعادینی تصمیم ایلمش ایسه‌ده مولانا حمزه‌نك نزد پادشاهیده وقع وحیثیتی زیاده اولدیغندن مومی‌الیهك ابرام والحاحنه داپانه‌میوب خطهٔ قرمان اجزای دولتدن اولمق شرطیله مقام امارتده ینه ابراهیم بك ابقا اولنمشدر .

مجارستانه عزیمت پادشاهی . — اردونك قرمان دیارینه عودتنده مجار قرالی سرحدی ضعیف بوله‌رق بتکرار آلاجه حصاری محاصره‌یه قیام ایتمش اولدیغندن آرتق ایوجه تأدیبی اقتضا ایتمکله (٨٤٠) تاریخنده اردونك طلیعه‌سی اولمق اوزره مجارستانه بر اردو سوق وایرتسی سنه‌ده موکب همایون صرب قرالی و افلاق بکنك دخی التحاقیله ودین جهتندن طونه‌یی بالمرور زیبت (هرمنشتاد) اوزرینه یوریدی .

طلیعهٔ سپاه اولان علی بك فرقه‌سی مجارستانی چاپول ایدرك کندینك برقاچ مثلنده اسیر آلدیغی کبی موکب پادشاهی‌ده ایکی آی قدر مجارستانی آلت‌اوست ایدرك قارشوسنه چیقان اولمدیغندن آلتی پاره قلعه ضبطیله ترانسیلوانیا طاغلری کچیدلرینی مرور ایدرك افلاق طریقیله ادرنه‌یه عودت ایلمشدر .

بو سفرده دراقوله‌نك حسن خدمتی کورلمش وافلاقده پادشاهه و عساکر عثمانیه‌یه عظیم ضیافتلر چکه‌رك صداقتنی کوسترمشدر .

فاسنربونی و اسکندربك . — آرناودلقده بوندن اقدم حکمران

اولان ژان قستریوتی دولت عثمانیه‌نك توجه وامنیتنی جلب ایتمك اوزره اوغلی اسکندر بکی لاجل التربیه عتبهٔ پادشاهی‌یه کوندرمش ایدی . مير مومی‌الیه بر مدت نزد شهریاریده تحصیل هنر ومعرفت واکتساب آداب عبودیت ایدرك پدرینك وفاتنده فرارا مملکتنه کیتمش ایدی .

آنجق مملکتنه عودتنده هرنصلسه پادشاهك لطفنی اونوده‌رق بعض ممالك عثمانیه‌یه تجاوزه قیام ایتمکله اوزرینه اورنوس اوغللرندن عیسی بك کوندرلدی . عیسی بك اول امرده خیلی ایش کورمش‌وبر چوق اسرا و اموال غنائمه دسترس اولمش ایسه‌ده چاپولجیلق سائقه‌سیله قوتنی طاغیتمش و ذاتاً یوکلری دخی زیاده اولمغله حرکات عسکریه بطائت کسب ایلمش اولدیغندن اسکندر بك بو خطای عسکریدن بالاستفاده یوللری کسدی . و اولانجه قوتیله اوزرلرینه هجوم ایتمکله عسکر عثمانیه‌یه شاشقینلق عارض اولوب تکمیل یوکلرینی آتدیلر و دوکوشه دوکوشه دشمنی کوچحال ایله کرفتار انهزام ایتدکدن صکره ساحل سلامته چیقمغه موفق اولدیلر . بو محاربه‌ده عساکر عثمانیه‌دن پك چوق کیمسه رتبهٔ شهادتی احراز ایتمشدر .

صربستانه سفر؛ سمندره‌نك فتحی . — مجارستانك تمامیٔ ضبط وتسخیری طونه اوزرنده وصربستان اداره‌سنده واقع سمندره قلعه‌سنك الده بولنمسنه متوقف ایدوکی اسحق بك طرفندن عرض اولنمغله (٨٤٢) سنه‌سی موکب پادشاهی اول سمته یوریدی . و ادرنه‌یه جلب اولنمش اولان افلاق بکی دراقوله دخی مشروع برسببه بناءً حبس و تسجین ایدلدی . ایکی آی محاصره‌دنصکره سمندره قلعه‌سی

آلندی ومتعاقباً نیکبولینك دخی ضبطی ایچون اسحق پاشاقومانداسیله برفرقهٔ عسکریه اعزام قلندی .

اسحاق پاشا نیکبولی‌یی محاصره ایله مشغول ایکن دشمنك ورود ایدن کلیتلی قوهٔ امدادیه‌سنه دخی شیرانه مقابله ایدرك برخیلیسنی قلنجدن کچیرمش و قلعه‌یی تسخیره موفق اولمشدر .

بوقلعه‌لرك ضبطندنصکره بلغراد قلعه‌سنك دخی فتحی ایچون موکب پادشاهی صربستانی چیکنیه‌رك قلعه‌یی محاصره ایلمش ایدی . طونه وصاوا نهرلرینك نقطهٔ التصاقنده اولمغله موقعاً غایت متین اولان بلغراد قلعه‌سی برچوق استحکامات ایله دخی تقویه وتحکیم ایدلمش اولدیغندن ضبط وتسخیری قولای دکل ایدی وذاتاً محاصره ایچون اقتضا ایدن بیوك طوپلر دخی استصحاب ایدلمامش اولدیغندن وایام شتا دخی تقرب ایدرك حرکات عسکریه بویوزدن امکانسز کورلدیکندن بوقلعه‌نك تسخیری وقت مرهوننه تعلیق ایدیله‌رك ترك محاصره ایله اردوی عثمانی مجارستانه کچدی ومملکتی باشدن باشه تخریب ایدرك مغتنماً کیری‌یه عودت ایلمشدر .

وقایع افلاقیه — دراقوله‌نك حبس وتوقیفی مناسبتیله مملکت حاکمسز قالدیغندن مجار قرالی پادشاهك صربستان ایله اشتغالنی فرصت عد ایله افلاقه کندی آدملرندن برینی حاکم نصب ایتمش ایدی .

سلطان مراد دفع اغیار ایچون مجارستانه مزید بك قوماندا سیله براردو سوق ایتمش ایسه‌ده میرمومی الیهك سوء تدبیری ومشهور ژان هونیادك بغتةً یتشمه‌سی شهادتنی وعساکر عثمانیه‌نك انهزامنی موجب اولدیغندن یرینه قوله شاهین پاشا نامنده مغرور برذات تعیین اولندی .

بونك دخی کبر وغروری عدم موفقيتنی واسارتنی انتاج ايلشدر .
(۸٤٤ – ۸٤٥) .

قرهمان اوغلی ابراهيم بكك تجاوزاتی . — افلاقده عساكر عثمانيهنك هزائم متتابعهسی اوزرينه قرهمان اوغلی ينه باش قالديرمش وداماتی طورغودلی حسنی ممالك عثمانيهيه صالديرمش ايدی . بوخبر پادشاهه منعكس اولدقده بر آتش كسيلهرك همان قونيهاوزرينه يوريدی . شمدی‌یه قدر قرمان اسفارنده مملكتك غاراتدن محافظهسنه اعتنا اولنمشكن پادشاهك بودفعهكی شدت غضبنی اكلاملیكه تكميل ديار قرمانك يغما ايدلمسنی امر ايتمش ومملكت باشدن باشه تاراج وتالان ايدلمشدر .

ابراهيم بك بو سفرده ينه يقايی قورتاردی . فرار ايتديكی ايچ ايلدن وزيری مقامنده اولان مشاهير ناطقه‌پردازاندن سرور بك ، ابراهيم بكك زوجهسی همشيرۀ پادشاهی نفيسه سلطانی شفاعتجی اولهرق دركاه شهرياری‌يه كوندرمش وبوجهتله قباحتنی عفو ايتديرمكه موفق اولمشدر .

بعض وفيات . — پادشاهك بيوك شهزادهسی اولوب قونيه سفرنده پدرينك معيتنده بولندقدنصكره دارالحكومتی اولان اماسيه‌يه عزيمت ايدن شهزاده علاءالدين برقاچ كون ايچنده وفات ايتمكله باعث حزن عظيم اولدی . قاضی برهان‌الدين زاده زين العابدين ايله منلا فناری زاده يوسف بالی دخی بوسنه ايچنده وفات ايتمشلردر .

اهل صليب اوردوسی وژانه هونياد . — مزيد بك وقوله شاهين فرقهلرينی دوچار هزيمت ايدن مجار سرعسكری مشهور ژان

هونیاد غرور مظفریتله سرمست اولدیغی حالده عثمانلیلری روم ایلندن چیقارمق اوزره صرب ، مجار ، له ، پروسیا ، باویرا ، ساقسونیادن کاتولی بر صلیب اردوسی تشکیل وپاپانك تشویق و ترغیبیله قوهٔ معنویه سنی دخی تزیید ایدرك ممالك عثمانیه یه صالدرمش ایدی. اوغلنك حبسندن طولایی مجارستانه التجا ایدن صرب قرالی ویلاق اوغلی ژورژ برانقوویچ ایله مجار قرالی ویلادیسلاس‌ده بواردوده موجود ایدیلر .

بواردونك هدف الحرکاتی ایزلادی دربندندن کچوب قرمان سفریله مشغول اولان سلطان مراد کلزدن اقدم ادرنه یی ضبط ایتمك ایدی . بوجهتله کذرکاهنده بولنان نیش ، شهرکوی صوفیه و سائر بلادی یاقوب ییقه‌رق ویوللرده انواع فضایح ارتکاب ایدرك دربنده قدر کلمش ایدی .

آنجق شهریار شیردل حضرتلری قرمان ایشنی سریعاً بتیروب اومولمادق برزمان قلیلده ایزلادی دربندینه یتشمش و یوللری وکچیدلری اولجه طوته‌رق سد ایلمش ویوللری صولر طاشیرلمق صورتیله مانع مشی وحرکت برحاله قویمش اولدیغندن دشمن بر آدیم ایلرولمکه موفق اوله‌مامش وفضله اولارق قیشده کلوب چاتمش اولمغله دشمن اردوسی شدت شتا وقلت غدادن طولایی عودته مجبور اولدی .

دشمنك عودتی اوزرینه روم ایلی بکلر بکیسی قاسم وتوقاد بکی بلبان پاشالرله پادشاهك انشته‌سی و صدراعظم ابراهیم پاشانك اوغلی محمود چلبی تعقیبه مباشرت ایتدیلر ایسه‌ده ژان هونیادك مهارت عسکریه‌سی سایه‌سنده رجعت حرکتی صورت منتظمه‌ده اجرا اولندیغندن نیش دربندینه وصولده عساکر عثمانیه بر چویرمه حرکتیله احاطه

اولنمغله درحال فرقهٔ معقبه منهزم و محمود چلبی ایله بعض امرا اسارته
کرفتار اولمشلردر .

بوانکسار نا کهانیدن صوك درجه‌ده متأثر اولان سلطان مراد
ایلك بهارده دشمندن انتقام آلمق اوزره تدارکات عظیمه‌یه مباشرت
ایتمکده ایکن صرب قرالی ویلاق اوغلنك برابابچیسی کلوب جرمنك
عفوی و توقادده محبوس اولان اوغللرینك اطلاقی حالنده مجارستان
ایله مصالحه‌یه توسط ایده‌جکنی اشعار ایتمش و ذاتاده زوجنك تخلیصی
همشیرهٔ پادشاهی سلطان ایله صدراعظم خلیل پاشا (محمود چلبی خلیل
پاشانك قرنداشی ایدی) طرفلرندن کمال سوز وکدازایله استرحام
اولنمقده ایدوکندن بالطبع مصالحه مسئله‌سنه مساعده ایدیله‌رك مجارستان
قلاعندن سکدین ده مجارستان ایله اون سنه ایچون عقد معاهده اولنمشدر .

بومعاهده موجبنجه سمندره قلعه‌سی صربستانه ویریله‌رك هرسك
ایله صربستان ویلاق اوغلنه وافلاق مجارستانه ویرلدی و محمود چلبینك
تخلیصی ایچون ده یتمش بیك دوقه آلتونی اعطا اولندی.

بوزمانه قدر مغلوبیت آجیسی کورمیان عثمانلیلره بوانهزام وانکسار
پك آجی کلدی وپادشاهك سلطنتدن فراغنی نتیجه ویردی. بومصالحه‌یه
رعایت اولنمسی کرك مجار قرالی ویلادیسلاس وکرك سلطان مراد
طرفندن کتاب اوزرینه ال باصیله‌رق یمینلرله تأمین ایدلمشدر .

سلطان مرادك فراغنی . — پادشاه عالیجاه جلوسلرندنبری
غوائل داخلیه وخارجیه و مشاغل حربیه ایله اوغراشمقدن ومخدوملری
شهزاده علاءالدینك ارتحالندن طولایی تحصل ایدن آلام واکداردن
صوك درجه‌ده متأثر اوله‌رق بدناً دخی استراحته لزوم حس ایتملریله

نجل نجیل ونجیبی سلطان محمد خان ثانی یه ترك سلطنت ایدرك كندیلری خواص ندماسیله مغنیسایه چكلدیلر (٨٤٧) .

وارنه محاربهٔ عظیمه‌سی . — سلطان مرادك سلطنتدن فراغتله عثمانلی تختنك اون درت یاشنده برچوجغك النده قالمسندن ایلك دفعه استفاده یه قیام ایدن قرمان اوغلی اولمشدر .

مرقوم كال مسرتله هنوز عقد مصالحه ایتمش اولان مجارستان قراللغنه عثمانلی دولتنك محوی زمانینك حلول ایتدیكنی بالابلاغ دولت عثمانیه علیهنه هجومه تشویق ایتمش ایدی .

قرال قرمان اوغلنك تشویقنی نعم الوسیله اوله‌رق قبول ایتمكله برابر یمین مسئله‌سنده تردد ایدییورایدی. بویمینك نقضنه باپانك وكیلی قاردینال چزارینی « مسلمانلره قارشی ایدیلان یمینك حكمی یوقدر » دییه‌رك حكم ویرمش اولمغله دها عهدنامه‌ده كی امضاسنك مركبی قوروتمسزین دولت عثمانیه علیهنه ینه اتفاق صلیبی عقدینه تشبث اولنمشدر .

بو دهشتلی صلیب اردوسنك حدوده طوغری یوریمكده اولدیغی حوادثی اركان دولتی دوچار حیرت ایتمش واصدقای سلطنت سنیه‌نك عقلنی باشندن آلمش ایدی. چونكه تخت سلطنتده بولنان سلطان محمدكبی هنوز صدمات دهره كوكس ویرمامش واعمال عسكر وتدبیر امور سفره متعلق خصوصده تجربه‌سی سبقت ایتمامش برنوجوانك بویله اوروپانك تكمیل حكومتلرینك الك ممتاز عسكرلرندن مركب برجسیم اردویه مقابله ایده‌بیلمسندن یكده امیدوار اوله‌میورلر ایدیكه بومطالعه پك طوغری برملاحظه ایدی. كرچه سلطان محمدك پدرینه نصل خیرالخلف برداهیٔ

حرب وسیاست اولدیغی صکره‌دن مشهود اولمش ایسه‌ده بو خصوصی کسدرمك کرامته متوقف ایدی .

سلطان مرادك ینه جلبیله اردونك باشنه کچمه‌سی بین الوزرا تحت قراره آلندی. حتی بو قرار سلطان محمد خانه‌ده قبول ایتدیریله‌رك مغنیسایه دعوتنامه‌لر کوندرلدی . سلطان مرادك اداره‌یی النه آلمسنی فراغتندن ممنون اولنلر بیله آرزو ایدییورلر و بوخصوصده دیکرلریله هم آواز اولمشلر ایدی .

سلطان مراد برنجی دعوته اجابت ایتمامش ایسه‌ده دفعهٔ ثانیه‌ده‌کی سلطان محمدك دعوتنه عدم اجابتی موافق کوره مامشدر . سلطان محمدك باباسنه یازدیغی دعوتنامه‌ده : « پادشاه ایسه‌ك ملك تهلکه‌ده اولدیغندن کل . اکر تبعه ایسه‌ك امریمه اطاعت ایت » مألنده ایدی .

سلطان مراد اوغلنك قابل اعتراض اولمیان دعوتنامه‌سی اوزرینه مغنیسادن حرکتله بروسه‌یه کله‌رك عساکر عثمانیه‌نك باشنه کچدی ایسه‌ده روم ایلی‌یه مرور ایچون دشمن دونماسی بشیکده بولنه‌رق قلعهٔ سلطانیه بوغازینی سد ایتمش اولدیغندن استانبول بوغازینی انتخابه مجبور اولمش ایدی . صدر اعظم خلیل پاشا بو موانعی اولجه کشف ایتدیکی ایچون روم ایلی اردوسیله بوغازك قارشوسنه کله‌رك سلطان مرادك کچید حرکتنی تحت تأمینه آلمش ایدی. عساکر عثمانیه ونديك کمیلریله قارشو یاقه‌یه کچدیلر. سلطان مراد بو عسکریده آناطولی عسکریله برلشدردکدنصکره طوغریجه ادرنه‌یه کیتدی و بوراده عسکرینی تنظیم وتقویه ایلدی .

اهل صلیب اردوسی بلغراد طریقیله بلغارستانه کیرمش واوراده افلاق و بغدان عسکرلرینك دخی التحاقیله تزیید قوت ایلمش ایدی .

بونلر صورت ظاهره‌ده خرستیانلق نامنه حرکت ایتدکلری حالده یوللرده خرستیان اهالینك مال واملاکنی یغما وحتی کایسالری بیله تاراج ایدییورلر ایدی. متعصب وخرستیان دشمنی دیدکلری تورکلر بالدفعات خرستیان مملکتلرندن کچدکلری حالده کیمسه‌نك بر ایکنه‌سنی بیله آلمغه تنزل ایتمامشلردر. بو یغماکرلك افلاق بکی دراقوله‌نك مشهودی اولدقده رؤسای صلیبه ایله مجادله ایدرك حبس وتوقیف ایدلمش وصکره فدیهٔ نجات مقابلنده سبیلی تخلیه قلنمشدر.

اهل صلیب اردوسی بالقان کچیدلرندن کچمدی. بالقان سلسله‌لرینی صاغه آله‌رق بالقانلره موازی اوزون برسوق الجیش یوریشی اجراسیله وارنه‌یه کلمش وشهری‌ده ضبط ایتمشدر. بو اثناده سلطان مراد اردوسی‌ده وارنه مقابلنه کلوب دشمنه چاتدی. اهل صلیب اردوسی صول جناحنی وارنه‌یه استناد ایتدیره‌رك وضعیت حربیه آلمش ایدی. عثمانلیلر دخی صاغ وصول جناح ومرکزلرینی آنلره کوره تنظیم ایتدیلر.

لشکر اعدانك کثرتی واسلحه وادوات حربیه‌سنك مکملیتی شایان دقت ایدی. یالکز دشمن سواریسنك یتمش بیکی زرهلی سواری وشوالیه‌لردن عبارت ایدی. عثمانلی نظام حربنده صاغ جناحده روم ایلی عسکری ایله قوماندانلری ترخان بك وصول جناحده اناطولی اردوسینه قوماندانلری قره‌جه پاشا ومرکزده قپوقوللری دنیلان یکیچریلر ایله بالذات پادشاه بولنیور ایدی. اردونك ایکی جناحلری کیریسنده وقپالی موقعلرده دخی سپاهیلر کیزلنمشلر ایدی.

عثمانلیلر تعبیه واصول حربیه‌لری کندیلرینه مخصوص ایدی. اردونك ایلك خطنی اهمیتسز بر صنف عسکرله تشکیل ایدرلر ایدی. بونلر دشمنله بر مدت چارپیشدقدن صکره کیرویه رجعت ایله ایکنجی

دربند
پاشاکوی
قرانفا
عثمانلی اردوگاهی
رکاب همایون
یکیچری
قره جه پاشا قوماندانسنده آناطولی عسکری
طورخان بك قوماندانسنده روم ایلی عسکری
منفقین اردوکاهی
برماتو ایتالیان
ویستریالیلر
ژان هونیاد مجارلر
پاپا عسکری
اینجه کوی
قاضیکوی
وارنه
بویالدین
دوناکولی
غلطه
بحر سیاه

وارنه محاربه‌سنده ایکی طرفك وضعیتی کوستریر پلان

واك قوى خطك آرالقلرندن کچەرك كيريده تكرار تجمع ايدرك . برنوع احتياط تشكيل ايدرلر وبووجهله دشمنی يكيچريلرك اوكنه چكرلرايدی. بواثناده ايسه جناحلرده اولان سواريلر هجومه قالقەرق دشمنی احاطه ايله خط رجعتنی كسەرك اكتساب غلبه ايدرلر ايدی.

بومحاربەده دخی بواصولی قوللانديلر دشمن ايلك صفی رجعته اجبار ايدر ايتمز كنديسنی يكيچريلرك قارشوسنده وسپاهيلر آراسنده كوردی وخط رجعتلرىده كسيلدی . بوساخته رجعتی جدی موفقيت اعتقاد ايدن قرال ولاديسلاو اكتساب ايتديكی عارضی برجرأتله موقع همايونك بولنديغی محله آت صالمش وكويا پادشاهی بالذات اسير ايتمكی قورمش ايدی . سلطان مرادك اطرافنی هاله وار احاطه ايتمش اولان يكيچريلر اول امرده مدافعه قصدنده بولنمشلر ايسەده پادشاه بونلره : « شومغرور اورتەكزه كيرنجەيه قدر سس چيقارمايك » ديەرك قراله مقابله ايتديرمامشدر .

فیالحقيقه قرال سرمست غرور اولەرق يكيچريلرك آراسنه قدر صوقولدی. صوقولدیاما درحال بلاسنىده بولدی . يكيچريلردن قره خضر نام بردلاور حوالهٔ شمشير رستمانه ايله قرالك باشنی قوپارمش وسر مقطوعنی سنجاغك بولنديغی محلده حكمی نقض ايدلمش اولان معاهدەنك يانىنه آصمشدر .

قرالك سرفلاكتزدەسنك اردوده تشهيری اوزرينه ايشلر بسبتون دكيشدی ، دشمن اردوسی فراره باشلادی. اردوكاهلر يغما ايدلدی. فراريلرك ارقەسندن تعقيب مفرزەسی چيقاريلەرق طونەيه قدر قوغديلر. قورتيلان قورتولدی. قورتيلەميانلر يا اسير وياخود طعمهٔ شمشير قلندی .

بو محاربه‌ده پك چوق غنائم واسرا اله گچمش ایدی. اوروپانك اوعظمت فروش شوالیه‌لری آتلریله، سلاحلریله، زرهلریله اسیر اولدیلر. حتی بونلردن یکرمی بش عددی مظفریتنامه ایله مصره کوندرلدی وقرالك سرمقطوعی دخی بروسه محافظی جب علی بکه ارسال اولندی.

اوروپا قهرمانی اولان معهود ژان هونیاد بر مقدار افلاق فراریلریله طاغدن طاغه قاچمق صورتیله جانی کوچ حال قورتاره بیلمشدر وعثمانلیلره قارشو ایدیلان یمینك حکمسزلکنی بیان ایله نقض عهده سبب اولان پاپانك وکیلی قاردینال چزارینی‌ده مقتولین زمره‌سنه داخل اولمشدر.

نقض عهد کیفیتی هر ملتده منفور ونقض عهدك شئامتی ایسه امثالیله معلوم اولدیغندن مجارلرك انجیل کتابنه ال باصه‌رق ایتدیکی یمینلرله تحکیم ایدیلان بومعاهده‌نی دها هفته‌سی اوله‌دن بوزمه‌لری ووارنه‌ده کرفتار هزیمت اولملری ایشته نقض عهدك جزاسی ویمینك بلاسی اولدیغنده شبهه یوقدر. انجیله ال باصانقر ال ایله نقض عهدی تشویق ایدن قاردینالارده یمینه اوغرادقلری اکلاشیلور.

سلطان مراد وارنه غالبیتندنصکره ینه مغنیسایه چکلدی وتحت سلطنتده سلطان محمدخان بولنیورایدی. بونك دلیلی ایسه وارنه غالبیتی تاریخی اولان (٨٤٨) دن صکره ضرب اولنان سکه‌لرده محمدثانی نامنه مضروب اولمسیدر. صدراعظم خلیل پاشانك سلطان محمده پدرینه تکلیف سلطنت ایتمسی طوغری دکلدر.

سلطان محمد ادرنه‌ده بولندقلری زمان ادرنه‌ده بیوك بر حریق شهرده خسارات عظیمه ایراث ایتمش ویکیچریلر ترقی بهانه‌سیله

آیاقلانمشلردی . بونلر ادرنه قربنـده کی تپـه‌ده طـوپلاندیلر کنـدیلرینـه یارمشر اقچـه ویرلدی . بوندن طـولایی اول‌تپه‌یه بچق تپه‌نامنی ویرمشلردر . یکیچرینك بوعصیـانی تحریکه محمولدر .

احوال کسـب وخامت ایتمش وتسکین اغتشـاش درجهٔ امکاندن چکمش ایدی .

ارکان دولت باشده خلیل پاشا اولدیغی حالده سلطان مرادك اعادهٔ جلوسی ایله مسئله‌یه ختـام ویرملك فکرنده بولندیلر و بو فکرلرینی کیزلیجه سلطان مراده بیلدیردیلر وسلطان محمدی صیدشکار بهانه‌سیله ادرنه‌دن چیقاردقلری کونده‌کلوب‌یتشمه‌سنی مشارالیهه عرض‌ایتدیلر . بوخبری آلان‌سلطان مراد یوم معهودده ادرنه‌ده عسکرك اردوکاهنه واصل‌اولدی وحرکات عاصیانه‌لرندن طولایی عسکری توبیخ ایتدکدن صکره اولنان آرزوی عمومی‌یه تبعاً ادرنه‌ده دفعهٔ‌ثانیـه اوله‌رق تخته جلوس ایلدی .

سلطان مرادك تخته جلوسیله سلطان محمد خان مغنیسایه ارسـال ویاننه معلملر ومربیـلر ترفیق ایدیله‌رك اکمال تحصـیله چالشمسی اخطار ایدلمشدر .

سلطـان محمد خان بو دسیسـه‌نك خلیـل پاشـانك اثر صنعی اولدیغنه واقف اولدیغی جهتله مومی‌الیـه حقنده عظیم برکین باغلامش وعاقبت استانبول فتحنی متعاقب قتل واعدام ایتدرمشدر .

سلطان مرادك قرق یاشنده هنوز عمرطبیعینك وسط چاغلرنده ایکن‌فراغتی ایله تکرار اعادهٔ جلوسی مسئله‌سی برمبهمیت‌تاریخیه‌ایچنده قالمشدر .

انظار اخلافده هنوز حقیله انکشاف ایده مین بومسئله اسباب فراغت اوله‌رق کوستریلان اوغلنك وفاتی، هزائم متتابعه‌سی، محیطنك عدم کفایتی کبی احوال فراغتدن پشمان اولیه‌رق اعادهٔ سلطنته عدم رغبتی قدر صدره شفا ویره‌جك شیلر دکلدر.

سلطان مرادك اعادهٔ جلوسندن صکره‌کی وقایع

موره‌نك فتحی. — وارنه مظفریتندن صکره استانبول ایمپراطورینك تادیبی و قلعه‌سنك ضبطی ایجاب ایدییورایدی. حالبوکه بوکهنه ایمپراطورلغك قوتی یوق ایسه‌ده حامیسی چوق ایدی. بونك ایچون اوروپالیله‌ینه بوزوشمق اقتضا ایده‌جك ایدی. برده استانبولی ضبط ایتمك ایچون بالقان شبه‌جزیره‌سندن روملرك علاقه‌سنی کسمك لازم ایدی. بناءعلیه موره‌یی آله‌رق اوراده آهسته آهسته تمرکز ایلمکده اولان قوهٔ یونانیه‌یی محو ایتمك موافق مصلحت ایدی. شرقده بسبتون قوتدن دوشمش اولان بیزانس ایمپراطورلغی موره‌ده یکیدن تأسیس ایدلمك ایچون روملر اوته‌دنبری مرکز مدنیت ومنبع علم ومعرفت اولان موره‌ده یونان قراللغی احیا ایتمك فکرنده ایدیلر حتی صوك استانبول ایمپراطوری اولان و بواثناده موره‌ده دسپوت بولنان مشهور قسطنطین یونانستان قدیمك احیاسی وزواله محکوم اولان بیزانسك اوراده تأسیسی فکریله برطاقم یونان محبلرینی، روم سرسریلرینی موره‌یه جمع ایدرك موره‌ده برقوهٔ یونانیه وجوده کتورمش وشمالدن کله‌جك تجاوزه قارشوده شمدی قنال اولان اولوقتلر برزخ حالنده

یونان‌فوره‌نت دیلنی بویدن بویه برسور وسورك متعدد موقعلرینه قلعه‌لر انشاوبرده عمیق خندق قازمق صورتیله تحکیم ایتمش ایدی‌که بوکا عثمانلیلر بیننده کرمه حصار دنیلور .

سلطان مرادموره‌یه کیرملك فکرینی فعله کتورملك اوزره مدت‌مدیده دنبری محبوس اولان طرخان‌بکی احوال سرحداته وقوف تامه‌سندن طولایی جلب ایله کرمه حصاره کوندرمش وکندیلری‌ده قوهٔ کلیه‌ایله تعقیب ایدرك حصاری تحت‌تضییقه آلمش‌در. حصارك متانتی عثمانلیلرك مساعیٔ فوق‌العاده‌سنه طیانه‌میوب اللی‌کون ایچنده خندقلر طولدیرلمش ویوریش‌ایله حصار فتح وتسخیر ایدیله‌رك محافظلره فراره میدان قالمامشدر .

حصارك فتحیله موره‌قطعه‌سی[۱] عثمانلیلره برساحهٔ مظفریت اوله‌رق

---

[۱]موره قطعه‌سی بالقان شبه‌جزیره‌سنك جنوبنده وشبه‌جزیره‌یه قوره‌نت نامیله مربوط بریارم اطه‌اولوب سواحلی طبق‌برچنار یاپراغی‌کبی عارضه‌ایدر بوعارضه‌لر طبیعی برر کورفز وشبه‌جزیره‌جکلر تشکیل‌ایتمشلردر. ماتاپان برونی‌هم شبه‌جزیره‌نك همده اوروپانك منتهای جنوبنی ارائه ایلر . مسنا ، لاقونیا کورفزلری ایله ارغولید ومسنی ولاقونی شبه‌جزیره‌لری واردر بوقطعه‌یه مربوط کرك ساحلی وکرك خارجی اوله‌رق برچوق اطه‌لر موجوددر . داخل قسمنه کلنجه بر چوق کسیك کسیك ودرجهٔ عادیه‌ده مرتفع سلسله‌لرله قطع اولنمش وبوسلسله‌لر اراسنده غایت منبت وادیلر بولنمشدر. یونانستانك برچوق اقوام‌مستقله‌ایله مسکون اولمسی خصوصنده بووادیجکلرك دخل کلیسی واردر آتنه ، اسپارته‌کبی اقوام قدیمهٔ یونانیه وسائره هیچ برزمان اتحاد عمومی تحتنه کیرمامشلردر .

ازمنهٔ قدیمه‌ده یونانستان پك‌مهم روللر اوینامشدر مدنیت وتجارت وصنعت ایچون اوروپانك استادی یونانستاندر خیالی واوهامه وجود ویرر برملت اولان یونانیلیلر بوکون احفادینه‌ده بونی‌میراث براقمشلردر . موره‌نك اسکی اسمی پله‌پونس‌در مشهور پله‌پونس محاربه‌لری شمالی یونانستان ایله‌موره‌لیلر بیننده وقوع‌بولمشدر .

آززمانده تکمیل موره ایادیٔ عثمانیانه انتقال ایلدی .

موره‌نك فتحی اوزرینه بوقطعه عثمانلی غازیلرینه قسماً توزیع اولندیغی کبی قسطنطین ایله قرنداشی طوماسه دولته تابع اولمق ومعین ویرکو ویرمك شرطیله ترك ایدلمشدر. موره‌ه ظفریتی اثناسنده راغوزه جمهوریتنك سفیرلری کلمش وویرکوی معینلری تزیید ایدیله‌رك عودت ایتمشلردر .

آرناودلق مسئله‌سی : اسکندر بکك عصیانی . — بو غائله‌ٔ حربیه‌یه برده اسکندر بکك عصیانی انضمام ایلدی .

اسکندر بکك تاریخ حیاتنك برقسمی عثمانلیلق وسرای تربیه‌سیله کچمشدر. باباسی اولان ژان قاستریوت آرناودلقده مردیتا بکلرندن بری اولوب اوغلی اولان یورکی‌یی تربیه اولنمق دهاطوغریسی بر ودیعه اولمق اوزره درکاه سلطان مراد خانه کوندرمش ایدی .

اسکندر سرایده تربیه وتعلیم کوردی وحتی اسکندر اسمنی‌ده پادشاهدن آلدی . سلطان مراد بونك تناسب اندامنه ویکیتلکنه حیران اولوب اوغلی فاتح مرحوم ایله برلکده تربیه‌سنه اهتمام ایدرك اولاد معنویلکه قبول ایتمش ایدی .

اسکندر بك باباسنك وفاتی طویارطویماز طبعنده مرکوز اولان خیانتی میدانه چیقارمقده تأخر ایتمامش واردودن فرار ایله مملکتنه کیتمشدر . اسکندر ساده فرار ایله اسمنی لکه‌مامش وکفران نعمتنه برده ساخته‌کارلق وقاتللك علاوه ایتمشدی .

اسکندر یاپه‌جغی فنالغه برنقطهٔ استناد بولمق وبوجهتله بر قلعهٔ متینه‌یه دسترس اولمق ایچون بر نشانجی‌یی خنجرله تضییق وتهدید

ایدرك اقچه حصار قلعه سنك محافظلغه تعیینه دائر بر فرمان یازدرمش وخلاف وعدی اوله رق نشانجی قتل ایتمش ایدی .

اسکندر اقچه حصاره بو صورتده دسترس اولدقدنصکره اهالی ومحافظ عساکری کاملاً کسمش واسکندر بك دیو اسلام طانیلان شخص بوتاریخدن اعتباراً قان ایچیجی بر جنوار کسیلمشدر .

اسکندر بك اقچه حصارده جمعیتنی بیوتدی وبر چوق آرناودلق حکامی ایله عقد اتفاق واتحاد ایدرك عادتا آرناودلق بکی اولدی .

سلطان مراد غازی اسکندرك عصیاننه بیوك اهمیت عطف ایتمش اولمغله قوۀ کافیه ایله اوزرینه حرکت ایتمش وبو سفرده مخدوملری سلطان محمدخان دخی برلکده بولنمش ایدی .

آرناودلق قطعه سی غایت صرپ طاغلق وصعب المرور دره وبوغازلرله مملو اولوب عساکر منظمه بو مثللو اراضیده محاربه ایله مألوف اولمدیغندن بوسفرده پك چوق صیقندی چکلمشدر . حتی طوپلرك نقلنده مشکلات کورلدیکی ایچون جلب اولنان معادن واوسته لره طاغ باشلرنده طوپ دوکدیرلمکه مجبوریت حاصل اولمشدر .

سلطان مراد آرناودلقدن بر قاچ نقطه یی ضبط و اسکندرك التجا ایتدیکی آقچه حصار قلعه سنی محاصره وقلعه نك صولرینی کسه رك تضییق ایلدیسه ده ضبطی زمانه متوقف اولمغله وبو آرالق آرناودلق مسئله سنك وقت آخره تعلیقی . موجب بعض احوالده ظهور ایتمکله ترك محاصره ایدیله رك اردوی عثمانی عودت ایلمشدر .

ایکنجی قوصوه محاربه سی . — پادشاهك آرناودلق مشغله سنی ژان هونیاد فرصت اتخاذ ایدرك ینه باش کوسترمش ایدی .

ودیلادیسلاولك وارنه‌ده مقتولیتی اوزرینه هونیاد یوسفر مجارقراللغی قائممقامی ایدی. باشنه برخیلی عسکر طوپلایه‌رق کویا وارنه مغلوبیتنك انتقامنی آلمق ایستیورایدی . مرقوم بودفعه‌دخی بلغرادن صربستان طریقیله ممالك عثمانیه‌یه هجوم ایتدی .

سلطان مراد دشمنك هجومنی خبرآلدیغی حالده سمت توجهنی کسدیره‌مدیکندن صوفیه‌ده اردوسیله انتظار ایتمش ایدی . دشمنك طوغریجه قوصوه‌یه ایندیکنی استخبار ایتدکده کوستندیل طریقیله اوده قوصوه صحراسنه داخل وخصمنك قارشوسنده نظام حربی آلمشدر .

هونیاد بو دفعه پك معزور وغلبه‌یی عادتا محقق بیلدیکندن عثمانلیلری استخفاف ایدیورایدی . فی الحقیقه هونیادك عسکری اولکیلر کبی درمه چاتمه‌دکل اوروپانك الك کزیده شوالیه‌لری وسجلیا جنکاورلری ایله بواردوده عرض وجود ایتمشلردی .

معتدل برحسابه‌کوره دشمن اردوسی ۱۲۰ بیك وعثمانلی اردوسی یتمش ایله سکسان بیك آراسنده ایدی . طرفین ۸۵۲ سنه‌سی شعبانك بشنجی کونی قانلی برمحاربه‌یه طوتشدیلر .

عثمانلیلر وارنه جنکنده عسکرك کیریسنی بوش براقمق کبی خطایی بوسفر یاپمامشلردی. اردونك کیریسنده آغرلقلری وصفدن خارج افرادی جمع ایدرك اوراده قوتلیجه بر فرقهٔ احتیاطیه اقامه ایتدیلر وسنان پاشاده برمقدار عسکرله بومفرزه‌یه قوماندان نصب اولنمش ایدی.

محاربه ایکی کون بلافاصله دوام ایتمش ایدی . دشمن اردوسنك صاغ جناحی طرخان بك فرقه‌سیله احاطه اولندی که بوقول الك کزیده شوالیه‌لردن مرکب صول جناحی تشکیل ایدن افلاق عسکری دخی اردوی

عثمانلی‌یه الحاق ایتمشلر ایدی. بونلك اوزرینه هونیاد تکمیل قوتنی مرکزه جلب ایله بر دنبره قلبگاهه شدتلی وطوپدن بر هجوم کوسترمش ایدی‌که اصل فلاکت بو هجومده یوز کوستردی. عثمانلیلر براز مقاومتدن صکره صاغه وصوله آچیله‌رق مهاجملره یول آچدیلر دشمن مأمولك غیری اوله‌رق قارشوسنده فرقهٔ خیاطیه‌ایله آغرلقلره تصادف ایتمکله یاروب کچه‌میه‌رك توقفه مجبور اولدی. بو آرالق عثمانلی اردوسنك ایکی جناحی بردن بره تبدیل استقامت مانوره‌سیله دشمنی احاطه ایتدیلر بو احاطه دائره‌سنده قالان اعدا کاملاً قلنجدن کچمش وبقیة السیوف اوللر مستحکم اردوکاهلرینه جان آته‌بیلمشلردر. بو محاربه‌ده له و چه بکلری اسیر وبرچوق امرای خرستیانیه کشتهٔ شمشیر قلنمشدر.

هونیاد محکم اردوکاهه قپانمش ایدی عاقبتی وخیم کوردیکی ایچون قوجه قهرمان ! اطرافی کشف وعثمانلیلری باصمق بهانه‌سیله رفقاسنی اغفال ایدرك طاغدن طاغه قاچمش اولدیغی اکلاشیلدی. دشمنك اردوکاهنده اولان عسکری‌ده هونیاده اتباعاً فرار یولنی طوتدی.

بوسفرده میدان غلبیت عثمانلیلره قالدیغی جهتله عساکر عثمانیه پك کلیتلی غنائمه دسترس اولمشلردر.

برنجی قوصوه مظفریتی‌ایله بدأ ایدن روم‌ایلیده عثمانلی حاکمیتی وارنه مظفریتی‌ایله تأیید ایتمش وایکنجی قوصوه غلبه‌سی بو حاکمیتی اکمال ایلمشدر.

استانبول ایمپراطورلغی. — عثمانلی علیهنده‌کی حرکات خصمانه‌نك مروج و مشوقی استانبول ایمپراطوری اولدیغی بیلمدك برعثمانلی موجود دکل ایدی. یدنجی یوانك بواهل‌صلیبده‌کی برمغی ده

آرتق كسب غلبيت ايتديكندن سلطان مراد اردويى استانبول قپولرينه طيايه‌جغى برصره‌ده مرقوم يوان وفات ايتمش اولديغندن يرينه سلطان مرادك ارادەسى وجهله موره دسپوطى پرنس قسطنطين اقعاد اولنمشدركه بوقسطنطين استانبولى فاتحه تسليم ايدن صوك قيصردر.

سلطان محمد خانك ازدواجى . — قوصوه محاربه‌سندن صكره سلطان مراد مامون الغائله اولديغندن اوغلنك ازدواجنى آرزو ايدرك ذوالقدريه حاكمى سليمان بكك كريمه‌سنى نكاح و ادرنه‌ده مكمل بردوكون ترتيب ايتمشدر وخيرات وحسنات ايچون جامعلر، مكتبلر، مدرسه‌لر وجوده كتورمشدر .

ارتحال سلطان مراد . — قوصوه محاربه‌سندنصكره سلطان مراد غازى اوچ سنه‌قدر معمر اولمشدر. ارتحالى حقنده بعض تاريخلرده شوحكايه‌يه تصادف اولندى [۱] .

ادرنه‌ده اقامتلرى اثناده بركون طبع شهرياريلرى تماشاى صحرايه ميل ايتديكندن قيره چيقمش وعودتلرى هنكامنده اده‌كوپريسندن كچركن نورانى برشيخه تصادف ايتمشلر ، شيخ پادشاهك يوزينه باقوب ارتق دنيا امورى تمام اولدى شمدنصكره آخرت مصلحتنى كوروب تائب ومستغفر اولسه‌كز مناسب اولوردى ديمش ، درويشك بوسوزى پادشاهه تأثير ايتديكندن همان اول آنده بكا ايدرك توبه واستغفار ايلمش وبو خصوصه وزير اسحاق پاشا ايله صاريجه پاشايى اشهاد ايله شيخى سؤال ايتمش و تجسس ايتديرمشسه‌ده بولنه‌مامش آنجق امير سلطانك مريداندن اولديغنه دائر برخبر آلنه‌بيلمشدر.

---

[۱] منجم باشى تاريخى

سرایه عودتلرنده شدتلی برباش آغریسی طوتوب اوچنجی کونی ارتحال ایلدی .

شهریار مغفور چلبی سلطان محمد خانه خیرالخلف وفاتح محمد خانه پدر اولمغه لایق برپادشاه اولوب زمان سلطنتلرنده مصطفی چلبی ودوزمهجه کبی وقایع مدهشهیی کمال سکونت وتمکین ایله محووازاله ایتمش وادرنه وقوصوه محاربهلری مثللو اوروپا دول متفقهسنی درجهٔ نهایهده منتظم ومکمل هزیمت فاحشه ایله کرفتار هزیمت ایدرك اوروپا تجاوزاتنه برسد آهنین چکمش ومخدوم سعادتموسومنه فتوحات جدیده قپولرینی آچمشدر .

ولادتلری ٨٠٦ ، جلوسلری ٨٢٤ ، وفاتلری ٨٥٥ سنهلری اولوب حین ارتحاللرنده ٤٩ یاشنده ایدیلر. مدت سلطنتلری بوحسابه کوره ٣١ سنهدر.

اورته بویلی ، کوکسلری اکلی ، ایکی اوموزلری اراسی وسعتلی ، دکرمی یوزلو رنك وموبلری قیرمزی یه مائل بیاض ، کوزلری شهلا ، صقاللری قوله دیدکاری رنکه مائل کول یوزلو ، کوزل خویلی ، شجیع وسخی برپادشاه ایدی واجدادلری کسوهسنی ترك ایتمشلردی .

شهزادهلری . — سلطان مرادك سلطان محمد ، سلطان علاءالدین، سلطان اورخان، سلطان حسن، سلطان احمد، کوچك سلطان احمد اسمنده آلتی شهزادهسی وارایدی .

علاءالدین ایله احمد حال حیاتلرنده وحسن ایله اورخان ادرنهده فوت اولمشلر وکوچك احمد فاتحك حین جلوسنده شربت شهادتی نوش ایتمشلردر .

وزرا وامراسی . وزیراعظملری چاندارلی حفیدی خلیل پاشا بن ابراهیم پاشادر. تا زمان فاتحه ومشارالیه زمانندك دخی دوراولنده مقام صدارتده قالمش واستانبول فتحنی متعاقب اعدام اولنمشدر . خلیل پاشانك اسباب اعدامی استانبول ایپراطوری طرفندن اطماع اولنمسنه محمول ایسهده فاتحك خلعی مسئلهسنه سبب اولمسی دها زیاده عقله ملایمدر .

تیمورطاش پاشازاده امور پاشا که امور بك دیه شهرت بولمشدی

شجعان امرا ووزرادن اولوب قبه‌نشین‌ایکن وفات ایتمشدر . برادری اوروج پاشا دخی شجعاندن مسبوق‌الخدمه بر وزیر ایدی آناطولی بکلربکیسی اولمشدر .

صاریجه پاشا ، معمریندن اولوب زمان فاتحده ارتحال ایتمشدر . بوذات بالدفعات روم ایلی بکلربکلکی منصبی احراز ایتمشدی . پك چوق خیرات ومبراتی واردر .

خادم شهاب‌الدین پاشا ، بروسه‌ده جامع ومدرسه‌سی واردر . فاتح دورینه قدر یاشامشدر . داود پاشا ، وارنه جنکنده یارالغی کورلمش برقهرماندر . محاربه‌یی متعاقب وزیر اولمشدر . قره‌جه‌پاشا ، وارنه غزاسی قهرمانلرندن اولوب بومحاربه‌ده کندیسندن خارق العاده آثار شجاعت ومردانکی ظهوره کلمشدر . سلطان بوکا همشیره‌سنی ویرمش اولمغله انشته‌لری ایدی . وارنه محاربه‌سنده رتبهٔ شهادتی احراز ایلدی .

غازی اسحق پاشا ، وزرادن پاشایکیتك کوله‌سی اولوب کندیسنده آثار نجابت کورلمکله مومی‌الیه بونی کندیسنه ولد معنوی اتخاذ ایتمش وکیت‌کیده سنجاق‌بکی وبکلربکی ومؤخراً نائل رتبهٔ وزارت اولمشدر . سلطان مرادك الك زیاده مظهر اعتمادلری اولمغله حین فراغتلرنده برلکده مغنیسایه کتورمشلر ایدی . دفعهٔ ثانیه سلطنتلرنده دخی ینه مقام وزارتده استخدام ایلدیلر صکره‌لری اختیارلغندن ناشی تقاعد استدعا ایتملریله سلانیك سنجاغی ایله تقاعدلك ویرلمش وبوحال اوزره وفات ایتمشلردر . اینه‌کولده وسائر محللرده ودرسعادتده آثار خیریه‌سی چوقدر . مشهور کدك احمد پاشا دامادلری ایدی .

زغنوس پاشا ، رومی الاصل اولوب فاتح مرحومك شهزاده‌

اَنكلرنده حسن توجهنی قازانمش ایسه‌ده مشار الیهه سوء فكر القا ایتدیكندن مراد ثانینك تكرار جلوسلرنده قره‌سی‌یه تبعید ایدلمشدر.

لالا یورکج پاشا ، سلطان مرادك شهزاده‌لكنده لالاسی اولوب اماسیه و توقاد سنجاقلرینه نائل اولمش خدعه‌كار ودساس بر ذات ایدی كوزه كورینور فتوحاتی واردر .

قوجه‌قیاسی وقزل قوجه اوغللری وجانیك سنجاغنی حسن تدبیر ایله فتح ایتمشدر .

بلبان پاشا ، شجعان امرادندر. كلیبولیده خیرات بنا ایتمشدر .

سنان پاشا ، روم ایلی بكلربكی اولمش تدبیر وشجاعتی دیللرده داستاندر .

قاضی فضل الله پاشا ، اصلنده ككبوزه قاضیسی ایكن سلطان مراده طبیب اولمش سیاسی بر ذات ایدی . بالدفعات استانبول ایمپراطورینه سفارتله كوندرلمشدر. ككبوزه‌ده آثار خیریه‌سی واردر. تربه‌سی‌ده ككبوزه‌ده‌در .

پادشاه مشارالیهك دیكر امرای مشهوره‌سی دخی : مزید بك ، عیسی بك ، فیروز بك ، طغان بك ، محمود بك كبی هر بری وزارت درجه‌سنده صاحب احتشام ذواتدن عبارتدر .

مشاهیر علماء كرامدن محمدشمس الدین فناری ایله مولانا فخرالدین عجمی زمان مراد ثانیده مقام مشیخت اسلامیه‌یه شرف ویرمشلردر. بو زمانه قدر مقام افتا رسماً احداث اولنمامش اولدیغندن جدول مشیخت اسلامیه سلطان مراد ثانی دورندن ابتدا ایدر .

ابو الفتح سلطان محمد خان ثانی

شهزاده کوچك احمدك اعدامی . — محمد خان پدرینك خبر ارتحالنی مغنیساده آلیر آلماز سیر سریع ایله اون کون ایچنده ادرنه‌یه وصول بوله‌رق دفعهٔ ثانیه اوله‌رق جالس سریر سلطنت عثمانی اولمشلر و بو اثناده هنوز طفل شیرخوار اولان کوچك قرنداشلری اسفندیار قزندن متولد کوچك شهزاده احمدی غیرمعقول بر ملاحظه اوزرینه اورنوس زاده علی بکه بوغدرمشلردر .

سلطان محمدك ییلدیرم بایزیدك جنایتنی تجدید ایتمسی درلو درلو قیل وقاللره سببیت ویرمش ایدی. هرکسك آغزنده ییلدیرم بایزید یعقوب چلبی کبی بر داهیٔ جلادتدن اورکمکده حقی وار ایدی. فاتح بو معصومك نره‌سندن شبهه ایتدی کبی سوزلر دورانه باشلایه‌رق سلطان محمد عامه‌نك نظرنده بر قباحتلی کبی کورینمکه باشلامش ایدی. واقعا بو چرکین سیاست فاتحك دامن عصمتنی لکه‌لدی بوکا انضمام ایدن علی بکك اعدامی ، اسفندیار قزینك سرایدن اخراجی کبی بو جنایتی اتمام ایدن سوء اجراآتده او لکه‌یی سیلنمز بر حاله کتورمشدر .

بو کوچك چلبینك اعدامنه فاتحی سوق ایدن مطالعه کندیسنك باشده خلیل پاشا اولدیغی حالده وکلای موجوده‌دن مسلب الامنیه اولوب بونلرك خوف سیاست و انتقام ایله پدری وقعه‌سنه مشابه بر وقعه احداث ایده‌مامه‌لری ایچون خاندانده هیچ بر شهزاده موجود بولنمامسی اولدیغی اقوای مأمولدر .

قرمان اوغلی عصیانی . — هر فرصت زماننده حرکات غاصبانه یه قالقیشمق قرمان خاندانینك جبلت ردیئه‌سندن بولنمغله قرمان اوغلی ابراهیم بك بو کره سلطان مراد ثانینك ارتحالیله سلطان محمدك جلوسنی فرصت اتخاذ ایدرك بر کلاه قاپمق خلیـای خامی ایله کرمیـان و منتشـا و آیدین بکلری کبی مملکتـلری ممـالك عثمانیـه‌یه قاتیلمش اولان ملوك طوائفك بقیهٔ خاندانی ملك موروثلرینی استحصال املیـله قاندیروب

فاتح سلطان محمد خان

ممالك عثمانیه‌یه صالدیرمش وکویا اول مملکتلر اهالیسی کندی اوجاق زاده‌لرینی کورر کورمز اعلان عصیـان ایده‌جکلری فکرینی اول سرسریلره القا ایلمش ایدی . آنجق سلطان محمد کبی صغر سنی ایله برابر فلکك کرم وسردینی کورمش وهمت بلندانه‌سنی پدرینك حال حیاتنده آز برمدت ایچنده عالمه کوسترمش اولان برقهرمانك برطاقم درمه چاتمه ترکان دوکوتیسندن پرواسی اولمادیغنـدن همان اسحق

پاشایی آناطولی بکلربکلکی انضمامیله قرمان اوغلنك تأدیبنه مأموراً اوحوالی‌یه کوندرمشدر .

اسحق پاشانك قوهٔ مهیبه‌سی دیارقرمانده سطوت انداز اولور اولمز ابراهیم بك اجدادینك مسلکنه اقتفاءً طاش ایلنه قاچمش و بورادن برطاقم رجاجیلر کوندرمرك متذللانه بر صورتده پادشاهك مرحمت طمارلرینی تحریك ایده‌جك سوز و کدازده بولنه‌رق قباحتنی عفو ایتدرمکه موفق اولمشدر .

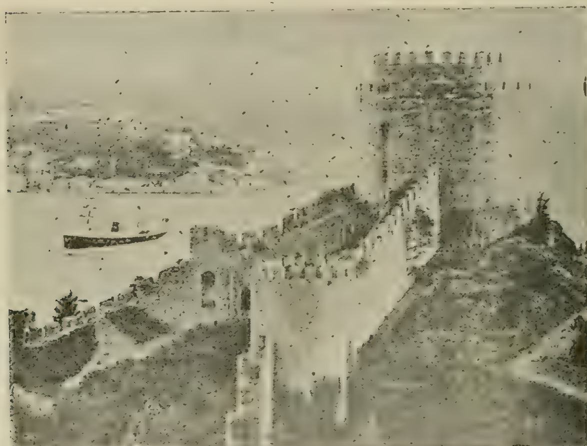
پادشاه حضرتلری بوسفیل عائله‌یی بعدما یاشاتمامق فکرنده‌ایدی ایسه‌ده استانبولی فتح ایتمك حقنده‌کی تصور شاهانه‌لرینه بناءً بوسفرده ایلك و صوك دفعه اولمق اوزره قرمانیلرك کتاب افساداتنه مسامحه قلمی چکمشلردر . آنجق بو آنه‌قدر آناطولی بکلربکیلری آنقره‌ده اوطوردقلری جهتله اورادن قرمان و آیدین و منتشا جهتلرینك ترصدی متعسر اولدیغندن دها یقین بولنان کوتاهیه بلده‌سی آناطولی بکلربکلرینك مقری اتخاذ قلنمشدر .

استانبولك فتحی مقدماتی . — استانبول شهری اشهر بلاد وامصار ولطافت آب وهوا جهتیله مغبوط جمله دیار بر بلدهٔ عظیم اولدیغندن ملل مختلفه واقوام متعدده طرفندن چوق دفعه‌لر تحت محاصره‌یه آلنمش وهله حقنده شرفصدور بیورلمش اولان حدیث شریفه مظهریت ایچون ملوك سالفهٔ اسلامیه طرفندن فتح وتسخیرینه درجهٔ نهایه‌ده چالیشیلمش ایدی .

سلطان محمد خانك بودقیقه‌لره وقوفی وپدرلری طرفندن ادارهٔ ملك وملت حقنده کندیلرینه براغیلان وصیتنامه‌نك برنجی بندینك

فتح قسطنطينيه‌یه دائر بولنمسی جهتیله همان ایلك اجراآتی استانبولك تسخیرینه حصر ایتمكی قورمشلر وتداركات حربیه‌یه كمال كرمی ایله باشلامشلردر .

قرمان سفرندن عودتده ادرنه‌یه كچمك اوزره كلیبولی قارشوسنه كلدكلرنده سفائن اعدانك بوغازی سد ایتمسی فاتحك استانبول حقنده اولان تصوراتی ایچون مكمل بر زمین احضار ایتمش اولدیغندن

روم ایلی حصاری

درحال استانبول بوغازینه توجه ایله ییلدرم بایزیدك اثر بناسی اولان آناطولی حصارندن قارشویه كچدیلر . و بوغازی الده ایتمك ایچون كوزلجه حصارك قارشوسنه روم‌ایلی حصاری نامیله غایت متین برقلعه بنا و بیوك چاپده طوپلر و ٤٠٠ قدر محافظ عسكر اقامه‌سیله اسباب مدافعه‌سنی اكمال ایلدیلر .

روایته کوره حصارك بناسی ایچون سلطان محمد خان ایمپراطوردن مساعده استحصالی طرزنده بر استمزاجده بولنمشلر ایمپراطور اولری کندیلرینه عائد اولمیوب جنویزلیلره متعلق اولدیغی زمینده بر جواب ویرمش پادشاه ده مادامکه سزه عائد تی یوقدر او حالده آنلردن استحصال مساعده ده لازم دکلدر دیه رك ایشه مباشرتله اوچ آیده ویا قرق کونده اتمام ایتدرمشلردر .

حصارك انشاسی ایمپراطوری تلاشه دوشورمش وشهرك عثمانلیلره کچه جکنه کسب قناعت ایتدرمش اولدیغندن اولجه اورخان چلبینك تزیید مخصصاتنه دائر اولان مطالبه سندن کاملاً فراغت ایتدیکی کبی ویره کلدیکی ویرکونك اوچ مثلنی ویرمکی ده تکلیف ایتمش ووکلایه ده آیروجه صور سائره ایله مراجعت ایتمش ایسه ده نه ایمپراطورك سوز وکذاری ونه ده وکلاسنك بو بابده درمیان ایتدیکی اعتراض واحترازی پادشاهی عزمندن واز کچیره مامشدر .

حاصلی شهریار اسکندر اقتدار اوسنه نك قیشنی ادرنه ده امرار ایتدی . بوزمانی بوش کچیرمیوب استانبول محاصره سنك استکماله اقتضا ایدن لوازمات حربیه ومهمات وسائر آلات وادواتك استحضاریله اوغراشمشدر .

سلطان محمد استانبولك صورت قطعیه ده ضبطنی ایوجه ذهننه قویمش اولدیغندن اسلافنك محاصره لرده کی خطالرینی و محاصره ایچون ایجاب ایدن هر بر نواقصی اتمامه چالیشیور ایدی . حتی قلعه نك پك قالین اولان سورلرینی ییقه جق طوپلر وشهرك ایچنی مقوس دانه لرله دوکه جك هاوانلر ایجاد وبو مخترعاتی بوغاز کسن قلعه سنده بر وندیك کمیسنی باطیرمق صورتیله تجربه ایتدردی .

طوپجیلقده اوربان اسمنده بر مجارلی سلطان محمده موجدانه خدمتده بولندی. اوربان ادرنه‌ده شمدی‌یه قدر مثلی کورلمامش صورتده غایت جسیم بر طوپ دوکدردی‌که بونك ایچون ۳۰۰ قنطار باقر صرف اولنمشدی بوطوپ ۱۲۰۰ قیه طاشدن دانه آتار واللی چفت مانده ایله حرکت ایدر وکونده آنجق یدی سکز دفعه‌دن زیاده آتیله‌مز ایدی .

بوندن بشقه برچوق‌ده مختلف چاپلرده طوپلر دوکدیرلدی ، سورلره چیقمق ، برجلره طرمانمق ایچون نردبانلر ، بدنلری تخریب ایچون قوچ باشلری کبی هردرلو لوازمات محاصره وجوده کتورلدی.

استانبولك یالکز قره طرفندن محاصره‌سی مقصدی تأمین ایتمز ایدی . بونك ایچون قوهٔ بحریه‌نك فوق العاده لزومی وار ایدی . سلطان محمد خان بوخصوصی دخی نظر دقته آله‌رق قوتلیجه بردونما تدارك واميراللغنی بالطه اوغلی سلیمان نامنده تجربه‌سز برکمسه‌یه‌ویرمش ایدی . حصارك اوست طرفنده‌کی بالطه لیمانی سلیمان بکك اسمنه منسوبدر .

بیوك طوپلر شباط ایچنده یوله چیقارلدیغی کبی ۸۵۷ تاریخنده حضرت پادشاه ۲۰۰ عسکرله‌یوله چیقدی واون درت کونده‌استانبولك پیشکاهنه واصل اوله‌رق شهری قوشاتدی .

اردونك قوتلی قسمی‌ایوبدن تا زیتون‌برونه قدر اولان‌اراضی‌یی اشغال ایتمش وطوپ قپو ایله اکری قپو آراسنه برقاچ بطاریه‌کوچك طوپلرله اوربانك اعمال ایتدیکی بیوك طوپك بری تعبیه ایدلمش ایدی . اولا کوچك طوپلرله متمادی سور دوکیله‌رك کوشه‌دیله‌جك وموخراً بیوك طوپ آتیله‌جق ایدی .

غلطه اولوقت جنویزلیلرده اولوب بونلرك ایمپراطوره معاونتلری طبیعی اولدیغندن احتیاطاً زغنوس پاشا باغی وشیشلی واوق میدانی تپه‌لرینی طوتمش ایدی . بشکطاش اوکنده طوران سفائن عثمانیه بحراً وقوعبولاجق معاونتی منع ایده‌جك ایدی .

گلهلم استانبولك حالنه ؛ ایمپراطورك قوهٔ موجوده‌سی قرق بیك راده‌سنده اولوب جنویزلیلرك معاونتنی دخی علاوه ایتملیدر . چونکه بونلر هرنه‌قدر عثمانلی اردوسنك لوازماتنی اکمال ایدییورلر ایسه‌ده کیجه‌لریده استانبول‌ایله معاونتدن کیری قالمیورلر ایدی . سرای بورنی ایله غلطه آراسنه غایت قالین بر زنجیر کریلمش اولدیغندن خلیج جهتی بردرجه‌یه قدر امین ایدی . حتی بونك ایچون خلیج جهتنده‌کی سورلر متانتدن خالی اولدقلری کبی مهمات و تحکیماتجه‌ده نقصان ایدی. ایمپراطور بوطرفدن امین اولدیغی ایچون قوتی قره طرفه ویرمش ایدی. ایمپراطورك بوخطاسنی حضرت پادشاه کشف ایدرك استانبوله کیرمك ایچون خلیج طرفنی انتخاب ایتمش وفقط معهود زنجیر سببیله دونمانی ادخاله موفق اوله‌مامشدر . سلطان محمد بو موانعه‌ده غلبه‌ده کوجلك چکمامشدر . طوله باغچه‌دن قزاقلر واسطه‌سیله قدرغه‌لری برکیجه عسکر قوتیله یوریته‌رك پانغالتیدن واوق میدانندن خلیجه ایندیرمشدر . بوکیفیت روملرك قوهٔ معنویه‌سنك مدهش صورتده انکسارینه سبب اولدی.

قره‌ده طوپلر ایشلیور سورده کدکلر آچیلیور ایدی . فقط کوندزین آچیلان کدکلری روملر کیجه‌لین صباحه قدر تعمیروترمیم ایتمکده قصور ایتمیورلر ایدی. بیوك طوپلرك بریسی اثنای انداختده پاطلامش وعامللی وخدامنی محو ایتمش ایدي . ونديكدن امداده کلان

استانبول محاصره پلانی

کیملری ایسه بالطبع اوغلی منع ایده‌مدیکندن بالذات پادشاه طرفندن ضرب ایله تأدیب اولندی .

محصورینك احوال روحیه‌سنه گلنجه بو مسئله پك قاریشیق بر حال تشکیل ایدییور ایدی . شرق ، غرب کلیسالرینك توحید تشبثاتی ایله افکار عمومیه ایکی‌یه آیرلمش وروملرله فرنکلر بیننده دخی منازعه باش کوسترمش اولدیغندن امر مدافعه خیلیدن خیلی‌یه کوشه‌مش ایدی . عثمانلیلرك اك دهشتلی صاعقه‌لری آندیران بومباردمانی ایسه آیریجه عقللری پریشان ایدن برحال ایدی .

بو آرالق خلق بیننده غرب کلیساسی علیهنده بر نفرت اویانمش وپاپاسلرك شابقه‌لرینی کورمکدن ایسه عثمانلیلرك صاریغنی کورمك اولادر کبی سوزلر و عثمانلیلر شهره کیره‌جکلر فقط آیاصوفیه‌یه کیره‌میه‌جکلر کبی کاهنانه کشفلر افواه ناسده دوران ایتمکه باشلامش ایدی .

بو اثناده عثمانلیلرك قوهٔ معنویه‌لرینی تقویه ایده‌جك بر کشف مهم ظهوره کلمشدر : مهماندار نبی جناب خالد بن زید (ر) ك استانبول جوارنده عازم دار بقا اولدیغی معلوم ایسه‌ده قبرینك محلی بیلنه‌مامکده ایکن اردوده بولنان مشایخ بایرامیه‌دن آق شمس الدین حضرتلری اومقام عالی‌یی کشف ایله تعیینه موفق اولمشدر . قبر جناب ابوبك بولنمسی استانبولك فتحی ایچون برمقدمه صورتنده تلقی ایدلمشدر .

محاصره‌نك دوام ایتدیکی مدتجه عثمانلی اوردوسنك کوستردیکی غیرت صوك درجه‌ده ایدی . استانبولك ثروتی وحقنده مروی اولان حدیث شریفه مظهریت ایچون برچوقده مشایخ وسائر خلقده عثمانلیلره التحاق ایدرك برلکده چالیشمقده ایدیلر . بری طرفنده

پادشاهك مبانی‌دن ماعدا كافهٔ اموال واشیاسی یغمایه مساعده‌سی محاصرلرك تزیید فعالیتنه سبب اولمش ایدی . نهایت محاصره‌نك اللی وچنجی كونی صباحلین یوریش امر اولندی. طوپ قپوایله اكری قپو آراسنده كدیكلر آچیلمش ایدی. وهجوم اوله‌جغی كیجه صباحه قدر حربه دوام اولنه‌رق محصورلره پرشلرك تعمیری ایچون وقت براقیلمامش ایدی .

عاقبت فرنكلرك تحت محافظه‌سنه مودوع اولان طوپ قپو سمتنده‌كی بربرجه برعزب دلاوری چیقه‌رق لوای عثمانی‌یی ركزایتمش وعسكرده یوریش ایدرك استانبوله كیرمشدر .

فرنكلرله استانبولك متموللری كمیلرله فرار ایتدیلر . شهری كمال جسارتله مدافعه‌یه چالیشان ایمپراطور دراقوزه شهرك ضبطنی كوردكده خائفانه و متلاشیانه اوته‌یه بری‌یه قوشمقده وبرخرستیان یوقیدركه بنی قتل ایتسون دیه‌رك نومیدانه طولاشمقده ایكن بربلوك عزب عسكرینه راست كلمش وایچلرندن بریسی ایمپراطور اولدیغنی طانیمیه‌رق قلنجله باشنی كسمشدر .

« بلدة طیبة هو « آخرون » كلمه‌لری تاریخ دوشوریلان فتح قسطنطینیه ۸۵۷ سنه‌سی سلطان محمدخان ثانی‌یه میسر اوله‌رق مشارالیهه فاتح عنوانی قزاندرمشدر .

شهر اوچ كون عسكره یغما ایتدیرلدی. بویغماده عساكر عثمانیه اول درجه ماله دسترس اولمشدركه شمدی‌یه قدر بونك امثالنه تصادف اولنمدیغنی تاریخلر یازمشلردر .

یغمامدتی بیتدكدنصكره حكومتك سیاستی باشلایه‌رق آزمدت ایچنده شهرك آسایشی اعاده اولندی .

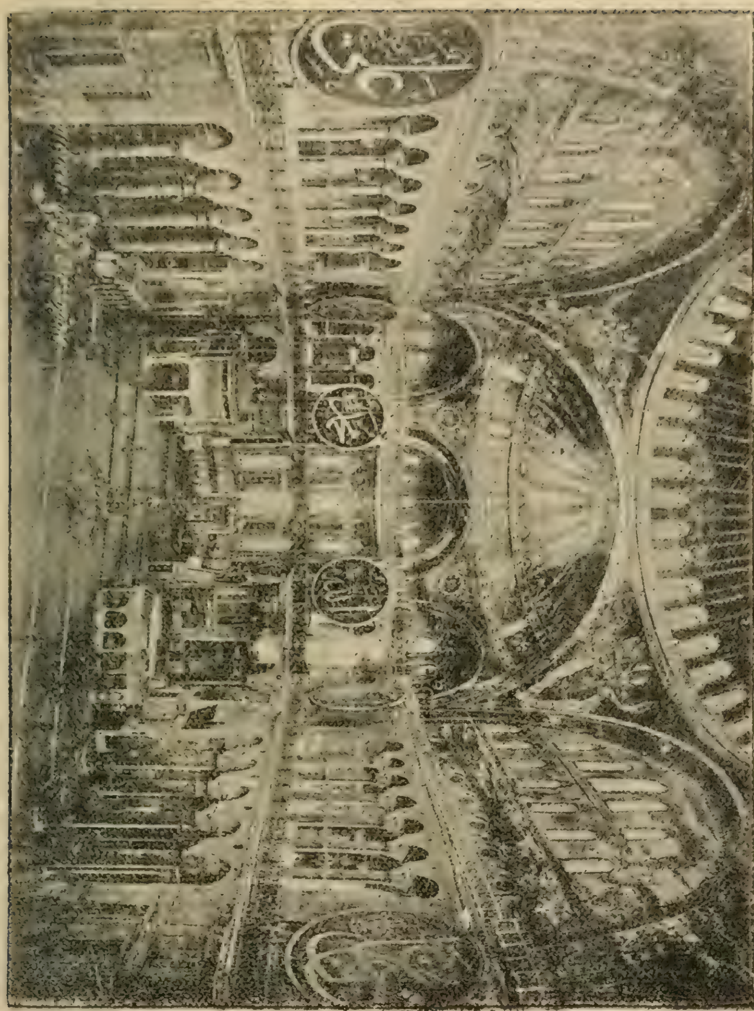

استانبول حوارنده بر محاربه

فاتح شهره دخول ایدرایمز ایلك ایشی عظمت واحتشامی دیللرده داستان اولان آیاصوفیه‌یی زیارتله اوراده ایكندی نمازینی جماعتله اذا ایتمك اولمشدر . اللهم اونه‌عظمتلی كون ونه‌درجه عندالٓهیده مقبوله كچن بر نماز ایدی . مظفر بر اردونك قوماندانی ، عصرلرجه شعشعهٔ اقبالی كوزلری قماشدیرمش اولان بر بلدهٔ عظیمه‌نك فاتحی ، غالب عسكریله مؤذنلرك الله اكبر ندالری ومشایخ ودرویشانك زمزمهٔ تكبیرلری آراسنده نمونه نمای جناب افلاق اولان آیاصوفیه معبدنده جناب حقه قارشو مدیون اولدقلری وظائف دینیه‌یی سربزمین سجدهٔ شكران اوله‌رق ایفا واجرا ایتمشلر وفاتحان اسلاف كبی باصدیغی یرلری خاك ایله یكسان ایتمیه‌رك ینه جناب اللهه قارشو وظیفهٔ دینیه اجرا اولنمق اوزره معبدی حال اصلیسیله جامعه تحویل بیورمشلردر . جبراً كردكاری شهرلری یاقوب ییقان ، اهالیسنی قتل عام ایدن جهانكیرلر فاتحك ملت مغلوبه‌یه قارشی بوكره كوستردیكی علو مرحمت ورأفت وعدالتی كوز اوكنه كتوره‌رك معاملات غدارانه‌لرندن اوتانملیدرلر .

فاتح استانبول خلقنه هیچ بر غالبك قیه‌مدیغی بر حریت وعدالت كوسترمشدر . راهب جنادیيوسی اهالینك انتخابیله ینه پطریقلكده ابقا وعلامت رسمیهٔ روحانیه اوله‌رق یدینه مرصع بر آلتون عصا وبعض امتیازات مذهبیه اعطا ایلدی‌كه بوسربستیٔ مذاهبی اورتودوقس كلیساسی بیزانس عصرنده بیله كوره‌مامشدر . وایمپراطور مقتولك مقتوللر میانده بولدیریلان جسدینی بر حكمداره لایق مراسم ایله دفن ایتدیرمشدر .

ایشته بو رأفت وعدالت سببیله‌درکه بیم جان ایله اطرافه طاغلمش

اولان استانبول سکنه‌سی بر بر ینه استانبوله عودته شتابان اولمش وفاتحك جناح عدالتنه التجایه قوشمشلردر .

فاتح استانبولی فتح ایدر ایتمز پای تخت اتخاذ ایتمکده عجله ایتمدی محافظلغنی قاریشدیران سلیمان بکه تفویض ایدرك ادرنه پای تختنه عودت ایلمشدر . ایشته استانبولك ایلك قاضیسی خضر بك وایلك حاکمی‌ده سلیمان بکدر .

شرق ایمپراطورلغی . — بوکا شرق ایمپراطورلغی دینلدیکی کبی بیزانس وروم ایمپراطورلغی دخی دیرلر . بو ایمپراطورلق رومانك اقساممندن ایکن قسطنطین شرقده یکی بر روما اوله‌رق استانبولی تأسیس ایتمش و بوکا اسمنی ویره‌رك قسطنطینیه دیدیرتمش ایدی .

غربی رومانك انقراضندن صکره شرق ایمپرطورلغی تمام بیك سنه‌دن زیاده یاشامشدر. شرق ایمپراطورلغنك بویله مدت مدیده یاشایه بیلمسی و باربارلرك هجوممندن مصونیتی آنلرك کذرکاهلرندن آیقری بولنمسی ایله طونه وبالقانلر کبی آشیلمسی کوج موانع طبعیه کیریسنده قالمه‌سیدر.

شرق ایمپراطورلغی ژوستینیانوس دورنده غربی رومانك انقراضی اوزرینه بالقان سنه جزیره‌سندن ماعدا ایتالیانك برقسمی ایله آسیا و اسپانیانك برپارچه‌سنه حاکم اولمشدی. فقط آسیا و آفریقاده‌کی ولایتلرینی محافظه‌یه موفق اوله‌میه‌رق آفریقایی واندالره و آسیایی ایرانیلره قایدیرمش وبالاخره استرداد ایتمش ایسه‌ده بوسفرده عربلر بورالری استیلا ایلمشلردر.

بیزانس ایمپراطورلری غرب ایمپراطورلرندن دها زیاده سفیه ایدیلر. بو سفاهت نتیجه‌سیدرکه ادارۀ داخلیه‌لری بر ایکی ایمپراطور مستثنا اولمق اوزره کاملاً مشوش وضعف قوای دولتی انتاج ایدن سرای مداخلاتی ایله مملودر. بوسببدن برچوق حکمدارلر نصب و خلع و اعدام اولنمشلر و یرلرینه آخر سلاله‌لردن دیکرلری کله‌رك یکی برسلاله تشکیل ایتمشلردر.

عصر میلادینك آلتنجی سنه‌سی بدایتنده کلان بیوك ژوتنیانوس برچوبان اوغلی اولدیغی حالده بیزانس تختنه صعودایدن ژوستینوسك یکنی بیوك ژوتنیانوس بیزانس تاریخنه رونق ویرمش و حسن اداره‌سیله دولتی مهم بر موقعه

ايصاله موفق اولمشدر. بونك موفقياتى سكره‌دن كوزلرينى چيقاردرق سورونديرمش و تسأله مجبور ايتمش اولديغى وزيرى بليزارده ارامليدر. بليزار جمله‌ن محاربه‌لرده مظفر اولمامش ايسه‌ده سياسى ايله حربك مضرتنى ازاله ايتمشدر. ايتاليانك اسپانيانك آفريقانك ضبطى بليزارك ويا خود بونك پيلانى نتيجه‌سى ايدى.

ژوستينيانوسك موفقيات خارجيه‌سى داخلده‌كى عجزيله مقايسه اولنه‌مزادر.

مذهب محاربه‌لرى يشيللرك ماويلرك رقابتى ايمپراطورلرك طرفنى قاچيرمغه‌لك بيوك سبب اولوب بومسئله ژوستينيانوسك خلعيله نتيجه‌لنمشدى. بليزارك همتيله ايمپراطور تكرار موقعنى اله ايتمك ايچون ٣٠ بيك آدمك قانى اوزرندن چكمكه مجبور اولمشدر.

ژوستينيانوسك قسطنطنيه‌ده آثارى چوقدر. الك مشهورى كنديسنه «بن سنى كچدم اى سليمان» ديديرته‌جك قدر غرور ويرن آياصوفيه معبديدر.

ايمپراطورلردن فوقا پك ظالم وپك غدار اولديغندن اهالى طرفندن قتل اولندى. هراقليوس آناطوليده عجملره غلبه‌سيله شهرت آلمشدر.

هراقليوسدن صكره رذالتلر عيوقه چيقمش ايدى. عربلرك آناطولى ايچنه و قسطنطنيه جوارلرينه قدر يايلدقلرى نظر اهميته آلنميه‌رق ايمپراطورلر هيپودرومده كورش ايدرلر. اكلنجه ايله وقت كچوريرلر ايدى.

ايلك عصر ميلادى‌يه طوغرى بيزانس انقراضه طوغرى ايلرويور ايدى. اقوام وحشيه طونه‌يى كچدكارى وروم ايليده يرلشدكارى جهتله بيزانس ايمپراطورلغنى ازعاجدن كيرى قالمامقده ايديلر. مع هذا آطه‌لر ايله آسيا و آفريقا عربلره كچه‌رك ايمپراطورلق خيليدن خيلى‌يه كوچلمش ايدى.

مذهب منازعه واختلافلرينك تسكين اولنديغى يوق ايدى. معبدلره رسم قويمق و قالديرمق ايچون ويريلان قرارلر اغتشاشى ارتديرمقدن بشقه برايشه‌يارامامشدر. شرقك حاله غربك استفاده‌سنى موجب اولديغندن پاپا طرفندن ويريلان قرار موجبنجه غرب كليساسى شرق كليساسندن آيرلمشدر.

شرق خرستيانلرينه اورتودوقس و غرب خرستيانلرينه قاتوليك (روم لاتين) دينلدى.

بونكله برابر برآرەلق زواله محكوم اولان شرق ايمپراطورلغنده اعادهٔ حيات امارەلرى كورنمش ايسه‌ده شبهه‌سز بوحال اولەجك برخسته‌نك اولوم ايلكى قبيلندن ايدى. چونكه بش عصر صكره سلچوقيلر آناطولى‌يه صارقمش و

قسطنطنیه‌یی تهدید ایتمکده بولنمش و اهل صلیب قسطنطنیه‌ده بر لاتین ایمپراطورلغی تأسیس ایدرك. ایمپراطورلری ازنیقه قاچرمش نهایت بیزانس حکومتنك براوجنده ظهور ایدن عثمانلی تورکاری یاواش یاواش بیزانس دولتنی ضبط ایدرك قوجه فاتح (١٤٥٣) ده اون بچق عصر قدر عمر سورمش اولان شرق روما ایمپراطورلغنك ادامهٔ حیاتنه خاتمه چکمشدر.

استانبولك فتحنك فوائدی. — روما غربی ایمپراطورلغنك باربارلرك هجومیله انقراضی ادوار تاریخیه‌نك برنجی وایکنجی دورینك حد فاصلی اولدیغی کبی قرون وسطی ایله قرن اخیرك فاصله‌سی اولان غرب ایمپراطورلغنك اضمحلالی ده دولت عثمانیه‌نك دور اقبالنك باشلانغجی اعتبار اولنمشدر.

فتح قسطنطنیه‌نك عثمانلی دولتنه بخش ایتدیکی فوائد مادیه‌نك بریسی‌ده دولتك ایمپراطورلق حالنه انقلابی واوروپا قطعه‌سنده‌کی استیلای عثمانینك تحت تأمینه آلنمسیدر. بوندن ماعدا بیزانس ایمپراطورلغنك اعادهٔ شوکتنه کویا عثمانلیلر مانع اولدیغندن هر دائم آسیاده واوروپاده دولت علیهنه ظهور ایدن فساد و محاربات ومجادلاتك مشوق ومحرکی ایمپراطورلر اولدیغندن بوموانع استانبولك فتحیله برطرف ایدلمشدر. بوندن بشقه استانبولك فاتحی حقنده‌کی حدیث شریفك حلمی، عثمانلیلر حقنده تجلی ایتدیکندن دولت عثمانیه دول اسلامیه آراسنده برموقع قدسی واستثنائی اکتساب ایتمش وکیفیت فتح جلیه‌لی دولت علیه‌نك مؤید من عندالله اولدیغی فکرینی قلوب اسلامیه‌یه یرلشدرمشدر.

اشبو فوائد معنویه‌نك علو درجاتنك آثاری صکره‌لری کندیسنی کوسترمش وخلافت اسلامیه‌نك سلطان سلیمه انتقال وتودیعنده

شبهه‌سز بوخصوص نظر مطالعه‌یه آلنمشدر .

استانبول محاصره‌لری . — محمود بلاد اولان بلدهٔ طیبهٔ قسطنطینیه اوته‌دنبری مال واقوامك انظار حرص وطمعنی جلب ایتمش اولدیغندن برچوق دفعه‌لر تحت محاصره‌یه آلنمش ایسه‌ده موقعنك بحر و بره ملاق اولمسی و سور و استحکاماتنك متانت و رصانتی جهتیله هیچ برملت بوشهر دلنشینی تسخیره موفق اوله‌مامشدر. نهایت حدیث جلیل نبوینك جناب فاتح حقنده تجلیسازاولمسی جهتیله (١٤٥٣) تاریخ میلادیسنه مصادف اولان (٨٥٧) سنهٔ هجریه‌سنده و اون آلتنجی محاصره‌سنده عثمانلی دولتنه انتقال ایلمشدر :

استانبولك باشلوجه محاصره‌لری بروجه زیر اقوام طرفندن وقوعه‌گلمشدر:

دفعه

٢ عاصی قوماندانلر طرفلرندن
٢ قیصرلر طرفندن
٥ اسلاولر طرفندن
١ آوار خاقانی طرفندن
١ اهل صلیب طرفندن
١ ایران شاهی طرفندن
٧ خلفای اسلامیه طرفلرندن
٥ عثمانلیلر طرفندن

فاتح سلطان محمدك استانبول فتحندن صکره‌کی وقایعی قرن اخیره عائددر. استانبولك فتحی یالکز عثمانلیلره اجرای تأثیر ایتمیوب عالم مدنیته آچیلان برشاهراه ترقینك‌ده باشلانغجیدر. چونکه‌ادوار تاریخیه‌نك قرن اخیرینی‌استقبال ایدن اختراعات و کشفیات امم موجوده ایچون یکی بردور سعادت تشکیل‌ایدر. بودورده پوصله ایجاد اولنه‌رق سفائن تجاریه ایچون مسافهٔ بعیده‌یه قدر کیده بیلمك چاره‌لری حاصل اولمش ، باروتك شیوع ایجادی ایله صنایع حربیه و اصول محاربه تبدلانه اوغرامش ، آمریقا قطعه‌سی کشف‌ایدیله‌رك ساحهٔ‌مساعیٔ بشریه توسع‌ایلمشدر. امید بورنی‌طریقی بولنه‌رق هندستانه واقصای شرقه‌کیدیله بیلمك امکانی حاصل اولوب عالم تجارت کسب وسعت ایلمشدر.

خليل پاشانك قتلى . — صدر اعظم خليل پاشا كه بالتوارث صدارته كلان جاندارلى سلاله‌سندندر . حضرت فاتح خلع واجلاسى مسئله‌سندنطولايى مومى اليهه كينلى ايسه‌ده اظهار ايتمز وقتلى ايچون دائما فرصت كوزه‌در ايدى . حالبوكه خليل پاشا فاتحك اركان دولتى ايچنده عقل ودرايت وفطانت ايله ممتاز بروزير اولوب فاتحك كندى حقنده‌كى غضبنى بيلديكندن موجب اتهام برحالده بولنمز ايدى . واويله برحال مطلقا باشينك كيتمسى ايچون الك كوچك بروسيله اوله‌جغنه واقف ايدى. خصماسى ايمپراطوردن رشوت آلديغنى، استانبولك فتحنى تأخيره چاليشديغنى پادشاهه سويلديلر ايسه‌ده بوسوزلرك اصلسز وغرضه مستند اولديغنى بيلديكندن خليل پاشايى قتله قيشه‌ميور ايدى . رشوت مسئله‌سنك اصلسزلغنى اثبات ايچون بويوك دليلدر زيرا اكر اويله بر شى موجود اولمش اولسه ايدى پادشاهك بونى بلا آمان قتل واعدام ايده‌جكى محقق ايدى . فتحى متعاقب خليل پاشا ايله اتباع ومتعلقاتى اخذ وحبس وجمله اموالى مصادره اولنه‌رق قرق كون صكره خليل پاشا اعدام اولنمشدر .

خليل پاشانك اعداميله حضرت فاتح قرنداش قاتلكنه برده صدر اعظم قاتلكنى علاوه ايتمش اولدى . فاتح استانبولى اعمار ايچون اطرافدن برچوق ارباب صنايع وحرفت كتوره‌رك استانبولده اسكان ايلدى .

غلطه . — غلطه مستقلاً جنويزليلرك اولوب بونلر پادشاه ايله مصالح اولمغله اثناى فتحده غلطه‌يه عثمانلى عسكرى آياق باصمامش شيشلى تپه‌لرينه بر اردو اقامه‌سيله احواللرى تحت ترصده

آلنمغله اکتفا اولنمش ایدی . آنجق شهر آلندقدن صکره مقتوللر میاننده جنویزلیلردن اجساد بولنمسی قوم مرقومکده نقض عهدینی اثبات ایتدیکندن تأدیب وتربیه ایدیله‌جکلری صره‌ده بونلر ایشه واقف اوله‌رق همان جزیه‌یی قبول ایدرك مظهر امن وامان اولمشلردر. بوجهتله غلطه استانبولك برپارچه‌سی اولمق اوزره فاتحك قبضهٔ تصرفنه ادخال قلنمشدر .

استانبولك فتحی اطراف حکمدارلرینه بیلدیرلمش اولمغله آنلر طرفلرندن دخی تبریکی متضمن وهدایای وافره‌یی حامل ایلچیلر ورود ایتدیلر وجمله‌سی برمعتاد اعزاز واکرام ایله تلطیف قلندیلر.

صربستانه سفری . — استانبول فتحنی متعاقب ملوك متجاوره اجرای تبریکات ایچون سفیرلر کوندردکلری صره‌ده صرب قرالی‌ده مجارلرك معاونتیله سلطان مراد ثانی زماننده صربستانه کچن سمندره قلعه‌سنك اعاده‌سی شرطیله تأیید مخادنت تکلیفنده بولنمغلغی سفیری واسطه‌سیله عرض ایتمش ایدی . حضرت فاتح ابا واجدادینك صربستاندن تسخیر ایتدکلری حالده بوکره صربلو یدینه کچمش اولان قلاع یالکز سمندره‌یه منحصر اولمیوب دها برخیلی قلعه‌لر موجود اولدیغنی وبونلر کاملاً اعاده ایدلمدکجه قناعتیاب اولمیه‌جغنی سفیره اکلاتمغله قرال مطالب واقعه‌یی قبول ایتمامش وبعض مرتبه تجاوزاته قیام ایلمش ایدی .

صرب قرالك بومعامله‌سی پادشاهی صوك درجه‌ده اغضاب ایتدیکندن اردونك تجمعنی بکلمیوب قوهٔ موجوده‌سیله قرالك خزینه واموال واشیاسنی صاقلادیغی اوستروبجه قلعه‌سنه هجوم ایله قلعه‌یی وخزائن

موجوده‌یی ضبط ایلمشدر . صرب قرالی پادشاهك هدف عزیمتنی سمندره قلعه‌سی اوله‌رق کشف ایتدیکندن ذیقیمت اشیاسیله خزینه‌سنی اوستروبجه قلعه‌سنه وضع ایله بوسنه‌یه فرار ایتمشدی .

فاتح حضرتلری اورادن برقاچ قلعه‌لر آلدقدنصکره سوق ایتدیکی آقنجیلر واسطه‌سیله صربستانی باشدن باشه یغما ایتدرمش وبعده ادرنه‌یه عودت ایلمشدر . بو اثناده اینوس ایله طاشوس اطه‌سی دخی الده ایدلدی .

صرب سفرلری . — صرب قرالی ژورژ برانقوویچ که بزم تاریخلر بوکا وبیلیق اوغلی دیرلر . سنوی (٣٠) بیك دوقه آلتونی ویرمك اوزره پادشاهه دخالت ایتمش ایدی . مدت مرورنده وفاتی وبراز صکره خلفی لازار اوغلنك فوتی صربستانی میراث مناقشه‌سنه دوشوردیکندن (٨٦٣) حضرت پادشاه بومسئله‌یی قلنج ایله حله لزوم کورمشدر . بوسفرکی حرکت همایونده بلغرادن ماعدا بتون صربستانی آوردهٔ قبضهٔ تسخیر ایدرك صربستان ولایات عثمانیه‌صره‌سنه کچیرلمش ویالکز بلغراد مجارستان اداره‌سنده قالمشدر .

بلغراد سفری . — سرحد شمالینك اك متین ومستحکم برنقطهٔ عسکریه‌سی اولان بلغراد قلعه‌سنك الده بولنمسی مجارستان وصربستانه اجرا اولنه‌جق حرکات عسکریه ایچون برنقطهٔ استناد تشکیل ایده‌جکنه‌بناءً حضرت فاتح (٨٦٠) بهارنده بلغراد سفری نامیله یوله چیقمش و آلاجه حصارده دوکدردیکی طوپلری اینجه دونمایه تحمیلاً بلغراد اوزرینه یوریمش ایدی .

اردوی عثمانی بلغرادی قره‌دن ونهردن تحت محاصره‌یه آله‌رق

حتى دلاوران عثمانيه‌نك برقسمی‌ده قلعه‌یه داخل اولديسه‌ده (٨٦٣) پاپانك تشويقی ايله هونيادك برصليب اردوسيله ورودی‌ودونمازك احراقی اردوی عثمانينك انهزامنی وفاتحك مجروحيتنی انتاج ايلمشدر. مورخلر اسباب هزيمت اوله‌رق قره‌جه پاشانك رأينك نظر مطالعه‌يه آلنمامسنی بيان ايديورلر. قره‌جه پاشا بلغرادك قارشوسنده‌كی اطه‌يه عسكر اخراجيله اوراسنك تحكيمنی رأی ايتمش ايدی. بوهزيمتده يكرمی‌بی متجاوز عسكر شهيد وبالجمله طوپ ومهمات ايادیٔ دشمنه كچدی.

موره سفری. — فاتح استانبولی آلدقدنصكره‌روم فراريلری موره‌يه كيدرك اوراده بر روم حكومتی تأسيسنه چالشدقلری اكلاشيلديغندن وبوحال ايسه فاتح كبی برجهانكير پادشاهك ايشنه الويرمديكندن (٨٦٢) ده موره‌يه سفر اعلان اولنمشدر. موكب پادشاهی سيروز ويكی شهر طريقيله موره قطعه‌سنه دخول ايدر ايتمز ذاتاً فاتحك صيت سطوتندن كوزلری ييلمش اولان روملر مقاومت ايده‌ميه‌رك كذركاه پادشاهيده بولنان قلعه‌لر بربربر عرض تسليت ايتمك صورتيله موره قطعه‌سی بلامزاحم داخل سلك ملك عثمانی قلنمشدر.

پادشاهك ونديك حقنده‌كی پيلانی قطعی اولوب صرب ايشلرينه مداخله ايدن بوسنه قرالينك تأديبی وونديك جمهوريتنك دخی تهديدی ديمك اولديغندن صدر اعظم محمود پاشا قوماندا‌سيله بوسنه‌يه سوق اولنان اردو بوسنه قرالنی اسير ومجارلری اورادن دفعه موفق اولمشدر.

اسكندر بك. — مراد ثانی زماندنبری موجود اولان ارناودلق

مسئله‌سی فاتح زماننده دخی موجودیتنی کوستریور ایدی . ارناودلغه کیدن سردارلر حقیله برایش کوره‌مدیکندن اسکندر ارناودلقده دال بوداق صالیویرمش اولمغله فاتح بالذات آرناودلغه سفره لزوم کورمشدر . . بونکله برابر فاتح حضرتلری دخی اسکندری تأدیبه موفق اوله‌مامشدر . پادشاهك آقچه حصاری محاصره‌سی اوزرینه اسکندر بك مردیتا طاغلرینه قاچدی وارادن چیقاردیغی چته‌لرله اوردونك احمال واثقالی اوزرینه دوشه‌ك عثمانلی اوردوسنی اتعاب ایدییور ایدی . بوکشمکش اسکندرك وفاتنه قدر دوام ایتمش ووفاتنده ارناودلق قسماً دولتده وقسماً ده وندیك ودبره قبائلی آراسنده تقسیم اولنمشدر .

اماصره‌نك تسخیری . — حضرت فاتح قوهٔ بریه‌سنی درجهٔ تکامله ایصال ایتدیکی کبی بحریه‌سنی دخی تقویه‌یه لزوم کوردیکی جهتله قوتلی بر دونما احضار ایدرك بحر سیاه وبحر سفیدده واقع سواحل وجزائری جنویز ووندیکلیلرك الندن آلمشدر .

ایشته قره دکزك اماصره ساحلنده کائن جنویزلیلری براً وبحراً محاصره ایله قلعه‌یی تسلیمه مجبور ایلدی . آماسیه‌نك اهالیسی استانبوله وافلغان اهالیسیده اماصره‌یه نقل ایدلمشدر .

آق دکزده دخی مدللی واغریبوز وطاشوس کبی وندیکه تابع اطه‌لری دونمای عثمانی تحت اطاعته ادخال ایلدی .

سینوبك تسخیری . — آناطولیده‌کی طوائف ملوك کاملاً اورته‌دن قالدیرلدیغی حالده یالکز قرمان اوغلی ایله سینوب حوالیسنده اسفندیار اوغللری قالمش ایدی. حالبوکه بو حکومتلر فاتحك چیزدیکی خریطهٔ سیاست داخلنده قالدقلرندن شمدی‌یه قدر حقلرنده‌کی مسامحه‌یه

نهایت ویرلمك زمانی کلمش وبلکه ده کچکمش ایدی .

اسفندیار اوغلی اسماعیل بك ظاهر حالده مطاوعت کوستریر ایسه ده معناً سلطنت سنیه نك اعداسی اولان قرمان اوغللریله خفیاً اتفاق وممالك عثمانیه یه تجاوز مسئله سنده آنلرله اتحاد ایتمکدن خالی قالمدیغندن رفع وازاله سیله ملکنك الندن آلنمسی پادشاه دقیقه دان حضرتلرینك جمله ٔ امالندن ایدی . بونك ایچون صدراعظم محمود پاشا مأمور اوله رق قوهٔ موجوده سیله آناطولی یه کچدی ومدانیه ده پادشاهه ملاقی اولوب برلکده طربزون سفری اشاعه سیله سینوب اوزرینه یوریدیلر دونما دخی بحراً سینوب لیمانه کیررك شهری آبلوقه تحتنه آلدی .

اسماعیل بك طربزون سفری نامی تحتنده کیزلنان بو حرکات عسکریه نك علیهنده اولدیغنی حس ایدرك سینوبی تسلیمه مجبور اولمشدر .

بونك اوزرینه حضرت فاتح دیار اسفندیار والیلکنه درکاه همایونده بولنان اسماعیل بکك قرنداشی قزل احمد بکی تعیین واسماعیل بکه ملوکانه صورتده معامله ایدرك بروسه یکی شهر ایله اینه کول ویار حصار محصولاتنی مدار معیشت اولمق اوزره احسان بیورمشدر . بو وقعه سببیله آناطولیده مدت مدیده دن بری مستقل برصورتده اجرای حکومت ایدن اسفندیار زاده لرك استقلالیتنه نهایت ویریله رك ممالك اسفندیار ولایات عثمانیه صره سنه ادخال اولنمشدر .

حسن طویل، ممالك عثمانیه‌یه تجاوزی [*]

آناطولینك شرقنده آق‌قیونلی یاخود دولت بایندریه حکمداری اوزون حسن بر آرالق یاوری بخت وطالع ایله کردستان و ایران قطعه‌لرینه مالك اولمش وطربزون حکمداری ژان قومننك قیزینی تزوج ایله اکتساب ایلدیکی صهریتدن قوت بوله‌رق ممالك شاهانه‌یه تجاوز ایلمش ایدی. حسن طویل تسلطاتنه قیویلحصارك ضبطیله باشلادی. حصار حاکمی حسین‌بك آوده ایکن اوزون حسنك آدملری طرفندن دردست ایدیله‌رك قلعه‌یی اوسایه‌ده اله کچیرمش ایدی. ملکندن بر قبضه طوپراغك بیله یادایللره کچمسنه قطعیاً رضا ویرمیان جناب فاتح بو خبری آلور آلماز بر آتشپارهٔ جلادت کسیله‌رك حسنك حدینی بیلدرمکه قرار ویرمش واوجه قویلحصاری محاصره ایتمك اوزره حمزه بکی قوهٔ کافیه ایله اوحوالی‌یه کوندرمشدر.

[*] آق‌قیونلر حکومتی که بونلره دولت بایندریه دخی دینور. دارالملکاری دیار بکر ایدی. و ابتدالری بهاءالدین قره عثماندر. بونلرك نسبی اوغور خانه منتهی اولور. بایندر آنك حفیدی اولمقله بوطائفه اکا نسبت اولنمشلردر. موسی الیه قره ایلك دیرلر ایدی. بغایت بهادر آدم اولوب بیوك قرنداشی احمد عشیرت بکی اولمغله عثمان آنك خدمتنده اولوب قره‌قیونلی و سائر دشمنلریله وقوعه کلان مساعیٔ جمیله‌سی ظهوره کلدی. و (۳۰۰) قدر معرکه‌ده سربازلقلر ایلدی. فلاجرم عشیرت خلق آنك طرفنه زیاده میل ایتملریله قرنداشلری احمد و پیر علی آکا حسد ایدرك حبس ایلدیلر. بواثناده قره یوسف آغر عسکرله کلوب آنلری منهزم ایتمکله عشیرت اختیارلری عثمانك اتلافی ایچون الحاح وابرام ایلدیلر. احمد بك فتنه خوفندن ضروری بونی اطلاق و دشمن اوزرینه کوندرمش ایدی.
عثمان واروب یوسفی بوزدی و قره قیونلیدن اخذ انتقام ایلدی. فلاجرم

حمزه بك قلعه‌یی تخلیصه موفق اوله‌مامقله برابر اوزون حسن توابعندن خیلیجه ترکمن قیرمش و برچوق قرای تخریب ایلمشدر. حسن ده بالمقابله ممالك عثمانیه‌یه خیلیجه خسارت ایقاع ایلدی .

بونك اوزرینه حضرت فاتح سینوبدن حرکتله قیونلیحصار قلعه‌سی اوکنده آتنك دیزکینی چکدی. و اردوی عثمانینك ورودی اطرافه دهشت صالدی ایسه‌ده اوزون حسن شهریار ظفرشعارك قارشوسنه چیقمغه جسارت ایده‌مدیکندن صرب طاغلره فراره مجبور اولمشدر .

قرنداشلرینك حسدی ازدیاد بولمغله عثمان باشلرندن صاوشه‌رق سیواسده حکمران اولان قاضی برهان الدینك نزدینه دخالت ایلدی . و ایش کذارلغی وفرط جسارتی حسبیله آنك یاننده اعتبار بولدی .

قاضی برهانك همشیره‌سی اوغلی شیخ مؤید برآره‌لق عصیان ایتمکله اوزرینه واریلوب عثمانك سعی و همتیله قپانمش اولدیغی قیصریه قلعه‌سی استیماناً آلندی ایسه‌ده قاضی مؤیدی غدراً قتل ایتدیکندن عثمان بوخصوصدن طولایی روکردان اوله‌رق آلتی یوز قدر اتباعیله دیوریکی‌یه طوغری کیتدی .

برهان الدین عثمانك بوحرکاتندن متوحش اوله‌رق قوهٔ کلیه‌ایله تعقیب ایدرك یوکا یتشدی . و ایدیلان محاربه‌ده عثمانك جزئی عسکری قاضینك قوهٔ کلیه‌سنه غالب کلمکله سیواسلیلر طاغیلمش و بومیانده قاضی برهانده تلف اولمشدر.

بونك اوزرینه عثمان قاضیء مقتولك اکثر بلادینه استیلا ایلدی . بعده روم حدودنده اولان قره تاتارکه قرق بیك چادردن مرکب برمضرتلی طائفه‌ایدیلر. اوزرینه قصد ایتملری ایله قارشو واروب آنلری دخی بوزدی . بعده سیواس قلعه‌سنی محاصره ایلدیکی اثناده ییلدیرم خان طرفندن ولد ارجمندلری سلیمان چلبی عسکر جرار ایله سیواسی تسخیری قصدینه کلملری ایله عثمان بك مقاومتدن اظهار عجز ایدرك محاصره‌یی برطرفه براقه‌رق صاوشدی . وقره‌قیونلیلر ایله بینلرنده عداوت اکیده وار ایکن ناچار واروب ارزنجان حاکمی طرفنه التجا ایلدی .

حسن سطوت پادشاهیدن لرزان اولمغله برابر عمرازده‌سی خورشید بکی اردویی باصمغه مامور ایتمش واول نادان‌ده باصقین اجرا ایده‌یم دیرکن کندیسنی چرخه‌ده اولان کدك احمد پاشا فرقه‌سنه احاطه ایتدیرك برچوق تلفات ویردکدنصکره کوجحال ایله جانی قورتاره بیلمشدر .

حسن بونك اوزرینه مقابله‌دن نا امید اولدیغندن طلب عفو رجاسنه دوشوب والده‌سی ساره خاتونی نزد پادشاهی‌یه کوندردی. ذاتاً بو اثناده قلعه دخی تسخیر اولندیغندن حضرت فاتح حسنك استدعاسنه مساعده ایتمش وطوغریجه طربزون اوزرینه یوریمشدر .

عثمان بوراده دخی اکرام واعتبار کورمش وتیمورك ظهورنده واروب خدمتنه دخالت ایلمشدر.

عثمان جنکاور و شجیع برآدم اولدیغندن تیمورك کوزینه کیرمش و روم و شامده برچوق معرکه‌لرده ابراز جسارت ایلمش اولمغله دائما تیمور بونی چرخه‌یه تعیین ایدر ایدی .

عاقبت تیمور بونی دیار بکره والی تعیین ایتمش اولدیغندن واروب مملکتی ضبط و مخالفلری طرد و تبعید ایلمشدر.

تیمورك هلاکندنصکره قره یوسف مصر حبسندن قورتیلوب ماردین حاکمی ایله تعاضد و عسکر جمع ایدرك کلدیلر. عثمان بونلره مقابله ایلدی . یکرمی کون مقاتله‌دنصکره مصالحه اولدیلر. بعده یوسف ابوبکر بن میرانشاه محاربه‌سنه کیتمکله انتهاز فرصت ایدوب ماردین اوزرینه واردی . بوراسنی مقدماده تیمورك امریله محاصره ایتمش ایدی . جوسق نام محله ورودنده حاکم ماردین آنك مقابله‌سنه چیقدی . براستادمنجمی اولوب آنی منع وتحذیر ایتمش ایکن اصغا ایتمدی . محکم دوکوشوب بالآخره ماردین عسکری هزیمته دوچار اولدیلر.

عثمان بکك براوغلی اثنای معرکه‌ده تلف اولمش ایدی . بونك انتقامنی آلمق ایچون بك چوق کیمسه‌یی قتل ایتمشدر. آنجق ماردین قلعه‌سی محکم اولمغله بونی آلمغه موفق اوله‌مدیسه‌ده رهایی قبضهٔ تسخیره کچورمشدر .

طربزونده امپراطورلغنك ضبطی . — حضرت پادشاه طربزون اوزرینه حركتلرنده اوزون حسنك والده‌سی ساره خاتونی‌ده برابر كتورمش ایدی . اردوی عثمانینك كذركاهی صرب وعارضه‌لی اولمغله حضرت فاتح اكثری طاغلری یایان اوله‌رق آشمغه مجبور اولمشلر ایدی. بوحالی كمال حیرتله مشاهده‌ایدن ساره خاتون پادشاهه : «طربزون قلعه‌سی یوقدر زحمته دكمز» دیدیكنده همان شهریار عدوشكار حضرتلری: «شاه آنا دوشمزه تحمیل اولنان سلطنتك حقنی ادایه مجبورز» دییه مقابله ایتمشلردر . حضرت فاتح ساره خاتونی والده مقامنده طوتار و آنكله مصاحبتدن محظوظ اولدقلرندن دائما مومی الیهایه شاه آنا دیو خطاب ایدرلر ایدی .

برمدت صكره قره یوسف فوت و اوغلی اسكندر دخی آق قیونلیلر ایله اولان ماجرای موروثه‌لرینی درپیش ایدوب عثمان بك ایله حرب و قتالدن خالی قالمامشدر.

عثمان بك اسكندر ایله وقوعه كلان محاربه‌لرك برنده فوت اولدقده یرینه اوغلی علی بك جانشین اولدی . علی حسن حركتیله تركمنلره كندیسنی سودیرمش اولدیغندن جماعت بوكا منقاد اولدیلر.

برمدت مرورنده شقاق و مخالفت اوزره اولان قرنداشی حمزه جرائمنی عفو ایتدیرمك ایچون حضورینه كلدكده مظهرعفواولدی وبرادری طرفندن تركمن پراكنده‌لرینك ماردین اطرافنه اسكانه مأمور ایدلدی . حمزه بوسببدن كسب قوت ایدرك قرنداشنه عصیان و اكثر ممالكنه استیلا ایتمشدر.

شویله علی بك بومقاومته مقتدر اوله‌مدیغندن ایكی اوغلنی امداد طلبی ایچون مصر ملكنه كوندردی . وكندیسی دخی خداوندكار غازی حضرتلرینك دركاهنه التجا ایلدی . مصردن اللی بیك سواری امداد ویریلوب حمزه‌یی طرد ایتدیلر. علی بك دخی رومدن كله‌رك ولایتنی ضبط ایتمشكن ناكاه مصرده‌ملك اشرافنك فوتی خبری ایریشمكله آتلولر طورمیوب كیرویه كیتدیلر. پس حمزه

طربزون قلعه‌سی اوکنه‌وارلدی. دونتماده سینوب اوکندن بورایه کلمش ایدی . قلعه براً وبحراً تحت محاصره‌یه آلندی . ساره خاتون ایله ایمپراطورك مناسبتی اولدیغندن ایمپراطور بوبابده شفاعت ایتمسی ایچون مومی‌الیهایه مراجعت ایتمش ایسه‌ده نزد پادشاهیده شفاعتنك تأثیری اولمدیغندن عاقبت ژان قومنن طربزونی پادشاهه تسلیمه مجبور اولمشدر .

فاتح قرال ایله عائله‌سنی استانبوله نقل و مملکتی خراجه ربط و اراضی‌یی اهل تیمار و ارباب زعامته توزیع ایتدکدن و طربزون خزینه‌سنده‌کی اموالی ساره خاتونه ویردکدن صکره پای‌تخته مظفراً عودت بیوردیلر .

تکرار مزجه بولوب علی بکی طرد ومملکتی ضبط ایلدی .

علی بك سلطان مصر طرفنه واروب آنده قالدی ، اوغللری‌ده پراکنده اولدیلر. بعده آنلردن جهانکیر میرزا ملك مصرك معاونتی ایله بدری ملکنك برمقدارینه ظفر بولوب حمزه ایله کشاکش اوزره برمدت کچیندیلر. صکره‌علی بك مصردن عودتنده یولده وفات و درعقب حمزه‌دخی دیاربکرده‌ارتحال‌ایتمکین آق قیونلی حکومتنه علی بکك اوغلی جهانکیر میرزا تعیین اولدی .

جهانکیر میرزا متفرق اولان قبائلی جمع ایدرك امور ملکه برمقدار نظام ویردی. وینه قره قیونلی ایله اسکیدن‌جاری‌اولدیغی‌اوزره وافر معرکه‌لره‌کچدی. صکره‌لری آره‌لرنده صلحه قرار ویریلوب برمقدار آسوده اولدیلر . درعقب برادری حسن بك ایله بوزیشوب برتقریب ایله عملری قاسم بك دخی باش چکدی . و پیر علی اوغلی قلنج ارسلان دخی ارزنجانده شقاقه قیام ایلدی .

حسن بك بونلرك دفعنه کمر بند اهتمام اولوب باشنه بربلوك بهادر یکیتلری جمع وابتدا قاسم بکی قاچیروب‌دواب ومواشیسنی و حرمنی وصکره ینه کندیسنه ایصال ایلدی . صکره‌ده قلنج ارسلان اوزرینه واروب یولده اوغلنه راست کلدی . وهمان بونی اسیر و بعده ارزنجانی محاصره و اطرافنی تخریب ایلدی. وبونی متعاقب کردستانه واروب امرای اکراد بوکا اطاعت ایتدیلر.

طربزون ایله دیار اسفندیارك ضبطیله آناطولی قطعه‌سنده طوائف ملوك مسئله‌سنه نهایت ویرلمش ویالکز دولتك اسکی دشمنی وسلطنتك دائمی رقیبی اولان قرمان اوغللری قالمش ایدی که بو اوجاغك ده فاتح حضرتلرینك سطوت قهرمانیسیله رفع و الغاسی آشاغیده ذکر اولنه‌جقدر .

افلاقه سفر . — افلاق ویوداسی اولان ولادکه بوکا قازیقلی ویوودا دیرلر پك وحشی وظالم بر خبیث ایدی . روم‌ایلی محافظه‌سنه مأمور اولان اسحاق پاشا طرفندن عثمانلیلره تعدیاتی اخبار ایدلدیکندن درجهٔ اطاعتی اکلاشیلمق اوزره پای‌تخته جلبنه قرار ویرلدکده بعض اعذار واهیه سرد ایدرك کلمامش ولاجل المحافظه افلاقه کوندریلان حمزه پاشا ایله بشبیك قدر عساکر عثمانیه‌یی بغتةً باصوب قازیغه اورمش ایدی .

بو اثناده جهانکیر میرزا دیاربکری خالی براقوب کندیسی بیلاقه چکمش ایدی . بوخبری ایشتدکده آغیرلغنی عشیرتی ایله کاح قوینده براقدی . و کندیسی برمقدار منتخب عسکرله جریده ایلغار ایلیوب شهره یاقلاشدقده تبدیل قیافتله بش نفر بهادرلری مستصحباً دیاربکره واردی . و قپوجیلری قتل ایتدی . برازصکره عسکری ایریشمکله شهری ضبط ایلدیلر .

جهانکیر بوخبری آلور آلماز ماردین قلعه‌سنه قپانه‌رق آنکله اکتفا ایلدی .

ایشته اوزون حسن دیو تاریخ عثمانیده مذکور اولان حسن بایندری بو حسن بکدرکه باباسی علی بك بن قره عثمان بایندری در .

حسن بك (٨٥٧) تاریخنده آمد (دیار بکر) شهرنده مسندنشین حکومت اولدیغی زمان قرنداشلری جهانکیر ایله دیکرلرینك رهاده عقدجمعیت ایتدکلرینی استماع ایتمکله همان اوزرلرینه واروب رهایی ضبط و حیواناتنی سورمش وبونلری ماردینه قپاتمغه مجبور ایلمش ایدی .

حسن بك ماردینی دخی محاصره ایتمش ایکن والده‌لرینك توسطی اوزرینه

بو خبر دهشت اثر پادشاه جلادتشعارك (٨٦٦) افلاق اوزرینه حركتنی انتاج ایتمكله اولاً محمود پاشا قوماندا سیله اردونك طلیعه‌سی ومتعاقباً موكب پادشاهی كشور افلاقه دهشت انداز اولمش ومملكته آقینجی فرقه‌لری صالیویریله‌رك باشدن باشه دیار افلاق تالان ایتدیرلمشدر. پادشاهك سطوتندن اورمانلرده صاقلانمش اولان لعین اردویی باصمغه تشبث ایتدیكی حالده كرفتار هزیمت اولمغله مجارستانه طوغری فرار ایله تخلیص جانه شتابان اولدی.

پای تختنه چكلمشدر. برمدت صكره حسن بك قره‌قیونلیلره تابع ارضروم و بایبورت جوارینی غارت ایتمش و ارزنجانی تحت محاصره‌یه آلمش ایسه‌ده ضبطنه موفق اوله‌مامشدر.

حسن بك ارزنجانی اثنای محاصره‌ده آتدن دوشه‌رك بر آیاغی قیرلمش ایدی.

حسن بكك خسته‌لغی اثناسنده برادری جهانكیر عصیان ایله دیاربكرك اطرافنی غارات و تخریب ایلمكله حسن بك خسته‌لقدن شفایاب اولدقده جهانكیر قرنداشندن خوفاً عراقده قره‌یوسف‌اوغلی جهانشاه میرزایه دخالته قرار ویردی ایسه‌ده حسن بك قرنداشنك دشمنلرینه دخالتنه راضی اولمیه‌رق صلحه قرار ویردی. فقط جهانكیر تك طورمدیغندن بالدفعات بینلرنده قتال وقوعبولمش و عاقبت جهانكیر میرزا جهانشاه نزدینه قاچمشدر.

حسن بك ارزنجانده جهانشاه طرفندن والی اولوب عربشاهی طرد ایتدكدن صكره خراسانی ضمیمهٔ ممالك ایتمش وعودتنده ینه عصیان ایدن جهانكیری ماردینده محاصره ایلمش ایدی. جهانكیر جهانشاهدن استمداد ایتمكله مومی الیه بوكا رستم خان وعلی بك اسملرنده‌كی سردارلرله قوهٔ كلیه ارسال ایتمش ایسه‌ده حسن بك بونلریده بوزوب رستمی و علی بكی اسیر ایلمشدر. بعده حسن بك ماردینده قرنداشی جهانكیری محاصره ایله قلعه‌نك ضبطنی قوهٔ قریبه‌یه كتورمكله ینه والده‌سی ساره خاتونك شفاعتی اوزرینه جرمنی باغشلامشدر.

(٨٦١) تاریخندنصكره حسن بكك عز و شانی ازدیاد بولوب حدود شام ویرومده اولان امرا و حكام كندیسنه عرض اطاعت ایتمشلردر.

افلاق قطعه‌سی بر خرابه زاره چویرلدیکدنصکره فراری ویوودانك یرینه برادری ولاد افلاقه ویوودا تعیین اولنمشدر .

قرمان اوجاغنك الغاسی . — قرمان اوغلی ابراهیم بکك وقوع وفاتیله اوغللرندن اسحق بك اوزون حسنه ودیکرلری درکاه پادشاهی‌یه التجا ایتمشلر وحسن طویل اسحق بکی عساکر کایه ترفیقیله قرمان تختنه اجلاس ایلمش ایدی .

اسحق بك مقامنده طوره‌میه‌جغنی روش حالدن استدلال ایدرك بعض تکالیفی نزد فاتحده قرین قبول اوله‌مدیغندن بر احمد بك طرف پادشاهیدن بالاقتدار قرمان بکلکنه اقعاد اولنمشدی .

حسن بك دیاربکره عودتنده قره قیونلی امراسندن تحت اسارتنده بولنانلری اطلاق ایدرك جهانشاه نزدینه کوندرمشدر.

(۸٦٤) حسن بك حصن کیفا بکلردن و اوراده دها بعض قلاعی کردلردن اخذ و جهانشاهك اوغلی حسنك کندینه دخالتنی قبول ایدرك حقنده حرمت ورعایتده بولنمش ایسه‌ده صکره‌لری ممالك اخاده سلوکنی اکلادقده نزدندن تبعید ایلمشدر .

حسن بك کرجستانه‌دخی سفر ایله اورادن برچوق قلعه وسیما متانتیله‌مشهور چماقاری تسخیر واسرای اسلامیه‌یی اطلاق ایلدی .

مقصدی اخسخه‌یی‌ده فتح ایدیسه‌ده مملکتده اختلال ظهوری اوزرینه عودته مجبور اولمشدر. حسن بك آز زمان ظرفنده امور مختله‌سنه نظام ویرمش و اطراف و اکنافندن نیجه قلاع وبقاعی اوردهٔ قبضهٔ تسخیر ایلمشدر .

حسن بك برادر زاده‌سی مراد بکی سفارتله ابوالفتح سلطان محمد خانك نزدینه کوندررك خرجکذاری اولان طرابزون ایمپراطورلغنه ایلیشیلمامسنی رجا ایلدیسه‌ده مشار الیه بونی اصغا ایتمدیکندن کویا اخذ انتقام ایچون قویلحصار قلعه‌سنی نواب سلطنت سنیه یدندن غصب و بعض ممالك عثمانیه‌یه ایصال مضرت ایلدی .

فاتحك قیونلی حصاری استردادی اوزرینه اولا اوغلی اوغورلی محمدی

پیر احمد هم پادشاهك همشیره‌زاده‌سی وهمده نصبکرده‌سی ایسه‌ده بو عائله‌نك طبعنده مرکوز اولان ردائت اقتضاسنجه تك طوره‌میوب ینه ممالك عثمانیه‌یه اطالهٔ دست عداوت وعباداللهه ایصال شر ومضرت ایده کلدیکی مسموع اولمش و ذاتاً قرمان اوجاغنك بسبتون رفع والغاسی فاتحك آناطولی‌یه‌دائر چیزدیکی پرکار سیاست داخلنده بولنمش اولدیغندن موکب پادشاهی دیار قرمانده اعلان سطوت ایلدی .

پیراحمد فاتحك صدمات قهرمانانه‌سنه مقاومتدن عاجز اولدیغندن اجدادینك اثرینه تبعیتله قونیه‌یی براقوب ایچ ایله فرار ایلدی . قونیه قلعه‌سی بلامزاحم ضبط اولندقدنصکره پیر احمدی محمود پاشا واسطه‌سیله تعقیب ایتدردی . پاشا پیر احمده لارنده‌ده چاتوب ایوجه صیقیشدیردیغندن پیر احمد بك بر سمت مجهوله طوغری صاوشدی وعساکرموجوده‌سی طارمه‌طاغین اولوب رؤساسی درزنجیر ایدیله‌رك حضور پادشاهی‌یه ایصال قلندی .

و صکره‌دن کندیسی دخی قوهٔ کلیه ایله اوطرافه کلمش ایسه‌ده عساکرعثمانیه عودت ایلمش اولمله سیواس جهتلرنده بعض تخریبات اجرا ایدرك عودت ایلمشدر.

حسن بك ینه طلب صلح ایچون فاتحه مراجعت ایتمش ایدی. بودفعه لصلحة رجاسی قرین قبول اولمشدر .

« صحائف الاخبار »

« حسن بکك فاتح ایله وقوعه کلان وقایع حربیه‌سی و اوتلق بلنده‌کی مغلوبیتی یوقاریده سویلمش ایدك »

حسن بك اوتلق بلی بوزغونلغندن صکره شهرتنی خیلیدن خیلی‌یه ضایع ایتمشدر.

حتی بوسببله کرجستان حکامی عموماً قیام ایتدیلر ایسه‌ده مومی الیه کرجیلری یکیدن اطاعته مجبور ایتمشدر.

حسن بك (۸۸۲) سنه‌سی بایرام کیجه‌سنده ارتحال ایدرك کندی انشا

حضرت فاتح آرتق بوسفر قرمان حکومتنك کلیاً الغاسنه قرار ویردیکندن قرمان ولایتی اوغلی سلطان مصطفایه توجیه ودیار قرمانده اهالی‌یی تنقیص ایتمك ایچون ارباب صنعت وحرفتدن اولانلری درسعادته نقل ایتدرمشلردر .

درسعادتده قرمان نامیله معروف اولان محله قرمان مهاجرلرینك نامرلرینه منسوبدر .

بعض وقایع داخلیه . — (٨٧٣ — ٨٧٨) بش سنه ظرفنده حضرت پادشاه سفرلر ومحاربه‌لردن طولایی مختل اولان تحت‌لرینی اعاده ایچون استراحته لزوم کورمشلردی . انجق ینه بو مدت استراحتده بوش طورمیوب پای تختك تزیین واعمارینه چالیشه‌رق جامعلر مدرسه ومکتبلر تأسیس ایلدیلر .

کرده‌سی اولان مدرسهٔ نصریه بنجه‌سنده دفن اولندی .

حسن بك (٥٤) یاشنده وفات ایتمش واون سنه حکومت سورمشدر . شرقده اك قوتلی بردولت تشکیل ایتمش و قره‌یوسف و ابوسعید کبی ایکی عظیم پادشاهه غلبه ایدرك کرجستان ، عراقین ، بلاد ارمنیه ، وکردستان و فارسی وارزنجانی ربقهٔ اطاعتنه ربط ایلشدر .

حسن بك متقی ومنشرح علما وصلحایی سور وخیرات وحسناته مائل برذات ایدی .

حسن بکدن صکره اوغلی سلطان خلیل میرزا وآندن صکره یعقوب بك تحت پاینددریه‌ده برقرار اولدیلر .

یعقوب بك صفویلرك جدی اولان و کندینك خاله زاده‌سی بولنان حیدر ابن جنیدك کثرت توابعندن اورکه‌رك حیدری قتل واولادینی اصطخر قلعه‌سنه حبس ایتمشدر .

یعقوب بکدن صکره اوغلی بایسنقر میرزا جانشین تحت پدر اولمش وصکره‌ده حسن بکك حفیدی رستم بن مقصود بك بومقامه کچمشدر .

استانبولك مرتفع بر نقطه‌سنده كافهٔ تتمات و مشتملاتیله انشا ایتدردكلری
جامع بی نظیر مشارالیهك انافس آثارندندر .

شهزاده جمك اون یاشنده ایكن قسطمونی والیسی تعیینی دخی اشبو
۸۷۳ سنهٔ هجریه‌سی وقایعندندر .

اوزون حسن و اوغوللریله محاربه‌سی . — اقصای شرقده
اوزون حسن تیمورلنك وادیسنی طوتوب فاتحله بوی اولچمكه قدر كوزه
آلدیرمش و قره حصارده یدیكی ضربه‌دن صكره تبدیل مسلك ایتمسی
لازمكلوركن ینه ممالك عثمانیه‌ده‌كی متفرق حكومتلره معاونت ایتمك
صورتیله دولتك ضعف قواسنه چالیشور ایدی . حتی قرمان بكلكنه
معاونت قصدیله توقادی احراق و قیصریه حوالیسنه القای تخم نفاق
و شقاوت ایتمكدن چكنمامش ایدی .

قرمان اوجاغنك الغاسی و پیراحمد بكك حسن طویله التجاسی
اوزرینه مومی الیهك ینه عهدشكنانه معامله‌لره اجتساری و پادشاهه

رستم بك بایسنقره تابع اولان ارباب شقاقه قارشی اضطرارده محبوس اولان
شیخ حیدرك اوغللرینی اطلاق وایچلرندن بیوكی اولان علی‌یی باشبوغلقله
شروانیلر اوزرینه ارسال ایلدی كه بونلر شیخ حیدرك قتلندن طولایی شروانیلره
كین دار ایدیلر . حیدرك مریدانی علینك باشنه طوپلانوب بایسنقری قتل و اعدام
ایتمشلر ایسه‌ده بونك كثرت توابعی تخویف ایتمكله سوء قصد تداركنده ایكن
علی اردبیله فرار ایلدی . رستم آرقه‌سندن آدملر تعیین ایدرك علی‌یی و برادرلرینی
اعدام ایتدیردی كه بوسیاستدن یكانه خلاص اولان معهود اسماعیل صفویدر (۹۰۲) .
بایندریه حكومتی بعدما چوق سورمامشدر . امرای بایندریه‌نك آرالرینه
شقاق و نفاق طاری اوله‌رق حسن بكك اولادلرندن اوچ نفر صبیلرك هر برینه
برر امرا هوادار اولمغله حكومت ضعف و انقسامه دوچار اوله‌رق (۹۰۲) ده
بسبتون انقراض بولمشدر .

يازديغی متحيرانه تحريراتنده محمدبك ديو خطاب ايتمسی شهريار مشار اليهی درجهٔ نهايهده اغضاب ايتمكله اوزون حسنك تربيهسی نزد فاتحده قطعياً تحقق ايلدی و ٨٧٨ سنهسی اول بهارنده اوزون حسنه اعلان حرب اولنوب اردونك اسكدارده تجمعی فرمان بيورلدی.

عساكر عثمانيه حد كفايهيه بالغ اولدقده موكب همايون حركت ايلدی ويوللرده روم ايلی عسكری وشهزاده مصطفی وبايزيد معيت موجودهلريله اردويه التحاق ايتديلر.

موكب پادشاهينك موجودی يوزبيكه بالغ اولدقده بومقدار حد كفايهده عد ايديلهرك وقاعدهٔ سوق الجيشه اوزره پيشدار، دمدار وجانبدارلر تعيين اولنهرق ترجان صحراسنده نصب خيام سطوت اولندی.

اثنای راهده ميخالزاده محمدبك معيتندهكی آقينجيلر ايله اوزون حسنه تابع اولان كماح قلعه وحواليسنی غارت واهاليسنی كرفتار اسارت ايتمك صورتيله توقادك انتقامنی آلمشدر. بری طرفدن اوزون حسن پادشاهك اوزرينه كليشندن خبر آلير آلماز عسكريله فراتك قارشوسنده طاغلره آرقه ويررك عواقب احواله انتظار ايتمكده ايكن اردوی عثمانينك طليعهسیده كلوب چاتمش ايدی.

طليعه فرقهسی روم ايلی دلاورلرندن مركب اولوب قوماندانلری شجاعت وجلادتده بی نظير اولان خاص مراد پاشا نامنده بر كنج ايدی وبوكا احتياط اولهرق كيريسنده محمود پاشا فرقهسی بولنيور ايدی.

مراد پاشا ارباب حماستدن وكوزينی بوداقدن صاقنماز جسارت مفرطه صاحبی اولديغندن كنجلكی مقتضاسی احوال دشمنی تجسسه لزوم كورمكسزين ايلرويه آتيلمش وميخال زادهنك وصاياسنه قولاق

آصمه‌يه‌رق فرات كچيدلرندن مرورايله هجومه آت قالدرمش ايدی .
حالبوكه بوحالی اوزاقدن تماشا ايدن اوزون حسن مراد پاشانك
بوخطای فاحشنی اكلامقده كوچلك چكمامش وعسكرينه ويرديكی
امراوزرينه برساخته رجعت اجرا ايتدرمك صورتيله مراد پاشا
فرقه‌سنی اردوسنه طوغری چكه‌رك وفرات كچيدلرينی باغلاته‌رق قوهٔ
موجوده‌سيله احاطه ايتدرمشدر .

اردوی عثمانينك بواپلك فلاكتی طليعه قوماندانيله برچوق‌دكرلی
امرانك وعساكرك شهادت ويا اسارتنی موجب اولمش وبوانهزامی
اردونك الك‌ممتاز فرقه‌سنك هزيمتی اعتقاد ايدن اوزون حسنه «آرتق
تحت روم بنمدر » ديديرمش ايدی .

خاص مراد فرقه‌سنك سوء تدبير ايله انهزامی اوزرينه اردونك
قوهٔ كليه‌سی ايلرولمكه لزوم حس‌ايتمكله موكب پادشاهی اوتلق بلی‌نام
تپه‌يه نصب‌خيام‌ايلدی واوزون حسنك چرخه‌سی اولان كافر اسحق
فرقه‌سی تپه‌لندكدنصكره ايكی‌اردو قارشو قارشويه كلمش‌اولمغله ايكی
طرفده تعبيه وضعيتی آلمغه واقتضا ايدن مانوره‌لری احضاره باشلاديلر .

عثمانلی اردوسنك‌صاغ‌جناحی شهزاده بايزيدك قوماندا‌سنده اولوب
كدك احمدپاشا بوقوله مأمور ايدلمش ايدی صول‌جناحده دخی‌شهزاده
مصطفی‌ايله آناطولی‌واليسی داودپاشابولنيورايدی . مركزده قپو قولی
دنيلان يكيچری و سائره ايله‌پادشاه حضرتلری بولنمقده ايدی .

خصم اردوسنه كلنجه صاغ جناحنه اوزون حسنك كوچك
اوغلی ميرزازينل وصول قوله ديكر اوغلی اوغورلی محمد خان
قوماندا ايديور وكنديسی اردونك قلبكاهنده بولنيور ايدی .

محاربه‌یه صول جناحدن بدء اولندی. شهزاده مصطفی ایله داود پاشا آناطولی عسکریله دشمنك صاغ جناحنه هجوم ایدرك درحال پریشان ومیرزا زینلی اعدام ایتدیلر .

بونی متعاقب صاغ جناح دخی کدك احمد پاشانك تدبیری وجهله اولا مرکزه و مرکزی بوزدقدنصکره بریان حرکتیله اوغورلی محمدك قولنه هجوم ایدرك دشمن اردوسنی ایوجه صارصمش. واوزون حسن اردوسی بووجهله اصل اردوی عثمانینك قوهٔ کلیه‌سنی تشکیل ایدن مرکز قولی یرندن حرکت ایتمکسزین و آغزاوتی قالدرمقسزین دوچار انهزام اولمشدر .

بوهزیمت فاحشه اوزرینه اوزون حسن ایله فرار اصولنی اجدادندن توارث ایدن دخیلی قرمان زاده اسحق بك وارقه‌وتی بازویه ویره‌رك ایچرولره طوغری فراره قدم باصدقلرندن اردونك باجمله احمال واثقالی وادوات حربیه‌سی غارتکردهٔ غازیان اولمشدر .

اوزون حسن غائله‌سی خطری صاییله‌جق غائله‌لردن بریسی اولمغله حضرت فاتح بومسئله‌ده پك چوق صیقیلمش وقبل المحاربه بعض معنویاته دخی توسل ایتمشلر ایدی حتی مظفریتی متعاقب شکرانهٔ ظفر اولمق اوزره تکمیل اسیرلرینی اعتاق ویکیچریلرك خزینهٔ خاصه‌دن استقراض ایتدکلری کلیتلی برمبلغی باغشلامش اولملری حسن مسئله‌سنك نزد پادشاهیده کسب ایتدیکی اهمیتنه دلالت ایدر .

پادشاه مظفر سپاه بر قاچ کونلر میدان حربده اقامت ایدرك کروه اسرادن قره‌قیونلی عشیرتنه منسوب اولانلری اطلاق و آق قیونلی زمره‌سندن بولنانلری اعدای دولته موجب انتباه اولمق اوزره سیاست

ایتمش و محمود پاشانك سرد ایتدیکی دلائل معقوله اوزرینه تعقیب دشمندن
وازکچه‌رك عودت بیورمشلردر .

اثنای عودتده اوزون حسنه تابع اولان قره حصار شرقی ایله
جوارنده‌کی معدنلر محافظ قلعه دارانك طرفندن پادشاهه عرض و تقدیم
قلندی .

محمود پاشانك قتلی . — محمود پاشانك بودولت ابدمدته سبق
ایدن خدماتی و بر چوق محاربه‌لرده مشهود اولان یارارلغی وامور
سیاسیه‌ده‌کی مهارتی حسبیله بحق صدارتك اهلی اولدیغی نزد پادشاهیده
محقق اولمغله مشار الیه حقنده حضرت فاتح دائماالطافنی ابذال ایتمش ایدی.
حالبوکه بوالتفات پاشانك خلافکیرانی ایچون بیوك بر عداوت بسلنمسنی
انتاج ایتدیکندن فرصت بولدقلری زمانلر حضور پادشاهیده محمود
پاشانك دائما معایب ومساویسنی واعدای دولته مساعده کارلغنی وارتکاب
وارتشاسنی بیان وحکایه ایدرك پادشاهك دائما غضب و نفرت طمارلرینی
تحریك ایتمکدن چکنمزلر ایدی. وپاشانك مقتضای بشریت مصلحته
موافق اولان بعض تدابیرینی سوء اداره شکلنه قلب ایدرك پادشاهی
اغضابه چالیشیورلر ایدی.

محمود پاشانك طوق سوزی وطوغریی خاطر وکوکله باقمیه‌رق
بردنبره سویلیویرمسی و بعضاً فکر پادشاهینك بیله خلافنه اوله‌رق
بیان مطالعه ایتمسی حسادك سوزلرینی تأیید ایتمش اولدیغندن حضرت
فاتح محمود پاشادن اوجه صغومش وحتی آفیون قره حصارنده چادری
باشنه ییقدرلمشدر .

اوزون حسن محاربه‌سنده اردو ارکانی کاملا دشمنی تعقیبده

متفق الرأى اولدقلرى حالده محمود پاشانك سرد ايتديكى دلائل معقوله ايله پادشاهك تعقيبدن فراغتى پاشانك اوزون حسنه معاونتى صورتنده اعظام و پادشاهه بوخصوص ايوجه تلقين بوللانه‌رق عرض وافهام اولنديغندن درسعادته عودتلرنده محمود پاشا منكوباً عزل وتقاعد اولنمشدى اصحاب اغراض پاشانك عزليله‌ده قناعت ايده‌ميه‌رك شهزاده سلطان مصطفانك ارتحالندن ممنون اولديغنى ماتمه اشتراك ايتمامسيله اثبات وبووجهله زمان وحزن واملرنده پادشاهى ايوجه اغضاب ايلدكلرندن پاشاى معذور منفاسى اولان خاص كويده ايصال دركاه رب غفور قلنمشدر .

محمود پاشانك بيكناه اولديغنه صوكرهدن كسب وقوف ايتمش اولان پادشاه موى اليهك خدمات حسنه‌سنى تفكر وملاحظه ايله اعدام ايتدرديكنه ندامت ايتمش وسوزلرجه محمود پاشايى شهيد ايتدك ديمكله كندى غدرلرينى اعتراف ايلرايمش. محمود پاشا عثمانليلرك جلب قلوبنه مظهر اولمش ومحبتلرينى قزانمش بروزير اولوب الآن محمود پاشاى ولى ناميله معروف ومذكوردر.

اصلاً ديوشيرمه چوجقلرندن وحرم خاصه‌ده تربيه كورنلردن ايدى. مخلصلرنده عدنى لقبنى قوللانيرايدى . استانبولده‌كى جامعلرى قربنده اولان تربهٔ مخصوصه‌لرنده مدفوندر (۷۸۹) .

قريم خانلغنك حمايهٔ دولته دخولى [*]

(۸۸۰) سنه‌سى كدك احمد پاشا (۳۰۰) پاره كمى ايله قرەدكزه مأمور

---

[*] جنكيزك وفاتيله دشت قپچاقده تأسيس دولت جنكيزيه خيلى بيومش وقرەدكز ساحليله قريم شبه جزيره‌سنه قدر توسع ايلمش ايدى . تيمور دشت قپچاقده

اوله‌رق دکزه آچیلمش ایدی. قره‌دکزك شمالنده واقع کفه‌و آزاق قلعه‌لری جنویزلیلرك النده اولمغله مرقوملر بحرسیاهده سفائن عثمانیه وسواحله دائما ایراث مضرت ایتمکدن خالی قالمزلر ایدی احمد پاشا دونما ایله طوغریدن طوغری‌یه کفه‌یه بالوصول قلعه‌سنی محاصره ایلدی جنویزلیلرده مقاومته قدرت اولمدیغندن در آن ساعت قلعه‌یی تسلیم ایتدیلر . اورادنده آزاق قلعه‌سنه توجه ایدرك بونیده کفه‌کبی اخذ وتسخیر ایلدکدنصکره چرکستانده اولان کافهٔ قلاعی تحت اطاعته ادخال وامر محافظه‌لرینی تأمین ایدرك مظفراً درسعادته عودت ایلمشدر .

لوای عثمانینك قره‌دکزك شمال سواحلنده تموجنمای مظفریت اولمسی اوزرینه سلالهٔ جنکیزیه‌دن قریم شبه جزیره‌سنده‌کی خانلق زیر تابعیت عثمانیه‌یه التحاق ایلدی .

جولان ایتدیکی صرده بو حکومت طرفندن طوقتمش اسمنده بریسی نصب اولندی، طوقتمش تیموره قارشی عاصی اولدیغندن یرینه ایدوقو تحت قبچاقه اقعاد قلندی ایسه‌ده طوقتمشك اوغللری بونك علیهنه قیام ایتمشلردر.

قبچاق خانلرندن حاجی کرایك یدی نفر اوغلندن احمد کرای تحت جنکیزی‌یه صاحب اوله‌رق دیکر اوغلی کفه‌یه قاچمش ایدی. کدك احمد پاشا کفه‌یی آلدیغی زمان اله کچن امرا میاننده بولنان منکلی پای تخته کتورلدی. وبورادن قریمه خان نصب اولنه‌رق طرف دولتدن تخته اقعاد اولنمشدر.

منکلی کرای قریمك دولته الحاقندن صکره ایلك نصب اولنان خاندر. قریم خانلرینك اسفار ومحارباتده دولته پك چوق خدمتلری سبقت ایتمشدر. ایچلرندن عصیان ایدنلرده وار ایسه‌ده عمومیت اعتباریله دولتك امتیازلی بربکلکی حالنده اوله‌رق سلطنت سنیه‌یه قارشی وضعیت تابعیتی محافظه ایتمشلردی .

قینارجی معاهده‌سی بو حکومتی دولتدن آییرمش و (١١٩٨) ده دائرهٔ حکومتلرینه ختام ویرلمشدر،

بغداد سفری . — مقدما بغدان بکنك مغایر رضای پادشاهی بعض احوالی کورلدیکندن تأدیبی اشقودره‌یی محاصره ایله اوغراشان روم‌ایلی بکلر بکیسی سلیمان پاشایه حواله اولنمش ایدی .

سلیمان پاشا اشقودره‌دن روم ایلی طولاشه‌رق بغدانه وارمش ومعیتی فرقه فرقه طاغیده‌رق بیوك برخطاده بولنمش اولدیغندن بغدان عسکری بردنبره بومتفرق فرقه‌لری باصدیروب برچوق تلفات ویردرمشدر .

سلیمان پاشانك انهزامی اوزرینه حضرت فاتح (۸۸۱) سنه‌سی بغدانه دخول واردونك ارزاق ومهماتی کمیلره تحمیلاً طونه طریقیله جلب ایتمش ایدی .

اردوی عثمانی کشور بغدانه آیاق باصدیغی زمان مملکتی کاملاً خالی بولدی چونکه بغدان بکی مملکتی یاقوب ییقمش وآثار عمراندن برشیء براقمیه‌رق براورمانده اختفا ایلمش ایدی .

دشمن دقتلیجه جستجو ایدیله‌رك اختفاکاهی اولان اورمان کشف ایدلدیکندن درحال عساکر عثمانیه هجوم‌ه قالقمش ووقوعه کلان حرب عظیمده بغدانلو کرفتار انهزام اولمشدر . بغدان بکی دخی مجارستانه فرار صورتیله تخلیص جانه موفق اولدی .

بغدانلونك انهزامندن صکره عثمانلی اردوسی بتون مملکتی چالقایوب غنائم کلیه‌وبی حساب اسیر آله‌رق مغتنماً ومظفراً عودت ایلدی .

بومحاربه‌ده افلاق بکیده معیت پادشاهیده بولنمغله آلنان غنائمدن اکاده حصه‌افراز اولنمشدر .

اشقودره‌نك ضبطی . — اشقودره قلعه‌سی غربی ارناودلقده پك متین ومستحکم برنقطه اولوب سرحد عثمانك غربنده بویله بر موقعك یداجانبده بولنمسی تجویز ایدلمدیکندن بوقلعه‌نك تسخیری برمدنبری ضمیر پادشاهیده جایگیر اولمش وسلیمان پاشا قوهٔ کلیه‌ایله اولحوالی‌یه کوندرلمش ایدی .

بغدان سفری‌مناسبتیله سلیمان پاشا ترك محاصره‌ایله بغدانه عزیمت ایتدیکندن اشقودره اهالیسی محاصره شدائدندن قورتیلمش ایدی .

بغدان مسئله‌سی بتدکدنصکره (٨٨٣) تاریخنده حضرت پادشاه بالذات اشقودره اوزرینه یوریدی ودرین نهرینی مروریله اشقودره‌یی صارمش ایسه‌ده قلعه‌نك متانتی واطرافنده‌کی طاغلرك صرپلغی جهتیله طوپ چیقاریله‌مامسی ونهر طریقیله امدادك آردی اراسی کسیلمامسی قلعه‌نك تسخیرینی اشکال ایتمش ایدی .

بونك اوزرینه حضرت فاتح باقرکاچه‌لری واستادلر جلبیله طاغ باشلرنده طوپلر دوکدردی ونهرطریقنه حاکم اولان وقلعه‌نك اطرافنده بولنان لش ، کول باشی ، قلعه‌لرینی ضبط ایله ورود ایدن امدادك آرقه‌سنی کسدی واشقودره‌یه حواله برقلعه بناسیله محصورلری شدیداً تضییق ایلمشدر .

حضرت فاتح اشقودره قلعه‌سنك اسباب تسخیرینی بوصورتده تأمین واورنوس زاده احمدبکی سردار تعیین ایدرك عودت ایلدی .

احمدبك قلعه‌یی آلتی آی‌قدر تضییق ایتمك صورتیله محصورینی جانلرندن بیزار ایدرك عرض تسلیمه مجبور ایلمش و محصورلر کمیلره ارکاباً وندیکه کوندرلمشدر .

ابناباره فتوحات . — فاتح حضرتلری بوسفر اثناسنده یوللرك صرپلغندن پك زیاده زحمت چكمش وچوق كره‌لر یایان یوریمكه مجبور اولمشلر ایدی . حتی اولوقت میر علم خدمتنده بولنان هرسك زاده‌یه « برمدبر وزیرمز یوقكه بزی بوزحمتلره دوچار ایتمسون » بیورمشلر ایدی. هرسك زاده فرصت بوله‌رق كدك احمد پاشایی اخطار ایتمش وآنك مزایاسندن بحث ایله پادشاهه احمدپاشانك خدماتنی خاطرلاتمشدر .

احمد پاشا اشقودره سفرینه كیتمكده اعتذار ایتدیكیچون پادشاه طرفندن حبس ایدلمش ایدی . احمد پاشایی پادشاه روم ایلی‌یه جلب وتلطیف ایله آرناوودلق بقیهٔ عصاتنك تدمیرینه مامور ایلدی .

فی‌الحقیقه كدك احمد پاشا آرناوودلق قطعه‌سنی كاملاً تسخیر ایدرك ایتالیا سرحدینه قدر ایلرولمش واورادن ایتالیا ممالكندن اولان پولیانك فتحنی آسان كورمش اولدیغندن پای تخته كله‌رك كیفیتی عرض وایتالیایه كچمك خصوصنی استیذان ایلدی.احمد پاشانك بوفكری فاتحك افكار جهانكیرانه‌سنه موافق كلدیكندن (٨٨٤) تاریخنده احمد پاشایه دونما وعسكر ترفیق اولنه‌رق ایتالیا فتحنه مامور ایلدی . احمد پاشا ایتالیا سواحلندن اوترانته‌یه یناشدی وساحله عسكر چیقاره‌رق شهری وایكی اوچ سنه ایچنده اولحوالینك بتون قلاع وبقاعی ضبط وتسخیر ایلیه‌رك پولیا حكمدارینی اسپانیایه قاچرمشدر.

فاتحك ارتحالی اوزرینه ایتالیا سفری‌ده نتیجه‌سز قالمش وبونجه امللكلر برهوا اولوب كیتمشدر . احمد پاشانك درسعادته عودتی اوزرینه پولیه حكمداری اسپانیا دولتی طرفندن عسكر ودونما ایله

اقدار اولنەرق ينە مملكتنى الدە ايتمكلە عساكر عثمانيەيە پريشانلق عارض اولمشدر .

بعض فتوحات . — ٨٨٤ تاريخندە آزاق قلعەسى قربندەواقع پوتە حصارى قوجەايلى سنجاغى كميلرى طرفندن تسخير اولنديغى كبى كشـخانەيە قريب طرول وجزاير خاليەدن اولان لمنى وبوزجە اطە نام جزيرەلر ضميمۀ فتوحات اولديلر .

بواسطەلرە ممالك سائرەدن برخيلى اهلى جلب واسـكان ايديلەرك نفوسلرى تكثير ايدلمشدر .

دولت عثمانيە ايلە ملوك چراكسە بينندەكى عداوت . —

حج يولندەكى بركەلرك خراب برحالدە بولنمسى جهتيلە پادشاه ديانتپناه بونلرك تعمير وترميمى ايلە اكتساب مثوبات خصوصنى ملوك چراكسـەدن التماس ايتمش ايدى . چركسـلر فاتحك بومراجعتنى حرمينە مداخلە وجزيرة العربدە تأسيس نفوذينە عطف ايدرك رد ايتمشـلردى . وممالك عثمانيە ايلە خطۀ مصريە آراسندە بولنمسـندن طولايى،وقعاً كسب نزاكت ايتمش اولان ذوالقدريە خاندان حكومتندن شاه بداق بكە مصرليلر شهسـوار بكەدە عثمانليلر صحابت وحمـايت ايتدكلرندن بومسئلەدە بين الدولتين بر برودت توليدينە سبب اولمشدركە ايكى مملكت بينندەكى بوكركينلك تاصاحبقران ياوز سلطان سليم خان وفاتنە قدر دوام ايتمش وخاقان مشاراليە طرفند قلنجلە حل ايدلمشدر .

ردوس سفرى . — ردوس شـواليەلرك النده اولوب بونلر قورصانلقلريلە سفائن عثمانيەيە دائما ايراث مضرتدن خالى قالمزلر ايدى .

برده آناطولینك بورنی دینیلن بویله قوتلی بر اجنبینك بولنمسی ده فاتحك سیاستنه موافق کلیور ایدی . خصوصیله اژه دنیلان اطه‌لر دکزی آرتق بر عثمانلی حوضی حالنی آلدیغی حالده بو واسطه‌نك بد اجانبده قالمسی مناسب کورلمدیکندن حضرت فاتح ردوسك دخی ضبطی اسبابنه توسل ایدرك مسیح پاشا قوماندانسیله جزیره‌یه دونمای همایونی ارسال ایتمش ایدی .

مسیح پاشا جزیره‌یه عسکر اخراج ایدرك قلعه‌یی صارمش و حتی برچوق یدی قدر سنجاق دیکیله‌رك تسخیری قوه قریبه‌یه کلمش ایسه‌ده مسیح پاشانك بو آرالق «مال غنائم دولتکدر» کبی طاتسز بر اعلانی مجاهدینك آغزینك طادینی بوزه‌رق شوق و غیرتلرینی کسر ایتمش اولدیغندن مجاهدین عثمانیه‌یه کوشکلك طاری اولمقله ردوس سفری موفقیتسزلك ایله نتیجه‌لنمشدر .

مسیح پاشانك سوء تدبیرینك جزاسی اوله‌رق رتبه‌سی کلیبولی بکلکنه ایندیرلمش ایسه‌ده بو موفقیتسزلکه پادشاهك صوك درجه‌ده جانی صیقیله‌رق بالذات عزیمته قرار ویردیلر [١] .

فاتحك وفاتی . — (٨٨٦) سنه‌سی حضرت فاتح ظاهراً ردوس و معناً عربستان سفری نیتیله اسکداره خسته خسته حرکت ایتمش و کمال غیرتلرندن خسته‌لغنه اهمیت ویرمامش اولدقلرندن ککبوزه‌یه وارروارمز مرضلری کسب شدت ایدرك سلطان چایری نام محلده ارتحال بیورمشلردر .

فاتح سلطان محمد حضرتلری مدیحهٔ « نعم الامیر » ایله مظهر ستایش

---

[١] ردوسك تسخیری قانونی سلطان سلیمان زماننده تیسرنمای حصول اولمشدر .

نبیء آخرالزمان اولمش بر پادشاه اولوب عراقده واندلسده دوچار اندراس اولمش اولان قوای موحدینی فتح ایتدیکی استانبولده جمع ایله بو شهری مرکز دائرهٔ اسلامیه اوله‌جق بر حاله قویمش وشام ، بغداد ، قرطبه ، غرناطه کبی مایهٔ اسلامی توحید وقوای اهل ایمانی تمثیل ایدن مراکز اسلامیهٔ مدنیه‌یی بلدهٔ طیبهٔ قسطنطینیه ایله تلافی ایلمشدر .

فاتحك اهل صنعت وارباب معرفتی حمایه‌سی سببیله‌درکه زماننده علم ومعرفت یکی برکسوهٔ ترقیه بورونمش واردولرمز اول زمانه کوره اسلحهٔ جدیده وصنایع حربیه جهتیله ملل موجوده‌یه قات اندر قات فائق اوله‌جق مرتبه‌یه ایصال اولنمشدر :

فن محاصره وقلعه کشانی دخی آیروجه ذکره شایان بر درجه‌یی بولمشدی : استانبولی محاصره اثناسنده مقوس دانه آتان هوان طوپلرینی وخمبره‌یی ایجاد ایتمك ، استانبولك قالین سورلرینی تخریب ایچون بشر یوزقیه کله آتار طوپجدن جسیم طوپلر وجوده کتورمك ، طاغ باشلرنده طوپلر دوکدرمك فاتح دورینك ترقیات عسکریه‌سنه برمعیاردر .

فاتحك معلومات سیاسیه‌سی دخی پك واسع ایدی :

مهارت سیاسیه‌سنك الك بیوك دلیلی اونبجق عصرلق برقوجه ایمپراطورلغی اورته‌دن قالدرمسنه موفقیتی‌درکه بو انقلاب ایله تاریخك ایکی بیوك دوری فصل وتفریق اولنور .

جنویزلیلرك طردی ، قرمان اوجاغنك الغوی ، قریمك التحاقی ، اوزون حسن کبی بر نوظهور آفاجانك تأدیبی ، آرناودلغك تسخیری ، ایتالیایه سوقیات عسکریه‌سی کبی هر بری بر پادشاهه سرمایهٔ مباهات ومفخرت اولان وقایع عظیمه‌سی جلادتنه انضمام ایدن قدرت سیاسیه‌سنه عطف اولنملیدر .

حاصلی فاتحك اوصاف ومزایاسی بویله برقاچ سطرله افاده اولنه میه‌
جغندن مشارالیه حقنده عصرینك اك بیوك پادشاهی ، اك داهی
سیاسیسی ، اك ماهر قوماندانی ، اك متبحر عالمی دیمکله اکتفا ایدرز .
فتح حقنده اوراق پریشانده محرر شو سطرلری تبرکاً قید ایده‌لك :
« ملتمزده ظهور ایدن بر حال سیاست ایچنده عثمانلیلرك و عثمانلیلرله
طوغریدن طوغری‌یه مناسبتده بولنان اقوامك دائرهٔ ذکر وفکرینی
کذار ایله عالمگیر برشهرته مظهر اولمق یالکز فاتحه مخصوصدر دنیله‌
بیلور . دنیاده بالکه هیچ بر متمدن ملت یوقدرکه ادبیاتنده آنك
تاریخ ویا ترجمهٔ حالنه دائر برچوق کتابلر ، رساله‌لر واخلاق ویا
افعالنه متعلق حکایه‌لر ، تیاترولر بولنمسون . چونکه پادشاهك عهد
سلطنتی بزم دولتجه برکوزل نونهال کمال اولدیغی کبی دوران انسانیتجه دخی
بر بیوك فصل انقلاب اولمشدر .

شو جهتلرکه استانبولك فتحی متباین ایکی فن حربك ترتیبات
وادواتیله رمی سلاح ایچون علوی بازویه وقهر خصم ایچون بارقهٔ افکاری
وجوده معین ایده‌جك قدر عرفانی وقرده‌ده کمی یوریده‌جك مرتبه
غیرتی جمع ایتدکدنبشقه بیکلرجه سنه‌لر حاکم عالم اولمش برملته دیکر
برجهانگیر قومی خلف ودنیانك برقطعه‌سنده جاری اولان برمذهبك
مرکزینی دیکر برقطعه‌سنده مرعی اولان دیکر بردینه کرسیٔ خلافت
ایتمکله قرون وسطی دنیلان دورلری ختم ایتمش واستانبول اسلام النه
کچدکدنصکره غربه هجرت ایدن روملر اوروپالیلرك ـ اندلسله اولان
مناسبتلری سایه‌سنده ـ هنوز ذوق آلمغه باشلادقلری معارف وادبیاتده
استناد اولمشدر .

بو سببدن طولانیدرکه فاتح السنهٔ غربیه‌ده دیوان حشر نامیله معروف اولان اعصار اخیره‌نك صاحبِ عداولنور .

اکر بر از مدت دها بر حیات اولوبده کدك احمد پاشانك تشبثاتنه امداد ایدرك ایتالیاده ضبط ایتدیکی یرلری تکرار دشمن الـه کچمکدن حفظ ایتسه و بو طریق ایله اوزمانلرجه معارف جدیده‌نك مهد ظهوری اولان رومایه استیلا تصوری نیّ‌ده موقع فعله چیقارمش اولسه‌ایدی بو کون شبهه یوقدرکه عالمك کرسیٔ مدنیتی استانبول اولور ایدی .

برده فاتح محاربه‌نك ادواتنده آتشلی سلاحی واجرا آتنده اولدن تصور وتعین اولنمش بر ترتیب اوزرینه حرکتی اصل اعتبار ایلدی و بو نجه ترقیلر کوستردی . . . »

« حتی فرانسه محققین حکماسندن مشهور بل دارالفنون مدنیته یادکار ایتدیکی تواریخ مأخوذات لغتنده مدعاسنی بو اسبابه استناد ایدرك فاتحك شان ماهر قابلیتنی ـ هیچ بر ماهر دشمنه تصادف ایتمامش اولان ـ اسکندردن بیله عالی طوتار » کمال

حضرت فاتحك ولادتلری (٨٣٣) سنه‌سی ادرنه‌ده وقوع بولمشدر . ابتدا کی جلوسلری (٨٤٧) وسلطنتك ینه پدرلرینه انتقالی (٨٤٩)ده ودفعهٔ ثانیه جلوسلری (٨٥٥) سنه‌سیدر . ارتحاللری (٨٨٦) سنه‌سی ربیع الاولنك دردنجی کوننه مصادفدر . مدت عمرلری بو حسابه کوره (٥٣) سنه (٨) آیدن اوچ کون نقصاندر . سلطنتلری ایکی دفعه‌ده اوتوز بر سنه‌در .

فاتح حضرتلری اورته بویلو قرمزیلغی غالب بیاض رنکلی سیاه وقیویرجق صقاللی اولوب برونلری بیوجك وکمرلی ایدی . علمایه کمال

درجه‌ده مختاری اولدیغندن اکثر اوقانده ذی علمانی اجدادلری اباسنه ترجیح ایدرایدی و مجلسلرنده دائما ارباب فضیلت بولونور و حرمت و اعتبار کوررایدی .

اولادکرامی . — سلطان جم ، سلطان بایزید ، سلطان مصطفی ایدی. سلطان مصطفی حال حیاتلرنده ارتحال ایتمشدر. جم سلطان برادرلریله منازعه ایدرك شو الیه‌ره دخالةاوروپایه کتورلمش وسنه‌لرجه پاپانك اسیری اوله‌رق اوروپاده مسموماً وفات ایتمشدر. سرکذشتی بایزید خانك زمان سلطنتلرنده ذکر اوله‌جقدر .

وزرا وامرای مشهوره‌سی آتیده کیلردر :

صدراعظم خلیل پاشا : چاندارلی سلاله‌سنك صوك صدراعظمیدر . استانبول فتحنی متعاقب قتل واعدام ایدلدی .

محمود پاشا ، خرواتی الاصل اولوب صربستانده آلاجه حصارده تولد ایتمشدر. دیوشیرمه چوجقلرندن اولوب سلطان مراد عصرنده سرایده نشو ونما بولمش وعقل وذکاسی سایه‌سنده مقام صدارته ارتقا ایلدی. طوق سوزلو طوغری اوزلو بر ذات اولدیغندن خصماسی چوق ایدی. دائما بونی پادشاهه غمز وشکایت ایدرلرایدی. بالدفعات صدارته نائل اولمش و خدمات حسنه‌ده بولنمشدر. فاتح مرحوم غمز حساد ایله عزل وتحقیر ایدر وصکره لزومی تحقق ایدرك ملتفتاً صدارته کتوررایدی. عاقبت تقاعداً خاص کوید ه خواص محمود پاشا دنیلان محلده مقتولاً ارتحال ایلدی . بوکا محمود پاشای ولی دیرلر استانبول وخاص کویده خیرات وحسناتی واردر .

روم محمد پاشا. فساد اخلاق صاحبی ارتکاب واهانت ایله مشتهر اولوب

پاشانك خصماسندن ايدى. صدارتى دخى واردر . اسحاق پاشا، مشاهير وزراى عثمانيه‌دن حسن تدبير صاحبى بر ذات ايدى چوق ياشامشدر.

كدك احمد پاشا ، شجاعت وشهامت وحسن تدبير واعمال عسكره قادر بر وزير اولوب قريم وايتاليا ده حسن خدمتى كورلدى. سلطان بايزيد زماننده قتل اولنمشدر .

مسيح پاشا ، محدود فكرلى سوء تدبير صاحبى ايدى . صدارتده بولنمش وردوسدن بلا فتح عودت ايتمكله رتبه‌سى سنجاق بكلكنه ايندير لمشدر . بر حريق اثناسنده طامدن دوشه‌رك وفات ايتمشدر . محمد پاشاى قرمانى، فاتحك صوڭ صدر اعظمى اولوب ينيچريلر پارچه‌لمشلردر.

خاص مراد پاشا ، غايت شجيع كنج بريكيت اولوب اوزون حسن وقعه‌سنده شهيد دوشدى .

عيسى بك مالقوچ زاده بالى وميخال اوغلى على بك وسائره .

ولى الدين زاده احمد پاشا ، فاتحك زماننده شاعر ماهر بر ذات اولوب بروسه واليسى اولمشدر . فاتح بركره بونى حبس ايتمش وقتل ايتمكى نيت ايتمشكن تقديم ايتديكى كرم قصيده‌سى سبب خلاصى اولدى. تربه‌سى بروسه‌ده مراديه‌ده‌در. علماى مشهوره‌سى دخى خواجه‌لرى اولان ملا كورانى شمس الدين احمد وصاحب درر ملا خسرو، خطيب زاده ، حاجى حسن زاده كبى ذواتدر .

آق شمس الدين حضرتلرى دخى كمّلين اولياء اللهدن بر ذات اولوب استانبول فتحنده بولنمش وقبر ابا ايوبى واستانبولك يوم فتحنى كشف وتعيين ايتمشدر . حضرت فاتحك شيخى ايدى . آق شمس الدين زاده حمدى چلبى علوم ظاهريه وباطنيه ايله تزيين ذات ايتمشدى. يوسف زليخا نامنده بر اثر منظومى واردر .

ایکنجی سلطان بایزید

امر جلوس . — سلطان بایزید فاتحك حال حیاتنده اماسیه‌ده والی ایدی . پدرینك وفاتی اوزرینه طقوز کونده اماسیه‌دن درسعادته کله‌رك مقام پدره جلوس ایتمشدر . اولوقته دکین سرایك بوزلغنده محفوظ اولان فاتحك جنازه‌سی صادر اولان اراده اوزرینه انشا کرده‌لری اولان فاتح جامعی خطیره‌سنده‌کی تربهٔ مخصوصه‌یه دفن اولنمشدر .

ینکیچری فسادی . — وزیر اعظم محمد پاشای قرمانی پادشاهك وفاتی خلقنك ورودینه قدر کیزلمك فکریله نعش فاتحی استانبوله نقل واردوبی ککبوزه‌ده براقش واسکدارده‌کی قایقلری کاملاً استانبول طرفنه آلدیرمق کبی سوء تدبیری ایله وقعهٔ وفاتی افشا ایلمش ایدی . پاشانك بواحتیاط‌کارانغی اوزرینه اردوده‌کی ینکیچریلر ایشی اکلامغله کافه‌سی استانبوله طوغری یوریدیلر وساحل قریه‌لرده بولدقلری برقاچ پارچه قایقلره بنوب استانبوله کچدیلر، استانبولده بیوك برفساد قوپاردیلر . صدر اعظمك قوناغنی واغنیای بلده‌نك خانه‌لرینی یغما ایله محمد پاشانی اعدام ایتمك کبی رذالتلری استانبول خلقنی اورکوتدی. اهل عرض کروهی خانه‌لرندن چیقه‌مز اولمشلر ایدی .

بونك اوزرینه سلانیکده متقاعداً مقیم اولان اسحاق پاشا جلب ایدلدیکه عسکری کروهی بونی سور وسوزینی دیکلرلرایدی. اسحق پاشا کلدیکی زمان حقیقةً فساده سکونت کلدی وبایزیدخانك اوغلی اولوب دائما دده‌سی فاتحك نزدنده اقامت ایدن شهزاده قورقود باباسی کلنجه‌یه قدر موقةً وکیل سلطنت تعیین اولنمشدر .

بو آرالق سلطان بایزید خان آماسیه‌دن درت بیك آتلی ایله سیرسریع ایله کله‌رك تخت سلطنته قعود ایلدی .

پدرینك نعش محفوظی دفن وعصاتك حركات واقعه‌سندن طولایی قباحتلرینی عفو وجلوس ایچون عادت حكمنه كیرمش اولان بخششلرینی اعطا ایتدیردكدنصكره عسكرك ابرامی وجهله اسحق پاشایی صدارته نصب وتعیین ایلمشدر .

اسحاق پاشامتقاعد اولمغله برابر هنوز لذت صدارت دماغ خرص وطمعندن زائل اولمامش پر پیر محترم اولدیغندن پادشاه جدیدك ورودیله ندیم خاص مصطفی پاشایه صدارتی توجیه ایده‌جكنی دوربین فراستیله كسدرمش اولدیغندن عسكره كندیسنك طلبنی تلقین ایتمش وموفق اولمشدر .

شهزاده جم سلطان . — فاتحك كوچك اوغلی شهزاده جم پدرینك وفاتیله مغلوب هوا اوله‌رق سلطنت دعواسنه قالقمش ومقتول قرهمانی محمد پاشا طرفندن جلبنی مشعر كوندریله‌رك یولده سنان پاشا طرفندن توقیف اولنان قاصد مسئله‌سی دخی خلیاسنه قوت ویرمش اولدیغندن قوهٔ كافیه ایله بروسه اوزرینه یوریمش ایدی .

جمك حركاتی پای تخته منعكس اولدیغندن آیاس پاشا قوماندا- سیله جم سلطان اوزرینه برفرقه عسكر سوق اولنه‌رق بوده‌بروسه‌نك برجهتنده اخذ موقع ایلدی .

بروسه اهالیسی یكیچریلردن فتنهٔ سابقه‌دنطولایی منفعل ومتوحش اولدقلری ایچون جم طرفنه تمایل ایدرك قلعه قپوسنی جم سلطانه كشاد ایتمش و آیاس پاشایه یوز ویرمامشلردی . سلطان جم آیاس پاشا

ایله محاربه ایدرك موسی الیه ایله برخیلی یکیچری یی اسیر ایتدکدنصکره بروسه‌ده قرار ونامنه خطبه اوقوتمش وبروسه جواری قرا وقصباتنی دخی بالتسخیر جمعیتنی تکثیر ایلمشدر .

جم سلطان بروسه‌ده اون سکز کون قدر اقامت ایلدی وبو اثناده چلبی سلطان محمدك کریمه‌سی اولوب بروسه‌ده اختیار اقامت ایدن سلجوق سلطان ایله بعض مرعی الخاطر کمسنه‌لری برادری نزدینه کوندره‌رك کندیسنك آناطولیده حکومتنی وبرادرینه روم ایلینك براقیلمسی کبی انقسام سلطنتی تکلیف ایلمش ایسه‌ده بو تکلیف بالطبع قبوله غیرشایان کورلمکله بایزید خان بالذات جم سلطان اوزرینه حرکت ایلدی . ینکیشهر صحراسی ایکی برادر ایچون دارالحرب اولمش ایدی بو آرالق ایتالیا فاتحی کدك احمد پاشاده کاوب بکشهرده پادشاهه ملاقی اولدیغندن حربك اداره‌سی وجم سلطان غائله‌سنك ازاله‌سی عهده‌سنه تودیع ایدلمکله جم سلطان طرفی مغلوب وبرخیلی‌سی اسیر ایدلدیکندن مشار الیه مجروحاً فراره مجبور اولمشدر .

جم سلطان اثنای فرارنده احمال واثقالنی یولده ترکمنلره قاپدرمش وبو حال ایله قونیه‌یه واروب اورادندن عائله‌سی ایله برلکده ایچ ایل طاغلرینی آشه‌رق وحدود مصریه‌یه آتلایه‌رق مصر حکمدارینه دخیل دوشمشدر .

کدك احمد پاشا شهزاده‌یی تعقیباً حدود مصریه‌یه قدر کلدی ویوللرده جم عسکری بقایاسنی تأدیب وشهزاده‌نك اشیاسنی یغما ایدن ترکمنلره حدلرینی بیلدردکدن صکره عودتنده صدراعظم نصب اولندی .

یکیچریلر بروسه اهالیسندن اخذ انتقامه تشبث ایتمك ایسته‌مشلر ایدی . بروسه‌لیلر بونلره برمقدار شیٔ ویرمکله بو فکردن واز کچدیلر .

جم سلطان مصردن ادای حج ایتمك اوزره مكه یه كیتدی وعودتده ینه هوای سلطنت سرفلاكتزده سنی قاپلامش اولدیغندن بر كره دها تجربهٔ طالع ایتمك ایچون ینه قونیه طرفلرنده كوروئمش وطوپلادیغی عسكرله آناطولیده برغائله تولیدینه چالشمقده بولنمش اولان قرمان اوغلی قاسم بكك دعوتی اوزرینه ینه قرمان ایلی طریقیله آناطولی یه آیاق باصدی .

واتباعندن طربزونی محمد بك ایله قونیه‌یی محاصره ایتدیلر .

بری طرفدن سلطان بایزید جمك ورودیله خوفه دوشوب جم اوزرینه عسكر كوندرمش وجمه قدس ایالتیله مستوفی خاصلر ویرمكی وعد وتعهد ایلمش ایسه‌ده برسلطنت مستقله ریاستنده عمر كچورمكی ذهننه قویمش اولان شهزاده جم قرنداشنك بووعد وعیدینه قولاق آصمیه‌رق خصومتده دوام ایتمش ایدی .

جم بوتشبثنده دخی موفق اوله‌میه‌رق قونیه محاصره‌سنی ترك ایله ینه فراریولنی طوتدی وقاسم بكك تشویقیله روم ایلی‌یه كیتمك فكرینی بسلیه‌رك انطالیه ساحللرینه قدر ایندی واورادن ردوس شوالیه‌لرینه مراجعت ایدرك آنلردن برسفینه طلب ایلدی .

بعض خیرخواهانی شوالیه‌لرك كمیسنه بنمك كارعقل اولمدیغنی افهام ایتمك ایستدیلر ایسه‌ده بركره آرزوی سلطنت ایوجه ذهننی صارمش ، قاسم بكك عثمانلیلری روم ایلیده اشغال ایدرك واصل مرام اولمق فكرینه مستند اولان اغفالاتی‌ده بوكا منظم اولمش ایدوكندن اصدقاسنك سوزلری بروجهله كاركر اوله‌مامشدر .

شوالیه‌لر جمك مراجعتی اوزرینه مال بولمش مغربی‌یه دونه‌رك همان بركمی كوندروب شهزاده‌یی بندردیلر . شهزاده شوالیه كمیسنه

آیاق باصار باصماز حریتی ضایع ایتمش ایدی (۸۸۷) . وردوسـه وصولنده عادتا شوالیه‌لرك اسیری اولدی. كرچه ابتدا اكرام كورمش ووعد وعیدلره نائل اولمش ایسه‌ده صكره‌لری روم‌ایلی یرینه اوروپایه كوندرلمش وسنه‌لرجه اوراده براسیر حیاتی كچیرمشدر .

شهزاده جم

جمك اوروپا حیاتی پك فجیع ودلسوزدر .

شوالیه‌لر جمی پادشـاهه قارشی نزدلرنده توقیف ایده‌مدكارندن علی‌العجله فرانسه‌ده كائن نیس شهرینه كوندرمشلر ویدی سنه صكره

رومادە پاپا سکزنجی اینوسانە تسلیم اولندی. پاپا بونی (٤٠) بیك دوقە آلتونە بدل محافظە ایدییور وبوقیمتلی مسافری اعزاز ایلیورایدی.

غدار علکساندر بورجیا پاپالق مقامنە کچدیکی زمان آچ کوزلی خائن ٣٠٠ بیك آلتون مقابلندە جمك قتلنی سلطان بایزیدە قارشـو تکلیف ایلدیکی اثنادە ایدیکە فرانسە قرالی سکزنجی شارل رومایی ضبط ایلە پاپایی سنت آنژ قلعەسنە قاچیردی. پاپا اثنای فرارندە شکارینیدە برلکدە کتورمکدە قصور ایتمدی.

آنجق شارلك پاپا ایلە عقد ایدەجکی شرائط صلحیەسنە جمك کندیسنە تسلیمنی ادخال وبوبابدە شدتلە اصرار ایتدیکندن علکساندر بالضرور شهزادەنك تسلیمنە موافقت کوسترمش وفقط خائن تأثیری بطی بر زهر ویررك فلاکتزدە جمی مسموماً فرانسە قرالنە تسلیم ایلمشدر.

جم سلطان قرالە تسلیمندن برقاچ کونلر صـکرە زهرك تأثیریلە وفات ایتمش و قرالك طلب ایتدیکی ایکی سنەلك تخصیصات اولان سکسان بیك دوقە آلتونی قاردینال ژولیەن یالایوب یوتمشدر.

سکزنجی شارل شهزادەنك صـورت ارتحالە پك زیادە اسف ایتدی ونعشنی محنوطاً درسعادتە ایصالدە قصور ایتمامشدر. شهزادە خسنەلغندە اثرسم اولەرق باشی شیشمش، یوزی کوزی وجودی موس مور کسیلمش ایمش.

کندیلرینە عیسانك وکیلی عنوانی ویرمش اولان پاپانك بوجنایتی جنایات سابقەسنەدهشتلی برعلاوە تشکیل ایتدیکندن ارباب وجدان نظرندە تأویل قبول ایتمز برمسئلۀ جنائیە صایلمغە سزادر.

قهرمانە اوغلی قاسم بك. — اوزون حسن وقعەسندن صکرە

قاسم بك بر مدت ایرانده سرسریانه طولاشمش واسترداد ملك پدر خلیاسیله برعائله‌لی زمانه انتظارده بولنمش ایکن جم سلطانك قرنداشنه قارشو کوستردیکی مخالفت اوزرینه آناطولی‌یه کلمش وبکلدیکی زمان فرصتك حلول ایتدیکنه کسب قناعت ایدرك هرباز مستعد فساد اولان طورغودلی ووارصاق ترکمنلرینی باشنه طوپلایوب لارنده‌یی غارت ایتدکدنصکره قونیه‌یی محاصره ایتمش ایدی .

اواثناده قونیه‌ده والی اولان شهزاده شهنشاه قاسم بك جمعیتنی طاغیته مدیغندن قلعه‌یه قپانمغه وپای تختدن استمداده مجبور اولمغله ارباب جلادتدن کدك احمد پاشا قوهٔ کافیه ایله قرمان دیارینه کوندرلدی. احمد پاشانك صیت جلادتی قرمان اوغللرنجه معلوم اولدیغندن قاسم بك ایچ ایله قاچدی ایسه‌ده احمد پاشانك تعقیبی جهتیله اوراده‌ده بارینه‌مدیغندن مصر حدودی اولان سلفکنه چاینی بالمرور خطهٔ مصریه‌یه التجا ایدرك تخلیص جانه موفق اوله بیلمشدر .

احمد پاشا قاسم بك غائله‌سنی بتورمك اوزره اوحوالیده قیشله‌مق تصورنده ایکن قاسم بك ینه تك طورمیوب سلطان جمی بالاغفال مصردن جلب و برلکده چالیشه‌رق استفاده یولنی طوتدی و جم غائله‌سنك ازاله‌سنده ینه حیات سرسریانه‌یی اله آله‌رق اطرافده طولاشمغه مجبور اولمشدر آنجق بو حیات سرسریانه‌نك چیقاریر یول اولمدیغنی ایوجه اکلامش وسلامتك پادشاهه دخالتله برنانپاره تخصیص استرحامنده اولدیغنه قانع اولمش اولدیغندن اول وجهله حرکت ایدرك ایچ ایلده برسنجاغه دسترس اولدی .

(٨٨٧) ده سلطان بایزید روم ایلی احوالنی دائرهٔ انتظامه ادخال مقصدیله ادرنه‌یه وایرتسی سنه‌ده قلبه‌یه عزیمت ایتدیلر ادرنه‌ده

بولندقلری زمان نامداران وزرادن كدك احمد پاشایی برضیافت اثناسنده اعدام ایتدردیلر . وقائم پدری اولان قوجه اسحق پاشایی ده تقاعداً سلانیكه كوندردیلر .

كدك احمد پاشا دولته بونجه امكار صرف ایتمش وممكلتلر قازاندرمش محاربه‌ده خصمنه غلبه ایله دولتك یوزینی كولدرمش دكرلی بروزیر اولدیغندن بوصورتده هدر اولوب كیتمسی فاتحك قتل وزیر عادتنه برنظیره یاپیقدن بشقه برشیء دكلدر .

احمد پاشانك سبب قتلنه كلنجه ندیم پادشاهی مصطفی پاشانك قتلنه سبب اولمسی وبایزید خان شهزاده ایكن برمحاربه‌ده تعبیه‌سنی تنقید ایتمش اولمسی سبب كوسترلمكده ایسه‌ده اصل ایشك طوغریسی كدك پاشانك یكیچریلر آراسنده‌كی نفوذی اولدیغنده شبهه یوقدر . حتی پاشانك قتلنی متعاقب یكیچریلرك قیامی بونی اثبات ایدر . الحاصل سبب قتلی نه اولور ایسه اولسون احمد پاشانك قتلی سلطان بایزیدك مدت سلطنتده كوستردیكی عدم لیاقت وسوء اداره‌سنك باشلانغجی اوله‌رق تلقی ایدلملیدر . چونكه بویله دكرلی وزرایی اعدام ایله اطرافنه نا اهل ومتبصبص رجالی جمع ایتمش ودیك وصادقانه اخطاراته مقابل مرائیانه ومتملقانه سوزلر ایشتمكدن محظوظ اولدیغی اكلاتمش اولمغله زمان سلطنتنده احوالك نیه منجر اولدیغی آشاغیده كوریله‌جكدر .

بعض مساعدات . — سلطنتك تبدلی دها ایلك زمانلرده تأثیرینی كوستردی . فاتحك دور سلطنتی ایله بایزیدك ادارهٔ حكومتنی مقایسه ایدنلر بودورك ضعف اداریه‌قاپیله‌جغنی اولجه كشف ایتمشلر ایدی . فی الحقیقه احمد پاشانك بونجه فداكارلقله الده ایتدیكی ایتالیا

موفقیتی تعقیب اولنه‌مه‌یورق اوترانت قلعه‌سی پولیا حکومتنه اعاده وراغوزه جمهوریتنك ویرکوسنجه‌اجرای تنزیلات ووندیك ویرکوسی اولان اون بیك آلتون بخش قلندری ایدلمشدر .

وندیك ویرکوسنه بدل مالارندن یوزده درت کمرك آلنمغله اکتفا اولندی .

بغداد سفری . — جم وقاسم بك غائله‌لری کبی وقایع داخلیه‌دن بغدان حاکمی استفاده‌یه قیام ایله دولته قارشی وضعیتنی تبدیل وممالك عثمانیه‌یه تجاوز ایتمش اولدیغندن عثمانلی سطوت عسکریه‌سنك هنوز دوچار تزلزل اولمدیغنی کوسترمك اوزره بغدان سفری اعلان اولنمشدر .

(۸۸۹) سنه‌سی موکب پادشاهی براً واردونك لوازماتی بحراً حرکت ایتدیریله‌رك بغدانه عزیمت اولندی وایساقجیده قوریلان کوپریدن کچیله‌رك کلی قلعه‌سی تحت محاصره‌یه آلندی .

بوسفرده افلاق ویوداسی کندی عسکری ایله وقریم خانی منکلی کرای دخی اللی بیك تاتار آتلوسیله اردوی عثمانی‌یه التحاق ایتمش ایدی .

قریم خانلرینك اسفار عثمانیه‌ده بالفعل دولته خدمت ایتملری بوسفردن باشلامشدر .

کلی قلعه‌سی جبراً واقکرمان استیماناً فتح اولندی و اقکرمان اهالیسی لسبب ببغایه نقل واسکان ایدلدی .

اردونك بغداندن عودتنده بغدان بکی ینه اقکرمانه هجوم کوستردیسه‌ده مستحفظلرینك ثباتی وتکرار بغدانه کوندریلان روم ایلی بکلر بکیسی علی پاشانك صولت دلیرانه‌سی اوزرینه بغدان بکی

لهستانه فراره مجبور اولدی . علی پاشادنصکره ینه بغدان بکی لهستان ومجارستاندن آلدیغی امداد ایله اقکرمانی تخلیص قیدینه دوشدیکندن امرای نامدارندن مالقوچ زاده بالی بك آقنجی فرقه‌سیله بغدانه دخول ایله مملکتی باشدن باشه چکنه‌مش وبرچوق عصاتی قتل واعدام ایدرك مکمل بردرس تأدیب کوسترمشدر .

بو انهزامدنصکره بغدان بکنك ایزی بللی اولمیوب نه اولدیغی بیلنه‌مامشدر .

مصر مسئله‌سی . — دولت عثمانیه ایله چراکسهٔ مصریه آراسنده فاتحك اواخر سلطنتلرندن موروث کرکینلك بو آرالق کسب شدت ایتمشدر . کرچه ملك مصر قایتبای تبریك جلوس ایچون علی‌الاصول سفیر کوندرمش ایسه بونلرك باردانه وضعیتلرندن ایشك دائرهٔ رسمیتده اولدیغی اکلاشلدیغی کبی قایتبانك شهزاده جمی حمایه‌سی وهند سفرینك متبوعی طرفندن نام پاشاهی‌یه اوله‌رق کتوردیکی هدایانك مصرده غصب اولنمسی ودولت حمایه‌سنده بولنان علاءالدوله‌نك مصرلیلر طرفندن دوچار تعرض اولمسی عثمانلی حجاجنك حجازده تجربه‌سی کبی اسباب منظمه برآرایه کله‌رك سلطان بایزیدی فوق‌العاده اغضاب ایتدیکندن مشار الیه پدرلرینك وفاتی جهتیله مقیم قالمش اولان عربستان سفرینی اویاندرمغه مجبور اولمشدر .

مصرده چراکسه حکومتی غلامان اتراك حکومتنه خلف اولمش کوله‌لرك سلطنتیدر .

(۷٦۰) ده غلامان اتراکك صوکی اولان ملك‌الصالح حاجی اتابکی اولان چرکس برقوق طرفندن خلع ایدلمسیله باشلایان چراکسه دولتی مصرك اوته‌دن بری مشوش اولان اداره‌سنی بردرجه دها اخلال ایلمشدر . دولت اتراکیه‌ده

حکومت علی الاکثر بر اسلاله چرکسلرك دورنده دائما عصیان ایله ضبط اولنه گلمشدر. دی قدرت بولنان برامیر سلطنتده بولنانی خلع ویاقتل ایله یرینه گچیرمکده برقونلیسی‌ده اکا خنف اولور ایدی .

چرکسلر زمانی جنایت ورذالت ایچنده گچدی. حکمدارلردن اجلیله وفات ایدنلر عادتا نادر حکمنده ایدی . بونلرك سوء اداره‌سندن سلطنت غوغاسندن مصر خراب برحاله گلمشدر . مصرده چرکسلردن (١٢٥) سنه‌ده (٢٣) حکمدار گلمشدر. صوك حکمدار قانصوغوری‌نك خلفی طومانبای غوری‌نك مرج دابقده اتلافی اوزرینه برسنه قدر سریر حکومتده بولندقدنصکره فاتح مصر سلیم اول حضرتلری طرفندن خشونت واسائت واقعه‌سنه بناءً باب رزیله‌ده صلب واعدام ایدیله‌رك غلامان چراکسه دولتی ختام بولمشدر .

(٨٩٠) سنه‌سی قرمان بکلربکی قره‌کوز محمدپاشا آناطولی عسکریله مصریلرك اداره‌سنده بولنان آطنه وحوالیسینك تسخیرینه مأموراً کوندرلدیکی معهود ذوالقدریه‌لی علاء الدوله‌ده عساکر عثمانیه ایله اقدار اولنه‌رق طلیعه صورتنده ایلرویه اعزام اولندی .

قره‌کوز پاشا آطنه‌ده‌کی عشایر ترکمانیه‌یی زیر اطاعته آله‌رق اورالری اشغال ایتدیکی کبی علاء الدوله ده عساکر مصریه‌یی ملاطیه‌یه قدر قاچیره‌رق حلب، بیره‌جك ، روم قلعه‌یی قبضهٔ تسخیره گچورمشدر .

آنجق قوتلی برچرکس فرقه‌سی بردنبره چیقیویرمکله علاء الدوله سرداره خبر ویرمکسزین صاوشدیغندن عثمانلی اردوسی قوتنك برقسمنی ضایع ایتمکله دوکوشه دوکوشه ساحل سلامته چیقمغه موفق اولدی.

بری طرفدن ملك قایتبای امیرکبیر اوزبك ایله شام میرالامراسی تمرزی ایکی مکمل اردویه سردار ایدرك آطنه‌نك استردادینه کوندرمش اولدیغندن قوهٔ مصریه طرسوس و آطنه‌نك قلعه‌لرندن ماعدا اوحوالی‌یی تحت اشغاله آلمشدر. بوایکی قلعه مستحفظلری مصریلره شدیداً مقاومت ایتدکلرندن دشمنه تسلیم اولنمشلردر .

علاءالدولەنك قانجقلغی یوزندن وقوعه کلان بوهزیمت هرسك زاده احمد پاشانك اطنه جهتنه اعزامنی انتاج ایلدی هرسك زاده اوزبك وتمرزی صیقشدرەقده ایکن حضر زاده ایله قره کوز پاشانك هرسك زادەاحمدپاشایی لکەلمك اوزرەهمان بلامحاربەفرار ایتملری ینەعثمانلی اردوسنك انهزامنی وسردارك مجروحاً ید دشمنه اسیر دوشمەسنی وبو آنه قدر قلعەلرنده ثبات ایدن اطنه وطرسوس محافظلرینك اوز یکه تسلیمت کوسترملرینی موجب اولمشدر .

اشبو هزائم متتابعه قوماندانلرك اهانت وکفایتسزلکیندن متولد اولدیغی تحقق ایتدیکندن (۸۹۰) سنەسی یکیچری وعزب وسائر قپو قوللرندن مرکب قوتلی براردویه داوود پاشا سردار نصب اولنەرق اطنه جهتلرینه سوق ایدلدی ایسەده بواردو اطنەده عشایر عاصیەنك تأدیبی وسوق‌الجیش پروژەلرینك تنظیمی ایله وقت کچوروب قیش موسمی‌ده حلول ایتدیکندن چرکسلردن اخذ انتقام مسئلەسی سنهٔ آتیەیه تعلیق ایدیلەرك داود پاشا استانبوله عودت ایلمشدر .

بوایشه داود پاشانك دخی عدم اقتداری نمایان اولمش ویرینه دیکر برمقتدرینك تعیینی تصور اولنمقده بولنمش ایکن مصر ملکی تحت اسارتنده بولنان هرسك زادەیی معززاً استانبوله کوندردی هرسك زاده دونما ایله بحراً وخادم علی پاشا اردو ایله براً ینه حدود مصریەیه اعزام اولنەرق مسئلەیه برنتیجهٔ قطعیه ویرلمسی پای تختجه قراره آلنمشدر .

علی پاشا اطنەیی عساکر مصریەدن خالی بولدیغندن همان برچوق قلعەلری بلامزاحم تسخیر ایتمش وهرسك زادەده دونما ایله عساکر

مصریه‌نك كچه‌جكی ساحلی كچیدی طوتمش اولدیغندن امیر اوز بكك قوماندا‌سیله اطنه‌یه كچه‌جك اولان عسكر بالضروره اوراده توقفه مجبور اولدی . لكن براز صكره ظهور ایدن شدید برفورطنه سببیله عثمانلی دونمه‌سی ساحلدن تباعده مجبور اولدیغندن اولجه دوچار توقف اولمش اولان چركسلر سلامتله اطنه‌یه واصل وعثمانلی اردوسیله ملاقی اوله‌رق قانلی برحربه كیرشدیلر .

عثمانلی اردوسنده‌كی قرمان عسكری اسكی مسلكلرینی ینه ال آلوب فراره یوز طوتدقلری وبوقرار آناطولی عسكرینه دخی سرایتله بونلرده آنلره تبعاً قاچدقلری جهتله قوهٔ عثمانیه صارصلمق اوزره ایكن یكیچری غازیلری شدتلی طاورانوب دشمنك یوزینی دوندرمشلردر . قرمان فراریلرینی تعقیبه كیدن مصرك تمرز قوماندا‌سنده‌كی جندیلری عودتلرنده اردولرینك بوزغونلغنی اكلادقلرنده اردوكاهلرینی یغما ایدرك فراره قدم باصدیلر ایسه‌ده بودفعه هرسك زاده دونمه ایله ینه كچیدی طوتمش اولدیغندن بویغماكرلر دونمه‌نك طوپلرینه هدف اوله‌رق وتلفات عظیمه ویره‌رك ساحل سلامته چیقه بیلمشلردر .

بواثناده نانكور علاءالدوله مصرملكنه دخالت ایتمك كبی بردنائتده بولنمش ومحضا دولتك مصریلرله بوزوشمسی كندی یوزندن اولدیغی بیلدیكی حالده ولی‌نعمتنه قارشو اظهار خیانت ایتمش اولدیغندن علاءالدوله‌نك قرنداشی وخصم جانی اولان بداق وعساكر عثمانیه ترفیق ایدیله‌رك ذوالقدریه‌یه حاكم نصب اولندی . فقط بوداق بكه عجله ایله محافظه‌سز مملكته دخول ایتدیكندن قرنداشی ایله كیرشدیكی حربی قزانه‌میوب خائباً میدان محاربه‌یی تركه مجبور اولدی .

مصر محاربه‌لری كاه غالب وكاه مغلوبیتمزله نتیجه‌لنمكده وبواغورده

درەلركبی مسلمان قانی دوكولمكده ایدی . بونك اوزرینه بالذات سلطان بایزید جسیم براردو ایله حركت ایتمك تداركنده ایكن علمای اسلامیه وخاصةً تونس حاكمی سلطان عثمانك آرایه كیرمسیله (۸۹۶) تاریخنده مصر حكومتیله عقد مصالحه ایدیلەرك حربه ختام ویرلمشدر.

بعض آفات . — بوبرقاچ سنه ایچنده آطنەده واستانبولده شدتلی زلزلەلر اولدی وصاعقەلر وجبخانه پاطلامەلری ودهشتلی سیللر وقوعبولمش وبو آفات بین المسلمین دوكیلان قانلره عطف ایدلمشدر .

آرناوودلق سفری . — مجار قرالی ژان هونیادك اوغلی ماتیاس قوروونك وفاتیله مملكتده شورش باشلامش وبلغراد محافظی اولان

ماتیاس قوروون

جنرال قلعه‌یی دولته تسلیم ایده‌جکنه دائر سمندره محافظی سلیمان پاشایه سوز ویرمش اولدیغندن (٨٩٧) ده سلطان بایزید بلغراد اوزرینه یوریوب (٣٠٠) سفینه‌دن مرکب دونمایی‌ده اولونیه لیمانه کوندرمش ایدی .

حالبوکه اردوی عثمانی صوفیه‌یه مواصلت ایتدیکی زمان بلغراد محافظلک دکشدیکی وقلعه‌نك تسلیمنك کیری قالدیغی اکلاشلمغله آرناودلق قطعه‌سنه توجیه عزیمت وبوراده بعض اصلاحات اجرا اولنه‌رق عودت اولندی .

لکن صکره‌لری مجار قرالك نقض عهد ایتمسی اوزرینه سمندره بکی میخال اوغلی علی بك قوتلی بر آقنجی مفرزه‌سیله مجارستانی چالقادیغی صره‌لرده مجار قرالی دخی بوسنه ایچروسنه بالمقابله برچاپول مفرزه‌سی کوندردی .

بو مفرزه‌یی‌ده بوسنه بکلر بکی یعقوب پاشا قهر واستیصال ایدرك مظهر ملاطفت اولمشدر (٨٩٨) .

لهستان قرالی برلکده ممالك عثمانیه‌یه تجاوز ایتملری ایچون بغدان بکی اتفاقه دعوت ایتمش ایدی . حالبوکه بغدانلو اولجه سطوت پادشاهینك چاشنیسنی طاتمش اولدیغندن قرالك اغفالنه قاپیلمدیغی کبی (٦٠٠٠) لە سواریسنی‌ده خیله ایله تلف ایتمسی نزد پادشاهیده تقدیر ایدلدیکندن مرصع اسکف وسائرهٔ هدایا ایله تسریر اولنمشدر .لهستان قرالنك بویولده‌کی جرأت وتصوری تأدیبنی مستلزم اولدیغندن مالقوچ زاده بالی بکه لهستان یغما ایتدیرلدی وبو یغمایه بغدان قرالی‌ده اشتراك ایلدی (٩٠٢) .

موره‌ده فتوحات : سفر همایونده . — فاتح مرحوم زماننده باشلایان موره فتوحاتنك اکمالی الیوم ونديك النده بولنان متون وقرون واینه‌بختی قلعه‌لرینك تسخیرینه متوقف اولدیغی کبی بو آرالق اوستریا ، میلان ، فلورانسه. ناپولی حکومتلری‌ده عثمانلیلری ونديك جنکنه تشویق ایتمشلر ایدی .

ایکنجی سلطان بایزید

(۹۰٤) سنه‌سی پادشاه بری و بحری تدارکات حربیه‌سنی اکمال ایدرك موره‌یه سفر اعلان ایلدی . فقط موره‌یه عزیمت اثناسنده ونديك جمهوریتنك بوسنه جهتندن تجاوزی محقق اولدیغی ایچون نامداران وزرادن اسکندر پاشا عساکر کلیه ایله بوسنه‌یه والی تعیین واعزام اولنمشدر . اسکندر پاشا ونديك ممالکنه هجوم رادینه وونیسیا جهتلرنده آتشلر صاچدیغی صره‌ده موکب همایونده براً درسعادتدن حرکت و (۳۰۰) پاره سفینه‌یی حاوی عثمانلی دونماسی دخی داود پاشا قوماندا‌سیله اینه بختی ساحللرینه عزیمت ایلمشدر .

اردو یکیجهٔ وارداره وصول بولدقده روم ایلی بکلربکیسی مصطفی پاشا ایلرویه کوندریلهرك اینهبختی قلعهسنی قرهدن محاصره ایلدیسهده دونمنا فورطنه سببیله وقتنده یتشهمدیکندن قلعهیه بحراً کلان امدادك آرقهسی کسیلهمدی .

آنجق هرسك زادهنك ارزاق وذخائر ومهماتی تحمیلاً (١٥٠) پاره دشمن سفائنی تخریب ایدرك یتشمسی اوزرینه محصورلر قلعهیی بالاستیمان تسلیم ایتمکه مجبور اولمشلردر (٩٠٥) .

موسم شتانك تقربی جهتیله عودت ایدلمك لازم کلمش ایسهده دشمنك ینه اینهبختییی استردادی ملحوظ اولدیغندن ودونمنانك امور بلك لیماننده قشلهمسی وبوغازه قارشولقلی ایکی قلعه بناسیوپرهوزهده قرق قدر ماونه انشاسنه قرار ویرلدی .

فیالحقیقه قیش اثناسنده دشمن دونماسی ورود ایله هنوز اکمال ایدلمش اولان یکرمی سفینهیی یاقش ورایقهیی ضبط ایتمش اولدیغندن موره جهتنك تقویهسی لازمکلمکله یکیچری وسائر قپوقولی دنیلان عسکردن مرکب برفرقه ایله یعقوب پاشا اول سمته ارسال اولنمش و ایلك بهارده دخی مواکب پادشاهی مورهیه سطوت انداز اجلال اولمشدر .

یعقوب پاشا بواثناده متون حصارینی صارمش اولدیغی جهتله اردوی‌عثمانینك جبههسی دخی متونه توجیه اولنهرق محاصرهیه اشتراك ایتمکله حصار شدتله تحت‌تضییقه آلندی وبواثناده بردنبره ظهور ایدن دشمن دونماسی تخریب ایدلدکدنصکره یوریش ایله متون قلعهسی الده ایدلمشدر .

متونك ضبطی قرون قلعهسنك تسخیرینی ومتعاقباً ناوارینكدخی

يدعثمانيانه انتقالنی نتيجه ويردی .

فتوحاتك بودرجه‌سيله اكتفا اولنه‌رق اردونك درسعادته‌عودتی اوزرينه ونديك دونماسی تكرار كلوب ناوارينی استرداد ايتمشدر .

بونك اوزرينه موره‌يه مكمل بر دونمانك سوقی ايجاب ايتمكله امرای بحريه‌دن كمال رئيس (۳۰) قدر حرب كميسيله ناوارين امدادينه كوندرلدی كمال رئيس ناوارين ليمانه كيروب اوراده ياتان دونمادن دشمنك سكز پارچه‌سنی ضبط وديكرلرينی فراره اجبار ايتمش وقره‌دن دخی علی پاشا هجوم ايدرك ناوارينی استردادده موفق اولدی .

بو جهتله موره قطعه‌سی كاملاً ادارهٔ عثمانيه‌يه ادخال اولنه‌رق اندلسدن طرد اولنان اهالیٔ اسلاميه بو قطعه‌يه يرلشديرلدی ونديكليلر اخيراً فرانسه وپاپا ايله‌ده برلشمشلر و حتی بونلرك مشترك دونمالری اياماورا اطه‌سنی ضبط ايتمش ايدی .

بونك اوزرينه ايكی طرفده صلحه قرار ويررك آياماورا بزده كفالونيه ونديكده قالمق اوزره ونديك محاربه‌سنه ختام ويرلدی ومجار قراليله‌ده يدی‌سنه‌لك متاركه عقد ايدلدی كه بو متاركه‌ده حرجكذارمز اولان افلاق، بغدان ودراغوزه مجارستانه‌ده اير وجه ويركو ويرمه‌سی شرط قوشولمشدر .

قره‌مانده بر سرسری . — پادشاه موره سفريله مشغول ايكن ديارقرمانده ابراهيم بكك برادرزاده‌سی اولمق ادعاسيله مصطفی اسمنده مجهول النسب برشخص توره‌يوب اول سمتلری فساده ويردی وذاتاً قرمان حواليسی تركمنلری فساده مستعد بركروه اولديغندن بونلر مصطفانك باشنه طوپلانوب قرا وقصباتی يغما وايج ايل سنجاغنی استيلا

ایدرك لارنده‌یی قوشاتمشلردی بوتوریدینك دفعه‌ضرتنه قرمان والیسی شهزاده شهنشاهك اوغلی شاه محمد ایله اماسیه والیسی شهزاده احمده حواله اولندیغندن هرایکی شهزاده ایالتلری عسکرلریله لارنده‌یه کیتدیلر مصطفی اولجانی ایله قاچمش وشهزاده بونی جخندی بلنه‌قدر قوغالیه‌رق عودت ایتمشلردر .

قرمانده برفساد ظهوری وخیم برمسئله اولدیغندن بونی بویله‌جه براقمق موافق احتیاط اولمامغله مسیح پاشا بر اردو ایله قرمان مملکتنه کوندرلمش وتعقیبات وتضییقات شدیده ایله مرقومی حلبه فراره مجبور ایتمشدر .

حلب مصرك اداره‌سنده اولوب بویله برشخص فرارینك اوراده روی قبول کوره‌بیلمسی دولت ایله مصر آراسنده‌کی اتحاد صمیمی‌یه منافی اولدیغندن مرقوم حلبده اعدام ایدلدی .

بعض وقایع داخلیه . — غلطه‌ده ظهور ایدن حریق جبخانه‌یه سرایت ایدرك خسارات عظیمه‌یه سبب اولمش وبوحریقده مسیح پاشا ایله قاضی انقاض التنده قاله‌رق تلف اولمشلردر .

(۹۰۵) سنه‌سی اوائلنده دخی وباوقحط مستولی صورتده ممالك عثمانیه‌ده اجرای حکم ایدرك سنه‌لرجه دوام ایلدی .

اق دکز واطه‌لر دکزنده قورصانلر توره‌یوب سواحل وجزایره وتجار کمیلرینه ایراث ضرر ایتدکلرندن برفیلو دونما بونلری قلع وتدمیر ایلمشدر .

شاه اسماعیل صفوینك ظهوری . — مظنه‌دن شیخ صفی الدین اردبیلینك احفادندن حیدرك اوغلی اسماعیل پدری وخاندانی اتلاف

ایدلدیکی زمان کندیسی ییلان یاوریسی کبی کیلانده بردلیکه صوقولوب اوراده بیومش وسن تمییزه واصل اولدیغی زمان باباسنك واجدادینك معتقدلرندن برکروهی باشنه طوپلایه‌رق فترات ایرانیه‌دن بالاستفاده اردبیلده درەلرکبی انسان قانی آقیتمغه باشلامش ایدی .

اسماعیلك طوتدیغی مسلك باباسنك انتقامنی آلمق اساسنه مستند ایسه‌ده حقیقتده ایران تختنی غصب ایتمك ایدی .

اسماعیل مقصدینه واصل اوله‌رق ایران حکمدارلغنی دردست ایتمش وکلاه‌مشیختی تاج حکمرانی‌یه تبدیل ایلمش‌در .

آنجق دولت‌عثمانیه موجود اولدقجه سائر حکمداران اسلامیه‌نك بقا بوله‌میه‌جغنی کسدردیکیچون تغایر مذهب فکرینه دوشه‌رك شیعیتی احداث وایجاد وبوجهتله بین‌الاسلام وجودی لازم‌اولان اتحادواتفاقه مانع اولمق صورتیله بنیان‌مرصوص اسلامه بیوك رخنه‌لر آچمشدر .

شاه اسماعیل بر حکومت شیعیه تأسیسنه موفق اولدقدنصکره ممالك عثمانیه‌یی کوزینه کسدرمش اولدیغندن آناطولی‌یه نقبا طرزنده برچوق مفسددرویشلر صالیویرمش‌وبونلر واسطه‌سیله اهالی‌یی اضلال ایدرك مذهب جدیدینه طرفدار پیداسنه غیرت ایله موفق اولمشدر . حتی کندیسی ارزنجانه‌قدر کلوب دولتك احتیاط‌کارانه تشبثنی کورر کورمز عودته مجبور اولدی .

آناطولیده‌کی اسماعیلیلر شاهك حدودعثمانیه‌یه کلدیکنی‌طویدقلری زمان قافله قافله حدوده طوغری قوشمشلر ایدی .

اسماعیل‌صوفیلرینك آناطولی‌ده‌کی تهلکه‌سی اکلاشیلدیغی جهتله بعض تدابیرك‌اجراسنه‌دولتجه لزوم کورلدی‌صوفیلرك بعدما آناطولی‌یه کیرمسی وملاقات ایچون ایرانه کیده‌جکلرك عزیمتلرینك منعی وارادت

کتورمش اولنلرك موره‌یه نقلی کبی تدابیر بصیرتکارانه‌یه شاه اسماعیلك جانی صیقیلدیغندن پادشاهه مرشدانه مکتوبلر کوندرمش وطرف سلطانیدن ملزمانه جوابلر ویرلمشدر .

شاه اسماعیل ایرانده کسب قوت وملوك متجاوزه‌یی مجبور اطاعت ایتمش اولدیغندن بیوك بر دولت ایرانیه تشکیلیله اوزون حسن واديسنی طوتمش ایدی . (۹۱۳) سنه‌سی ذوالقدریه حکمداری علاءالدوله‌یه بر خصوصدن طولایی کوجندیکی ایچون (قیزینی اسماعیله ویرمدیکی ایچون) بیوك براردوایله آناطولی‌یی یاروب موسی الیهی تأدیب ایلدی .

بر دشمنی تأدیب ایچون دیکر بر حکومت ممالکندن عسکر کچورمك پولتیقه‌سنه سس چیقارمامق ویالکز بر ترصد فرقه‌سیله صوری بر نظارت ایله اکتفا ایتمك آنجق سلطان بایزید دورینه مخصوص غریب بر مسئله‌در . شاهك حرکتی خصمنی تأدیب مقصدینه مستند اولمقدن زیاده آناطولیده‌کی طرفدار ومحباننه سطوت عسکریه‌سنی کوسترمك ایچون بر نمایش اولمسی مأمول وملحوظدر .

اسماعیل صفوینك آناطولی طریقنی اختیاری منفعتی اقتضاسندن ایسه‌ده مایهٔ صفویه‌ایله آشیلانمش اهالی اراسندن بونك مرورینه مساعده ایدنلره نه دیملیدر .

شاهك کرك عودت وکرك عزیمتنده حشراتی ضبط ایتمك خصوصنده کوستردیکی تقیدات شایان حیرت ایدی .

زلزله ، کوچك قیامت . — (۹۱۵) سنه‌سی استانبولده دهشتلی بر زلزله وقوعبوله‌رق انسانجه کلیتلی تلفاتی موجب اولدیغه دهشتنه نسبةً بوکا کوچك قیامت اسمنی ویردیلر . آفات اثناسنده

خلق تکمیل قیرلره دوکیله‌رك کونلرجه چادر التلرنده قالمشلردر .

شاه قولی. — شاه اسماعیلك آناطولیده اکدیکی فساد تخمنك ثمره‌سی شاه‌قولی اسمنده بر مفسد ترکمنك حرکات باغیانه‌سیله تظاهر ایلدی .

شاهك نقبای ملعنتنك سیئهٔ القاآتی اوله‌رق تکه طرفلرنده مذهب جدیدارباب تکثر ایتمش وسیعیت اولطرف ترکمنلری آراسنده یرلشمش ایدی .

صوفیلر دائما برفساد چیقارمغه بهانه‌جواولدقلرندن قرمان‌والیسی قورقودك صاروخانه عزیمتی اوزرینه‌شاه قولی اسمنده برشقینك یانه برچوق ارباب‌شقاوت بریکه‌رك شهزاده‌نك بالجمله اشیاسنی‌غارت ایتمشلر ایدی .

شاه‌قولینك خروجی اوزرینه اطرافده نقدر سرسری واسامه‌ی چالنمش مطرودسپاهی وارایسه بوجمعیت شقاوته التحاق ایتدکلرندن مرقومك عونه‌سی یکرمی بیکی بولمش وبوجمعیتله کوتاهیه‌یه یوریه‌رك آناطولی‌بکلربکیسنی تهدید آلتنه آلدی بکلربکی قره‌کوزپاشا شاه‌قولنك جمعیتنی عادی برخرسز درنکی قیاس‌ایله سبکبارجه اوزرینه وارمش ایسه‌ده اشقیا تخمیننك قات قات فوقنده چیقدیغندن وقوعبولان مصادمه‌ده مقتول وعساکری کرفتارهزیمت اولمشدر .

بوموفقیت اوزرینه شقی‌ٔمرقوم کم آلمز برحاله کله‌رك کوتاهیه‌یه و اورادنده بروسه اوزرینه یوریدی آنجق پای‌تختجه علیهنده تشبثات جدیده‌ده بولینلدیغنی ایشیدر ایشتمز بروسه‌دن فراغتله الاشهره کیتدی.

شقینك آلاشهره کیتمسی حرکات‌شقاوتکارانه‌سنی سربستجه‌اجرا

ایتمك ایچون کندیسنه بر نقطهٔ استناد بولمق مقصدینه مبنی ایدی .

شاه قولی وقعه‌سی استانبولجه غایت اهمیتلی تلقی ایدلدیسه‌ده ارکان دولتك کوشکلکی دها طوغریسی اقتدارسزلغی بوغائله‌نك مذاکرات و مناقشات ایله اوزایوب کیتمسنه سبب اولمشدر .

انحطاط سن وعارضهٔ وجودیه‌سی مشغلهٔ سلطنتله اوغراشمغه مانع اولدیغی ایچون معظمات امور حکومتی وکلاسنك ایادیٔ رخاوتنه ترك ایتمش اولان سلطان بایزید بیله شاه قولی مسئله‌سنه اهمیت ویره‌رك چارهٔ اندفاعه موفق اوله‌مدقلرندن طولایی وکلایی توبیخ ومؤاخذه ایله بوغائله‌نك رفع وازاله‌سنه دائر قطعی امرلر ویرمشدر .

بونك اوزرینه صدر اعظم ایله شهزاده سلطان احمد انطالیه محاصره‌سی ایله مشغول اولان شاه قولی اوزرینه مأمور ایدلدی . بووقت مرقومی قول قیاده صیقشدرمش ایسه‌ده بوجرأتلی شقی برکیجه‌ده قیصریه طریقیله فرار وآردی صره تعقیب ایدن علی پاشا اثنای مصادمه مقتولاً عازم دارالقرار اولمش وشاه قولی ملعونیده بو آراده تلف اولوب کیتمشدر . سلطان بایزیدك شهزاده احمده ترك سلطنت ایتمك فکری طرفدارانی معرفتیله شهزاده‌یه اعلام ایله مستعجلاً استانبوله کلمسی لزومی بیلدیرلدیکندن مشارالیه اسکداره قدر کلمش وفقط بواثناده عسکرك اصراری اوزرینه کوچك شهزاده سلیم حضرتلری جالس سریر سلطنت اولمش اولدیغندن سلطان احمد مأیوساً قرمان دیارینه طوغری عودت ایلدی . سلطان بایزیدك انزوایه میل ایتمسی برشهرده رقابتی تولید ایلمش ایدی . ارکان دولت ملایمت طبعندن ناشی شهزاده احمده مائل وآنك جلوسنه آرزوکش ایدیلر قورقود سلطانك ده بین الوکلا طرفداری وار ایدی . الك کوچك شهزاده

سلیمك شـدت طبعی ارکان دولتی توخیش ایتدیکندن بونك وکلا ایچنده طرفداری یوق ایسـه‌ده یکیچریلر عمومیتله سلطان سـلیمه طرفدار وآنك پادشاه اولمسنی مصراً ادعا ایدییورلر ایدی .

پادشاه سلطنتی ترك ایده‌جکی اولادینی تعیننده متحیر اولمغله برابر وکلا سلطان احمدی دها زیاده ترجیح ایتدیرمش ووکلانك تشویقیله سلطان احمده دعوتنامه یازدیروب پای تخته برقوهٔ مسلحه ایله کیرمك ایستیان شهزاده سلیمی حربا دفع ایچون امرویردیرلمش ایدی. آنجق یکیچریلر ارکان دولتك بوقرار وتصورینه شدیداً اعتراض ایله مطلقا سلطان سلیمی تختده کورمکی وعکس حالده جبراً اجلاس ایده‌جکلرینی قطعی صورتده بیلدیردیلر عسکرك آرزوسی ایسـه هیچ بروجهله قابل رد دکل ایدی .

بونك اوزرینه سلطان سـلیم استانبوله داخل وپدریله ملاقاته نائل اوله‌رق تخت عثمانی‌یه قعود ایلدی . سـلطان بایزید سـنه‌لرجه یوزینی کورمدیکی اوغلنی دراغوش ایله باغرینه باصمش واموز ملك وملته دائر بعض نصایح اجرا ایتدکدن صـکره اقامتکاه اتخاذ ایتمك ایستدیکی دیمتوقه‌یه کیدرکن اثنای طریقده ارتحال دار بقا ایلمشدر .

ایکنجی سلطان بایزیداجدادی مسلکندن انحراف ایله جهانکیرلر لیسته‌سـندن خارج قالمش برپادشاهدر . فاتح سـلطان محمد خانك براقدیغی قوتی حسن اسـتعمال ایده‌مدیکندن زماننده‌کی فتوحات مورەدن بر ایکی قلعه‌نك ضبطنه منصر قالمش واوتوز ایکی سنه سورن مدت سلطنتنده آناطولی ارباب شقاوته واسماعیل‌حفیدینك انتریقه‌لرینه جولانکاه اولدیغی کبی مملکت آفات ارضیه وسماویه ایله‌ده خراب اولمشدر. محیطنك بوزوقلغنه انظمام ایدن کوشك طبیعتی امورسلطنتی

محورندن اویناتدیغندن ریاست اموره کچنلر کندی استفاده‌لری ایچون چالیشه‌رق کیسه‌لرینی طولدیرمق طریقنی طوتمشلر وپادشاهی دائما اغفالدن خالی قالمامشلردر .

السنهٔ ناسده ولی اسمیله یاد اولنمسنه سبب دوریشلك وانزوا مسلکنی اختیار ایتمش اولمه‌سیدر . بومسلك متردداته‌سی سببیله‌درکه احوال ممالکدن خبردار اولمز، وکلانك انتریقه‌لرینی اکلایه‌میه‌رق غایت مساعدکارانه طاورانور ایدی .

اختیارلقده‌انضمام ایدنجه حالی بسبتون دکیشدی تهورلر ترددلر باشلدی . کاه کندیسنه برفعالیت هوسی کله‌رك امور حکومت حقنده وکلایه شدتلی امرلر ویرمکله قالقیشور آنلری مؤاخذه وتوبیخه باشلایه‌رق برصاحب عزم حالنده کورینمك ایستر ایدی انجق بوحال چوق سورمیوب همان تبدیل ایله سلطنتی اوغللرینه ترك ایتمك ، انزوایه چکلمك آرزوسنی اظهار ایلر فقط هانکی‌اوغلنه ترك سلطنت ایده‌جکنی تعیینده‌ده تردد ایدر ایدی. بو حاله شبهه‌سز انحطاط سننك دخل کلیسی وار ایدی هله صوك زمانلرده پادشاه مقام سلطنتده قالب بی‌روح حکمنده ایدی . شهزاده‌لر ترك‌سلطنت مسئله‌سنی خبر آلدقلرنده هربری‌امیده دوشمشلر ومرکزده طرفدار بولمغه‌چالشمشلر ایدی وکلا سلطان بایزیدی بیوك شهزاده احمده ترك سلطنت ایتمك ایچون قاندردیلر زیرا شهزاده احمدك ملایمت طبعی جهتیله عموماً وکلا طرفداری ایدی علمادن‌ده‌قورقودی‌ایستیانلرده‌وار ایدی‌وآنك فضائل علمیه‌سی اولدیغی ایچون مستحق سلطنت‌اولدیغنی اوکه‌سوررلر ایدی . عسکری طاقمی ایسه اك کوچك شهزاده سلیمی طلبده‌اصرار وبواصرارلرینی عصیان درجه‌سنده اظهاره قدر واردرمشلر ایدی .

وكلامستحكمانه بروضع آلدقلرى ايچون پادشاهى ايستدكلرى كبى قوللانمده و آرزولرينه كوره امرلر ويرديريورلرايدى. حتى شهزاده احمدى پاى تختنه جلب وسليم ايله حرب ايتديرديلر .

هب بوتحكم ونفوذ پادشاهك اقتدارسزلغنى كوسترر احوالدندر. اسماعيل صفوينك سلطان بايزيده لاجل الاستخفاف كوندرمش اولديغى معجون حقه سى ودرويش كسوه سى مركز سلطنتك نه حالده اولديغنى تعيينه كفايت ايدر .

سلطان بايزيد سفره كيتمك خصوصنده اجدادينك مسلكنه بر ايكى دفعه اتباعه مجبوراولمش ايدى فقط بوحركت افكار جهانكيريسنه حمل اولنامليدر. پادشاهك اردوده وجودى عسكرك قوهٔ معنويه سنه تأثيرى اوله جغى اعتقادينك قوت بولمسندن طولايى مجبوراً اختيار اولنمش برزحمت ايدى . زيرا پادشاه ممكن اولسه كوشهٔ انزواسنى بر آن ترك ايتمامك اعتياديني تبديله راضى اولمز وسفرلرى وزرا ايله اداره ايتمك ايستر ايدى. برادرى جم پادشاهك بوحالنى بيلديكى ايچون طلب سلطنتده كنديسنى حقلى كورمش وقيامنى مشروع كوسترمك ايستمش ايدى .

برش و آفيون كبى مكيفاته اعتيادى حقنده بعض تاريخلرده تفصيلات واردر .

زاهدانه كچينور ، الندن تسبيح دوشمز مشايخه و درويشانه حرمت ايدر خيرات وحسناته مائل برپادشاه ايدى .

بايزيد ثانينك مزاياى مخصوصه سنى فاتحك اوغلى وياوز سلطان سليمك باباسى اولمق كبى ايكى جمله ايله خلاصه ايتمليدر. سلطان بايزيد خان (۸۵۱) سنه سى طوغمش (۸۸۶)ده تخته جلوس و(۹۱۸) ده ارتحال

ایدرك (۳۲) سنه سلطنت و (٦٧) سنه عمر سورمشدر .

علمشاه ، شهنشاه ، عبدالله، احمد، قورقود ، سلیم، محمد ، محمود نامل‌ریله سکز شهزاده‌لری وارایدی. سلیم، قورقود واحمددن ماعداسی حین حیاتنده وفات ایتمشلر واحمدایله قورقود ومحمدك اوچ شهزاده‌سی‌ده جلوسی سلیم خانده شربت شهادت نوش ایلمشلردر .

وزیراعظملری : داود پاشا، مسیح پاشا ، ابراهیم پاشا، علی پاشا، هرسك زاده احمد پاشا، قوجه مصطفی پاشالردر .

معرف زاده ایله مقام مشیختی احراز ایدن زین‌العربی ، افضل زاده ، زنبیللی علی‌جمالی افندی عصربایزیدخان مصر علماسندندرلر. معرف‌زاده معلملری ایدی .

یاوز سلطان سلیم

عسکرك شدتله اصراری اوزرینه سلیم خانك سرسعادتلری تاج ملوکانه ایله برزیب وزیور اولمزدن‌اول یکی باغچه چایرنده‌کی اردوکاهده عسکره خطاباً شدتلی بر نطق ویرمش وبونطقنده تعقیب ایده‌جکی مسلکی ایضاح وتفسیر ایلمشدی .

سلطان سلیم نطقنده ارباب شقاوته‌مساعده‌ایده‌میه‌جکنی و اولادی دخی‌اولسه‌ظلمه‌یه باب‌مرحمتی‌سدایده‌جکنی وکشورلر فتحنه چالیشه‌جغنی بیان‌ایدرك نوعمامبانیٔ سلطنتلرینی براساس قوی‌یه ربطایتمك‌ایستدیلر وایلك اجراآتلرنده غایت شدید طاورانديلر . وسرحد امراسنی پای‌تخته جلب‌ایله‌دوست ودشمنی تفریق ایتمکه لزوم کوردیلر فی‌الحقیقه بودعوت‌خصوصی یارواغیاری تفریق ایتمشدرچونکه راحته آلیشمش

وسلیمك شدت سیاستندن اورکمش اولان بعض امرا هنوز کوکبهٔ اقبالی سونمامش اولان شهزاده احمددن امید وار اولدقلری ایچون امردعوته اجابت ایتمیه‌رك شهزاده‌یه‌طرفدار اولدقلرینی اثبات ایلدیلرکه بودلیلی اصدقانك تمییزی ایچون مهم بر وثیقه اولدیغندن بومثللولر حقنده اجرای سیاستده دقیقه فوت ایتمدی .

شهزاده احمد غائله‌سی . — بیوك شهزاده‌سلطان احمد سلطان سلیمك خلاف مأمول تخته جلوسیله سلطنتدن قطع‌امید ایدرك قرمان دیارندن حرکات تجاوزکارانه‌یه قیام ایله اوغلی علاءالدین واسطه‌سیله بروسه‌یی ضبط ایتمش ایدی .

سلطان سلیم (٩١٨) سنه‌سی‌اسکداردن بروسه اوزرینه یوریدی و برادر زاده‌سی علاءالدینی قرمانه‌فراره اجبار ایدرك آنقره‌یه واصل واوراده سلطان احمد اوزرینه مالقوج زاده قومانداسیله‌برفرقهٔ منتخبه کوندردی . پادشاهك انقره‌ده اقامتی هم آناطولی‌یه نظارت واورادن احوال حربیه‌یی ترصد ایتمك وهمده سلطان احمدك مقر قدیمی اولان اماسیه‌یه مأمول اولان عزیمت وفرارینه مانع اولمقدن عبارت ایدی .

سلطان احمد مالقوج زاده‌یه مقاومت ایده‌میوب طبق پادشاهك تصوری وجهله آماسیه‌یه کیتمك ایستمش ایسه‌ده بوكا موفق اوله‌میه‌جغنی اکلایه‌رق ملاطیه ولایتی جهتلرینه صاوشدی فقط قوهٔ تعقیبیه یاقه‌سنی براقمدیغندن ونزدنده‌کی امراده ایشك صوکنی ملاحظه ایله بی‌دربی طرف پادشاهی‌یه میل ایتدکلرندن بالضرور ملجأنی طاغ باشلرنده آرامغه مجبور اولمشلر .

شهزاده‌نك تك وتنها اختيار سمت جبال ايتمسی نائرهٔ عصيانك انطفاسی صورتنده تلقی ايدلديكندن اردويه رخصت ويرلمش وحضرت پادشاهده بروسه‌ده برمدت اقامته قراره ويرمش ايدی .

ايشته بواقامت اثناسنده ايدی‌كه نظام عالم نامنه بش نفر برادر زاده‌لرينك حيات جوانيلرينه ختام ويرمشلردر . بونلردن اورخان ، امير ، موسی نامرلنده‌كيلر مرحوم شهزاده محمودك يتيملری ايدی .

شهزاده احمد مسئله‌سنه اولمش بتمش نظريله باقيلوركن ينه‌بردنبره باش كوسترمش وشهزاده‌نك اناطوليده بربكديرديكی عسكرله اماسيه‌يی اشغال ووالیسی مصطفی بكی اسير ايتديكی وبرچوق امرانك كنديسنه طرفدارلق ايلديكی حوادثی طوپ كبی پاطلامش ومركز سلطنتی دوچار حيرت ايلمش ايدی .

سلطان سليم شهزاده احمد مسئله‌سنه بيوك اهميت ويرمكده حقلی چونكه آناطوليده وكلا و امرا ايچنده بوكا طرفدار اولنلر چوق ايدی وهمده استحقاق نقطهٔ نظرنده احمدك حقی اولديغی كوره‌رك افكار عامه‌ده وارث سلطنت اوله‌رق طانمش اولديغندن شهزاده‌نك كوچك برمظفريتی سلطان سليمك سلطنتنی تهلكهٔ عظيمه‌يه دوچار ايده بيلور ايدی .

سلطان سليم اول امرده شهزاده‌نك طرفدارينی‌ازاله وبواغورده قان دوكمكدن چكنمه‌مشلردر . بعده امرا آغزندن برادرينه برساخته مكتوب يازوب ازنيقه قدر جلب وسوق ايتديكی بر فرقه ايله همان اوراده شهزاده‌يی باصديررق اعدام ايتمش وبوغائله‌يی بوصورتله باصدرمشدر شهزاده حين اعدامنده پرمغنده‌كی يوزوكی برادرينه

کوندرمسی وسلطان سلیمك‌ده بو آنده‌کی احتساساتی پك سوزشلی بروقعه تشکیل ایدر .

شهزاده قورقودك ازاله‌سی . — شهزاده قوقود هرنقدر ارباب فضیلتدن ایسه‌ده جدی سلطان محمدك ارتحالنده تسکین فتنه ایچون برقاچ کونلر پدرینه وکالتایله سلطنتدن لذت آلمش بولندیغندن سلطان سلیم طرفندن صاروخان سنجاغنده ابقا اولندیغی حالده بیله تك طورمامش وبرادرینه صادق قالەجغنی وعد ایلدیکی حالده بعض تشبثاته جرأت ایلمش اولدیغندن عاقبت شهزادهٔ مشار الیهاده مقتولین زمره‌سنه الحاق ایدلدی .

قورقودك اعدامیله شهزاده‌لر مسئله‌سی اورته‌دن قالقدیغندن سلطنت عثمانیه رقیبدن خالی اوله‌رق ید واحده تقرر ایلمش اولمغله حضرت سلیم ادرنه پای تختنه سایه انداز جلادت اولدی ودول متحابه ومتجاوره‌دن تبریك جلوس ایچون کلان سفرایی بوراده قبول ایلدی .
سلطان سلیمك برادرلرینه قارشو غدارانه طاوراندیغنده شبهه یوقدر فقط زمانك الجا آتی واولوقت سلطنت سنیه‌نك دوچار تشوش اولمش اولان احوالی نظر دقته آلنور ایسه برادرلری حقنده‌کی معاملهٔ شدیده‌یه لزوم کورمش اولدیغی اکلاشلمقده‌در .

چالدیرانه مظفری . — اسماعیل صفوینك یادکار مفسدتی اوله‌رق اناطولی‌یه القا ایتدیکی تخم فساد بایزید ثانی دورینك رخاوتی ایله کرکی کبی نشوونما بوله‌رق شیعیت ایودن‌ایوه یرلشمش وآناطولیده شاه اسماعیل طرفدارلری اورته‌لغی اغتشاش ایچنده براقمشلرایدی .
سلطان سلیمك جلوسیله بومسئله‌ده‌براز سکونت کلمك استعدادی

کورلمش ایسه‌ده جنوسنك ایالك وایکنجی سنه‌لرنده موجود اولان شهزاده‌لر عائله‌سی اناطولی‌یه باقمه وقت براقدیغندن صوفیلرینه خلقی اضلال ایچون اچه کنیش ومساعد وقت بولدی .

سلطان سلیم برادرلرینك عائله‌سندن صیریلوب چیقدقدنصکره صره آناطولی اصلاحنه کلمش ایدی بونك ایچون نقدر صوفی واسماعیل طرفداری وارایسه دفتر ایتدیروب بونلرك مقداری قرق درت بیك قدر اشخاصه بالغ اولدیغندن جمله‌سنی قلنجدن کچرمکدن چکنمدی وبودهشتلی سیاست ایله فساد اوجاقلرینك بر درجه‌یه‌قدر کوکنی کسمکه موفق اولدی .

آنجق بوتدبیر سنه‌لردنبری کوکلنمش ودال بوداق صالیورمش اولان شیعیتك محوینه کافی اولمیوب آناطولینك بالکلیه اشقیای صفویه‌دن تطهیری منبع فتنه اولان شاه اسماعیله شدتلی برضربه اورمغه متوقف اولمغله ایران حکومتنه مکمل برسفر آچمق لزومی حس اولندی و ذاتاً بولزوم سفر پادشاهك شهزاده‌لکی زمانندن بری منوی ضمیری ایدی.

ایشته شهزادکان عائله‌سی بیتوبده اوروپا دولتلریله دخی تجدید معاهده ایدرك مأمون الغائله برزمانده‌کی هجرت سنه‌سنك (٩٢٠) سنه‌سی‌در همان ایران اوزرینه هجوم اولنمق اوزره تدارکات حربیه‌یه ابتدار ومغنیسا والیسی شهزاده سلیمان خان پای تخته جلب ایدیله‌رك مرکز سلطنت سنیه‌ده قائممقام صاحب اقتدار تعیین قلندی .

اعلان حربی متضمن نامهٔ پادشاهی موکب همایونك ازمیته وصولنده جانب ایرانه ارسال اولنمشدر .

اردوی عثمانی یوللرده التحاق ایدن فرقه‌لرله قوت بوله‌بوله سیواسه واردی بوراده اجرا اولنان تعداده اردونك موجودینك یوزقرق بیك

کشی اولدیغی اکلاشیلدیغندن بوقدر کاینلی عسکرك ایران خرابه‌زارلرنده اعاشه‌سی مشکل اوله‌جغی دها طوغریسی اردونك کیریسنك تحت تامینه آلنمسی ایچون قرق بیك قدر مسن و یاغایت کنج افراد آییلوب توقات ایله قیصریه آراسنده براقیلمشدر. بو یولده فرقه‌نك آناطولیده براقیلمش

سلطان سلیم اول

اولدیغی حضرت پادشاه شاه اسماعیله یولدن یازدیغی تهدیدنامه‌ده «ضعف و قلتنك ازاله‌سی ایچون اردونك قرق بیکنی آناطولیده براقدم» دیمش ایدی.

اردوی عثمانی سیواسده صورت منتظمه‌ده تنسیق اولنه‌رق دنیانك اك مکمل بر عسکری حالنه کتورلدکدنصکره ارزنجانه طوغری حرکت اولندی .

سیواسدن صکره دشمن ملکنده برخیلی مسافه قطع ایدلدیکی حالده شاهدن اثر و دشمندن برنفره بیله تصادف اولنه‌مامش ایدی . آنجق یاصی چمن موقعنده شاهك برنامه‌رسی برهذیان‌نامه‌سنی حاملاً کلمش وهذیانامه مطالعه‌یه دکر برحرفی بیله متضمن اولمدیغندن نامه‌رس اعدام و اقتضا ایدن جوابنامه بالتسطیر شاهه اعزام قلندی .

کونلرجه ایصسز چوللرده طولاشدیغی حالده دشمنه راست کلنمامسی عسکره فتور کتورمش و بعض امرانك دخی تعلیمیله عودت آرزوسی اظهار اولنمسی اوزرینه درحال ندیم پادشاهی همدم پاشانك قفاسی کسیله‌رك عسکره عبرت مؤثره کوسترلمشدر .

همدم پاشا کنجلك سائقه‌سیله حقنده‌کی اعتماد ومساعدهٔ پادشاهی‌یه مغروراً عسکرك عودت ایتمك ایستدکارینی پادشاهه ابلاغ ایدر ایتمز همان آتنك دیزکیننی چکه‌رك جلاده امر ویردیلر بو سیاست شدیده اوزرینه اردوده عودت سوزینی بعدما آغزه آله‌جق اصحاب جرأت براقامشدر .

ایران زمیننك خرابه‌زار وارزاق وذخیره‌دن خالی اولمسی اولجه نظر مطالعه‌یه آلندیغی ایچون اردویه مقتضی ارزاق دونما ایله طربزونه کوندرلمش اولدیغندن بونلرك ورودی ایچون برقاچ کونلر ارزنجانده اقامت ایدلدی . و بورادن شهسوار زاده و بایندری فرهاد بکلر معیننده طلیعه مفرزه‌سی چیقاریله‌رق ایلرویه طوغری سوق اولنمشدر .

ارزنجاندن اعتباراً اردوی عثمانی تهلکه‌لی منطقه‌ده سیر و حرکت ایده‌جکی

ایچون امنیت ترتیباتی آلمش و پیشدارلر، جانبدارلر ودمدارلر تعیین قلنمش ایدی .

انسکرده صحراسنده یکیچریلر ینه عودت سوزینی آغزه آلمغه وحتی پادشاهی تهدیده بیله قیام ایتمشلر ایدی. فقط شهریار شیرصولت اویله آیاق پاطردیسیله عزمتدن دونر طاقمدن اولمدیغندن بوکاجرأت ایدنلری تأدیب وحمیتلرینی تحریك ایده جك مؤثر سوزلرله آنلری استعفای قصوره مجبور ایلدی .

پیشدار قوماندانلری شاهك خوی صحراسنده اولدیغنی وچالدیرانده محاربه نیتنده بولندیغنی اخبار ایلدیکندن اردونك جبهه سی چالدیرانه طوغری توجیه قلندی .

موکب همایون چالدیران تپه سنه واصل اولدقده حضرت پادشاه اردوی عثمانیه یه منعیه ومیسره ومقدمه وساقه اعتباریله نظام حرب آلدیردقدنصکره بو ترتیب ایله میدان حربه داخل اولدی .

منعیه یه یعنی اردوی عثمانینك صاغ اناطولی عسکریله بکلربکی سنان پاشا وصول قوله یعنی میسره یه ده روم ایلی دلادرلریله روم ایلی بکلربکی حسن پاشا مأمور ایدی. قلبگاهده یعنی مرکزده ده علی الاصول قپوقوللری ویکیچری اورته لری ایله حضرت پادشاه اخذ موقع ایتمش و دوقه کین زاده ایله هرسك زاده ده مرکزده اجرای حرکاته مأمور اولمشلر ایدی.

اردونك کیریسیده سواری هجومندن محافظه اولنمق اوزره مهمات عربه لری وتکمیل اغرلقلر بر برینه زنجیرلرله ربط اولنه رق عادتا مستحکم بر اردوگاه حالنه افراغ اولنمش ایدی .

دشمن اردوسنك صاغ جناحی بالذات شاهك قوماندا سنده اوله رق قرق بیك ایران سواریسی وصول قولیده اشاجلو خانك منتخب عسکر

جنتمکان سلطان سلیم خان حضرتلرینک چالدیران محاربه‌سی

لرندن مرکب ایدی شاه اسماعیل اول امرده صول قوله هجوم ومتعاقباً استاجلو اوغلی ده صاغ قوله هجوم کوستردیلر منعیه‌ده بولنان سنان پاشا استاجلونك هجومنی ماهرانه برصورتده دفع وطوپلرینی بلافاصله ایشلته‌رك عجملردن نیجه‌لرینی یرلره سرمش وفقط صول جناح شاهك شدتلی هجومیله صارصیلمشدر .

شاه فرقه‌سی صول جناحی بوزدقدنصکره مرکزه بریان هجومنه حاضرلنمقده ایکن شهریار صاحب وقار کمال تمکین ومتانتله یکیچری اوزرلرینه قوماندا ویروب مختلط برصورتده حرب ایتمکده اولان صول قول اوزرینه یاغمور قورشونی یاغدرمغه باشلادقلرنده ایرانلیلره بردنبره برپریشانلق عارض اولدی ودرحال قاچمغه باشلادیلر .

بوحرب عظیم شاه ایچون برحیات ممات مسئله‌سی اولوب مغلوب اولدیغی تقدیرده بقای سلطنتی تهلکه‌یه دوشه‌جکندن الده بولنان قوتله برده اردونك کیریسندن آرقه هجوم یاپمغه قرار ویره‌رك اردونك آرقه‌سنه شدتله برهجوم دها کوسترمش ایدی حالبوکه اردونك کیریسی عربه‌لر وآغرلقلرله براستحکام شکلنه قونولمش اولدیغندن سواریلر مانوره‌لرینی شاشیروب قالدیلر ویکیچریلرك آچدقلری شدتلی آتشك تأثیری آلتنده کلی تلفات ویره‌رك بسبتون هزیمته دوچار اولدیلر .

بومعرکه‌ده شاه النsaid اولدقجه مهم بریاره آلدیغی حالده فرار ایدرکن برعثمانلی دلاورینك ضربهٔ تیغنه معروض اوله‌جغی صره‌ده بربنده‌سی شاه بنم دییه‌رك کندیسنی شاهك سلامتنه فدا ایلدی که بوشخصی « آت چکن حضر » نامیله الآن تقدیس ایدرلرمش .

شاهك فراریله ایران اردوسی طاغیله‌رق بالجمله اشیا ولوازمات حربیه‌سی حتی شاهك تاجلی خانم نام ذوجه‌سی ده داخل اولدیغی حالده

چالدران محاربه‌سنك ایكی طرف وضعیتی كوستر بلاندر

بتون اكابر اعجامك حرملرینی دخی نصیب‌كردهٔ غازیان اولمشدر .

یاتسو وقتنه‌قدر عسكر میدان محاربه‌دن آیرلمامش وحتی پادشاه بیله حیوان اوستندن اینمامشدر .

چالدیران اردوكاهنده بركون اقامتدن‌صكره موكب‌پادشاهی‌شاهك مقرحكومتی اولان تبریزه طوغری حركت ایلدی .

تبریزلیلر اولجه شاه مغلوبه ویرمدكلری حالده عثمانلیلري سرخاپ

منزلندن استقبال ایتدیلر وحرکات سابقه‌لرینك عفوینی درگاه سلیم خانیدن استرحام ایله مظهر عفو اولدیلر .

شاهك خزینه‌سی آدملرندن بری طرفندن قاچیرلمش اولدیغندن شاهه متعلق نقودده بالطبع دسترس اولنه‌مامشدر .

پادشاه قیشی ایرانده کچوره‌رك ایلك بهارده ینه شاهه یکیدن بر ضربه اورمق فکرنده بولنمشلر ایدی . آنجق بوسنه ایرانده دهشتلی بر قحط ظهور ایدوب بوقدر کلیتلی عسکرك اعاشه‌سی ممکن اوله‌میه‌جغی آکلاشیلمش وامراده دخی فکر عودت حس اولنمش اولدیغندن طقوز کون قدر تبریزده اقامتدنصکره قره‌باغ طریقیله آماسیه‌یه عودت اولنمشدر .

تبریز صنعتکار بر بلده اولدیغندن اهالیسی میاننده برچوق ارباب معرفت وحرفت موجود اولمغله اثنای عودتده بیك نفوس قدر ارباب صنایع ومعارفی درسعادته نقل ایتدیلرکه بونلر میاننده خواجه سعدالدین افندینك پدری حسن جان ایله مشهور بدیع الزمان دخی موجود ایدی .

چالدیران محاربه‌سی اثناسنده اطرافه فرقه‌لر کوندریله‌رك کدز کاهده وجوارنده بعض قلاعك تسخیری اقتضا ایتمش اولدیغندن بایبورد وکیقی قلعه‌لری مذکور فرقه‌لر طرفندن بالتسخیر عودت همایونده آناختارلری تقدیم اولنمش اولمغله بوایکی قلعه ایله قره‌حصار شرقی وطربزون، ارزنجان بر ولایت اعتباریله وایران وکردستان سرحداتنك محافظه‌سی شرطیله بیقلی محمدپاشایه توجیه قلنمشدر .

کذلك متانتله مشهور کماخ قلعه‌سی دخی بو آرالق الده ایدلدی (٩٢١).

عالدیران مظفریتنك نتیجه‌سی؛ كردستانك دائرهٔ اطاعته ادخالی —
كردستان قطعه‌سی بر طاقم امرای اكرادك تحت اداره‌سنده اوله‌رق بونلر
شاه اسماعیله ضعیف بر صورتده مربوط بولنمشلر ایدی .

حالبوكه كردلر سنی المذهب وایرانیلر شیعی اولدقلری جهتله بو اختلاف
مذهبدن بالاستفاده كردستانك ایرانیلردن تفریقیله دائرهٔ اطاعته
ادخالی سهولتلی برمسئله ایدی. آنجق بونك ایچون امزجهٔ اكراده
واقف وكردلر آراسنده حائز نفوذ واحترام برذاتك كردستانه اعزامی
لازم كله‌جكی نزدپادشاهیده تقرر ایتدیكندن علمای عصردن شهو ادریس
بدلیس كردستانه ماموریت مخصوصه ایله كوندرلدی .

مولانا ادریس كردستانك مواقع مختلفه‌سنی كشت وكذار ایدرك
نصایح ومواعظ مؤثره‌سی سایه‌سنده امرای اكراد ایرانلودن فك رابطه
ایله دولت عثمانیه‌یه اطاعته تشویق واقناعه موفق اولمشدر .

مولانا ادریسك بوخصوصده‌كی موفقیتی شایان تقدیردر زیرا
كردستانی حرباً دائرهٔ اطاعته آلمق اقتضا ایتسه ایدی درەلر قان دوكیله‌جكی
وبوندن شاه مغلوبك بیوك مقیاسده استفاده ایده‌جكی شبهه‌سزدر .

بعض وقایع . — اردوی عثمانی آماسیه قیشلاغنده ایكن شاهك
طلب صلح ومسالمت ضمننده ایلچیسی كلدی وكتوردكلری عریضه‌ده‌كی
شاهك متذللانه نیازلرینه التفات اولنمیه‌رق ایلچیلری دیمتوقه‌ده حبسه
القا اولندی واثنای سفرده اوضاع سركشانه‌نك مسببلری بالتحری
قاضی عسكر حیضر چلبی ایله اسكندر پاشا وسكبان باشی اولدیغی تحقق
ایتدیریله‌رك اوچیده عبرة للسائرین اعدام اولنمشدر .

سلطان سلیم بوعصیان عسكری مسببلرینی تأدیب حقنده كوستردیكی شدت

چوق کورولاملیدر چونکه عسکری طاقمی بویله طارزمانلرده عصیانه آلیشدیریلور ایسه سلطان سلیمك نه چالدیرانده نه ده مصرده برایش کوره میه جکی وافکارجهانگیرانه سی اجرایه موفق اوله میه جغی طبیعی ایدی .

برده سلطان سلیم حین جلوسنده ایراد ایتدیکی نطق مشهورنده اقلیملر فتح ایده جکنی وطایحه یه اولادی دخی اولسه مرحمت ایتمیه جکنی وعصاتی شدیداً تأدیب ایلیه جکنی صورت قطعیه ده افاده ایتمش اولدیغندن بوصورتده سیاستده کوستردیکی شدتله سوزنی یرینه کتورمش اولدی دیمکدر .

ذوالقدریه ممالکنك استیلاسی ومصر فتحنك مقدماتی . —

مرعش وعینتاب حوالیسندن عبارت اولان حکومت ذوالقدریه مصر ایله ممالك عثمانیه آراسنده سیاسةً مهم بر موقعده اولوب پادشاهك مصر حقنده کی تصوراتنك موقع اجرایه وضعی ایچون بو مملکتك ضبط وتسخیری مقتضی کورلمش ایدی . برده ذوالقدریه حکمداری علاءالدوله فاتحك نعمدیده سی وسلطان بایزید زماننده محضا آنك حمایه سی مقصدیله دولت چراکسه ایله محاربه آچیله رق درەلرکبی مسلمان قانی آقیدلدیغی حالده بوفداکارلغی نظر اهمیته آلمیه رك دولت جراکسه یه التجا ایتمك کبی نانکورلکه اجتساری ودولتی دخی کوجندرمیوب ایکی یوز ومنافقانه برپولتیقه طوته رق حکومتینك اختلافندن استفاده یه قیام ایتمسی وچالدیران سفری اثناسنده پادشاهك دعوتنه عدم اجابتندن بشقه اردونك آغرلقلرینی یغمایه جرأتله علناً شاه اسماعیله معاونتی شدتله تادیبنی استلزام ایلمش ایدی .

سلطان سلیم چالدیرانده مظفر اولدقدنصکره آماسیه قیشلاغنه کیدرکن ذوالقدریه حکومتنی شهسوارزاده علی بکه وعد ایتمش و بر فرقه یه شهسوارزاده ایله سنان پاشایی سردار ایدرك ممالك ذوالقدریه یه اعزام ایلدی .

عثمان پاشا علاءالدوله عسکرینی طورنا طاغی اتکنده تارمار و بو میانده علاءالدوله یی دخی طعمهٔ شمشیر آتشبار و باجمله اصول و خزائنی ضبط وعلی بکی مقام حکومته اقعاد ایله عودت ایلمش و خدمتی مقابله سنده صدراعظم نصب اولنمشدر .

دولت چراکسه نك بو مسئله عظمتنه طوقوندی اوهله علاءالدوله نك رأس مقطوعنك مصره کوندرلمسی قانصوغوری ؛ درجهٔ نهایه ده اغضاب ایتمش ایسه ده سلطان سلیم کبی قهار بر پادشاهه قارشو هر درلو تجاوزاتك وخیم نتیجه لر تولید ایده جکنی وشاه اسماعیلی کبی قابنه صیغمیان حکمدارك چالدیرانده باشنه کلان فلاکت کندی باشنه ده کله جکنی کسدرمش اولدیغی ایچون متصور اولان حرکت همایونه استحضارات مقتضیه نك اکالنه دامن درمیان غیرت اولمشدر .

سلطان سلیم ممالك ذوالقدریه یی ضبط وعلاءالدوله یی قتل ایله شهسوار اوغلنه ویردکدن صکره قانصوغوری آتشلر صاچه رق پادشاهه کوندردیکی تهدیدنامه ده اسمنك ممالك ذوالقدریه ده خطبه لرده کاکان اقاسنی طلب ایتمش ایدی .
سلطان سلیم بوکا قارشی « قوجه چرکس ارایسه خطبه سنی مصرده یاپدیراتسون » سوزیله مقابله وایلجیلری حبس ایلدی .

عربستان سفری . — سلطان سلیم خان آسیای وسطاده کی اسلاملرك نقطهٔ واحده ده جمع وتوحیدیله مایهٔ اسلامیه یی تکثیر ایتمك کبی افکار جهانکیرانه سنی موقع فعله قویمق ایچون چالیشور وخالی زمانلرینی تکثیر قوای بریه وبحریه سنه حصر ایدرك دولتنی قوتلی برحاله افراغی ایچون اجرای مساعیدن کیری قالمز ایدی . حتی شرق سفرندن عودتده اوچ سنه قدر پای تختنده اقامت ایتدیکی زمانی سفائن حربیه انشاسی واردونك تنظیم وتنسیقی ایله کچیرمش وبیوك برحرب

ایچون اقتضا ایدن مهمات حربیه‌یی احضار ایتمشدر .

پادشاهك اساس مقصدی ینه شاه اسماعیله ایکنجی وقطعی بر ضربه اورمق وایرانی اورته‌دن قالدرمقدن عبارت ایسه‌ده فکر جهانگیرانه‌سنی قولایجه موقع اجرایه قویمق اولدیغندن ینه شرق سفرینی اعلان واولجه ایران حدودنده بعض استکشافات اجراسی ایچون سنان پاشا قومانداسیله قوتلی بر سواری فرقه‌سنی ایلرویه سوق ایتدی ودیاربکرده‌کی اردویی دخی جلبه قرار ویرمش ایدی .

سنان پاشا ملاطیه‌یه کچدیکندن مرورینه مصر مأموری طرفندن ممانعت ایدلمسی وغورینك شاه ایله اولجه عقد ایتدیکی معاهدهٔ خفیه موجبنجه اللی بیك آتلو ایله اول طرفلره کلمسی مصرلیلرك شاهه علنی طرفدارلغنده شبهه قالمدیغندن مخصوصاً عقد ایدیلان برمجلس علمیه‌ده مصرلیلرك تأدیبنه قرار ویرلمشدر .

بو اتفاق واتحاد مسئله‌سی ایران محاربه‌سنك تأخیریله دولت چراکسه‌نك تأدیبنی مستلزم اولدیغندن اردوی عثمانینك جبهه‌سی ایراندن عربستانه توجیه واشاعه ایدیلان ایران سفری عربستان سفرینه تحویل اولندی .

مرج دابق محاربه‌سی . — سلطان سلیم (۹۲۲) سنه‌سی بهارنده اردونك باشنه کچه‌رك عربستان یولنه طوغری حرکت واثنای راهده بوجاق دره‌دن اعلان حربی متضمن نامهٔ مخصوصی غوری‌یه تبلیغ ایلدی . غوری چالدیران غالبنك شمشیر جلادتنی تفکر ایتدکجه عاقبتندن نا امید اولوب اردونك حدود مصریه‌یی آشدیغی حوادثی دخی بتون خوف ووحشتنی تزیید ایتدیکندن ایشلدیکی ایشه

مرج دابق محاربه‌سی

ندامتله اولجه حبس ایتدیکی ایلچیلرمزی مرفهاً اعاده واعتذاری مشعر کوندردیکی نامه‌سنده بوخصوصی عرض وافاده ایتمش ایسه‌ده برکره موکب سلطانی حلب یولنی طوتمش وذاتاً ایش ایشدن کچمش اولمغله بالضرور عسکرینك باشنه کچه‌رك مدهش اردومزی مرج دابق صحراسنده قارشولامشدر .

ایکی عسکر (۹۲۲) سنه‌سی رجبنك یکرمی آلتنجی کونی حربه طوتیشدیلر . سلطان سلیم کبی برصاحبقرانك معیتنده بولنان وشرق وغربده مظفریتدن مظفریته نائل اولان عثمانلی جنکاورلریله جندیلنکلری مثل سائری کبی دیللرده داستان اولان چرکس وعرب سواریلرینك چارپیشمه‌سی اول عصرده تماشایه شایان برمنظره ایدی غوری اردوی عثمانینك صاغ وصول جناحلرینه بردن هجوم کوستررفارسان مصرك شدت وصولتلریله بوجناحلر ایوجه صارصلدیغی حالده قوماندانی اداره ایدن سلطان سلیم همان جناحلری سنان ویونس پاشالرله تقویه ایتدیکی کبی مرکزی تشکیل ایدن وپیاده صفلری آراسنده طوپلری ستراولنان قطعۀ عسکریه ایله دشمنك قلبگاهنه هجوم و دهشتلی بر طوپ آتشی آچدیغندن چرکسلر بوکله یغموری اوکنده مانوره‌لرینی شاشرمغله مصر اردوسنده آثارهزیمت نمایان اولمغه باشلادی بوآرالق غوری قولاغی دیندن کچن برعثمانلی کله‌سنك صدمه‌سیله سراسیمه اوله‌رق قوماندانی ویولدده حیاتنی ترك ایتمکله کروه اعدابستون شاشیرمش و فرار یولنی طوتمشلردر .

فراریلرك تعقیبلری ایچون آیروجه مفرزه‌لر تعیین اولندیغی کبی اولجه حلب قلعه‌سی دخی آلتمش اولدیغندن حضرت پادشاه مرج دابقده برکون اقامتدن صکره حلبه داخل وغورینك قلعه‌سنده‌کی ایکی میلیون

آلتونلق خزینه‌سنی ضبط ایتمشدر . بونقودك بو آزالق مصارف عسکریه‌نك تهوینی ایچون بیوك یاردیمی اولمشدر .

برمدت حلبده اقامت ایدیله‌رك شامه حرکت اولندی شام قلعه‌سی چرکسلردن خالی بولنمغله بلامزاحم ضبط اولنمش واثنای طریقده حما وحمص بلده‌لری دخی عرض اطاعت ایلشلردر . شامده بولندقلری مدت سوریه‌نك اطراف واکنافنك تسخیری ومشایخ عربانك داخل دائرهٔ انقیاد اولملری ایچون اقتضا ایدن تدابیراجرا ومصر سفری ایچون چولده عسکره اقتضا ایدن صودوه‌لری وارزاق قافله‌لری تدارکیله اشتغال بیورمشلردر .

ایشته آزمدت ظرفده عریش حدودینه قدر بتون ممالك تحت انقیاده ادخال اولندیغندن سنجاقلر تشکیل وهر بر سنجاغه مناسب وه‌قتدر والیلر تعیین اولنمق صورتیله سوریه قطعه‌سنك تشکیلات ملکیه‌سی اکمال اولندی .

مصره هجوم . — سلطان سلیم اتمام فتوحات ایچون مصره هجوم ایتمك ایستیور ایدی . وهیچ بر جهانگیرك جسارت ایده‌مدیکی چولدن کچمکی ذهننه قویدیغندن هردرلو تدارکاتی اکمال ایدرك چوله طالدی .

غورینك اتلافندنصکره یرینه طومانبای اسمنده برجاهل چرکس کچمش وطومانبای برمردجسور اولدیغندن سلطان سلیمك سطوت جهانگیرانه‌سندن بی‌خبر اولمغله همان تدارکاته قیام وسلطان سلیمك کوندردیکی ایلچیلری اعدام ایلمش ایدی .

چوللرده یقین وقته‌قدر یاغمورلر یاغدیغنی بیلمن اولمدیغی حالده محضا پادشاهك اثر طالعی اوله‌رق نافع ومبذول یاغمورلر یاغمش وصویه

اولان احتیاج بر طرف اولدیغی کبی اراضیده لطافت وطراوت دخی حاصل اولمغله چولدن اردونك اثنای مرورنده اصلا زحمت چکلمامشدر .

اردوی عثمانی چولدن قورتیلوبده صالحیه یه کلدکده طومانبایك تدارکات فوق العاده سی دهشت بخش انظار اولمش ایدی چونکه طومانبای عادلیه عمارتی جهتنده موکب پادشاهینك کذرکاهنه خندقلر حفر وسپرلر انشا ومصر قلعه لرندن کتوردیکی ۲۰۰ قدر جسیم طوپلرله تحکیم وترصیننه اعتنا ایله کلیتلی سواری ایله مقابله ومدافعه یه حاضرلنمش ایدی .

سلطان سلیم طومانبایك مدافعهٔ فوق العاده سنی حکمسز براقق ایچون اولا استحکاماته طوغری حرکت وبعده بردنبره تبدیل استقامت ایدرك جبل مقطمدن ریدانیه صحراسنه اینیویردیلر .

ریدانیه محاربه سی . — چرکسلر عثمانلیلرك بویله خلاف مأمول طرفندن اردوکاهلرینه نزول ایله استحکاملرینك ایشه یارامامسنی کورمکله شاشیروب قالدیلر ایسه ده ینه مقابله یه قیام ایدرك صباحدن اقشامه قدر غایت قانلی بر محاربه یه کیریشدیلر . همان صفوف عثمانیه یی ایپدن ایی یه صارصمغه موفق اولمشلر ایدی. آنجق ایکندی یه طوغری چراکسه یه بر هزیمتدر مستولی اولوب خائفانه سمت فراره شتابان اولمشلردر .

بو محاربه ده سنان پاشا ایله نیجه نامدار امرا تلف اولمش ، طومانبای سعید ایچنه وجانبرد غزالی صالحیه یه قاچمشدر .

چرکس اردوسی کرفتار هزیمت اولدقدنصکره حضرت پادشاه احتیاطاً مصره کیرمامش وضبط ایچون برمفرزه عسکر کوندرمش ایدی. طومانبای سعید ایچندن طوپلادیغی اون بیك قدر سواری ایله بردنبره

شهره دخول وعساکر مستحفظه‌یی کاملاً قلنجدن کچیره‌رك تحصن ایتدکه مصره بر مفرزهٔ عسکریه دها ارسال اولندی ایسه‌ده بو عساکری مصریلر خصمانه برصورتده استقبال وسوقاقلره یر یر متریسلر قازمش وقادینلر طاملردن وپنجره‌لردن قیزغین صودوکمك وطاش آتمق کبی حرکات عداوتکارانه ایله عساکر عثمانیه‌یی بر قاچ کونلر ازعاج واشغال ایلدیلر .

بوسوقاق محاربه‌سنده ایکی طرفدن کلیتلی تلفات وقوعه کلمشدر یالکز موجود مقتوللر اللی بیکه بالغ اولدیغی صکره‌دن بالتعداد اکلاشیلدی. اوچنجی کون پادشاهك شهره دخولیله بوقانلی زقاق غوغالرینه نهایت ویرلمشدر .

طومانبای حالا مقاومتده اصرار وعناد ایدیوردی وصعید ایچندن طوپلایه‌جغی عسکرله ینه اردویی باصمق فکریله نیلك غرب ساحلنده (۳۰۰۰) قدر سواریله طولاشه‌رق اوزرینه کیدن عثمانلی عسکرلرینه صالدیروب طوریور ایدی . حالبوکه امرای چراکسه‌دن برچوغی باشده جندی مشهور جانبردغزالی اولدیغی حالده درکاه سلیم خانه عرض دخالتله مظهر عفو وعنایت اولمشلر ایدی .

طومانبایه مصرده طرفدارلق ایده‌جك امرا همان قالمامش ایدی. بو بیهوده عنادك صوکی وخیم اولدیغی‌ده دخالتی حالنده مظهر عفو اوله‌جغی مذاهب اربعه مفتیلری واسطه‌سیله کندیسنه تبلیغ ایلدیکی حالده‌بیله اصرارنده ثبات ایتمش وحتی مظهر حرمت اولملری لازم کلان مفتیلری اعدام ایلمشدر .

طومانبایك دخالتندن قطع امید اولندقده تعقیب ودردستی ایچون

مفرزه‌لر تعیین و ارسال قلنه‌رق نیل نهرینه آت سوردیکی برصره‌ده دردست اولندی .

حضرت سلیم بوجسور چرکس جندیسنی شجاعتنه باغیشلامق ایستدی وحتی مصرده والی صورتیله استخدامنی آرزو ایلدیسه‌ده کندیسنك خشونت طبعی وبدخویلغی وچولده‌کی عربلرك الان «الله ینصر السلطان طومانبای» دعاسنی ترك ایتمامه‌لری امنیت پادشاهی‌یی سلب ایلدیکندن باب‌زویله‌ده اعدام اولنمشدر .

حرمینك اطاعتی . — حضرت پادشاه مصره دخول ایله سلطان ملك الروم والعرب عنوانه کسب استحقاق ایتمش ایدی بوکره دخی خطهٔ مصریه‌نك ضبطی وجرا کسه دولتنك محوی اوزرینه شریف ابوالبرکات اوغلی ابونمی‌یی درکاه سلطانی‌یه لاجل التبریك ارسال وتبرکات عالیات ایله بعض هدایا کوندرمش وحرمین اهالیٔ محترمه‌سنك انقیاد واطاعتنی عرض ایلمش اولدیغندن موجب محظوظیت پادشاهی اولمش وبالمقابله اهالیٔ حجازه (۲۰۰,۰۰۰) فیلوری اعطا و آیروجه مخصص اولان صره‌لری دخی تزیید ایدلمك صورتیله جلب قلوب اهل حرمینه همت بیوردیلر حرمینك اطاعتی اوزرینه جناب سلیم خانی‌یه « خادم الحرمین الشریفین » عنوانی دخی تخصیص قلنمشدر .

اشبو عنوان جلیل اخلافنه‌دخی انتقال ایدرك جوامع ومساجده الآن زیور السنهٔ خطبا اولمقده‌در .

ممالك نوتسخیرینی کوزی اوکنده تنظیم واداره‌سنی تأمین ایتدکدن و (۹۲۳) سنه‌سی محمل شریفی کمال اعتنا ایله تجهیز و ارسال ایلدکدنصکره

امرای چراکسه‌دن خیره بای مصره والی تعیین ایدرك ینه چول طریقیله عودت ایلدی .

اثنای عودتده مصرك علما وارباب صنایعندن بر خیلی کسانی وشریف متوکل علی‌اللّه‌یی دونمایه ارکاباً استانبوله اعزام ایلدی .

سلطان سلیم یرینه کوره شدت وجلادت کوستردیکی ایجابنده‌ده حلم وملایمتدن آیرلمز ایدی ایشته اثنای طریقده مسند صدارتده بولنان وزیر یونس پاشانک اجراآت همایونلرینه تعریضندن طولایی قتل ایتدردیکی حالده علمای مشهوره‌دن مولانا ابن کمالك آتی ایاغندن پادشاهك فراجه‌سنه صچرامش اولان چاموردن اصلانمش اولمش وبالعکس آثار خوف کوسترن ملایی « علمانك آتی ایاغندن صچرایان چامور باعث افتخارمدر وفاتمدن صکره‌دخی بوجبه‌یی صندوقه‌م اوزرینه اورتسونلر » دیه‌رك تلطیف وخوفنی ازاله ایلمشدر . الآن تربه‌سنده‌کی صندوقه‌سنده مذکور جبه موجوددر .

موکب سلیمی شامه واصل اولدقده پیری پاشایی صدراعظم نصب ایتدی وکرجستانك اطاعتی خبرینی دخی اخذ ایله سوریه‌نك اصلاحاتی ایچون برقاچ آیلر شامده اقامت ایلمش ایدی که عرق جناب محی الدینك تعمیری ومشارالیه نامنه بر جامع ایله بر مدرسه انشاسی بو اقامت اثناسنه مصادفدر .

شاهك تضرعنامه‌سی . — شاه اسماعیل سلطان سلیمك قوهٔ قاهره‌سنی پك آچیق صورتده تجربه ایتدیکی وبوکره‌ده عربستان مظفریتی کندیسنه دهشت ویردیکی وپادشاهك ایران حقنده‌کی تصوراتنك حسن نیته مقرون اولمدیغنی اکلادیغی جهتله کمال عجز ومسکنتله عرض احترام وجلب عاطفت ایلك اوزره بر ایلچی کوندرمش ایسه‌ده پادشاه شاهك مطالباتنه التفات ایتمیوب « بونامه‌نك جوابی یرنده ویریلور » دیه‌رك سفیری مخصوصاً استانبوله کوندردی .

حضرت پادشاه شامدن حلبه عزيمت و اورادن ايران اوزرينه سفر ايلك فكرنده ايكن بعض مطالعات وملاحظات اوزرينه تبديل نيت ايله پاى تختنه عزيمت ايلدى .

شقى جلال . — صفوى منسوبيندن مقدما بادفتر اعدام اولنان اشخاص مضره بقاياسندن جلال اسمنده برشخص نصلسه سيف سياست سلطانيدن قورتيله‌رق توقاد سمتنده بر مغاره‌ده كيزلنمش ايدى . اورته‌لغه براز سكونت كلديكى صره‌لرده مرقوم جلال باعث اشتهار اولان شيخلك و مجذوبلق كسوه‌سنه بورينوب ميدان شقاوته آتيلدى وباشنه بش اون بيك حشرات طوپلايوب آناطولى‌يى فساده ويرديكى پاى تخته عكس ايتمكله اوزرينه شهسوارزاده على بك ايله فرهاد پاشا كوندرلدى .

شهسوار اوغلى فرهاد پاشادن دها اول طاورانوب قره‌حصار ايله سيواس آراسنده اشقيايه ملاقى اوله‌رق ايلك حمله‌ده جلالك جمعيتنى تارمار وكنديسنى قنطرهٔ تيغ جلادتدن امرار ايله غائلهٔ مهمه‌حالنى آلمق استعدادينى حائز اولان بوفسادى كوكندن امحايه موفق اولمشدر . بومسئله آناطوليده وقت وقت ظهور ايله‌اهالئ صادقه ومطيعه‌يه ايراث شروشور ايدن ارباب عصيانه جلالى نامى ويرلسنك منشاى اولمشدر .

شهسوار زاده ايله فرهاد پاشا آراسنده سنه‌لرجه‌دوام ايدن عداوت شهسوار اوغلنك جلالى غائله‌سنده‌كى موفقيتى اولوب بيچاره خاندانيله برابر عاقبت الامر فرهاد پاشانك نائرهٔ حسدوعداوتى ايله محو اولوب كيتمشدر .

سلطان سليمك ارتحالى . — سلطان سليم قيصه برمدت سلطنتنده

عظیم فتوحاته موفق اولدقدن صکره ٥٣ یاشنده بردرد دوانا پذیر ایله ارتحال دار بقا ایلدی .

عربستاندن عودتندن بنه ایرانه بیوك وقطعی بر سفر اجرا ایدرك شاه اسماعیلك تخت سلطنتنی زیروزبر ایتمك فکرندن وازکچمامش وبو تصوراتنك موقع فعله ایصالی ایچون بری و بحری تدارکات عظیمه ده بولنمقده ایدی .

ایران سفرندن کوزی ییلمش اولان وکلا پادشاهك ینه ایرانه کیتمك عزمنی تفرس ایتدکاری جهتله ردوس اطه سنی فتح ایچون وقت بولدقجه دائما پادشاهی تشویق ایدرلر ایدی. حتی بونلرك فکرلرینی آکلامش اولان پادشاه « بن کشورلر فتح ایتمك ایسترم سز ایسه بنی بر خرسز اطه سنك ضبطنه ترغیب ایدییورسکز شمدن صکره بزم سفرمز سفر آخرتدر » دیه تکدیر ایتمشلر ایدی . فی الحقیقه آراسی چوق کچمکسزین سلطان سلیم صرتنده دیکن کبی برشیء باطمقده اولدیغندن ندیمی حسن جانه شکایت ایتمش ومعاینه ایتمسنی مومی الیهه امر ایلمش ایدی. حسن جان امر موجبنجه صرتنی یوقلادقده بر سیویلجه اولدیغنی وصیقمه سی حقنده پادشاهك امرینه هنوز دشمك صره سی کلمدیکنی بیان ایدرك سیویلجه یی دشمکدن وازکچورمش ایدی. حالبوکه پادشاه حمامده دلاکه اول سیویلجه یی صیقدردیغی زمان درحال التهاب ایدرك سیویلجه ظن اولنان معهود چبانك دواسی ممتنع بر شیرپنجه اولدیغی تحقق ایتمشدر .

بونکله برابر غیرتلی پادشاه ینه بونك دهشتلی اوجاغنه اهمیت ویرمیه رك ادرنه یه عزیمتنی تأخیر ایتمامش ایسه ده یولده پدریله جنك ایتدیکی چورلی

ایله اوغراش کویی آراسنده کی محلده آغرلشه رق بر مدت صکره وفات ایلدی .

سلطان سلیم زمانك نادر یتشدردیکی پادشاهلردن بریسیدر . قدرت علمیه سی مهارت سیاسیه و عسکریه سی افکار جهانکیرانه سی کوزاوکنه کتورلدیکی حالده قدرت فاطره نك مآثر عالیه سنی شخص واحدده جمع ایتمك ایچون نمونه اوله رق خلق ایتدیکی بر نادرهٔ روزکار اولدیغنی قبول ایتمك اقتضا ایدر .

آنك یاوزلغی عزمنده کی شدت وافعالنده کی سرعتدن کنایه در. سلطان سلیمی خونریزلکله اتهامه قالقیشانلر ایجاب سیاستنه واقف اولمیانلردر. قتلنی امر ایتدیکی وزیرلر میاننده عسکری اختلاله تشویق ایله دشمن سرحددنده اردونك فلاکتنی تعجیل ایدن همدم پاشا ، شاه اسماعیله جاسوسلق ایدن یونس پاشانك وامثالنك مستحق اعدام اولدیغنی زمانك اك بیوك عالمی تصدیق ایتمشدر (ابن کمال). سلطان سلیم بوخاندانك طقوزنجی پادشاهی اولوب موفقیتی اوغلنك قرق سکز سنه سلطنتك موفقیاتنه بدل و بلکه ده زیاده در .

سلطان سلیمك خصوصیت سیرو احوالنه دائر اوراق پریشانده شویله یازلمشدر :

« بویله بر اکابرك محاکمهٔ احوالنده صحت عمومیت احوالنه دقتله حاصل اوله بیلور . یوقسه وقایعنك برویا برقاچ جهتنه حصر نظر ایتمك بر وجودك اعضای مقطوعه سنه نظرله تناسبنه حکم ایتمك قبیلندندر . صعوبت ایسه سلطان سلیم کبی عظمتی صحیحاً عجایب سبعهٔ عالمدن معدود اولان بر تمثال تاریخینك هیئت مجموعه سنی کوز اوکنه کتورمکده در. ایشته بومقصدی حاصل ایتمك ایچوندرکه پادشاهك کلیت احوالنی

تفرعات تفصیلیه‌سندن تجرید ایدرك شو برایكی لوحه‌یه صیقشدرمق ایستدك .

سلطان سلیم قامتی طوله‌مائل، كمیكلری قالین، اوموزلرینك آراسی غایت واسع ، وجودینك نصف اعلاسی نصف اسفلندن قیصه ، باشی بیوك . قاشلری چاتیق ، یوزی مدور وقیرمزی، بیقلری چهره‌سنه برغریب هیبت ویرر حالده بیوك ، ارسلان كبی آغزی ایری ، چكه كمیكی واسع وقوی بر دهشتلی قهرمان ایدی . هاله جبهه‌سنك انتظام ونورانیتیله كوزلرینك كاه برفكر حكیمانه كبی منظورینك كوكلنده‌اولان اك پنهان كوشه‌لره دخول ایدر یولده وكاه برزبان كویا كبی نظرلره افشای مرام ایدر صورتده باقیشلری استعدادینك فوق‌العاده‌لكنه برر واضح برهان ایدی .

سیرتده‌ایسه‌قدرتك‌نادراً تزیینده بذل‌كمال‌ایتدیكی خوارق عاداتدن معدود برذات اوله‌رق علوهمت ، متانت عزم. كبرنفس، اتساع‌تصور، حدت‌ذكا ، عمق‌نظر ، سرعت انتقال. اصابت‌فكر، جلادت فطریه ، مهارت حربیه ، میل‌انقلاب ، تحقیر عادات، نفوذامر، القای‌دهشت، شدت شكیمه ، غلبهٔ مشكلات ، نفرت‌لذائذ ، استخفاف حیات كبی هربری بر قهرمانه سرمایهٔ افتخاراوله‌جق برچوق دقت جلیله‌یی‌جامع اولمغله‌برابر فطره‌تنده شهوت وراحته انهماك اولمامق جهتیله خالی زمانلرینی صحبت علماءومذاكرهٔ علوم‌ایله امرار‌ایتمشدی.وحتی كندیسی مزاجنده اولان‌شدت تأثرله برابر اوتوزسنه‌قدرملكك بركوشه‌سنده جزؤیات‌ایله اشتغاله مجبور اولدیغی‌ایچون پك زیاده صیقیلمش‌وبالطبع مائل اولدیغی الهیات كوكانه دنیادن نفرت ویرمش‌اولمق جهتیله‌بیاغی برحزن دائمی‌یه‌مبتلا اولدیغندن‌بواضطرابك تأثیریله كیجه‌لری‌اویقوسی

اوچ ساعته منحصر اولمغله اوزمانلر سرای کتبخانه سنده نه قدر مؤلفات وار ایسه لیالی تنهاییده، جمله سنی کوزدن کچورمش ایدی .

بو فضائل موهوبه و کمالات علمیه دن بشقه تشبثنده عالمك معظمات اموریني جزئیاتدن معدود کورمك و اجراده بالعکس مقاصدینك اك کوچك بر جزئنه کلیت جامعه سی قدر اهمیت ویرمکدن عبارت اولان و مآثر جلیله یه مظهر اولمش نقدر اعاظم وار ایسه همان جمله سنك اك بیوك سلاح قوتی بولنان خصیصهٔ امتیازه مالك اولدیغی کبی نقایص و کمالاتك میزان تعدیلیدر . . . »

« ایشته سلطان سلیم بو صورتله خالی زمانه مناسب و تصوراتنده اولان علویت قدر و شانیله متناسب اوله رق پولتیقه میدانه کیرنجه ملت اسلامیه یی کلمهٔ واحده یه جمع ایله زمانجه دقت اولان لواء الحمد شریعتك سایهٔ امانی آلتنه آلمنی مقصد اتخاذ ایلدی. » کمال

شهزاده سی . — سلطان سلیمك شهزادهٔ یکانه سی اولان سلطان سلیماندن بشقه اولادی اولمیوب حین جلوسلرنده کفه ده بولنمغله استانبوله جلب اولنمشدر. حین سفرلرنده بونی درسعادتده قائممقام براقیرلر ایدی.

وزراسی . — سلطان سلیم خانك بدایت عهد سلطنتلرنده (۹۱۸) مقام صدارتی احراز ایتمش اولان قوجه مصطفی پاشادر . مصطفی پاشا سلطان بایزید دورنده نشو ونما بولمش ارباب معارفدن بر ذات ایدی. سلطان احمده تمایل ایتدیکی اکلاشیله رق اعدام اولنمشدر. استانبولده نامنه منسوب جامع و درکاه و محله واردر .

هرسك اوغلی احمد پاشا، قدمای وزرای سلطنت سنیه دندر. زمان فاتحده دخی خدماتی کورلمش برامکدار ایدی . اماسیه ده عسکرك

اطاعتسزلکی ضبط وربط خصوصنده زحاوتنه حمل اولنه‌رق عزل ایدلمش وبروسه محافظلغنده ارتحال ایتمشدر .

خادم سنان پاشا، شجعان عثمانیه‌دن اولوب چالدیران جنکنک قهرمانی ومصر فتحنک قربانی اولمش ایدی، پادشاه بونک جسارت وذکاوتنی تقدیر ایتدیکندن صدر اعظم نصب ایتمش ایدی . مصر فتحی اثناسنده مجروحاً ارتحالنده حضرت پادشاه « مصری آلدق اما سنانی غائب ایتدك مصر آکا بدل اوله‌مز » دییه‌رك اظهار تأسف ایلمشدر .

یونس پاشا ، جسور اولمغله برابر حسود وخائن ایدی . مصرك چیره‌بایه ویرلمسی اوزرینه شاه اسماعیل ایله مخابرات خفیه‌ده بولنمش وپادشاهه قارشو بی ادبانه تعریضی سبب اعدامی اولمش ایدی .

پیر محمد پاشای قرمانی ، سلطان سلیمك صوك صدر اعظمی ایدی. ارباب قلمدن واصحاب فضیلتدن مدبر برذات اولدیغندن پادشاه خدمت وصداقتندن ممنون اولمغله ارتحالرینه قدر مقامنی محافظه ایلمشدر.

بونلردن بشقه دوقه کین زاده احمد وحسام الدین واسکندر وخواجه زاده محمد، مصاحب همدم ، بیقلی محمد ، چوبان مصطفی پاشالر دخی وزرای سلیمیه‌دن اولوب بیقلی وخواجه‌زاده محمد پاشالردن غیریسی برر سبب ایله دیار عدمه ایصال قلنمشلردر .

سلطان سلیمك بوقتل وزرا اعتیادی حقنده « رقیبك اوله‌سنده چاره یوقدر . وزیر اوله مکر سلطان سلیمه » بیتی مشهور ومتواتردر.

سلطان سلیمان قانونی

امر جلوس. — سلطان سلیم اول حین وفاتنده یگانه وارث سلطنت اولمق اوزره اوغلی سلطان سلیمانی براقمشدر .

سلطان سلیمان (٩٠٠) تاریخ هجریسنده دنیایه گلمش وهنگام تولیدی شعشعه‌لی برعصره تصادف ایتمش طالعلی واغورلی برپادشاه اولوب تاریخ تولدینی تدقیق ایدن ارباب دقت بونك حسن طالعنی وموفقیاتنی کشف وتفرس ایتمشلر ایدی .

سلطان سلیمان حکمت وسیاست وعدالت کبی سهپای مدنیت صایيلان مزایای عالیه‌یی نفسنده جمع ایتمش وبالدفعات پدرینه حال حیاتنده اجرای وکالت ایدرك مکتسبات وملکات درایت وفطانتنی اثبات ایلمش برذات فضیلتسمات اولدیغندن تخت سلطنته جلوسلری برسرعت خارقه نما ایله درجهٔ تکامله طوغری گیتمکده اولان سلطنت عثمانیه‌نك تزاید شوکت وعظمتنه بربراعت استهلال اولمشدر .

جانبرد غزالی وشاه اسماعیل. — سلطان سلیمك خبر ارتحالی حکومت منقرضهٔ چراکسه ارکانی ایله شاه اسماعیلی یکیدن امیده دوشورمش، بری حکومت مندرسه‌سنك احیاسی دیگری چالدیران مغلوبیتنك انتقامنی آلمق خلیاسنه قاپیلمش ایدی .

غزالی سلطان سلیمك خوف شمشیریله عرض تابعیت ایدن چرکس امراسندن اولوب مردلکنه حرمةً اعدامندن صرفنظرله شامه والی نصب اولنمش ایدی. طبعنده‌کی ردائت وخیانت پادشاه مغفورك لطفنی اونوتدردیغندن دولت چراکسه‌یی احیا مقصدیله مصردن

سوریه‌دن باشقه برچوق بقایای چراکسه‌یی جمع ایله حلبی تحاصردیه قیام ایلدی .

بونك قیامی شرقده انتریقه‌لرینه رواج ویرمك فكریله شاهك‌ده سرحدات شرقیه‌ده بعض تداركات وسوقیاتده بولنمسنی انتاج ایلدی .

سلطان سلیمان سلطنت عثمانیه‌یی شرق وجنوبدن تهدید ایدن بوغائله‌لری باصدیرمق ایچون اصلا دوچار مشكلات اولمامشدر چونكه سلطان سلیمك همت جهانكیرانه‌سی سایه‌سنده دولت بویله برقاچ غائله‌یی اطفایه كافی درجه‌ده حائز اقتدار اولمش وسلطان سلیمان بویله قوی الشوكه برسلطنتی توارث ایتمش ایدی .

غزالینك عصیانه شهسوار زاده وبونی متعاقب بیوك بر اردو ایله فرهاد پاشا كوندرلدی . شهسوار زاده ایله دیكر آناطولی امراسی اولجه حلب قلعه‌سنه دخول ایله غزالی‌یه مقاومت ومدافعه ایتدكاری صره‌ده فرهاد پاشا اردوسی دخی واصل اولمش ایدی .

غزالی اولجه برایش كوره‌مدیكی حالده بودهشتلی عثمانلی اردوسنه مقاومت ایده‌میه‌جكنی اكلادیغندن اختیار فرار ایلدی . فرهاد پاشا ایله امرای عثمانیه فراریلری قوغه قوغه مصطبه نام محلده یتشدیلر وغزالی عسكرینی بوزغون مرقومی‌ده تلف ایتدیلر . غزالی برعثمانلی سپا - هیسنك آتدیغی براوقه هدف اولمشدر . شامك تخلیصیله غزالینك تنكیلی مژده‌سی غزالینك سرمقطوعیله استانبوله اعزام اولندقدنصكره فرهاد پاشا معیت موجوده‌سیله شاهك ملحوظ اولان حركات تجاوز كارینه مانع اولمق اوزره توقاد حوالیسنه مأمور اولمشدر .

فرهاد پاشای كیندار شهسوار زاده حقنده‌بسلدیكی فكر انتقامی

بوسفر اجرا ایدرك اول غازیٔ نامداری خاندانیله برابر اعدام ایتدیرمشدر .

دور سلیمینك قهرمانی و خصمای سلطنت سنیه‌نك عدوی جانی اولان میرمومی الیه حقنده فرهاد پاشانك شو یولده غدری تأویل قبول ایتمز بر جنایت اولوب اراسی چوق کچمکسزین کندیسی دخی مغضوب پادشاهی اوله‌رق دیار عدمه کوندرلمش و شهسوار زاده‌یه ایتدیکنك جزاسنی چکمش و «هل جزاء جنس العمل» قولی یرینی بولمشدر .

برنجی سفر . — یاوز سلطان سلیم فتوحاتنی شرقه تخصیص ایتدیکی حالده اوغلی سلطان سلیم خان اسفارینك همان قسم کلیسنی غربه اجرا ایلمشدر .

ایشته ایلك سفرلری‌ده بووجهله مجارستان سفری اولوب (٩٢٧) تاریخنده پای تختدن حرکتله بلغرادی فتحه موفق اولدیلر .

اسباب سفر اولمق اوزره حین جلوسده مجار قرالی لوئینك پادشاهك نامه‌رسنی اعدام ایتمسی کبی اصول شکنانه معامله‌سی بیان ایدلمش ایسه‌ده مجارستانك ثروت عظیمه‌سی خلیاسیله مشبوع الدماغ اولان ارکان دولتك پادشاهی سفره تشویق و ترغیب ایتملرینك ده اسباب سفر میاننده بولندیغنی اونوتمامليدر . حتی سلطان سلیمانك پدرینك هرجهتله معقول اولان اقصای شرقیه پولتیقه‌سنی ترك ایدرك اسفار غربیه‌یی تعقیب ایتمسی‌ده ارکان سلطنتك اثر اغواسی اولسه کرکدر .

مجارستان سفری ایچون مقتضی طوپ و مهمات کمیلره تحمیلاً طونه طریقیله بلغراده اولجه سوق اولنوب موکب پادشاهی‌ده صوفیه اوزرندن حرکت ایتمش ایدی .

صوفیه‌ده هدف الحرکاتك تعیینی ایچون عقد ایدیلان مجلس‌ده بلغراد

اوزرینه آیروجه بر اردو سوق و مجارستانه آقینجی فرقه‌لری اعزام ایدیله‌رك موکب پادشاهی بوکردکن جهتندن مجارستانه کچرلدی. و بودین اوزرینه حرکت اولنمسی تقرر ایتمش ایکن کوریلان لزومه بناءً بلغراد پیشکاهنه عودتله مشغول محاصره اولان پیری پاشا اردوسیله برلشدی .

بلغراد مجارستانك کلیدی حکمنده اولمغله تسخیری مراد ثانی وفاتح زماننده‌نبری عثمانلیلرجه آرزو اولنمقده ایدی .

موکب پادشاهینك ورودیله بلغرادك محاصره‌سی تشدید اولندی. طوپلرله قلعه‌نك برجلری دوکلدیکی کبی سورلك خفیف نقطه‌لری دخی لغملرله تخریب و آچیلان کدکلردن عثمانلی دلاورلری قلعه‌یه داخل اوله‌رق عثمانلی سنجاقلریله قلال و بروجنی تزیین ایلدیلر . قلعه‌نك فتحنی متعاقب مستحفظیندن مجار عسکرلری ویریلان امان موجبنجه مملکتلرینه اعزام واهالیدن یکرمی بیك نفوسده درسعادته نقل ایدیله بلغراد قریه‌سی دنیلان محلده اسکان اولنمشلردر [*] .

بلغرادك تسخیری سلطان سلیمانك برنجی موفقیتی اولمش وفاتح ومراد ثانی‌یه نصب اولمیان برفتح جلیلك زمان سلطنتلرنده تیسر نمای حصول اولمسی جهتیله اطراف ملوکه مظفریتنامه‌لر تسطیر اولنمش وبالمقابله تبریك موفقیت ایچون روسیه ، وندیك ، راغوزه‌دن سفیرلر کلمشدر .

استحصال مساعدات . — تبریك مظفریت و تأیید مناسبت ایچون کلان سفرای اجنبیه دولتدن حکومتلرینه عائد بعض مساعدات استحصالنه موفق اولمشلردرکه اشبو مساعدات زمانمزده نتایج مضره‌سی

---

[*] بلغراد کویی اسمی بو مهاجرلردن قالمشدر .

تظاهر ایدن قاپیتولاسیونلره اساس اولوب وقتیله دولتك هیچ بر مجبوریتی اولمدیغی حالده محضا مروت قبیلندن اولەرق ویرلمش شیلردر .

وندیك بالیوسنك دولتدن استحصالنه موفق اولدیغی مساعداتك بعض نقاطی شونلردر : سربستیٔ تجارت. تجارك امنیت شخصیەسی، فراری اسیرلرك اعادەسی ، اسرادن قبول اسلام ایدنلردن بهرنفوس ایچون بیکر اقچه اعطاسی، اسیر دوشن پرنسلرك سربست براغیلمسی، ارباب جنایتك اعادەسی ، وندیك تبعەسندن برینك محاکمەسی اجرا اولندیغی زمان برترجمانك حاضر بولنمسی، ممالك عثمانیەده وفات ایدن وندیك تبعەسنك میراثنك سفیرلری معرفتیله توزیع وتسویەسی ، وندیکلیلردن عثمانلی ملکنده اقامت ایدنلرك جزیەدن معافیتی الخ. . .

ایشته وندیکلیلرك قاعدۀ دیپلوماسی‌یەتوفیقاً دولتله عقدایتدکاری معاهداتك برنجیسی بو وندیك معاهدەسی اولوب دول سائره بالآخره یاپدقلری معاهداتده بونی اساس طوتمشلردر .

بو کبی مواد محضا دول مغلوبەنك بیله قولایجه قبول ایدەمیەجکی شیلر ایسەده دولتك اول عصرده قوت وشوکتی زیاده اولمغله صکره بونك تولید ایدەبیلەجکی نتایج مضرەنك ملاحظەسنه لزوم کورلمامش ومحضا برعنایت مخصوصه اولەرق ویرلمشدر .

ایکنجی سفر: فتح رودوس . — فتوحات عثمانیه میاننه ادخالی الزم اولدیغی حالده شمدی‌یه قدر ضبط اولنەمیان مواقعك بریسیده رودوس‌جزیرەسی‌در. فاتح مغفور تشبث ایتمش ایسەده موفق اولەمامش وسلطان سلیم خان آرزو ایلدیکی حالده عمری وفا ایتمامشدی .

ردوسده یرلشمش اولان شوالیه اوجاغی اطه‌یی ترصین وتحکیم ایدرك ناقابل تسخیر برحاله قویمشلر وغران متولر عادتا آق دکزك حاکمیتنی الده ایتدکارندن عثمانلی سفائنی اجرای سفردن منع ایلمشلر ایدی .

مصرك تسخیرندن صکره آق دکزك شرقی قوشاتمش اولان ممالك عثمانیه‌نك مرکزنده بویله بر نقطه‌نك بر اجنبی الده بولنمسی آق دکزده‌کی حاکمیت بحریهٔ عثمانیه‌یی تهدید ایلدیکندن ردوسه اعلان سفر تقرر ایلدی (٩٢٨) که بو سفر سلطان سلیمانك سفر ثانیسیدر .

ردوس سفری ایچون دونمانك قوتلی بولنمسی اقتضا ایتمکله (٧٠٠) پاره سفائن عثمانیه‌یه عساکر کلیه ومهمات مقتضیه تحمیل اولنه‌رق یوله چیقارلدیغی کبی موکب پادشاهی‌ده اطه‌یه قارشو مرمریسه برا عزیمت ایلدی .

دونما سرداری مصطفی پاشا جزیره‌یه بالوصول اوکوز برونی لیماننه عسکر ومحاصره طوپلری چیقاردقدنصکره قلعه‌نك محاصره‌سنه ابتدار وپادشاه حضرتلریده اردوی عثمانی‌یی مستصحباً کمیلرله اطه‌یه کذار ایلدی .

شوالیه‌لر غایت فداکارانه‌طیانمشلر ومحاصرینی آلتی آی قدر یورمشلر ایسه‌ده عثمانلی بهادرلرینك دهشتلی هجوملرینه مقاومتك امکانسزلغی آکلاملریله نهایت قلعه‌یی استیمان طریقیله تسلیمه مجبور اولدیلر (٩٢٩).

شرائط استیمانیه موجبنجه شوالیه‌لر کافهٔ اشیا واموال منقوله‌سیله مالطه‌یه نقل اولنمشلردر. ردوسك تسلیمنی متعاقب مربوطاتندن اولان

ردوس محاربه‌سی

استانکوی ، ایخیرلی اطه‌لریله بودروم قلعه‌سی دخی ضمیمهٔ فتوحات اولمشدر .

ردوسک فتحیله شوالیه اوجاغنک اورادن رفعی اعاظم فتوحات عثمانیه‌دن اولدیغندن متجاوز حکومتلردن تبریك ایچون ایلچیلر کلدیکی کبی شاه اسماعیل صفویدن دخی تبریکنامه‌یی حاملاً برسفیر ورود ایلدی .

بعض وقایع داخلیه . — سلطان سلیمك وزیر صاحب‌تدبیری اولوب بدایت جلوسدن بری مقام صدارته ابراز مآثر صداقت‌ودرایت ایتمکده اولان پیری محمد پاشای قرمانی‌یه متقاعداً خانه‌سنده اقامت اوزره مستوفی خاصله تخصیص ویرینه سلطان سلیمانك شهزاده‌لکندن بری منظور اولوب تلاوته چالشمقده مهارت تامه‌یه مالك اولان خاص اوطه باشی ابراهیم آغایه مسند صدارت توجیه قلندی .

بو ابراهیم آغا اوکمسه‌درکه سلطان سلیماندن کوردیکی مساعدات واسعه اوزرینه شماردقچه شمارمش وعاقبت کندیسنه سرعسکر سلطان عنوانی ویریره‌جك کستاخلغی ایلرویه کتورمك صورتیله پادشاه ایله عنوان مسابقه‌سنه قالقیشمش عاقبت تحکمنه پادشاه حضرتلریده تحمل ایده‌میه‌رك برکیجه ایچنده یتاغنده ایکن بوغدرمغه مجبور اولمشدر .

شاه اسماعیل صفوی دخی بو اثناده ارتحال ایلدی .

مصر والیسی خیره‌بایك وفاتیله مصرده تحدث ایدن اغتشاش خلفی مصطفی پاشا طرفندن تسکین اولنمش ایدی . مصطفی پاشا خلف اولارق احمد پاشانفسنه مغرورمنفرده دنی‌المزاج برشخص اولدیغندن مصرده عصیان بایراغنی قالدردی ومستقل بر حکومت تأسیس ایتمك

فكرينه خدمتله محمد بك نامنده بريسنى وزير ايدندى .

محمد بك اصحاب ذكاوت بر ذات اولوب ايشك صوكنى بالملاحظه پاشايى حمامده بغتةً باصدرمش ايسه ه‌ر نصلسه مرقوم فرار ايدرك بنى نصير عربانـنه دخيل دوشدى ايسه‌ده اوزرينه عسكر كوندريله قفاسى كسيلمش وبو وجهله نانكورلكـنك جزاسنى بولمشدر .

مصرك اختلال ادارهسنك تنظيمى ايچون صدراعظم ابراهيم پاشا مصره اعزام قلندى . ابراهيم پاشا مصرده اوچ آى قدر اقامت ايله اعمارات واجراآت نافعه‌ده بولنمش ومصرك معـاملات ديوانيه‌سنى قانونه ربط ايلدكدن صكره شام طريقيله عودت ايلشدر .

موهاج مظفريتى ، بودينك تسخيرى (۹۳۲) . — بلغرادك فتحنده‌ن صكره مجارستانك تسخيرى كسب سهولت ايتمش اولديغندن سلطـان سليمان اوچنجى سفرينى مجارستانه اجرايه قرار ويرمش ايدى . ذاتاً شاه اسماعيله خلف اولان طهماسب شاهك‌ده مجارلرله اتفاقى اولديغى آكلاشيلمش اولديغندن مجار قرالنك تأديبى قطعى لزوم تحته كيرمش اولديغندن (۳۰۰) بيك موجودلى بر عثمانلى اردوسيله مجـارستانه حركت اولنمشدر .

اردو براً بلغراد طريقيله مجارسـتانه داخـل اوله‌جق واحمال واثقالى حامل اولان (۸۰۰) پارچه‌دن مركب انجه دونمـاده طونه طريقيله بلغرادده اردو ايله برلشه‌جك ايدى .

موكب پادشاهى بلغرادن مجارستانه كيردى طالبه قوماندانى ابراهيم پاشاده ايلرليه‌رك وارادين ومتعاقباً ايلوق ، ديمتوچه ، اوسك ، بواج قلعه‌لرينى استـيلا ايلدى . بواثناده مجار قرالى لوئينك (۱۵۰) بيك

کشیلك بیوك بر مجار اردوسیله مهاجده بولندیغی خبر آلدیغندن
همان داراوه نهرینه کوپری آتیله‌رق اردوی عثمانی قارشی یاقه‌یه

مهاج محاربه‌سنك پلانی

کچدی ونهر بوتیجه بر یوریشدن صکره مهاجه قریب بر موضعه واصل
اولدی . پادشاه غازی ترتیبات حربیه‌یی اجرا ایلدیکی صرده قوردن
وسطی جنکاورلری اصولنده تموزلره مستغرق اولدیغی حالده بتون

فرقه‌لری طولاشـدی وهر برینه فضائل جهاد وغزایه دائر مؤثرانه سوزلر سویلیه‌رك تشجیع قلوب موحدینه همت ایلدی . بو آرالقده دشمن صفلری کورنمکه باشلامش ومتقابل صفوف واقع اولمش ایدی. مهاج اووه‌سنده غایت شدید وخونریزانه بر محاربه‌یه طوتوشـیلدی ، یارم میلیونه قریب انسانلر بر برینه قاریشدی .

اول امرده مجار سواریسنك هجوملری پك دهشـتلی ایدی . فقط یکیچری وطوپجیلرینك یاغدردقلری قورشون وگله یاغمورلری بو هجومی تاثیرسز براقش و مهاجمینك لاشه‌لری محاربه میدانینی طولدرمشدر .

بعده عثمانلی اردوسنه عمومی بر هجوم قومانداسی ویرلدی ؛ عثمانلی جندیلرینك یكپاره دنیله‌جك صـورتده اجرا ایتدكاری بو هجوم اوزرینه ایکی سـاعت ظرفنده قوجه مجـار اردوسی هزیمت کلیه‌یه دوچار اوله‌رق اوتوز بیك قدر تلفات ویرمشدر . قرال لوئی اثنای فرارده بر بطاغه صاپلانه‌رق تلف اولمشدر .

مهاج مظفریتی اوزرینه میدان محاربه‌دن یازیلان ظفرنامه حربك تفصیلاتنی محتوی اولدیغندن تبرکاً برصورتی یازلمشدر.

بعدالمقدمه . . . .

فرقهٔ انکروس که مملکتی ملاصق دارالاسلام اولمغین عنـان عزیمت ظفر قران خسروانهم آنلرك اوزرلرینـه منصرف و منعطف اولوب متوكلاً علی الله العزیز الفتاح رایات ظفر نجاح و الویهٔ نصرت مفتاح آچوب عسکر دریا جوش و عمان خروش وجندیان جوش پوش ایله منازل بعیده و مراحل عـدیده قطع ایدرکن بهادران عدو شکار و دلیران خنجر گذاردن روم ایلی عسکریله بلنك قلاّهٔ شهامت وببر بیشهٔ شجاعت صفدر دین پرور و رستم میدان ظفر شیرعرین رزم جهانداری و درثمین بحر کامکاری المجاهد فی سـبیل الله العظیم وزیر اعظم و روم ایلی بکلر بکیسی ابراهیم پاشـا ادام الله تعـالی اجـلاله فرمان شریفم ایله بر کون ایلری عزیمت ایدوب دارالفتح و النصر قلعـهٔ بلغراد او کنـده جاری

اولان صاوا صویی اوزندن عبور و غزاة نصرتقرین و مهور مبارزان رزم آیین ایچون فرمان همایونم ایله ترتیب اولنان جسر استوار وبنای دارالقراردن عساکر انجم شمار جزیرهٔ رومه کچوب صحرا وجبال و پشته و تلال مخیم جاه و جلال عسکر دریا مثال اولدقده عنبلرنجوه بردخی اقبال و دولت ایله وشیران کوه و هیجان و هزبران قلهٔ وغا مشید مبانیٔ دین و دولت و مهد اساس عز و رفعت وزیر مکرمان مصطفی پاشا وآیاس پاشا دامت معالیهما وامیرالامراء العظام آناطولی کمال بکیمی بهرام دام اقباله و سائر قوم قوللری و آناطولی دلاورلری ایله عزیمت عالی نهمت ایدوب جزیرهٔ مذکوره ظلال رایات سعادت آیات ایله مستسعد اولدقدهانکروسك حصون وقلاع فتیه سندن قلعهٔ « وارادین » که حصانت بنیان پایدار و متانت اساس استوار ایله اشتهار بولوب بروج هوامکانی جو سمایه داخل و قلل آسمان آشیانی فلك‌البروجه مماثل درونی مقر اعدا اولوب سنك راه جهاد اولمغین مشارالیه وزیر دولت مشیر فرمان قضا تأثیر قلع و محو ایچون عزیمت ایدیجك قلعه یانی « تومور پاولی » نام پاپاس اولوب عساکریله قلعه او کنده حاضر ایکن آهنپوش اولان دلاوران دریا جوشك هجوم کوش بیهوشنه وصول بولدقده قراری قالمیوب طونه‌یی کچوب مقابله‌سنده آلایلر بغلیوب کیلرتمی کچورمامك سوداسیله عربه ایله طوپلر و ضربزنلر قوروب بواثناده بعنایةالله‌تعالی صو اوزرندن سکزیوز مقداری سفاین نصرت قراین ایله ابطال رجال و بهادران رزم و قتال ایله ایریشوب حوالیٔ حصار براً و بحراً خیام ثریا نظام و فلك فلك قیام‌ایله مالامال‌اولوب کروه انبوه غازیان و زمرهٔ مبارزان معرکه کیران ایله مشار الیه وزیر اعظم قره جانبندن حصارك واروشنه و کیلرم دخی صو یوزندن اعدانك طوپلرینه و مترسلری اوزرینه هجوم ایتدکلرنده دلاوران شیر حمله وبغك جنك و بهادرانه پیر خدمت و هنر برآهنك اعدایه جهان یوزین دار و تنك ایدوب حق تعالی‌نك عنایتی ایله واروشی فتح ایلیوب ایچنده بولنانلری تیغ آتشبار ظفر نکارله طعمهٔ شمشیر آبدار ایدوب کیلرم دخی قطعاً کوز آچدرمیوب صاعقه کردار و رعد آثار طوپلر آتوب و آنلرك ابطال و آلایلرین تارمار ایده‌جك پاپاس وسواس توابع ناسپاس ایله این‌المفر کویان فرار اختیار ایدوب صو یوزی کما هوالمراد فتح و کشاد بولدقده قلعه‌ده اولان طائفهٔ طغیان پیشه و عندهٔ عصیان اندیشه (و ظنو انهم . . .) قلعه‌لرینك متانت و حصانتنه اعتماد ایدوب احترازاوزره

اولمغین جوانب اربعه‌دن طوپلر قوریلوب لیل و نهار دوکیلوب تسلسل وبروجی آهین سنك قلعه کیر ایله مانند کفگیر اولوب درت دیواری صدمهٔ طوپ قلعه کوب ایله ویران و خراب و قلل و بارولری خزینهٔ انم بنیان و آشوب ایله تالان دبناب قلوب غیرت اسلام سعادت انجام و حمیت دین سیدالانامدن علیه الصلات والسلام غزاة نصرت فرجام (و عنده مفاتح . . .) صداسیله مغتنم اولوب جابجا امرای کبار و کبراء ذوی الاقتدار ایله برادران میدان و عربده و جنك جویان مصاف معارکه دعای مستجاب ابرار سمایه صعود ایدرکبی حصاره هجوم ایدوب دامنگیر قلعهٔ هوا آشیان اولدقلرنده ایچروده اولان زمرهٔ اعدا کدکارده آلات جنك و جدال واسباب حرب و قتال ایله حاضر و مهیا اولوب غازیلره تفنك بیدرنك و صریمهٔ ضرب آهنك و نفط وجوب و سنك حواله کنش صخرهٔ کبرایه وارنجه طرف طرف جنك و آشوب اولاشوب طائفهٔ مسلمین دشمنه سهام خون آشام و پیکان اجل پیام ایله « فذوقوا العذاب . . . » پیغامن انها و شمشیر دشمن کیر مزك تأثیر دستان و تیغ و تیرموت تدبیر ایله « انما تکونوا . . . الخ » خبرین انبا ایلدیلر. اما اولکون تقدیر لایزالیده فتح اولنمق مقدر اولمیوب « استعینوا . . . » آیتك مفهوم سعادت منظومی خواطر غزات ظفر مبراته لایح اولمغین توقف اولنوب تکرار طوپلر و مواضع عدیده‌دن لغملر تدارك اولنوب ماه شوالك اون یدنجی کونی که یوم جمعه‌در. لغملره آتش ویرلدکده اول قلعهٔ آسمان محسر « فجعلنا عالیها . . . » موجبنجه خاکه برابر ییقیلوب هر رخنهٔ فتح مدار و هر کوشهٔ نصرتشعارندن « نصر من الله » علامتی روش و پیدا و ظاهر و هویدا اولیجاق اعدایه رعب و هراس مستولی اولوب نچه‌سی حشیت شمشیر بران و هیبت تیغ و سناندن سراسیمه و حیران اولوب کندولرینی بدنلردن آشاغیه بران ایدوب عسکر جنك جوی و صاعقه خوی دخی مجال ویرمیوب هرطرفدن قلعه‌یه قویلوب دشمنك ذکورین علف شمشیر و آناث و اطفالین محبوس و اسیر ایدوب قلعه‌نك « پورقولای » وسائر بنالری برقله‌یه تحصن ایدوب جناب جلادت مآبدن قرع باب استیمان ایتدکلرنده « العفو شکر الظفر » موجبنجه مذبورلره امان شریفم احسان اولنوب یوم مزبورده مبشر فتح و اقبال « انا فتحنا لك . . . » مژده‌سنی کوش جهانیان ایریشدیردکده فتاح ذولمن تقدست الاؤه درکاهنه حمد اولنوب کنایش ومعابدی جوامع ومساجد اولوب و اذان اوقونوب جوامع شریفنده اول کون جمعه نمازی

قتوب بعده منحوس مزبورك قبضهٔ تصرفنده اولان قلاع منيعه و حصون
رفيعه‌سندن قلعهٔ ابلوقه كه حصن رصين بنيان و باروى فلك آشياندر. تمهيد سور
استوارى مركز خاكه وصول و هر قلهٔ كردون كلاهى اوج هوادن كرهٔ ناره
وصول ايدوب وادئ خندق عميق عبرتنماى ارباب عقول اولوب ترتيب بنياد
سنكين نهادنده مهندسين ماهرين خرج بدايع و تنظيم بروجه آسمان عروجنده
استادان كامل صرف صنايع قيلوب درونى ارباب نفاق واصحاب ضلالات و شقاق
ايله مملو اولمغين اول قلعهٔ كردون عمتاك دخى عنايت حضرت ذوالجلال ايله
تعالى شانه استملاكى ايچون مشار اليه وزير بزركوار عظيم الشان ادام الله تعالى
اجلاله فرمان لازم الاذعان ايله جوانب برى خيام آسمان نشان و صوب طرفين دخى
سما باديان كميلرله محاصره قيلوب اژدرها كردار و ثعبان آثار آتش نام ودشمن
شكار طوپلر قوريلوب شب و روز نائرهٔ حرب و قتال ظهور و بروز ايدوب
آناً فآناً صداى زمزمهٔ هيجا و آواز ولولهٔ وغا ايله كنبد كردون پرخروش
و ساعت فساعت نجار خون دشمن و دخان طوب و ضرب زندن قبهٔ خضرا
دود پوش اولوب ايچنده محصور اولان فرقهٔ اعدا غريق بحر خشيت و حريق
نار دهشت واقع اولوب آخرالامر اعلام فتح پيام اهل ايمان درايات نصرت
سمات و سعادت نشانك آثار ظفر نماسى ايله دشمن خلاصلرينه اماندن غيرى
راه بولميوب مشاراليه وزير آصف نظير ومبارك تدبيرك دامن شماعتنه تشبث
ايدوب دركاه نصرتپناه و باركاه ظفر دستكاهم ترابندن استدعاى عنايت
و عاطفت و رجاى شفقت و رأفت ايتدكلرنده « اذا قدرت . . . » موجبنجه
قلعهٔ مزبوره اهاليسنه امان شريفم ويريلوب ماه مزبورك يكرمى سكزنجى كوننده
مشار اليه پاشا كندى ايله اولان دليران دشمن بند و عساكر دريا مانند ايله
اول حصار آسمان كردار و قلعهٔ كردون مقداره داخل اولمق ايچون عزيمت
ايتدكلرنده امان طلب ايدن اهالى هزار تذلل و انكسار ايله قلعه قپوسنى
آچوب صداى غيبدن تلقين « ادخلوها . . . » كوش هوش مسلمينه ايريشوب
حق سبحانه و تعالانك عون وعنايتى ايله ابواب فتوح مفتوح اولمغين قلعه‌لرينه
رايات ظفر سمات خسروانهم نصب اولنوب و اذان اوقونوب كليسالرى مساجده
تحويل اولندى . الحمدلله على هذه و قلعهٔ مزبوره‌دن غيرى انكروسك نامدار
قلعه‌لرندن و غرغوريچه و جرويك و برقاص و سوتيره و دكين و اردود
و ديمتروچه و توكاى و قوار و بوراج و اسلك و راچه نام قلعه‌لرى كه هر برى

کلید ممالك اعدا ایدی . سکان هزیمت نشانلری لشکر اقلیم پیما و جهانکشانك
مهابت صیت وصداسندن سرکشتهٔ بادیهٔ ضلالت واقع اولوب کمینك خاتی نبات
النعش کبی وادی وجباله پریشان اولوب و کیمینك اهالیسی سدهٔ مراحم بخشنم
خاکنه یوز سوروب استیمان ایتدکلرنده قلاع مزبوره جملهٔ ولایات و اقطار
وملحقاتی ایله سائر ممالك محمیهٔ کردون حشم مضافاتندن اولوب بعدذلك قره
جانبندن عساکر جرار کیتی ستان ودلاوران نامدار ظفر نشان وصو یوزندن
دخی غزات دشمن شکن وکماة مردم افکن ایله مملو کمیلرم قرال صوینه عزیمت
ایدوب دراوه دیمکله معروف صوکه کثرتده نیل و جیحون ودفترنده فراتدن
افزوندر . عسکر منصور مرور وعبور ایچون کمیلر اوزره اکی اوچ کون
ایچنده برجسر وسیع وبنای متین بنیاد ایدوب ماه ذالقعدهنك اون ایکنجی
کوننده جملهٔ اجناد نصرت معتاد و کروه غازیان ظفر نهاد ایله قرال انکروس
سمتنه هنهاز بلند پرواز همتم بال وپر آچوب معمورهٔ مملکت وولایتی پایمال
خیول غازیان سعادت شمول اولدقده عدوی محترینك کیفیت احوالنه اطلاع
حاصل اولدی که حاکی نهمتم کوش بیهوشلرینه وصول بولدقده انکروس قرالی
اولان « لاوش » قرال ولایتنده و تخت حکومتنده اولان فرنهٔ دشمنان وزمرهٔ
معاندین خذلهم الله الی یوم الدین جمع ایدوب دماغ ضلالت فراغنه خشیت شمشیر
ممالك ستان اهل ایمان مستولی اولمغین سائر فرنکستان بکلرندن استعانت
واستمداد ایدهجك آنلر دخی معاونت ومظاهرت ایچون عسکر ویروب وبالجمله
مقهور زبون یوز اللی بیك مقداری مسلح و آهن لباس عسکریله تختی اولان
بودندن یدی سکز کوچ برو « مهاج » دیمکله معروف صحراده کاوب آراء
باطله وافکار عاطلهلری مقتضاسنجه عسکر اسلام ایله مقابله ایتمکه طوپلر و
ضربزنلر قوروب اون بیکدن زیاده تفنك انداز پیاد ایله مقابلهٔ جنود موحدینه
حاضر وآماده اولمش ایدی . بنم دخی آیینهٔ ضمیر خسروانهمده که مدار الهامات
ربانیهدر . چهرهٔ ظفر بهرهٔ « عسی ربکم . . . » کون کبی روشن و باهر
اولمغین عنایت خالق کونینه عز شانه اتکا ومعجزهٔ سید الثقلینه صلوات الله علیه
وسلامه التجا ایلیوب لشکر کوه وقار و عساکر مورشمار وستاره مقداریله
اوزرینه یورینوب ماه مبارك ذی القعدهنك یکرمنجی کونی که یوم اربعادر .
وقت عصرده ذکر اولنان صحراده مقابله اولنوب جانبیندن نویر حرب و قتال
اشتعال بولدقده مجاهدات دلاورلرن چالالا زمزمهٔ تکبیر و تهلیل مسامع سبحانی

صوامع اولاکه ایرشدیروب صبحه‌ساز ورعد اواز طوپلرك نهایت وغریوی « اذا زلزلت . . . » آیتنك مفهومنی اشعار ایدوب شعلهٔ شمشیر دشمن کیر ایله‌شمع نبرد فروزان و نیزهٔ جانستان لمعهٔ آتش کبی میدانه درخشان اولدقجه بهر طوب وتفنك « یکادالبرق . . . » موجبنجه اعدایه عذاب الیم و عقاب عظیم ایلیوب بوانناده قرال عساکریله مشار الیه دستور مکرم دولتمشیراعظم روم ایلی بکلر بکیسی ابراهیم پاشا ادام‌الله تعالی اجلاله‌ایله روم ایلی عسکرینك اوزرینه هجوم ایدیجك پاشای مشارالیه خلقت شهامت منزلت وجبلت شهابت مرتبنده مرکوز اولان آثار مردی و نتیجهٔ هنرمندی‌یی ظهوره کتوروب سیوف آبدار جوش کذار ایله عسکر غداری طعمهٔ شمشیر آتشبار ونیزهٔ برق کردار ایله و تیر آهنین منقارله جنوداعدای‌خواه و نا خواه مقرومنزللرینه مراجعت ایتدیروب کشتهٔ اعدادن کوه و صحرا پشته وجبال و میدان معرکه و قتال ابدان دشمن ایله مالامال اولوب اوجانبده صورت انهزام مشاهده‌ایدوب «کانهم حمر . . . . » فرار کوستریجك نهایت آشوب جنکدن بصر بصیرتنه روی دنیا چشم مور کبی تنك کورینوب « و للباطل صولة » مقتضاسنجه هر ـ چندکه عسکر منصور ایله مقاومت ایلدی . بعنایةالله تعالی دلیران بیل افکن و غازیان صف شکن دشمنك حیاتلری خرمن آتش قتال ایله « کأن لم یکن . . . » ایلدیلر . آخرالامر نسیم فتح فیروزی « لقد نصرکم‌الله . . . » مهبندن تنسم ایدوب مبشر اقبال آیت فتح و نصرتی مسامع جنود موحدینه ایریشدیرمکین قرال بدفعال « من نجا برأسه . . . » قوایله عامل اولوب همان اول ساعت معرکه‌کاه ظفر دستکاهدن فرار ایدوب اول لشکرانبوه شقاوت کروهی‌عسکر مسلمین تعقیب ایدوب اکثرینی قلیجدن کچیروب و بعضیسنی دخی طونه‌یه دوکوب بانلرینك و سردارلرینك باشنی کسیلوب علف شمشیر دشمنکیر وبقیة ـ السیوف‌اولنلری محبوس و اسیر قلنوب اول منحوسلرك کلیاً علملری منکوس کتوریلوب یات ویراق وطوپلری و جبخانه‌سی آلنوب کندوسنك حیات و مماتی معلوم اولمیوب وکلیاً اله کیرن صغار و کبار طعمهٔ شمشیر آهن منقار و لاشه‌لری لقمهٔ موروماراولوب الحمد و المنه اعلام اسلام مؤید و منصور و اعدا مبتذل و مقهور اولوب سلاطین نامدار و خواقین ذوالاقتدار بلکه اصحاب کزین خیر الاخباردن کیمسه‌یه میسر اولمیان فتوحات جمیله حقك عنایتی ایله جناب جلالت مآبنه نصیب اولدی . (فقطع دابر القوم . . . .) اویله اولسه بوفتوحات کلیه‌نك

تاریخ سالی که کلام هدایت نظام نصرت الاسلام ایله موافقدر. جماهیراسلامیان دین خیرالانام مسرور وشادمان و مبتهج و خندان اولمق ایچون دارندهٔ حکم همایون فلان ارسال اولندی. انشاالله الاعز تبلیغ ایدیجک شنلکلر و شادلقلر ایلیوب بواخبار فتوح آثاری اطراف و جوانبه اعلان و افشا ایدوب دوام دولت ابد پیوند روز افزون ایچون دعایه اشتغال کوسترهسز تحریراً فی اواخر شهر ذی القعدة الشریفه سنه اثنی و ثلثین و تسعمائه .

مهاج مظفریتی اعاظم موفقیات عثمانیه دن معدوددر:

بعده موکب همایون بودین اوزرینه یوریدی . بودین مجارستانک پای تختی اولمغله تسخیری الزم کورلمش ایدی .

پادشاهك مهاج مظفریتی اوزرینه بوشهر پادشاهه قپولرینی آچمش و قلعه نك اناختارلری ید همایونه تسلیم ایدلمشدر. بعده طونه اوزرنده کی کوپریدن پشته یاقه سنه کچیلدی . اوراده مجاراکابری حضورشهریاری یه قبول بیوریله رق مجارستانك بعد ممالك عثمانیه دن معدودیتی تأیید قلندی .

سلطان سلیمان خان مجارستان تاج قرالیسنی واراددین ده اردل قرالی ژان ژاپولیایه اکسا ایتدکدنصکره پای تخته عودت و اثنای عودتده دخی سکدین ، نتل . اباج قلعه لری تسخیر ایلمشدر.

آلمانه سفری . — مجارستان غائله سی مناسبتیله ممالك عثمانیه ده بعض ارباب شقاوت تورمیوب خلقی ازعاج و دولتی اشغال ایتمشلر ایدی .

بونلرك باشلری ذوالنون بابا ، سوکاون اوغلی ، طوکز اوغلی ، قلندربابا نام شقیلر ایدی . بونلر اوزرلرینه کیدن قوهٔ عثمانیه یی بالدفعات بوزمشلر ایدی . هله قلندر اوغلی دیدکاری شخص صدراعظمك آناطولی یه کچمسنی ایجاب ایده جك مرتبه ده مهم برغائله احداث ایتمش ایدی ؛

نهایت ابراهیم پاشا حیله ایله بونلرك جمعیتلرینی طاغیده‌رق اعادهٔ آسایشه موفق اولدی .

سلطان سلیم زمانندنبری (٣٠) سنه‌یی متجاوز مقام مشیخت اسلامیه‌ده بولنمش اولان علی جمالی چلبی که بوکا زنبللی مفتی دیرلر . بو سنه ایچنده ترك حیات مستعار ایتمکله یرینه کمال پاشازاده شمس الدین ملا لابس قروهٔ بیضای مشیخت اولدی (٩٣٢) .

اوستریا محاربه‌سی ، ویانه محاصره‌سی ، دردنجی سفر . — اوروپاده برقاچ حکومته مالك اولان اسپانیا قرالی مشهور شارل کن آوستریا تاجنی برادری فردیناندە ویرمش اولدیغی کبی ژاپونیانك مجار قراللغی دخی ایشنه کلدیکندن فردیناندك مجار قراللغنه نامزدلکنی اعلان ایتمش ایدی . بوجهتله فردیناند بودین اوزرینه یوریه‌رك ژاپولیایی فراره مجبور ایلدی .

کندی خاص بنده‌سی اولان یانوص قرالك (ژاپولیا) بووجهله دوچار حقارت اولمسندن ماعدا مجارستان تاجنك آوستریا خاندانـه کچمسی سلطان سلیمانك سیاستنه موافق کلمدیکندن (٩٣٥) سـنه‌سی موکب همایون ینه مجارستانده تبختر واهتزاز ایتمشدر .

بوسفرکی اردوی عثمانینك قوت وانتظامی اولکیلره فائق اولدیغی کبی ژاپولیا و قریم خانی دخی توتلی سواری فرقه‌لریله اردویه التحاق ایلدیلر .

بودین برقاچ کون ظرفنده استرداد وژاپولیا ینه مجار تختنه اقعاد اولندی . و قاسم پاشا معیتیله ٣٠٠٠ عثمانلی عسکری محافظه تعیین و مجارستان ویرکوسی سنوی یه باغلاندقدنصکره آوستریالی یه ومعناده

خامیسی اولان و اوروپایی لرزان ایدن شارل کَنه ارائه سطوت اولنمق فکریله ویانه‌نك محاصره‌سنه قرار ویرلمشدر. (٣٠٠٠) بیك کیشلك عثمانلی اردوسی بودیندن حرکتله آوستریا مملکتنه طالدی. و آقنجیلرله اطرافی یاغما ایده‌رك و کذرکاهه تصادف قرا وقصبات و مزارعی تخریب ایلیه‌رك ویانه سورلرینه طیاندی. و درحال‌شهری محاصره ایلدی. قرال فردیناند ایسه اردونك دهشتندن ممالکنك براوجنه قاچمش ایدی.

عثمانلیلر خیلی مدت شهری تضییق و آره‌صره قلعه‌یه چیقان خروج مفرزه‌لرینی برر برر محو ایتمشلر ایسه‌ده قیش حلول ایتمش و بیوك طوپلرده برلکده کتورلمامش اولدیغندن ترك محاصره ایله عودت اولندی.

ندمبر اشقبا . — فردیناند حرباً سطوت‌سلیمانی‌یه مقاومت‌ایده‌میه‌جکنی آکلامغله بوکره‌ده دیپلوماسی طریقیله برایش کورمك ایچون درسعادته برسفیر ارسال ایتمش و سفیرك ابراهیم پاشا مذاکره و مطالعه‌سی اثناسنده فردینا‌ندك ینه بودینی تضییق ایتدیکی بانوش قرالدن کلان‌استمداد نامه‌دن آکلاشیله‌رق پادشاه پر آتش کسیلمش و ذاتاً فرانسه قرالی اولوب شارلکنك مادریدده حبس ایتدیکی برنجی فرانسوانك فریادنامه‌لری شارلکن‌حقنده کی غضب شهریاری‌یی تحریك ایلمش اولمغله فکر همایونده بوکره طوغریدن طوغری‌یه شارلکن اوزرینه حرکت ایدلمك خصوصی ایوجه تقرر ایلمشدر.

(٩٣٧) سنه‌سی شارلکنه اعلان حرب اولنوب موکب پادشاهی ینه شماله طوغری حرکت ایلدی.

فردیناند بودفعه پادشاهك فكرینی و ایشك صالحه صارلدیغنی ایوجه آكلامش اولدیغندن استدعا صلحی متضمن بر ایكنجی ایلچی كوندردی و ایلچی نیشده موكب همایونه ملاقی اولمش ایسه‌ده روی الغات كوسترلیه‌رك اردوی عثمانی آوستریا ممالكنه طالدی و آقنجی فرقه‌سی طرف طرف نمسه الكاسنی آتشلره یاقه‌رق اوروپایه دهشتلر صالمشدر . عثمانلی اردوسی آوستریا ممالكنی استیلا و قرا وقصباتده آثار معموریتی كاملاً امحا ایتدكاری اثناده نمسه و آلمان عسكرلری قلعه‌لرده قپانمش و نه فردیناندونه‌ده شارلكندن هیچ بریرده برمقابله كورلمامشدر. بوسفردن مقصد قلعه ضبطی و ممالكت تسخیری اولمیوب یالكز شارلكنه ارائهٔ سطوته منحصر اولدیغندن و ذاتاً موسم شتاده حلول ایتمكده بولندیغندن موكب پادشاهی كمال شان و عظمتله پای تختنه عودت ایلدی .

اشبوسفردنصكره فردینانداك سفیر و هدیه‌لری و رود و مجارستان امورینه مداخله ایتمیه‌جكنی تعهد ایلمش اولدیغندن نمسه دولتیله برنجی مصالحه عقداولندی . ابراهیم پاشا آوستریا قرالیله عقد معاهده ایچون جریان ایدن محاوره‌ده فردیناندہ برادر دیو خطاب ایتمسی آلمانلرك عزت نفسنه طوقونمشدر.

شارلكنك مشهورامیرالی دریا قورصانی آندری دوریا بوآره‌لق قرون و متون قلعه‌لرینی اورمش و قرونی‌ده ضبط ایتمش ایسه‌ده (٩٤٠) تاریخنده ینه استرداد اولندی .

عراقین سفری . — ایران منسوبلرندن بغداد و حوالیسنده حكومت ایدن ذوالفقار خان سنی اولدیغی جهتله بالطبع ایرانیلردن

روگردان و دها طوفریسی سلطنت سنیه‌نك صیت و شهرتندن هراسان اولمغله اقطار غربیه‌ده بارقه انداز جلادت اولان سیف سطوت سلیمانینك بركون اولوبده اقصای شرقیه‌ده دخی صاعقه باش

برنجی فرانسوا

دهشت اوله‌جغنی اولجه كشف و تخمین ایتدیكندن وقتیله زمرهٔ بندكان سلیمان زمانه الحاق اولنمغه قرار ویرمش اولمغله بعدازین ممالك عثمانیه‌یه الحاقی و شاه طهماسبك عراق اوزرندن رفع مداخله‌سنی استرحام ایلمش ایدی .

ذوالفقار خانك استدعای واقعی منافع دوله موافق كلديكی كبی باباسنك مسلكنی تعقیب ایتمكده و سرحدات عثمانیه‌یه ایراث مضرته باشلامش اولان شاه طهماسبه برسلهٔ تأدیب اوزرولمق اوزره (٩٤٠) سنه‌سی صدر اعظم ابراهیم پاشا قوماندا‌سیله شرقه قوتلی برادردو كوندرلدی .

شارل كن

ابراهیم پاشا حلبه وصولنده ایران خانلرندن اولوب در دولته التجا ایدن اولامه‌خانك تنسیبی وجهله تبریز جهتنه توجیه عنان‌ایتمش و او اثناده بتلیس خانی اولامه پاشاواسطه‌سیله تدمیر و عادلجواز، وان، احلاط، ارجیش قلعه‌لری تسخیر اولنمشدر.

ابراهیم پاشا اردوسنك تبریزه وصولنده شاه طهماسب قاچمش و
و عسکر بیننده اختلال اماره‌لری یوز کوسترمش اولدیغندن ابراهیم
پاشا بالذات سلطان سلیمانك تشریفنی تمنی‌یه مجبور اولدی .

آندریادوریا

بونك اوزرینه سلطان سلیمان شرقه عزیمتله تبریزده ابراهیم پاشا
اردوسیله برلشدی و بو اتحاد ایله کسب قوت ایدن دهشتلی اردومز ایرانك
ایچرولرینه طوغری یوریه‌رك همدانه و شاه طاغلره فرار ایتدیکندن
عراقه توجیه وجههٔ عزیمت ایلدی .
یوللرده بعض خانلر ، حکمدارلر بالذات و بالواسطه عرض دخالت
ایتمشلردر . همداندن بغداده قدر یوللر غایت صرب و موسمده
قیش اولدیغندن بو یوریشده پك چوق زحمت چکلدی . و بهمانجه
دخی ایجه ضایعات وقوعبولدی .

علمدار شمس مرحله سنده بغداده حاكم نصب اولنمش اولان كنغلی محمد خانك اطاعتنی عرض ایتمك اوزره آدمی كلمكله بغدادك ضبطی ایچون ابراهیم پاشا ایلرویه كوندرلدی اوجه اطاعتنی عرض ایدن كنغلی محمد خان بو كره خوفه تابع اوله رق فرار ایتمكله اهل بغداد

ایران شاهی طهماسب

پادشاهه عرض انقیاد ایله قپولری كشاد ایتدیلر (٩٤١) تاریخنده « كلدی برج اولیایه پادشاه نامدار » قطعه سیله بغداد شهری داخل سالك ملك عثمانی قلنمشدر .

حضرت پادشاه بغدادده بر قاچ آیلر اقامتله زیارتكاهلری طولاشمش، سرمذهبمز امام اعظم ابو حنیفه، عبدالقادر كیلانی حضرتلرینك تربه لرینی اعمار وشهرك تنظیم اولنان اداره سنی اتمام ایلمشدر.

دفتردار شهرتشعار سردفتر اصحاب ثروت ویسار اسکندر چلبی بغدادده ابراهیم پاشانك غدریله صلباً اعدام ایدلدی .

بو ذاتك سبب اعدامی ثروت و یسارینه طمعاً ابراهیم پاشانك اثر غرضی اولوب بوکا صکره‌لری سلطان سلیمان دخی کسب وقوف ایدرك چلبینك اعدامنه تأسف ایلمشدر . آنجق چوق سورمیوب ابراهیم پاشاده « بشر القاتل بالقتل » سرینه مظهر اولمشدر .

بغدادده مدت اقامتلرنده هارونیه ، حله ، شهربان ، لورستان ، واسط ، جزایر بحرین ، قطیف ، بصره ، خراسان کبی ملحقات دخی آوردهٔ قبضهٔ تسخیر ایدلدی . موکب سلطانینك عراقه توجه ایتمسی اوزرینه فراری طهماسب ینه وان طرفلرنده باش کوستردیکندن حضرت پادشاه ینه تبریز طریقیله عودت ایتدی ایسه‌ده شاه فرازه قدم باصمش و هرنقدر تحری ایدلدی ایسه‌ده اله کچوریله‌مدیکندن استانبوله عودته مجبوریت کورلمشدر .

خیرالدین بارباروسك قپودانلغی . — آق دکزك نامدار قورصانلرندن ایکن قلنجی قوتیله جزایری ضبط واوراده مستقل بر حکومت تأسیس ایتمش اولان بارباروس خیرالدین بویله کوچك بر اسلام حکومتنك پایدار اوله‌میه‌جغنی حس ایتدیکندن سلطنت سنیه‌یه التجا ایتمش ایدی بوکره دخی هدایای وافره ایله بارکاه سلیمانی‌یه کلکله قپودان دریا نصب اولندی بو وسیله ایله‌ده جزایر مملکتی دخی ممالك عثمانیه‌یه التحاق ایتمش اولدی .

ابراهیم پاشانك عاقبت حالی . — صدراعظم و سرعسکر مرغوب سلیمانی ابراهیم پاشا نزد پادشاهیده بر وجهله استقلال بولمش ایدی که

سلطان سلیمان اك عادی برایشی بیله پاشانك معلوماتی منضم اولمقسزین اجرایه مساعده ایتمزایدی .

انجق ابراهیم پاشا کنجلکی سائقه‌سیله اقبالك بودرجه‌سنی هضم ایده‌میوب هوسات نفسانیه‌یه تبعیت وحقنده‌کی توجه پادشاهی‌یه اغتراراً استقلال مرعیه‌سنك خارجنه صعود ایله مشارکت عنوانه قالقیشمش وکندیسنه « سرعسکر سلطانی » دیدرتمکه‌قدر جرأت ایلمش ایدی .

بارباروس

بونلردنبشقه سفلك دمایه میلی عاقبت کندیسنك ده غضب سلطانی‌یه اوغرایه‌رق قتلنی نتیجه ویرمشدر .

پادشاه کیجه‌لری ابراهیم پاشا ایله مصاحبت ایدر ایدی. اشبو (۹٤۲) سنه‌سی رمضاننك یكرمی ایكنجی كیجه‌سی دخی ینه سرایده افطار ونصف اللیله قدر پادشاه ایله مصاحبت ایتدكدنصكره سرایده‌كی خصوصی اوطه‌سنده یتاغه كیرر كیرمز یقه‌سنی جلاد بی امانك الٔه تسلیم ایلدی وصباحلاین جامه‌خوابنده هركس پاشایی بوغولمش كوردیلر ونتیجه‌یی اكلادیلر ایشته اقبالك درجهٔ نهایه‌سی بویله ادبار ه انقلاب ایدر.

كورفس سفری. — سلطان سلیمان تمام اوروپانك جكركاهنه قدر كیردیكی حالده « منم دیكر نیست » دعواسنده بولنان شارلكن دن مقابله كورمامش یعنی شارلكن سطوت سلیمانیه‌یه قارشو چیقمغه قیشه‌مامش ایدی. آنجق بونك آجیسنی بحراً چیقارمق اوزره مشهور قپودان آندریادوریایی موره جهتنه صالدیره‌رق بعض سواحلی اوردرمش اولمغله حضرت پادشاه شارلكنه بحراً دخی حدینی بیلدرمه‌كی تصمیم ایلدی وغازی نامدار خیرالدین باربارو سك قوماندا سنده‌كی عثمانلی دونماسنی آق دكزه چیقاروب ایتالیایه اعزام وكندیلری دخی اردوی مظفرینی بالاستصحاب آرناودلقده اولونیا ساحلنده نصب خیام ایلدی. باربارو س ایتالیا سواحلنه عسكر اخراج ایدرك قاستروواوترانتویی اورمش و (۱۰۰۰۰) قدر اسیر و حسابسز مال غنائم اخذ ایلمشدر.

سلطان سلیمان محضا شارلكنی تهدید ایچون آچدیغی ایتالیا سفرینی تعقیب ایتمك فكرنده ایدیسه‌ده شارلكنه طرفدارلق ایتمك اوزره ونديك جمهوریتنك بوآرالق بعض حركات خصمانه‌یه قیامی پادشاهی اغضاب ایتدیكندن دونمانك ایتالیادن عودتنی فرمان وقورفویی محاصره ایله ونديك جمهوریتنه حربی اعلان ایلدی.

قورفو براً وبحراً تضییق واعمال طوپ وتفنك ایله ارغاج وآقچجی مغوزه‌لری جزیره‌ده آثار عمرانی هدم وتخریب ایله قلعه‌نك تسخیری قوهٔ قریبه‌یه کتورلمشکن فرانسه قرالی وپادشاهك محب خاصی اولان برنجی فرانسوا صلح ایچون توسط وونديك جمهوریده تضمینات حربیه‌یی کاملاً تعهد ایتمکله ٩٤٤ تاریخنده عقد مصالحه اولندی .

بغداده سفری . — سلطان سلیمانك سکزنجی سفری اشبو بغدان سفریدر بغدان بکی دولتك مشاغل سفریه‌سندن استفاده ایله هرسنه ویره‌کلدیکی ویرکوسنی بر مدتدنبری کسمش واعدای دولتله خفیاً مخابره‌سی دخی ایشیدلمش اولدیغندن سطوت سلیمانی برکره‌ده بغدان کشورنده ارائه اولنمق لزومی تحقق ایلدی .

سلطان سلیمان (٩٤٥) سنه‌سی پای تختدن هدف حرکاتنی تعیین ایتمکسزین قوهٔ جسیمه ایله حرکت ایتدیکی کبی دونمایی‌ده بارباروس قومانداسیله آق دکزه چیقاردی وسویش دونماسنی‌ده خادم سلیمان پاشا معیتیله بحراحمر وبحرمحیط هندی‌یه اعزام ایلدی .

پادشاهك بویله بحراً وبراً پای تختدن قوهٔ جسیمه ایله حرکت ایتمه‌سی ویاخود سمت وجهت حرکتنی خفی طوتمه‌سی دول غربیه‌یی تلاشه دوشورمش وخوف شمشیر جلادت سلیمانی اوروپایی دوشوندرمش اولدیغندن بعض دولتلر سمت توجه پادشاهی‌یی اکلامق اوزره استانبوله ایلچیلر بیله کوندریلر .

ادرنه‌ده نقطهٔ هدفك کشور بغدان اولدیغی اکلاشیلمش وموکب پادشاهی‌ده ویوودانك استعطاف واستعفا ایچون کوندردیکی ایلچیلره التفات اولنمه‌رق بغدانه داخل اولمشدر .

بغدان بکی پترو محافظهٔ مملکت قیدینه دوشدیکندن طوپلایه بیلدیکی عسکرله بوطوشانی یه قپانمش ویوللری وکچیدلری سد ایتمش اولمغله اردوی عثمانی یکیدن یوللر آچه‌رق و اورمانلری تراش ایدرك موضع مستحکمی صیقیشدرمقده بولنمش اولدیغندن ناچار پترو عازم سمت فرار وعسکری ده تارمار اولدی .

حضرت پادشاه بلامزاحم مرکز امارته داخل وتکمیل اهالیٔ بغدانه امان ویردکدن وفراری و یووده‌نك قرنداشنی ویووده تعیین ایلدکدنصکره ادرنه‌یه عودت ایتمشدر .

بارباروسك مظفریات بحریه‌سی . — خیرالدین پاشای غازی بغدانه حرکت پادشاهیدن برکون اقدم دونما ایله دکزه آچیلمش ایدی. غازیٔ مشارالیه اولا وندیکه تابع استندیل ، شیرا ، آندره، تینو اطه‌لرینی یاقوب ییقدی وکلیتلی اسرا وغنائم اخذ ایلدکدنصکره کریده یاناشوب سبیا ومیلوپوطمو قلعه‌لریله سکسان پارچه‌قرانك آلتنی‌اوسته کتوردی وبعده اورادنده فك لنکر ایدرك قارپاتوس واغریبوز ساحللرینی اوروب استانکوی لیماننده تموزلدیکه غازی بارباروس بوسفرنده یکرمی بش قدر وندیك اطه‌لرینی آلت اوست ایتدیکی حالده وندیك دونماسندن براثرینی‌بیله کوره‌مامشدر .

بارباروسك آق دکزده بویله آچیقدن آچیغه میدان اوقومه‌سی و وندیك اطه‌لرینی تخریب ایتمسی وندیك جمهوریتنی اخذثاره سوق ایتمش ایسه‌ده بارباروس اسمنك دهشتی وندیك قپودانلرینی لیمانلرده قپانمغه مجبور ایتدیکندن بالضرور جمهوریت پاپا واسپانیانك قوجاغنه آتیله‌رق دول خرستیانیه‌نك معاونتنه عرض احتیاج ایلدی بونك

اوزرینه (١٦٧) قدر كمیدن مركب بر متفق دونمنا احضار اولنه‌رق امیرال قاپلاو و آندریا دوریا و پاپانك امیراللك قوماندالری آلتنه تودیع اولندی .

متفقین دونماسی پره‌وزه‌یی محاصره‌یه قرار ویردكاری صره‌ده خیرالدین باربارو‌سده استانكویدن لنكر قالدیروب نارده كورفزینه كیره‌رك اعدا سفائننك ورودینه منتظر اولدی .

اندریانك قوتلی فیلولری پره‌وزه ساحلنه یناشوب قره‌یه عسكر دوكمش وحالبوكه بو پیلانی بارباروس دها اول كشف ایتدیكندن ساحلده بر مترزه ایله برقاچ پارچه طوپ تعبیه ایلمش ایدی. آندریانك قره‌یه چیقان عسكرینه بونلر بر یایلم آتش آچه‌رق كمیلرینه التجایه مجبور ایتمكله آندریا رقیبنك یقنده بولندیغنی اكلایه‌رق همان دریایه آچیلدی. فقط اردندن‌ده بارباروس یتشدی و بر قانلی دكز محاربه‌سی باشلدی . عثمانلی سفائنی بارباروس كبی كمیجیلكده یكانهٔ زمان اولان بر دكز قوردینك قوماندا‌سنده وكوزلجه صالح ومرادرئیس وطورغودجه كبی هر بری برر مشهور قپودانك اداره‌سی آلتنده متعدد فیلولره منقسم وغایت منتظم اولغله برابر سریع‌الحركه وناملوس اوزون طوپلری حامل اولدیغندن آز بر زمان ایچنده دونمای اعداده آثار هزیمت نمایان اولمش و امیراللر كوچ حال ایله جانلرینی قورتاره‌بیلمشلردر .

بو مظفریت بحریه‌یه پره‌وزه محاربه‌سی دیرلركه اعاظم ملاحم بحریهٔ عثمانیه‌دن معدوددر . سفن اعدادن بر قسمی غرق و قصور قالانی دخی قسما فرار وقسماً یدغالبهٔ عثمانیه‌یه كرفتار اولمش و امیرال آندریا مغلوباً فرار ایدركن صاچنی صقالنی یولمشدر .

و پره‌وزه مظفریتی شمدی‌یه‌یه‌قدر آندریا دوریاده اولان آق دكز

حاكملكني غازي باربار وسه تركه مجبور اولدى .

سويش دونماسنه كلنجه ٩٤٥ سنه‌سى خادم سليمان پاشا ٢٠ بيك عسكرى (٨٠) پارچه كمى يه اركاب ايله يوله چيقدى و يولده عدنى تسخير ايتدكدن صكره هندستان يولنى طوتدى و برقاچ هفته ايچنده كجرات ساحلنه يناشوب اوجه اولحوالى يه استيلا ايتمش اولان پورتكيزليلردن بيك قدرينى اتلاف و برقاچ پارچه قلعه‌يى جبراً ضبط ايتمكه موفق اولمشدر .

بعده سليمان پاشا ديواطه‌سى اوزرينه يوكلندى ايسه‌ده ضبط و تسخيرى زمانه متوقف اولديغى و دونمانك ده زاد و ذخيره‌سى توكنديكى جهتله بالمجبوريه عودته مجبور اولمشيدى .

آنجق اثناى عودتنده بلاد شحرى تحت انقياده آلمش و خطهٔ يمانيه‌يى ايادئ متغلبه‌دن بالاستخلاص ادارهٔسنى تنظيم و تأمين و بيقلى محمد پاشا زاده مصطفى پاشايى والى تعيين ايتدكدنصكره حج موسمى اولمغله كنديسى لاجل الطواف مكهٔ مكرمه‌يه عزيمت و دونمايه ده سويشه عودت ايتمك اوزره اعطاى رخصت ايلدى .

سليمان پاشانك بو جولانى دوشينلورايسه پك بيوك بر موفقيتدر . پاى تختدن بيكلرجه ميل اوزاق بر مسافه‌يه بويله مهيب برقوهٔ بحريه سوق ايدرك اوراده زمانك الك قوتلى بحرى دولتى صاييلان پورتكيز-ليلرى مغلوب و سطوت بحريهٔ عثمانيه‌يى هندستان مسلمانلرينه ارائه ايتدكدنصكره جزيرة العربك اهمتيلى برپارچه‌سنى الده ايتمك عصر قانونينك نه درجه‌لره واصل مرتبهٔ شوكت و عظمت اولديغنى ارائه‌يه كافيدر .

حتى سليمان پاشانك شو صورتده‌كى موفقياتى مركز سلطنتده

اهمیته تلقی اولمدیغی ایچون بمداحج استانبوله عودتنده صدارته کچورلمشدر .

ژان ژاپولیانك وفاتی : مجارستانه سفر . — بودین قرالی و سلطان سلیمانك چراغ خاصی اولان ژان ژاپولیا وفات ایدرك ممدوده اولان سیکیزموون اسمنده بر چوجوغی قالمش ایدی .

مجارستاندن بردرلوال چکمك ایستمیان فردیناند مجارستانك بویله برصبی النده قالمسنی اتخاذ فرصت ایدرك هم حربی وهمده سیاسی بر مسلك تعقیب ایتمك اوزره قوتلی برمفرزه‌یی بودین‌ویشته اوزینه سوق ایتدیکی کبی لاسکی نامنده‌کی سفیرینی‌ده استانبوله کوندره‌رك دیپلوماسی طریقیله توجه پادشاهی‌یی جلبه تشبث ایلدی .

لاسکی ایله مجارستانه دائر اجرای مذاکره اولندیغی صره‌ده ژاپولیانك زوجۀ متروکه‌سی ایزابلانك استمدادی متضمن سفیری‌وزود ایتمکله مسئله‌نك رنکی دکیشدی‌وهمان مجارستانه سفر تدارکاتی کورلمکه فرمان بیورلدی .

فردیناندك بوایکی یوزلی پولتیقه‌سی سلطان سلیمانك پك زیاده جانی صیقمش وبومثلو قرالك حدی بیلدیرلمسی افکار همایونده‌ایوجه یرلشمش ایدی .

موکب پادشاهینك حرکتندن اقدم بودین‌اوزرینه‌یوریمکده اولان نمسه جنرالك حرکات تجاوزکاریسنه ممانعت ایلمك‌اوزره وزیر ثالث‌محمد پاشاقوماندا سیله مجارستانه براردو سوق وآناطولیدن تجاوزی‌ملحوظ اولان ایرانلویه قارشو ده سلیمان پاشا قوماندا سیله برترصد اردوسی کوندرلدی .

محمد پاشا سرعتله بودینه یتشدی ونمسه جنراللك فرقه‌لرینی پریشان وبقیة السیوفی استحکاماته فراره مجبور ایتدکدن صکره جنراللك بر کیجه فرار ایده‌جکنی خبر آله‌رق اغجه‌دوتماوعساکر موجوده‌سیله باصدیروب دشمن تارمار وبالجمله مهمات وآغرلغی ضبط ایتمش وبر چوق دشمنی طونه‌یه غرق ایلمشدر .

جنرال لبونار مجروحاً فرار وقومرانه‌التجا ایتمش ایسه‌ده آلدیغی یاره‌نك تأثیریله تلف اولمشدر .

ایشته بومظفریت اثناسنده ایدی‌که موکب همایونده کلوب یتشدی و بودینك خارجه چادرلرینی قوره‌رق مجارستانه دعشتلر صالمش ایدی ؛

بودینك طوغریدن طوغری‌یه ادارهٔ عثمانیه‌ده بولنمدقجه فردیناندك انتریقه‌لرندن قورتیله‌میه‌جغی نزدپادشاهیده تقرر ایتمش اولدیغندن سیژیسموندك وصی ووالده‌سی ایزابلالایه اردلدن بر سنجاق توجیه وکوچك قرال سن رشده بالغ اولدقده باباسنك مقامنی ضبط ایتمك اوزره بودین قراللغی نامزدلکی تصویب اولنه‌رق بودین طوغریدن طوغری‌یه ادارهٔ عثمانیه تحتنه آلندی ومحافظه‌سنه سلیمان پاشا وقاضیلکنه‌ده خیرالدین افندی تعیین قلنمشدر .

مجارستان قطعه‌سنك ادارهٔ عثمانیه‌دن خارج قلان برقسمی فردینادك اداره‌سنده قالمشدی بالآخره بوقسم دخی الده ایدیله‌رك عموم مجارستان دولتك برایالت عظیمه‌سی حالنه کیرمشدر .

شارلکنك جزایره تسلطی . — معهود شارلکن سلطان سلیمانه براً مقابله‌دن عاجز قالدیغی جهتله سلطنت سنیه‌یی بحراً اشغال ایتمك

و آوستریانك مجارستانده موفقیتنی تسهیل ایلك اوزره بودین سفرندن اقدم اسپانیول، مالطیز، آلمان وایتالیان سفائندن مرکب قوتلی بر دونمایه قوتلی بر اردویی بالتحمیل جزایرك یکرمی میل غربنده کائن ماناقورسه لیمانینه اخراج ایلدی .

شارلکن بو سفرده بالذات اردوسنك باشنده بولنمش و حربی اداره ایتمشدر . شارلکن عسکرینی اوچ فرقه‌یه تقسیم وساحل بوینجه دونماسنك طوپ مسافه‌سی آلتندن جزایره سوق ایله اقتضا ایدن محاصره نقطه‌لرینه یرلشدردی جزایر بکلربکیسی اولان حسن پاشا بو دهشتلی هجومه قارشی اصلا متانتنی بوزمیه‌رق مقابله‌یه قیام ومعیتنده بولنان ٦٠٠ قدر ترك آتلوسی وبرقاچ بیك عرب عسکری ایله یولده شارلکنك مفرزه‌لرینه خیلی خسار ویرمش ایسه‌ده بوقدر قوتلی بر اردویه جزئی عسکرله مقابله امکانسز اولدیغندن امداد الهی‌یه انتظار ایتمك اثناسنده بردنبره شدید بر فورطنه‌نك ظهوری ایشك رنکنی دکیشدردی چونکه فورطنه‌یه طوتیلان کمیلر ساحله یناشه‌میوب قره‌ده‌کی عسکر چادر ومهمات وارزاقسزلقدن محو اولمق درجه‌سنه کلمش وحتی اردوده‌کی سواری بارکیرلری کسدیریله‌رك بر قاچکونلر عسکر بوبارکیر اتلریله اعاشه ایدلمکه مجبوریت کورلمشدر .

دشمنك بو حالنه واقف اولان مجاهدین یغمور آلتنده ایصلانمش و آجلقدن زبون بر حاله کلمش اولان اعدایه شدتلی هجوم ایدرك ایتالیان فرقه‌سنی کاملاً قلنجدن کچیردیلر .

شارل نهایت جزایرك ضبطندن مأیوس وناامید اولمغله بیك بلا ایله اردوسنك بقیة السیوفنی ماناقورسه‌یه قدر کتیره‌بیلوب فورطنه‌دن قورتیلان کمیلره تحمیلاً مملکتی جانبنه چکیلوب کیتدی .

شارل‌کنك قره‌یه دوشن اون‌درت قطعه کمیسنده محبوس اولان (۱۸۰۰) قدر اسرای اسلامیه بوصورتله تخلیص اولنمشدر .

فردیناندك ایشنه‌لی محاصره وانهزامی . — کچنکی سفرده بودینك ولایات عثمانیه میانه ادخالی مجارستاندن بردرلو واز کچه‌میان فردیناندی‌صوك درجه‌ده مأیوس‌ایتدیکی کبی بوموفقیت نوعما اوروپایه تهدید مقامنه کچدیکندن فردیناند عثمانلینك بودینده تقرری حالنده اوروپاجه وقوعی طبیعی اولان‌مهالکی تفکرایله اولاً پادشاهی‌بوفکردن واز کچیرمك وبودین ایالتی ژاپولیایه‌ویردیکی کبی کندیسنه اعطااولنور ایسه سنوی‌دولته (۱۰۰,۰۰۰) دوقه آلتونی ویرمك خصوصی بالدفعات تکلیف ایتمش ایسه‌ده هر دفعه‌سنده‌ده جواب رد آلدیغندن بالضرور شارل‌کنك معاونتیله تدارك ایده بیلدیکی یوزبیك عسکری بودین ویشته اوزرینه سوق ایتدی .

آوستریا عسکرینك چوقلغی‌موجود سرحد بکلرینك قوتنه‌قارشو بر قاچ قات زیاده اولدیغندن بودین‌ده تماماً تحت محاصره‌یه آلنمش ایدی .

بونکله برابر محصورلر قلعه ایچندن غایت شجیعانه مدافعه ایله آوستریالیلری ازعاج ایتمکده وحتی بر دفعه یوریش طریقیله قلعه‌یه فرجه‌یاب‌دخول اولمش اولان برفرقه نمسه عسکرینی کاملاً قلنجدن کچورمشلر ایدی . بواثناده مشهور نمسه جنراللرندن بریسنك طوپ دانه‌سیله اتلاف ایدلمسی نمسه‌عسکرینك‌قوهٔ معنویه‌لرینه تأثیرایتدیکندن اوستریا عسکری ترك محاصره ایله فرار یولنی طوتدیلر .

عثمانلیلر بوفراریلرك آردینه دوشه‌رك اوچ‌درت کونلك یره‌قدر

قونمشلردی. بوخبر ینه موکب سلیمانینك شجاعتانه بی‌انداز جلادت اولمسنی انتاج ایلدیکندن ۹۵۰ سنه‌سی محرمنده حضرت پادشاه اردوی عثمانینك باشنه کچه‌رك والپوه، شیقلوس، استرغون، استونی، بلغراد، ویشغراد، نوی‌غراد، حطوان قلعه‌لرینی وایرتسی سنه‌دخی خرواتیا واسقلادونیا قلاعنی دست تسخیره کچوره‌رك قیشلق حلولنه بناء مظفراً عودت ایتمشدر.

دونمای عثمانینك فرانسه‌یه مظاهرتی ونیسك بومباردمانی. —

فرانسه قرالی برنجی فرانسوا دشمنی بولنان شارلکنك الندن یانوب یاقیلمقده وتمامیٔ مملکتینی تهلکه‌ده کورمکده ایدوکندن اوته‌دنبری سفرای مخصوصه واسطه‌سیله سلطان سلیمان حضرتلرندن طلب معاونت ایدر ایدی.

بودین سفر سابقی اثناسنده فرانسوایه پولن نامنده بر ایلچی ایله درکاه سلیمانی‌یه دخالتله استدعای مرحمت ومعاونت ایتدیکندن غازی خیرالدین پاشانك عثمانلی دونماسیله فرانسه قرالنه معاونته کوندریله‌جکی وعدینی آلمش ایدی ۹۵۰ سنه‌سی بهارنده بارباروس (۱۵۰) پارچه سفائن عثمانیه ایله دکزه آچیلدی وفرانسه‌نك درسعادت سفیری اولان پولینی‌ده دونماده ایدی.

بارباروس مسینا اوکنده تیمور براقه‌رق شهرك تسلیمنی طلب ایتمش وبوتکلیفی بلاممانعت قبول ایدلمش اولمغله اورادن دونما مارسلیایه طوغری یول ویردی.

بارباروس اسمی فرنکلرجه پك قورقونج براسمدر. دونما مسینا اوکنه کلدیکی زمان بتون ایتالیانلر دهشته مستغرق اولدقلرندن ایچرولره طوغری فرار ایتمشلر ایدی.

بارباروس مارسلیایه واصل اولدقده اورادهفرانسهنك دوقدانترین قوماندا سنده بولنان قرق پارچه سفائنی دخی معیتنه آلوب نیس اوکارینه کلدی . نیس فرانسهنك الندهایکن شارلمان طرفندن ضبط اولنمش ایدی . بارباروس نیسی برمدت محاصره وطوپلر ایله تضییق ایتمش اولدیغندن محصورلرك مقاومته مجاللری قالمامش ایدی .

عاقبت استیمان طریقیله تسلیمه مجبور اولدقلرندن بارباروس قلعهیی فرانسزلره تسلیم ایله مظفراً عودت ایلدی .

سلطان سلیمان طرفندن شارل کنك حبسنده بولنان فرانسه قرالی برنجی فرانسوایه کوندریلان نامهنك صورتیدر .

هوالمعلی الغنی المعطی المعین :

حضرت عزت جلت قدرته و علت کلمتهنك عنایتی و مهر سپهر نبوت اختر برج فتوت پیشوای زمرهٔ انبیا مقتدای فرقهٔ اصفیا محمدمصطفی نك صلی الله تعالی علیه وسلم معجزات کثیرة البرکاتی و درت یارینك كه ابوبكر و عمر و عثمان وعلی در (رضوان الله علیهم اجمعین) آنلرك و جمیع اولیاء اللهك ارواح مقدسهلری مرافقتی ایله بن كه سلطان سلاطین و برهان الخواقین تاج بخش خسروان روی زمین ظل الله فی الارضین آق دکزك و قره دکزك و روم ایلنك و آطولینك وقرمانك و رومك وولایت ذوالقدریهنك و دیاربکرك وکردستانك و آزربایجانك وعجمك و حلبك و مصرك و مکه و مدینهنك و قدسك وکلیاً دیار عربك و یمنك و دخی برچوق مملکتلرك كه آبای کرام واجداد عظامم انارالله براهینهم قوت قاهرهلریله فتح ایتدکاری وجناب جلالت مآبم دخی تیغ آتشبار و شمشیر ظفر نکارم ایله فتح ایلدیکم نیجه دیارك سلطانی و پادشاهی سلطان بایزید خان اوغلی سلطان سلیم خان اوغلی سلطان سلیمان خانم سنکه فرانچه ولایتنك قرالی « فرانجسقو » سین ـ درکاه سلاطین پناهمه یارار آدمك فرانقپان ایله مکتوب کوندروب و بعض آغز خبری دخی اصمارلایوب مملکتکزه دشمن مستولی اولوب آلان حبسده اولدیغکزی اعلام ایدوب خلاصکز خصوصنده بوجانبدن عنایت مدد استدعا ایلمشسز هرنه كه دیمش ایسهکز بنم پایهٔ سریر عالم مصیرمه عرض اولنوب علی

سبیل التفصیل علم شریفلرینه محیط اولوب تمام معلوملری اولدی . ایمدی پادشاهلر صینمق وحبس اولنمق عیب دکلدر . کوکلکزی خوش طوتوب آزرده خاطر اولمیه سز اولیله اولسه بزم آبای کرام و اجداد عظاممز نورالله مراقدهم دائما دفع دشمن و فتح ممالك ایچون سفردن خالی اولمیوب بزدخی آنلرك طریقنه سالك اولوب شهرزمانلر مملکتلك و صعب و حصین قلعه‌لر فتح ایلیوب کیجه کوندز آتلر اکرلنمش و قلنجمز قوشانیلمشدر . حق سبحانه تعالی خیرلو میسر ایلیوب مشیت وارادتی نیه متعلق اولمش ایسه و جوب کله باقی احوال و اخبار نه ایسه مذکور آدمکزدن استنطاق اولنوب معلومکز اوله شویله بیله سز تحریراً فی اوائل شهر آخر اربعین سنه اثنین و ثلثین و تسعمائه

بمقام دارالسلطنة العلیه
قسطنطنیة المحمیة المحروسه

باربارُوس خیرالدین پاشانك وفاتی (٩٥٣) . — قپودان نامور غازی بارباروس خیرالدین پاشا (مات رئیس البحر) تاریخنك مدلولی موجبنجه ٩٥٣ سنه‌سی ارتحال داربقا ایتمشدر .

اوستریا مصالحه‌سی . — شارلکن ایله برادری فردیناند سلطان سلیمانه قارشو دوام خصومتك نتیجه‌پذیر اولمیه‌جغنه کسب قناعت ایتمش اولدقلری جهتله هرایکیسیده مشترکاً طلب صلح ومسالمتی مستدعی برطاقم هدایایی حاملاً ایلچیلر کوندره‌رك بش سنه ایچون عقد متارکه‌یه موفق اولمشلردرکه بومعاهده موجبنجه نمسه قرالی دولته سنوی اوتوز بیك دوقه آلتونی ویره‌جك واثنای محاربه‌ده الده‌کچن ممالك وقلاع اوستریالیلره اعاده اولنمیه‌جق ایدی .

اشبو معاهده‌نامه‌نك صورتی بودر :

حق سبحانه وتعالینك علوعنایتی وایکی جهان فخری اولوب عزیز پیغمبرمزك (صلوات الله علیه) معجزاتی برکاتنده «طغرای غرا» بن که سلطان سلاطین وبرهان خواقین تاج بخش خسروان روی زمین ظل الله فی الارض مکه‌نك ومدینه‌نك وقدس شریفك واستانبولك و آق دکزك و قره دکزك و روم ایلینك و آناطولینك ورومك و قرمانك و ارضرومك ودیاربکرك وکردستانك ولورستانك و آرزبایجانك و عجمك و ذوالقدریه و مصر وشام وکلاً عربستان وبغداد وبصره وعدن ویمن مملکتنك و تاتار وقپچاق و مغرب زمینك واولاق و بغدان و بودین تختنك واردل ولایتنك واکاتابع اولان یرلرك ودخی قلنجمزله آلنمش نیجه مملکتلرك پادشاهی وسلطانی سلطان سلیمان شاه بن سلطان سلیم شاه بن سلطان بایزیدخانم بویرام مبارك عهدنامه‌مزی اوقیوب ایشیدنلره معلوم اوله‌که رومانلرك واکاتابع اولان یرلرك قرالی اولان قرندوش قرالی نم عزتلو وعصمتلو اودرکاهمه یارار ایلچیسی وآدمیسن کوندروب باب سعادتمآبم جانبی ایله صالح صلاح اولنوب ماینمزده دوستلق اولمق اوزره عنایت همایونم رجا ایدوب وکوندردیکی ایلچی دخی آنك قرنداشی ولایت اسپانیه قرالی قارلو طرفندن دخی وکیل ایدوکنی عرض ایدوب بالفعل انکروس ولایتدن خرستیان طائفه‌سنك اللرنده اولان یرلر مقابله‌سنده هر یل سعدتلو درکاهمه اوتوزبیك سکه مجار آلتونی کسیم ویرمك اوزره امان شریفم طلب ایدوب استدعای عاطفت وتمنای شفقت ایلدوکی اجلدن کمال عنایت پادشاهانه‌م موجبنجه کندویه ومشارالیه اسپانیا قرالنه بش یله دکین امان شریفم احسان ایلیوب شول شرط اوزره بیان اولنمش ایدی‌که ولایت انکروس‌که حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك علوعنایتی برله شمشیرظفرتأثیرله فتح اولنمش مملکت اولوب اول ولایتده شول قلعه‌لر وقشتلرکه بالفعل نم عسکرم وبکلرم تصرفنده اولوب ایچنه یراق وآدم قونیلوب ضبط اولنمش اوله اول اوصل قلعه‌لر وقشتلره تابع اولان کویلر ویرلری وباغلری وباغچه‌لری ورعایاسیله وبالجمله سرحدلری وسنورلریله کما کان اهل اسلامك تصرفنده اوله وقره جانبندن ودریا طرفندن دخی نم ممالك محروسه‌م وقلعه‌لره ویرلره ورعایاسنه وقلان خلقنه ومغرب جانبندن اولان اهل اسلامك دخی مملکت ورعایاسنه‌باشدن وقوریدن اصلا ضرروکزند ایرشدیرمیوب هیچ بر وجهله دخل وتعرض اولنمیه هرکیم ضرر وزیان ایده‌جك اولور ایسه

حقلرندن تعيين اولنوب جزا وسزالری ویریله وواقع اولان ضرر وزیان نه ایسه یرینه
کتوریله وولایت انکروسدن شول قلعه‌لر وقشله‌لرکه رعایاسیله اهل اسلامك
تصرفنه کچمامش اوله آنلرك مقابله‌سنده هرییل خزانهٔ عامره‌مه اوتوز بیك سکه
آلتون کلوب واصل اوله بش ییله دکین مابینمزده اولان معاهدهٔ همایونم مقرر
اولوب مادامکه آنك طرفندن وقرنداشی قارلوقرال جانبندن عهد شریفمزه مخالف
ایش اولیه بوجانبدن بنم بکلربکیلرم وعسکر ظفرپیکرمدن اول یرلره دخی
کمسه دخل وتعرض اتمیه وضرر وزیان ایریشدرمیه وقره جانبدن ودریا طرفندن
دخی خرستیان طائفه‌سنك اللرنده اولان مملکت ورعایاسنه دخل اولنمیه وتصرف
وخسارت ایریشمیه ایکی جانبدن بیله امین وامان اوزره اولنه ودریا طرفندن دخی
حرامی ولوند یورتمامق کرکی کبی تنبیه وتأکید اولنه ویاساق اولنمشدرکه هرکیم
امرهمایونمه مخالف حرکت ایده‌جك اولورایسه تفتیش اولنوب ظاهر اولدقدن صکره
محکم حقلرندن کلنوب ایتدکلری ایش ایچون جزالری وسزالری ویریله وبازرکانلری
دخی امن وامان اوزره کلوب کیده‌لر قانوننامهٔ همایونمزده مقرر اولدیغی اوزره
متاعلرینك واسبابلرینك کمرکی وحقوقی نه ایسه آلنوب کمسه‌یه ظلم وتعدی ایتدیرلمیه
امن وامانله تجارتلرنده ورنجبرلکلرنده اولالر وممالك محروسه‌م خلقندن هرکیم
قاچوب آنلرك ولایتلرینه واررایسه اکر مسلمان اکر خرستیان اکر دیشی
واکر ارکك قاچ نفر ایسه وهرقنده ایسه تعجیلاً بولنوب بوجانبه کوندریله
عذر وبهانه بیان اولنمیه آنلر طرفندن دخی بنم ممالك محروسه‌مه قاچوب کلان
امرشریفمله صورلوب جزاسی وسزاسی ویریله وفرانچه پادشاهی وونديك دوری
وبنم آستانهٔ سعادت مخدمم جانبیله دوستلق اوزره وآنلرله‌ده دوستلق اوزره
اولنلر نامهٔ شریفمده بیله داخل اولمق اوزره یازیلوب بوبابده وارد اولان ایلچی
کندویه ارسال اولنمشیدی حالیا درکاه سعادت دستکاهمه معتمدعلیه آدملر
کوندروب « یانوش مادیه پوشته » نام برار یازیجیسنی عتبهٔ عالمپناهمزه کوندروب
امرشریفم اوزره بیان وتقریر اولنان شرط مقتضاسنجه واقع اولان معاهدهٔ همایونمی
قبول ایلیوب وجه مشروع اوزره هرییل اوتوز بیك سکه مجار آلتونی کسیمی
مارت آینك اولنده ادا اتمك اوزره قبول ومعاهده ایلیوب مشارالیه اسپانیا
قرالی طرفندن دخی کندی قراللری مهریله عهدنامه‌لرین یازوب ومکتوبلرین
کوندروب سعادتلو آستانه‌م طرفندن وجه مشروع اوزره عهدنامهٔ شریفم مقرراولمسی
ایچون عاطفت وشفقت رجا ایتدکلری تفصیلیله عزحضور فائض‌النورمه عرض

اولنوب معلوم شریفم اولدقدنصکره تکرار بوعهدنامهٔ همایونمی ویردم بیوردمکه بعدالیوم ولایت انکروسدن شول قلعه‌لی وقشتلرکه بالفعل بنم بکارم وعسکرم ضبطنده‌در آنلره متعلق کویلر رعایاسی ایله عسکر ظفرپیکرم ضبطنده اولوب آنلردن غیری وشول قلعه‌لروقشتلرکه حالیا نمچه‌ستان طائفه‌سنك اللرنده‌وضبطنده‌در برقرار سابق آنلر ضبطلرنده اولوب اول ولایتلرمقابله‌سنده عهدوقبول‌اولندیغی اوزره اوتوزبیك آلتون مادامکه مارت اولنده هریبل سعادتلو قپومه کلوب خزینهٔ عامره‌مه واصل اوله ویوقاریده تفصیل اولنان جمله‌شرطلره رعایت‌اولنوب بکارم وعسکرم ضبطنده اولان یرلره وکویلر رعایاسنه آنلر جانبندن وبکارندن ولشکرلرندن وحرامیلرندن ضرر وزیان اولنمیوب کندی جانبده‌اوله‌لر بزدن‌دخی اصلا نسنه صادر اولمیه وبکاربکیلرمدن وسنجاق بکی قوللرمدن وسائر لشکر ظفر پیکرم خلقندن خرستیان طائفه‌سنك تحت یدلرنده اولان مملکته ورعایاسنه اصلاً وقطعاً بروجهله ضرر وزیان‌ایریشدیرلمیه وجمله‌سرحدلرده‌واقع اولان‌یرلرده حیدود طائفه‌سی ضبط اولنوب اصلا وقطعاً فساد وشناعت ایتمیه‌لر خصوصاً «کلیس ٥» متعلق اولان‌سیره قلعه‌سنك حدودی کرکی کبی ضبط اولنه‌اولطرفده سرحدده‌واقع‌اولان‌ممالك‌محروسه‌م‌سینورینه ورعایاسنه ضرروکزند ایریشدیرمیه‌لر شویله‌که جمله سرحدلرده اولان حیدود وسیره حصارینك حیدودی فسادوشناعت ایلمیه‌لر عهده مخالف اولوب عذر وبهانه وعلت بیان اولندقده قبول اولنمیه‌لر وبودین جانبندن اولان مملکتلر حالا امرشریفمله یازیلوب دفتر اولندقدنصکره بنم مملکتم رعایاسندن قاچوب اول جانبه واردقده قبول اولنمیوب چفت‌رعایا آدملر قوشوب کیرو یرلرینه کوندره‌لر بوبابده دخی شرط همایونمه رعایت اولنماز ایسه عهده مخالف اولوب صکره عذربیان اولنمیه‌ودریا جانبندن دخی مادامکه‌مشارالیه اسپانیا قرالی وعسکرندن ممالك‌محروسه‌مه ودیارمغربده اولان اهل‌اسلامه دخی ایرووولایتنه بالجمله کندولریله وبالفعل تصرفلرنده بولنان یرلردن‌وکندولرله دوستلق اوزره اولانلرده ولایتلرندن غیری‌مملکته ورعایاسنه ضرروزیان اولمیه‌وبوجانبدن دخی کذلك عهدشریفمه مخالف وضع صادر اولمیه‌وجه‌مشروع اوزره ایکی‌جانبك بازرکان وتاجرلری امن‌وامان اوزره اولوب کلوب تجارتلرنده اوله‌لرماللرینه وجانلرینه ضررایریشدیرلمیه هرکیمدنکه عهده مخالف‌وضع‌صادر اوله ذکراولدیغی اوزره ایکی جانبدن بیله‌حقلرندن کلنوب جزالری‌وسزالری‌ویریله‌مادامکه مشارالیهما قراللر طرفندن بوذکر اولنان عهد وایچنده اولان شرطاره مخالف ایش اولمیه

ومقرر اولوب كرم اولان آلتونى ارسالده غدر وبهانه اولنميوب هرسال تعيين وقتده سعادتلو آستانه‌مه كلوب واصل اوله بندن ووزيرلرمدن وبكاربكيلرمدن سنجاق بكى قوللرمدن وسائر اشكر ظفر پيكرمدن عهد شريفمه مخالف نسنه صادر اولميه شويله بيله‌لر علامت شريفمه اعتماد قيلوب مصدق ومحقق طوته‌لر. بو عهدنامهٔ شريفم دار السلطنة العليه محروسهٔ قسطنطنيه شهرنده بزم اولو پيغمبرمزك صلى الله عليه وسلم تاريخنك طقوز يوز اللى دردنجى سنه‌سنك شعبان شريف آينك يكرمى اوچنجى كوننده‌كى حضرت عيسى صلوات الله على نبينا وعليهك بيك بشيوز قرق بش تاريخنده واقعه‌ماهده وجه‌مشروع اوزره مجدداً عهدنامهٔ مزبوره تحرير اولنماغين وفق تاريخ اوزره ثبت ودرج اولندى .

القاص ميرزانك سلطان سليمان دخالتى . — عجم شاهى شاه طهماسبك برادرى القاص ميرزا برادرينه كويا مذهب جديدى ترويج ايتمسندن منفعل اوله‌رق دردولته التجاايله ينه دولت ايچون يكيدن بر شرق مسئله‌سنك ظهور وحدوثنه سببيت ويرمشدر .

القاص ميرزا دشت قبچاق وقريم اوزرندن طوغريجه پاى تخته كلديكى زمان حضرت پادشاه ادرنه‌ده بولنمغله ميرزا حقنده برشهزاده‌يه لايق صورتده رسم قبول اجراسنى پاى تخت قائمقامنه اراده ايتمش ايدى .

ميرزانك دولته التجاسى مذهب مسئله‌سندن متولد اولميوب برادرندن كورمش اولديغى حقارتك انتقامنى آلمق مقصدينه مستند اولديغى صكره‌دن اكلاشيلمشدر .

زمانك عقلاسى ميرزانك دخالتنه ممنون اولمامشلر وبو دخالتدن دولت عثمانيه‌ايله ايران آراسنده قريباً بر حربك ظهور ايده‌جكنى استدلال ايتمشلر ايدى :

بوعدم خشنودى پادشاهك مسموعى اولدقده « بز برپادشاه‌زاده

حقنده دولتمزك وپادشاهلغمزك شاننه‌لایق وجهله حرمت ورعایتی یرینه کتوردم کندیسی‌ده بوکامقابل خدمتده بولنمغه مجبوردر » دیمشلر ومعترضلری بوصورتله سکوته دعوت ایلمشلردر .

القاص میرزا برادرندن اخذانتقام ایچون دائما دولتی ایران ایله محاربه‌یه تشویق ایدر ودولت صفویه‌نك احوال داخلیه‌سی معلومی اولدیغندن تبریزك سهولتله الده ایدیله‌جکی وکرجستان وتفلیسك وشروانك اوواسطه ایله ضبطی ممکن اوله‌جغی کبی سوزلرله کرك پادشاهی وکرك دولتی حربه تحریص ایلر ایدی نهایت القاصك دلائل قویه‌یه ابتناء سردایتدیکی مطالعات پادشاهك ایران حقنده‌کی تصورات حربجویانه‌سنه موافق کلدیکندن والقاصدن‌ده استفاده اولنمق طریقی دوشونیلدیکندن ایران اوزرینه اعلان حربه قرار ویرلدی .

موکب همایونك حرکتندن برهفته اول القاس میرزایه برمقدار آناطولی عسکری ترفیق اولنه‌رق اولامه پاشا ایله معاً ارسال وایرتسی هفته دخی موکب پادشاهینك تبریزه طوغری حرکتی استعجال اولندی وان ، عادلجواز ، آرجیش ، قارص ، بایزید وامثالی قلاع بلاد عثمانیه میانئه ادخال وشیروان تختنه سرهان علی خان اقعاد اولندقدنصکره القاص میرزا ینه تبریز حکمدارلغی تصمیم اولنمش ایدی آنجق اردوده موجود عقلای دولت میرزانك بوصورتله تلطیفنه معترض اولدقلرندن بوتصوردن واز کچیلمشدر .

شاه ایران سطوت سلیمانیدن هراسان اولدیغی ایچون دائما کذرکاه پادشاهیدن صاوشمش ومقابله پادشاهی‌یه چیقه‌میه‌رق اصفهان سرحدلرنده سرسریانه طولاشمقده بولنمش ایدی .

شاهك موقعی القاص میرزا طرفندن خبر آلنمغله عساکر اکراد ایله برادری اوزرینه یورمك ایچون استیذان ایلمش واستدعاسی وجهله معیتنه کلیتلی عساکر ویریله رك بغداد وکربلا اوزرینه اعزام قلندی .

فقط میرزای مزبور بغداد وکربلا حوالیسنده باشنه کلیتلی خلق جمع وجمعیتنی آرتیرمق ایچون شیعیتی ترویج ایتمسی پادشاهك میرزادن صغومه‌سنی وعدم اعتمادینی موجب اولمغله حلب مشتاسنه جلب اولندی .

آنجق میرزانك مسلکسزلکی پادشاهك دعوتنه عدم اجابتی ایله تحقق ایتمش اولدیغندن پادشاهك بو سرسری‌یی ازاله ایده‌جکی شبهه‌سز ایدی وطبیعی فکر شاهانه میرزا نزدنده معلوم اولدیغندن کردستانده قالمقلغی مصراً طلب ایلدی .

القاصك دعوت پادشاهی‌یه عدم اجابته‌کی اسبابك بریسیده ارکان دولتك علیهنده اولدیغنه واقف اولمسی ایدی . وهر بر حرکاتی پادشاهه صورت دیکرده عرض ایتمکده اولدقلری معلومی ایدی .

فقط کردستانده میرزا پاشایه محبوب برادری طرفندن اطماع اولنان برکرد فدائیسنك خنجریله قتل اولنمشدر .

پادشاه حلبده مشتانشین ایکن ارضروم بکلربکیسی محمد پاشا کرجستانی جیکنیوب برخیلی قلاعی تسخیره ظفریاب اولمش ومؤخراً وزیر ثانی احمد پاشا کرجستانه دخول ایله اون بش قدر قلعه وبرچوق اسیر اخذ ایدرك کرجستان فتوحاتی اکماله موفق اولدی .

سلطان سلیمان خیلی مدت سرحدده اقامت وشاهی بالذات تنکیل ایچون چالیشمش ایسه‌ده طهماسب شاهك فرار واختفاسنده‌کی مهارتی جهتیله طاغلره التجا ایله مقابلهٔ پادشاهی‌یه چیقه‌مدیغندن وذاتاً ایرانده سطوت عثمانی معززیادتی کوستردیکی کبی کرجستان قطعه‌سی دخی دائرهٔ

اطاعته ادخال اولنديغندن آرتق اوراروده اقامته لزوم قالمامغله موكب همايون ٩٥٦ شوالك اون دردنده ديار بكردن حركت وذي الحجه غره سنده استانبوله مواصلت ايلدى .

مجارستانده وقايعى . — بودينك ممالك عثمانيه يه قطعياً التحاقى اوزرينه طونه نك سمت شماليسنده قلان طمشوار طرفلرى نمسه ده قالديغندن بوديندن دردولته كاوب كيدنلرى نمسه ليلر ازعاج ايدرلر ايدى . وذاتاً مجارستانك التحاقندن خشنود اولميان مجار امراسى ايله لهستانك انتريقه لرى فرديناندى اميده دوشورمكله طرف دولتدن اولان شكايانه حواله سمع اعتبار ايتميور ايدى .

بودينده كى بواغتشاشك تسكينى ايله اوراروده نفوذ دولتك تحكيم وتقويه سنه پاى تختجه لزوم كورلديكندن روم ايلى بكلربكيسى محمد پاشا قوۀ كافيه ايله اوحواليه مأمور ايدلدى .

محمد پاشاى طويل قوۀ موجوده سيله مجارستانه كچوب بعض قلاعى استرداد ايتديكى كبى مؤخراً وزير ثانى قره احمد پاشا دخى مجارستانه سرعسكر نصب اولنمغله مشاراليه نمسه ليلره انتقال ايتمش اولان بتون قلاعى استرداد ايتدكدنصكره اكرى قلعه سنه صارلمش ايسه ده قيشك شدتنه وشرقده ايران مسئله سنك كسب شدت ايتمسنه مبنى اكرى قلعه سنك محاصره سندن فراغت اولنمشدر .

شرقده سفر همايونه : شهزاده مصطفى نك اعدامى . — مجارستان وقايعى اثناسنده شاه طهماسب ينه فرصت بوله رق سرحد خاقانيده بعض تخريبات اجرا واخلاط وارجيش قلعه لرينه كيرمش ايدي .

شاهك حركت تجاوزكارانه‌سی اوزرینه ارضروم والیسی اسکندر پاشا مأمور ایدلمش ایسه‌ده شاهك اوغلی اسماعیل میرزا اسکندر پاشایی حیله ایله مغلوب واسرادن بر چوغنی قلنجدن کچرمش اولدیغندن شاهك تادیبی بعدما ایجاب مصلحت وسیاستدن عدایدیله‌رك اقصای شرقه حرکت پادشاهی تقرر ایلدی .

۹٦۰ ده وزیر قره‌احمد پاشا ایران سرعسکرلکیله اوجه‌کوندرلدیکی کبی بالذات پادشاهك وجودینه لزوم کورلمکله ایکنجی برادر دوایله حضرت پادشاه ذمی پای‌تختدن ایران سفری نامیله حرکت ایلدی .

سلطان سلیمانك ایران سفرینه بالذات عزیمتی اسبابنی بو آرالق زوجهٔ پادشاهی حرم‌سلطانك انتریقه‌لرنده آرامالیدر .

حرم سلطان شهزاده مصطفایی ازاله ایتمك ایچون پادشاهك اختیارلدیغی وشهزاده مصطفانك طالب تحت اولدیغی وبو کفت‌وکونك یکیچریلر آراسنده شیوع‌بولدیغی پادشاهك قولاغنه قویمش شبه‌لندرمش ایدی .

سلطان سلیمان هنوز قوهٔ زندکانیسك باقی اولدیغنی کوسترمك ویولده شهزاده‌یی ازاله ایتمك فکریله سفره عزیمتی اختیار ایلمشدر .

حرم سلطان فوق‌العاده حیله‌کار برقادین اولوب پادشاهك کندیسنه درجهٔ نهایه‌ده‌کی مفتونیتنی بیلدیکندن بوندن بالاستفاده امور سلطنته قاریشور وخاندانی بری بر برینه قاتارایدی .

ایشته سلطان مصطفایی ازاله‌ایله سلطنتی اوغلی سلطان سلیمه تأمین ایچون قرق یاشنده برشهزاده حقنده باباسنی اغفال ایله بیوك بر جنایته سوق ایلمشدر .

موکب پادشاهی پای‌تختدن حرکتله قونیه ارکلیسنه واصل اولمش .

وبو مرحله باباسنك تصورات جنائيه‌سندن غافل اولان سلطان مصطفى باباسيله كوريشمكه معيت موجوده‌سيله كلمش ايدى .

بيچاره اوتاغ پادشاهيدن ايچرويه داخل اوله‌جغى صره‌ده اولنان اشارت اوزرينه جلادان بى امان يقاسنه ياپشمش ودرحال ديارعدمه كوندرمشلردر .

شهزاده ارباب بسالت وجلادتدن اولوب جلادانه قارشى اظهار جلادتله مدافعهٔ نفسه چالشديغى وحتى جان هوليله باباسنك اوزرينه هجومه تشبث ايتديكى حالده صكره‌لرى زال محمود پاشا ناميله ياد اولنان محمود آغانك هجوميله زبون ايدلمش واولصورتله بوغديرلمشدر .

جانئ مرقومه زال لقبى بوخدمته موفقيتى اوزرينه پادشاه طرفندن ويرلمش ايمش .

سلطان سليمانك بوغدارنه حركتى وجكرپاره‌سى حقنده‌كى معاملهٔ خونريزانه‌سى اركان دولتى دوچار بهت وحيرت ايتمش‌در .

شهزاده مصطفانك حادثهٔ شهادتى حقنده خيرالله افندى تاريخنده شويولده تفصيلات كورلمشدر :

شهزاده مصطفى قرق بر ياشنه ايرمش بر پادشاه ايدى صدراعظم رستم پاشا ايله مشاراليهك آراسنده بعض مرتبه مخالفت اولمغله شهزاده‌نك ازاله‌سى طرفنده بولنه‌رق حضورهمايونده سوز اولدقجه شهزاده‌نك طالب تاج وسلطنت اولديغنه وصوف عسكريه آراسنده نفوذلى اولوب دولتك قوهٔ حربيه‌سنى كندوسنه جلب ايلديكنه‌دائر بعض سوزلرله پادشاهى شبهه‌لندرمش ايدى . حضرت پادشاه دخى شهزاده بايزيدى كنديسنه خفف اولمق اوزره صاقلاديغندن خلاف مرضيسى اوله‌رق سلطان مصطفى‌نك سرير سلطنته كوز آتمش اولديغنه كوجنمشلر ايدى چونكه هرشيدن زياده لذت جاه ايله متلذذ اولديغندن يكچوق آجيلره اول لذتى ترجيح ايده‌كلدكارى وقوعات مكرره ايله مثبتدر معلومدركه هركسك صداقتى وبالعكس خياتتى تحصيل منصب واقبال ايچوندر حتى خالقك جمله‌سى كنديلرندن ازهرجهت

بيوك اولان متبوعلرينك سوزيله انواع مهالكى قبول ايلدكلرى دخى كسب اقبال ايچون اولمله يكديكرى آراسنده ادنا اولان صداقت وخيانتك ايكيسنده يا استحصال منصب وياخود محافظهٔ مسند واقبالدن عبارت اولديغنه شبهه يوقدر .

ايشته رستم پاشا دخى محافظهٔ مسند واقبال اوغورنده شهزادهنك ازالهسنه ترتيب مقدمات ايتدى شهزادهٔ مشاراليهك پدرى حقنده اولان افكارى صحيح ايسه استحصال اقبالندن اولوب بوايشه مانع اولان رستم پاشانك عليهنه قالقمسى امور طبيعيهدندر دكل ايسه كندى حقنده سوءنيتى اولان بر دشمنك ازالهسنه چالشمق اقتضاى مصلحتدندر والحاصل پادشاهك قرق ياشنده براوغلى قيماغه قدر كيتمسى مأمول دكل ايكن تحقيق وتحرى اولنمسزين ييلدرم كبى بوايشك ظهورى ورستم پاشانك صدارتدن عزلى دخى قتل شهزاده ايچون اولديغى معلوم اولدى ارناود يحيى بككه سلطان بايزيد جامعنك كاتبى ايدى قتل شهزادهيه « فكر رستم» عبارهسنى تاريخ دوشورهرك برمرثيه سويلمشدركه بوكيفيتك تحقق ايش ايدن موىاليهك ديواندن ايشيتمك كركدر روايتدركه سلطان مصطفى خانك حقارتله بوغديرلمسندن طولايى طوائف سپاه صدراعظمه طاريلوب بكچوق هجولر سويلنديكى صرهلرده شهزادهيه دخى مرثيهلر سويلنوب چادرلرده نوحه وفغان ايله اوقونمقده ايدى آنجق سلطان سليمان خان اغضاب واغفال اولنهرق قوةالظهر دولت اولان سلطان مصطفى كبى بر وجودى قيديغنه صكرهدن پشيمان اولهرق خدمت مخصوصهسنده بولنان بندكاننى بر صورتله قايروب نعش شهزادهٔ شهيدى بروسهده شهزادكان تربهسنه دفن ايتدردى .

مشاراليه فضلادن اولوب شعر وانشاده خيالىيه استاد ورزم وغاى سلحشوريده رستم وزال ايله ياد اولنمغه شايان ايدى بوفقرهٔ اخيرهيى ايراددن مراد شهزادهنك ازالهسنه دائر القاى فساد ايدنلرى تعداددر شويلهكه خيالىبك شهزاده حقنده اختراع فساد ايله رستم پاشايه چاتوب زال محمود آغا دخى اوطاق پيشكاهنده شهزادهنك قوللرندن طوتوب كنديله قتل ايدن خبيث بدنژاددر .

« تاريخ خيرالله »

پادشاه بومشئوم مرحلهدن حركتله طوغريجه حلبه واصل وقيشى اوراده كچيرمكه قرار ويرمشلر ايدى بوراده دخى شهزادهسى جهانكيرى غائب ايلمشلردر .

شهزاده جهانگیر معلول بر وجوده و فقط شدتلی بر ذکایه مالك اولمغله دائما باباسنك اجرا آتنی تنقید ایدرایمش حتی شهزاده مصطفانك بوصورتده اعدامنی شدتله تنقید ایتمش وغالبا بو تأثیرات وجدانیه‌سی سبب موتی اولمشدر .

شهزاده مصطفانك مغدوراً اتلافی عسکر بیننده قیل وقالی موجب اولوب بویوزدن بر فساد ظهورینه استعداد حاصل ایتمکله عسکرك تطبیق وفکرلرینك یوقلانیلمسی ایچون ترتیب اولنان دیوانده بر نطق رسمی قرائت ایتدیرلدیکه صورتی شودر :

« ایشته بز حضور وراحتمزی دولت وملتك سعادت ونجاتی اغورنده ترك ایدوب شو اختیارلقده مشاق سفری اختیار ایلیوب اباءواجدادمزك بزه براقدیغی ناموس سلطنتنی محافظه ایلیه‌رك اعلاءکلمةالله ایله دیار اجنبیه‌ده نام وشان قزانه‌رق دولتمزی دنیاده الك منتظم اولان دولتلرك اوست یانه چیقاروب طقوز یوز سنه‌لك برملت اسلامیه‌نك قوةالظهری اولدیغندن دین وملتمز ملل وادیان سالفه‌نك ممتازی اولدیغی مثللو دولتمز دخی بردولت مقدسه اولدیغنه شبهه‌مز یوقدر اولیله ایسه جناب حقك دین ودولتمزه ویردیکی فیض ونصرتك ادای تشکرنده متفق القلوب اولوب بنم خاطرم ایچون دکل الله تعالی حضرتلرینك رضاسی خدمات خیریه‌ده جانسپارانه چالیشانلره دیراکالنجه مکافات اولنمسی بزم اوزریمزه لازم اولدیغی کبی دولتمزك عرض وناموس مقامنده اولان الکاسنه سوء نظرله باقانلرك تربیه‌سی شوله طورسون حدودادبی تجاوز ایدنلرك حقلرندن کلمك دخی طوائف عسکریه‌نك بورجلری اولدیغنی بیلدیکمدن سزك بکا اولان اعتماد وامنیتکز وبنم دخی سزه اولان حسن ظنم اقتضاسنجه سزی بالذات کندی قوماندامه آله‌رق قهر خصم ایتمك اوزره بودیاره قدر کلدم ایسه‌ده سزك بعضیلریکزده شائبهٔ ندامت حس ایلدیکم جهتله هم استکناه ماده وهمده سزدن برسوز آلمق نیتی ایله چولك صحراسنده بودیوانی ترتیب ایلدم »

بودیوانده حاضر اولنلرك جمله‌سی نطق سلیمانیدن متهیج اوله‌رق هپ بر آغزدن (سن بزم پادشاهمزسك هرنه‌یه امر ایدر ایسه‌ك اطاعت

ایدرز اغورکزده قانلرمزی آقیدیرز » دیو جواب ویرمشلر ایدی .

عسکر شهزاده اعدامی مسئله‌سندن طولایی دوچار نوش اولمش اولان فکری بوصورتله اصلاح وتحکیم اولندقدن صکره اردویه حرکت امری ویریله‌رك قارص صحراسنده چادرلر قوریله‌رق بورادن سطوت سلطانیه‌دن کریزان اولان شاهه برنامه کوندرلدی .

وبونی متعاقب اردوی عثمانی قره‌باغه دخول وبوحوالیده حربی برجولان اجرا ایتدیکی حالده شاهدن بر اثر کورلمامش اولدیغندن بودفعه جانب صدارتدن میدان حربه چیقمسنی متضمن برنامه دها اشکار اولنمشدر .

لورستان طاغلرینه چیقمش اولان شاهك مقابلهٔ عثمانیه‌یه چیقمسی امکانك خارجنده اولدیغی اکلاشلمامش واردوی عثمانی‌ده قره‌باغ ، نخجوان ، شوره‌کل ، حوالیسنی کاملاً تخریب ایتمك صورتیله شاهك افعال سابقه‌سنه برنظیره یاپمش اولدیغندن بوکثرتلی عسکرله معروض قحط اولان ایران الکاسنده بعدما اقامته لزوم کورلمه‌رك موکب پادشاهی آماسیه مشتاسنه چکلمشدر .

ایران ایله صلح . — شاه دولتك سطوت عسکریه‌سی مشاهده واللی آلتمش ییلدنبری ایکی حکومت اسلامیه آراسنده‌کی مناقرتك مضرات عدیده‌سنی ملاحظه ایله بین الحکومتین صلح وصلاح مستدعی برسفیر وبرطاقم تعظیمات وتکریمات موشح برده نامه تقدیم ایتمش اولمغله شاهك مستدعیاتی نزد پادشاهیده قرین قبول اوله‌رق ٩٦٢ سنه‌سی آماسیه‌ده ایران ایله صلح عقد اولندی .

ایرانلیلرله برنجی معاهده‌مز اولان بوصلحنامه موجبنجه قارص

قلعه‌سی مع توابع دولته ترك ایدیله‌جك وشهرزورك منازعه‌لی اولان حدودی اصلاح وتحدید اولنه‌جق و ایران حجاجی حمایه ایدیله‌جك ایدی .

صلحك قبولی حقنده ایران شاهنه یازیلان جوابنامه صورتی . —

القاب . ضمیر منیر مهر تنویره وخاطر عاطر مشتری تأثیرلرینه مخفی اولمیه‌که مقدما دارالفتوح والنصر محروسهٔ ارضروم ظلال ظفر لزوم ایله مستسعد اولدقده عتبهٔ سامی مکانمز قیلنه سزك طرفکزدن « قورجی قاچار » واسطه‌سیله نامهٔ کرامی وارد اولوب جناب دلالت مآبمزله من بعد مابینده موالات ومصافات اولوب صلح وصلاح امورکه متظن آسایش خلق ومستلزم انتظام احوال جمهوردر اول طریقه سلوك اولنمنی توقع واستدعا ایلمش ایدیکز رضا کز محل ارتضاده واقع اولوب اول زمانده کتاب مستطاب ایله مشارالیه ایلچیکز صوب صواب اقترا کزه کوندریلوب ممالك محروسه‌مز حدودنده اولان حکامه فرمان جهانمطاعمز ارسال اولنوب خارجه دخل وتعرض اولنمیه دیو تنبیه وتأکید اولنمش ایدی حالیا اول طریق توفیق رفیق کیرو مسلول طوتیلوب آستان مخلدة الاقبالمزه تأکید مراسم بخت وتشیید مبانیء مودت واتحاد امیدینه اول سلسله‌نك مقرب ومخصوصلرندن شرف الاماجد والاکارم مستجمع المحامد والمکارم المختص بمزید عواطف هادی السداد ایشك آغاسی « فرج زادیك » زیدقدره رسالت طریقیله کوندریلوب سدهٔ سعادت آشیانمز قیلنه کتاب مستطاب وخطاب مشکن نقاب تحریر اولنمش ایمن اوقاتده واحسن ساعاتده سدهٔ کردون عدمزه وصول بولوب شرف تقبیل پایه وسریر خلافت مصیرمز ایله مستسعد اولوب کندویه سپارش اولنان اموری سزك طرفکزدن عز حضور فائض الحبورمزه عرض وتقریر ایلیوب نامهٔ نامی وصحیفهٔ کرامی ضمننده مسطور اولان خلاصهٔ افاداته اطلاع تحصیل اولندی تشیید مبانیء موالات وتمهید قواعد مصافات بابنده هر نه‌که دینلمش ایسه علم شریف عالم آرامز محیط وشامل اولدی بومعنی عالم وعالمیانه آفتاب جهانتاب ماننده روشن ومشهوددرکه حق سبحانه وتعالی حضرت مالك الملك اولوب مالك وسیعهٔ اطراف عالمی بالطواف والعرض (اناجعلناك . . .) الآیه مآلی مقتضاسنجه زمان تصرفمزه تفویض ایدوب احوال بلاد وعباد رائی جهان آرامزه تسلیم قلنمشدر الحمد لله علی نعمة الفخیمه سرور کائنات وخلاصهٔ موجوداتك

صلوات بانعلی وسلامه متبارت معجزات هدایت آیاتری وارواح مقدسهٔ آل کرام واصحاب کزین وچهاریار سعادتقرینلرینك رضوان الله تعالی علیهم اجمعین افاضهٔ برکات عمیمة الآثارلری ایله همواره ذات همایون خیرمقرونکز تزئینه احوال مسلمینه مصروف اولوب دائما مأمن عدیلهٔ عدل آیینمز انتظام حال انامه معطوفدر چونکه مابینده موالات ومصافاتك استحکام وقراری باینده عتبهٔ عالم مدارمزجانبی ایله صلح وصلاحه اشارت اولنوب نامهٔ دربارکز ضمننده بوجانبه وقدر اخلاصکزمتضمن اولور لابد متحابین میانلرنده حسن موافقت واتحاد لازمهٔ قواعد خسروانیٔ نصفت آئیندر که أشعهٔ خورشید تنویرلرینه روش اوله که بزم انتهای مرام وغمدهٔ آماللز اصحاب کزین وخلفای مهدیکه خیمهٔ سند المرسلیندرلر آنلرك پردهٔ ناموسلری محفوظ اوله‌مز وارد اولان ایلچیکزه بو معنانی اشراب ایدوب تیرانی اولجانبده ممنوع ومدفوع اولق ملحوظ خاطریکز ایدوکین خبر ویردلر فی الواقع بو خصوصی غایت امانی ومنتهای آماللز نامهٔ نامیده آل سعادت مآل تذکر اولندیغی محلده سلطان الولایه برهان الکرامه امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك رفعت شان شریفلرینه متعلق بعض کلمات ایراد اولنمش لاشك فیه آنلرك علوشان سعادتشانلری مرتبهٔ تحریردن افزون ودائرهٔ احصادن خارج وبیروندر لکن آنلر علوجاه سعادت انتباه اوزره اولمغله سائر اصحاب کزینه بغض وعداوت لازمکلمز سرور کائنات وخلاصهٔ موجودات « اصحاب کالنجوم . . . » بیورمشلردر

اول سرورلرك جملهسنه وفور محبت مستلزم سعادت دنیا وآخرت ایدوکنه اشتباه یوقدر .

وبالجمله سدهٔ سعادت بختمز طرفی ایله مصافات خصوصنده واقع اولان مأمولکز حیز قبوله قرین اولوب مشارالیه ایلچیکزدخی شول که شرائط ولوازم تبلیغ رسالتدر کماینبغی مودی قیلوب حسن اجازت همایونمزایله صوب صواب افزاکزه مراجعت ایتدیرلدی انشاالله تعالی الاغرالاکرم من بعد روابط مصافات واتخاذ مؤکده شرائط وداد مرعی وممشید اولوب مادامکه اول جانبدن مصافات وموالاته اوضاع فتنه اصلا ظهور ایتمیه اکتفا ممالك محمیه مزه قونیلان ضابطان ملك وملت وجارسان اقالیم ومملکت طرفلرندن اول سلسله‌نك حدودینه ابواب تعرض مسدود اولوب اسباب مصافاتك مرعاتنده بردقیقه فوت ایتمیه‌لر مقتضای صلح وصلاح ومستدعای فوز وفلاح اوزره نامهٔ مستطابکزده اشارت اولنان اموركه حجاج بیت الحرام دزدارمرقد حضرت سید الانام علیه الصلاة والسلام رفاهیت واطمئنان اول سعادته فائض اولمریدر

اول خصوصده دخی اجازت علیهٔ خاقانیه مشرف نفاذ بولوب اماکن مشرقه وقبلهٔ مطهره طرفلرینی طواف وزیارت قصد ایدن عموم مسلمین وگروه موحدینه حافظ ثغور وسبل مانع وخائل اولمیوب فراغ خاطر واطمئنان بال ایله اتمام مرام ایلیه‌لر والسلام .

بالانجی شهزاده مصطفی . — ییلدیرمك آنقره ده غائب اولوب ده صکره‌دن ظهور ایدن ودوزمه‌جه دینلان شهزاده مصطفی چلبی‌یه نظیره اوله‌رق بوکره ده ارکلیده بوغدیریلان شهزاده مصطفی نامنده سلانیك ویکیشهر طرفلرنده برشخص توره‌مش وباشنه یکیچریلردن ولونداندن اون اون بش بیك کشی بریکدیروب اعلان عصیان ایتمش ایدی .

بوشخصك ادعاسی اوزره گویا ارکلیده مظهر غضب اولدیغی وجلاد النه ویرلدیکی صره‌ده ترحماً بر بشقه‌سنی قتل ایدوب بونی صالیویرمشلر وبرمدت اختفا کاهنده بو ایشه واقف اولنلر بونی اخفا واعاشه ایلیه‌رك بوکره میدانه چیقارمشلر ایمش .

هر نه صورتله اولورایسه اولسون بوشخصك ادانیدن بریسی اولدیغی وسلطان مصطفی پادشاهك گوزی اوکنده اعدام ایدلدیکی جهتله شهزاده مصطفی اولمسی امکانك خارجنده بولندیغی جهتله بومسئله دوزمه مصطفی درجه‌سنده کسب اهمیت ایده‌مامشدر .

داماد رستم پاشانك موقع اقباله اصعادی ایچون صدارتده بولنان احمد پاشانك ازاله‌سی ایچون بومسئله‌نك ده حرم سلطانك ینه برانتریقه‌سی اولدیغنه دائر بعض تاریخلرده برقیده تصادف اولنمشدر .

فی الحقیقه بوخروج مسئله‌سنك احمد پاشایه عطفیله اعدامندن صکره رستم پاشانك صدراعظم نصب اولنمسی بوفکری تقویه ایدر .

بوانتریقه اوزرینه دولته بوقدر خدمت ایتمش وشجاعت وبسالتی

مجارستان وایرانده اعداسنه بیله تصدیق ایتدرمش اولان احمد پاشا
قتل واعدام ویرینه رستم پاشا صدارته نصب ایله مظهر احترام اولدی.
عجم شاهی پادشاهك بعض افعالنه تعرض مقامنده سفارتله کیدنلره
«پادشاهکزك نامقبول افعالندن بریده ارشد اولادینه قیمه‌سی واحمد
پاشا کبی بر قهرمانی قاری سوزیله اعدام ایتمسیدر» دیمشدر.

یالانجی مصطفی مقصدینه موفق اوله‌میوب رستم پاشا معرفتیله
قهر وتدمیر اولنمشدر .

بعض موفقیات ؛ طورغود رئیس . — شرق سفر اخیری
اثناسنده برنجی فرانسوانك شارلکندن شکایتی منتظمن ورودایدن
استمدادنامه‌سی اوزرینه خیرالدین ثانی اولان طورغودجه رئیس دونمای
عثمانی ایله فرانسه‌یه معاونته کوندرلمش ایدی .

طورغودجه آلدیغی امر موجبنجه فرانسه دونماسیله برلشوب
ایتالیا واسپانیا سواحلنی یاقوب ییقه‌رق بر چوق قلاعی بالاسترداد
فرانسه‌یه تسلیم ایتمش وپشتینه قلعه‌سنده زنجیربند اولان ۷۰۰۰ قدر
مسلمان اسراسنی تخلیص ایلمشدر .

طورغودجه‌یه بوخدمتنه مکافاةً جزایر غرب بکلربکیلکی ویرلدی .
بوندن صکره ینه پیاله پاشا قومانداسیله فرانسه‌یه اعانه اولنمش وبو
سفرده‌ده عثمانلی دونماسی ایتالیا سواحلنی آتشلره غرق ایلمشدر .
بودفعه آندریا دوریا عثمانلی دونماسنی اوزاقدن کورر کورمز فرار
ایلدیکی مرویدر .

فرانسه ایله مناسبات اتفاقیه . — دول متجاوره‌دن دولت علیه

ايله الك آز مناسبات حربيه‌ده بولنان والك اول اتفاق واتحاد سندينه وضع امضا ايدن دولت فرانسه‌در .

بو ايكى دولت آراسنده‌كى اتحاد سلطان سليمان حضرتلريله فرانسه قرالى برنجى فرانسوا ميانه‌سنده وقوعه كلمشدر .

فرانسه ممالكى دائراً مادار اوستريا ممالكيله محدود اولديغندن عادتاً نمسه ممالكيله محصور برحالده ايدى اوروپاى غربى ووسطيده غير محدود برصورتده اجراى سلطنت ايدن شارلكن بحرسفيد اطه‌لرنده وايتاليا سواحلنده دخى برچوق نقاطه ومراكز بحريه‌يه مالك اولديغى ايچون فرانسوا بو سطوت بريه وبحريه‌يه قارشو بر چارهٔ مدافعه تحريسنده ايدى .

شرقده دخى اوروپاى وسطى‌يه طوغرى ايلرولمكده بولنان قواى جسيمهٔ عثمانيه شارلكنك موقع سلطنتى ايچون بيوك بر تهديد اولديغى جهتله شارلكنى شرق ايله اشتغال ايله كنديسى غربده بردرجه‌يه‌قدر مأمون الغائله بولنمق پولتيقه‌سى برنجى فرانسوا ايچون امداد سلامت اوله‌جغندن مومى‌اليه دركاه سليمانى‌يه انتساب ايله شرق پولتيقه‌سنى التزام ايتمك طريقنه تشبث ايلدى.

فرانسوانك طوتديغى يول زمانجه معقول بر طريق ايدى چونكه فرانسه دولتى شارلكنك اوروپاده‌كى نفوذ وتحكمنه مقابله ايتمكه مقتدر اوله‌مديغندن مشاراليهك قوتنه مساوى وافكارينه مخالف بردولت ايله كسب مناسبت ايتمكه عادتا مجبور اولمش ايدى .

او اثناده آق دكزك واطه‌لر دكزينك جزاير وسواحلى تكميل دولت عثمانيه النده اولديغى كبى سلطان سليمان حضرتلريده ايكيده‌برده

مجارستانه هجوم ایدرك آوستریا و مجارستانی تهدید ایتمکده بولندیغندن عثمانلولرك دشمنیده فرانسه‌نك خصمی اولمق طبیعی برمسئله ایدی. بوجهتله ایکی دولتك منافعی شارلکنك علیهنده بولنمقده اولدیغنی فرانسوا حس ایدرك اوجه استانبوله موتیه‌له نامنده برمأمور مخصوص کوندرەرك اوواسطه‌یله افکار شاهانه‌یی یوقلامش و بردرجه‌یه‌قدر ایشی قوهٔ قریبه‌یه کتورمش ایکن پاوی محاربه‌سنده فرانسوا اسیراولوب مادرید حبسخانه‌سنه القا اولندی.

فرانسوانك اسارتی اوزرینه نائبهٔ حکومت اولان والده‌سی درکاه سلیمانی‌یه برعریضهٔ استمدادیه تسطیرو بعض هدایایی حامل سفیرمخصوص اعزام ایلدی.

انجق بوسفیرایله هدایا استانبوله واصل اولەمیوب بوسنه‌سنجاغنده نمسه‌لیلر طرفندن طوتیلمش وسفیر ایله اون نفر رفیقی اعدام ایدلمشدر.

غریبی شودرکه بویولسزلغی نمسه‌لیلر بوسنه‌لیلره اسناد ایتمشلردی. بونك اوزرینه برایکنجی سفیرایله قرال محبوسك ووالده‌سنك نامه‌سی درکاه پادشاهی‌یه ایصال اولنمشدر.

فرانسه ایلچیسی نزدپادشاهیده پك بیوك برالتفاته نائل اولمش وبو آنه‌قدرهیچ براجنبی سفیرینه بودرجه حرمت‌ورعایت کوسترلمامشدر.

سلطان سلیمان قراله جواب یازمش وکندیسنه معاونت ایده‌جکنه سوز ویرمش اولدیغی کبی فرانسواده حبسدن قورتولدقدنصکره سلطنت عثمانیه‌یه روابط دوستانه‌سنی دائما محافظه ایدرك شارلکن علیهنده‌کی خصومته دوام ایلمشدر.

مصر قپودانی پیری رئیس بصره‌نك مفتاحی حكمنده اولان هرمز قلعه‌سنی محاصره ایتمش ایسه‌ده موفق اوله‌میوب یكرمی‌یدی پارچه كمی‌یی بصره‌ده براقمش ایدی. مذكور كمیلری كتورمك اوزره خیرالدین پاشا چراقلرندن سیدی‌علی‌رئیس مأمور ایدلدی.

سیدی رئیسی پورتكیزلیلرله چارپیشه‌رق وفورطنه‌لرایله اوغراشه‌رق هندساحلنه دوشدی وعودت ممكن اوله‌مدیغندن كمیلری سرت حاكمی خداوندخانه امانت براقه‌رق كندیسی كابل ، سمرقند ، بدخشان ، ایران طریقیله (۹۶۳) استانبوله مواصلت ایلمشدر.

شهزاده‌لر منافشات ومحارباتی. — سلطان‌سلیمان‌اختیارلامش وسلیم ایله بایزیددن غیری شهزاده‌سی قالمامش اولدیغی كبی پادشاهك‌ده شهزاده بایزیده میلی زیاده‌جه‌اولدیغندن‌شهزاده‌سلیم سلطنتك كندیسنه انتقالندن نا امید اوله‌رق عیش وعشرته وندما ومصاحبلرایله اكلنمكه قرار ویرمش ایدی.

سلطان بایزید كوتاهیه‌ده وسلیم‌دخی صاروخانده والی اولدقلرندن بونلرك مأموریتلری با امر پادشاهی تبدیل‌اولنه‌رق سلیم خان كوتاهیه مع قونیه‌یه وبایزید خان‌ده آماسیه‌یه تعیین قلنمش‌ایدی.

شهزاده سلیم پدرینك امرینه اطاعتله بروسه‌یه‌قدر كلدیسه‌ده بایزید بوندن تبعید معناسنی استخراج ایدرك یرندن قمیلدانمدی.

بونك اوستنه پادشاه‌طرفندن هرایكیسنه‌ده خوش كچنملری‌وامره اطاعت ایلملری حقنده نصایح‌مؤثره اجرا وبایزیدك صورت قطعیه‌ده مأموریت جدیده‌سنه عزیمتی تبلیغ وابنا اولندیغندن بایزید چارناچار آماسیه‌یه عزیمته قراروپرمشیدر.

بایزید هرنه‌قدر محل مأموریتنه کیتمش ایسه‌ده قرنداشی سلیم حقنده کین و غضبی بردرلو یکمیوب و اراده بولنان و بینلرینه القای منافرت ایدن لالا مصطفی پادشاده تشدید خصومت و منافرته خدمت ایدرك نهایت قونیه اوواسنده شهزادکان آراسنده نائرهٔ حرب وقتال علوزیر اشتعال اولدی .

بایزیدك بو سرکشانه حرکتی پادشاهه عصیان شکلنده ارائه اولنور و بایزیدك حقیقت حالی متضمن پدرینه کوندردیکی مکاتیب یولده لالا مصطفی پاشا طرفندن طوتیله‌رق عتبهٔ شهریاری‌یه وصول بولمز و پادشاهك نامه‌لریده شهزاده‌نك النه کچمز ایدی .

سلطان سلیمان شهزاده‌نك بو حشونت طبعنه پك زیاده اسف ایدرك « جانم اوغلم بایزیده‌نه‌اولدی یازدیغم مکتوبلره نیچون جواب ویرمیور » دیر ایدی حالبوکه خائن لالانك یوللرده آدملری واسطه‌سیله بابا ایله اوغل آراسنده تعاطی اولنان مکتوبلری طوتدردیغندن خبری یوق ایدی .

لالا مصطفانك اداره ایتدیکی بو نفاق آرزوسی وجهله نتیجه‌لندی . پادشاه حضرتری بایزیدك عصیاننه قائل اوله‌رق آناطولی‌یه صقوللی محمد پاشا قوماندا سیله عسکر کوندردی و بایزیدك دفع تعرضنی تنبیه ایدرك سلطان سلیمه مظاهرت ایلدی .

محاربه‌ده طبیعی سلطان سلیم طرفی غالب کلدیکندن بایزید اولا آماسیه‌یه وصکره‌دن درت اولادیله ایران شاهی نزدینه فرار و دخالته مجبور اولمشدر .

شهزاده‌نك سرانجام دعواقب احوالی . — طهماسب شاه

شهزادەنك كنديسنه التجاسنى نعم البدل صايوب الفاص ميرزانك عثمانلى يه التجاسنه قارشو بوده بزه برمقابلەدر ديەرك شهزادەيه و معيتنه حسن قبول كوستردى وشهزادەنك باشندن كاسەكاسه مجوهرلر وانجولر صاچمق صورتيله اظهار ممنونيت وكندى كرسيسنه اقعاد وكذركاهنه كرانبها قاليجه وشاللر فرش ايلدى .

برى طرفدن پادشاه بواحواله مطلع اولدقده شهزاده سليمه عتاب و لالا پاشايى وان واليلكى ايله تبعيد ايلدى و بايزيد ايله اوغللرينك تسليمى خصوصنى ده شاهه يازدى. شاه بايزيدى ممالك عثمانيه حقنده آلت ايتمك ملاحظەسيله تسليمدن امتناع ايتمش آويريجه شهزاده سليمك كوندرديكى سفيرلرەده جواب ردويرمش ايسەده عاقبت قارص قلعەسنك شاهه اعطاسى وبرميليون اوچيوزبيك آلتون ويرلسى شرطيله شهزاده ايله درت اوغللرى ميتاً اخذاولندى وجسدلرى سيواس خارجنده دفن ايدلدى .

سلطان سليمانك شوكت وعظمتنه قارشو بويولده فدا كارلق اختيارينه لزوم يوق ايدى زيرا شاهى تهديدايله بونلرى آلمق سلطان سليمان ايچون هيچ حكمنده ايدى .

الحاصل بو حادثه عصر سلطنت سليمانى ايچون بر ذات سياست صاييلور .

شهزادەلر حقنده شاه طهماسبه يازيلان نامهٔ سليمانى . ——

دولتپناه طهماسب شاه شويله معلوم اولەكه كندى خطك ايله كوندروب سدهٔ رفيع مكانم بندەلرندن قپوجى باشى حسن اغاايله آغزسپارشى ايدوب عهدويمينلرله ديمشسنكه بايزيدى اوغللريله طوتوب حبس ايتدوكم خاطرشريف پادشاهى ايچوندر امروفرمان همايونه اصلامخالفتم يوقدر امابونككبى خدمت عظيمه مقابلەسنده كلى

احسان اولنور دیمشسن چونکه جمیع اداننده عهدویمین معتبر اولوب کفرایله اسلام آرالی عهدویمینلایله فرق اولنور بنا علی ذلك عنایت خسروانه‌مدن « ۹۰۰۰۰۰ » آلتون واسعدوارجند اوغلم سلیم خان دخی (۳۰۰۰۰۰) آلتون ارضرومه کوندرمك اوزره‌یز کرکدرکه سندخی معتمدعلیه آدملرایله بایزیدی اوغلانلریله کوندره‌سن تا آنده انه‌لری تسلیم ایده‌لر وقارص التماس اولنمش ایدی دیرلر مادامکه اول طرفدن تغیروضع اولیه‌نسلا بعدنسل واصلا بعداصل مابینمزده مخالفت اولمیوب دوستلقدن غیری نسنه واقع اولمیه اراولاندن خلاف کلمز اراولانك سوزیده اردر والسلام ».

مالطه سفری . — شوالیه‌لر ردوسدن طرد اولندقدنصکره مالطه اطه‌سنه یرلشه‌رك اوراسنی تحکیم ایله‌ایکنجی بر ردوس حالنه کتورمشلر ایدی .

شوالیه‌لر قوهٔ بحریه‌لری سایه‌سنده سواحل متجاورهٔ عثمانیه‌یه وسفائن اسلامیه‌یه ایراث مضرتدن خالی قالمدقلرندن پیاله پاشا بالدفعات مالطه صولرنده شوالیه‌لر وآنلرك حامیسی اولان اسپانیوللرایله محاربه ایدرك مظفراً عودت ایلمش وطورغودجه ایله مشترکاً جربه اطه‌سنی دخی اللرندن آلمش ایدی .

۹۷۲ ده دونمای عثمانی مالطه‌سفری نامیله‌اخراج اولنه‌رق قپودان پیاله وسردار مصطفی پاشالرله طورغودجه‌رئیس دخی عساکرکلیه‌ایله سفره مأمور ایدلدی .

سلطان سلیمان طورغودجه‌نك مهارت بحریه‌سنه واقف اولدیغی ایچون قوماندانه طورغودجه‌نك رأیندن چیقلمامسنی اکیداً تنبه ایلدی .

دونما مالطه قارشوسنه کلدی پاشالرطورغودجه کلمزدن اول برایش کوره‌بیلمك اوزره سنتا ماریا برجنی طوپه طوتمغه قرار ویردیلر .

بومباردمان اثناسنده طورغودجه دخی کلوب یتشمشیدی بوتدبیرك فائده‌سزلکنی مصراً بیان ایلدیسه‌ده برکره ایشه مباشرت ایدلمش اولدیغندن چارناچار سنتاماریانك تضییقنه دوام اولندی سنتاماریا آلندقدنصکره مالطه‌نك محاصره‌سنه‌شروع اولنمش ایسه‌ده اوجه‌عسکرك کزیده‌سی شهید ومهمات‌اتلاف ایدلدیکندن ضبط وتسخیری قابل اوله‌مامشدر .

اثنای محاصره‌ده طورغودجه رئیسك طوپ دانه‌سیله شهادتی وسردار ایله پیاله پاشانك منافرتی دونمانك بلاموفقیت عودتنی انتاج ایلمشدر .

مالطه محاربه‌سی کرچه موفقیتسزلکله نتیجه‌لندی ایسه‌ده غزات موحدین اطه‌نك آلتنی اوستنه کتورمش وشارلکنك مالطه‌یه‌کوندر دیکی امداددن دخی خیر براقیلمامشدر .

صوك سفر سلیمانی ؛ ارتحال پادشاه . — صدراعظم علی‌پاشا مرض‌خناقدن ارتحال ایله یرینه محمدپاشای طویل صدارته کچورلدی .

محمدپاشا ارباب فطانتدن برذات اولدیغی جهله سلطان سلیمانك هنکام‌شیخوختنده بونك‌مقام‌صدارته تعیینی عین‌اصابت اولدی چونکه پادشاهك‌صوك سفری اولان مجارستانه عزیمتی اقتضا ایدوب بو حال اختیاریده سفرك اداره‌سنی درعهده ایده‌جك صاحب جرأت وکار آزموده بروزیره احتیاج درکار ایدی .

سلطان سلیمانك بوصوك سفری مجارستانك بیتمز توکنمز اولان قاریشیقلغندن ایلری کلمشدر .

هرنقدرکه‌علی‌پاشا فردینانده سکز سنه‌لك برمعاهده امضا ایتدرمش

ایسه‌ده وفتنده اوغلی ماقسیلمان ینه مجارستان ایشلرینه پارمق صوقمق ایستدیکندن وارد‌ل قرالی سیژیسموند طرفندن نمسه قرالی حقنده دائما شکایتنامه‌لر توارد ایلدیکندن مجار قپوکتخداسی طرف صدارتدن جاب ایله توبیخ ومجارستانه اعلان حرب اولندی (۹۷۳) .

اردوی همایونده سکتواره عزیمته قرار ویرلمشکن سکتوار محافظی جنرال زرینك حرکات خصومتکارانه‌سی اوزرینه موکب پادشاهینك جهه‌سی سکتوار قلعه‌سنه توجیه قلندی .

سکتوارك واروشی برقاچ کون ایچنده ضبط اولندی ایسه‌ده اصل قلعه‌نك متانتی جهتیله تسخیری اوزادیغندن صوایله مملو اولان خندقی املا وصوبی اجرا ایدلمك ایچون برخیلی مدت اضاعهٔ وقت ایدلمشدر.

آنجق قلعه‌نك آلتنه لغملر ایشلدیله‌رك برجلر صاعقه وار بر طراقهٔ دهشتنمون ایله ییقلدیغندن عساکر عثمانیه قلعه‌یه کیرمش و قلل بروجنه عثمانلی سنجاقلری دیکیلمش ایسه‌ده سلطان سلیمان خان‌ده فتحدن براز مقدم مرض نقریسدن چادرنده ارتحال دار نعیم ایلمشدر. بوندن طولایی سکتواری عثمانلینك اولوسی فتح ایتدی سوزی زبانزد اولمش ایدی .

عسکرك فسادندن احترازاً صقوللی محمد پاشا وفات پادشاهی‌یی بر بچوق آیدن زیاده کتم ایتمکه لزوم کورمش اولدیغندن پادشاه مغفورك قرق سکز کون دها بعدالوفات حکم نفوذی جاری اولمشدر .

سلطان سلیمان ملوك جهان ایچنده پك آز حکمدارك نائل اوله‌بیلدیکی بربختیارلغه مظهر اولمشدر .

باباسنك یکانه اولادی اولدیغی کبی تخت سلطنته جلوسنده دخی دولتی

پك قوی وذی شوكت بولنمش و ٤٨ سنه كمال شوكت وشان ايله اجرای سلطنت ايدرك ٧٣ سنه عمر سورمش ايدی كه بو مظهريت وبختياری يه اسلاف واخلافندن هيچ بريسی نائل اوله مامش وتنظيم ايتديكی قانونلرله دولتك داخلی وخارجی معاملاتنی اصلاح ايلمشدر ايشته بوندن طولايی كنديلرينه قانونی ديرلر .

سلطان سليمانه قانونی دنيلمسنك اسبابی حقنده تاريخ خيراللهده شو تفصيلات كورلمشدر :

ذاتلرينه قانونجی ديدكلرينك سببی دخی عصرهمايونلرينه كلنجه يه دكين دولت عثمانيه نك اموركت داخليه سی برنظامه ربط اولنه ميوب هرمأمور ايستديكی كبی حركته مأذون ايكن سلطان سليمان خانك زمان سلطنتده سلطنت سنيه دول اوروپا ايله عقد مناسباته بداء ايتديكندن هرشيلرك مؤسس اولمسی اقتضا ايتمكله اركان دولته حدود ومراتب تعيين اولنه رق معاملات داخليه برقاعده تحتنه آلنوب سيفيه وعلميه وقلميه ناملريله اركان دولته طريقلر وضع اولنديغی مثللو هرطريقه دائره دخی كندی دائره سنده درجات مخصوصه ارائه سيله قانونلر ياپيلمشدر .

ايام حكمرانيلری دولتك دورهٔ تكامل شان وعظمتيدر بو دورده شرقاً، غرباً، براً، بحراً فوق العاده كسب وسعت ايدرك ملوك موجوده ايچنده كنديسنی صاحبقران طانيتمش وبرقاچ سلطنت تاجنی باشنده جمع ايتمش اولان مشهور شارلكن سلطان سليمانك سيف جلادت وعظمتنه سرفرو ايتمش ايدی .

عثمانلی سنجاغی بحرسفيد وبحرسياه وبحرعمان وبحرمحيط هندیده حاكمانه صورتده سلاملانير ودونمای عثمانی بودكزلرك امواج بی پايانی آراسنده جولان ايدرك سفائن اعدايه ميدان اوقورايدی .

شارلكنك زبون قهر وتدميری اولمش وبرسنه لك عمرينی مادريد حبسخانه سنده كچيرمش اولان فرانسه قرالی برنجی فرانسوانك محبسدن

ووالده‌سنك فرانسه‌دن يازديغى استرحامنامه اوزرينه بالدفعات فرانسزلره دونما واسطه‌سيله اعانه‌لر اولنمشدركه عثمانليلرك بوعلوجنابنه قارشى فرانسز ملتى الى‌الابد منتدار اولسه كركدر .

سلطان سليمانه فرانسه قرالنك تقديم ايتديكى استعطافنامه :

دنيانك جهات معلومه‌سندن برچوق الكا وبلادك حاكم وپادشاهى وبالجمله مظلوملرك دادخواهى اولان سلطان معظم وخاقان مفخم حضرتلرينه عرضحال بودركه

مجارستان قرالى برنجى فرديناندك اوزرينه هجوم ايتديككزده بزدخى همت وعنايتكزله حبسدن خلاص اولوب اسپانيا قرالى شارلكنك اوزرينه هجوم ايدوب اوجومزى مرقومدن آلورز وسزكه شهنشاه جليل‌الشانسكز مومى‌اليهك حقندن كالمكه عنايت بيورلديغى حالده بوندن بويله بنده‌ٔ نعمتشناسكز اولديغمزه اشتباه بيورلميه .

فرانسوانك والده‌سنك عريضه‌سى :

اسپانيا قرالى شارلكن اوغلوم فرانسوايى پاوى محاربه‌سنده طوتوب حبس ايلدى وشمدى‌يه‌قدر اوغلمك خلاصى شارلك انسانيتنه براقش ايدم حالبوكه مأمولز اولان انسانيتى اجرا ايتمديكندن بشقه اوغلمك حقنده برچوق حقارت دخى ايتمكده‌در ايمدى عالمك مصدق اولان عظمت وشانكز ايله اوغلومى دشمنمزك پنجه‌ٔ قهرندن خلاص ايله برازابهت بيورمكزى بالخاصه ذات شاهانه‌كزدن استرحام ايدرم .

معارف ، صنايع ، ثروت ، تجارت سلطان سليمانك مدت سلطنتى اولان يارم عصرده واصل درجه‌ٔ كمال اولمشدر .

سليمانيه جامعيله مشتملاتنك وجودى اودورتكاملك بر نمونه‌ٔ بى‌بدليدر .

اوروپاى وسطى ، هندوستان ، عمان وايران ومصر وعربستان

ایله مناسبات خارجیه سایه‌سنده پای تخت سلطنت سنیه عادتا بین الملل برمرکز تجارت حالنی آلمش ایدی .

مدرسه ومکتب وطب وریاضیات ایچون وجوده کتورلمش اولان علمی وبیمارخانه ونابخانه کبی صحی مؤسسه‌لر دورسلیمانی موفقیاتنک برضمیمهٔ معارفپرورانه‌سیدر .

قوهٔ عسکریهٔ عثمانیه‌نك درجهٔ مکنت ومهابتنی اکلامق ایچون هر زمان اوچیوز بیك کشیلك بر اردونك کافهٔ لوازمات ومهماتیله ایران سرحداتنه ، مجارستان دارالحربنه قدر بالدفعات کمال سرعتله نقل اولنمسنی نظر دقته آلمالیدر . اوروپانك تاجکرکاهنه طونه نهرندن یوزلرجه سفائن حربیه سوق ایتمك یوزلرجه متره کینشلکنده‌کی نهرلر اوزرینه اردویی وطوپلری کچیره‌جك کوپریلر آتمق ولغملرله قلعه برجلرینی دویرمك اول عصرك معارف وترقیات عسکریه‌سنك بر رمثالیدر .

دورسلیمانیده ممالك عثمانیه‌نك وسعتی تقسیماتی (نتایج الوقوعاتدن)

اسامی ولایت	مرکزی	سنجاق	حاصلاتی	قوهٔ عسکریه‌سی
روم ایلی ایالتی	مناستر	مناستر ، صوفیه		
		موره ، اشقودره		
		یانیه ، ترحاله		
		کوستندیل ، اوخری		
		دوقه‌کین ، اولونیه		
		ایلبصان ، سلانیك		
		دلوینه ، اسکوب		
		ویدین ، آلاجه حصار		
		پرزرین ، پرشتنه		
		سلستره ، نیکبولی		
		چرمن ، ویزه		
		قرق کلیسا ، بندر		

افکرمان [*] الای التی میلیون سکز یوك اقچه ۰۰۰ ۲۳۰۰۰ سواری

ایالت بوسنه
سرای. کلیس، هرسك
ازوورنیق، پوزغه
راجنه. کرفه، زاهوبجه ۰۰۰۰۰ ۱۲,۲۰ ۰۰۰ ۲۰۰۰ سواری

طمشوار
طمشوار، کوله. مورده
جنات، یانوه، [**] ۸۵ یوك ۰۰۰ ۲۰۰۰ سواری

بودین [***]
بودین، سمندره، بچوی
اوستونی بلغراد، اوسك
مهاج، استرغون، سرم
شمونطورینه، سکسار
اکری، قنیژه، صواتق
سکدین ، حطوان
فسلك، سجان، سکتوار
قوپان ، نویغراد

آناطولی کوتاهیه
کوتاهیه ، صاروخان ،
آیدین، خداوندکار، قسطمونی
منتشا، بولی، آنقره، کنغری
قره حصار صاحب، تکه، حمیدایلی
سلطان اوکی ، بالیکسری ، ۰۰۰ ۱۷۰۰۰ سواری

قرمان
قونیه ، نیکره ، یکشهری
قیرشهر، قیصری، آقشهر

جزایر بحر سفید
کلیبولی، اغریبوز، اینه بختی

---

[*] سلستره ایله موره صکره‌دن برر ایالت تشکیل ایتمشلردر .

[**] صکره‌دن فتح اولنان شیش لوغوص ، قاچاص ، بشلك ، وارادسنجاقلری برلشدیریله‌رك آراد ایالتی تشکیل اولندی .

[***] اکری وقنیژه سنجاقلرینه یدیشر سنجاق علاوه‌سیله صکره‌دن ایکی ایالت تشکل ایتمشدر .

ایالت	سنجاقلر	عسکر
	قارلی ایلی ، مستره ، ردوس ، مدللی ، قوجه ایلی بیغا ، مغله ، ساقز ، مهدیه ، نقشه (بواوچی سالیانه‌در) . بو ایالت قپودان پاشالره مربوط اولوب عسکری کمیلرله دریایه چیقارلر ایدی	٤٥٠٠
قبرس (١)	لفقوشه ، ایچ ایل سیس ، علائیه طرسوس ، (کرنیه ، باف ، ماغوسه سالیانه ایله‌در)	
ذوالقدریه	مرعش ، ملاطیه ، عینتاب قارص ، صمصاد ،	٥٥٠٠ سواری
رومیهٔ صغرا	سیواس ، آماسیه چوروم ، بوزوق دیوریکی ، جانیك عربکیر .	٩٠٠٠ سواری
ارضروم	ارضروم ، قره حصار شرقی کیفی ، خنس ، پاسین علیا ملازکرد ، تکمان ، قوزیجان ، اسپر طورطوم ، پاسین سفلا نامروان ،	٧٨٠٠ سواری
طرابلس شام	طرابلس ، حما ، حماص . سلیمیه ، جبلیه	١٤٠٠

(١) بو ایالت سلیم ثانی زماننده احداث اولندی .

شام	دمشق، قدس، غزه صفد، نابلس، عجلون لجون، بقاع، عكا، تدمر صيدا مع بيروت، كرك مع شوبك	٦٢٥٠٠ سوارى
حلب	حلب، اطنه، كليس بيره جك، عزيزه، معره تركمان حلب، غراز منبج مع مطيق ، -	٢٥٠٠ سوارى
رقه	اورفه، جماسه، خابور ديررهبه، بنى ربيعه، سروج، عنه .	١٦٠٠ سوارى
قارص	قارص، رجحوان زار، شاد، كچوان قاغزمان مع شوره كل .	
چلدر	چلدر، اولتى، خرنوش آردانوج، حجرك، بوسنحو، ماخجيل، آجاره، پنك، پرتك ليوانه، شوشاد،	١٨٠٠ سوارى
طربزون	طربزون، باطوم كونيه	٧٥٠ سوارى
كفه	بو ايالت قريمده برسنجاقدر	
موصل	موصل، باجوانلو تكريت، اسكى موصل هورن، بانه	
دياربكر	دياربكر، خرپوط ارغنى، سيورك نصيبين، حسنكيف چمشكزك، سعرد	

	میافارقین ، آقچه‌قلعه	
	سنجار ، خابور ، ضغمان	
	قولب ، مهرانی ، ترجیل	
	ادتاق ایرتت ، جباقجور	
	چرمیك .	٩٠٠٠
وان	وان ، عادلجواز ، ارجیش	
	موش ، بارکیری ، کارکار	
	کسانی ، اسپایرد ، اغاکس	
	اکرادقطور ، بایزید ، بردع	
	اووه‌جق .	
بغداد	بغداد ، حله ، زنکی آباد	
	جوارز ، رماحیه ،	
	چنکدله ، قره‌طاغ	
	درتنك ، سماوات	
	ببات ، درنه ، ده‌بالا	
	واسطر ، کرند ، تیمورقپو	
	قزانیه ، کیلان ، آل‌صایح	
	عمادیه (*) .	
بصره	بصره سلطان سلیمان زماننده	
	فتح اولنوب بر مدت	
	حکومتله امیر راشدواحفادی	
	اداره‌سنده قالدقدن صکره	
	میرمیران کوندرلمکه باشلاندی	
لحسا	بوده جزیرة العربده‌در بعضاً	
	بغداد والیلری تحت اطاعته	
	آلور وبعضاً‌ده عربان	
	تسلطنه کرفتار اولورایدی	

(*) بوسنجاقلرك اکثریسی سالیانه ایله موظفدر .

يمن	مخا ، زبيد ، صنعا
	تعز ، جبله ، كوكبا
	طويله، مآرب، عدن(١)
حبش	مصوعه ، سواكن (٢)
مصر	جرجه ، ابريم ، الواحات
	منفلوط ، سيوط ، بهنسا
	شرقيه ، غربيه ، منوفيه
	منصوريه ، قليوبيه
	بحيره، اسكندريه، دمياط
	رشيدر . ٦٠٠٠٠ آلتون

غرب اوجاقلری طرابلس غرب ، تونس ، جزاير ايالتلرندن عبارت اولوب اداره‌لری بسبتون بشقه طرزده ایدی بو ایالتلر فتح اولندجه برلی قولی نامیله سکسزر اونربیك ترك عسکری براقیلور ایدی . اسپانیولارك اندلسده‌که عربلر حقنده متجاسر اولدقلری حرکات غدارانه سببیله ملت اسلامیه ایله اسپانیولر بیننده محاصمهٔ قویه حادث اولدیغنه ودولت علیه‌نك ایسه اسپانیا دولتیله اصلا معاهده‌سی مسبوق اولمدیغنه مبنی ذکر اولنان اوجاقلر حلق تدارك ایتدکاری سفن حربیه ایله علی الدوام اسپانیا سواحل وجزایرینی غازات وسفائن تجاریه‌یی اخذوضبط ایدر وایجاب ایتدجه دونتمای عثمانی معیتنه جلب اولنه‌رق خدمات سفریه‌ده بولنورلر ایدی.

برده اول عصرده مالطه قورصانلری اسلام تجارکمیلرینی شکار ایتمك ایله مشغول ومألوف بولندقلرندن غرب اوجاقلری دخی دولت علیه‌جه آنلره مقابل طوتیلمشدر.

کیدرك مذکور اوجاقلرده عصبیت عسکریه حاصل وفی الاصل بونلر یکیچری ایکن دایی تعبیری ایله کمی قپودانلری وصاحب نفوذ ضابطان حادث اولمغله بکلر بکیلرك یکده حکمی قالیوب حل وقوعنده ایچلرندن انتخاب ایدر اولدیلر وبو انتخابات‌ده جانب سلطنت سنیه‌دن تصدیق اولنمغه باشلادی بونلر برقاچ سنه‌ده برکره طرف دولته هدیه تقدیم ایله عرض صداقت ایدر وبالمقابله ترسانه‌دن‌ده کندیلرینه کمی وادوات وطوپ کبی شیلر ویریلیر ایدی .

---

(١) بر آرالق عدن ایروجه بکلربکیلك اولمش ایدی.

(٢) موخراً جده سنجاغی ایله برلشدیرلمشدر .

دولته تابع حکومتلر :

امارت جلیله : سلالهٔ طاهرهٔ نبویه‌دن اولان شریف مکه‌نك حجازده اداره‌سی شرفایه نظارت ایله بدوی عربان اوزرینه حاکمیت اوزرینه مؤسسدر .
سلطان سلیمان زماننده‌نبری جده گمرکینك نصف وارداتی شریف مکه‌یه تخصیص اولنمشدر .

قریم خانلغی ؛ قریم خانلغی زمان فاتحده سلطنت سنیه‌یه مربوطیت پیدا ایتمش وهرنقدر ویرکو آلنمازایسه‌ده برحرب وقوعنده قریم خانلری کلیتلی سواری ایله اردوی عثمانی‌یه التحاق ایدرك خدمت سفریه‌ده بولنورلر واقتضای حالده خانلر طرف پادشاهیده عزل ونصب اولنورلر ایدی .
بونلرك اسملری خطبه‌لرده اوقونور سکه قطع ایتمکه واطراف حکمدارلریله جنك وسلح خصوصنده بردرجه‌یه قدر مستقل الرأی بولنورلر ایدی .
خانلره کفه خزینه‌سندن بیك اقچه یومیه جیب خرجلغی ویریلور ایدی .
اردل قراللغی : سلطان سلیمان مجارستانی فتح ایتدکدنصکره اردل حاکمی بولنان یانوشی بودین تختنه اقعاد ایتمش ایدی فقط یانوشك وفاتنده اوغلی کوچك اولدیغندن اوستریالیلر مجارستانه تسلطه قیام ایتملریله سلطان سلیمان بودینی ولایت حالنه افراغ ویانوشك اوغلنه اردل قراللغنی ویرمشدر .
بونك اولی واردر

دور سلیمانیده دولتك قوهٔ عسکریه‌سی . — اوتوزبوقدر ایالته واوچیوزی متجاوز الویه‌یه انقسام ایدن ممالك عثمانیه‌ده هر ایالت والیسی اوچبیك نفردن دون اولمیان قپولری خلقیله ١٠٠ بیك و ٣٧٧ لوا اك آشاغی بیکر نفر چیقاردقلرینه کوره ٤٧٧ بیك عسکر حربه احضار اولنور ایدی .
تیمارلو سپاهینك مقداری ١٦٦٢٠٠ وبوکا هنکام سفرده اوتوز فرق بیك یوروکان التحاق ایدرك دولت رسماً ٢٠٠ بیك قدر سواری چیقاررایدی .
بونلردنبشقه دائما حربه حاضر ودولتك الی آلتنده اوله‌رق قپوقولی دنیلان ٤٠ بیك یکیچری ایله اولقدرده سپاهی بومقداره ضم اولندقده هنکام سفرده دولتك قوهٔ عسکریه‌سنك مجموعی ٥٧٠ بیکه بالغ اولور ایدی .

مقدار مزبورك خارجنده دخی ایالات ممتازه ایله کردستان، مصر کبی ایالتلر ایله اردوی عثمانی‌یه حین سفرده التحاق ایدن ١٠٠ بیك تاتار آتلولری‌ده

حسابه قالیورایسه عثمانلی دولتی بریوك محاربه‌یه برمیلیونی متجاوز عسکر ایله کیریشور ایدی .

بونکله برابر بوقوتی بردن برنقطه‌یه سوق واجتماعی بعدمسافه ونقصان وسائط نقلیه جهتلریله غیرقابل اولوب آنجق ۲۰۰ بیك عسکری ایستدیکی محلاه بالسهوله بولندیرر ایدی .

ایشته سلطان سلیمانك مجارستانه کوندردیکی قوت هیچ برسفرده ۲۰۰ بیکدن نقصان دکلدی .

بویله دهشتلی برقوتك اعاشه‌سی اول زمانلره کوره مشکل ایسه‌ده دونتا واسطه‌سیله اقتضا ایدن ذخائر جلب اولندیغی کبی روم ایلی دارخربلرینه اردل وبغدان وافلاق کبی ممالك تابعه‌دخی اردونك ارزاقنی یتشدرمك صورتیله معاونت ایتمکه مجبور اولورلر ایدی .

ذکر اولنان حکومتلرك بعضاً اردولریله‌دخی دولته معاونت ایتدکلری مسبوقدر .

قوهٔ بحریهٔ عثمانیه‌یه کلنجه دورسلیمان قانونی قوهٔ بحریهٔ عثمانیه‌نك دور تکامل وعظمتی ایدی .

دولت ترسانه‌لرنده یوانان سفائن مختلفهٔ حربیه‌دن بشقه غرب اوجاقلریله بعض سواحل وجزایر قورصانلری زمان حربده کمیلریله برابر دونتای عثمانیه التحاق ایدرك مهیب بردونتا حصوله کلیر ایدی .

باخصوص بارباروس کبی نهنك دریا برذاتك قوماندامی آلتنده حرکت ایدن عثمانلی دونتاسی بتون اوروپا دول موجوده‌سی دونتمسنه غالبیتنی تصدیق ایتدرمش وآق دکز حاکمیتنی عثمانلیلره قازاندرمشدر .

عثمانلی بایراغی یالکز آق دکزه حائز حاکمیت دکلدی سویش ترسانه‌سندن بحرمحیط هندی‌یه بحراحمره بصره وهند صولرینه‌قدر کیتمکه موفق اولان قپودانلرمز اول عصرك انکلتره‌سی دیمك اولان پورتکیزلیلر ایله دوکوشه‌رك بحریه‌مزی آچیق دکزلره هندوعربستان ساحللرنده اعدایه تصدیق ایتدرمشلردر .

سلطان سلیمانك شهزاده‌لری : سلطان سلیمانك مصطفی ، سلیم ، بایزید ، محمود ، جهانکیر ، مراد ، محمد ، عبدالله اسملرنده سکز شهزاده‌لری دنیایه کلمشدر شهزاده مصطفی قونیه‌ارکلیسنده ، بایزید ایرانده اعدام ایدلدی .

وزرای سلیمانی : ایلك صدراعظملری پدرینك صوك وزیراعظمی اولان پیری پاشادر . سلطان سلیم کبی قهار بر پادشاهك حسن توجهنی قازانمش عاقل ، مدبر بر ذات ایدی .

ابراهیم پاشا ، سلطان سلیمانك شهزادهلکنده بندهٔ خاص اولوب خلاف اصول خاص اوطه کتخدالغندن پیری پاشا یرینه وزیراعظم نصب وموخراً سوء حرکاتی وشیاریقلغی سببیله سرایده یتاغنده اعدام ایتدیلر کندیسنه سرعسکر سلطان عنوانی ویرمش ایدی .

آیاس پاشا ، لطفی پاشا (آصفنامه صاحبی) ، خادم سلیمان پاشا عظمتیله ، رستم پاشا رشوتیله شهرت بولدیلر ، رستم پاشا مهرماه سلطانك زوجی ایدی اوزرنده کهله بولنماسی دامادلغه ارتقاسنه سببدر .

رستم پاشا سلطان مصطفانك اعدامنه سبب اولدیغی جهتله خلق کندیسندن نفرت ایتمشدر .

صاحب ثروت وغنا اولوب متروکاتی بر پادشاهدن بلکه زیاده ایدی .

صوقوللی محمد پاشا ، صوك صدراعظملریدر حمیتلی ، تدبیرلی بر وزیر اولوب دولته بیوك خدمتی وار ایدی .

ابن کمال ، ابوالسعود وسلطان الشعرا باقی افندیلر دور سلیمانی مشاهیر علمیهسندندرلر .

ایکنجی سلطان سلیم

مژدهٔ جلوس . — سلطان سلیمانك سکتوار قلعه‌سی اوکنده خبر ارتحالی وزیراعظم طرفندن حسن چاوش اسمنده براولاق واسطه‌سیله کوتاهیه‌ده سلطان سلیم ثانی‌یه سکز کون ایچنده واصل اولمش ایدی .

خبر وفات ومژدهٔ جلوس کبی تأثیری بربرینه ضد اولان بو تبلیغات منعکسه اوزرینه پادشاه بوجاه برایکی کون ایچنده یول حاضرلغنی کوردکدنصکره خواجه‌سی عطاءالله افندی مقربی ایله یوله چیقدی وراست کلدیکی حصارجامعی خطیبنه « پدرم وفات ایتدی خطبه‌یی نامه‌اوقو » دیوب سرعتله دوام وبرقاچ کونده قاضی‌کوینه واصل اولدی .

بوراده حیوانی پره‌مه‌ایله قارشویه کچیردکدنصکره کندیسی اسکدار اسکله‌سنده منتظر بولنان سلطنت قایغیله سرای برونه طوغری کیدرکن قیزقوله‌سندن طوپلر آتیلمغه باشلادقده خلق استانبول قضیه‌یی اکلادیلر . بوزمانه‌قدر سلطان سلیمانك وفاتندن کیمسه‌نك حتی محافظ اسکندر پاشانك بیله معلوماتی یوق ایدی .

قوجه صقوللینك درایت وحسن تدبیرنی اکلاملی که وفات پادشاهیدن ایجه برزمان مرور ایتدیکی حالده بیله‌اك خصوصی مقاملردن بیله ارتحال پادشاهی‌یی کتمه موفق اولمشدر .

اردو مجارستانده اولدیغندن سلطان سلیمك اردویه کیتمسی وباباسنك نعشنی استقبال ایله کندیسنی عسکره کوسترمسی اقتضا ایتدیکندن حقیقةً درسعادتده برجلوس مراسمی ایفاسندنصکره همشیره‌سی مهرماه سلطاندن

قرضاً اللی بیك آلتون آلوب یوله دوزلدی زیرا خزینه صندقلری آچیلمامش ایدی .

سلطان سلیم ایلغارایله آززمان ظرفنده بلغراده وصول بولدی وصقوللینك توصیه واحطاری اوزرینه اردوونمش خاقان مغفوره انتظاراً بلغرادده اقامته قرار ویردی .

اردونك عودتی . — پادشاهك بلغراده ورودی اوزرینه اردویه حرکت امری ویرلدی وطبق پادشاه صاغمش کبی جنازهٔ پادشاهی عربه‌یه وضع ایدیله‌رك موکب همایون تشکیل اولندی .

صدراعظم کونده برقاچکره عربه‌نك یاننه صوقیله‌رق کویا بر امر اخذوتلقی ایدر وضعیتلرله خلقی اغفاله چالشور وشهرلره وقصبه‌لره کلندکجه پادشاهك استقباله چیقان اهالی‌یه کورونمه‌سی ایجاب ایتدیکندن خفیف لحیه‌سی ، ضعیف بنیه‌سی ، صاری بکزی ایله شکل وشمائلنه طبق سلطان سلیمانه مشابه اولان حسن آغا اسمنده بریسی عربه‌یه کیروب اطرافه سلام ویریر ایدی . مضربیه وخدمهٔ شهریاریدن بشقه‌سنك کیفیت ارتحالدن معلوماتی اولمدیغندن بوتدبیر اولدقجه حسن تأثیر کوسترمش ایدی .

سرم صحراسنه کلندکده ویریلان امر موجبنجه کردونهٔ سلیمانینك اطرافنده حفاظ کرام تکبیر وتهلیله باشلاملریله آرتق عسکر ایشك نه اولدیغنی اکلایوب کریه وبکایه آغاز وهای سلطان سلیمان های دیو قرق سکز سنه‌دنبری سفرلرده باشلرندن آیرلمیان سوکیلی پادشاهلرندن ، مجاهد قوماندانلرندن ایرلدقلرینه تأسفات عظیمه ابراز ایلدیلر .

سویندیلر ؛ اغلادیلر . — صدراعظم صحرای سرادن
پادشاهه تقدیم ایتدیکی عریضەدە عسکرك جلوسیەسنی کندیلرینه قارشو
شفاهاً اراده ایتملرینی اخطار ایتمش ایدی حالبوکه خواجه عطاءاللهوه صاحب
جلال کبیلر محضا صقوللینك کیرفقدینی ایچون بو تدبیرك لزومسزلغنی
و بو وعد شفاهی یه حاجت اولمدیغنی و صدراعظمك بو اخطاری پادشاهه
تحکم ایچون بر تدبیر اولدیغنی افهام ایله سلطان سلیمی قاندیرمشلر ایدی
وحتی جلالك مداهنی دعا ایلرویه کیدرك توکلی « آل عثمان قولك
قلنجی آلتندن کچمدکچه تخته کچمز » دیمامشلر مکرکه صحیح ایمش
دیمکله پادشاهك عزت نفسنه طوقونەجق بر بیوك بالغم آتمش ایدی
ماتم آلاینك صاوا کوپروسندن کچوبده اوتاغ پادشاهی‌یه تقرب ایتدکده
عربەنك قپاغی آچیلەرق سلطان سلیمانك صورغوجیله نمایان اولور
اولماز اردوده بر قیامتدر قوپدی بونه بیکلرجه خلقك بر آغزدن
نالەوفغانی زمین و آسمانی تیرتیر تیرتمش وبو غلغلۀبکا پادشاهی دخی
آغلاتمش ایدی .

جنازه نمازینی متعاقب پادشاه نوجاهك عسکره اصلا التفات ایتمیەرك
طوغریجه اوتاغنه توجه ایتمسی اوزرینه طائفهٔ سپاه « هانی بزم بخشیشلرمز
سویلنمدی ، قانونمزه رعایت ایدلمدی ؛ دورانیه خطاباً دخی نیچون
پادشاهه بو خصوصی اخطار ایتمدیکز . بونك صوکی فنا اولور ، بز
قباحتی قبول ایتمیز دیەرك خیلجه مرلداندیلر ایسەده ینه بر سس
چیقمدیغندن « خوش ایدی سرای قپوسنده سن ینه بزمسین ، اوراده
کوریشورز خیراوله » دیدیلر .

عسکرك بو سوزی برمقدمهٔ عصیان ایدی بوندن تولدایدەجك

مسئولیتده پادشاهی اغفال ایدنلره راجع ایدی قول طائفه‌سنك جلوسلرده آله کالدکاری جلوس بخششلرینی مطلقا پادشاهك اغزندن طویه‌لری عادتا قانون قدر قوتلی بر تعامل اولدیغندن مطلقا عسکری طاقمی بو اصول قدیمه‌یی محافظه ایچون لزومنده عصیان ایدرلر وکلایی اولدیرر لر خانه‌لرینی یغما ایدرلر ایدی .

قرنا نامنه اولان مداهنلر محضا صدراعظمك نفوذینی قیرمق ایچون معصوم سلطان سلیمی بالاغفال عسکری اختلاله سوق ایتمشلردی .

پادشاهك بو معامله‌سی اوزرینه عصیان اماره‌لری « سلطان سلیملولر ایچمزدن چیقسونلر بوقسه جمله‌سنی قیرارز » سوزلریله دها اول وقت باشلامش و بو کروهك سرعتله استانبوله سوقنی انتاج ایلمشدر .

سلطان سلیم یابدیغنه نادم اولمش و جلوس بخششی سوزینی اشاعه ایدرك عسکرك تطییبنه اوغراشمش ایسه‌ده برکره عسکرکمی آزی‌یه آله‌رق یولدن چیقمش اولدیغندن اداره‌لری ممکن اوله‌مدی و یوللرده اوغرادقلری شهرلرده و قصبه‌لرده انواع شقاوت و فساد اجرا ایدرك کوچ بلا ایله استانبوله کلینه‌بیلدی .

ایشته فسادك اصل بویوکیده استانبوله کیرلدکدن صکره قوپمشدر اسکی اوطه‌لرك اوکنه کلدکلرنده آلای بردنبره طوردی و لاجل التمشا کلنلر اوته‌یه بریه صاوشمغه باشلادیلر . آلای ادرنه قپوسندن باب همایونه قدر مسافه‌یی درت ساعتده قطع ایده‌بیلمش ایدی عسکرك بر قسمیده سرایه طولوب قپویی قپاتدیلر پادشاه ایله وکلا ساعتلرجه آت اوزرنده قالمشلر ایدی .

وکلا یالواردقجه کیمی تفك دبجیکی وکیمنده مشت ضربه‌لریله

حیوانلرندن ییقدیلر. حاصلی باغرادده قویدقلری « خوش ایمدی »
سوزنی یرینه کتوردیلر . عاقبت پادشاه « عسکرك بخشش وترقیلری
مطلوبمدر » دیمکله کوج حال ایله تسکینلری قابل اوله بیلمشدر .

ایشته بر دولتده عسکرك اطاعتسزلکه الیشدیرلمسی قدر فنا بر حال
یوقدر بوده سوءقرین ومداهن مقربلرك آلقا آتیـله تاریخ عثمانیمزده
کثیرالوقوع اولەرق قوزی کبی اولان عسکریمزه عادتا طبیعی اولمش
ایدوکنه نقدر تأسف ایدلسه آزدر .

کیجه ساعت برچقده سلطان سلیم سرای قپوسندن ایچرویه کیره بیلمش
وصدراعظمك احطارات خیرخواهانه‌سنی تقدیر ایله پاشای مشارالیهه
دها ابراز توجه ایدرك صدارتده ابقا ومادام العمر عزل ایتمامشدر .

اردونك پای تختده ازدحامی مناسب اولمدیغندن سنجاقلردن کلان
عسکرلر ایله ایشی کوجی براقوب استانبوله کانلر مملکتلرینه اعاده‌سی
حقنده ویریلان امرلر پك زیاده تشکلاتله انفاذ اولنه بیلدی .

وکلا وعلمانك رتبه ومعاشلری تزیید ورمضانده عسکره ووکلایه
سرایده افطار ویرلمك عادت ایدلدی که بو افطار رؤسای عسکریه‌نك عادتا
برطویوملغی اولمش ایدی .

(٧٧٤) سنه‌سی نهایتنده پیاله پاشا استانبولده قائمقام براقیلوب
پادشاه ارکان دولتیله برابر ادرنه‌یه عزیمت وبوراده تبریك ایچون کلان
سفرانی قبول ایلدی ایلچیلر میانده شاه طهماسبك سفیری شاه قولی خان
غایت معتبر ودبدبه‌لی ایدی شاه قولی ادرنه‌یه دخولنده کوردیکی مکلف
ومزین آلایی استخفاف قصدیله بو عسکرلر دوکون خلقمه بکزردیمش
واحمد پاشاده جواباً اوت چالدیرانده ناجلی خانمی کتورنلردر دیه‌رك
سفیری محجوب ایلمشدر .

عراق و قابعى . — بو اثناده بصره متغلبهٔ عربانندن ابن عليان سلطان سليمانك ارتحالنى فرصت عدايدرك عصيان بايراغنى كشاد ايله اوالحوالى يه نائرهٔ فساد ايتديكندن ديار بكر واليسى اسكندر پاشا ايله فرات نهرندن براتجه دونتما سوق اولندى . ابن عليان عساكر عثمانيه ايله بر ايكى مصادمه‌ده منهزم اوله‌رق استعفاى قصوره مجبور اولمغله سنوى (١٥) بيك آلتون اعطاسى مقابلنده استدعاسنه مساعده ايدلمشدر .

وولغا و دون نهرلرينك برلشديرلمسى تشبثاتى . — روسيانك جنوبيـك قسم شرقيسنده جارى اولان ايكى جسيم نهرك مجراسى يكديكرينه (٥٠) ميل قدر تقرب ايتدكلرندن بونلرك برلشديرلمسيله آسياى وسطايه بحرى طريق جديد كشادى قازان اهالئ اسلاميه‌سى طرفندن صقوللى محمد پاشايه اخطار اولنمش ايدى .

فى الحقيقه روسلرله ايرانيلرك تجاوزات اعتياديه وملحوظه‌لرينه مقابله وتوحيد ممالك اسلاميه ايچون بوتدبير پك مهم ونفس الامرده موافق اولديغى كبى قوجه صقوللينك ده مطالعه‌سنه ودولتجه تعقيب اولنمسى مستلزم فوائد اوله‌جق سياسته ملايم كلمش ايدى . صدراعظم بومسئله‌يه وجود ويرمك ايچون چركس قاسم بك اسمنده اصول محاسبه‌يه وقوفى اولان برذاتى مأمور تعيين ومعيتنه عساكر كليه ترفيق ولازم كلان آلات وادوات ويره‌رك كفه‌يه كوندرمش واورادندن ٣٠ بيـك تاتار عمله بريكدرمش ايدى . عمليات ايچه ايلرولدى عادتا آچيله‌جق قنالك ناشى قدرى حفر ايدلديسه ده بو تشبثلرك روسلرى وكرك قريم خانى توخيش ايتديكندن دولتكراى بورانك قيشى شديد اولور تورك عسكرى

بوراده قیشین بارینه‌مز دیه عسکر یننه برسوز براقدرمش اولغله مأمور اولان عسکر همان طاغیله‌رق الات وادوات ضایع وبونجه امکار ومصارف هبا اولدی . ویکیدن تشبثده اهمیت ویرلامش اولدیغندن فرصت الدن قاچیرلمشدر .

بوموفقیتسزلك اوزرینه پادشاه صدراعظمی « بوصرفلری سکا اودتسم کرك » دیه‌رك مؤاخذه ایتمش ایدی .

بومسئله‌نك جهت فنیه‌سندن قطع نظراً موفقیت حالنده منافع سیاسیه‌یك بیوك ایدی روسلر آسیای وسطانی و ایرانك آناطولی حقنده‌کی تصورات استیلاکارانه‌لری کوکندن محواوله‌رق آدریانیك ساحلندن تاچین قپولرینه اهالی ٔ اسلامیه نقطهٔ واحده‌ده اجتماع ویوزبیك میلیون مسلمانلر برباراق آلتنده برلشه‌جکلری شبهه‌سزایدی .

ذاتاً سلطان سلیم قدیم حضرتلریده تزییدمایهٔ اسلام فکریله آسیای وسطی وجنوبی یی تحت استیلایه آلمق فکرینـه قوت ویرمك ایچون سویش بروجنی یاروب‌ده بحراحمرله آق‌دکزی برلشدیرمك فکرنده بولنمشلر ایدی صقوللینك بومسئله‌ده‌کی خطاسی عملیاته یکیدن تشبث ایتمامسی‌در فقط کیم بیلیر تشبث ایچون نه‌کبی بر موانع قارشـوسنده بولنمشدر .

یمنك فتحی . — یمن قطعه‌سنك بعض مواقع وسواحلی سلطان سلیمان زماننده فتح ایدلمش ایسـه‌ده مرورزمان ایله اوراده‌کی ادارهٔ عثمانیه‌یه ضعف کلدیکندن مترصدفرصت اولان امام مطهر عثمانلی الندە اولان قلاعك اکثریسنی ضبط ایله تعز، حدیده، محا وصنعا جهتلرینی اله کچرمش ایدی .

بونك اوزرینه یمنك تكرار استردادیله اولحوالیده اعادهٔ آسایشه لزوم کورلدیکندن ارزاق وامدادو مهماتی مصردن اکمال ایدلمك اوزره قهرمان اوزدمور زاده عثمان پاشا ایله مصروالیسی لالا مصطفی پاشالر ومؤخراً قوجه سنان پاشا یمنه اعزام قلندی سنان پاشا اوزدمور اوغلی ایله دیکر مقتدر امرایی حسن استخدام ایدرك یمنده خیلی ایش کورمش وامام زیدی بی عاقبت اوامر دولته اطاعته مجبور ایدرك یمن فاتحی عنوانی کندیسنه مال ایتمشدر .

حالبوکه یمنده بیوك ایش کورن اوزدمور اوغلی ایدی فقط عثمان پاشا مصاحب لالا مصطفی وسنان پاشاده صدراعظم طرفلیسی اولوب بونلرك ده بینلرنده برودت اولدیغندن سنان پاشایی دائما استرقاب ایدر وموفقیتانی بردرلو چکه مز ایدی بونك ایچون عثمان پاشا درعیه وبغداد طریقیله فراراً استانبوله کلمش وسنان پاشا حقنده شکایاتده بولنمشدر .

بیچاره اوزدمور اوغلی مصطفی پاشایه طرفدار طانیلدیغندن صدرذی نفوذك منفوری اولمغله استانبولده یوزینه باقیلمدیغندن واواثناده درسعادتده طاعون خسته لغی بولندیغندن ادرنه قپوسی مزارلغنده قیش موسمنده قپوسی خلقیله قار آلتنده وخسته لغك صولتی قارشوسنده چادرلرینی قوروب عواقب حاله انتظار ایتمکده ایکن برکون لالا پاشا ایله پادشاهك یولی اوجهتلره دوشمش ایدی ایسه ده پادشاه بو حال سفالته لسبب عطف نظر ایتمامشدر آنجق لالا پاشانك عثمان پاشانك فتوحات وموفقیاتنی وهویتنی تعریف وتوصیفی وبویله دکرلی برعسکرك بوموسمده مزارستانا آراسنده قالوب طاعونك صولتی آلتنده معیتنك نصفی ضایع

ایتمسی مراحم استحقاق شهریاریسیله قابل توفیق اولمدیغی حقنده تسطیر مقدمات ایتمسی پادشاهك مرحمتنی تحریك ایلدیکندن عثمان پاشایه بصره ایالتی ویرلمشدر .

صقوللی محمد پاشا ایله لالا مصطفی پاشانك بیننده کی منافرت حقنده تاریخلرده کوریلان تفصیلاتك خلاصه‌سی شودر : لالا مصطفی پاشا شهزاده بایزید بنده‌کاننده ایکن صدر اعظم رستم پاشادن خوفاً شهزاده سلیم خانه چاتمش و ایکی شهزاده آراسنه القای فساد ایله نفسنی قورتارمش ایسه‌ده رستم پاشانك طلبی اوزرینه شام حکومتیله در دولتدن بعید اولنمش ایدی .

سلطان سلیم تختنه جلوسندنصکره اسکیدن خدمتنده بولنانلری تلطیف مسلکنه سالك اولدیغندن لالانك صدارتی شایع اولمش و استانبوله کلدیکی زمان کرچه صدارته کچه‌مامش ایسه‌ده پادشاهك مظهر توجهی اولدیغندن محمد پاشا استرقاباً در دولتدن یمن سردارلغیله تبعید ایلمش ایدی . محمد پاشا لالانك اقتدارینی بیلدیکندن مأموریتنده موفق اوله‌مامسی اسبابنه دخی توسل ایدرك کندی آدمی و مصطفی پاشانك خصمی اولان سنان پاشایی‌ده مصره والی تعیین ایتمش و ایکیسنه مأللری مخالف فرمانلر ویرمش ایدی . مصطفی پاشا عسکر و مهماتی مصردن تدارك ایده‌جکندن سنان پاشا دائما مشکلاتدن خالی قالمیور ایدی .

سنان پاشانك بو عکسی منسوبیتندن بشقه لالایه برکینی‌ده قرنداشی آیاس پاشانك شهزاده بایزید مسئله‌سنده سبب اعدامی اولمسیدر . چونکه آیاس او اثناده ارضروم والیسی اولدیغندن بایزیدك ایرانه فرارینی تسهیل ایتمکله اتهام اولنمش ایدی .

مصر والیسیله مصطفی پاشا یکدیکرینی در دولته شکایت ایتدکلرندن صدر اعظمك مقصدی حصول بولمغله مصطفی پاشایی عزل و سنان پاشایه یمن سردارلغی توجیه ایلدی .

برمأموریته تعیین ایدیلان ایکی وزیری بربرینه طوتشدیروبده مصالح دولتی اشکال ایتمك صقوللی کبی عاقل و حمیتکار بروزیر ایچون بیوك برلکه ایسه‌ده مقتضای بشریت خصمه غلبه ایچون ارتکابنه مجبور اولدیغی بوقدر برتصوری ابراز ایتدیکی خدمات مهمه‌یه باغشلامق لازم کلور .

قبرس اطه‌سنك فتحی . — قبریس اطه‌سی آق دكزك شرق حوضه‌سنده آناطولی ایله مصر ، سوریه ساحللری آراسنده براطه اولوب اداره‌سی وندیك جمهوریتنه عائد ایدی .

اطرافی كاملاً عثمانلی ممالكیله محاط اولدیغی حالده بواطه‌نك ید اجانبده بولنمسی سیاست عثمانیه نظرنده مضر كوریلیور ایدی . بوندن بشقه رروسك شوالیه‌لردن تطهیری اوزرینه بوراسی برایكنجی ردوس حالنی آلمش ایدی . سفائن تجاریه سواحل متجاوره قبریس قورصانلری الندن یانوب یاقیلور وسلامتله اول سمتده اجرای سفر ایدن عثمانلی كمیلری عادتا پرمقله كوستریلور ایدی .

پادشاهك شهزاده‌لكنده مصردن كتورتدیكی ذاتنه مخصوص اشیایی قبریس قورصانلری یغما ایتمشلردر ووندیكلیلر ایله معاهده اوزرنده ایكن بوحالك ایدیلان شكایتلر مسموع اولمامش ایدی .

اول وقت سلطان سلیم قبریسك ضبطنی قورمش وایلك سلطنتده بونی موقع اجرایه قویمغی تصمیم ایلمش ایدی .

پادشاهك ندماسندن یوسف ناجی اسمنده‌كی بر مرد یهودی‌ده پادشاهی دائما قبریسك ضبطنه تشویق ایدر ایدی .

قبریسك فتحی تحقق ایتدكده پادشاه سودیكی واعتماد ایتدیكی لالا پاشایی قبریس سرداری نصب ومعیتنه اللی بیك عسكر وپیاده وقپودان علی پاشا قومانداسیله ٣٦٠ پاره‌دن مركب قوتلی بردونمنا ترفیق ایلدی .

بوقوتلی اردو ایله مدهش دونمنا قبریس اطه‌سنه وصول وقره‌یه عسكر وطوپ چیقاره‌رق لفتاریه قلعه‌سنی آلدقدنصكره لفقوشه اوزرینه حركت ایتدی‌واللی بركون محاصره‌دنصكره لفقوشه قلعه‌سی اله كیردی

بو اثناده دونمادە برقاچ فرقەیە آیریلوب برقسمی دشمن دونماسنی ترصد ایتدیکی کبی کرید وسائر اطهاری اوردیغی کبی قلیچ علی پاشاده جزایر کمیلریله یتیشه‌رك دونمایه الحاق ایلمشدر .

لفقوشەنك ضبطندن صکره ماغوسه فتحنده عثمانلی سردارینك انسانیته یاراشماز بر حرکتی اختیار ایتدیکنی تاریخلر یازییورلر محافظ قلعه جنرال برادینو ایله معیتی افرادی کریده عثمانلی کمیلریله نقل ایتمك معاهده‌ده مندرج ایکن پاشا وقولی اسکنجه ایله قتل وچفتنی کمیلره بندرمش ایکن اخراج ایله کورك خدمتی کورمك اوزره کمیلره ویرمشدر .

عثمانلیلر بونی برادینونك بعدالمصالحه قلعه‌ده‌که عثمانلی اسراسنی اعدام ایتمش اولدیغندن مقابله صورتنده تأویل ایتمشلر و نقض عهدی وندیکلیلره تحمیل ایلمشلردر .

هرنه اولور ایسه اولسون مغایر انسانیت وخلاف عهد حرکاته تصدی ایدلمسی شایان تأسف بر کوچکلکدر . بونکله برابر بو وحشت اسپانیوللرك بو اثناده مسلمانلره ایتدکلری مظالم یاننده پك کوچك قالور .

لفقوسه‌دنصکره محاصره ماغوسه قالدیرلدی قلعه متین اولدیغندن برسنه قدر طیانمش ایدی . بو اثناده اولوج علی پاشانك تونسده مظفریتی خبری کلدی .

ماغوسه‌نك فتحی قبریسك تمامیٔ ضبطنی اکمال ایتدیکندن لالا پاشا ایله دونما استانبوله عودت ایلمشدر .

دونما بوزغونلغی ؛ منفقین دونماسی . — دونما قبریسی فتحی اثناسنده استانبوله کلوب بهارده ینه پرتو ومؤذن اوغلی پاشالر

قوماندانسیله آق‌دکزه آچیلمش ایدی . بو پاشالرك ایکیسیده فنون
بحریه‌ده عجمی اولدقلری حالده نصلسه دونمایه مأمور ایدلدکلرندن
اولجه قبریسه عسکر و مهمات و ارزاق براقدیلر و صکره‌ده کرید
صولرنده دشمن دونماسی تحریسنه قویولدیلر . یولده جزایر بکلربکیسی
اولوج علی‌ده یکرمی کمی ایله بونلره التحاق ایلدی . آق دکزده برقاچ
وندیك اطه‌لرینی موخراً آدریاتیکده وندیك ساحللرینی اوردقدن صکره
قشله‌مق اوزره اینه‌بختی لیماننه کیردیلر .

ایشته بو اثناده پاپانك ریاستی تحتنده اسپانیا وندیك جمهوریتی
عثمانلیلره قارشو بیوك بردونما احضاریله دونژوآن قوماندا سیله‌دریایه
چیقارمشلرایدی متفقین دونماسی پك مهیب ومدهش ایدی کمیلرمتین
وکمیجیلری ماهر آدملردن مرکب ایدی حالبوکه عثمانلی کمیلری آلتی
آیدر دکزده کزمکدن اکثریسی زده‌لنمش وذاتاً مرتباتدخی نقصان
اولدیغندن دشمن دونماسنه قارشو قویه‌جق حالده دکل ایدی. امیراللردن
مرکب عقداولنان مجلس حربده‌دخی اولوج علی پاشا بوفکری اورته‌یه
قویمش وکورفزدن چیقیلمامسی مناسب اوله‌جغنه دائر رأی ویرمش
ایدی .

قپودان پاشا محاربات بحریه‌دن بی‌خبر ایسه‌ده جسور اولدیغندن مطلقا
دشمنه هجوم فکرنده اصرار ایلدی اولوج پاشا یارین محاربه‌یه قرار
ویریله‌جك هیچ اولمزایسه دکزه آچیله‌لم زیرا ساحله یقین حرب
ایدیلورایسه عسکر قره‌یه میل ایدر بوحال هزیمته سبب اولورکبی بر
معقول تدبیر دها اورته‌یه سوردی ینه قبول ایدلمدی الحاصل هجومه قرار
ویرلدی .

تیمورلر آلندی یلکنلر کشاد ایدیله‌رك بوغازدن طشره چیقلدی، سفائن اعدایه شدتلی بر هجوم گوسترلدی؛ دهشتلی صواشلردن طوپلا-شمه‌لردن صکره عثمانلی دونماسی هزیمت کلیه‌یه دوچار و غرق اولملردن ماعدا برچوق سفائن عثمانیه ایادیٔ اعدایه گرفتار و امرای بحریه‌دن نجبه ذوات واصل مرتبهٔ شهادت اولدیلر.

محاربات بحریه نام اثرده بو حرب بحرینك صورت وقوعی شویله حکایه ایدلمشدر:

(۹۷۹) سنه‌سی جمادی الاولینك اون یدنجی و (۱۵۷۱) تشرین اولنك یدنجی بازار گونی زوالدن براز صکره قپودان پاشا کمال تهور و غرور ایله اینه‌بختی کورفزندن چیقدی. دول متحده دونماسی دخی پاتراس کورفزی مدخلنده قارزولاری آطه‌سی جوارنده (بو آطه آرناوداق ساحلنده اسپرویوتامو آغزنده‌در) طوپلانمشلر ایدی. پرتو پاشا ایله قپودان‌پاشا مرکزده اولوج علی پاشا صول جناحده آغریبوز بکی محمد بك صاغ جناحده اولمق اوزره صف تشکیل ایدوب دشمن اوزرینه یوزیدیلر.

دون ژوآن قوتی مرکزده جمع ایدوب بر یارم آی تشکیل ایتدی صاووا امیرالی پرنس پارم ناپولی امیرالی قراسیولی و سائر مشهور رؤسادون ژوآنك یاننده موقع طوتمشلرایدی. برفرقه‌یه قوماندہ ایدن مارکیزسانته‌قروز خط حربك گریسنده احتیاط براقیلمش ایدی. وندیك دونماسنك اللی اوچ گمیدن مرکب اولان برفرقه‌سی باربارغونام آدمیرال قومانداسنده صاغ جناحده اندریا دوریانك یکنی ژاق اندریا دوریا قوماندانسنده بولنان اللی درت گمی دخی صول جناحده ایدی.

دون ژوآن ایله یاننده‌کی فیلو قوماندانلری راکب اولدقلری گمیلری یوریدوب خط حربدن چیقارق کندیلرینی عثمانلیلره ارائه ایتدکده مقابلةً پرتو و قپودان پاشالر دخی خطدن چیقوب دشمنه کورنملری پك یاکاش بر حرکت ایدی شویله‌که: دون ژوآن عثمانلی قوماندانلرینك بو جسورانه هجومنی کوردکده مقدمجه اظهار ایتدیکی جسارتله متناسب بر تدبیر تدارك ایلدی قپودان پاشا بوتدبیردن غافل ایدی. یعنی وندیکلیلرك آلتی قطعه جسیم‌معونه-

لرینی استحکام مقامنده، ایلرو یوریدوب کندی کمیلرینی بونلرك کیروسنه آلمش ایدی .

برمدت هر ایکی دونمنا قارشولرنده‌کی دشمنلرینك قوت و عظمتندن متحیر ومبهوت اوله‌رق بلا حرکت توقف ایتدیلر . بوائناده اولوج علی پاشا قپودان پاشا کمیسنه تقرب ایدوب یوکسك صدا ایله دشمنك ایلرویه سوق ایتدیکی معونه‌لرك بوردالری‌حذالرندن صاووشوب‌جناحندن هجوم ایدملم دیو باغردیغنده قپودان پاشا « بن عثمانلی دونماسنی قاچدی دیملرینی قبول ایتمم » جواب ناصوابی ویره‌رك مذکور کمیلرك طوپ آتشنه قارشی هجومدن فارغ اولدی . وهمان دشمنی محاربه‌یه دعوت مقصدیله آتدیغی بوش طوپه دشمن طرفندن کله ایله جواب ویرلدیکندن عثمانلیلر هرجهتدن هجوم ایدوب الله‌الله ندالری عیوقه ایریشدی .

بوهجومده دشمنك ایلرویه سوق ایتدیکی آلتی معونه‌نك دشمن دونماسنه ایتدیکی خدمت فوق‌العاده‌لری شایان ذکردر .

شویله‌که مذکور ماعونه‌لری آرالایوب آرقه‌یه چکمك غرضیله هجوم ایدن عثمانلی کمیلرینه جسیم طوپلرینك ایراث ایتدیکی مضرت او وقته قدر بحریه محاربانده وقوعی نامسبوق بردرجه‌ده ایدی .

غایت مؤثر برصورتده دوام ایدن طوپ آتشی عثمانی دونماسنك نظام حربنی بوزمغه سبب مستقل اولمش ایدی . وقایهٔ ناموسلرینی محافظهٔ حیاتلرینه ترجیح ایدن عثمانلی بهادرلری آتشك شدت تأثیرینه باقمایوب مرکزدن وصول جناحدن ایلرولمك ایچون برمتانت ومکانتکله صوك درجه‌لرده دشمنی تضییق ایتدیلر . نهایت عثمانلیلر مرکزدن دشمن خط حربنی یارمش و آرقه‌یه طولاشه‌رق قپودان پاشا کمیسی دون ژوآنك کمیسنه رامپه اولمش ایدی . هرایکی طرفدن کمال درجه حدت و شدتله محاربه‌یه طوتوشولدی . دون ژوآنك معیتنده‌کی آدمیرال‌لر مرقومه امداده کلدیلر . ایکی عثمانلی کمیسی دخی علی پاشا معیتنده بولنمغله اشبو آلتی کمی میدان محاربه‌ده یکدیکرینه صاریله‌رق یکوجود اولمش کورینور ایدی .

بوحال اوزره محاربه ایکی ساعت قدر دوام ایتدی : دکزه دوشنلر دخی بری برندن اخذثاره چالیشورلر ایدی . ایشته بومعرکه‌ده علی پاشا دون ژوآنی آرایور ایدی . حیناکه دشمن کیسندن آتیلان برقورشون اصابتیله شهید اولمسی محاربه‌یی نتیجه‌لندیردی .

احتیاطده بولنان مارکیز سانتاقروز ایریشوب مرکزی تقویه ایتمشیدی .

قپودان پاشا گمیسی ضبط اولنوب متوفانك سرمقطوعی سرن جونده سنه آصیلەرق تشهیر اولنمغله عثمانلیلر قپودان پاشانك غیوبتندن خبردار اولدقده همان مرکزه صاغ جناح بوزیلوب پریشان اولدی . صول جناحده اولوج علی پاشا غالب ایدی . ژان اندریا فیلوسنه یاندن برهجوم ایدوب گیلرینی طاغیتمش وندیکلی مالطیزلردن اون بش غالی ضبط ایلمش ایدی . بالذات آدمیرالی ژان دوقوردونك باشنی کسوب معیتندەکی فرقەیی تارمار ایلدی .

عثمانلیلرك صاغ جناحه مقابل کلان باربارغو قوماندانسندەکی وندیك فرقەسی دخی ضایعات عظیمەیه اوغرامش و باربارغو اتلاف ایدلمش ایدی .

اولوج علی پاشا قپودان پاشانك شهادتی و دونمانك حال پریشانیسنی کوردکده معیتندەکی قرق قطعه ایشه یارار غالی ایله یوانی قطع ایتمك ایستیان دشمن خط حربنی یاروب دکزه چیقدی . ایشته عثمانلی دونمانسندن ساحل سلامته چیقان یالکز بو قرق گمی ایدی . عثمانلیلر صول جناحلرینك دخی طاغیلدیغنی کوردکده جان قیدینه دوشوب گمیلری باشدن قره‌یه اوغراده‌رق ساحلره دوکولدیلر .

عثمانلی دونماسنك ایلك هزیمتی اولان بو محاربه‌یه صسنغین دونماسی دیرلر. عثمانلیلر بو هزیمتده (٢٠٠) گمی و (٢٠٠٠٠) نفوس ضایع ایتمشلردیکه بونلردن طقسان‌درت قطعه‌سی غرق و (١٠٦) قطعه‌سی دشمن النه دوشمشدر .

نامداران امرای بحریه‌دن دخی برچوغی شهید اولمشدر .

دشمنك ضایعاتی‌ده یك آزدکلدی تلفاتلری میاننده نیجه نامدار پرنسلر ، قپودانلر دخی موجود ایدی .

بو هزیمت اوزرینه اوروپانك هرجهتنده شنلکلر ، شهر آیینلر ، اجرا اولندیغی کبی بعدما عثمانلی بحریه‌سنه محو اولدی نظریله باقیله‌رق دول بحریه‌دن اولنلر نیجه‌نیجه امیدلره دوشدیلر .

هرایشی اربابنه توجیه ایتمك موفقیاتك برنجی اساسلرندن اولدیغنه

بودوننما هزیمتی بیوك بردلیلدر . خیرالدین بارباروسه خلف اوله‌جق نیجهناملو قپودانلر موجود ایکن مؤذن زاده‌کبی سرایدن چیقمه صویی بارداقده‌کمی‌یی دیوارده‌کورمش برمبتدی ذاتك دولتك حاکمیت بحریه‌سنی تأمین ایده‌میه‌جکی میدانده ایدی بو جهتله قپودان دریاتعیین‌قدر بیوك برخطا تصور اولنه‌مز. کرچه علی پاشانك جسارت‌وشجاعتنه دیه‌جك یوق‌ایسه‌ده بحری‌محاربه‌لرله الفت ایتمامش دوننما مانوره‌لرندن غافل‌معند برذاتك اوروپانك الك کزیده قپودانلری اداره‌سنه مودوع دوننمایه مقاومت ایده‌میه‌جکی درکاردر بوخصوصده قباحت علی پاشاده دکل آنی بوموقعه کتورنده ایدی .

اولوج علی پاشانك‌سوزینی دیکله‌سه‌ایدی‌طبیعی‌بوهزیمت وقوعبولمز ودوننمانك‌شان‌وشرفی بوزولمازایدی. بوکاشاهدایسه مشارالیهك دشمنه اولان غلبه‌سیله دشمندن یکرمی ایکی قدر یعنی معیت موجوده‌سندن زیاده سفینه ضبط ایتمسیدر .

اولوج علی پاشا مهارت و جسارتی سایه‌سنده آتش ایچندن چیقدقدنصکره اثنای هزیمتده طاغیلمش اولان سفینه‌لری طوپلایوب دشمندن آلدیغی وکندی کمیلریله (٩٠) پارچه‌یه یقین سفائن تدارك ایتمش و آلدیغی اسیر وغنائمی دخی استصحاب ایدرك استانبول لیماننه دخول و کیفیت هزیمتی ادرنه‌ده بولنان پاشاهه اخبار ایلمشدر .

ادرنه سراینده‌ذوق وصفایه‌طالمش اولان پادشاه‌دوننمانك‌بوانهزامندن صوك‌درجه‌لرده‌مأیوس‌اولوب کیجه‌لری‌کال یأسندن اویومامشدر. وزیراعظم محمد پاشای طویل بوهزیمت بحریه‌یی تأثیرسز براقیق اوزره پاچالری صیغه‌یه‌رق ترسانه‌یی اصلاح وحوضلری توسیع وتزیید وملحقات

ترسانه‌لرنده قیزاقلری تکثیر ایدرك بر سنه‌یه قالمقسزین (١٥٠) قطعه سفائن انشا ایتدیردی .

وعلی پاشانك اولوج نامی‌ده قلنجه بالتبدیل قپودان دریا نصب اولنمش اولدیغندن عثمانلی دولتنك ضایعات بحریه‌سنك اوروپایه‌قارشو حکمسزلکنی کوستردی بوسفر قپودانلق اهلنی بولمش و سفائن کاملاً یکیدن انشا ایدلمش اولدیغندن دونمای عثمانی بحرسفیدده خصمه‌قارشو ینه ارائه سطوته مساعد بر حالده اوله‌رق ایلك بهارده دریایه چیقمشدر. قپودان قلنج علی پاشا دونمانك بهاره‌قدر اکمالندن نا امید اوله‌رق صقوللی‌یه افندم برچوق کمیلر یاپیله‌بیلور ایسه‌ده بونلرك دونادلمسی زمانه محتاجدر، مثلا یوزکمی‌یه بش آلتی یوز تیمور وبرچوقده یلکن وخلاط وسائره ایستر بونلرك یتشدیرلمسی ایسه زمان ایله اولور دیمش ایدی .

صدرعالی همت بوکا جواباً پاشا حضرتلری سزدها دولت عثمانیه‌نك اقتدارینی لایقیله اکلایه‌مامشسکز ، « کمیلرك تیمورلری کمشدن ، یلکنلری اطلسدن ، خلاطلری ایریشمدن اولمق لازمکلسه‌بیله دولت ینه مقتدردر ؛ کمیلری دوناتامزایسه‌م بهاره‌قدر دیدیکم کبی بندن آل » دیمشدر .

فی الحقیقه پاشای صاحب اقتدار اولوجهله کیجه کوندز چالیشه‌رق دونمایی دیدیکی زمانده اتمامه موفق اولغله عثمانلی بحریه‌سنه یکیدن برحیات ویردی .

(٩٨٠) سنه‌سی یکی انشا اولنانلرله موجود کمیلری برلشدیره‌رك (٢٥٠) قطعه سفائن ایله قلنج علی پاشا موره صولرینه عزیمت ایلمش ایدی. عثمانلی بحریه‌سی محو اولدی قیاسیله سفائن اعدا سربستانه برصورتده

ليپانت‌ده آرام كزين ايكن دونمای عثمانينك قلنج علی پاشا قوماندا سيله دكزه آچيلديغنی طويدقلری زمان شاشيروب قالديلر و كورفزده طورمغه جسارت ايده‌ميوب دكزه آچيلديلر .

قپودان قلنج علی پاشا

ايكی دونما قارشی‌يه كله‌رك براز طوپلاشديلر ايسه‌ده هر ايكی طرفده قطعی محاربه‌دن اجتناب ايديورلرايدی ايرتسی كون دون ژوآن فيلوسنك‌ده ونديك دونماسنه امداده كله‌جكی خبر آلنديغندن علی پاشا متون قلعه‌سی آلتنده تحفظی بر وضعيت آلدی دشمن سفائنی‌ده تقربه جسارت

ایده‌مدیکندن براقوب کیتمش ایدی . عثمانلی کمیجیلری هنوز مبتدی واسکی هزیمتدن ییلغین اولدقلرندن وذاتاً بوسفرده‌کزه چیقمقدن مقصد، موجودیت بحریهٔ عثمانیه‌یی اوروپایه کوسترمکدن عبارت بر نمایش ایدوکندن قپودان پاشا بونکله اکتفا ایدرك استانبوله عودت ایلدی .

آنجق ایرتسی سنه‌یه قدر دها برچوق کمیلر انشاسیله دونتما کسب قوت ایتمکله (۲۷۰) پارچه کمی ایله قپودان قلنج علی غازیٔ نامدار بیله پاشالر دکزه چیقارلدی دشمن نام وشانلری ودرجهٔ اقتدارلری کندیلرنجه‌ده معلوم اولان بوایکی ذات جلادتسمیرك دکزه چیقمسیله دوچارخوف وهراس اوله‌رق کمیلرینی لیمانلره کیزلمش وهیچ بریسی میدانه چیقمامش اولمغله عثمانلی دونتماسی ایتالیاوونديك ساحل وجزائرینی آتشلره غرق ایدرك اوروپایه قارشی میدان اوقودقدنصکره عودت ایلدی .

ونديك جمهوريتنك استدعای صلحی . — قبریس اطه‌سنی ضایع ایدن جمهوریت پاپانك قوجاغنه آتیله‌رق تشکل ایدن اتفاق صیاب نتیجه‌سنده لپانت مظفریتنی قزانمش ایسه‌ده دولت عثمانیه‌نك پك آز مدت ظرفنده اسکیسندن دهاقوتلی بردونتما انشاسیله میدان انتقامه آتیلمسی جمهوریتك کوزینی ییلدردیغندن صلح استدعاسنه مجبور اوله‌رق درسعادتده مقیم بالیوسی واسطه‌سیله ونديك ایله غالبانه برمصالحه عقدایدلدی .

دولت قبریسی آلدیغی ولپانت کورفزنده دونتماجه دوچارهزیمت اولدیغی حالده‌بیله ونديکله غالبانه برصلح عقدایتمسی اوروپایی حیرتلره غرق ایتمش وقوهٔ قاهرهٔ عثمانیه‌یی تصدیق واعترافه مجبور ایلشدر .

دولت بو معاهده مو جبنجه قبریسی اعاده ایتمدکدن بشقه اطه‌نك تسخیری مصرفی اولان (٣٠٠,٠٠٠) دوقه آلتونیده جمهوریتدن آلمشدر .

صورت معاهده خلاصةً شو وجهله‌در:

(١) وندیك جمهوریتی قورفو محاربه‌سی عقبنده مرحوم سلطان سلیمانه ویریلان تضمینات مقدارینه مساوی اوله‌رق قبریس صرفیات سفریه‌سی ایچون اوچ ییلده اودنمك اوزره دولت علیه‌یه (٣٠٠) بیك دوقا آلتونی تضمینات اعطا ایده‌جکدر

(٢) صوبوتو قلعه‌سی طوپلریله جمهوریته اعاده اولنه‌جق

(٣) زانطه اطه‌سی ایچون جمهوریتك ویره‌کلدیکی سنوی بشیوزدوقه آلتونی بیك بشیوزه ابلاغ ایدیله‌جك

(٤) قبریس ویرکوسی عفواولنمشدر

(٥) سلطان سلیمان طرفندن وندیك جمهوریتنه ویریلان عهدنامه‌نك حکمی باقی قاله‌جقدر

(٦) ارناودلقده و دالماجیاده طرفین الندهکی اراضی حال سابقنده قاله‌جق

٧) اثنای محاربه‌ده طرفین تجارینك ضبط اولنان اموالی اعاده ایدیله‌جك

بو معاهده کوستریبور که صنغین دونماسنك دولتجه اصلاً تأثیری اولمامش وبحر سفید حاکمیتی ینه دولتده قالمشدر .

تونسك فتحی . — قبریسك ضبطندن صکره دولت انظاردقتنی بربرستانه عطف ایتمشدر . بوندن براز اول اسپانیولرك مظالمندن یانوب یاقیلان اندلس مسلمانلری کندیلرینه معاونت ایچون‌در دولته مراجعت ایتمشلر ایکن زمانك مساعده‌سزلکی جهتیله بونلره شمدیلك بر ایش کوریله‌میه‌جکی جوابی ویرلمش ایدی. صقوللینك بونده‌کی مقصدی طوغریدن طوغری‌یه اندلسه قوهٔ امدادیه سوقی مشکل ومتعسر اولوب بربرستان ضبط اولندقدن صکره اوطریقله اسپانیایه کچمك اولدیغی واسپانیولری

جنوبدن اورمق شهسزایدی بودفعه بومقصدك اجراسی زمانی حلول ایتمکله بربرستانه اجرای سفری قرارلشدرمشدر. بونك ایچون دخی بهانه موجود ایدی زیرا قبریس فتحی اثناسنده قلنج علی پاشا تونسی خاندان سلطنتدن مظالم عدیدهسی ایله اهالینك نفرتنی جلب ایتمش اولان سلطان حمیدك الندن بالسهوله ضبط ایتمش ایدی.

بونك اوستنه سلطان حمید اسپانیوللره التجا ایدرك درت سنه صکره آنلرك مظاهرتی سایهسنده تونسه کیرمش ایسهده اسپانیوللر حمیدك یرینه قرنداشی مولای محمدی تونس تختنه اقعادو قلعهیه محافظلر ترك ایله عودت ایتمشلردی .

تونسك ینهیداجانبه کچمسی باب عالینك بربرستان حقندهکی سیاستنه مخالف اولدیغندن سنان پاشا وقلنج علی پاشالر قوماندانسیله تونسه قوتلی براردو ایله دونمای عثمانی سوق اولندی (٩٨٢)

دونما قرق کون ظرفنده تونسه یناشوب قرهیه عسکر اخراجیله اولاً حلق الواد و موخراًده تونس قلعهلری ضبط اولندی بومحاربهده (٥٠٠٠) قدر فرنك عسکری اتلاف ومولای محمد ایله (٢٠٠٠) قدر معیتی عسکری اسیر و (٢٠٠) قدر طوپ ضبط ایدلمش وحلق الواد قلعهسیله بتون استحکامات لغملرله تخریب اولنهرق مظفراً عودت اولنمشدر .

تونسك والیلکنه رمضان پاشا نامنده بریسی تعیین ایدلمش اولمغله بوتاریخدن اعتباراً تونسدخی طرابلس غرب وجزایرکبی ادارهٔ دولت عثمانیهده قالهرق آفریقانك بحرسفید سواحلنك بشده دردی دولت عثمانیهنك تحت تملکنه کیردی .

بعض وقایع داخلیه . — سلطان سلیم امور دولتی کاملاً صقوللینك عهدهٔ مسئولیتنه ترك ایله کندیلری مصاحبلر وندیملرله ذوق وصفانی مسلك اتخاذ ایتمش اولدقلرندن وزیرك اجراآتنه مداخله ایتمدیکی کبی ندیملرندن ده برفردك صقوللی حقنده سوز سویلمسنه مساعده ایتمزلر ایدی .

بونکله برابر پای تخت وادرنه جهتلرنده و یوللرده بعض اعمارات وجوده کتوره رك بسبتون ده مشاغل دولتدن کف ید ایتمدکارینی عالمه کوسترمك ایسترلرایدی .

ادرنه ده سلطان سلیم جامعی چکمجه کوپریسی غایت متین بر طرزده انشا ایتدردی و مرورزمان ایله متانتنی بوزمش وقاغشامش اولان آیاصوفیه جامعی دخی مجدداً پایه‌لر وعلاوه ایله تحکیم وتوسیع ایلمش واطرافنده‌کی خانه‌لری اشترا ایدرك جامعك حولیسنی بیوتمشدر .

پادشاه بکتقوز قصرنده ایکن سرایده مطبخ وقوشخانه طوتوشوب یاندیغندن سلطان سلیم بواحراقدن تشأم ایدرك « بروقتلر جدم زماننده ده بویله سرایده بریانغین وقوعبوله‌رق چوق سورمیوب وفات ایتدیلر » دیمشدر .

ارتحال پادشاهی . — سلطان سلیم سرایده یکی یاپدردیغی حمامده کزرکن ایاغی قایمغله خسته‌لنوب برازصکره وفات ایتدی . صورت وفاتنه دائر خیرالله افندی تاریخنده شویله سویلیور :

پادشاه حمامده اکلنورکن آیاقلرنده اولان نعلین قایوب کندیلری طاش اوستنه یان دوشدکلرندن صول جانبلری بره‌لنوب نفس آلوب ویرمکده زحمت چکرلر ایدی بوجهتله زیاده بی تاب دوشمه‌لریله حکیم باشی افندی‌یی جلب بیوردیلر .

حکیم مشار الیه که غرس الدین زاده دیمکله مشهور ایدی پادشاهی مألوف و مداوم
اولدیغی عرق و شرابدن بالکلیه منع ایتدیکندن طرق هضمیه‌ده نقصان و وهنها کامل
اولنور ایسه غثیان ظهوریله افعال طبیعیه‌نک حرکاتنه کسل و فتور کلدیکندن حکیم
باشینک عزلیله سابقا سراطبا بولنوبده کندیلرینک محرم اسراری ایکن اصحاب
اغراضک نفیله یانلرندن بالضروره تبعیده مجبور اولدقلری مصطفی افندی‌یی دعوت
ایدوب حضوره کیردکده « افندی باق حاله کیمشی دوستنی بویله‌می کورمک ایستر
بز وجودمزی سزی استرقاب ایدوب چکدیکلری و سنک علیهکده بولنانلری خشنود
ایتمک ایچون نه‌ورطه‌لره اوغراتدق » دیو رقت قلب ایله « آل الهی نبضمه باق
چکدیکم عذاب الیمه برچاره بول » دیو دادخواه اولدقده بیچاره حکیم باشی ایسه
کثرت رقبا ملابسه‌سیله خیلی زماندنبری کورمدیکی و صحت و عافیتنه دائر برخبر صحیح
بیله صورمدیغی ولی نعمتنک چاره‌سز بردرجه‌ده اینه‌چدیکنه پادشاه دخی اصحاب
اغراض سوزیله اویله برصادق و قدیم برنده‌سنی انداختهٔ طاق نسیان ایلدیکنه
نادم اولوب ایکیسی بردن وافر آغلاشدیلر .

اندنصکره حکیم باشی کمال صدق و خلوص ایله اجرای مداواته باشلایوب اولا
طرق هضمیه‌نک اصلاحیله غثیانک دفعنه تدبیر ایلیه‌رک مزاج همایونده آثار صحت
کورونمشکن تونسک فتحندن عودت ایدن دونتمای همایون ایله سنان و قلیج علی
پاشالرک حضور همایونه کیرملری و پادشاهک اویله ضعف و بی تابی ایله دونتمایه قالقوب
کیتمه‌سی و صکره حکیم باشی‌یی مصاحبت پادشاهیدن منعه چالیشان شمسی پاشانک
سراینده قالوب شمسی پاشایه خسته‌لکلرینی حس ایتدرممک ایچون بعض مرتبه
اداره‌سزلکک ظهوری علتک نکس ایتمسنی موجب اولدیغندن شعبانک اون بشنجی
کونی خسته‌لقلری اوسته‌لیوب رمضان شریفک ابتداسنده دار بقایه رحلت
بیوردیلر .

بو تفصیلاتدن دخی آکلاشیله‌جغی اوزره پادشاهک کنج یاشنده
سبب ارتحاللری مداومت ایتدکلری اسپرتو استعمالیله وجودلرینک
تخریب اولنه‌رق خسته‌لکه مستعد برحاله کلمسی در .

فی الحقیقه شهزاده‌لکلری زماندنبری عشرته انهماکلری صوک
درجه‌لرده ایدی .

مصاحب نامنه اولان یادکارلرده پادشـاهه یارانمق ایچون مداهنه طریقنه سلوك ایدرك عشرته اولان میللرینی ابتلا درجه سنه چیقارمشلر ایدیکه شمسی پاشای مشهور بونلرك ایلری کلنلرندن بریسی ایدی .

سلطان سـلیمان زماننده نبری پادشـاهلره تقرب ایدرك طاتلی طاتلی سوزلری و خوشکویلغی سببیله توجهلرینی جلب ایتدیکندن کیجه کوندز سرایدن آیرلمز وعادتا خانه سنه بیله اذنسز کیده مز ایدی . بو یادکار ایسه عقل وفراستنی ولی نعمتلرینه اهانت صورتنده صرف ایدرك معصوم اولمق لازمکلان پادشاهلری دائما طریق غیرمستقیمه سوق وانواع منهیـات اماله ایدرك اجدادینـك انتقامنی آلمغه چالیشور ایدی و دائما اصدقای سلطنت سنیه یی استثقال ایدرك قرب پادشـاهیدن دفعه اوغراشور ایدی .

پادشاه برکون شمسی پاشا ایله تبدیلاً ایوب سمتندن کیدرلرایکن صقوللی محمد پاشانك کندیسی ایچون انشا ایتدردیکی تربه اوکندن کچرلر . پادشاه بیلدیکی حالده تجاهل طریقیله شمسی بو کیمکدر دیه صورمش اوده محمد پاشا قولکزك کندیسنه یاپدردیغی تربه در دیمش پادشاه تکرار نه وقت کیده جك دیمکله درحال وزیرك حقنده بسلدیکی عداوت ایچون فرصت زمانك حلول ایتدیکنه ذاهب اولمغله اراده بیوریلور ایسه شمدی کیدر دیمشدی .

بونك اوزرینه حضرت پادشاه اظهار چین جبین ایله یوق یوق بن سنی تجربه ایچون سوء الایتمش ایدم وزیرك بقاسی بنم بادیٔ استراحتمدر دیه رك مداهن وحسود شمسی پاشایی توبیخ ایلمشدر .

سلطان سلیم مرحوم صاری بکزلی قومرال صـقاللی اولدیغندن

کندیسنه صاری سلطان سلیم دیرلر. بویلری اورته، کوزلری کوك الا، آلنلری آچیق اولوب براز باصیق سویلرلرایمش. تاریخ تولدلری (٩٣٠)، جلوسلری (٩٧٤) ارتحاللری (٩٨٢) سنهٔ هجریه‌لریدر . حین ارتحالده (٥٢) یاشنده ایدیلر .

مصاحب شمسی پاشا

مشربلری هوائی و ذوق و صفایه میال اولدقلرندن امور سلطنتی دامادی اولان صقوللی محمد پاشایه تودیع ایله کندیلری جلال بك ، شمسی پاشا کبی ندیملریله روز و شب سوز و ساز ایله اشتغال ایدرلرایدی.

بو جهتله سرايلرنده عصرك شعرا و مضحكه پردازلری وحقه‌باز وقصه خوانلری اجتماع ايدرك آنلرله اكلنور و وقت كچوررلر ايمش .

اجداد عظاملرندن بوزمانه‌قدر بومسلك لاأوباليانه‌يه سلوك ايتمش بر پادشاهه تصادف اولنه‌مديغی كبی استانبولده يتاغنده ترك حيات ايدنلرك دخی برنجيسی سلطان سليم ايدی .

اسلافنك حرب وضربه كيتملری واردوسنك باشنه كچه‌رك حرب ايتملری آيين مستحسنی بوعصرده ترك اولندی. ذاتاً جهانكيرلك ليسته‌سنی سليمان قانونی قپاتمش ايدی شعرسويلمك ، اوق آتمق مراقی اولمغله بوصنعتده خيليجه ترقی كوسترمش ايدی .

زمان سلطنتلرنده پادشاه اسمی عادتا اونودلمش كبی اولوب محمد پاشانك اسمی سويلنور و داخلی خارجی هر ايش آنك امريله اجرا ايديلور ايدی .

عصر سليم ثانی دور استيلای عثمانينك ختامی صاييلور . قبريس ، تونس حوزهٔ تصرف عثمانيه‌يه ادخال اولنمشدر . كرچه اوزمانه‌قدر بايراغنده مظفريت آرمه‌سنی طاشيمش اولان عثمانلی دونماسی مدهش برهزيمته اوغرادیسه‌ده دولت قوی و مكين اولديغندن برقاچ آی ايچنده اسكيسندن زياده قوتلی بر دونما وجوده كتورمكله اوهزيمتك بحريهٔ عثمانيه‌جه هيچ برتاثيری اولمامشدر .

سلطان سليمی پدرندن بيوك برثروت توارث ايدن وامكدار برلالايه نائل اولان برميراث يدی‌يه تشبيه ايتمك طوغريدر . چونكه جدو پدرينك براقديغی قوی بر دولتك رياستنه كچه‌رك كنديسی بختيارانه ومسعودانه عمر كچيرمش واموردولتی صادق لالاسنك بوينه طولامشدر . سلطان

سليم زماننده نه صدارتی ونه ده مشیختی تبدیل ایتمدی. صقوللی کبی مولانا ابوالسعود عمادی دخی آخر عمرینه دکین مقام مشیختده بولنمش آنجق ارتحال پادشاهی‌یه درت آی قاله‌رق وفات ایتمشدر .

بودرجه ندما ومصاحبلره یوز ویردیکی حالده بیله صداقتنه اعتماد ایتدیکی بو ایکی ذات حقنده کیمسه‌یه آغز آچدرمشدر حتی جلال بك بوقدر مرغوب ومقبول ندیمی اولدیغی حالده برکرہ ابوالسعود افندی‌یه دائر حضور پادشاهیده سوز سویلدیکی ایچون مستقط رأسی اولان مناستره نفی ایتمش وبردها استانبوله آیاق باصدرمامشدر .

خلاصهٔ کلام سلطان سلیم کرچه مبتلای هوا وهوس اولمغله برابر ارباب خدمت و صداقتی تقدیر ایدر وندمانك امور دولته قارشمسنه راضی اولمز، علمایه حرمت ورعایت ایدر. خیرات وحسناتی سور. ظلمی نفسنه منحصر بر پادشاه ایدی .

شهزاده‌لری . — سلطان سلیمك اسملری تحقیق اولنه‌میان ایکی کوچك شهزاده‌لریله مراد ، سلیمان ، مصطفی ، عثمان ناملرنده آلتی شهزاده‌لری دنیایه کلمشدر. بری حال حیاتلرنده ارتحال ایتمش بشیده سلطان مرادك حین جلوسنده دیار عدمه کوندرلمشدر .

وزراسی . — وزیراعظملری محمد پاشا ایدی. جلوسندن ارتحالنه‌قدر دکشدیرمدیلر : بونلردن ماعدا پرتو پاشا ، پیاله پاشا ، لالا مصطفی پاشا ، سنان پاشا ، مؤذن زاده علی وقپودان دریا قلنج علی پاشا وسائره‌در.

علماسی . — ابوالسعود عمادی مقام مشیختده ایکن اواخر سلطنتلرنده ارتحال ایتدیلر غایت عالم وفاضل ومتبحر بر ذات اولوب تألیف ایتدیکی عربجه تفسیری قطعهٔ حجازیه‌ده دخی پك معتبر و مرغوبدر ابوالسعود افندی بوقدر علم وفضیلیله برابر کمال پاشازاده درجه‌سنده ظرافته مالك دکل ایدی .

دوْر توقف

اوچنجی سلطان مراد

سلطان سلیم (٩٨٢) سنه‌سی رمضانك ایلك کونی بو عالم فانی‌یه وداع ایتدیکی زمان وارث تخت اولان شهزاده مرادخان مغنیساده والی اولمغله همان خبر ارتحال کندیسنه صدراعظم طرفندن بیلدیرلدی . مشارالیه آماسیه‌دن (٩) کون ایچنده پای تخته واصل و کیجه وقتی سرایه داخل اولوب فنارلرله صدراعظم طرفندن استقبال اولنمشدر .

صدراعظمك نفوذی سلطان مرادك معلومی اولمغله شکرانهٔ سلطنت اولمق اوزره بلااختیار وزیرك النی تقبیله تشبث ایتمش ایسه‌ده مشارالیه پادشاهك آیاقلرینه قپانه‌رق وظیفهٔ عبودیتنی ایفا ایلمشدر .

وزیره ملاقات ایتدیکی زمان سلطان مرادك سویلدیکی سوزلرك پك عامیانه اولدیغنه دقت ایتملیدر .

سلطان مراد وزیره : « برادرلرم وار ایکن آنلردن صرف نظر اولنوبده سلطنتك بنم ایچون حاضرلندیرلمسنه اولان غیرت وهمتکز بزم عندمزده اونودیلماز » دیمسی و لزومندن پك فضله اوله‌رق تواضعلر کوسترمسی خفت مزاجندن زیاده طفلانه بر حرکتنه عطف اولنه بیلور . چونکه وارث مشروع سلطنت کندیسی اولوب تختك آخره توجهنده‌ده برفائده مامول دکلدی. شاید محمد پاشا اویله بر حرکته تشبث ایتمك لازمکلسه‌ایدی درحال اجرا ایدرك سلطان مرادك خبری بیله اولمز ایدی .

سلطان مراد بو کوچکلکنه صکره‌دن نادم اوله‌رق وزیری استثقاله باشلامسی بوندن تولد ایتمشدر .

جلوس مراسمی اجرا اولندقدن صکره تابوت سلیم خانی سرای قپوسندن چیقاریله‌رق سرویلکده نمازی بعدالادا مدفن مخصوصنه دفن ایدلدی .

سلطان مرادك برادرلری حقنده‌کی عدم امنیتی محمد پاشایه سویلدیکی سوزندن اکلاشیلیورایدی . بو امنیتسزلکدن قورتلمق ایچون بش نفر بیگناهك ده ایشنی بیتورمش و تابوتلرینی احضار ایتدرمش اولدیغندن صدراعظمی سرایه دعوتله بو معصوملری پدرلری تربه‌سنه دفن ایتدیردی .

آل عثمانده سائقهٔ رقابتله جلوسلرده مطلقا بر جنایت ارتکاب اولنمق آرتق عادت حکمنه کیرمش و سلطان مراده بو فعل مکروهی ایشلمکله کویا سلطنتنده تاسیس امنیت ایتمش اولدی .

آنجق بغیر حق قتل نفوسه جناب حقك رضاسی اولمدیغندن قتل ایتدیکی بش قرنداشنه بدل کندیسنك اون طقوز نفر شهزاده‌لری خلفنك تیغ غدریله شربت شهادت نوش ایتمش و جناب منتقم حقیقی بو صورتله عدالت مطلقه‌سنی کوسترمشدر .

قان ایله باشلایان بو جلوس مراد خانیدن اهالی دها اوزمانلرده خیر مامول ایتمدکلری کبی سوزدن تفال ایدنلرده پادشاهك ایلك لقردیسنك قارنم آچ سوزی اولمسندن تشأم ایتدکلرندن بو پادشاهك زماننده قحط و غلا اوله‌جغنی امت محمدك راحت ایتمیه‌جکنه حکم ایدرك بین الحق قیل و قال چوغالمش ایدی .

فی الحقیقه خلقك دیدیکی چیقدی اهالیٔ عثمانیه یکرمی سنه دوام ایدن ایام سلطنتلرنده راحت و حضور یوزینی کورمیوب چوق مشقت و صیقندی‌یه دوچار اولمشلردر .

هرنه‌ایسه علی‌الخصوص عسکره بخششلر وترقیلر، وکلایه هدیه‌لر بهیه‌لر ویردکدن‌صکره متصوراولان ایران سفرینه‌تشبث ایدلمزدن اقدم دول‌متجاوره ایله تجدید معاهده اقتضا ایتمکله‌ له قرالی باطوری، آلمانیا ایمپراطوری‌رودولف، ونديك، فلورانسه وانکلتره حکومتلریله‌تجدیداً معاهده‌لر عقد اولنمشدر .

پادشاه نوجاه‌ده باباسنك مسلکنی طوتوب امورمعظمهٔ سلطنتی محمد پاشانك باشنه طولامق فکریله صدراعظمی ابقا ایتمش ایسه‌ده بر طرفدن ندمایه زیاده یوز ویررك آنلری شیمارتمش وحکومت معنویه‌سنی برطاقم ناا‌هللرك النه براقمش‌ایدی‌که بونلرده معهود شمسی پاشا ایله قیزلراغاسی غضنفرآغا وخواجه سعدالدین افندی ایله برده جبی‌قادین ایدی .

بونلر کندی منافع‌ذاتیه‌لرینی تأمین ایتمك وبازار رشوته رواج ویرمك ایچون وزیره دائما مخالفت وتمام‌سلطنی وزیره قارشی آلت تهدید اوله‌رق استعمال ایتمکه‌چالیشه‌رق صقوللینك نفوذینی‌کسرایچون اوغراشورلر ایدی .

قوجه‌صقوللی ایسه بونلرك هیچ‌برینه اهمیت ویرمیوب دائما امورمعظمهٔ دولتی صادقانه اداره‌یه حصروجود ایدرایدی .

پادشاهی بویادرکارلر رشوته آلیشدرمق ایچون طائفهٔ‌نسایه اولان میلندن استفاده ایدرك برطاقم حسناومستثنا باکر جاریه‌لر تقدیم ایدر وکیدرك ئیلره‌دخی تنزل‌ایتدردکلرندن جواری صنفنك قیمتی آرتمش واك عادی براسیر بیکلرجه آلتونه آلنوب صاتیلمغه باشلانمشدر .

سرایه جاریه تقدیمی مسئله‌سنده والده سلطان وهمشیرهٔ‌پادشاهی

صقوللینك زوجه‌سی اسمی خان سلطان ایله حرمی صفیه سلطانلر بیننده‌کی عداوت ورقابتك بیوك تأثیری وارایدی. اسمی خان سلطان برادرینه کومه کومه حسنا قیزلر عرض ایدر ایدی.

ایشته بوصورتله سوء قرین سببیله متانت وحیثیتنه ضعف کتورمش اولان سلطان مرادك رشوته وجمع ماله انهماککده تردد ایتمز برحاله کلمه‌رك اسلافك کیتدیکی یوللری غائب ایتمش وزمان سلطنتی مشوش برحاله کتوره‌رك برنجی پادشاهی اولدیغی توقف دورینك قپولرینی کشاد ایلمشدر.

ایران محاربه‌لری . — یارم عصردن زیاده ایرانده حکمران اولان شاه طهماسبك وفاتی ایله ایرانده ظهور ایدن اغتشاشات داخلیه محضا صقوللینك خلاف مرضیسی اولدیغی ایچون ایران محاربه‌سنه پادشاهی ترغیب ایدنلرك پولتیقه‌لرینه موافق کلدیکندن صورت ظاهره‌ده کرجستان ومعناً ایران اوزرینه کوندرلمك اوزره لالا مصطفی پاشا سردارلغیله شرق جهتنه بیوك براردو سوقنه موفق اولدیلر.

شرق سفرلری مذاکره ایدلدکجه صقوللی مرحوم «ممالك عثمانیه‌نك حدودی ایله ایرانك معموره‌سی آراسی چپلاق وحاصلاتسز براراضیدر» عسکرك بورالرده سوق واداره‌سی مشکل اولور، سلطان سلیمان صلحی بوزلمق مناسب دکلدر» دیر و شرق سفرلری علیهنده بولنور ایدی.

پاشانك بومطالعه‌سی پك مصیب و نفس الامره موافق ایدی سلطان سلیم و سلیمانك شرق سفرلرنده چکدکلری مشاق میداندەدر. ارزاقسزلقدن وصغوقدن نه زحمتلر چکلدیکنی بیلن وکورن اول عصرده چوق کمسنه وار ایدی. حتی بوجهتدن طولایی غالبیتلرینی نتیجه‌لندیرمکسزین عودت ایتمشلردی.

آنجق وزیری کوزدن دوشورمك و نفوذینی کسرایتمك ایچون اون ایکی سنه دوام ایدن شرق سفرینی کشاده سبب اولدیلر. و نتیجه‌ده‌ده مأمول اولان

فائده مشاهده ایدیله‌مدی . برچوق عباداللهك قانلری آقدی دولتده برچوق مصرفه دوچار اولدی .

صقوللینك شهادتی . — سلطان سلیمان قانونی اواخر سلطنتندنبری بلافاصله اوچ پادشاه زماننده مقام وزارت عظماده بولنان صقوللی محمد پاشای طویل (۹۹۷) سنه‌سی دیوانده مشغول مصالح امت ایکن درویش قیلیقلو بر مجذوب طرفندن خنجر ایله شهید ایدلمشدر .

پاشای شهید ذاتاً بدایت جلوس مرادخانیدن بری طرف سلطنتدن مستثقل ایسه‌ده ناظم امور دولت ومدیر ملك وملت اولمق اعتباریله کسب ایتدیکی نفوذ و اقبالدن ناشی عزلنه جسارت اولنه‌میوب فقط مخالفین دائما اجراآت وتشبثاتنی سکته‌دار ایتمك ، منسوبینی و اقرباسنی طرد وقتل ایتدیرمك صورتلریله ارغاج واتعاب ایدرلر ایدی. کاتب دیوانی ومستشار خاصی اولان فریدون بکی تبعید وعموجه‌سی مصطفی پاشایی بر بهانه ایله اعدام ایتدردکاری حالده پاشاینه متانتنی محافظه ایله تمشیت امور دولتده اظهار مأثر صداقت ایدرایدی . حتی والدهٔ پادشاهی نوربانو سلطان بیله وزیرك درجهٔ استقلال واقبالنه حسدله اوغلنه آرتق اداره‌یی النه آل دیه‌رك اخطاراتده و بوجهتله خلاف وزیرده بولنمشدر.

پاشانك شهادتنه کلنجه بواسرارانکیز جنایتك حلی هیچ برمورخه نصیب اولمامشدر. تاریخ عثمانیده مجهول قلان مسائلدن بریسیده صقوللینك کیفیت شهادتیدر .

بوقتل مسئله‌سنی طرف مخالفه حمل ایدنلر حتی سلطان مرادك تأثیرینی علاوه ایدنلربیله موجود اولدیغی کبی عثمانلی مورخلرینك برچوغی‌ده بونی مسکوت عنه براققده صانکه اتفاق ایتمشلردر .

دیوانه دنیادن بوشناغی دهشتلی اشکنجه‌لرله اولدرديلر ایسه‌ده نه چاره‌که دولت صقوللی کبی بر داهئ سیاستدن محروم قالدی .

محمد پاشانك بو دولت علیه‌یه ایتدیکی خدمتی دشمنلری بیله تقدیر ایدرلر . حتی کنه‌الاخبار صاحبی عالی چلبی پاشانك خصماسنه منسوب اولدیغی حالده بیله اقتدارینی تصدیق ایتمش و آنجق اغراضه قاپیلدیغی قصور اوله‌رق بیان ایلمشدر .

فی‌الحقیقه محمد پاشایی مؤاخذه ایتمك ایستیانلر سائقهٔ استرقاب ایله بعض دکرلی ذواتی پای تختدن بر صورتله آشیردیغی ومغلوب غرض اولدیغی و اقربا و متعلقاتنی قایردیغی اوکه سورمك ایسترلر .

حقیقةً پاشاده اتباعنه میلان و غرضکارلق کبی قصورلر موجود ایسه‌ده بشریت مقتضاسی بوکبی اوفاق تفك قصورلری کوروبده دولته ایتدیکی خدماتنه عطف نظر ایتمامك حقسزلق و عدالتسزلکدر بو حال دکل اوزمانلرده حتی آوائل اسلامده وخلفای راشدین دورنده بیله بعض رجالده کورلمامش میدر ؟

سائقه رقابت و غرضله درەلر کبی قانلر آقیدلمامش میدر ؟

تاریخ مطالعه ایدنلر بونی محاکمه ایدرلرایسه محمد پاشانك بوقدرجق قصورینی پك خفیف بوله‌جقلرنده شبهه یوقدر .

وادی السبیل محاربه‌سی . — مغرب اقصاده اجرای حکومت ایدن شرفادن عبدالملك وفاتیله مستنصر فاس تختنه چکمش ایسه‌ده عموجه‌سی اولان عبدالملك ادعای سلطنته قیام ایله دولتدن استمداد ایلدی . هرنقدر فاس قطعه‌سی صورت ظاهره‌ده مستقل بر مملکت ایسه‌ده آفریقای شمالیده حاکمیت اعتباریله نفوذ دولت اورالرده جاری اولدیغندن وقلنج علی پاشا

ایله مدعی آراسنده دوستلق جایکیر اولمغله عبدالملکك حمایه‌سی لازم کلدی بوجهتله مومی‌الیهه معاونت ایتمسی جزایر والیسی رمضان پاشایه امر اولندی .

رمضان پاشا جزایر وعبدالملکه طرفدار اولان فاس عسکرندن برقوهٔ کلیه استصحابیله فاسه دخول ایدرك عبدالملکی تخته اجلاس ایلدی .

آنجق سلطنتی غائب ایدن مستنصر دخی پورتکیز قرالی سباستیانه دخالت ایتدیکندن و قرال مومی‌الیهده فاسه اوته‌دنبری کوزدیکمش اولدیغندن مستنصره سواری وپیاده اوله‌رق سکسان بیك عسکر و اوچیوزی متجاوز طوپ ویروب فاسه کوندردی .

وادیٔ السبیل نام محلده وقوعه کلان حرب عظیمده (۲۰۰۰۰) پورتکیزلی مقتول قرق بیکیده اسیر وبومیانده قرال ایله مستنصرده طعمهٔ شیر شمشیر ایدلمشدر .

عبدالملك طرف سلطانیدن کندی حقنده وقوعه‌کلان معاونتك شکرانه‌سی اولمق اوزره پادشاهه (۲۰۰۰۰۰) آلتون تقدیم ایتمش ایسه‌ده بیچاره مرك شادی‌یه اوغرامغله فاس تخته مستنصرك اوغلی احمد اقعاد ایدلدی .

جلوسك ایلك سنه‌لرنده وقوعبولان اشبو موفقیات عظمی فاسی دخی حمایهٔ دولته ادخال ایلدی بوجهتله بحر سفیدك ساحل جنوبیسی عموماً ممالك عثمانیه‌دن معدود اولمش اولدی .

شرق وقایع حربیه‌سی . — صقوللینك ایام صدارتنده خلاف رضاسی اوله‌رق آچیلان ایران محارباتنه سرای همایونجه اهمیت مخصوصه ویرلمش ایدی . چونکه پادشاه سفاهت وقوهٔ باهیه‌سنك مغلوبی اولدیغی

جهتله پاره‌یه احتیاجی اولوب بونیده محاربه‌ایله تأمین ایتمك طریقنی طوتمش اولدیغندن ایران محاربه‌سنی شدتله تعقیبه مجبور اولدی و لالا مصطفی پاشا ایله بغداد جهتندن حرکت ایتك اوزره سنان پاشا سفره مأمور ایدلدی‌ایسه‌ده بوایکیسی بیننده‌کی عداوت قدیمه دها یرلرندن حرکت ایتمدن تأثیرینی کوسترمکله سنان پاشا عزل وسردارلق مصطفی پاشاده تقرر ایلدی .

مصطفی پاشا اردویی مستصحباً شرقه عزیمت و قارص و چلدر یولیله کرجستانه‌توجه‌ایلدکده اوتوزبیك ایرانلونك سدراه اولمق‌اوزره کلدیکنی خبر آله‌رق چلدر صحراسنده بر حرب عظیمه طوتوشدی. بومحاربه‌ده ایران اردوسی پریشان وعثمانلیلر اکتساب‌غلبه ونصرتله شادان اولمشلردر .

بونك‌اوزرینه مصطفی پاشا تفلیس وشروان وسائر بلادجسیمه‌یه دسترس‌اوله‌رق کرجستان وقفقاس قبائل متعدده‌سی تحت‌اطاعته‌کیرمکله تاقافقاس طاغلرینه‌قدر امتداد ایدن ممالك‌وسیعه سلطنت‌عثمانیه‌نك یدغالبانه‌سنه داخل اولمشدر .

تفلیسی محافظه شرطیله کرجستان والیلکی جعفر پاشایه وحکومت شروانی‌دخی قهرمان زمان اوزدمر اوغلی‌عثمان پاشایه توجیهدنصکره اردونك کرجستانده قیشلامه‌سنه قرار ویرلدی .

بوآرالق صقوللینك شهادتندن‌صکره خلفی‌اولان احمد پاشانك کوشکلکندن فرصت‌بولان قوجه‌سنان‌پاشا ایران موفقیاتنی بکنه‌میوب بن‌سردار اولسه‌م‌شویله‌یاپاردم بویله‌ایدردم کبی‌لافزنالك ایله‌صدراعظمك اوزرینه یوکلنمکده وبرطرفدن‌دخی تقدیم‌هدایاایله سرایی قاندرمقده

اولدیغندن شرق سردارلغنی کندیسنه توجیه ایتدرمش وچندکون ظرفنده علی جناح الاستعجال اردویه عزیمت ایلمشدر .

ذاتاً علیل اولان صدر لاحق احمد پاشا مرض مثانه‌دن وفات ایدرک یرینه لالا پاشا تعیین اولندی ایسه‌ده النه مهر ویرلدیکندن مرادینه نائل اوله مامش ومهر صدارت نصل اولدی دیه سؤال ایدنلره بعدما صدراعظملره مهر ویرلیه‌جك سوزی ایله کوزی بویانمق ایستنمشدر .

مصطفی پاشا قائممقام طرزنده ادارهٔ امور ایتمکده ایکن مهرك خفیاً سنان پاشایه کوندرلمسی‌ده مقربان سلطنتك ادارهٔ امور دولتده عقل ایردیریله‌میه‌جك اولان پولتیقه‌لرینك برضمیمه‌سی اولدی . مصطفی پاشایه‌ده اخص املی اولان صدارتدن بسبتون امیدی کسدیرلیوب مهرك سرداره کوندرلمسی ایجاب ایتمشدر آنجق حقیقتده صدراعظم سنسك دیه‌رك کویا ادارهٔ مصلحت اولندی .

سنان پاشا یوز بیك موجودلی بر اردو ایله تفلیسه وارد قده بیوك بر عجم اردوسنك اوراده وجودینی خبر آلمغله قارصه کلمش ودشمن اوزرینه واره‌جغی یرده بر طاقم تعلیملر وساخته مانوره‌لرله عسکری اشغال ایدرك قیشی کچیرمشدر و ایراندن جلب ایتدیکی بر ایلچی‌یی طلب صلح ایچون کلمش شکلنده قویارق پای تخته اعزام ایلدیسه‌ده فدیه‌سی پك چابق میدانه چیقمغله آرتق بونك برایش کوره‌میه‌جکنه حامیلری دخی حکم ایتمکه مجبور اولمشلردر .

ذوقدن بشقه هیچ برشیٔ دوشونمیان سلطان مراد بو آرالق بر دوکون مسئله‌سی میدانه چیقاردی که بونك هیچ صره‌سی دکل ایدی واللی بش کون دوامی آرزو اولندیغی حالده بشنجی کونی وقوعه کلان فتنه

حادثه‌سیله ختامه ایردی سرحدده‌کی عسکر سوری خبر آلدقلرنده
برر برر پای تخته قوشدقلرندن حدودلرده قوت قالمدی و سردارپاشاده
بعض مهم افاداتم واردر دیه‌رك استانبوله صاوشدی . پادشاه سورك
اکمال لوازمندن بشقه برشیئه اهمیت ویرمیوب حتی ایلچی دنیلاشخص
ایله مذاکره‌یه‌بیله رغبت کوسترمدی. عاقبت بونك برایش بجره‌میه‌جکی
وسرحداتك حالی کرکی کبی اکلاشیله‌رق سنان پاشا عزل و معاقره‌یه‌تبعید
اولنه‌رق یرینه شجاعت و بسالتی معلوم اولان فرهاد پاشا تعیین اولندی.

سنان پاشا برایش کورمکه موفق اولمدیسه‌ده اوزدمور اوغلی
عثمان پاشا قفقاسیا قطعه‌سنده کرجیلره وعجملره قارشی بیوك بیوك
مظفریتلره نائل اوله‌رق اوحوالیده نام وشانی کویلره سویلنوروسطوت
ومهابتی اعداسنه لرزه‌لر ویریرایدی .

پاشانك داستان مفتخرتی کرجیلر وسائر قفقاس اقوامی آراسنده
شرقیلرله یاد اولنمشدر موفقیاتنك ومحارباتنك الك مهمی صامورصوبی
کنارنده کنجه حاکمی ایمایه قولی خانی کیجه‌لی کوندزلی مستقلاً
دوام ایدن قانلی بر محاربه‌ده مغلوب ایتمسیدر .

بو محاربه‌ده ایمایه‌قولنك ضایعاتی اون بیکی مقتول اولمق اوزره
یکرمی بیکه بالغ اولمشدر الحاصل پاشای غازی سکنی، شروان حوالیسنده
اعدایه مقابله ایدرك بحرحزر سواحلی ایله ایالات شروان داخلنه
تیمور قپودان باکویه واژدرهانه (آستراقان) قدر بسط جناح نصرت
ایله نام آلمشدر .

فرهاد پاشانك سردار تعیینیله عثمان پاشا استانبوله جلب اولنمش
ایدی . مشارالیه ایمایه قولی بوزدقدنصکره قفقاس سلسه‌سنی آشوب

مذكور سلسله‌نك شمالی اتكلرینی تعقیب وسدراه اولمق ایستیان روسلری دفع ایتدكدنصكره سكسان كونده كفه‌یه واصل وقریمده خان زاده‌لر بیننده‌كی مناقشاتی استانبولك دلخواهی اوزره تنظیم وقریم اوزرنده‌كی حقوق حكمرانیء عثمانیی‌ی تأیید وتحكیم ایله پای‌تختهٔ دبدبه‌لی برآلای ایله داخل اولمشدر .

سنان پاشا

عثمان پاشا استانبولده وزیر ثانی نصب اولنمش ایسه‌ده پادشاه ایله ملاقاتنده فوق‌العاده توجه والتفاته مظهر اوله‌رق اكرام وانعام وصورت اعزاز

واخترامنده صوك درجهده اعتنا قلنه‌رق صدراعظم نصب اولنمشدی .

عثمان پاشا ایله پادشاهك ملاقاتنك خلاصه‌سی شوویلور :

پادشاه عثمان پاشادن شرقده موفقیاتنك حکایه‌سنی طلب ایتمش پاشاده بر بر وقایع حربیه‌سنی حکایه ایتدکجه آفرین دیه‌رك باشندن کندن صورغوجنی، بلندن خنجرنی پاشانك بلینه کندی الیله طاقق صورتیله التفاتلره غرق ایتدکدنصکره برقات‌ده مزین البسه کیدروب رخش شاهانه‌لرندن مرصع اکرلی برحیوانه ارکاب ایدیله‌رك پرتوپاشا سراینه اعزام قلندی .

زمانك رجالی عثمان پاشایه ایدیلان بوالتفاتك هیچ بروزیره نصیب اولمدیغنی ادعا ایدرلر. قریمك اعادۀ آسایشی ایچون قلنج علی پاشا قوماندانسیله دونمانك اولصویه ارسالی تقرر ایتدیکی کبی صدرجدیدك دخی مستعجلاً حرکتی اقتضا ایتمکله (٩٧٢) ده عثمان پاشا عساکر مستصحبه‌سیله قریم سفری نامیله یوله چیقارلدی ایسه‌ده قسطمونی‌یه واصل اولدقده قریم ایشلری یولنه کیرمش اولدیغندن عثمان پاشایه شرقه کیتمك ایچون امر وارد اولمش اولدیغندن شرق سردارلغی نامیله عثمان پاشا ینه اقصای شرقه توجیه عزیمت ایدرك سلفی فرهاد پاشا درسعادته جلب ایدلدی .

عثمان پاشا ایرانده نام‌شانی معلوم اولمغله ایرانیلر سردارك کلیشندن خیلیجه اورکمشلر ایدی وشاه ایله اوغلی حمزه میرزا وبتون خانلرك سلطانیه جوارنده تجمع ایدرك سردار کلمزدن اول تبریز اوزرینه حرکت ایتمك تدبیرنده بولندقلرینی عثمان پاشا خبر آلور آلماز سرعتله تبریزه قوشدی وقلعه‌نك استحکامات وسورلرینی تجدید وتعمیر ایلدی .

بو آرالقده ایرانك حمزه میرزا قومانداسنده‌کی سواری فرقه‌سی تبریزه تعرض ایتمك فکریله ایلروله‌دیکندن عساکر عثمانیه ایله محاربه‌یه طوتوشدیلر. سردار غازی مرض زحیردن نهایت درجه‌ده خسته ایسه‌ده جانتی دیشنه آله‌رق محاربه‌یه دوام ایتمکده ایکن ارتحال ایتمکله حمزه میرزا اولا مظفر اولمش و فقط ایکنجی بر محاربه‌ده ایرانلونك بیوك اردوسی عثمانلیلر طرفندن طاغیدلمشدر. سردارك وفاتی اوزرینه سالدیده‌ٔ روزکار مسیح پاشا صدراعظم و فرهاد پاشا ایران سرعسکری نصب ایدیلدی.

فقط مسیح پاشانك عرضلری و پادشاهه المالی زمردلو بر تخت عالی تقدیم ایدن مرتکب دفتردارك عزلی حقنده‌کی شکایتی مثمر اولمانجه « توجه همیتلی وزیر بن معروضاتی رکابده مسموع اولمیان صدارتی قبول ایتمم » دیه‌رك استعفا ایتمش ویری اسبق صدراعظم سیاوش پاشایه ویرلمشدر.

ایرانیلر تبریزی تضییق و حمزه میرزا کرجستانی تخریب ایتمکده ایکن فرهاد پاشا اردوسنك خبرورودی اوزرینه ایرانیلر تبریزك محاصره‌سنی فك ایله کیری چکلمشلر و حمزه میرزانك بریخان نام همشیره‌سی طرفندن قتلیله کرجستانه‌دخی ایران اردوسی چکلمکه مجبور اولدی.

بغداد جهتندن کشور ایرانه داخل اولان جغاله زاده‌دخی لورستان و همدانه قدر اولان ممالکی زیروزبر ایدنجه شاه خدابنده کنجه ایله قره‌باغی عثمانلویه ترك ایله طلب صلحه قرار ویرمش ایسه‌ده اهالی بوکا راضی اولمدیغندن نائرهٔ حرب شدتله اشتغال ایدرك کنجه و حوالیسی کاملاً تسخیر و بغداد جهتندن عجمك بیوك برادری طعمهٔ شمشیر ایدلمکله چارناچار خدابنده‌نك یرینه‌کچن شاه عباس استدعای صلحه مجبور اولمشدر.

ایشته فضولی اوله‌رق محضا طمعکارلق نتیجه‌سی آچیلان ایران محارباتی اون‌ایکی سنه دوامدن صکره (٩٩٨) سنه‌سی نوروزنده ختامه ایرمشدر .

شاه عباس

شاه جدید درسعادته حیدرمیرزا ایله برچوق ایران اکابر رجالنی کوندرمکله حقلرنده احترامات فوق‌العاده اجرا قلندی .

بعض وقایع . — قپودان نامور قلنج‌علی پاشا طقسان یاشنی

متجاوز ارتحال ایدرك بلاولد اولمغله اموالی بیت المال‌ه قالدی. مومی الیك وفاتیله قپودانلر لیسته‌سی قپانمشدر.

سكه‌نك رایجی ایكی مثلنه فرلادیغی جهتله هرقبانی ایكی مثلی تزاید ایتمكله بین الخلق كفت وكویی موجب اولمش وبو حال سكه‌یه نظارت ایدن محمد پاشانك اداره‌سزلكنه حمل اولنه‌رق وكلادن سرایجه نفوذینی چكمیانلر بونی فرصت عدایدرك سپاهی كروهنی آیاقلاندرمشلردر. لشكرسرای قپوسنده تجمع ایله محمد پاشا و دفتردارك باشنی طلبده صوك درجه اصرار وحتی پادشاهه قارشو سن بونلری ویرمزایسه‌ك بز كندیمزه پادشاه بولورز دیه‌رك خلعنی تلمیح ایتدكلرندن بالضرور بوایكی بیكناهك باشلری ویریله‌رك تسكین فساد ایدلدی.

عصیانك بتمسیله مسببلری اولدیغی اكلاشیلان وكلا تبدل ایدرلر. ینه سنان پاشا صدارته دعوت اولندی. قریم خانه لهستان تخریب ایتدیریلوب مصرده ظهور ایدن عسكری اختلالیده والیسی اویس پاشانك همتیله تسكین ایدلمشدر.

یكیچری اوجاغنه افراد جلبی ایچون چیقان دوشیرمجیلر خلاف قانون ظلما اولاد رعایایی عسكره آله‌رق اوجاغك قانوننه فساد قاریشدیردیلر.

هرحالنی صقوللی‌یه تقلیده یلتنان سنان پاشا صبانجه‌یی قنال حفریله ازمیت كورفزینه آقیتمق اوزره محلنه عسكر و مأمور كوندردیسه‌ده بوده وولغا وشهر نهرلری كبی نتیجه‌سز قالدی.

پادشاهه بیكلرجه آلتون صرفیله سنان پاشا قصرینی انشا ایتدیرن سنان پاشا عزلنا كهانی‌یه اوغرادیغندن اسبابنی استفسار مقامنده تقدیم

ایتدیکی عریضه‌سنه مقتضای سلطنتمدر جوانی آلمش و فرهاد پاشا صدراعظم اولمشدر .

ینیچریلرده سپاهیلره نظیره اوله‌رق بر عصیان چیقاردیلر وکلانك قوناقلرینی یغما و احراق ایتدیلر سه‌ده مسببلری بیلنه‌مدی . کیلان شاهنك اولاً ایلچیسی و صکره‌ده کندیسی دربارِ ه کلوب ایرانلو علیهنده بعض استرحامانده بولنمش ایسه‌ده کوجله باصدیریلان ایران مسئله‌سنك ینه اویاندیرلمسی آرزو اولنمدیغندن حکیمانه جوابلرله مطالباتنه مساعده ایدلمامشدر .

سرایك اسرافاتنه مقربان سلطنتك سوء استعمالنه نهایت اولمدیغندن پای تختده امثالسز بر کساد حکمفرما اولمغه باشلادیغندن عسکره ویریله‌جك نقد ایچون صوك درجه‌ده مضایقه وار ایدی . تجاردن استقراض ایدیله‌رك کوجله عسکرك مواجبی ویرلدیکه شمدی یه قدر بویله استقراض ایله معاش ویرلمك مسبوق اولمامشدر .

منافرت و نفاق علما بیننه‌ده‌خی سرایت ایتمش ایدی . آناطولی قاضیعسکری شاعر ماهر باقی افندی ایله شیخ الاسلام بوستان‌زاده بیننده‌کی رقابت شیخ اسلامك باقی افندی یه سویلدیکی بر بیتدن طولایی تکفیرینه قدر وار دیریلوب عاقبت بوستان‌زاده‌نك عزلیله نتیجه‌لمدی و یرینه ذکریا افندی کچدی . ینه ینیچریلرك آیاقلانمسیله صدراعظم عزل ایدلدیکندن یری سیاوش پاشایه ویرلدی . پادشاه وکلا عزل و نصبندن متلذذ اولدیغی جهتله جزئی بر بهانه ایله درحال وکلایی دکیشدیررایدی . یکرمی سنه‌ده اون بر صدراعظم طقوز شیخ الاسلام تبدل ایتمشدر . مورخلر بونکله پادشاهك موقعنك تامینی ایچون تشبث ایتدیکنی سبب کوستریورلر .

عسکرك اطاعتسزلکی تعدد ایتدیکندن اهل عفت کروهی پك زیاده

صيقندى چكيورلرايدى بر دفعه‌سنده ينه سرايه هجوم ايتديلر فقط بوسفر خدمه‌ٔ سراى بونلرى صوپالرله سراى قپوسندن سوروب چيقارديلر . ازدحامدن (٣٠٠) دن زياده انسان آياق آلتنده ازيلدى. بونك اوزرينه ينه صدراعظم دكيشدى. سنان پاشا صدارته كچدى . بو ده هيئت وكلايى ايستديكى وزرادن تعيين ايدرك كويا بر تجدد كوسترمش اولدى و هيئت جديده‌يى مقابلهٔ خطابنه آله‌رق آتيده‌كى نطقى آنلره دكلتدى. نطق شودر :

« مقام صدارت هر كسك كارى دكلدر اولا بومقامه كلنلرك همتلرى عالى وزنكين اولملى بخيل اولماملیدر ثانياً حل وعقد اموره مقتدر اولوب نظر انامده مقبول اولمليدر كذلك اموره مشكله ومعتنانك حل وتسويه‌سنى خلق كنديسندن اميد ايتمليدر واصلا ارتكابى اولماملیدر ايشته برطاقم نااهلار بومقامه كله‌ليدنبرى دولتك قوهٔ حياتيه‌سى مثابه‌سنده اولان امور ماليه‌سنه سكته‌طارى اولمغله استقراض ايله عسكر علوفه‌سى ويلمك كبى سوء تدبيرلرك نتيجه‌سى عدم اطاعت عسكريه‌يى موجب اولدى امامقام صدارتده بولنان ذات صاحب تمكين و زنكين اولورسه هر بر وجهله حل وعقد اموره مقتدر اوله‌جغندن آنك نفوذيله بخيل برشخصك نفوذنده فرق اولديغى زمانلرنده اولان وقوعات ايله ثابتدر . »

پاى تختك و ممالكك احوالى درسعادتده كى سفرا واسطه‌سيله حكومتلرينه برطاقم مبالغات ايله بيلديرلديكى كبى اوله‌جه خوف سيوف عثمانيه ايله محافظهٔ سكونت ايدن آوستريا كبى دولتلر ممالك عثمانيه‌يه هجوم ايچون كوزلرينى درت آچمشلر ومترقب فرصت اولمشلر ايدى .

سراى متنفذلرى دخى كويا اورته‌ده هيچ برشئ يوقمش وهر ايش انتظامنده جريان ايديورمش كبى اخذ رشوته رواج ويره‌رك ال آلتندن ايش كورمكده دوام و پادشاهه‌ده آره صره آغرجه لقمه‌لر يوتدرمق اوزره اطماع واسكات ايتدكلرندن دنيا يانسـه امورلرنده دكل ايدى .

پادشاه كنديسنك حالنی بيلديكی ايچون عسكردن امنيتی اولمامغله سراينك طشره چيقماز وساز وسوز اكلنجه‌لرينی براقماز ايدی.

پادشاهی سوء اخلاقه آليشديرانلردن برنجيسی شمسی پاشا ايدی كه بونی كمال تفخر ايله بعض ذواته سويلر و افتخار ايدرمش. كنه‌الاخبار صاحبی عاليدن منقولدركه بركون پاشانك مجلسنده ايدم غايت بشوش ايدی « بوكونكی سرورمك سببی آل عثماندن انتقامی آلديغمدر زيرا پادشاهمزی رشوته داداندردم وبوكون برمحلدن قرق بيك آلتون تقديم ايتديردم بوندن صكره رشوت آلمقدن فارغ اولماز وبوكيديشله‌ده بنای سلطنتی متانت بولماز » ديمشدر .

شمسی پاشادن بشقه برده كتخدا قادين بوعصرده كوزه چارپار بوقورناز قادين پادشاهك مجلوب نسوان اولمه‌سندن استفاده ايدرك جواری اخذ اعطاسنی درعهده ايله پاره ونفوذجه پك بيوك روللر اوينامش وعظيم ثروت بريكدرمش در. صدراعظملر وشيخ الاسلاملر بيله بوقادينه تبصبص و تملق ايتمكه مجبور اولورلر ايدی .

شمسی پاشا اداره‌يی بسبتون اله آلمق ايچون مصالح دولتی باب عاليدن سرايه قالديروب صدراعظم عادتا باب عاليده بكجی مقامنده قالدی وپادشاهی بووجهله امورجزئيه ايله اشغال ايدرك كنديسی فرلداغنی چويرمكه باشلاديغندن امور عباد سرايليلرك و حصكيلرك النده دوران ايتمكه باشلامغله فيمابعد رذالتلرك بيوكی يوز كوسترمشدر.

سرايك سفاهتی پادشاهك جواری و رشوته انهماكی سببيله ايچ و طيش خزينه‌لری بوشالتمش اولديغندن عسكره علوفه‌وارباب استحقاقه وظيفه ويريله‌ميوب هركس پاره احتياجيله ايكلر ايكن سلطانلردن برينه

قوریلان دوکونده آوج آوج آلتونلر ومجوهرلر صاچیلور وآلتون عربه کمش تکرلك کبی خاطره کلمز خیالی سفاهتلر میدانه چیقاریلور ایدی .

ممالك ممتازه قراللق و بکلکلریده عادتا بیع من یزید صورتیله شوکا بوکا رشوت مقابلنده ویرلدیکندن افلاق، بغدان واردل کبی حکومتلر متبوعلرینك استقبالندن امین اوله مدقلرندن بر طرفه تمایل وتقرب ایتمکه باشلادیلر .

ایشلر بو حالده ایکن بردنبره آوستریا سفری آچیلدی .

آوستریا سفری .— داخلك قاریشیقلغی ، عسکرك آزغینلغی حرکات باغیانه لرینك تزایدینی موجب اولوب اداره دولت بوکروه عاصیه نك النه کچمش اولمغله بونلرك حرب ایله اشغالی چاره لری مناسب تدبیر اوله رق عرض ایدلدیکی صره لرده خرواتستان سرحداتنده حدود عثمانیه یه وقوعبولان تجاوزات حرب ایچون بر وسیله اتخاذ اولنمشدر .

نمسه حدودینك کسب نزاکت ایتدیکی محافظلرینك اشعارندن آکلاشیله رق سنان پاشا عسکر جمعنه بالابتدار کندی سرعسکرلکنی اعلان ایتدرمشدر .

ایشته بو اثناده آوستریا عسکرینك بوسنه یه هجوم ایدرك والی حسن پاشا ایله سلطان زاده محمد بکك ویرلی عسکرندن برچوغنك خبر شهادتی سامعه خراش ارکان دولت اولدی .

بونك اوزرینه نمسه یه سفر تحقق ایتمکله ایلچیسی نقض عهدی عثمانیلیره عطفاً مرلدانه رق مملکتنه اعزام وسنان پاشا سردارلغیله اردوی

همایون دخی داود پاشا صحراسنه چیقاریله‌رق آوستریا دولتنه اعلان حرب اولنمشدر (١٠٠١) .

سنان پاشا بر ایکی سنه قدر محاربات ایله اوغراشدیسه‌ده کندیسنك تدبیرسزلکنه انضمام ایدن اوغلی بودین سرعسکری محمد پاشانك جباتی سببیله برایش کوره‌مکه موفق اوله‌میوب مساعی واقعه‌سی معیتنك طاغیلمسنی و نوبت نوبت عسکرك انکسارینی انتاج ایلمشدر .

نمسه اردولری خرواتستان ومجارستان حدودلری اوزرنده طولاشه‌رق بعض قلعه‌لری ضبط وبعضلرینی محاصره‌یه چالیشدقلری صره‌لرده اردل ، افلاق و بغدان رعایاسی دخی عصیانه میل ایتمکله اوروپای عثمانینك خرواتیا و دالماجیا سواحلندن طورله وطونه‌یه قدر اولان اقسام وسیعه‌سی قاریشیق برحاله کیرمش ایدی .

ارتحال پادشاهی . — احوال بو مرکزده ایکن استانبولده و غلطه‌ده پادشاهك خسته‌لغی حقنده درلو درلو اراجیف پیدا اولوب عاقبت مثانه خسته‌لغندن اسیر فراش اولدیغی وحتی مدار تنشیط قلب شهریاری اولمق ملاحظه‌سیله سازنده وخاننده‌لر داخل مجلس همایون ایدیله‌رك «بی‌مارم ای اجل بوکیجه بکله یانم آل * روز فراق دلبری کوسترمه جانم آل» نشیده‌سنك اوقونمسنی طلب ایتدکاری‌ده طویولدی .

فی الحقیقه اوکیجه صباحه قارشی تکمیل انفاس حیات ایتمشلردر .

پادشاهك ارتحالی خارجه طویورلمیه‌رق آره صره عافیتنه دائر خبرلر اشاعه اولنور ایدی . حتی قائممقام فرهاد پاشانك‌ده معلوماتی اولمدیغندن شهه‌اوزرینه تجربه ایچون تقدیم ایتدیکی معروضاتنك اوزرینه یازیلان یازینك تقلید اولدیغندن ایشی آکلامش و دنائت طبعی مقتضاسی عرضسز

اوله‌رق برچوق توجیهات اجرا ایلمشدر .

وارث سلطنته قیزلر آغاسی طرفندن کوندریلان مژدهٔ جلوس اوزرینه سلطان محمد اون کونده استانبوله واصل وتخت موروثنه جالس اوله‌رق وکلایی یرلرنده ابقا ایلدی وپدرینك نعشنه اون طقوز قرنداشلرینی دخی ترفیق ایدرك عادت حکمنه کیرن قرنداش قاتللکی رسم واییننی اجرا ایلدی .

پادشاه مغفورك ترجمهٔ حالنه دائر اوعصرده بولنمش واحوالنه یقیندن کسب وقوف ایتمش اولان ذواتك یازدقلری تاریخلرده کوریلان تفصیلاتك خلاصه‌سی شودر :

پادشاه قوهٔ شهوانیه‌سنك مغلوبی اولدیغی و ذوق و صفا ایله عمر کچیرمك مسلکنی اختیار ایلدیکی جهتله امور معظمهٔ سلطنتی باب عالی‌یه براقق فکرنده ایسه‌ده مقربلرك منسوباتنی تلطیف وتسریر ایتمك ایچون جزئیات امور ایله زیاده‌جه اشتغاله مجبور اولمشلردی. مقربان سلطنت ایسه سوء اخلاق ایله معروف کساندن عبارت اولمغله توجیهات وعزل ونصب هپ پاره ایله اجرا اولنه‌رق پاره‌سی اولنلر ایلرویه کیدر وزوکردلر ارباب استحقاقدن دخی اولسه‌لر مأموریتدن بی نصیب قالورلر ایدی .

قرنا وحرم آغالری کسب نفوذ ایتدکلرندن لایق اولمدیغی درجه‌لرده نائل ثروت اوله‌رق قاپولری ارباب حاجات ورشوت مقابلنده آلدقلری امتعه واشیادن طولایی اصناف واصحاب تجارت ایله مالامال اولورایدی. وپادشاهه سرایدن چیقیلورایسه کیریلمز فکری القا اولنمغله سرای قپوسندن چیقمدقلرندن احوال عالمدن غافل و وقایع وشئوندن بی خبر ایدیلر . مقربلرینك عرض ایتدکلری مناصب وماموریتی توجیه ایدرك

ارباب کمالك نامنی خاطره بیله کتورمزلرایدی.

قزل احمدلی فاملیاسندن اولوب صحابهٔ کزیندن خالدبن ولیده ادعای نسبت ایدن مصاحب شمسی پاشا بیوك پدرلری سلطان سلیماندن قالمش مداهن قلاش پرتلاش اولوب خیرخواه دین دولت صورتنده کورینه رك دلکویه درس ویره جك خیله کارلق وترك شاقلابانلغیله پادشاهك محرمی اولدقدنصکره اجدادینك انتقامنی آلمق وادیسنه سلوك ایدرك همشیرهٔ پادشاهی اسمیخان سلطان ایله بالاتحاد والده سلطانك موافقتی تحتنده پادشاهه حسنا مستثنا ایکی دختر تقدیم ایتدیلر بوندن اعتباراً اشتهای باه اول درجه یه واردی که باکره وثیبه وحسیبه نسیبه شقلری آرانیوب نه جنسدن وهانکی ملندن اولورایسه اولسون دیمکه باشلاندی ویوز آلتونه النه کلان برجاریه نك قیمتی بیك التونه ودهازیاده یه چیقدی.

ایشته بو رذالته سبب شمسی پاشادر مقتضای بشریت هردرلو افعال وحرکاتك اجراسنه مجبوریت طبیعیه وارایسه ده پادشاه ایله آحاد ناس آراسنده اولان فرق ونسبته نظراً پادشاهك طور وحرکتی هرکسك مطمح نظری اولمغه شایان ایدوکندن پادشاهی دائما انظار عامه ده ممدوح اوله جق بر فکر وحرکته سوق ایتمك ندیم اوله جق کیمسه نك برنجی وظیفه سیدر .

شمدی بوراده برسؤال وارد اولورکه جوابی ده ینه اوسؤالده مندمجدر :

اکر شمسی پاشا بوطریق ناهمواره سلوك ایتمسه ایدی سلطان محمد ثالثك حیاتلرینی قطعه لزوم کوردیکی اون طقوز برادرینه قیماز وتحت سلطنته برادرلرینك جسدلرینه باصه رق جلوس ایتمیه رك جلوسنك ایلك

كوننده جانیلك صفتنی قازانماز ایدی کرچه پدری. مرحومده ندما ومصاحبان ایله اکلنمکه متمایل ایدی فقط بونلرك امور سلطنته ومعظمات مصالح دولته مداخله ایتملرینه قطعیاً مساعده ایتمز ایدی .

سلطان مرادك ایسه بواجلافه یوزویرمسی وآنلرك النده عادتا برملعبه اوله‌رق برقاچ عصردنبری انتظامنی محافظه ایدن سلطنت عثمانیه‌یی مداهنلر ، قاریلر النده براقمه‌سی وخصوصیله اجداد عظامنك هیچ تنزل ایتمدیکی احذ رشوت طریقنه سلوکی طوغریسی عفو اولنور خطالردن دکلدر .

مراد ثالث دورنده‌کی صدراعظملر :

صقوللی محمد پاشا ، سلطان سلیمانك صوك زمانلرنده مقام صدارته کچه‌رك سلیم ثانی ومراد ثالث دورینك بدایتنه‌قدر بلافاصله اون‌درت سنه کمال استقلال ایله صدارتده بولنمشدر. (٩٨٧) ده دیوانده دیوانه بر بوشناق طرفندن خنجرله شهید ایدلمشدر .

احمد پاشا ، مهرماه سلطانك دامادی ایدی کوشك طبیعتلی برذات ایدی .

سنان پاشا ، فاتح یمن نامیله معروف حریص شهرت فوق‌العاده زنکین ایدی. بش دفعه صدارتی واردر . اوچ صدارتی سلطان مراد ثالث دورینه مصادفدر .

سیاوش پاشا ، صدارتدن تقاعداً انفصال ایلدی. بونك صدارتی ده اوچ دفعه‌در.

اوزدمور اوغلی عثمان پاشا ، دکرلی برقوماندان اولوب یمن فتوحاتنده وشرق سفرلرنده خدمات عظیمه‌سی کورلمی اوزرینه اعزاز اولنه‌رق صدارته کچیرلمش وایران سفرنده وفات ایلمشدر .

خادم مسیح پاشا ، طواشی آغالردن سالدیده برذات اولوب عرضنك ردی اوزرینه استعفا ایلدی .

فرهاد پاشا ، شرق سرعسکرلکنده خدمات عظیمه‌سی کورلمش جسور برذات ایدی .

سلطان مراد دورینك شیخ اسلاملری .

حامد افندی ، ابوالسعود افندیدن صکره شیخ الاسلام اولمشدر .

قاضی‌زاده احمد افندی، وفاتی (٩٨٨) سنه‌سیدر.
معلول‌زاده سید محمد افندی ، تقاعداً خانه‌سنده اقامت ایلدی .
چیوی‌زاده محمد افندی ، وفاتی (٩٩٥) سنه‌سنه مصادفدر .
عبدالقادرشیخی‌افندی ، سکه مسئله‌سی سبب عزلیدر .
بوستان‌زاده محمدافندی ، شاعر باقی افندی مسئله‌سنده عزل‌ایدلدی .
بایرام‌زاده‌ذکریا افندی، مشهور یحیی افندینك‌پدری اولوب حضوره گیدرکن فجئةً وفات ایتمشدر .
قپودانلری : قلنج علی پاشا ، ابراهیم پاشا، اولوج حسن پاشا ، جغاله‌زاده سنان پاشادر .

اوچنجی سلطان محمد

اون‌طقوز برادرلرینی اعدام‌ویکرمی‌درت‌همشیره‌لرینی سرای عتیقه اعزام‌ایله کویاتطهیر خاندان‌ایتدکدن‌صکره‌سلطان محمدثالث وکلاوعلمایه کورکلر وعساکره بخششلر احسان وانعام ایتمك صورتیله افعال وحرکات غدارانه‌سنی‌ستره چالیشدی‌ایسه‌ده پادشاهك حرکات‌واقعه‌سی پای‌تخت سکنه‌سنجه عفواولنمز برمظالم صورتنده تلقی اولندیغندن هریرده کفت‌وکو چوغالمش وارباب‌شفقت ایچین ایچین‌قان آغلامشدر.

سرایدن تبعید اولنان سلطانلرك‌هربریسی بالآخره‌زورایله‌ادانیدن وآحادناسدن‌بررکیمسه‌یه‌تزویج اولنه‌رق کوزیاشلریله‌شهره‌چیقارلمشدر.

سلطان‌مرادزمانده‌لزومسزیره آچیلان آوستریاسفرلریله‌سنان‌پاشانك سوءتدبیری‌نتیجه‌سی اوله‌رق تولدایدن‌احوال‌سفریه‌اردل،افلاق وبغدان عصیانلریله کسب‌دهشت‌ایدرك‌سرحدات پك‌قاریشیق‌برحالده‌اولدیغندن سنان‌پاشاینه‌چفتلکنه‌کوندریلوب فرهادپاشا مهره نائل‌اولدی ومجارستان سرعسکرلکنه‌دخی دفتردارزاده محمدپاشا تعیین قلندی .

عصیان ایدن افلاق بکی سنان پاشانك ملتزمی بغدان حاکمی ده فرهاد پاشانك آدمی اولمغله بونلرك رفع علم شقاوت ایتملری پاشالری تلاشه دوشوردیکندن مملکتین غائله سنك تسکینی ایچون فرهاد پاشا اوجانبه عزیمت ایلمشدر (١٠٠٤) .

فرهاد پاشا سفره عزیمت اوزره ایکن ینه یکیچریلردن برخیلی آزغین کسانك دوچار حقارتی اوله رق بیوك بر تهلکه کچیرمشدر . بو ماده ده شبهه سز سلفی سنان پاشا ایله آکا هوادار کچینان صدارت قائممقامی ابراهیم وخیاله زاده سنان پاشالرك اللری اولدیغی صکره دن آکلاشیله رق پادشاهك مظهر عتابی اولمشلر حتی ایکی سنان پاشالرك کوزلرینه میل چکمك حقنده صدور ایدن ارادهٔ پادشاهی بیك مشکلات ایله نفی صورتنه تحویل ایدیله بیلمشدر .

کخبه محافظلری علوفه بهانه سیله فرهاد پاشانك دیوانه کیدرکن اوکنه چیقارق مواجبلرینی طلب وبو بهانه ایله فرهاد پاشا بزه کافر دیدی قبول ایتمز دیه رك شرتلکه قالقه رق عظیم برغلو وفساد قوپارمشلر ایدی .

ایشك صاربه صاردیغنی اکلایان پاشا پادشاهه عرض وتقدیم ایتدیکی تلخیصده « بن بونلره امر پادشاهی یه اطاعت ایتمیان کافر اولوردیدم قباحتم بودر استدعالرینه مساعده ایدیلورایسه حال مشکل اولور صکره اداره اولنمزلر اکر فرمان بیوریلور ایسه اوجاغی الده ایدوب اشقیایی تدمیر ایده لم » دیمکله مساعده اولنوب بو فسادپیشه لر درحال طاغیدلمشدر .

دفع رقبا ایچون عسکری تحریك ایتمك اوعصرك پك فنا برانتریقه سی اولدیغندن بونك نه کبی فناالقلره سبب اولدیغی وقوای دولته نه صورتله ایراث ضعف ایلدیکنه تاریخ عثمانیده پك چوق مثاللری واردر .

فرهاد پاشانك اعدامی . — بو عصرك مداهنه ورشوت وفساد اخلاق دوری اولوب ارباب اقتدارك مقبوله کچمدیکی برزمان اولدیغی سویلمش ایدیك .

ایشته فرهاد پاشا کبی قدرتی شرق محاربه‌لرنده کوسترمش و ایرانیلری دوچار ایتدیکی هزائم متتابعه ایله دولتك یوزینی آغرتمش اولان بر ذات سائقهٔ رقابتله تام ایش کوره‌جکی بر وقتده هدر اولوب کیتمشدر .

فرهاد پاشا طبعاً خشین و خدمات صادقانه‌سی مسبوق بر وزیر اولدیغندن وکلای حاضره کندیسنی اصلا سومزلر ایدی. باخصوص سنان پاشـا میل ماده‌سندن طولایی خصم جانی اولدیغندن کرك وکلایه و کرك سوء اخلاق ایله موصوف اولان سرای ارکاننه صاچدیغی طوربه‌لر طولیسی آلتونلریله کندیسنه قوتلی طرفدار بولمش و بوجهتله سفر اوزرنده بولنان فرهاد پاشا علیهنده پای تختده برچته تشکیلنه موفق اولمش ایدی .

مقام صـدارتك صوك درجه‌ده حریصی اولدیغی حالده کندیسنی مستغنی کوسترن قائممقام ابراهیم پاشا بوفساد چته‌سنك اك نفوذلی و اك مؤثر برکنی اولدیغندن فرهاد پاشانك دائماً طالباتنی تعویق و اشکال ایدر، ایستدیکی عسـکری ، مهماتی کوندرمز و فکری محدود و محاکمه‌سی مفقود اولان پادشاهه دائما فرهاد پاشانك یاننده عسـکر طورمز ، دیر و مومی الیهك ویوده میشل ایله اتحادینی بیان ایله پادشاهی اغضاب ایدرك سنان پاشایی اوکه سوررایدی .

غریبی شوراسی که بوعلیهدارلغه علمادن بوستان زاده شاعر باقی افندی دخی داخل اولمشـلر ویکدیکرینك خصم جانی ایکن فرهاد پاشانك ازاله‌سنده عقد رابطهٔ اتحاد ایتمشلر ایدی نهایت پادشاه ایوجه قاندیرلدی ، چفتلکنده اوطوران سنان پاشا استانبوله جلب اولنه‌رق صدارت تکلیف ایدلدی .

سنان پاشا صدارتی فرهاد پاشانك اعدامی شرطیله قبول ایتمش

وبوبابده برده فتوا آلمش ایدی .

بوخبر اردوده فرهاد پاشایه دوستلری طرفندن مکتوبله اشعار اولندیغندن فرهاد پاشااردویی ومهری ساطورجی پاشایه تودیعاً صاپه یوللردن صاوشـەرق پای تخت جوارندەکی چفتلکنه کلدی وتقدیم هدایا ایله والده سلطانه دخالت ایلدیابراهیم پاشایەده برمرصع خنجر ویرەرك سربست کزملك اوزره النه برخـط همایون آلدی ایسـەده بوخطك تخلیص حیاتنه فائدەسی اولمامشدر .

بیچاره چفتلکنده الندەکی خطه مغروراً غافلانه اوطورمقدەایکن کونلرك برنده بوستانجی باشی فرهاد آغا یاقەسنه یاپیشوب یدی قلەیه اعزام واوراده کاری اتمام اولندی .

فرهاد پاشا بوعصرك اك دکرلی آدملرندن اولوب خصوصیله ایران محاربانندەکی خدماتی تخطر اولندقده بوصورتله ضیاعنه آجینور ایسەده وقتیله کندیسنك‌ده سلطان سلیم کبی برقهرمانك مظهر توجهی اولمش وچالدیران ومصر فتوحاتنده یارارلغی کورلمش اولان شهسوار زادەنك سائقهٔ رقابتله اوجاغنه اینجیر دیکمسنه مقابل عین صورتله اعدام اولنمسی الجزاء من الجنس العمل موجبنجه برمجازات وعدالت معنویه اولدیغنی قبول ایتملیدر .

سنان پاشا آلتونلری سایەسنده ازالهٔ رقیبه موفق اولدقدنصکره مهری حاملاً سردارلغله افلاقه عزیمت ایلدی . روسجغه وصولنده اوغلی محمد پاشایی مجارستان سرعسکری نصب ایتدیردی .

سنان پاشا معیت موجودەسیله طونەیی کچوب عظیم زحمتلرله بطاقلقلری مرور ایدرك بکرشـه داخل اولدی وساطورجی پاشایی بکرشدەبراغوب ترانسیلوانیایەوترغویشته قلعەسنی بمدالترصین کوچك افلاقه مرور ایلدی .

بری طرفدن میشل بك حرکات عسکریه‌یی ترصد ایتمکده ایکن ترانسلوانیالیلرله برلشه‌رك ترغویشته‌یی باصدی اوراده‌کی قوهٔ عثمانیه‌یی طاغیتدقدنصکره محافظ علی پاشایی شیشه صانجوب آتشه یاقق کبی بر وحشت ایلدی .

میشلك وحشتی عسکرك کوزینی ییلدیرمش اولدیغندن ساطورجی پاشا بکرشده طوره‌سیوب شهری بعدالاحراق ترکه مجبور اولمشدی (١٠٠٤) .

غازی فرهاد پاشا

بوعدم موفقیت اوزرینه سنان پاشا اردویی طونه‌نك بریسنه کچورمك اوزره بکرشه کلدیسه ده طونه اوزرینه قوریلان کوپریدن کچید حرکتی اجرا اولندیغی صره‌لرده بغتةً میشل یتشه‌رك طوپله کوپری‌یی قیرمغله عسکرك برقسمی افلاق یاقه‌سنده قالوب شمشیر عدویه علف وقسم دیکریده طونه‌ده غرق وتلف اولدی .

بوبوزغونلق مرکز سلطنتده سنان پاشانك اقتدارسزلغنه حمل اولنه‌رق عزلی سوزلری سویلنمکده ایکن سنان پاشا افلاق ایشنی یاموق ایپلکیله باغلایوب همان استانبوله جان آتمش وفقط کلیر کلمز مهر همایو اَلندن آلنه‌رق ینه منفای خصوصیسی اولان معلقره‌ده‌کی چفتلکه کوندرلمشدر .

سنان پاشایه خلف اولان لالا محمد پاشانك برهفته‌دن زیاده عمری اولمدیغندن شیر پنچه‌دن مرتحل دار آخرت اولمغله ینه سنان پاشانك آلتونلری میدانه دوکیلوب تجربه کارلغی وقدم واهلیتی ایلرو سوریله بشنجی دفعه‌اولمق‌اوزره قوجه‌اختیار ینه مهرصداتله اعزازاولنمشدر.

قبهٔ همایون وزراسندن ابراهیم پاشانك صدارته کفایت واهلیتی معلوم ایکن برقاچ دفعه‌در مهرك کندیسندن انحرافی هرکسی مستغرق بهت وحیرت ایتمش وبونك اسباب موجبه‌سی تحری اولنه‌رق فرهاد پاشا کبی وزیرکاردانك سبب‌قتلی‌اولدیغی‌پادشاهك لساننده ایشیدلمشدر.

فرهاد پاشا قتلنده ابراهیم پاشادن زیاده سنان پاشانك تأثیری اولدیغی میدانده ایکن بوفضیحه ابراهیم پاشانك بوینه‌بوکلنمش وسنان پاشانك‌بوخصوصده متبری کورنمسی شبهه‌سز قوجه‌اختیارك صاچدیغی آلتونلردن ایلری کلمشدر . سنان پاشا بو صدارتنده سرحده یالکز

کیتمکه قیشـقمیوب پادشاهی سـفره تشویق ایتمك کبی بر اثر فطانت
کوسترمشدی . زیرا کرك کندینك وکرك اوغلنك ادارهسزلکلری
خلقك لسـاننده دوران ایتمکده واسـباب انهزام افکار عمومیهده
تماماً سنان ایله اوغلنك جبانت وعدم قدرتنه عطف اولنمقده ایکن
شـاید بوسفرده دخی موفقیتسزلك کوریلهجك اولور ایسـه آرتق
یالکز عزلیلهده قورتیلهمیهجغنی وآلتون طوزبهلرینك فائده ویرهمیهجکنی
کسدرمش اولدیغندن بوعصرك اك متنفذ ارکانندن اولان خواجه
سعدالدین افندی ایله آغیز برلکی ایدرك سلطان محمدی سفره بوروکلمکه
مجبور اولدی .

سنان پاشانك بومطالعهسی مقتضای منافعی اولمقدن زیاده نفس الامرده
موافق ایدی. پادشاهلرك برمدتدنبری سـفره کیتمکدن فارغ اولملری
انهزامات متتابعهیی انتـاج ایلدیکی فکری اذهـان عمومیهده ایوجـه
یرلشمش وپادشاه اردوسـنك باشنده بولنور ایسـه عسـکرك قوهٔ
معنویهسی زیادهلشهرك مطلقا مظفر اولهجغی اعتقـادی قلوب امتده
قوت بولمش ایدی .

سفر ایچون پادشاه اقناع ایدیلهرك تدارکات کورلمکده ایکن سنان
پاشا سنی طقسانی متجاوز اولدیغی حالده ارتحال ایلدی .

سنان پاشا اغنیای وزرادن اولمغله حین ارتحالنده بیوك بر ثروت براقش ایدیکه
بونك بیت الماله عائد اولان مقداری شونلردر :

زبرجد صندق	بهری اون بش دانه اولمق اوزره انجو تسبیح	مرصع کلید عدد	مرصع لکن مع ابریق عدد
٢٠	عدد ١٥	٣٠	١٥

شطرنج طاقمی بیاضلری الماس سیاهلر لعل قاقمه عدد ١ | یك صحنی مرصع عدد ٩ | ثبسی مرصع عدد ٣

کلام قدیم مرصع جلدلی مرصع قالقان عدد ٣٣ | مرصع اکر عدد ١٦ | مرصع اوزنکی عدد ١٢ | عدد ٢٤

صندوقچه مرصع بازوبند مرصع عدد ٥٠ | عدد ١٥ | تولغه مرصع عدد ١٤٠ | صویه قوشاق مرصع عدد ١٢٠

کوکم هرکوکومده یوز بیك قلوری لوار ایدی عدد ٨ | صندق تیمور عدد ٣٠

هرصندقده دتیوز بیك قیلوری وارایدی قیلوری کیسه هربری اللی بیك فیلوری هرکیسه‌ده التمش بیك قیلوری ایدی عدد

کیسه فیلوری وار ایدی چیل اقچه ٥٠ غروش سمورکورك

٢٦ واشاق کورك عدد | کیسه ٧٣ | کیسه ١٤٠ | عدد ٦٠٠

٦٠٠ سیاه دلکو کورك زردوا کورك هندکاری قماش

دوکمه انجو کیله ٦ | عدد ٣٠ | مرصع خلقه عدد ٩٠٠ | عدد ٤ | طوپ عدد ١٧٥٠

مرصع عبایی غاشیه عدد ٢ | دوکمه زمرد طوبره عدد

هربر دیزیسی اللی بیك قیلوری قیمتنده انجو دیزی عدد ٢

بومقدار پاشانك یالکز بیت الماله قلان متروکاتی اولوب عائله واولادینه وموقوفاتنه عائد اولنلر بوندن خارجدر .

سنان پاشا بش کره صدارتی احراز ایتمش وتنده خیلی ایش کوروب کندیسنه فتح یمن دیدیرتمش زنکین وقورناز برذات اولوب زمانڭ انتریقه‌سنی پك کوزل اداره ایدر ایدی. فقط بذل اموال ایله قازاندیغی دوستلرینڭ برقاچ مثلی ده خصماسی وارایدی . اعداسنه غلبه ایله حسرتکشی اولدیغی مهر صدارت اغورنده بذل نقود ودنانیردن اصلا چکنمز ایدی .

سنان پاشا حقنده کنه الاخبار صاحبی عالی چلبی شو یولده تفصیلات ویرییور :

صدر اعظم توجه سنان پاشانڭ برنجی صدارتنده اولان اقبالی ایکنجی صدارتنده بولنمدی یعنی ایکنجیسی برنجیسندن واوچنجیسی ایکنجیسندن وقس علیه‌البواقی دون اولمغله بشنجی دفعه صدارته کلیشنده خلق بتون علیهنده بولنمشلر ایدی زیرا مشار الیه سنان پاشا اقرانی آراسنده کثرت اموال صاحبی اولدیغندن بذل نقود ودنانیر وهدایا ایله طرف سلطنتدن ال طوتوب ایشنی ماینجیلر ایله کورر ایدی . مقام صدارته قعودنده کندی موقعنی محافظه ایچون دائرهٔ همایونه انتساب ایدرك رتبهٔ وزراتله اوغلنی کندویه خلف اولمق مرتبه‌سنه قدر ترفیع وبرطاقم طرفدارلر دها پیدا ایدوب خصم اتخاذ ایتدیکی جهتلره غلبه ایدر ایدی .

زمان انفصالنده حرص وطمع طمارلری هیجانه کلوب مقام صدارتی احراز ایچون هردرلو فداکارلقلر ایله هرنوع فسادانه قالقار ایدی . خلقڭ وارکان دولتڭ برازی کندوسنه منسوب برطاقمیده مکر وشرندن مرغوب برچوغیده صورت مخالفتده کورنمکده ایدیلر صدر مشار الیهڭ سن عمری طقسانه یتمش اولدیغی حالده یوزنده خسته‌لك اثری اولمایشی قوی‌القوی اولدیغنه دلالت ایتمکله وفات ایده‌جکی هیچ کیمسه‌نڭ خاطرینه حطور ایتامشکن برکون خسته‌لنه‌رق بردنبره وقوع وفاتی کروه مخالفینی مرك شادی‌یه اوغراتمش ایدی ومزار اتخاذ اولنان محلده خرستیان قبری ظهور ایتمسی اعداسنڭ سوز سویلمسنه ودوستلرینڭ سکوتنه سبب اولدی انتهی .

اکری سفری : حاج اووه مظفریتی . ــ افلاق هزیمتی و مجارستانده ایشلر یولنده کیته‌میه‌رك سردار زاده مغلوبیتی سلطت سنیه‌نك شان وعظمتنه دوقوندیغندن باشده سنان پاشا اولدیغی حالده ارکان دولت آراسنده پادشاهك اجدادی مسلکنه اتباعاً بالذات اردونك باشنده بولنمسنه قرار وبوقرار یرندن قالدامامق آرزوسنی اظهار ایدن پادشاهه‌ده قبول ایتدیریله‌رك یول حاضرلقلری کورلمکه باشلانمشدی .

سنان پاشانك خلفی اولان ابراهیم پاشا اسباب ولوازم سفریه‌یی تدارك ایله موکب همایون یوله چیقدقدنصکره یوز بیکی متجاوز عسکرله بلغراده واصل اولدقده سمت توجه قرارلاشدیرلمق اوزره برمجلس حرب عقد اولندی ایچه قیل و قالدنصکره صدر اعظم ابراهیم پاشا ایله خواج سعدالدین افندینك رأی وتنسیبی اوزره هرایکی جهت بیننده واقع اکری قلعه‌سنه وارلمق خصوصی تقرر ایتمکله اولوجهله کوپریلر قوریله‌رق عسکر مجارستان یاقه‌سنه کچیرلدی وطوغریجه اکری قلعه‌سی تحت محاصره‌یه آلندی .

قلعه کرچه متین ایسه‌ده سطوت پادشاهی‌یه انجق یکرمی کون قدر مقاومت ایده بیله‌رك موخراً عرض تسلیمت ایتمشدر . اکری محصورلرینه اولجه امان وعد اولنمشکن بعدالتسلیم جمله‌سنك قلنجدن کچیرلمش اولدیغنی وبوده اولجه حطوان محافظلرینك چولق چوجغیله دشمن طرفندن قتل ایدلمسنه بر مقابله ایدوکنی تاریخلر یازییورلر . هرنه سبب کوستریلور ایسه کوستریلسون پادشاهك امضاسی تحتنده ویریلان بیاننامه‌یه قارشو نقض امان ایدلمك هر حالده پك چرکین

وعادتا پك بیوك بروحشت ومرحمتسزلكدر .

اكری آلندقدنصكره آرشیدوق ماقسیمیلیان ایله اردل ویوودهسی سیكیزموندك قوۀعظیمه ایله اكری‌یه یقین برموقعه كلدكلرینی وخاچ‌اووه دنیلان موقعده كشف‌ه كیدن مفرزه‌لرمزی بوزدقلری خبری طوتیلان دیللرك استنطاقلرندن اكلاشیلمغله دشمن اوزرینه وارلمق خصوصی مذاكره‌یه قونیلدی. پادشاه عودت آرزوسنی اظهارایدییور واوته‌دنبری حرب خصوصنده متردد انه طاورانیورایدی. بعض قورقاقلر ده محاربه ایتمامكه طرفدار ایدیلر .

بوترددلرك تولیدایده‌جكی سوءنتیجه‌یی درك‌ایدن خواجه سعدالدین افندی درحال « بزدشمن اوزرینه كیتمزایسه‌ك اوبزم اوزریمزه كله‌جكی شبهه‌سزدر، برپادشاه شمدی‌یه‌قدربدشمندن یوز چویرمامشدر اعدا ایله محاربه اوزریمزه فرضدر » یوللومتجلدانه وفقط پك طوغری برفكر بیان ایدیویرمكله مسئله‌یی كسدیروب آتمش ایدی .

خواجه افندینك بوسوزی پك طوغری ونفس الامره موافق ایدی؛ زیراعودت اولنسه‌یدی دشمن اردویی تعقیب ایده‌جك وآلدیغمز یرلری تكرار ضبط ایله بونجه امكلر ومصرفلر بوشنه كیده‌جك وعسكرك قوۀ معنویه‌سی دخی قیریله‌رق معاذالله بیوك برفلاكت یوز كوستره‌جك ایدی. هله عسكرك معلوم اولان اطاعتسزلكی سببیله سوز آیاغه‌دوشر ایسه تعمیری ناقابل فلاكتلرك ظهوری دخی آیروجه برمسئله‌ٔ وخیمه تولید ایده‌جك ایدی .

پادشاه محاربه‌یه سوزویرمش ویوله چیقیلمش اولدیغی حالده‌بیله ینه عودت فكرندن وازكچمامش ایكن صدراعظمك وخواجه‌نك نصایح

ووصایاسی اوزرینه عودته موفق اولهمیوب خاچ اووه‌یه وارلدی وصفلر تشکیل و نظام حربلر تاسیس اولنه‌رق محاربه‌یه باشلانیلمشدر .

(١٠٠٥) سنه‌سی ربیع اولنك دردنجی کونی باشلایان بو محاربه‌ده اول امرده اعدا اکتساب ظفر وغلبه ایله سواریلر اوطاغ همایونه قدر کیررك چادرلری یغمایه قویولدیلر ایسه‌ده غیرة الله ظهوره کله‌رك آشجی، قره‌قوللوقجی وسائره کبی صفدن خارج خدمه کروهی اللرینه کچن صوبا وکفجه وچادر قازیقلریله مدافعه ومقابله‌یه اقدام ایله دشمنك یوزینی چویرمکه وغالب ایکن دشمنی مغلوب ایتمکه موفق اولمشلردر .

دشمن نشئهٔ غلبه ایله سرمست اولوب تعقیب فراریان ایچون اطرافه مفرزه‌لر طاغیده‌رق قوهٔ مرکزیه‌لرینه ضعف کلدیکی صره‌لرده ایدیکه قرق بیك سواری ایله بر اورمانده مترصد فرصت اولان جغاله‌زاده سنان پاشا وقالغای فتحکرای سلطانك بردنبره میدانه آتیلمه‌لری ایشك رنکنی دکیشدردی وغالبیتلرینی محقق بیلان دشمنی شاشیرته‌رق بسبتون مغلوبیتلرینی انتاج ایلمشدر .

اثنای حربده مغلوبیت یوز کوستردیکی زمانلرده پادشاهی سمت سلامته چیقارمق ایچون چاره‌لر آراندیغی صره‌ده خواجه افندی پادشاهك رکابنه صاریله‌رق صبر ومتانتك موجب فوز ونصرت اوله‌جغی حقنده‌کی نصایح حکیمانه‌سی ضعف قلب اصحابی اولان وزرایی تطمین و پادشاهی موقع ثباتده تقریرایله ظفرونصرتی تأمین ایلمشدر .

اکری قلعه‌سنه عطفاً اکری مظفریتی نامی ویریلان خاچ اووه موفقیت عظیمه‌سی محاربات عظیمهٔ عثمانیه‌دن معدود اولوب (١٠٠) بیکه قریب اعدا خاك هلاکه سریلمش وبالجمله مهمات وطوب وچادر واشیای سائره‌لری

يدغالبهٔ عثمانیه یه کچمشدر . بو موفقیت اوزرینه جغاله زاده صدارته وفتحکرای قریم خانلغنه نصب اولنمق صورتیله تلطیف وفراریلرك دیرلکاری چالندی .

جغاله زاده ایله فتحکرایك تلطیفنه دیه‌جك یوق ایسه‌ده فرار بهانه‌سیله بیکلرجه حشراتك بو آرالق اردوایسته‌سندن اخراجی برسوری خلقك آناطولیده طریق شقاوته سلوکنه و دولتك باشنه مدهش برجلالی مسئله‌سنك کتورلمسنه سبب اولمشدر .

بوغزای غراده ثمرهٔ غالبیت لایقیله اقتطاف اولنه‌مدیغندن ایدیلن مصرفلر وچکیلان زحمتلر هبا اولوب کیتمشدر . اکر بوقیش سرحدده قیشلانوبده موسم حرب حلولنده بتکرار مجارستانه هجوم اولنمش اولسه ایدی دور سلیمانینك شوکت وعظمت سابقه‌سنك اعاده اولنه‌جغنده اهل تاریخ متفقدر .

اکری فتحنامه‌سی . — چون حضرت الله (وجاهدوا فی .) بیورمشدر . بوامر جلیل الشانه امتثالاً نفس ونفیس غزات نصرت آنیسم ایله غزا وجهادی لوجه‌الله پیش نهاد ایدوب دولت واقبال وسعادت و اجلال ایله بوسال فرخنده فالده بچ قرالینك قلاعندن متانتله اشتهار بولوب خصانتله نامدار اولان قلعهٔ اکری‌یه طوغریلوب مقام سلطنت و مقر خلافتم اولان محمیهٔ استانبولدن جیوش دریا خروش ایله مفارقت ایدوب قطع منازل وطی مراحل ایدرك قلعهٔ مزبوره‌یه کلندکده اولا مسافهٔ بعیده‌دن هم چوکوه دماغد ومثال جبال آلبرز والوند برقلعهٔ بی‌شکل وبی مانند مشاهده اولنوب بعده یقین واردقده کوه قاف کبی برحص حصین وبرقلهٔ متین کورینورکه قال وبروجی فلك البروجه همسردر . وبنیان مرصوصی ثور ومایه برسر وپایه اساسی سرسمك وفرق قلعهٔ بالاسی برابر سماك وفلك اولوب عنقای قاف رفعت هیبتندن قنادین بوکردی وهمای اوج عزت اوزرندن پرواز ایتسه دهشتندن بال وپرین دوکردی . طوپلرینك دخانی سحاب وش کوکاره آغوب وتفنکارینك قورشونلری قطرات

باران كبی زمینه یاغوب قلعه‌نك اطرافنه عسكر كتورمك دكل قوش بیله
اوچورتماز ایكن وزرای شجاعتشعار ومیرمیران قوی‌الاقتدار و امرای نامدار
وعساكر انجم شمارك یوزلری آق وقلنجلری كسكین وبراق اولسون جبلتلرنده
مركوز اولان وقور جلادت وفطرت شجاعت وشهامت مقتضاسنجه اصلا طوب
وتفنكلرینه باقایوب مزبور قلعهٔ پا استواری بلا توقف محاصره ایدوب طائفهٔ
نصرانیه‌یه قوت اسلامیه‌یی بیلدیرمك ایچون ملاعین خاسرینك بوحض حصیننده
مقاومته‌اعتمادلری اولان یرلرك مقابله‌سنده متریسلر قازوب راه عدمه اژدربیكر
قلعه كوب طوپلر قوروب اول‌سنك انداز وصاعقه كردار طوپلر ایله (وامطرنا
. . . آیت كریمه‌سنی نمودار قیلوب نعملر اورلدقجه (وجعلنا عالیها . . .)
فحواسنجه قلعه دیوارلری ماصدق دوشوب یكرمی كون مقداری مطلع فلك
بامدن مقطع شفق شامه دكین مخالفین دین ایله حرب وضرب متمادی اولوب
پای وهم وخیالی معبر ومحرلرندن تنك وبرید نسیم شماله كذرننك اولدیغندن
ماعدا برقاچ كون لیل ونهار كثرت امطاردن جنود مسلمین پادركل و قلعه‌نك
فتحی هروجهله مشكل اولمش ایكن عسكر صاحب قرانی زحمت یارانی محض
رحمت رحمان بیلوب متوكلاً علی‌الله الاكبر شیرتر كبی برقاچ دفعه‌لر هجوملر
ویولداشلقلر ایدوب خارج حصارده اولان حمیهٔ غلطه مانندی واروشنه واریلوب
سوری آلنوب آتش اوریلوب ماه صفر المظفرك اون یدنجی كونی یوم جمعه‌در
اول عید مؤمنینده هروجهله متین اولان اوچ قات قلعه‌سی دخی بعون‌الله تعالی
قوهٔ قاهرهٔ خسروانه وسطوت باهرهٔ خدیوانه‌م‌ایله فتح وتسخیر وایچنده بولنان
آلتی بیك مجار عسكری اسیر وبرازی طعمهٔ شمشیر اولوب اون‌طقوزنجی كونی
ایچ حصار آلنوب (وبشرالمؤمنین) جانبندن (انافتحنالك) صدای كوش‌جان
(وینصرك‌الله . . .) نداسی‌صباح جنانه ایریشوب قلعهٔ مزبوره ایله اطرافنده
اولان قرا واراضی قبضهٔ تصرف ملوكانه‌یه داخل اولمغین حضرت فتاح و منانه
حمد فراوان اولنوب لكن بوفتوحات جلیله‌نك اعلام واعلانی عامهٔ اسلامه لازم
ومهم اولمغله بوخدمت خیریه‌یه ركاب همایونم آغالرندن احمد آغا تعیین‌قلنمشدر.
بیوردم كه بوحكم شریف واجب‌الاتباع ایله وصول بولدقده بونعمت عظما
وموهبت كبرانك بریكز حمد و شكرین ادا ایدوب بقای ذات نصرت سماتم
ودوام عز ظفر آیاتم‌ایچون ادعیهٔ اجابت مآب كه مداومت‌واشتغال‌كوسترەسكز

سنه ۱۰۰۵

بقیهٔ احوال سفریه . — مظفریتی متعاقب سرحدك انتظامی تأمین ایدلمکسزین عودت اولنمغله اردلده و مجارستانده کوندن کونه قاریشقلقلر زیاده‌لشدیکندن اکری سفرندن بر نتیجهٔ حسنه کوریله‌مدی سرعسکر نصب اولنان ساطورجی پاشا کبر وغرورینه مغرور ارباب حماقتدن بر ذات اولدیغندن برایش بجره‌میوب نیجه سرداری سیکیزموند یانق حصاری صارمش ایدی .

ساطورجی پاشا ایسه اردل طرفلرینه کچه‌رك موش صویی کنارنده واقع وارات شهرینی محاصره ایلدی. فقط حصارك محاصره‌سی یاغمورلی بر موسمه تصادف ایتمکله سردار پاشا وارات کبی مستحکم بر حصاری اوچ کونلك بر ایش قیاسیله آغر طاوراندیغندن مورش صوینك طاشمه‌سیله پاشانك عقلی باشندن کیدرك بتون تدبیرلری قارمه قاریشیق اولدی. مترسلرده‌کی عسکر طورمغه مقتدر اوله‌میوب ذاتاً محاصره طوپلری اولمقسزین محاصره‌یه باشلاندیغندن ایشلر بسبتون صاربه صاردی .

سردار بیوك طوپلرك جلبنه آدم کوندرمش یعنی عقلی صکره‌دن باشنه کلمش ایسه‌ده محاربه موسمی کچمش واعدا بودینی محاصره وبرقاچ حصاری‌ده ضبط ایتمش آرتق وارات محاصره‌سیله اوغراشمنك فائده‌سزلکنی آکلایه‌رق بودینك امدادینه شتابان اولمشدر .

سردار یغمورلر وعسکرك ابرام والحاحی جهتیله بوراده دخی بر ایش کوره‌مدیکندن چار و ناچار بلغراده عودتی اختیار ایلدی . سرحدك احوال مؤلمه‌سی بربرینی متعاقب پای تخته عکس ایتدکجه اکری

مظفریتیله دلشـاد اولان کوکللر یکیدن مستغرق آلام واکدار اولمغه باشلامشدر .

اردوده‌کی موفقیتسزلکلر سردارك عجز وسوء تدبیرینـه محمول اولدیغی جهتله صدارتده سنان پاشـایه خلف اولان ابراهیم پاشـانك سردارلقله سرحده عزیمتنده بیچاره بلغرادده غدراً اعدام ایدلدی .

ساطورجینك عدم‌موفقیتی بسبتون عجزندن‌ایلرو کلیوب عسکرك ومعیتنك اطاعتسزلکی اسباب‌مجبوریه‌دن نشأت‌ایلدیکی جهتله بوصورتده غدراً اعدامنه اجینیر. بیچاره‌سردار نه‌یاپسون طمشواروالیسنه کوپری یاپ دیر یاپمـاز ، وارانه طوپ ایستر کوندرلمز ، ذخیره جلبنه آدم چیقارر بر خردل دانه‌سی بیله کلمز ، اردوده اکمك قحط سببیله بر آلتونه‌چیقدی استانبولدن پاره‌ایستر ادارهٔ مصلحت ایت دیرلر عسکر ایسه پاره وییه‌جك اولمانجه بر ادم ایلری آیاق آتماز وبزه یه‌جك بول دییه سرداره طیاق بیله اتارلر حاصلی ساطورجینك الی آیاغی باغلندی‌قالدی. بویله اطاعتسز کوزلری، یغماکرلکده اولان عسکرله نصل محاربه ایدیلیر بوراسی جای تاملدر .

ساطورجینك اعدامی مسئله‌سی اردودجه موجب‌انکسار اولدیغی کبی قریم خانی‌ده توحیش ایتمش ایدی. حتی‌خان حضرتلری بو نصل حکم قره قوشیدر . ایش کورنده کورمیـانده اعدام اولنور مکافات ومجـازات نره‌ده قالدی دیو اظهار انفعال ایله سرداره یناشمامش وتا مهاج اووه‌سنه قدر طونه‌نك برساحلنده صدراعظم دیکر سـاحلنده خان اردوسی قونوب کوچرك حرکت ایلمشدر .

بودین حصاری کنارینه قوندقلرنده صدراعظم بر طاقم عذرلر

دیلەیەرك خانك خشونتنی ازاله ایلدی ایسەدە خان بروجهله ابراهیم پاشایە عسکر بولندیرەرق قیشلاقلرە یرلشدکدە خان قریمه عودت ایلدی .

(١٠٠٧) سنەسی صدراعظم اردوی قالدیروب دراوه نهرینی کچەرك بوبوفچەقلعەسنی آلدقدنصکرە تیریاکی حسن پاشانی قنیژە اولا عثمانلیلردە ایکن ینە نمسەلیلرە کچمش ایدی بو دفعە حسن پاشا یدیله استرداد اولندی وقنیژەنك فتحی محزون کوکلرە براز صو سرپدی .

بو اثناده خائن میشالك محمود پاشا واسطەسیله تدمیری خبری دخی آیروجە باعث انشراح قلوب اولمشدر .

قنیژه مدافعەسی . — قنیژەنك فتحی نمسەلیلرە غایت کران کلکله فردینانند قرق الی بیك عسکرله استرداد فکرینە دوشمش ایسەدە قلعەمحافظی اولان تیریاکی حسن پاشا نام پیرجوان تدبیر درت بش بیك عسکرله مدافعەیە اهتمام وذخیرە وامداد آلمقسزین دشمنك پی درپی التحاق ایدن فرقەلرینی پریشان واشیا ومهمات حربیەلرینی اغتنام ایلمشدر .

قنیژە مدافعەسی عثمانلی عسکرینك ثبات ومتانتنی وصبر وقناعتنی انظار یار واغیاردە اثبات وحسن پاشای نامدارك خدعە ودسائس عسکریەدە اولان مهارتنی اعلان ایلدی .

حسن پاشانك خدمات جانسپارانەسی تلطیفنی اقتضا ایتمکله رتبۀ وزارتله قدری اعلا ایدلمشدر .

انکلتره دولتنك دولت علیه ایله تجدید عهده مسارعتی . — انکلترە دولتی فرانسەیی کندیسنە رقیب اتخاذ ایتدیکی جهتله

بونك دولت ايله اولان مناسباتنى چكميوب درسعادتده‌كى سفيرينه فرانسزلر درجه‌سنده مظهر مساعدات اولمق اوزره لازم كلان فداكارلغك اجراسنه مساعده‌يى حاوى تبليغات اجرا ايتمش ايدى حالبوكه دولتك فرانسه ايله ادامهٔ مناسباتى منافى اقتضاسندن اولوب بوسايه‌ده پاپانك تشويقيله فرانسزلرك اوستريايه امداد اعانه‌سنك اوكى كسيلمش ونمسه‌اردوسنده بولنان برچوق‌فرانسز عساكر معاونه‌سنك طرف دولته دخالتنه موفق اولنمش ايدى .

اول عصرك پولتيقه‌سنجه انكليزلرله مقارنتدن فائده مأمول دكاسه‌ده بونلرك مطالباتنى رد ايله دشمن جهتنه تمايلده دخى مضرت ملحوظ اولمغله (١٠١٠) تاريخنده انكلتره دولتيله دخى‌تجديدمعاهده‌يه قرار ويرلدى .

صورت عهدنامه : نشان همايون حكمى اولدركه المخدرات العيسويه مختارة الموقرات فى‌الملة المسيحيه مصلحت مصالح الطائفة النصرانية صاحبة اذيال الحشمة والوقار انكلتره وايرلانده ولايتلرينك قراليچه‌سى (اليزابة) ختمت عواقبها بالخير طرفندن دركاه عدالتپناه وباركاه سعادتدستكاهمزكه ملاذ وملجأ سلاطين جهان ومعاذ خواقين دوراندر . مدير بكزاده وآدملرى و كميلريله پيشكشلرى كلوب واصل اولوب ارسال ايتدكلرى هدايا حيز قبولده واقع اولوب بوندن اقدم فردوس مكان جنت آشيان مرحوم بابام مراد خان طاب ثراه زماننده آستان سعادت آشيانمزه آدم كوندروب اظهار مصافات واخلاص واشعارموالات واختصاص ايليوب اولطرفدن آدملرى كلوب كيتمك بابنده استجازه ايلدكلرنده مرحوم مشار اليه زماننده اجازت همايون اولوب منازل ومراحل ومعابروبنادرده قره‌دن دريادن كيمسه رنجيده ورميده اولنميه ديو احكام شريفه ويرلمكله حاليا دركاه عدالت پناهمزه خلوص طويت وصفاى عقيدت اوزره عرض اخلاص واختصاص ايليوب فرانسه ونديك له وسائر عتبهٔ عليه‌مزه عرض اخلاص ايليان قراللر ايله مابينمزده منعقد اولان موالات ومصافات مقتضاسنجه مشار اليها ايله

دوستلق اوزره اولوب آدملری وسائر تجارلری ممالك محروسه‌مزه امن و امان اوزره متاعلریله کلوب تجارت ایلیوب مشار الیهم قراللره دوستلق مقتضاسنجه ویریلان عهدنامهٔ همایون عزتمقرون موجبنجه مشار الیها جانبنه دخی ویرلك باننده استدعای عاطفت ایلدکده مرحوم بابام زماننده عهد نامه واحکام شریفه موجبنجه مشار الیها جانبنه دخی ویریلوب حالا دخی مشار الیها طرفندن وجه مشروح اوزره عهدنامهٔ همایونمز ویرلمسی پایهٔ سریر سعادتمصیره عرض وتقریر اولندقده استدعاسی عز حضور لامع النورمزده حیز قبولده ومحل اقتضاده واقع اولوب مشارالیه بابام طاب ثراه ویردیکی عهدنامه موجبنجه مجدداً اشبو عهدنامهٔ همایون عدالتمقرونی عنایت ایدوب مشارالیها قرالیچه طرفندن حالا رجا اولندیغی اوزره انکلیز وانکلتره بایراغی آلتنده یوریان تجار طائفه‌سی ممالك محروسه‌یه کتوردکاری آلتوندن و کموشدن رسم آلنمیوب بکار بکیلر وقاضیلر ودفتردارلر وضربخانه امینلری دخل وتعرض ایلمیوب غروشکزی آقچه‌ یه قطع ایدرز دیو رنجیده ایتمه‌لر باروت وسائر ممنوع اولان متاع و آلت حربدن غیری ممنوع اولمیان متاعی کمیلرینه تحمیل ایتدکلرنده مانع اولنمیه انکلتره طائفه‌سی و انکلیز بایراغی آلتنده یوریانلرك دعواوخصومتی واقع اولدقده ترجمانلری یاخودوکیللری حاضر اولمدقجه دعوالری استماع اولنمیوب بشبیك آقچه‌دن یوقاریسی درسعادتده اوله فرانسه قرالی ایله انکلتره دولتی آراسنده فلاندره طاقمنك حمایه‌سی ایچون نزاعلری واقع اولوب ایکیسی دخی طرف همایونمه عرضحاللر صونوب ذکراولنان فلاندره تجاری ممالك محروسه‌مه کلدکلرنده کندی بایراقلری آلتنده کلمکی رجا ایتدکلرنده ایکی طرفه دخی فرمان عالیشان صادر اولمشکن سابقا صدر اعظم اولوب شمدی قپودان پاشا اولان جغاله زاده سنان پاشا فن دریاده اولان معلوماتی اقتضاجه فلاندره طاقمی انکلتره بایراغی آلتنه تعیین ایتمکله فرانسه‌لونك مداخله‌سی برطرف ایدلمشدر. وبو عهد امانك اختلالنه متعلق برطریق ایله حکم همایون اخراج اولنور ایسه آستانهٔ سعادتمده اولان انکلتره ایلچیسنه اعلام اودخی اختلال ونقضه متعلق اولان شیلرك جوابلرینی ویره .

حلبده ومصرده وسائرممالك محروسه‌ده اولان انکلتره بازرکانلری کندوحاللرنده آلیش ویریش ایدوب جمیع متاعلرندن مقدما آلنه کلان اوزره یوزده اوچ آقچه کمرك ویروب زیاده شیء ویرمیه‌لر وممالك محروسه‌مزده واقع اولان بکلر-بکیلره وقاضیلره وعموماً اسکله امینلرینه احکام شریفه‌مز ارسال اولنوب بیور-

لمشدر كه مادامكه انكلتره‌لولر طرفندن شرائط عهد و پیمان صیانت اولنه بوطرفدن دخی شرط وعهده مغایر دخل وتعرض اولنمیه وممالك محروسه‌مزده امن وامان اوزره كاوب كیده‌لر .

اكر ممالك محروسه‌مزده برانكلتزلو مرد اولسه كیمه وصیت ایتمش ایسه مالی اكا ویریله ممالك محروسه‌مزده بیع وشرا وتجارت وكفالت خصوصلرنده وسائر امور شرعیه‌ده قاضی‌یه مراجعت ایلیوب حجت ایتدیره‌لر . حجتسز وسجل محكمه‌ده قیدسز دعوالر استماع اولنمیه وانكلتره‌یه متعلق اسیر بولنور ایسه قونسلوسلری طلب ایدوب اشتباهدن سالم اولورسه قونسلوسه ویریله مسلمان اولمش ایسه آزاد اولنوب صالیویریله تبعه‌سندن برینك ممالك محروسه داخلنده اموال واشیاسی غارت اولندیغی ثابت اولور ایسه سارقك میدانه چیقاریلوب اجرای مجازاتنده اهتمام اولنه ولایت عجمدن یكی فتح اولنوب ممالك شاهانه‌یه ملحق یرلره دخی ایستدكلری حالده تجارت ایچون كیده‌لر وقانون قدیم موجبنجه كمرك رسمنی ویره‌لر . اشبو عهدنامهٔ همایونمزك احكام مندرجه‌سنه ممالك محروسهٔ شاهانه‌مده بولنان كافهٔ مأمورین دولت اطاعت وانقیاد اوزره اوله‌لر . سنه عشر الف تحریراً فی جمادی الآخره

آناطولیده جلالیلر ؛ قره یازیجی ؛ دلی حسن وساره . —

مجارستان سفرلری وآوستریا محاربه‌لری سببیله آناطولی‌یه لایقیله باقیله‌میور ایدی. بوجهتله آناطولیده مترصد فرصت اولان زوربا باشیلری یر یر قیام واكری سفری قاچقونلری جغاله‌زاده مطرودلرینك التحاقیله تكثیر جمعیت ایدرك آناطولی‌یی آتشلره یاقمغده واهل عرض و دولته مطیع اولان تبعهٔ عثمانیه‌نك خانمانلرینی سوندرمكه تشمیر ساق واقدام ایتمكده ایدیلر .

ازجمله قره‌یازیجی دیدكلری مسمی بالنقیض عبدالحلیم ایله برادری دلی حسن اورفه قراسنی قاصوب قاوورمقده وكوسه پاشا سكبانلری دخی ارضروم وحوالیسنی یاقوب یقمقده اولدقلری كبی سیواس ولایتی

احمد پاشانك آلاجه آتلوس دنيلان حدود كروهى وقسطمونى وكنغرى جهتلرى دخى قره سعيد حشراتى الندە خراب اولمش ايدى.

آناطولى تفتيشنه كيدن حسين پاشاده عبدالحليمه دخالت ايدرك مرقومك جمعيتى فوق العاده تكثر ايلدى .

بو جهتله تزييد قوت ايدن قره يازيجى سيواسه طوغرى يوريوب واوزرينه مأموراً كلان پاشالرى قاچيروب كنديسنى آناطولى يه صاحب عد ايدرك اطرافه امرنامه لر وحكملر اصدارينه قدر قالقيشمشدر .

مرقومك جرأت حماقتكاريسنه مثال اولمق اوزره اصدار ايتمش اولديغى احكامندن برينك تحريرينى مناسب كوردك :

«حكم قاره يازيجى»

قيصريه ساكنلرندن اشبو حكم شريف محمد نام كسه عثمانيان طرفندن منهزم اولان حاجى ابراهيم پاشا محاربه سنده بو جانبه كمال اخلاص ايله اطاعت ايتمكله جميع تكاليف و رسومدن مطلق و معاف ايلدم و الينه بو حكم همايونى ويردم وبيوردمكه دست عثمانيان بو طرفلردن بالكليه منقطع و سلطنت بلا مزاحم بكا مقدر و مقرر اولدقده طرفمدن تعيين اولنان امرا اشبو امر و حكم موجبنجه مزبورى معاف و مسلم طوتوب رسوم و تكاليفدن برنسنه تكليف ايتميه لر . هركيم بو حكم همايونه اطاعت ايتمز ايسه جزاسى ويريلور و بو حكم شريفى الندە ابقا ايدوب مضمون همايونى ايله عمل ايليه لر شويله بيله لر تحريرا فى اواسط ربيع الاول سنه تسع والف .

آناطولينك ايچ طرفلرى بويله كاملاً اغتشاش ايچنده واشقيا الندە اولديغى كبى سرحدات شرقيه ده اولان كردلر دخى ايرانه عرض تبعيت ايتمش ويمن طرابلسده دخى بر طاقم منفيلر قيام ايدرك ممالك عثمانيه نك همان ثلثى ارباب شقاوتك جولانكاهى اولوب دولت تأديب وتربيه لرندن عاجز قالمش ايدى .

ابراهیم پاشا ارتحالندن صکره مقام صدارت توجیه اولنان یمشجی حسن پاشا آوستریا محاربانده برایش کوره‌میه‌رك بیهوده یره عسکری قردرمقده اولدیغی حقنده قائممقام محمود پاشانك سپاهی زوربالیلرینه اوتوزبیك التون ویره‌رك عصیانه تشویق ایتمسی درسعادتده برعسکری عصیانك ظهورینی انتاج ایتمش و زوربالر پادشاهی تضییق ایدرك آیاق دیوانه چیقارمق کبی ادبسزلککرله اورته‌لغی قارمه قاریشق ایتمش اولدقلرندن مابینجی غضنفر آغا ایله دارالسعاده آغاسـنك باشلری کسیلدی ایسه یـنه فتنه تسکین اولنه‌میوب محمود پاشانك، صنع الله افندینك، صدراعظمك قتلی حقنده آلدیغی فتوانك اجراسنی طلب ایلمشلردی .

یمشجی ذاتاً اردودن بو فتنه‌نك حاضرلاندیغنی طویدیغی جهتله سیر سریع ایله پای تخته قوشمش ویکیچرلری اله آله‌رق بو سـایه‌ده سپاهی زوربالرینه غلبه ایله رؤسـای عصاتدن بر چوغنك باشلرینی کسدیرمکله فتنه‌یی باصدرمشدر . پادشاه بونك اوزرینه حسن پاشانك کندیسنه عرض ایدیلان سوءنیتنی اونوده‌رق صدراعظمك تلطیفنده مبالغه ایتمکه مجبور اولدی .

فقط حسن پاشانك طورمیوب اغراض نفسانیه‌سی اغورنده بر چوق بیگناهك قتلنه وشیخ الاسلام ایله حسن پاشانك نفینه وصدارته لیاقتنی بیلدیکی حالده محضا سائقهٔ استرقاب ایله جغال زاده کبی دکرلی ومسبوق الخدمه بر وزیرك اعدامنه تشبث ایتمش وبر چوق تکالیف ورسوم احداثیله اهـالی واصناف طاقتنی کوجندرمش ذاتاً ده اطوار مستبدیانه‌سندن پادشـاه حضرتلری ده اوصـانوب بیقمش اولدیغندن یکیچریلرك دیرلتیسنه باقیلمیه‌رق حسن پاشا اولا عزل و براز صکره‌ده

سودلیجه‌ده‌کی یالیسنده اعدام اولندی .

حسن پاشانك اطوار ومعاملاتندن بیزار اولان مغدورینندن بریسی قتلی حقنده شو بیتی سویلمشلردر :

حسنك عزلی حسن قتلی دخی مستحسن
نوله قتل اولسه یمشجی احسن

حسن پاشانك غرضکارلغی وبغیرحق قتل نفوسه اجتراسی کیله برابر عسکری کروهنك ضبط وربطی حقنده‌کی مساعیسنی‌ده اونوتمامليدر. اکر بوکبی احوالی اولماسه ایدی یمشجی ایش کوره‌جك وبو عصرده استخدام ایدیله‌جك بر وزیر ایمش .

شهزاده محمودك اعدامی. — سلطان محمد برادر و وزیر قاتلکنه بوسفرده جکرپاره‌سی یتشمش اوغلی اولان شهزاده محمودی برشبهه اوزرینه اعدام ایتمك صورتیله اولاد قاتللکنی جمع ایتمشدر .

برجنایتك سببنی اهل تاریخ صورمتعدده اوزره بیان ایتمشلردر : کویا شیخك بریسی شهزاده‌یه قریباً جلوس ایده‌جکنه دائر برزایچه ویرمش بوکیفیت مسموع عالی اولمغله کرك شیخی وکرك شهزاده ایله والده‌سنی بوغدیرمغه اراده ایله قبلی دیلسز واسطه‌سیله احناق ایتدرمشدر شهزاده آیاصوفیه تربه‌سنه و والده‌سیله شیخ دکزه آتیلمشدر .

پادشاهك بویله اوهام اوزرینه اون بش یاشنده باباییکیت بر اوغلنه قیمه‌سی حین جلوسنده قرنداشلرینی بلاسبب بوغدرمه‌سنی خاطرلاتمش اولدیغندن افکارناس بوندن فوق العاده غلیانه کله‌رك مسببلرینك حقنده لعنتلر ایدلمش وبیچاره شهزاده‌یه مؤثر تاریخلر مرثیه‌لر سویلنشدر .

شهزاده محمودك اعدامی مسئله‌سی حقنده سلطان احمد مرحومك مصاحب حافظ احمد پاشایه شویله بر روایتی تاریخلرده كورلمشدركه بوروایت اعدام فضیحه‌سنك اك طوغری وصحیح سببی اولدیغی شبهه‌سزدر. سلطان احمد مرحوم شویله دیمشدر: « برادرم شهزاده محمدك ازاله‌سنه سبب شرق سفرلری اولمشدر. یعنی شرق وقعه‌لری پدریمه خبر ویرلدكجه زیاده كدر ایدردی . برادرم جسارت ایدوب پادشاهم نیچون كدر ایدرسكز بنی سردار ایت ایشلرینی بتوره‌یم دیدی نصل ایدرسك دیو بیوردقلرنده قلنج ایله مدارا ایله دشمنلرك حقلرندن كاورم سن همان فرمان ایله دیدی . بوسوزدن پدرم زیاده اوركوب ازاله‌سنه وسیله آراردی . خاندانمزك دشمنلرندن بریسی ایشكذاراق ایدوب پدرمی قاتلی اتمكه سبب اولدی » .

بوندن دخی آكلاشیلدیغی اوزره بو اعدام ماده‌سنده صدراعظمك پارمغی وار ایدی . حتی بعدالاعدام مقبول ومرغوب اولمامسنه باقیلور ایسه بو روایتك صحتنه حكم ایدیلر .

شاه عباس نقض عهدی ومقدمهٔ محاربات . — شاه عباس فرهادپاشا مصالحه‌سیله غائب ایتدیكی ممالكی استردادایچون وقت فرصته مترقب ایدی حتی فرانسه‌یه، ونديكه، پاپایه، آوستریایه ، عثمانلی علیهنه و اتفاق بكلنمكده بو مشاغل سفریه‌دن بولنمش ایدی . وجلالیلرك ظهورندن بكلدیكی دقت فرصتك حلولنه ذاهب اوله‌رق (١١١٢) سنه‌سی همان نقض عهد ایله تبریزی وجوار وحوالیسنده واقع بعض قلاعی ضبط وتبریز اهالیسنی قتل عام وهتك عرض وناموسه مساعده ایلدی . وعشائر اكراد بكلرندن برقاچنی دخی طرفنه جلب وآنلری كمر ، خنجر ، تاج كبی عطایا ایله تلطیف ایدوب سرحد ایرانیه‌ده ینه بربیوك غائله احداث ایلمشدر .

بوخبر دردولتنه انعكاث ایتدكده عقد اولنان برمجلس عمومیده ایران

دولتنه اعلان حربی متضمن قرارلر ویریلوب طربزونده مقیماً اقامت
ایدن ساعتچی حسن پاشا سردار تعیین ومعیتنه آناطولی عسکری ترفیق
ایدلمشدر .

ارتحال پادشاهی . — سلطان محمد خان شرق سفرینی امضا
لادیغی زمان خسته ایدی فقط خسته‌لنی خارجدن طویولمامش و بر
کون ایچنده‌ده ارتحالی وقوعه کلمشدر .

سلطان محمدك وهمی غالب معنویاته اعتقادی قوتلی اولدیغندن
وفاتندن اقدم یولده بر مجذوب طرفندن «پادشاهم اللی آلتی کون
صکره کله‌جك قضادن قورتیله‌مزسك» دیمه‌سندن فوق‌العاده اورکمش
واوکوندن اعتباراً قوهٔ معنویه‌سی دوچار ضعف اولمش ایمش تاریخلر
اللی آلتی کون صکره وفاتنی تصادفات غریبه‌دن عد ایدرلر .

پادشاهك وفاتی حرم همایونده دخی طویولمامش ومقربلرندن غیری
کمسنه بو حاله کسب وقوف ایده‌مامشدی حتی صدراعظم قائمقامی اولان
قاسم پاشا برصباح ایرکن دیوانه کیدرکن النه ویریلان برخط همایونك
یازیسندن ومندرجاتندن اشتباه ایتدیکندن قپوجیلر کتخداسندن
سؤال ایله حل مسئله ایتمش ایدی .

خط همایونك مضمونی شویله ایدی: «سن که قاسم پاشاسك بابام الله
امریله وفات ایتدی و بن تخت سلطنته جلوس ایلدم شهری محکم ضبط
ایده‌سك برفساد اولور ایسه سنك باشنی کسرم.»

قائمقام پاشا اشتباهنده حقلی ایدی پادشاهك نه خسته‌لکندن ونه ده
وفاتندن معلوماتی یوق ایدی، خط همایونده‌کی بابام تعبیری ایسه پاشایی بسبتون
شبهه‌یه دوشرمش ایدی .

درحال قائممقام پاشا حضوره چاغریلوب تحت اوطهسنده منتظر ایکن سیاه شمله‌لی قزل اثوابلی بر مخدوم کمال مهابتله ایچرو کیروب مهترخانه چالنه‌رق آلقیشلر آراسنده تخته جلوس ایتدی. ورسم جلوسی متعاقب پادشــاه مغفورك جنازه‌سی آلای ایله باب همایوندن اخراج اولنه‌رق آیاصوفیه‌ده واقع تربهٔ مخصوصه‌سنه دفن ایدلدی.

پادشاه مغفور (٩٧٤) سنه‌سی مغنیساده تولد و (١٠٠٣) ده پدری یرینه جلوس ایدوب (١٠١٢) ســنه‌سی جمادی‌الاولانك اون یدنجی جمعــه کونی بین الصلاتین ارتحال دار نعیم ایتدیلر. مدت سلطنتلری (٩) وعمرلری (٣٩) سنه‌یه بالغ اولمشدر.

سلطان محمد پدری کبی امور اداره‌دن غافل واتباعنه وباخصوص والده‌سی صفیه ســلطانه مغلوب اولدیغــندن شئون ووقایع امه‌دن بی‌خبر یاشــامش والنه آلمق ایستدیکی اداره‌نك حقندن کله‌میوب زمان سلطنتی مقربان و وکلاسنك انتریقه‌لری آلتنده کچیرمشدر.

صلاتنه قوی جماعته مداوم وحتی علیه‌الصلاة والسلام افندمزك اسملری ذکر اولندقجه قیام ایتمك کبی صلاح حاله وزهد وورعه رعایتکار اولمغله برابر خونریز لکدن وبلا تحقیق صرف مغلوب اوهام اوله‌رق قتل نفوسدن چکنمز ایدی.

اون‌طقوز برادرینی، یتشکین اوغلنی، سوکیلی حرمنی قتل ایتمسی وهمنه‌اولان مغلوبیتندن ایلری کلمشدر.

وزرا ووکلاسنك حتی خواجه‌سی ســعدالدین افندینك ابرام والحاحیله اجدادی مسلکنی احیا ایدرك سفره کیتمش ایسه‌ده یوللرده بیك کره ترددلر واندیشه‌لر اظهار ایدرك کیری دونمك ایستر ایدی. خواجه افندینك ابرامیله عزیمته قرار ویردیکی حاج اووه محاربه‌سنده اسارتنه رمق قالمشیکن خواجه‌نك ابرامیله زور ایله ثباته دعوت ایدلمسی مظفر اولدیغی حالده بیله صکره‌دن اوهامنه طوقونمغله خواجه‌یی واوغلنی قرب سلطنتدن تبعید ایلدی.

زمان سلطنتی باباســنك زمانــندن میراث قالمش اولان نمسه سفری، شرق محاربه‌لری وآناطولیده جلالی غائله‌لری کچمشدر.

والده‌سی صفیه سلطانه اطاعتی صوك درجه اولمغله مشارالیهانك کسکین نفوذی امور دولتی آلت اوست ایتمکه سبب اولمشــدر. اکری کبی برمظفریت عظمایه

سبب اولان جغاله زاده سنان پاشایی محضا دامادینی صدارته کچیرمك ایچون نابهنگام عزل ایتدیرمش ایدی .

والده سلطانك ارتکابی حقنده بعض تاریخلرده درلو درلو روایات واردر. خادم حسن پاشا صدارته بهر هفته والدهیه مبلغ معین ویرمك شرطیله تعیین ایدلمش ایمش . قوجه سنان پاشانك اقبالك وصیق صیق صدارته کلمسنك اسبابی پاشا طرفندن والدهیه تقدیم اولنان چیل چیل آلتون طوربهلری ایدی . فرهاد پاشانك جانی قورتارمق ایچون والدهیه تقدیم ایتدیکی هدایا سنان پاشانك انجو تسبیحلری یاننده قیمتسز کورلدیکندن بیچاره النه برات نجات آلدیغی حالده بیله جانیلر کبی یدی قلهده بوغدیرلمشدر .

شهزادهلری : شهزاده محمد (١٠٠٥) تاریخنده وفات ایتدی ؛ شهزاده محمود اوهامه بناءً قتل ایدلدی (١٠١١) ؛ سلطان احمد وارث سلطنتلری اولهرق کندیسندن صکره تخته جلوس ایتمشلردر. شهزاده مصطفی جذبهٔ رحمانه مستغرق اولمغله والدهسلطانك شفاعتی اوزرینه قتلدن خلاص اولهرق برادرندن صکره ایکی دفعه تختهجلوس ایتمشلردر.

صدراعظملری : (٩) سنه امتداد ایدن ایام حکمرانیلرنده اون ایکی دفعه صدارت تبدل ایتمشدر ؛ اسملری شونلردر :

سنان پاشا	اوچنجی صدارتیدر .
فرهاد پاشا	ایکی دفعه صدارتی واردر .
سنان پاشا	رابعاً .
لالا محمد پاشا	پك آز بر زمانده وفات ایتمشدر .
سنان پاشا	خامساً .
ابراهیم پاشا	اکری محاربهسنك ایرتسی کونی معزول اولدی.
جغالهزاده سنان پاشا	
ابراهیم پاشا	ثانیاً .

خادم حسن پاشا — والده سلطانك انفعالنه بناءً عزل وقتل ایدلدی.

ابراهیم پاشا — ثالثاً .

حسن پاشا — یمشجی دیرلر ظالم وغرضكار قتل نفوسه ساعی اظلم من خلق الله ایدی .

علی پاشا — یاوز دیرلر صوك صدراعظم اولوب سلطان احمد زماننه قالمشدر .

شیخ الاسلاملر :

بوستان زاده محمد افندی — توتونه مبتلا ایدی. ایكنجی مشیختیدر.

خواجه سعدالدین افندی — (١٠٠٦)ده تجدید وضوء اثناسنده وفات ایتمشدر .

صنع الله افندی

خواجه زاده محمد افندی — سعدالدین افندینك اوغلی در یكرمی طقوز یاشنده مشیخته كچدی .

صنع الله افندی — ثانیاً .

ابو المیامن مصطفی افندی

قپودان پاشالر :

خلیل پاشا — هدایی درویشلرندن پاكدامن بر ذات ایدی .

جغاله زاده سنان پاشا — خصوصات بحریه ده بهره سی وار ایدی صدارتده وشرق سفرلرنده خدماتی مسبوقدر .

برنجی سلطان احمد

سلطان احمد جلالی مسئلهسندن طولایی سنجاغه چیقارلمدیغندن پدرینك ارتحالنده استانبولده بولونمقله (١٠١٢) سنهسی رجبنك اون سکزنجی کونی تخته جلوس ایتمشدی . مراسم بیعت اجرا اولندیغی کون قپودان جغاله زادهده دونما ایله ورود ایدرك حضوره کیرمش وفوق‌العاده نائل التفات اولمشدر . پادشاه جدید سنان پاشایه صدارتی تکلیف ایتدیکی حالده سنان پاشا حاکمیت بحریهیی سلطنت دنیایه ترجیح ایدهجك درجهده قپودانلغه حریص اولدیغندن اختیارلغندن بحثله صدارتی قبول ایتمدی بونك اوزرینه قید حیات شرطیله قپودانلقده ابقا ایدلدی .

ایرتسی هفته صدر جدید یاوز علی پاشاده مصردن خزینه ایله کلمکله کتوردیکی اقچهدن یدییوز بیك آلتون تفریق اولنهرق جلوس بخششی ویرلمشدر .

سلطان احمد اون درت یاشنده جلوس ایدرك هنوز سنت اولمامشلردی. جلوسنك آینده ختانلری اجرا اولندیغی کبی رمضانك اواخرنده دخی چیچك چیقارمشلردر .

احوال سفریه . — سرحدده شاه عباسك نقض عهدی یکی باشلامش ومجارستان سفرلریده هنوز نهایت بولمامش اولدیغندن جغاله زاده شرقه ویاوز علی پاشا مجارستانه سرعسکر نصب اولندیلر .

جغاله زاده آناطولی لشکریله اسکداره کچوب صدر اعظم روم ایلی عسکریله داود پاشا صحراسنه چیقدیلر ایسهده علی پاشا بلغراده

وصولنده خستەلنەرق اجل موعوديله ارتحال دار بقا ايلمشدر .

جلوس اثناسنده مجارستان احوالی شومركزده ايدی : اكری ، سان مارتن، قنيژه، يانق قلعه ، نمسەنك يد ضبطنه گچمش بغدان لهلويه، اردل ايله افلاق دخی آوستريا دولتنك حمايەسنه داخل اولمش ايدی .

ياوز علی پاشادنصكره صدر اعظم وسرداراكرم نصب اولنان لالا محمد پاشا بودين واليلكنی بكتاش پاشايه توجيه ومعيتنه درتبيك عسكر ترفيق ايله يد اعدايه گچمش اولان پشتەنك استخلاصنه تعيين ايدرك كنديسی بقيهٔ عساكريله يمين ويساره جناحلر صالوب طونه ايله داروه وتائيس نهريله محدود اولان منطقەيی طرايەرق آج، قلوز، بشته حصارلرينی بعدالتسخير استرغون سمتنه توجه ايلدی .

بواثناده اكری ايله استرغونك مبادلەسی تكليفيله اردويه آوستريا طرفندن برسفير كلمش ايسەده بوخصوص استيذانه محتاج اولديغندن مشهور مورخ پچوی ابراهيم افندی استانبوله كوندرلمش ايدی .

شيخ‌الاسلام صنع‌الله افندی بوتكليفه قطعياً مخالفت واسترغونك استردادی‌حقنده بيان مطالعه‌ايتمكله آوستريا دولتنك تكليفی‌رد اولندی.

بوآرالق مجار اصيلزادەلرندن پرنس « بوچقای » حمايهٔ دولته التجا واردل پرنسلكنی اسـتدعا ايتديكندن صدر اعظمك تنسيبی اوزرينه بوچقای اردل ومجار قرالی‌نصب اولنمشدر . بدايت‌سفردنبری افلاق ، بغدان واردل حكومتلری آوستريا دولتيله برلكده قيام‌ودولت متبوعەلرينه ابراز خصومته اقدام ايدەكلدكلری حالده پرنس بوچقايك دردولته دخالتی مسئلەنك رنكنی‌دكيشدرمش‌و آوستريانك‌اميدموفقيتنی آلت اوست ايتمش اولديغی كبی بوچقای اردل قلاعنده بولنان نمسـه

عسكرلرینی طرد وتبعید وبری طرفدن لالا پاشا دخی استرغون قلعه‌سنی استردادە موفق اولمشدر .

بونك اوزرینه آوستریا دولتی اولجه نارلاندیغی صلحه درت الایله طالب اولمغله صدر اعظم پاشا ایله مذاکراته باشلادی .

سرحد احوالی بو مرکزده ایکن استانبولده دخی نصوح ودرویش پاشالرك انتریقه‌لرینه میدان آچیلمش ایدی .

جلالی حشراتنه سردار تعیین اولنان ارناوود نصوح پاشا جلالی اشقیاسنك صولتندن قاچدیغی حالده ابراز شجاعت ایدن بر وزیری فرار تهمتیله بعدالاعدام کندیسی بلا رخصت استانبوله کله‌رك پادشاهه سوزم وار دیه حضوره چیقوب منافقانه ومداهنانه سوزلرله پادشاهی قاندیردی وبو آرالق ارتحال ایدن والده سلطانك عائلهٔ ارتحالنه دخی عطف نظر اولنمیوب بروسه‌یه قدر سوروکلدی .

پادشاه یکرمی کون بروسه‌دە اقامتدنصکره عودت ایدرك نصوح پاشایه سرحدده وفات ایدن جغاله زاده‌نك یرینه ایران سرعسکرلکی ویرلدی .

بو اثناده بوستانجی باشیلقدن قپودان پاشالغه چیریلان درویش پاشانك نزد پادشاهیده‌کی نفوذی زیاده‌لشمش ومؤثر نفوذی سایه‌سنده انحراف مزاجی سببیله استانبوله کلمش اولان صدر اعظمی استرقاب ایدرك زور ایله شرقه سردار تعیین ایتدیرمش ایدی . بیچاره محمد پاشا حسن نتیجه‌یه تقریب ایتدیکی نمسه مصالحه‌سنی بالفعل اجرایه موفق اوله‌میوب انجق یرینه مراد پاشایی وکیل براقش وشرقه کیتمك اوزره تضییق ایدلدیکی برصره‌ده مفلوجاً ارتحال ایدرك مهر صدارت

قپودان درویش پاشایه ویرلمکله قوردیغی انتریقه‌سنك ثمره‌سنی اقتطاف ایتمشدر .

نچونیك بیاننه کوره محمد پاشا درویش پاشانك کوندردیکی پورتکیزلی برطبیب طرفندن تسمیم ایدلمشدر .

درویش پاشا املنه نائل اولدقدنصکره سفره کیتمك ایچون کوشه‌مش وپادشاهی‌ده اغفال ایدرك تشکل ایدن مجلس عمومیده پادشاهه « بوسنه سفر موسمی کچدی بوسنه‌لك تدارکاته باقیله‌رق کله‌جك سنه سفره کیدلسون » دیدرتمش اولدیغندن مجلسده بولنانلر محمد پاشانك مرحومك سفره اعزامی حقنده‌کی اوامر شدیده‌یه قارشی شمدی درویش پاشایه بویولده برکریزکاه کوسترلمسنه شاشوب قالدیلر .

مجلسك مذاکراتی اثناسنده شیخ الاسلام صنع الله افندی ایله پادشاهك مشافهه‌سی ارباب صداقتك بوعصرده وکلا آراسنده موجودیتنی افهام ایده‌جکندن خلاصةً یازلدی :

شیخ الاسلام صنع الله افندی ــ ایلچیلره قارشی بونجه تدارکلرله اردو اسکداره نقل اولنمش ومرحوم صدراعظمك چادرلری قورولمش اطرافه اردو چیقه‌جق دیوامرلر کوندرلمش عسکر پیدرپی طوپلانمقده بولنمش ایکن خلافنی اجرا مناسبمیدر ؟ باری سردار اوله‌جق ذات موسم شتایی حلبده کچیروب ذخیره تدارك ایدرك آندن صکره شرقه کیتسه نه اولور .

پادشاه ــ حلبه کیتمکده نه فائده وار ؟

شیخ الاسلام ــ فائده بودرکه اردوی همایون بوش یره چیقمش اولماز ومرحوم سلطان سلیمان نخجوان سفرینه عزیمت ایتدکلری زمان

قیشی حلبده چیقارەشلردی شمدیده اویله اولور .

پادشاه ــ ینه حلبه وارمقده نەمنفعت‌وار .

شیخ‌الاسلام ــ دشمنه قارشی اسکداره چیقان‌اردونك استانبوله اعادەسنده نەنفع‌واردر .

پادشاه ــ محافظهٔ مملکت‌ایچون فرهادپاشا برمقدارعسکرله کیتسون و اردویی دوندرمیوب کتورسون .

شیخ‌الاسلام ــ یا آنلره ذخیره‌ایچون برمقدار پاره ویرلزمی ؟

پادشاه ــ پارەمز یوقدر نرەدن ویره‌لم .

شیخ‌الاسلام ــ مصردن کلان پارەدن عنایت بیورك .

پادشاه ــ مصردن کلان خزینه بزم جیب خرجلغمزدر آندن برپاره ویریله‌مز .

شیخ‌الاسلام ــ جدیکز سلطان‌سلیمان مرحوم سکتواره‌کلدکده سراینده نقدر آوانی وارایسه آقچه کسدیروب مهمات‌سفریه‌یه‌صرف ایتدیلر مصرخزینه‌سی نرەده‌قالدی .

پادشاه ــ (اظهارچین‌جبین‌ایله) افندی سن‌بنم سوزومی آکلا- میورسك زمان زمانه اویماز اووقتك حالی اویله اولورمش شمدی نیچون ایراد ایدییورسك .

ملت‌اسلامیه‌نك ریاست دینیه‌سنی اشغال ایدن مفتی‌بویله اولملی وحق‌سوزدن چکنماملیدر .

مجلسده حاضر بولنانلر مداهن‌ومرائی اولدقلری جهتله مفتی‌یه یاردم ایتمك دکل پادشاهك سوزینی قلباً تصدیق ایدجك وضعیتده بولندقلرندن قوجه‌صنع‌الله کوردی که رفقاسندن مددیوق پادشاهه‌ده

سوز کاراتمز متجلدانه سوزلرینه قارشو هیچ‌ینه دیدیکنی تکرار ایدر همان بلاپروا مجلسدن چیقوب کیتمش وبوحق سوزلر پادشاهك صوك درجه‌ده جاننی صیقمشدر .

النهایه‌وزیر پای تختده اوطوزوب اطرافه سردارلر کوندرسون، آنلره اقچه ومهمات یتشدرسون کبی درویش پاشانك منویء ضمیرینی اوخشایه‌جق سوزلر سویلندی ومحمد پاشا حقنده‌کی شدتلر درویش پاشایه تطبیق ایدلمدیکنه هرکس درلودرلو معنالر ویرمکه باشلادی .

تنسیب عالی اوزرینه‌یوله چیقاریلان فرهاد پاشا دها قونیه‌یه‌وارمه‌دن باشنده‌کی عسکر طاغلدیغی کبی آلتی آی صدارتدن صکره‌ده درویش پاشانك قوناغندن سرایه آچدیغی کیزلی بریول اهانتنه حمل و حضورده اعدام اولنه‌رق مهر صدارت مراد پاشایه اعطا قلنمشدر .

پادشاهك درویش پاشایه صوك درجه‌ده میل ومحبتی وارایکن طبایع بشریه‌یی اکلاملی‌که اثنای اعدامنده حضورده آیاغنی قلداتمامسی اوزرینه پادشاه بالذات خنجر ایله باشنی کسمشدر .

درویش پاشا پك غدار وحیله‌کار برشخص ایدی سرایك دیوارینه‌متصل تیمور قپوده یاپدردیغی خانه‌سنك حساب یوصله‌سنی ایستیوب کوردکده مصارف انشائیه‌یی استکثار ایله قاشلرینی چاتمش وسوءقصد ایده‌جکنی تفرس ایدن معماردرحال تبدیل لسان ایله پاشانك تسکین خرص وغضبنه موفق اولدقدنصکره کیزلیجه کیزلی یولی پادشاهه عرض ایتمکله پاشانك اعدامنه سبب اولمش ایمش .

سیتو اطوروق معاهده‌سی (۱۰۱۵) .— درویش پاشادن صکره صدراعظم وسرعسکرلك مراد پاشایه ویرلمش ایدی .

مراد پاشانك مدت مدیدنبری مجارستان سفرلری ایچنده یووارلاندیغی جهتله اولطرفلرجه وقوف تامی اولمق ملابسه‌سیله آناطولیده‌کی جلالیلرك

تهديداتنی نظر اهمیته آلەرق نمسه مصالحه‌سنی حسن اتمامه غیرت ایتمکله بودین میرمیرانی علی پاشا ایله قاضی هابل افندی‌یی مرخص تعیین ایلدی و (١٠١٥) سنه‌سی طونه اوزرنده کائن سیتواطوروق قصبه‌سنده نمسه دولتی ایله مصالحه عقدینه موفق اولمشدر .

صورت عهدنامه: اللهك عنایتیله بوردولت رومانلرك نصب اولنمش چاساری ونمچه ولایتنك ومجار ولایتنك وچه ولایتنك والامانیانك وخروات ولایتنك وطوره ولایتنك قرالی آووستریانك وبورغونیونك وایستریانك وقارنیتیه‌نك وقارنیولانك هرسکی وموررون ولایتنك وبوقاریکی ایشلزیه‌نك وآشاغیکی ایشلزیه‌نك حاکمی وتیرول مملکتنك صوباشیسی وآشاغیکی وبوقاریکی لوزاچیانك وطوزمعدنلرینك صاحبی وعموماً ایللریانك حاکمی‌یم هرکسه‌لازم ومهم اولان بوبزم عهدنامه‌مزك اصلنی اعلام ایدرز ودخی هرکسه بوللویوانجه جمله ادیان وملت اوکنده عهدایدرزکه بنفسه کندمز صاغ ایکن وبزدن صکره‌دخی کندی‌ملکمزه‌داخل اولوب کانلره‌دخی شویله معلوم اوله‌که بوندن بویله نوجهله‌که آناطولی ورومایلینك وتاتارستان وتورکستانك پادشاهی‌اولان سعادتلوعظمتلو سلطان احمدخان حضرتلرینك جانبندن دخی ارامزه صلح ایچون ایکی جانبدن استقلال ویرلمکله طرفیندن تعیین اولنان وکیللرك مابینلرنده نصل مباشرت وقرار ویریلدی‌ایسه بوندن‌صکره کامل یکرمی سنه‌یه وارنجه‌یه‌قدر قول‌اولنان باریشیقلق بویله‌اوله‌که ایکی‌جانبده اولان ولایتلرك حکومتلرنده اولان بکاربکیلرده وسنجاقلرده اولوب چوره‌سی قلعه‌اولان‌واروش وشهرلرنده وقلعه‌سزاولان اووه وواروشلر وشهرلرده وجمله دیارلرده وقره‌لرده اولان‌یرلرده وحاکملره تابع اولان عسکرلرده و حکومتلری ایالتنه تعیین اولنان سائرقسم‌اولان خلق آرالرنده‌دخی طوغریلق اوزره محکم‌وبرك‌طوره‌جق و بولاتمایه‌جق تمام و صاغ باریشیق اوله وبری‌بریسیله اورتاق ومشترك‌اولان نفقه‌لق مابینلرنده عمارت اولنوب شنله‌نه باریشیق بویله‌در وارامزده باریشیق باغلندیغی اوزره‌که‌عهدنامه‌کزك‌اشاغیسنده یرلویرنده بربرماده‌لر اوزره‌یازلمشدر. آنلری طوغریلق واستقامت‌اوزره بوزولمیه‌جقلق طوتمق کرکدر . وآرامزده جمله‌دن ایکی جانب بکارینه وقپودانلرینه وحکومت‌ایچنده‌اولنلره وهرکونه‌خرقلره وعسکروزیرلرینه وسرعسکرلره وآغالره واللری آلتنه تعیین اولنان عسکرلرینه

بغايت صاقنمامليدرنده اولنه‌كه بوباريشيقلق محكم ويركشديريلوب بوزولماميچون برك طوتيله‌كه اول باريشيقلق بالجمله بوسيان اوزره باغلانوب ختم اولمشدر .

قول اول : قچانكم ايكي جانبدن پادشاهلره ايلچيلر كوندرلدكده برى آتا وبرى اوغل طوتيله وبو احوال ابتدا واران ايلچى ايله كوريله.

ايكنجى قول : طرفين نامه يازدقلرنده ونامه‌لرنده وياخود برى برينى يوقلتمق واقع اولدقده برى برينه آدملك وتعظيم ايليه‌لر وبربرينى چاسار ناميله ذكر ايده‌لر يالكز قرال ديميه‌لر .

اوچنجى قول : جمله تاتارلر وغيرى ملتلر دخى كندولرينى باريشق طوته‌لر بزم الكامزه خسارت ايتميه‌لر .

دردنجى قول : ايكى پادشاه آراسنده هريرده باريشيق اوله خصوصا مجار ولايتنده واولدن اكا تابع اولان حكومتلرنده وغيرى ديارلرنده وجمله درياده وقره‌ده‌كى يرلركه پادشاهلره تابعلردر بوباريشيغه باغلانمشلردر جمله ولايتلركه آوستريا ولايتلرينه تابع اولان ولايتلردركه بونلر آكا تابعلردر آكاه اوله‌لركه اكر اسپانيا قرالى دخى سعادتلو پادشاه ايله باريشمق ايسترايسه . اول خصوصده انكللك ايدوب مانع اولميه‌لم .

بشنجى قول : ايكى جانبده چته‌لر منع اولنه‌لر اكركه بر وجهله آنك كبى بريغماجى حراميلر پيدا اوله وايكى جانبدن برينه ضرر وزيان كتوره‌لر اول اشقيايى طوتوب در زندان ايلكه اجازت اوله وقنغى جانبدن اولور ايسه اول جانبه اعلام ايدوب قنغى يردن اول يرك سنجاغى بكى وياخود بزم قپودانلرمز آنلر ايله شرعله سويلشمك كركدر وال بردن نه آلورلر ايسه اول رزقى كيرويه رد ايتمك كركدر.

آلتنجی قول : قلعه‌لره عسکرله یوریمکدر وقبض ایلمکدر آنلری کیزلو و آشکاره حیله وال ایله آلمغه اذن اولمیه اکا هیچ بروجهله رخصت ویرلمیه بوخصوصدن اوتری دخی آدملری طوتمغه اذن اوله برجانبدن بوکا رضا ویرلمیه وآنك کبی برامارلره برجانبدن معاونت اولنمیه‌که ایکی پادشاهك دشمنلریدر شولکه بوچقای حاکمه آلیقونمشدر اول ارضی اویله قاله نیجه‌که بجده تعین ایلمشدر .

یدنجی قول : طوتساقلر ایکی جانبدن کیرویه ویرلسون کیمی باشه باش نه کونه طوتساق ایسه اوکونا اقرانلو اقرانیله قویو ویریله شونلرکه باریشیقدن اول آلنمشلردر آنلردن بهایه کسیلانلر بهالری اوزره قنغی جانبدن اولورلر ایسه اولکونه کیمسه‌لر افندیلرینه بهالری موجبنجه بهالریله دکه وشونلرکه افندیلریله کندی خلاصلری ایچون قول ایلمشلردراندن اوتوری افندیلرینی راضی ایلیه‌لر وانلرکه باریشیقلق ایچنده النمشلردر آنلر بهاسز قویو ویرلسون .

سکزنجی قول : بوجانبدن یانوه جنرالی قپودانلره حکم ایلیه وبودین پاشاسنه دخی استقلال اوله اول جانبده اولان بکلر اطاعت ایلیه‌لر قپودانلر بکلره اطاعت ایلیه‌لر قپودانلر بکلره بونلره اطاعت ایلیه‌لر وبانات ولایتنده اولان بان دخی آنده بولنان سائر قپودانلره حکم ایلیه بونلرده شویله استقلال اوله‌که نهر طونه‌نك اوته وبری یاقه‌سنده اولان قپودانلره باش اولوب باریشیقلغه مخالف برنسنه اولسه بونلر جمله باریشیق ودوزنلك احوالی کورلمسی اوزرنده اوله‌لر اکرکه بر آنك کبی بیوك ایش صادر اولسه‌که بونلر آنی کورمك ممکن اولمیه اول کونه احوالدن اوتری ایکی جانبدن بیله ایکی پادشاهه

بنیلدیرمك كركدر .

طقوزنجی قول : قلعه‌لری قدیمدن اوله كلدیكی اوزره ایكی جانبدن یاپمغه دیركشدره‌كه اذن اوله اما قدیمدن اولمدیغی یرلرده یكیدن قلعه و پلانغه یاپمغه اذن اولمیه .

اوننجی قول : بزم جانبمزدن سعادتلو پادشاهه پیشكشلر ایله ایلچی كوندریله سعادتلو سردار مراد پاشا دخی بزم مانیاس هرسكه هدیه ایله ایلچی كوندرسون و نچانكه بزم ایلچیلرمز باریشیغك بركشدیرمسنه قسطنطینیه‌یه وارەلر آندن دخی عظمتلو آل عثمان پادشاهی بزم چاسارمزه بر آغا ایلچی كوندرسون زیاده پیشكشلر ایله .

اون برنجی قول : شمدی كندمز طرفندن استانبوله كیدن ایلچی ایله ایكیوز بیك فیلوری هدیه كوندرسون .

اون ایكنجی قول : بوباریشیقلق یكرمی سنه ممتد اولسون وكله‌جك سنه رمضانك ابتداسندن باشلاسون اوچ سنه مرورنده ایكی پادشاه طرفندن هدایای مناسبه ایله ایلچیلر كوندرلسون .

اون اوچنجی قول : واچ قلعه‌سی بزم الیمزده قاله ودها نمچه النده منازعه‌لی قلان قلعه دخی نمچه‌ده قاله .

اون دردنجی قول : نمچه‌نك ایلچیسی استانبوله واردقده آل عثمان پادشاهندن دوستلغه متعلق نه طلب ایدرسه مساعده اولنه .

اون بشنجی قول : اطاعت ایدن قریه‌لردن فلك سموشقه ، دولق ، ایناشقه ، بوپاق ، سیچان ، كرمات ، نویغراد نام قلعه‌لر نواحیسیله اطاعتدن خلاص اولمشلردر بعدازین مسلمانلر تعرض ایتمیه‌لر .

استرغون قلعه‌سنی خرستیانلردن آلدقلری وقتده هر قنغی قریه‌یه

زبط اولنمش ایسه یینه اویله قلاء قنیژه و اطرافی دخی حال قدیمی اوزره طوره و بو بزم عهدنامه‌مز ایچنده محرر مصالحك قوللری ضبط اولنمشدر وبو عهد نامه‌مزك قوی اولماسنه علامت ایچون چاسازلق مهرمز ایله مهرلنمشدر روما چاساری اولدیغمزك اوتوز ایکنجی سنه‌سی ومیلادی حضرت عیسانك بیك آلتنجی سنه‌سی یازلمشدر.

مراد پاشانك تعجیل ایتدیکی بو مصالحه دولتك شاننه واون اوچ سنه‌دنبری دوکیلان قانلره معادل دکلدی . مرحوم سردار لالا محمد پاشا ایله بوچقایك افکاری آوستریادن دها زیاده استفاده ایدلمك ایدی فقط آناطولیده‌کی جلالی احوالی مراد پاشایی تعجیل مصالحه‌یه مجبور ایلمشدر .

سیتوا طورورق معاهده‌سی دولتك انحطاط دورینی کشاد ایتمش وعثمانلی قلجنك قورقوسنی اوروپالیلرك قلبندن سیلوب چیقارمشدر چونکه اون بوقدر سنه متمادی اولان برحربك نتیجه‌سنده عقد اولنان مصالحه‌نك احکامی قبل الحرب موجود اولان صلحدن دون اولمسی موازنهٔ دولیه‌یی رنك دیکره قویمشدر .

ختام جلد اول

